ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԻՐԱԿԻ 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

1 DÉCEMBRE 1929

ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1125

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ԹՆԱՋՈՒԿԸ

Հարցապնդումներ խորհրդարանին մէջ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ՊԱՏԺԵԼ ՅԱՆՑԱԻՈՐՆԵՐԸ

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Միքայէլ Ալմազեանի ծեծի խնդիրը յանուեցաւ երեսփոխանական երեսփոխանութեան կողմէ, որոնք չերժոյէն պաշտպանեցին անհատական ազատութեան սկզբունքը:

Վարչապետ եւ ներքին նախարար Թարտիէօ ու դատական նախարար Լիւսիէն Իւպէր ներկայ էին Ժողովին:

Առաջին անգամ խօսք առաւ էնի երիտասարդ երեսփոխանը, որ յայտարարեց թէ «խնդիրն այն չէ թէ ամբաստանեալը յանցաւո՞ր է թէ ոչ, այլ ա՛յն թէ՝ դատական ոստիկանութիւնը յարգա՞ծ է օրէնքը հանդէպ մարդու մը, որ ինքնաբերաբար ներկայացած էր իբրեւ վկայ»: Ցետոյ կարդաց զեկոյցներ, որոնք ոստիկանական տեսչութեան կարգ մը պաշտօնեաներուն կողմէ ուղղուած էին մամուլին:

Պ. Անտրէ Թարտիէօ ոտքի ելաւ եւ կարուկ շեշտով մը յայտարարեց.

— Երբեք թոյլ չպիտի տամ պաշտօնեաներուն որ ինծի փոխանորդեն: Այս կամ այն պաշտօնեան չի կրնար զեկոյց հաղորդել: Սրտանց կը խնդրեմ ուրեմն ձեր խօսքերն ուղղել կառավարութեան, որ ձեր առջեւն է:

Յետոյ զարմանք յայտնեց կարգ մը ոստիկաններու այն հաւաստումին մասին թէ՝ իրենք Ալմազեանը ծեծած են անոր համար որ Ալմազեան յարձակած էր իրենց վրայ:

Կամար.— *Միշտ մեղաւորն պատմութիւնն է: Ձինուորին եղած է որ տեղակալի ձեռքին հանդիպած է* (ծիծաղներ):

Յետոյ ցաւ յայտնեց որ դատական իշխանութիւնը թոյլ կուտայ ոստիկանութեան առաջնակարգ դեր ունենալ եւ ընկերային նուիրապետութեան մէջ անոր կը ստորադասուի: «Պէտք չէ թոյլ տալ որ ոստիկանութիւնը տեսակ մը իշխանութիւն դառնայ միւս քաղաքացիներէն վեր: Պէտք չէ աստուածացնել ոստիկանութիւնը»:

Յետոյ ճառը քանիցս ջերմ ծափերու արժանացաւ: Իրեն յաջորդեց կէրնիւճ, որ բողոքեց Ալմազեանի քմահաճ արգելափակման դէմ, երբ որեւէ ձերբակալման հրամանագիր չէր հանուած իրեն դէմ: Ու աւելցուց.

— «Օրէնքը տաժանակիր աշխատանք եւ քաղաքային ազատազրկում կը նախատեսէ բոլոր անոնց դէմ, որոնք այսպէս կը բռնաբարեն անհատին ազատութիւնը: Պ. Նախարար, այլքանը չենք պահանջեր մենք: Կ'ուզենք պարզապէս որ մեզի ըսէք թէ օրէնքը բռնաբարուած է այս կէտին մէջ: (ջերմ ծափեր ձախակողմէն):

Կէրնիւճ անդրադառնալով ոստիկանական զեկոյցին, ըսաւ.

— «Ուրեմն Ալմազեան ինքզինքը ծեծած է: Կուրծքին եւ ձախակին հարուածներ իջեցուցած է: Կօշիկը հանած եւ ոտները ճմլած է: Ցետոյ ալ ինքզինքին դէմ օգնութիւն պոռացած է (ծիծաղներ ու ծափեր): *Չեմ գիտեր թէ Ալմազեան յանցաւո՞ր է թէ ոչ, բայց երբ ոստիկանութիւնը կանխակալ կարծիքով գործած է, կարգ մը անմեղներ դատապարտուած են:*

Երբ կէրնիւճ կը խօսէր, սրահին մէջ մեծ ջղագրգռութիւն առաջ եկաւ. ադմուկը այնքան շատցաւ, որ փոխ-նախագահ Քոթի մեծ դժուարութիւններու մատնուեցաւ կարգը վերահաստատելու համար:

Ցետոյ բեմ բարձրացաւ էնընէսթ Լաֆոն, որ բուռն կերպով արտայայտուեցաւ Պ. Պընուայի եւ իր կարգ մը պաշտօնեաներուն մասին: Ցետոյ օրէնքի յօդուածները յիշելով, ցոյց տուաւ թէ ի՛նչպէս Ալմազեանի խնդիրը քննողները զանազան անկանոնութիւններու մէջ ինկած են: Ըսաւ թէ՝ ոստիկանները իրենց գործողութիւններով, յաճախ վնասած են դատական գործին:

— Ուժով, ըսաւ, ամէն բան կարելի է ձեռք բերել, բացի ճշմարտութենէ: Հոս կուսակցական կամ քաղաքական խնդիր չկայ: Եղածը ազգային քաղաքակրթութեան կամ պարզապէս քաղաքակրթութեան հարց է: (ծափեր ձախակողմէն):

Կարճ դադարէ մը վերջ, բեմ բարձրացաւ փիէր Քոթի, որ խօսեցաւ յանուն արմատական-ընկերվարական կուսակցութեան: Ցոյց է թէ, ըսաւ Ալմազեանը ծեծած են. եթէ հիմա հարցնեմ հաստատաքան ընկերներուս, բոլորն ալ պիտի հաստատեն թէ ծեծը նախադէպ է դատական ոստիկանութեան մէջ: Քոթի զարմանք յայտնեց որ ի՛նչպէս տակաւին պաշտօնի վրայ կը պահուին այն ոստիկանները, որոնք յանցաւոր կը նկատուին եւ որոնք կրնան ամբաստանութեան դատապարտել դատական քննութիւնները: Ջայրոյթ յայտնեց որ Լիլէն փարիզ փոխադրուած առարկաները կնիքի տակ էին առնուած: Վերջացնելով, երիտասարդ երեսփոխանը պահանջեց որ սէնի համար նոր հարցաքննիչ դատաւորներ նշանակուին, թէ եղածները չեն բաւեր, ու հսկողութիւն կատարուի ոստիկաններուն վրայ, որպէսզի դատաւորի դեր չստանձնեն: Ջախակողմը ջերմ ծափերով ողջունեց Քոթի ճառը:

Ցետոյ բեմ բարձրացաւ վարչապետը, որ ըսաւ թէ Ալմազեանի խնդրով զբաղեցաւ այն օրէն ի վեր, երբ անիկա յուզեց հանրային կարծիքը: Վարչական ճամբով քննութիւն մը բացաւ եւ շահագրգռուեցաւ որ հարցաքննութիւնը փակուելու վրայ է եւ Ալմազեան ամբաստանիչ առեանին առջեւ պիտի ղրկուի, այդ շրջանակին մէջ յուզում առաջ եկած է: Կան կարգ մը կարեւոր բաներ, որոնք չեն ըսուած դատական եւ ոստիկանական իշխանութենէն, կարծելով որ ասոնք երեւան պիտի հանէին արդարութիւնը. սակայն տեսնելով որ անվերջ մը պիտի դատապարտուի, Րիկօտէնի ծանօթներէն մէկը կ'ուզէ մամուլի միջոցաւ յայտնել իր գիտցածը:

Ահա՛ թէ ինչ կը պատմէ.

— Րիկօտէնի մայրը Տիկին Պլան խնդրուեցաւ այն միջոցին, երբ իր բնակարանի բնակիչներուն մեծ մասը եւ դռնապանը դրացիի մը յուղարկաւորութեան գացած էին: Աւելի ցոյց կուտայ թէ այդ կնոջ սպանիչը ծանօթ էր թաղի անցուդարձերուն: Տիկին Պլանի այցելուները բոլորն ալ գրեթէ լեհ էին: Երկու-երեք հոգի կային, որ ամէնէն շատ կ'այցելէին անոր: Մանաւանդ կար կին մը որուն հետ յաճախ կը տեսնուէր Րիկօտէն՝ առանց իր մօրը գիտութեան: Իսկ Տիկ. Պլանի սպանուելէն վերջ, այդ կինը ամէն առեն ուղղակի Րիկօտէնի քովը կուգար: Միայն կարծես թէ Րիկօտէն կը վախնար այդ կնոջմէն եւ կ'ուզէր խուսափիլ անկէ: Կարծես սարսափ կը զգար: Ու հաւանաբար այդ կնոջ կ'ակնարկէր Րիկօտէն, երբ կ'ըսէր թէ «վտանգուած կը զգայ եւ կը փափաքի ուրիշ տուն փոխադրուիլ»:

«Րիկօտէնի սպանութենէն երեք օր առաջ վէճը սաստկացաւ այդ կնոջ եւ Րիկօտէնի մէջ եղաւ: Արդէն օրերէ ի վեր Րիկօտէն գիշերը ուշ առեն տուն կը դառնար եւ առտուն կանուխ կը մեկնէր՝ չհանդիպելու համար այդ կնոջ: Առտու մը, ժամը 6ին այդ կինը Էմիլ Լանտրէն հրապարակին վրայի նստարանը նստաւ եւ հոն սպասեց մինչեւ գիշերուան ժամը 10: Ճաշն ալ հոն ըրաւ: Րիկօտէն կէս գիշերին տուն դարձաւ: Յաջորդ օրը կինը ժամը 6ին դարձեալ եկաւ, բայց այս անգամ ուղղակի Րիկօտէնի սենեակն եկաւ եւ դուռը բախեց: Րիկօտէն չպատասխանեց, անշուշտ կարծել տալու համար որ գիշերը չէր վերադարձած: Ան առեն կինը պոռաց. «Եթէ դուռը չբանաս, դրացիին դուռը պիտի զարնեմ»: Ի՞նչ անհասկնալի վտանգ կար այս սպառնալիքին մէջ, չի գիտցուիր: Միայն թէ Րիկօտէն անմիջապէս բացաւ դուռը եւ այլեւս ձայն չլսուեցաւ: Այս լռութիւնը տարօրինակ թուեցաւ մեզի, մանաւանդ երբ նկատի առնենք զայն կանխող տեսարանը: Այդ օրէն ի վեր Րիկօտէն այլեւս տուն չդարձաւ: Բայց զինքը հետապնդող կինը յաջորդ օրը նստարանին վրայ պահապանի դերը սկսաւ»:

Այս տեղեկութիւնները տուողը շատ լաւ կը ճանչնայ խնդրոյ առարկայ կինը, սակայն առայժմ չուզեր յայտնել անունը:

ԳԱՂՏՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆ ՄԱՊԻՅԻ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հարցաքննիչ դատաւոր տը Թանթիլ առջի օր լսեց դատական ոստիկանութեան պաշտօնեաներէն քննիչ Մապիյը, որ ըստ Ալմազեանի, զինքը ծեծողներէն մէկն էր:

Մապիյ բողոքեց Ալմազեանի ամբաստանութեան դէմ: Ըսաւ թէ հոկտ. 18ին Պ. Նիքոլ խնդրած էր իրմէ կանչել տէր եւ տիկին Ալմազեանը: Դուրս պիտի ելլէր, երբ վարի գրասենեակին մէջ գտաւ տիկին Ալմազեանը, քիչ վերջ հոն հասաւ նաեւ Միքայէլ Ալմազեան, որ գոհ երեւոյթ չունէր եւ ծրար մը նետեց կնոջը ծունկերուն վրայ, ըսելով. «Ահա՛ նամակներդ»: Ցետոյ ինծի դառնալով ըսաւ թէ Պ. Նիքոլը տեսնել կ'ուզէ: Պետը գրասենեակը չէր: Ան ատեն սկսաւ պոռալ.

— Քանի մը օրէ ի վեր ամբաստանուած եմ... ցիմար բան է այս...

Խորհուրդ տուի որ քաղաքավար ըլլայ. ցիկ· Ալմազեան ալ ջրաւիրեց զայն չբարկանալ: Այդ պահուն Պ. Պընուա ներս մտաւ եւ Պ. Նիքոլի գրասենեակը տարաւ մեզ: Հոն Ալմազեան ըսաւ թէ Թերթերուն համար յիմարութիւնկ'ընես ըսած էր: Պ. Նիքոլ յայտնեց թէ կ'ուզէ ջարցաքննել զայն:

Կէսօրէն վերջ Ալմազեանի խանութը խուզարկեցինք: Յաջորդ օրը Պալըրա, Շմիտ, Ժուանս եւ ես կարգով ջարցաքննեցինք զինքը: Կէս գիշերին Պընուայի ջրամանով գետնայարկ տարինք Ալմազեանը եւ ձեռնակապ անցուցինք: Ասոր վրայ սկսաւ պոռալ թէ ինք մարդասպան չէ եւ ձեռնակապ չուզեր. պայքարեցաւ, մշտեց մեզ, ստիպուեցանք դէպի պատը ջրել զայն. այն ատեն գետինը պառկեցաւ եւ քանի մը րոպէ մնաց: Վեր առինք եւ թիկնաթոռի վրայ դրինք: Պալըրա ըսաւ որ եթէ չչարժի ձեռնակապերը պիտի ջանէ: Քիչ վերջ, որովհետեւ խելօք էր, ձեռնակապերը ջանեցինք:

Մապիյ երդում ըրաւ իր երկու եղբայրներու գերեզմանին վրայ թէ՝ ձեռք չեն բարձրացուցած Ալմազեանի վրայ, թէ՛ ինք թէ՛ ընկերները:

Ցետոյ լսուեցաւ խաչագող ցաիօ Աքրում, որ նոյն օրը ոստիկանութեան բանտն էր եւ որ ջաստատեց թէ Ալմազեանի գլխուն վրայ ուռեցքներ եւ կուրծքին վրայ ծեծի ջետքեր տեսաւ:

Ռուսիւոֆ վարդապետ նշանակուած եւ փոխած

Աթէնքէն կը ջեռագրեն նոյ. 29 Թուականով.

Յունաստանի խորհրդային դեսպան Ռուսինոֆ քանի մը օր առաջ յանկարծակի անհետացաւ: Այս անհետացումը զուգադիպեցաւ սպանութեանը Ամերիկեան էքսփրէս ընկերութեան պաշտօնեայ Քարտանիաքայի, որ վերջին օրերս փոխած էր՝ միասին տանելով ընկերութեան հաշուոյն ղրամատուէ մը գանձած մէկուկէս միլիոն տրախմին: Այս պաշտօնեային դիակը գտնուեցաւ քաղաքի շրջակաները:

Իրրեւ սպանիչ ձերբակալուեցան ինքնաշարժի երկու վարիչներ, որոնք հարցաքննիչ դատաւորին յայտարարեցին թէ՝ խնդրոյ առարկայ պաշտօնեան սպաննելու պաշտօն ստացած էին խորհրդային դեսպան Ռուսինոֆէն: Փախստական դեսպանը իր հետ տարած է գողցուած ղրամը՝ զայն յանձնելու համար հաւայնաւոր կուսակցութեան:

Այս խորհրդաւոր դէպքը մեծ ադմուկ կը հանէ Աթէնքի մէջ:

Բոլշեւիկեան մամրագործութիւն

«Թայմզ»ի Րիկայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ խորհրդային իշխանութիւնները նոր մաքրագործութիւն մը ձեռնարկած են Լէնինկրադի Գիտական Ակադեմիային մէջ: Բացի միայուն քարտուղար փրոֆ. Օլդէնբուրգէ, պաշտօնանկ եղած են արդէն 87 ուսուցչապետներ եւ պաշտօնեաներ: Խորհրդային միութեան գլխաւոր քաղաքներու համայնավարները կը քուէարկեն բանաձեւեր, պահանջելով դատի ենթարկել հրաժարեցուցուած փրոֆէսէօրները, իրրեւ «հակայեղափոխական»:

«Ճերմակ Պահակիրներ»ու 16 վարիչներու մահապատիժէն յետոյ, հրամայուեցաւ բոլոր շրջանային գործադիր խորհուրդներուն, որ նոյն աղանդին պատկանողները իրենց ընտանիքով տարագրեն Ռուսիոյ ծայրագաւառները:

Նատիր Շահի Տասնաբանեակ

Աֆղանիստանի Թագաւոր Նատիր Շահ իր քաղաքական ծրագիրը կը պարզէ՝ ժողովուրդին ուղղուած ջետեւեալ տասնաբանեայով.

1. Վարչութեան հիմը պիտի կազմեն իսլամական (Շանէֆի) օրէնքին սկզբունքները:
2. Ոգելից ըմպելիի գործածութիւնը բոլորովին պիտի արգիլուի:
3. Պիտի հիմնուի զինուորական վարժարան մը եւ զինաբան մը՝ արդիական զէնքեր շինելու համար:
4. Օտար պետութենանց հետ Ամանուլլահ Թագաւորի յարաբերութիւնները պիտի շարունակուին:
5. Պիտի վերահաստատուին հեռագիրն ու հեռաձայնը:
6. Պիտի վերաշինուին բոլոր ճամբաները:
7. Խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին յետնեալ տուրքերը գանձելու համար:
8. Օտար պետութենանց հետ առեւտրական յարաբերութենանց զարկ պիտի տրուի:
9. Կրթական յառաջդիմասէր քաղաքականութիւնմը պիտի հետապնդուի:
10. Նախկին Պետական Խորհուրդը պիտի շարունակուի, ու պիտի նշանակուի վարչապետ մը, որ պիտի կազմէ դահլիճ մը, Թագաւորին հաւանութենան ենթարկելէ վերջ:

Պաղութիւն Իտալիոյ եւ Պուլկարիոյ միջեւ

Սոֆիայի թերթերը կ'արձանագրեն ծանր միջադէպ մը, որ ծագած է Պուլկարիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ:

Վերջերս Պուլկարիոյ հանրային կարծիքը խորապէս ազդուած էր Իտալիոյ անհաշտ ընթացքէն՝ պուլկարական հատուցումներու մասին: Որպէսզի աւելի չծանրանայ այս վրդովմունքը, Սոֆիայի իտալական դեսպանատունը «Ուտրօ» թերթին մէջ հրատարակել կուտար անստորագիր նամակ մը, իբրեւ թէ Հռոմէն գրուած: Այդ նամակը Իտալիոյ կարգ մը տրտունջները կը յայտնէր Պ. Պուրոֆի դէմ, իբրեւ Պուլկարիոյ արտաքին նախարար:

Ցետոյ կը պատմէր թէ Իտալիոյ արտաքին նախարարը խնդրած էր Պ. Պուրոֆէն որ վիճննա հանդիպի փարիզ մեկնելէ առաջ, խորհրդակցելու համար Իտալիոյ աջակցութեան մասին: Բայց Պուրոֆ նկատի չառաւ այս առաջարկը:

Այս նամակին իբրեւ պատասխան, հերքում մը հրատարակուեցաւ Պուրոֆի օրկանին, «Միր»ի մէջ: Ասոր վրայ, Սոֆիայի իտալական դեսպանը յայտարարութիւն մը հաղորդեց մամուլին «Միր»ի հերքումին առթիւ եւ անուղղակի կարգ մը մեղադրանքներ ըրաւ Պուրոֆի դէմ:

Բովանդակ պուլկարական մամուլը կը բողոքէ իտալական դեսպանին այս անթոյլատրելի ընթացքին դէմ, որ կը համարուի միջամտութիւն Պուլկարիոյ ներքին գործերուն մէջ:

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

Մինչեւ որ Ներքին Կրակը Մոխիր Դառնայ... ԿԱՄ ԱԻԵԼԻ՛ ԲՈՑԱՎԱՌԻ

Նորերը լեզուի ու ոճի խաղերով չեն զբաղիր միայն։ Ոմանք կուիւն ու վիճաբանութիւնն ալ կը սիրեն։ Ամէն պարագայի սակայն, կ'արտադրեն, ժանաւանդ գիրքերով։ Շաբաթ չանցնիր, որ մէկ երկու հատոր չծանուցուին։

Գիրքերէն դուրս ալ, անոնք իրենց հրապարակային խօսքն ունին, աւելի անպատասխանատու անշուշտ, քան այն՝ որ կը ժանէ հատորներու մէջ, ու կը յանձնուի հանրային ուշադրութեան ու դատաստանի։

Անոնք հետզհետէ տուն տեղ կ'ըլլան. գիրքեր կը գրաւեն, ուշ չէ նաեւ այն օրը, որ ունենան իրենց տիրական օդանը։ Առ այժմ ամէն գլուխէ տարբեր ձայն ու երգ կը լսուին, քիչ մը աննշանակ, որ անհատական դրոշմ կը կրէ։ Անհատապաշտութիւնը եսամոլութեան մեղքին հաւասարելու աստիճան ուժով է ոմանց մէջ։ Ամէն գնով իրենց տեսակէտը պարտադրել կը ճգնին։ Ամէն մէկը գրական դրպրոցի մը բոլոր տարրերն ունենալ կը թուի, երբեմն ալ խառն, առանց գրական ուժեղ նկարագրի։

Երեմիական ողբասացութիւն թող չվերագրուի ինծի, կը սիրեմ կրկնել ճշմարտութիւնները, եթէ նորնիսկ անոնք հաճելի չեն մերիններուն։

* * *

Գրական ու լրագրական ասպարէզը հիմա անհամեմատ աւելի լայնացուած էնոր զրոյնեբունաոջեւ,քանսակէերկու տասնեակ տարիներ առաջ։ Սկսնակները քաջալերելու բարեհաճ տրամադրութիւնը, սակայն, իր միասակար դերը կը խաղայ երբեմն։ Ինչպէս ամէն ասպարէզի, գրական ու լրագրական կեանքի մէջ ալ բնական ու անխուսափելի օրէնք մը իր ճամբան պիտի քալէ, հայրերն ու երէցները տեղի պիտի տան որդիներուն ու կրտսերներուն։ Այս երեւոյթը պիտի դիմէ իր վախճանին, երբեմն կռիւով, երբեմն առանց կռիւի։ Մեր իրականութիւնը չի կրնար բացառութիւն կազմել։ Դիւրազգած ըլլալու պէտք գայ. աւելի երիտասարդներ պէտք է որ գրաւեցնդիրքերը։ Ժամանակները փոխուիր են, ուզենք չուզենք, անոր հոսանքին մէջ պիտի իյնանք։

Այսպիսի անդիտակից պայքարի մը ականատես կ'ըլլայ գրեթէ ամէն իրիկուն։ Հազիւ թէ կ'անցնիս գրասեղանի մը առջեւ, երբ Արմենուհիս ու Վահէ Ոստանին մէջ պիտի իյնանք։

Այսպիսի անդիտակից պայքարի մը ականատես կ'ըլլայ գրեթէ ամէն իրիկուն։ Հազիւ թէ կ'անցնիս գրասեղանի մը առջեւ, երբ Արմենուհիս ու Վահէ Ոստանին մէջ պիտի իյնանք։

Անոնք հետզհետէ տուն տեղ կ'ըլլան. գիրքեր կը գրաւեն, ուշ չէ նաեւ այն օրը, որ ունենան իրենց տիրական օդանը։ Առ այժմ ամէն գլուխէ տարբեր ձայն ու երգ կը լսուին, քիչ մը աննշանակ, որ անհատական դրոշմ կը կրէ։ Անհատապաշտութիւնը եսամոլութեան մեղքին հաւասարելու աստիճան ուժով է ոմանց մէջ։ Ամէն գնով իրենց տեսակէտը պարտադրել կը ճգնին։ Ամէն մէկը գրական դրպրոցի մը բոլոր տարրերն ունենալ կը թուի, երբեմն ալ խառն, առանց գրական ուժեղ նկարագրի։

Երեմիական ողբասացութիւն թող չվերագրուի ինծի, կը սիրեմ կրկնել ճշմարտութիւնները, եթէ նորնիսկ անոնք հաճելի չեն մերիններուն։

* * *

Գրական ու լրագրական ասպարէզը հիմա անհամեմատ աւելի լայնացուած էնոր զրոյնեբունաոջեւ,քանսակէերկու տասնեակ տարիներ առաջ։ Սկսնակները քաջալերելու բարեհաճ տրամադրութիւնը, սակայն, իր միասակար դերը կը խաղայ երբեմն։ Ինչպէս ամէն ասպարէզի, գրական ու լրագրական կեանքի մէջ ալ բնական ու անխուսափելի օրէնք մը իր ճամբան պիտի քալէ, հայրերն ու երէցները տեղի պիտի տան որդիներուն ու կրտսերներուն։ Այս երեւոյթը պիտի դիմէ իր վախճանին, երբեմն կռիւով, երբեմն առանց կռիւի։ Մեր իրականութիւնը չի կրնար բացառութիւն կազմել։ Դիւրազգած ըլլալու պէտք գայ. աւելի երիտասարդներ պէտք է որ գրաւեցնդիրքերը։ Ժամանակները փոխուիր են, ուզենք չուզենք, անոր հոսանքին մէջ պիտի իյնանք։

Այսպիսի անդիտակից պայքարի մը ականատես կ'ըլլայ գրեթէ ամէն իրիկուն։ Հազիւ թէ կ'անցնիս գրասեղանի մը առջեւ, երբ Արմենուհիս ու Վահէ

Նոր գիրք մը Խրիմեանի մասին(*)։ 856 էջէ բաղկացած հսկայ հատոր մը, պատկերազարդ։ Եւ դեռ առաջին հատորն է միայն։ Ուրիշ դէրք մըն ալ նոր լոյս տեսաւ Ամերիկայի մէջ։ Տարի մը առաջ կարդացինք եւ Թորգոմ եպիսկ.ի գրուածքը։ Կ'ածի, արտակարգ ծաւալ կ'առնէ Խրիմեանական գրականութիւնը։ Ուշագրաւ երեւոյթ է... Ժամանակի նշանակ մը։

«Վասպուրականի Արծիւը» վաղուց անցեր է մեր լեգենդական հերոսներուն շարքը։

Խօսքի եւ գրչի հերոսներուն՝ զորս ցուցադրեր ու պանծացուցեր է անմահն Կարլայլ իր հմայքաւոր գիրքին մէջ։

Խօսքի ու գործի հերոսներուն— Մարգարէներ, Առաքեալներ, Ռահվիրաներ — որոնց «կեանքիարեւմուտը,ըստ դանտէեան նուրբ ասացուածքի, «երբեք չի տեսներ երեկոյ մը...»

(*) Աշխատասիրութիւն Հայկ Ա֊ճէմեանի։ Առաջին հատոր. Հրատ. Մարգար Յակոբեանի, Թաւրիզ, 1929։

«Il tramonto dell' Eroe,
Non vede mai sera...»

«Գիշեր» չկայ անոնց համար, չկայ անարդ մոռացութեան խաւարը— կայ միայն մշտնջենաւոր ու կենսարար լոյսը, կայ միայն յաւերժաթարմ գոյութեան, անմահութեան արեւը...

Մարգարէն՝ որ կ'անձնաւորէ իր ժողովուրդի ինքնատիպ հանճարին հետ անոր դարաւոր վիշտը. Աղաքեալը՝ որ 50ական թուականներու խաւարին մէջ իր ձեռքն առաւ իմացական կեանքի զարթօնքը եւ գնաց հերկելու հայրենի խոպան, յետաւիսաց միջավայրը. Ռահվիրան՝ որ տիտանեան վճռակամութեամբ ծառացաւ ամենաղժնդակ խոչընդոտներուն դէմ, յաժառ ճիգերով հարթեց ճամբան իր հայրենաշէն ձեռնարկներուն համար, պարզեց նոյնիսկ ըմբռնացումի դրօշը ընդդէմ հայաչկինչ բռնակալութեան. այն մարդը՝ որու անունին համայքով լեցուն է 70 տարուան մեր վերածնութեան շրջանը. այդ մարդու կախարդիչ ստուերին շուրջ

Հայոց պատմութեան անիւը կը գահավիժի խլացուցիչ որոտներով, աղիտաբեր խորշակները կ'անցնին պարբերաբար հայրենի հորիզոններէն և բնաւ երբեք չեն նուազեցներ խրիմեանական ծառին մշտադալար կանաչը... Ընդհակառակն։

Եւ ահա հատոր հատորի ետեւէ։

Այս մէկը ճշմարիտ tour de force մըն է։ Ըսենք այժմէն իսկ, որ մեծ ալ— Հայկական Ադատամարտի ցաւագին պարտութիւններէն վերջ— կը ծփան սրբազան ալեկոծութեամբ բոլոր հայրենասէր սիրտերը— ծեր ու երիտասարդ, գրող ու գործիչ, բանուոր ու առեւտրական։ գեղջուկ ու արհեստաւոր— ամէնքն ալ կը համակուին նոյն ջերմեռանդ զգացումներով և կը յուզուին, կ'ոգեւորուին, կ'արտասուեն...

Հազուագիւտ երեւոյթ մըն է անհատական պաշտամունքի... Դժուար է գտնել ուրիշ հայ մարդ մը— անգամ Րաֆֆիներու, Ներսէսեաններու, Վարդաններու եւ Սահակ ու Մեսրոպներու շարքերում— որուն երկրպագէր բովանդակ ազգ մը այնքան խորունկ, սրտաբուխ եւ գիտակցական պաշտամունքի արտայայտութիւններով։

Հայոց պատմութեան անիւը կը գահավիժի խլացուցիչ որոտներով, աղիտաբեր խորշակները կ'անցնին պարբերաբար հայրենի հորիզոններէն և բնաւ երբեք չեն նուազեցներ խրիմեանական ծառին մշտադալար կանաչը... Ընդհակառակն։

Եւ ահա հատոր հատորի ետեւէ։

Այս մէկը ճշմարիտ tour de force մըն է։ Ըսենք այժմէն իսկ, որ մեծ ալ— Հայկական Ադատամարտի ցաւագին պարտութիւններէն վերջ— կը ծփան սրբազան ալեկոծութեամբ բոլոր հայրենասէր սիրտերը— ծեր ու երիտասարդ, գրող ու գործիչ, բանուոր ու առեւտրական։ գեղջուկ ու արհեստաւոր— ամէնքն ալ կը համակուին նոյն ջերմեռանդ զգացումներով և կը յուզուին, կ'ոգեւորուին, կ'արտասուեն...

Հազուագիւտ երեւոյթ մըն է անհատական պաշտամունքի... Դժուար է գտնել ուրիշ հայ մարդ մը— անգամ Րաֆֆիներու, Ներսէսեաններու, Վարդաններու եւ Սահակ ու Մեսրոպներու շարքերում— որուն երկրպագէր բովանդակ ազգ մը այնքան խորունկ, սրտաբուխ եւ գիտակցական պաշտամունքի արտայայտութիւններով։

Հայոց պատմութեան անիւը կը գահավիժի խլացուցիչ որոտներով, աղիտաբեր խորշակները կ'անցնին պարբերաբար հայրենի հորիզոններէն և բնաւ երբեք չեն նուազեցներ խրիմեանական ծառին մշտադալար կանաչը... Ընդհակառակն։

Եւ ահա հատոր հատորի ետեւէ։

Այս մէկը ճշմարիտ tour de force մըն է։ Ըսենք այժմէն իսկ, որ մեծ ալ— Հայկական Ադատամարտի ցաւագին պարտութիւններէն վերջ— կը ծփան սրբազան ալեկոծութեամբ բոլոր հայրենասէր սիրտերը— ծեր ու երիտասարդ, գրող ու գործիչ, բանուոր ու առեւտրական։ գեղջուկ ու արհեստաւոր— ամէնքն ալ կը համակուին նոյն ջերմեռանդ զգացումներով և կը յուզուին, կ'ոգեւորուին, կ'արտասուեն...

Հայրիկ Ածէմեանի այս գիրքը— որուն կ'ուսած է սիրուն յառաջաբան մը Հ. Սիմոն Երեմեանէն— իր բոլոր անխուսափելի թերութիւններով հանդերձ, արժանի է հայ գրագէտներու ջերմ ծափերուն։ Ասիկա Խրիմեան-Թանգալան մըն է, ուր ժրաջան, հայրիկապաշտ վանեցի երիտասարդը հաւաքեր ու ժուռէն լոյս աշխարհ բերեր է բազմաթիւ թանկարժէք վաւերագրեր, հայրիկեան անտիպ նամակներ, նկարներ, պէս-պէս յիշատակներ, ազգականներու, ժամանակակից դէմքերու վկայութիւններ Խրիմեանի մասին եւայլն։ Հայրենասիրական անսովոր եռանդով պրպտեր է բոլոր անկիւնները, քրքրեր է ազգային «արշիվ»ները, հարցաքններ է բոլոր քիչ-շատ իրազեկ մարդիկ, Վանէն՝ Թաւրիզ՝ Երեւան՝ Էջմիածին— եւ կազմեր է նիւթերու շտեմարան մը, համեմուած պատմական տեսութիւններով ու քննարաշունչ նկարագրութիւններով— շտեմարան մը, որմէ պիտի օգտուի գալոց անաչառ պատմագիրը՝ Մեծ Հայուն աննիւթական հոյակապ յուշարձանը կերտելու համար։

Օգտուեր է մեծապէս Էջմիածնի հարուստ Մատենադարանէն, որմէ, աւա՛ղ, զրկուած ենք մենք, տարագիր մտաւորականներս(*)

Գրքի առաջին քանի մը տասնեակ էջերը խանդավառ ձօն մըն են վասպուրականին, անոր բնական գեղեցկութիւններուն և պատմական փառքերուն։ Ապա երկարօրէն կը ցուցադրուի Խրիմեան գերդաստանի Ծննդոցը, գալոց Հայրիկի մանկութիւնն ու պատանեկութիւնը, կատաւգործ «Մկր»ի կեանքը, ուսման սէրն ու ծարաւը, ինքնակրթութիւնը ծառերու հովերուն տակ... Ահա երիտասարդ, տիրացու Մկրտիչը Լիմ ու Կտուց անապատներուն, եկեղեցական գրականութիւն ուսանելիս, վանական դպրանոցը իր մռայլ, աշխարհասերժ մթնոլորտով, մեկուսացած կեանք, ազօթք ու շարական...

(*) Գաղթաշխարհի մէջ ամէնէն ջարուստը կը համարուի Ս. Ղազարի Մատենադարանը, ուր մենք եւս աշխատեր ենք երկար ամիսներ եւ դիտեր ենք, տարաբախտաբար, որ հոն կը պակսին շատ ու շատ գիրքեր ու պարբերական հրատարակութիւններ, անգամ վերջին 70—80 տարուան մեր վերածնութեան շրջանէն։ կարեւոր պարբերականներ կան, որոնց ժողովածուները կը մնան անկատար։

II

Ապա Խրիմեանի թափառումները...

Ահա իր առաջին այցը Արեւմտահայ աշխարհին, անցնելով դարու 40ական թուականները։ Կը միանայ հայ կարաւաններուն, կ'երթայ Պարսկաստան, կ'անցնի Աւարայրէն, կը գեկոչէ Վարդանն ու Եղիշէն, կը պաշտպանէ Մայր Արաքսի ափերով քալէ դէպի Արարատ։ Մանկական վեհափառ տեսքը կը ցնցէ հայրենակարօտ սիրտը։ երիտասարդը կ'առնէ քնարը, կ'երգէ Հայոց Տիտանի կախարդական հմայքը, կը պանծացնէ Արարատեան դաշտը։

«Որ պարծի քան զայլ գաւառ գոլ գեղեցիկ'ի Հայաստանեայց

Դիւր դաշտօք լայնատարած լերամբք պատեալ գեղեցկանկարաց

Որպէս այգի վայելուչ ցանկապատեալ շուրջանակի,

ի լերանց աղբիւրաբուխ վտակունք յաւէն կողմանց,

Իջանեն յիւր դաշտորայս արբուցանեն գդալարիս...»

Կը պատմէ Ածէմեանը տասարդ աբեղային միւս ուղեւորութիւնները՝ դէպի Կիլիկիա, Երուսաղէմ, Մուշ, Ս. Կարապետ,ապա դէպի Կովկաս, ուր

ՏՐՏՈՒՆՋ

Երկի՛ր իմ, Նայիրիդ իմ չքնաղ,
Մինչեւ ե՞րբ, մինչեւ երբ այս պէս
Թափկ դառներդ բախեմ ու լամ,
Մինչեւ ե՞րբ քեզ օտար մնամ...
Թօշնում է կեանքս ինչպէս ծաղիկ,

Այս խեղդող ու մուժ մառախուղում,
Այնքան ցուրտ ու չար են մարդիկ
Այս օտար ու տաղտուկ ժխորում։

Որքան էլ օրերն ինձ բերեն
Ինդումի առիթներ պէս-պէս,
Իմ սիրտը չի ժպտայ նորէն,
Իմ սիրտը փակ՝ դուներդ պէս...
Երկի՛ր իմ, աւերած իմ տուն,
Իմ թշուառ հայրենական յարդ,
Ջե՞ս լսում, ճչում են, մեռնում
Դաշտերում անօթի, անկարգ...
Մէկ ցեղ է մեռնում դրսում
Հալածուած ինչպէս տերեւ,
Իսկ ներսում ոչ ոք չի լսում,
Իսկ ներսում սրտեր անարեւ...

ԱՐԱՄ ԳԱՐՈՆԵ

"ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԻԿ„

I

Նոր գիրք մը Խրիմեանի մասին(*)։ 856 էջէ բաղկացած հսկայ հատոր մը, պատկերազարդ։ Եւ դեռ առաջին հատորն է միայն։ Ուրիշ դէրք մըն ալ նոր լոյս տեսաւ Ամերիկայի մէջ։ Տարի մը առաջ կարդացինք եւ Թորգոմ եպիսկ.ի գրուածքը։ Կ'ածի, արտակարգ ծաւալ կ'առնէ Խրիմեանական գրականութիւնը։ Ուշագրաւ երեւոյթ է... Ժամանակի նշանակ մը։

«Վասպուրականի Արծիւը» վաղուց անցեր է մեր լեգենդական հերոսներուն շարքը։

Խօսքի եւ գրչի հերոսներուն՝ զորս ցուցադրեր ու պանծացուցեր է անմահն Կարլայլ իր հմայքաւոր գիրքին մէջ։

Խօսքի ու գործի հերոսներուն— Մարգարէներ, Առաքեալներ, Ռահվիրաներ — որոնց «կեանքիարեւմուտը,ըստ դանտէեան նուրբ ասացուածքի, «երբեք չի տեսներ երեկոյ մը...»

(*) Աշխատասիրութիւն Հայկ Ա֊ճէմեանի։ Առաջին հատոր. Հրատ. Մարգար Յակոբեանի, Թաւրիզ, 1929։

ՀԱՅ ՏԵՐԵՎԱԲԱՆԱԿԱՆ
ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի նպաստ հիմնադրութեան հայ տերեւաբանական մարզական ընկերութեան կազմակերպուած մրցումները տեղի պիտի ունենան Կիրակի, 29 Մայիս 1927-ին, ժամը 2 ե. կէսին, Ֆրանսական Մարզարանին մէջ, հետեւեալ յայտագրով:

Ա. Ֆութպոլ, Ա. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Բ. Ֆութպոլ, Ա. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Գ. Ֆութպոլ, Բ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Դ. Ֆութպոլ, Բ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Ե. Ֆութպոլ, Գ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Զ. Ֆութպոլ, Գ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Է. Ֆութպոլ, Դ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Ը. Ֆութպոլ, Դ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Թ. Ֆութպոլ, Ե. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Ժ. Ֆութպոլ, Ե. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԺԱ. Ֆութպոլ, Զ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԺԲ. Ֆութպոլ, Զ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԺԳ. Ֆութպոլ, Է. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԺԴ. Ֆութպոլ, Է. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԺԵ. Ֆութպոլ, Ը. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԺԶ. Ֆութպոլ, Ը. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԺԷ. Ֆութպոլ, Թ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԺԸ. Ֆութպոլ, Թ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԺԹ. Ֆութպոլ, Ժ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Ի. Ֆութպոլ, Ժ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԱ. Ֆութպոլ, ԺԱ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԲ. Ֆութպոլ, ԺԱ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԳ. Ֆութպոլ, ԺԲ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԴ. Ֆութպոլ, ԺԲ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԵ. Ֆութպոլ, ԺԳ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԶ. Ֆութպոլ, ԺԳ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԷ. Ֆութպոլ, ԺԴ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԸ. Ֆութպոլ, ԺԴ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԹ. Ֆութպոլ, ԺԵ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Ի. Ֆութպոլ, ԺԵ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԱ. Ֆութպոլ, ԺԶ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԲ. Ֆութպոլ, ԺԶ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԳ. Ֆութպոլ, ԺԷ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԴ. Ֆութպոլ, ԺԷ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԵ. Ֆութպոլ, ԺԸ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԶ. Ֆութպոլ, ԺԸ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԷ. Ֆութպոլ, ԺԹ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԸ. Ֆութպոլ, ԺԹ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԹ. Ֆութպոլ, Ի. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Ի. Ֆութպոլ, Ի. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԱ. Ֆութպոլ, ԻԱ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԲ. Ֆութպոլ, ԻԱ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԳ. Ֆութպոլ, ԻԲ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԴ. Ֆութպոլ, ԻԲ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԵ. Ֆութպոլ, ԻԳ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԶ. Ֆութպոլ, ԻԳ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԷ. Ֆութպոլ, ԻԴ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԸ. Ֆութպոլ, ԻԴ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԹ. Ֆութպոլ, ԻԵ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
Ի. Ֆութպոլ, ԻԵ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԱ. Ֆութպոլ, ԻԶ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԲ. Ֆութպոլ, ԻԶ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԳ. Ֆութպոլ, ԻԷ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԴ. Ֆութպոլ, ԻԷ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԵ. Ֆութպոլ, ԻԸ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԶ. Ֆութպոլ, ԻԸ. խումբ, Բ. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԷ. Ֆութպոլ, ԻԹ. խումբ, Ա. կարգ, Ա. կէս ժամ:
ԻԸ. Ֆութպոլ, Ի

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Երգիչ-դերասաններ ՏԷՐ եւ ՏԻԿ. Հայկ-Ալբիւի *(Իտալիայէն նոր ժամանած* Tenor-Soprano) *8 Դեկտեմբեր կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին, կը ժամադրուի ծանօթ դաշնակահարուհի* ՕՐԻՈՐԴ ՏԻՐՈՒՒԻ *Ջառափեան:*

Կը երգեն՝ հայկական ընտիր կտորներ, իտալական նշանաւոր օփերաներ՝ Tosca - Per te, La Waly, Mdme Butterfly *եւայլն, նոյնպէս կը ցուցադրեն երգ» խառն պատկերներ:*

ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ՝ 25, 15, 10

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ
21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ
SALLE HOCHE

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւններ, դիւրամատչելի պայմաններով:

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻԻՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ:

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30:

ՄԷԹՐՕ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամուէյ 5 եւ 26, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ՄԱՏԹԷՈՍ ՃԻԼՊԻՐԵԱՆ

կը ստանձնէ հին եւ նոր ամէն տեսակ ապահովագրական գործեր (Հրդեհի, Կեանքի եւ Արկածներու), ինչպէս նաեւ առեւտրականներու տուժարներու կարգադրութիւն, հողերու եւ տուներու գնում եւ վաճառում, կալուածներու վրայ փոխառութիւն եւ նմանօրինակ յանձնառութիւններ:

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ,

36, Rue de Bellefond, PARIS (IX)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 ֆրանկ Columbia *18 ֆրանկ*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Երգուած հանրածանօթ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ:
Պիտի գտնէք ճաշարան VAHRAM
Ունինք ՇԱՀՄՈՒՐԱՑԵԱՆի բոլոր փլաքները: 8 Rue Jouy-Rouve, PARIS (20) ՄԷԹՐՕ՝ Պելվիլ, Թրամ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN 4N

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
COLUMBIA MARK
18 ՖՐ.

REGISTERED TRADE MARK

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.
Այս երեք աշխարհածանօթ ընկերութիւններու այս տարուան նոր եղանակները, նշանաւոր արուեստագէտներու կողմէ երգուած եւ նուագուած, գեղարուեստ. ամենավերջին փլաքներ ինչպէս նաեւ Հայերէն նոր եղանակներ եւ Արշին մալ ալանի բոլոր կտորները եւ Մարտիրոսեանի փլաքները:
Արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը, գեղուած գինով,

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) ՄԷԹՐՕ՝ Etoile
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ
իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը քացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Երկ.էն 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro 4 Nord-Sud: Pigalle.

ՀԵՐԱԹԱՓ "ՔԻՍ,,

Ամէնէն գործնականը եւ ամէնէն ազդեցիկը ներկայ հերաթափիչ (մազ թափող) արտադրութիւններէն:
Երեք վայրկեանը բաւարար է թափելու եւ մաքրելու մազերն ու աղուամազերը, առանց գըրգռելու վերնամաշկը:
Գին 5 ֆր. 60 (Imp. Comp.)
Լապորաթուար՝ «Քիս»
159 Rue Pierre Corneille, Lyon

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դադարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Չերմախիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապորաթուառ: Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,*

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍԱԼՖԷԻԻ ԴԱՍԵՐ
ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԻ ՄԷԹՈՏՈՎ

ՕՐ. ԺԱՆ ԱՄՊԱՋ
61 rue de Flandre Paris (19)
Հայրենակիցներու համար գեղջուած գին:

WAGRAM AUTO
75 Av. de Wagram
63 Av. Gde. Armée
149ter Bd. Villette,
84 Rue de l'Aqueduc
Արտօնագիր՝ Թուրիսթ 150, քամիոն 220, մոթօ-սայլ 100, Թաքսի 50, մասն. դաս 15, մեքեն. դաս ձրի:

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիներ	ամենալաւն ու աժանը	2-1 ֆրան

ՀԱԼԷՊԻ ՊՈՒԼՂՈՒՐ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ

Հասած է Հալէպի պուլղուր, ամենաընտիր տեսակէն: կը ծախուի մեծաքանակ (պարկով): փափաքողներուն նմոյշ կը ղրկուի: Դիմել հետեւեալ հասցէին՝

H. BABIKIAN
8A Rue Francis de Pressensé, MARSEILLE

ԿԱՐԵՒՈՐ ՋԵՂՉ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1-7
ԼԻՄՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ
Վաղը Դեկտ. 1ին կը բացուի
DORK
կօշիկի վաճառատունը
46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON
Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ գեղչուած գիներով միայն դեկտեմբեր 1—7:

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ
(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)
18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97
Իրաւագէտ-խորհրդատու ՏԷՓանս Օթօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ միւթիւէլ միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առիթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ:

Ets "TOUT POUR LE CONFORT"
26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-44
CHAUFFAGE CENTRAL
ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE ingénieur E. T. P.)
Կը ստանձնէ շօֆաժ սանթրալի, սալ որ պէներու եւ տաք ջուրի ղետեղումներ
ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ
Մեր միջոցաւ կատարեցէք նաեւ ձեր սալամանտրերու եւ խոհանոցի վերաքերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ:
Միեւնոյն տան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւլն. — կանխիկ եւ ապառիկ:

SIROUNAK ARABIAN & Cie
24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage
ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի
սվոքինկի եւ ֆրաքի համար

Ձերմակ կեղէնի յատուկ ցոխ գոյներով մեծ սթօք
Crêpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie եւն.

ՄԵՏԱՔՍԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ԱՐԱՐԱՏ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29 Man.
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՆԵՐԱՇՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱՇՈՒՄ
Ձոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպարեղէններ, գինները անմրցելի. ապրանքներու անմիջական եւ խնամեալ յանձնում
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ Ο. Μ. ΟΗΑΝΕSSIAN
Marque déposée: MELKON
ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԱԿԵԼ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՄԵՂ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ, ՓՆՏռեցէք ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՄԻԱՅՆ MELKON *ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ*
ԼՕՔՈՒՄ, ՓԱՔԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ, ԹԵՐԹ (պէօրէկի), ԱԳԻՏԷ ՇԱՔԱՐ, ՀԷԼՎԱ, ՍՈՒՍԱՄՈՎ ՀԷԼՎԱ
Իզմիտի համբաւաւոր ՓԻՒՇՄԱՆԻԷ ՀԷԼՎԱՆ, որոնց կեդրոնատեղին է՝
25 Rue Vilin, PARIS (20e) Հեռաձայն MENIL. 69—15
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառէն եւ արտասահմանէն

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Մտամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի ֆիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, ջղային, Արեան ֆիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:*
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET V. YARJANIAN
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70
կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր *պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Ազնիւ դատերու մասնաւոր ձիւղ, առանց կանխավճարի: ՅՐԱՆՍԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱԳԻՏԱՑԻԱ ՎԻՐԹ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: վէներ ամէն երկրի համար:*
Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:
Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

Ֆրանսահայ աշխատաւորներուն եւ խանութպաններուն
ՊԱՐԶ ԵՐԿՏՈՂ ՄԸ
ղրկեցէ՛ք մեզ, յայտնելով ձեր հասցէն եւ վարը յիշուած քաթալօկներուն թիւերը, ղանոնք կը ստանաք ՁՐԻ:
ՔԱԹ.թիւ 1—Մահճակալներ, 2—ամէն տեսակ կարասիներ, 3—խոհանոցի սպասներ, 4—կարի մեքենաներ, 5—երեխաներու կառքեր, 6—ֆոնոկրաֆներ, 7—վառարաններ, օճախներ, 8—հեծելանիւներ, 9—ղգեստեղէն, 10—երաժշտ. գործիքներ:
Այս քաթալօկներէն ձեր ընտրած առարկաները, ձեզ կը ղրկուին ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ, 6էն 15 ամիս ԱՊԱՌԻԿ
Ճամբու ծախքը մեր վրայ կը ղրկուին ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ:
Կ'ՈՒԶՈՒԻՒ նաեւ Ֆրանսայի բոլոր հայաշատ կեդրոններու մէջ, իրենց պարապ ժամերը օգտագործել փափաքող երիտս. գործակալներ:
Մանրամասն պայմաններու համար, գրեցէ՛ք մեզ՝
G. Badouhassian, 16 Bld. des Italiens. Marseille.

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ֆիւանդութիւնները:
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12,

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԷր եւ ՑՆօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒԼԻՍ)
Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ: Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Գումիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն:
Ամսանութիւն եւ ամսանալուծում:
Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն:
Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ:
Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.
Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ:

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET
17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges ի անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թէլ. Trudaine 24-83
ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՈՒԻԿ
Երէ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հաքի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET *հացերը:*
Ուտելիք խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր:
Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 գեղչ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN — Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration — 235 Faub. St. Martin, PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

3 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1126 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻԻՍ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ԼՍՈՒԻՆ

Չարցաքննիչ դատաւոր Ժանթիյլ կը շարունակէ իր քննութիւնները՝ Ալմազեանի ծեծի խնդրին մասին։

Մապիյլէն յետոյ, լսեց նաեւ գաղտնի ոստիկաններ Շմիտն ու Ժանօն, որոնք նոյն պատմութիւնն ըրին։

Ալմազեան զանգատած էր թէ — երբ գինքը կը ծեծէին, Շմիտ բռնած էր թեւերէն։ Հիմա Շմիտ կը պատմէ թէ ինք Ալմազեանը տեսաւ հոկտ. 19ին շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, երբ կեդրոնական գրասենեակէն գայն փոխադրեց աստիճանաւորներու սենեակը, անկէ ալ գլխաւոր քննիչներու յարկաբաժինը։ Կէս գիշերին հրաման տրուեցաւ ապահովութեան սենեակ իջեցնել գայն։ Ու այդ առթիւ ստիպուեցան ձեռնակապ անցընել ձեռքերուն։

Ալմազեան, որ իբրեւ վկայ զացած էր, բողոքեց եւ «Ձեմ ուզեր։ Ես անմեղ եմ, մարդասպան չեմ» պոռաց։ Ապոր վրայ ոստիկանները որոշեցին բռնի ուժի դիմել գայն՝ զսպելու համար ձեռքերը բռնի կռնակը տարին ու նստեցուցին։

«Ալմազեան գետին տապալեցաւ, կը պատմէ Շմիտ, ու սկսաւ հոս հոն գարնուիլ։ Երբ տագնապն անցաւ, վեր առինք գայն եւ թիկնաթոռի մը վրայ նստեցուցինք։ Պալըրա ուշքի բերաւ գայն եւ սիկարէթ մը հրամցուց։ Ու տեսնելով որ կը հանդարտէր, ձեռնակապերը քակեցին»։

Անկէ վերջ ոստիկանները, մանաւանդ Պալըրա երկարօրէն հարցաքննեցին Ալմազեանը՝ Բիկօտէնի սպանութեան մասին։

Շմիտ աւելցուց թէ Պալըրա քանիցս սիկարէթ հրամցուց Ալմազեանի եւ անգամ մը ամբողջ տուփ մը տուաւ։ Երբ ոստիկաններ թեւը ժտած բակ իջեցուցին Ալմազեանը, անիկա անցաւ լուսանկարիչներու առջեւէն, որոնք լուսանկարեցին գայն։

Գաղտնի ոստիկան Ժանօ գրեթէ բառ առ բառ կրկնեց իր պաշտօնակից Շմիտի յայտարարութիւնները։ Երբ, ըսաւ, Պլանայի բացարձակ հրամանին վրայ, ձեռնակապ անցուցին Ալմազեանի՝ կեդրոնական գրասենեակ տանելու համար գայն, վերձակը ըսաւ թէ ձեռնակապ չուզեր։ Ոստիկանները ստիպուեցան բռնի զսպել գայն։

Ցիշեց ծխախոտ հրամցուելու պարագան, ու բացատրեց թէ ոստիկանները Ալմազեանի թեւը մտած էին, որովհետեւ բակին մէջ շինուածանիւթեր խճողուած էին։

Երէկ լսուեցաւ ոստիկանապետ Պալըրա, որուն համար Ալմազեան ըսած էր թէ գաւազանը կոտրեց իր վրայ։ Թերթի մը հաւաձայն, Պալըրա ծեծելէ յետոյ Ալմազեանը, ըսած է թէ թեւը կը ցաւի։

Թուրքիոյ տնտեսական խաղաղումը

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Թուրքիոյ մէջ տնտեսական քաւքայումը կը շեշտուի։

Բազմաթիւ մնանկութիւններ հռչակուեցան վերջացող շաբթուան ընթացքին։

Համպակեղէնի շուկան մեծ տագնապի մէջ է։ 750 միլիոն ֆրանք արժէքով ապրանքներ դիզուած են մթերանոցներու մէջ, որովհետեւ վաճառականները կարելիութիւն չունին գտնելու անհրաժեշտ գումարները, վճարելու համար մաքսատուրքերը։

Պոլսոյ Առեւտր. Սենեակը տեղեկագիր մը կը պատրաստէ առեւտրական եւ տնտեսական վերջին տագնապին մասին, տնտեսական գործավարութեան դրկուելու համար։ Տագնապին գլխաւոր պատճառները հետեւեալ կերպով ցոյց կը տրուին.

1. Այս տարի, կաղինի բերքը որ մէկ միլիոն քանթար նախատեսուած էր, 100,000 քանթար եղած է։ Այս բանը պատճառ եղած է որ քանի մը միլիոն ոսկի պակաս մտնէ երկիր։

2. Ձամիչի եւ թուզի բերքը մեծ չափով նուազած է՝ անժամանակ անձրեւներուն հետեւանքով։

3. Մաքսային նոր սակացոյցին առթիւ, վաճառականներէն ոմանք անհեռատեսութիւններ ունեցած են մեծաքանակ ապրանք ընելով։ Մինչդեռ սպառումը ներածումը չէ հաւասարակշռած։

4. Ասկէ զատ, տնտեսական տագնապ մը կը տիրէ ամբողջ Եւրոպայի մէջ եւ պէտք է ընդունիլ որ Թուրքիոյ հրապարակն ալ ազդուած է անկէ։

Տրապիզոնէն կը հաղորդեն որ տեղւոյն հրապարակին տագնապը կը շարունակուի։ Դրամատուները վաճառականները կը նեղեն եւ այս պատճառով անանկութիւնները շատցած են։

Օսմ. դրամատունը անանկութեան վճիռ պահանջած է վաճառական Հաճի Ալի Հաֆըզ գատէ Մէհմէտ պէյի համար։

Անգլ. ոսկին որ վերջերս միշտ սկսած էր բարձրանալ, մեծ նոր յաւելում մը եւս կրած է։ Առեւտրական շրջանակներու մէջ կը կարծուի թէ մինչեւ 1,100 ղրշ.ի բարձրանալու հաւանականութիւն կայ։

Կովկասեան գաղթող ցոյները

Սեւանիկէն կը հեռագրեն.—

Յունական Մակեդոնիոյ ընդհ. կառավարիչ Քանավոս Ա. թէնքի կառավարութեան ուղղուած յուշագրով մը կը յայտնէ թէ Մակեդոնիան եւ Սելանիկ քաղաքը ի վիճակի չեն ընդունելու այն յոյն գաղթականները, որոնք կովկասէն մեկնելով Մակեդոնիա հասած են։

∴ Այս առթիւ ԱԹԵՆՔԷՆ կը հաղորդեն.—

Պոնտոսցի երեսփոխանները մեծապէս զայրացած են իմանալով որ Մակեդոնիոյ ընդհ. կուսակալը Քանավոս կը թելադրէ արգիլել Ռուսիա բնակող Պոնտոսցի Յոյներու Յունաստան ներգաղթը, մինչեւ իսկ մասնակի փոխադրութիւններով։ Քանավոս կը պատճառաբանէ թէ Ռուսիայէն եկող Պոնտոսցիները Յունաստանի մէջ կը տարածեն համայնավարութեան մանրէն ու կ'աւելցնեն խռովարար տարրերու թիւը։

Պոնտոսցի երեսփոխանները պիտի դիմեն վարչապետին ու պիտի բողոքեն Պոնտոսցիներուն հանդէպ եղած անպատուաբեր այս վերագրութին համար։

Միւս կողմէ Քանավոս հետեւեալը կը յայտարարէ Թերթերուն.

— Չենք կրնար զետեղել վերոյիշեալ գաղթականները, որոնց թիւը կը հասնի 4000 ընտանիքի, բոլորն ալ երկրագործ, որովհետեւ մշակութեան համար անոնց տալիք յարմար հողեր չկան։ Քաղաքներու մէջ ալ կարելի չէ անոնց զետեղումը, ցորչափ, միայն Սելանիկի մէջ, 6000ի կը հասնի տարիներէ իվեր անպատսպար մնացող քաղաքաբնակ գաղթականներու թիւը։ Անպատսպար գաղթականներու զետեղումէն վերջն է որ կրնանք խորհիլ ուրիշ գաղթականներու ալ Յունաստան փոխադրութեան շուրջ։ Այս է իմ թելադրութեանս բուն պատճառաբանութիւնը եւ ոչ թէ համայնավարութեան չարիքը, որուն դէմ Յունաստանը պաշտպանելու համար, պետութիւնը օրէնքներ ունի։

Ընկերվարական եւ համայնավար դէմ դէմի

Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնը կիրակի օր խաղաղասիրական ցոյց մը կազմակերպած էր Փարիզի արուարձան Շանփինլեի մէջ։ Միտինգին մէջ պիտի խօսէին նաեւ գերման ընկերվարականներ։

Համայնավար կուսակցութիւնը որոշած ըլլալով խանգարել այս հրապարակային հաւաքոյթը, «Իւմանիթէ» իր հետեւորդները կը հրաւիրէր կիրակի օր Շանփինեի։ Ընկերվարականները պաշտպանողական միջոցներ ձեռք առին։ Ծանր միջադէպերու առաջքն առնելու համար, կառավարութիւնը որոշեց արգիլել փողոցի մէջ ոեւէ հաւաքոյթ եւ թափօր։ Ընկերվարականները արտօնուեցան միայն «խաղաղութեան համար՝ ֆրանքեւգերման մերձեցումով» վերտառութեամբ արձանագրութիւն մը դնել պատերազմի զոհերու կոթողին վրայ։ Չոս բարձրախօսի առջեւ ճառեր խօսեցան քաղաքապետը, Ալպէր Թոմա, գերման պատուիրակ Վէլս, Պլում եւ Պրաք։ Համայնավարներ կ'աղմկէին շարունակ։ Քիչ յետոյ անոնք յարձակեցան եռագոյն դրօշակին վրայ եւ պատռեցին։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ ընդհարումներ սկսան համայնավարներու եւ ոստիկաններու միջեւ։

Պուլոճ Փարիզ կուգայ դարձեալ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ Պուլկարիոյ արտաքին նախարար Պուրոճ կը ծրագրէ Լահէյի երկրորդ խորհրդաժողովէն առաջ Փարիզ, Լոնտոն եւ Հռոմ այցելել, նկատելով որ հատուցումներու մասին մեծ պետութեանց Սոֆիայի դեսպաններուն հետ կատարուած բանակցութիւնները կնճռոտած են և դանդաղ կ'ընթանան։

Մոսկուա եւ Անգլիոյ համայնավարները

«Սընտէյ Քրոնիքլ» կը հաղորդէ որ Մոսկուա որոշած է է 55,000 անգլիական ոսկի տրամադրել Անգլիոյ համայնավարներուն, որպէսզի թերթ մը հրատարակեն անոնք։ Նոր թերթը պիտի սկսի լոյս տեսնել յառաջիկայ յունուար 1ին։

Ծանր ողողումներ Պոլսոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ հեղեղանման անձրեւներու հետեւանքով, երկու գիւղեր ամբողջովին թաղուեցան ջուրերուն տակ։ Կամուրջներ ալ քշուեցան գետերու յորդումէն։ Ոսկեղջիւրի մէջ, նաւարկութիւնը լրջօրէն կը խանգարուի, հեղեղը ահագին քանակութեամբ աւազ դիզած ըլլալով։

Նախարարական թոշակները կ'աւելնան

Անգլիոյ խորհրդարանին կողմէ յանձնախումբ մը կազմուած էր, նախարարական թոշակներու յաւելման համար ծրագիր մշակելու մասին։

Լոնտոնէն կը գրեն թէ յանձնախումբը համաձայն է զգալի յաւելումներ կատարելու մասնաւորապէս վարչապետին եւ ելմտական նախարարին թոշակներուն վրայ։

Քէմալեանօթ յիշատակին

Կիրակի օր Փարիզ յարգանքի մեծ ցոյց մը ըրաւ Քէմալեանօթ յիշատակին։ Մօտ 50,000 նախկին պատերազմիկներ, ուրոնց կարգին նաեւ հայ կամաւորները իրենց դրօշակով՝ տողանցք կատարեցին Յաղթական կամարին առջեւ։ Ժողովուրդէն մեծ բազմութիւն մը նոյնպէս ամբողջ օրը յարգանքով խոնարհեցաւ Անծանօթ Զինուորի դամբարանին առջեւ։ Հանրապետութեան նախագահը, վարչապետն ու նախարարները, ինչպէս նաեւ Փարիզի թաղապետական խորհուրդի անդամները

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՍԿՑՈՂԻՆ ՇԱՏ ԲԱՐԵՒ

Հետեւեալ հատուածը կ'արտատպենք Մեբաստիոյ վերաշինութեան Միութեան պաշտօնաթերթի «Ալիս»էն (օգոստ. սեպտ. եւ հոկտ. միացեալ թիւ)։ Այս առթիւ ըսենք որ Միութիւնը չերմապէս հաւակիր է Երեւանի ներկայ իշխանութեան.

—«Հին Սեբաստիայէն դէպի Տրապիզոն մեկնող բազմաթիւ սեբաստահայ ընտանիքներ, ճամբան կողոպտուած են իրենց ունեցած ինչքերէն եւ հագիւ հազ չորս ղուճինին ձգած են Տրապիզոն եւ Նոր-Սեբաստիոյ մէջ տակաւին բնակարաններ շինուած եւ լրացած չըլլալուն, օրերով կը սպասեն վիզայի՝ Հայաստան մեկնելու համար։

Ինչպէս մեր այս թիւին մէջ հրատարակած ենք, Հին-Սեբաստիայէն գրուած սեպտ. 30 թիւ երկու նամակներ, մեզ կը պարզեն, որոշ կերպով, թուրքիոյ մէջ մնացող Հայութեան սպառնացող վտանգը։ Այսօր, Հանրապետական Քէմալիստանի մէջ գտնուող Թշուառ հայութեան կացութիւնը նոյնն է եւ կը շարունակուի, ինչ որ եր 1915ի իթթիհատական կառավարութեան օրով։

Գործադրուած միջոցները եւ հետապնդուած նպատակը նոյնն են։ Հայուն համար, անտեսական քայքայում, կողոպուտ, թրքացում եւ վերջնական բնաջնջում։ Ո՞ր Հայը եւ մասնաւորապէս սեբաստահայը, որ կ'ապրի տակաւին, պիտի Թոյլատրէր ինքզինքին անտարբեր կենալու եւ իր հայրենակիցներուն վերջին գոդգոթան ու բնաջնջումը տեսնելու։

Վստահ ենք թէ, սեբաստացին չի կրնար լուռ հանդիսատես մնալ։ Կ'ընէ եւ պարտաւոր է ընել փրկութեան համար, ինչ որ կարելի է։ Ինչպէս Թղթակցութիւններէն կ'երեւի, ձէք Թշուառները, յուսահատ, նենգամիտ եւրոպացիներէն ալ յոյսի վերջին նշոյլ մը կը սպասեն։ Գոլն ինկողը օձին կը փաթթուի։ Սեբաստահայերս գիտենք եւ հաստատուած ենք, որ Հայը միայն Հայու միջոցով պիտի փրկուի։ Թրքական հալածանքէն ու սուրէն տառապող մեր հայրենակիցները մեզմէ փրկութիւն կը պաղատին։ Սեբաստահայը պատրաստ է եւ պէտք է ըլլայ իր զոհողութիւնները ընելու եւ բոլոր կարելի նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւնը փութացնելու անոնց փրկութեան։

Այդպէս մրայն կարելի պիտի ըլլայ ազատ մնալ մահամերձներու վերջին անէծքէն։

Փրկութեան յաւագոյն ճամբաներէն մին է, անշուշտ, կարելի եղածին չափ շուտով կառուցանել Նոր-Սեբաստիան եւ հոն փոխադրել մեր հայրենակիցները եւ գանոնք փրկել միանգամ ընդ միշտ։»

ՏՈՒՐՔ ՊՈԼՍՈՅ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑԸ

Պոլսոյ ելմտական մասնաճիւղը 6100 ոսկի շահաւետութիւն ուզած է Ազգ. Հիւանդանոցէն, վերջին երեք տարուան համար։ Հոգաբարձութեան անդամներէն Պ. Ս. Մաղաքեան եւ իրաւագէտ խորհրդականը այս մասին խորհրդակցութիւն մը ունեցան Պատրիարքարանի իրաւագէտին հետ։

Կը թուի թէ Հոգաբարձութիւնը պիտի ստիպուի վճարել ուզուած գումարը, որպէս զի կարենայ աւելի գերադաս մարմիններուն դիմել եւ առարկութիւն ընել։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ ԿԸ ՎՏԱՐՈՒԻՆ

Հալէպէն կը գրեն «Ազդակ»ի (23 նոյ.).— Գրեթէ ամէն կառախումբով Հալէպ կը հասնին թուրքիոյ մէջ մնացած մեր խըլեակներէն, մաս առ մաս, որոնք վերջին ծայր Թշուառութեան մէջ կը գտնուին։ Անցած շաբաթ եկան նաեւ տիգրանակերտի եւ խարբերդի մեր վերջին բեկորները։ Սուրիական սահմանին վրայ մնացած են անոնցմէ շատերը, անկէ ասդին փոխադրութեան համար միջոցներ չունենալով։ Հասնողներուն բոլորն ալ հացակարօտ են եւ կը գտնուին անմիջական օգնութեան կարօտ վիճակի մէջ։ Յարդ ոչ մէկ մարմին լրջօրէն հետաքրքրուեցաւ եւ կրցաւ նպաստ հասցնել անոնց։ Միայն վերջերս իմացանք որ Բարեգործականի տեղական մասնաճիւղը դիմում կատարած է Եգիպտոսի շրջանակային յանձնախումբին՝ նպաստ հասցնելու համար մեր այս տարաբախտ եղբայրներուն։

Հասնողներուն բոլորն ալ շատ ողբերգական կը նկարագրեն Թուրքիա մնացած Հայերու վիճակը։

∴ Կառախումբով Հալէպ հասած են 25 ընտանիքներ Բալուի շրջանէն։ Անոնք կը պատմեն թէ գիւղական աշխատութեան միջոցին յանկարծ ոստիկան գինուորներ երեւնալով հրամայեցին ամէն ինչ ձգելով հետեւեալ օրը քաղաքին կեդրոնը մեկնիլ։ Շատ ժամանակ ունեցան տնական գոյքերը ոչինչ գնով ծախել եւ հետաքրքրուեցաւ եւ կրցաւ նպաստ հասցնել անոնց։ Միայն վերջերս իմացանք որ Բարեգործականի տեղական մասնաճիւղը դիմում կատարած է Եգիպտոսի շրջանակային յանձնախումբին՝ նպաստ հասցնելու համար մեր այս տարաբախտ եղբայրներուն։

Հասնողներուն բոլորն ալ շատ ողբերգական կը նկարագրեն Թուրքիա մնացած Հայերու վիճակը։

∴ Կառախումբով Հալէպ հասած են 25 ընտանիքներ Բալուի շրջանէն։ Անոնք կը պատմեն թէ գիւղական աշխատութեան միջոցին յանկարծ ոստիկան գինուորներ երեւնալով հրամայեցին ամէն ինչ ձգելով հետեւեալ օրը քաղաքին կեդրոնը մեկնիլ։ Շատ ժամանակ ունեցան տնական գոյքերը ոչինչ գնով ծախել եւ հետաքրքրուեցաւ եւ կրցաւ նպաստ հասցնել անոնց։ Միայն վերջերս իմացանք որ Բարեգործականի տեղական մասնաճիւղը դիմում կատարած է Եգիպտոսի շրջանակային յանձնախումբին՝ նպաստ հասցնելու համար մեր այս տարաբախտ եղբայրներուն։

Հասնողներուն բոլորն ալ շատ ողբերգական կը նկարագրեն Թուրքիա մնացած Հայերու վիճակը։

∴ Կառախումբով Հալէպ հասած են 25 ընտանիքներ Բալուի շրջանէն։ Անոնք կը պատմեն թէ գիւղական աշխատութեան միջոցին յանկարծ ոստիկան գինուորներ երեւնալով հրամայեցին ամէն ինչ ձգելով հետեւեալ օրը քաղաքին կեդրոնը մեկնիլ։ Շատ ժամանակ ունեցան տնական գոյքերը ոչինչ գնով ծախել եւ հետաքրքրուեցաւ եւ կրցաւ նպաստ հասցնել անոնց։ Միայն վերջերս իմացանք որ Բարեգործականի տեղական մասնաճիւղը դիմում կատարած է Եգիպտոսի շրջանակային յանձնախումբին՝ նպաստ հասցնելու համար մեր այս տարաբախտ եղբայրներուն։

Հասնողներուն բոլորն ալ շատ ողբերգական կը նկարագրեն Թուրքիա մնացած Հայերու վիճակը։

∴ Կառախումբով Հալէպ հասած են 25 ընտանիքներ Բալուի շրջանէն։ Անոնք կը պատմեն թէ գիւղական աշխատութեան միջոցին յանկարծ ոստիկան գինուորներ երեւնալով հրամայեցին ամէն ինչ ձգելով հետեւեալ օրը քաղաքին կեդրոնը մեկնիլ։ Շատ ժամանակ ունեցան տնական գոյքերը ոչինչ գնով ծախել եւ հետաքրքրուեցաւ եւ կրցաւ նպաստ հասցնել անոնց։ Միայն վերջերս իմացանք որ Բարեգործականի տեղական մասնաճիւղը դիմում կատարած է Եգիպտոսի շրջանակային յանձնախումբին՝ նպաստ հասցնելու համար մեր այս տարաբախտ եղբայրներուն։

ՄԱՀԱՊԱՏԻԺ ՀՐԵԱՅԻ ՄԸ

Եաֆայի անգլիական դատարանը զբաղելով երկու Արաբներու սպանութեան խնդրով, առաւ իր վճիռը։ Ժողէֆ Սրֆալը անուն սիոնական հրեայ մը մահուան դատապարտուեցաւ։ Զոհերու ընտանիքներուն 500 եգիպտական ոսկի յատկացուած է։

ԵՐԿՈՒ ՏՈՒՆԵՐ ԿԸ ՓԼԻՆ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Շաբաթ առաւօտ ժամը 8ին Մարսիլիա՝ Ընտում փողոց թիւ 7 եւ 9 եռայարկ տուները փլան յանկարծ։ Ամէն կողմէ սարսափի ձիչեր արձակուեցան եւ ընդհ. իրարանցում յառաջ եկաւ։ Շուրջ 40 հոգի կը բնակէին այդ երկու տուներուն մէջ։ Անմիջապէս ձեռնարկուեցաւ օգնութեան գործին եւ հետզհետէ փլատակներուն տակէն հանուեցան դիակներ ու վիրաւորներ։ Ընդամէնը 12 հոգի մեռած եւ 10 հոգի վիրաւորուած էին։ Զոհերը Ֆրանսացիներ եւ իտալացիներ են։ Նոյն շրջանին մէջ ուրիշ տուներ ալ փլչելու վտանգին տակ կը գտնուին։

ՈՉ ՄԻ ՁԱՅՆ ԱՅԼ ԵՎ ՉԵՐՆ ԼԻՆԻ ԻՆՁ ՀԱՄԱՐ

„ՍՈՑԻԱԼԻՍՏ“

«Ոգեկոչման» ժամերին ամեն տեղ, ուր հավաքվում էին մարդիկ, ելույթներ էին ունենում, որոնց մեջ ամենից շատ էին լսվում հետևյալ խոսքերը.

— Ընկերներ, մենք ապրում ենք ահավոր ժամանակներ, մեզ շրջապատում են ահեղ վտանգներ, մեր ամեն քայլափոխի սպասում են թակարդներ, մեր ամեն քայլափոխի մեզ սպասում են ահեղ վտանգներ, մեր ամեն քայլափոխի մեզ սպասում են ահեղ

ռանձին առանձին բոլոր խմբակներու առջեւ: Բոլորս գինովցած ենք ստեղծուած այդ տաք մթնոլորտին մէջ: Ծնողքները ի-րենց զաւակներուն սպասարկումը կը գիտէին մասնաւոր հաճոյքով: Ամբողջ առաւ այս շարժումին մասին, որպէսզի քաջալերեն այս ուրախալի սերունդի օրկանը, «Հայ Գաղափար»ն, որ ծնունդ առած է մեծ զոհողութիւններով: Ցաւ քներըամէն մէկը, իրենց հանգիստի պահերը կը գտնէին, նոյնիսկ գիշերները աշխատած են տպարանին մէջ, մինչեւ որ օրը օրին հրապարակ հանելու համար: Այս պարագան նկատեց Վահան Նախաձեռնութեան անդամական ներկայ օրինակ մը: Ընտրեցին քիչ մը ժպիտ եւ հիւրասիրական խօսք, որպէսզի մխիթարէ տան իրենց զգացումներուն եւ գաղափարներուն:

Բեմին վրայ երեւցաւ Գայանէ խումբը, առաջնորդուհիներու Օր. Բէգզատեանի: Պտտիկները քալուածքը աշխոյժ եւ շարժումները ծափեր խլեցին ներկաներէն: Ցուզուած էինք ամէնքս ալ, որովհետեւ հայ երգը, հայ պարը կը թռէին անոնց շրթներէն գոյներ թոթովանքներով: Խմբապետուհին իր բարի ժպիտով նոյնացուցեր է անոնց ամէնուն հետ. նոյնիսկ ինքն ալ «Գայլուկ» մըն էր:

Վերջին խօսքը տրուեցաւ Պ. Գաղէոս Մեծատուրեանի, որ իբր «հին սկաուտ» շեշտեց շարժումին դաստիարակութիւնը: Թելադրեց որ հայ արիները ունենան վեհանձն ոգեւորուածք, առանց աչ ու ձախ նայելու, եւ հաստատակամ քայլեն իրենց առջեւ բացուած ճապարհէն: Գործը գժուար է, բայց արդիւնքը գեղեցիկ:

Հանդէսին կարեւոր մասը կը կազմէին գուգադրուած առարկաները եւ տեսարանները: Երէց վաուները բեմին վրայ ըրած էին իրենց բանակումը,— վրանները լարուած, կրակը վառ, բնութեան գրկին մէջ, ջինջ եւ յստակ օդին արբեցած, քաղաքի ապականած մթնոլորտէն հեռու: Ապրին, կ'երգեն, կը խմեն եւ կ'արեն: Վստահ եմ որ անոնք իրենց մէկ պարապմունքի դուռ բաներ կան պարապոյ օրերուն եւ կիրակիները իրենց «գուպը եւ մախաղ»ը առած հոն են, բարձունքներու հայ վրաններ կը շինեն եւ կը քանդեն եւ հաւաքական սեղանի շուրջ ընկերական կեանքի քաղցրութիւնները կ'ըմբոշխնեն:

Ս. Խումբը՝ որուն վարիչն է Պ. Ըմրիկ Ջամալեան, գուգադրած էր երկաթէ առարկաներ եւ մեքենական աշխատանքի զանազան ձեւեր: Հայ սկաուտը աշխատած էր ամէն կտորին վրայ, յղկած, ձեւ տուած էր, եւ պարզ կ'երեւային Թափուած քրտինք մը եւ ճիգ մը ամէնուն վրայ, եւ անոնց վրայ կը քնանար ապագայ հայ ճարտարարուեստը իր սազմնային վիճակով:

Գ խումբը՝ որու խմբապետն է Պ. Հրանդ Դերձակեան, գուցադրած էր նաեւ մը երկնաձիգ առագաստներով, վրան «Arménia»: Ամչկոտ տղայ մը կեգած է անոր առջեւ: Մտիկ կ'ընեմ պատմութիւնը իր աշխատանքին: Օրերով, գիշերներով աշխատած է, դանակներով կոփած, ձեւ եւ գեղեցկութիւն տուած է փայտին եւ առասանին, եւ իր այս աշխատութեան արդիւնքը ուզած է անուանել Armenia:

Հայաստանի քարտէսը Հոն է, կեգրոնը: Գծագրիչը կը ճանչնայ ամէն գիւղ, իւրաքանչիւր քաղաք կէտ առ կէտ: Քարի կտորուանքներ եւ բոյսի նշխարներ շարուած են կամ գասաւորուած սեղանին վրայ: Հոյ Աւրին ուր որ գացեր է, իր ճամբուն վրայ Հանդիպած բոյսէն մասնիկ մը իրցուցեր է, քարերէն եւ հնութիւններէն փրթուճ մը բերեր է հետը: Նախափորձերը չե՞ն ասոնք ապագայ բանասէր եւ հնէաբանի, որոնց այնքան պէտքը կը զգանք մեր իրականութեան մէջ: Ծնողքները պէտք է գոհ ըլլան որ իրենց զոհողութիւնները պարապի չեն գացած: Իրենց ճամբորդած երկրէն, ժողովուրդներու պատմութենէն շունչ մը, հետք մը առեր են եւ հայկական, ազգային ձեւով արտայայտելու ճիգը կ'ընեն: Հապա պատկերներու, տեսարաններու, ճամբարի նկարներու դասաւորումը ալպոմի մէջ, այնքան ներդաշնակ եւ ճաշակաւոր: Մարդ կը վարսնի դպչելու անոնց, որպէս զի ներդաշնակութիւնը չխանգարուի:

Այս բոլոր երեւոյթներուն առջեւ, կը ստիպուիմ յիշել մեր մեծ մանկավարժ-գրագէտ Լեւոն Շանթի խօսքը այս շարժման մասին.

— Սկաուտիզմը եւ դպրոցը պէտք է զուգահեռաբար ընթանան. կրթութեան պակասը կը լրացնէ ան:

Կիրակի օրուան հաւաքոյթին այս մեծ վարպետին խօսքը հաւատքի վերածուեցաւ իմ մէջ: Ուրեմն սկաուտ տղաքներ, ձեր յաղթանակը այդ ուղիէն չշեղելու մէջ կը կայանայ: Ներդաշնակ միշտ ձեր մէջ, առանց կիրքի եւ ատելութեան, մեր ազգային կրթութիւն աւանդութիւնները առանց արհամարհելու, առէք ձեր շուրջի օտար աշխարհի արդիականութեան գեղեցկութիւնները եւ դարձուցէք գերազանցօրէն ինքնուրոյն եւ ազգային: Նայեցէք միշտ եռագոյնին. մեր գեղի տառապանքի եւ տանջանքի, անձնուիրութեան այդ հոյակապ խորհրդանշանին, եւ ձեր պարբերական այս հաւաքոյթներով մեզ տրէք, թաթխեցէք ձեր այդ տաքուկ շրջանակին մէջ, որպէս զի մեր հոգիները չտառապին այն մտածումով թէ նոր սերունդը կ'օտարանայ: Մեծ «ոչ»ը ըսէք այդ այլասերումին առջեւ եւ այս կերպով մեր արդէն արիւնոտ եւ տանջուած սիրտերը պիտի յուսադրուին վաղուան կեանքին համար:

ՍԵՒՐԱՔ ԳԱՐԱԿԷՕՋԵԱՆ

—Խմբ. կրկին եւ կրկին կը խնդրենք մեր բոլոր աշխատակիցներէն եւ թղթակիցներէն օրը օրին դրկել իանդէսներու նկարագրութիւնները:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Քաղուած խորհրդ. թերթերէն)

ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՄՊԱԿԻ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Բամպակագործութեան գարկ տալու եւ աշխատաւորութեան լարի խաւերու մէջ բամպակի մշակութեան ամէնէն լաւ եղանակները կիրառելու համար, կառավարութիւնը տուած է յատուկ որոշում: Ըստ այդ որոշման, 1929—30ի ելմտացոյցին մէջ պիտի յատկացուի բամպակագործութեան մրցանակաբաշխութեան յատուկ ֆոնտ 10 հազար րուբլի գումարով: Այդ գումարը պիտի յատկացուի մրցման մասնակցողներուն պարգեւ տալու համար:

Մրցումին պիտի մասնակցին համագործակցական տնտեսութիւնները, անհատական աշխատաւորական տնտեսութիւնները եւ տրակտորիստները, որոնք կ'աշխատին բամպակագործութեան ասպարէզին մէջ: Մրցանակները պիտի տրուին հետեւեալ պայմաններով.—կոլլեկտիվ տնտեսութիւններուն, եթէ՝ բամպակի ցանքին յատկացուած հողերու առնուազն կէսը աշնան հերկուած է, բամպակի բոլոր ցանքերը շարքացան են կատարուած, շարքերը ցանուած են ուղիղ եւ մշակութիւնը կատարուած է երեք անգամէն ոչ պակաս, ցանքերը հիւանդութիւններէ ազատելու համար իր ժամանակին եւ կանոնաւոր սրսկումներ կատարուած են, ցանքերու տարածութեան Հարիւրին 60էն ոչ պակասը յատկացուած է բամպակին, արտադրական ծրագիրը իրագործուած է Հարիւրին Հարիւր՝ գիւղատնտեսներու գուցմունքներով, տնտեսութիւնները մեծցած են ի հաշիւ բատրակ, չքաւոր եւ միջակ գիւղացիներու:

Բամպակագործական ընկերութիւններուն մրցանակ պիտի տրուի, եթէ գարնանացանի ծրագիրը կատարած են Հարիւրին Հարիւր, աշնանավարի ծրագիրը կը տանին յաջող, միջակ եւ չքաւոր տնտեսութիւններու Հարիւրին 80էն ոչ պակասը ենթարկած են համագործակցականին, բաժնեվճարները գանձուած են Հարիւրին Հարիւր՝ միջակներէն եւ ունեւորներէն, վարչատնտեսական ծախքերու կրճատումը կատարած են Հարիւրին 20էն ոչ պակաս, Հումոյթը իր ժամանակին յանձնած են գործարաններուն, չքաւորական Հիմնադրամները ծախսած են լրիւ ժամանակին եւ նպատակին:

Անհատական աշխատաւորական տնտեսութիւններուն մրցանակ պիտի տրուի, եթէ՝ բամպակի տերերը Հարիւրին Հարիւր աշնանավար կատարած են, բամպակի ցանքի տարածութիւնը անցեալ տարուան Հետ Համեմատելով բարձրացած է, բամպակի ցանքը կը բռնէ անոնց տնտեսութեան ընդՀանուր ցանքի կէսէն ոչ պակաս, Հողը պարարտացուած է եւ շարքացան եղած, բամպակը բժշկուած է կանոնաւոր, եւ այլն:

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՆՈՐ ԹԱՓՈՎ

ՍԱՐՍԷԼ.— Հ. Յ. Դ. «Հրայր» խումբը նոր եռանդով ձեռնարկած է գործի: Հետգհետէ տեղի պիտի ունենան դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովներ, ինչպէս եւ հրապարակային բանախօսութիւններ, կուսակցական եւ հանրային խնդիրներու մասին:

Առաջին ընկերա-համակրական դասախօսութիւնը տեղի ունեցաւ անցեալ կիրակի, կոկիկ բազմութեան մը առջեւ: Դաստխօսն էր ընկեր Ա. Արսլանեան, որ նիւթ ունենալով Հ. Յ. Դաշնակցութեան գաղափարաբանութիւնը, երկարօրէն ծանրացաւ մեր եւ զանազան ժողովուրդներու ճակատագիրը վարող պայմաններուն վրայ, յատակօրէն գոյց առաւ տարբերութիւնները, եւ պարզեց մեր ազգային ձգտումներն ու ընկերվարական տեսաբանութիւնը:

Ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ տրուած հարցումները ստացան լիակատար պատասխաններ եւ լուսաբանութիւններ, որմէ յետոյ ունկնդիրները ցրուեցան գոհ տպաւորութեամբ եւ փափաք յայտնելով որ հրապարակային նման դասախօսութիւններ յաճախակի տեղի ունենան:

Կ. Երանեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒՔՊՈԼ

ՄԱՐՍԷԼԻԼ, 24 Նոյ.— Քաղաքի Հ. Մ. Ը. Մ. Ը Ր. դասակարգի ախոյեանութեան մրցումը տեղի ունեցաւ թուլօնի A. S. Lasի առաջին խումբին դէմ: Հայերուն անունը կրցած էր 700 աւելի բազմութիւն մը քաշել խաղադաշտը: Քանի մը հայ երիտասարդներ ալ եկած էին քաջալերելու Հ. Մ. Ը. Մ.ը:

Խաղը սկսելէն քիչ յետոյ, մեր տղաքը շահեցան 2 նշանակէտ, ու առաջին կիսախաղը լրացաւ Հայերու տիրապետութեամբ, Երկրորդ կիսախաղին Հակառակորդը, քանի վտանգաւոր վայրէջքներ ունեցաւ, սակայն միշտ ապարդիւն անցաւ: Խաղը վերջացաւ առանց որեւէ փոփոխութեան ենթարկելու նշանատախտակը:

Ա.յս հինգերորդ ախոյեանութեան մրցումն էր որ միւսներուն պէս յաղթութեամբ պսակուեցաւ: Կը մնան երկրորդ շրջանի, 5 ախոյեանական մրցումներ եւս: Կը մաղթենք որ սոյն յաջողութիւններէն չչլանան մեր տղաքը, եւ յառաջիկայ մրցումներէն եւս յաղթականդուրս գան որով ապահովաբար պիտի կրնան առաջին դասակարգ անցնիլ գալիք տարի:

Վ. Քիւրքէլեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻՆ

Զ. Ե. Ո. Միութեան կեդր. վարչութիւնը պայմանագրութիւն մը կնքած էր Բարեգործականին հետ, որ յանձն կ'առնէր ամէն տարի 2000 ֆրանք վճարել Միրզա Մարգարի կտակէն, պայմանաւ որ այդ դրամը յատկացուի Զ. Ե. Ո. Միութեան բացած մանկապարտէզին, ուր պիտի դասախօսէր վաստակաւոր ուսուցիչ մը:

Վերջերս, Փարիզի Համակարվարներուն կողմէ Միութեանս դէմ բացուած աղտոտ պայքարէն ասկին, Բարեգործականը, չուզելով յարգել իր ստորագրած պայմանագրութիւնը, որ կը գտնուի մեր ձեռքին տակ, յայտարարեց թէ մանկապարտէզներ պիտի բանալ Փարիզի քանի մը թաղերուն մէջ: Եւ այդ առթիւ մեր մանկապարտէզին կատարած աշխատանքներն ալ իբրեւ իր գործը ներկայացուց ժողովուրդին:

Զ. Ե. Ո. Միութիւնը մանկապարտէզ բանալու միութիւն չէ: Մենք միայն ուզեցինք դաս մը տալ թէ կարելի է մանկապարտէզ բանալ առանց պիւտճէ ունենալու: Քանի որ Բարեգործականը ստանձնէ այդ մանկապարտէզին հոգն ալ: Փոխարէնն՝ երեն կուտանք այդ մանկապարտէզին նախաձեռնողի պատիւը:

Ջ. Ե. Ո. Մ. կեդր. վարչ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՑԵՐ ՀԱՑԸՐԸ ԾԵԾ Կ'ՈՒՏԷ, ԲԱՑՁ ՎՐԷԺ ԿԸ ԼՈՒԾԷ.— Փոն տը Շէբրիւի մէջ յունական գաղութ մը կայ, բաւական բարգաւաճ, որ ունի իր Ազգ. Միութիւնը: Կ'առաջարկեն Լիոնի յոյն քահանային որ երթայ փոն տը Շէբրիւի հաստատուի, հոն կրթելու համար յոյն մանուկները:

Քահանան կոպտօրէն կը մերժէ, անարգելով գաղութը որ գայրացած կը բողոքէ մետրապոլիտին, եւ գանգատ սպառնալիքներով, կ'արգիլէ քահանային ոտք կոխել փոն տը Շէբրիւ: Քահանան ականջ չի կախեր սպառնալիքին, եւ կիրակի մըն ալ կ'երթայ քադաք պատարագելու: Դուռը փակ կը գտնայ իր առջեւ, Միութեան ատենապետին հրամանով, որուն գլխուն՝ քահանան կը փորձէ իջեցնել իր գաւազանը:

Ներկաները կը յարձակին վրան, լաւ ծեծ մը կը քաշեն արժանապատիւ տէրտէր, որ չունչը կ'առնէ յոյն երիտասարդներու աշխատած գործարանը: Հոն տեսրէնին կը բացատրէ անգուդարձը եւ արդարութիւն կը խնդրէ: Ցնծչի մերժեր Տէր Հօր խնդրանքը եւ յաջորդ օրն իսկ մէկիկ մէկիկ կը ճամբէ 40ի մօտ յոյն աշխատաւոր երիտասարդներ:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ

Ո՛ր եւ է ժողովի, հանդէսի, բանախօսութեան եւն. ազդ որկաճ ատեն, չմոռնալ ՏԵՂԸ, ԹՈՒԱԿԱՆԸ եւ ԺԱՄԸ:

Ցաճախ կը ստանանք ազդեր կա՛մ ժամը մոռցուած, կամ տեղը, եւ կամ ամիսները շփոթուած: (Շոկտեմբեր՝ փոխանակ Նոյեմբերի կամ Դեկտեմբերի եւն.):

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Թ.

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՆՆԴԵԱՆ ՄԸ ՋԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

— Կրնաք հագուիլ, ըսաւ Նախագահը:

Ցանձնաժողովը խորհրդակցեցաւ քանի մը վայրկեան եւ յետոյ Նախագահը նորէն խօսք առաւ:

— Քննութիւնը նպաստաւոր է: Երկուքդ ալ առողջ կազմուածք ունիք եւ առողջ սննդառութիւն մը ձեզ մօտ օրէն կատարելապէս բնականոն վիճակի պիտի բերէ: Բայց առ այժմ ընդունակ էք ամէն տեսակ հիւանդութեանց եւ անհրաժեշտ է ձեզ պատուաստել:

Սկէստէն բողոքեց:

— Արդէն շատ անգամներ պատրաստուած եմ, ըսաւ:

— Ես ալ, աւելցուց Ուընէ:

Նախագահը դժկամակեցաւ ժպտելով:

— Գիտեմ, ըսաւ, թէ հարիւր տարի առաջ ծաղկախտին եւ ժանտատենդին դէմ պատուաստը բաւական տարածուած էր Ֆրանսայի մէջ, բայց նախ այդ պատուաստներն իրենց ուժը կորնցուցած են այդչափ ժամանակէ ի վեր եւ երկրորդ դուք անծանօթ էք քոլերայի, ժանտախտի, հիւծախտի, քաղցկեղի, տարափոխիկ հարբուխի (կրիփ), շառատենդի, միզականութեան եւ տասնեակ մը ուրիշ հիւանդութեանց պատուաստներուն, որոնք հետզհետէ կ'անհետացնեն այդ համաճարակները: Այս պատուաստները պէտք է ներարկենք ձեզ:

Սկէստէն սոսկումով նայեցաւ իր տիրոջ:

— Կ'իմանա՞ք, պարոն, ըսաւ:

— Այո՛ կ'իմանամ, Սկէստէն, ըսաւ Ուընէ:

Եւ ուղղուելով Նախագահին.

— Մենք միշտ առողջ եղած ենք երկուքս ալ, ըսաւ. նաեւ չենք վախնար հիւանդութենէ:

— Բացի դժուարամարսութենէ, ուղղեց Սկէստէն... թէեւ իմինս կարծես բոլորովին անցած է:

Նախագահը նոր ժպիտ մը ունեցաւ:

— Ձեր կարծիքը չենք հարցներ, ըսաւ, օրէնքն է եւ դուք պէտք է հնազանդիք անոր, ինչպէս ամէն օր: Անցեալ դարու վերջերէն սկսեալ բոլոր մանուկներն իրենց դասը առաջին տարիներուն մէջ ստիպուած են ընել այս յիշուած պատուաստները, ձեզի ալ պիտի պատուաստենք կրելի եղածին չափ շուտ, բայց մինչ այդ, պէտք է մեկուսացուիք Մեծ Մաքրանոցին մէջ:

— Կ'ելլե՞ւ շատ հաճելի պիտի ըլլայ այնտեղ, ըսաւ Սկէստէն հեգնօրէն: Եթէ գիտնայի թէ կեանքն այսչափ կնճռոտ պիտի ըլլար, չպիտի ձգէի որ քնացնեն զիս:

— Մեր ձեռքէն բան մը չի գար, պատասխանեց Ուընէ փիլիսոփայաբար:

Ցանձնաժողովը քաշուեցաւ եւ Աննի թոմսըն երեւաց վերստին:

— Շնորհաւորութիւններս, ըսաւ քնութիւն յուսացածէս աւելի նպաստաւոր դուրս եկաւ: պատսւստուեցէ՛ք միայն եւ այնուհետեւ պիտի կրնաք ապրիլ ամէնուն պէս:

— Երկա՞ր պիտի տեւէ արգելօք, հարցուց Ուընէ:

— Ո՛չ պատասխանեց տեսչուհին չորս հինգ շաբաթուան մեկուսացում մը, կարճ քառասնեակ մը ի շահ ձեր առողջութեան:

— Բայց, սոսկալի պիտի ձանձրանանք:

— Բնաւ երբեք, մեծ մաքրանոցի կեանքը անհաճոյ չէ եւ հեռատեսը շատ պիտի գուարթանայ ձեր մենակեցութիւնը: Ես ալ կը խոստանամ գալ խօսակցիլ ձեզ հետ երբեմն: Դուք ալ եթէ բան մը ունենաք հարցնելիք, նիւթորքի թիւ 734,683 ուղեցէք առաւօտեան ժամը իննէն տասը կամ երեկոյեան չորսէն հինգ: Անմիջապէս պիտի երեւամ հայելիին վրան: Ցտեսութիւն...

Տեսչուհին աներեւութացաւ:

Պահապան մը ներս մտաւ եւ նշան ըրաւ Ուընէին եւ Սկէստէնին հետեւելու իրեն: կառք մը կը սպասէր վարը:

— Նայէ՛, ըսաւ Սկէստէն, ինքնաշարժները տակաւին գոյութիւն ունին:

— Բայց ասոնք 1927ի կառքերուն չեն նմանիր, ո՞ւր է շարժիչը:

Արդարեւ, կառքը կը բաղկանար միայն նստելու տեղէն եւ չորս անիւներէն, շարժիչ մասը չէր տեսնուեր: Բայց կառապանը նստած ներքեւի մասին մէջ դեկի մը առջեւ, նման հարիւր տարի առաջուանններուն, կը սպասէր նորեկներուն:

— Մեր հայրերն, ըսաւ Ուընէ, որ ձիաքարշ կառքերուն վարժուած էին, այնչափ պիտի զարմանային մեր ինքնաշարժները տեսնելով, որչափ որ մենք կը զարմանանք ասոնք տեսնելով:

Կառքը քալել սկսաւ ծայրայեղ արագութեամբ մը առանց աժենաթեթեւ գնցումի:

Ուընէ, որ տակաւին կ'իմանար կարծես 1927ի փարիզի փողոցներու ժխորը, նկատեց այն կատարեալ լռութիւնն որ կը տիրէր իրենց հետեւած ճամբուն վրայ: Հանդիպած անհամար կառքերը նոյնչափ արագ կ'ընթանային որչափ իրենցը, բայց միայն սահումի ձայն մը կը լսուէր մայթերուն վրայէն, անգորդներն ալ կը վազէին ոչ նուազ արագութեամբ, չմաշկներու վրայ թառած:

— Բնաւ երբեք, մեծ մաքրանոցի կեանքը անհաճոյ չէ եւ հեռատեսը շատ պիտի զուարթանայ ձեր մենակեցութիւնը: Ես ալ կը խոստանամ գալ խօսակցիլ ձեզ հետ երբեմն: Դուք ալ եթէ բան մը ունենաք հարցնելիք, նիւթորքի թիւ 734,683 ուղեցէք առաւօտեան ժամը իննէն տասը կամ երեկոյեան չորսէն հինգ: Անմիջապէս պիտի երեւամ հայելիին վրան: Ցտեսութիւն...

Տեսչուհին աներեւութացաւ:

Պահապան մը ներս մտաւ եւ նշան ըրաւ Ուընէին եւ Սկէստէնին հետեւելու իրեն: կառք մը կը սպասէր վարը:

— Նայէ՛, ըսաւ Սկէստէն, ինքնաշարժները տակաւին գոյութիւն ունին:

— Բայց ասոնք 1927ի կառքերուն չեն նմանիր, ո՞ւր է շարժիչը:

Արդարեւ, կառքը կը բաղկանար միայն նստելու տեղէն եւ

կը գտնուէին թափօրին առջեւ եւ ծաղիկներ դրին Անծանօթին վրայ: Մէկ վայրկեան գլխաբաց լռութիւն պահուեցաւ:

Այ'սս եղաւ մայրաքաղաքի վերջին յարգանքը Ֆրանսայի ազատարարին:

Բողշեւիկեան դեսպանատունը ոճիրի բոյն

Կիրակի օր գրած էինք թէ Աթէնքի խորհրդային դեսպան Ուստինոֆի հրամանով սպաննուած է ամերիկեան էքսփրէսի պաշտօնեայ Քատրաժաքիս: Դեսպանատան Ջեկային գործած ոճիրները երեւան հանելու համար հելլէն իշխանութիւնները յառաջ կը տանին իրենց քննութիւնները եւ տեղական մամուլը երկար սիւնակներ կը նուիրէ այս խնդրին:

Կը հաստատուի թէ մինչեւ հիմա ութ անձեր անհետացած են խորհրդաւոր կերպով: Ճարտարագիտական ճիւղը կը հաղորդէ թէ, ասկէ առաջ, առանց իր մասնաւոր արտօնութիւնն առնելու, նախկին դեսպան Ուստինոֆ դեսպանատան մէջ գաղտնի կերպով գետնայարկ մը փորել տուած է, գործածելով յոյն համայնավար աշխատաւորներ: Ասոնց օրականներէն մաս մը վար դրուած է, աքսորեալ համայնավար ընկերներուն իբրեւ օգնութիւն. ասիկա պատճառ եղած է որ այս խնդրին շուրջ խօսուի դուրսը: Ճարտարագիտական ճիւղի պաշտօնեաները թէեւ հետաքրքրուած են, բայց դիւանագիտական անձեռմխելիութեան պատճառով թոյլ տրուած չէ իրենց քննութիւն կատարել: Գետնայարկի պեղումներէն գոյացած հողը գիշեր ատեն փոխադրած են Իլիսիա: Օր մը գիշերապահ ոստիկաններ կը հետաքրքրուին այս երթեւեկէն ու իրենց կը պատասխանուի թէ մաքրութիւն կը կատարեն: Ոստիկանը հետապնդում կատարելով, Իլիսիա փոխադրուած հողերուն մէջէն կը գտնէ արիւնոտ շապիկ մը եւ պարպուած փամփուշտներ:

«Էլէնիքի» թերթը կը գրէ թէ քանի մը օրէն ի վիճակի պիտի ըլլայ կարեւոր յայտնութիւններ ընել:

Ինչե՞ր կը պատմեն գերման գաղթականները

Րիկայէն կը հեռագրեն դեկտ. 1 Թուականով.—

Երէկ իրիկուն Լեթոնիոյ սահմանագլուխի Զիլոփէ կայարանը հասան 401 գերման գիւղացիներ, 157ը մանուկներ, որոնք կը փախչին խորհրդային դրախտէն՝ իրենց հայրենի երկիրը վերադառնալու համար: Այսօր 400, երեքշաբթի օր ալ 500 ուրիշ գերման գիւղացիներ պիտի հասնին:

Փախստականները ընդունուեցան եւ հիւրընկալուեցան լեթոն կարմիր Խաչին կողմէ: Բազմաթիւ թղթակիցներ ներկայ եղան անոնց ժամանումին: Ասոնք կը պնդեն թէ 16,000 գերման գիւղացիներ համախմբուած էին Մոսկուայի մօտ. սակայն միայն 4000 հոգի արտօնութիւն ստացան Գերմանիա մեկնելու. միւսները ետ ճամբուեցան: Մեծ թիւով ընտանիքներ բաժնուեցան իրարմէ: Մեկնումի պահուն սրտաճմլիկ տեսարաններ պարզուեցան: Գաղթականները գրեթէ ամբողջութեամբ կողոպտուեցան իրենց դրամէն եւ թանկարժէք առարկաներէն, նոյնիսկ նշանտուքի մատնիներէն, զոր չէին կրցած պահել: Կը յայտարարեն նաեւ թէ ստիպեր են գիրենք ձգելու իրենց բոլոր գոյքերը եւ թէ երկրագործութիւնը անկարելի դարձած է խորհրդային միութեան մէջ:

Գերման գաղթականներուն հետ միաժամանակ ոուս գիւղացիներու պատուիրակութիւն մը եւս ներկայացած է Մոսկուայի գերմանական դեսպանատունը, Գերմանիա երթալու արտօնութիւն խնդրելով, սակայն բնականաբար հետեւանք չէ տրուած այս խնդրանքին: Այս փախստականները ժամանակին բարեկեցիկ էին, իսկ հիմա խեղճութեան մէջ են: Կը պատմեն թէ իրենցմէ վերջ գալիքները աւելի խեղճ են:

*** Գաղթականներու առաջին կարաւանը հասած է Րիկա: Խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէսզի այդ փախստականները վարակիչ հիւանդութիւններ չփոխադրեն Գերմանիա: Առաջին կարաւանը կը բաղկանայ 243 գիւղացիներէ եւ 157 տղաքներէ, որոնք Սիպերիայէն եւ Վոլկայի շրջանէն կուգան:

Փախստականները կը պատմեն թէ իրենց ամբողջ ունեցածը ծախելու ստիպուեցան, անցագիր եւ ճամբու ծախքերը հայթայթելու համար: Իսկ ինչ որ կրցեր էին խնայել, գողցուեցաւ սահմանագլուխին վրայ, բոլշեւիկ պաշտօնեաներուն կողմէ:

Մոսկուայի յոյն եկեղեցիները փակուած

Աթէնքի թերթերը կը գրեն.—

Սինոդը զբաղեցաւ Մոսկուայի յունական եկեղեցիներու փակման խնդրով: Ինչպէս յայտնի է, խորհրդային կառավարութիւնը հրաման բրած էր փակել բոլոր օրթոտոքս եկեղեցիները: Չէլլէն դեսպանատունը բողոքեց այս հրամանին դէմ, բայց կ'երեւի թէ բողոքը անլսելի մնացած է, որ Մոսկուայի մետրապոլիտը ուզած է հեռանալ իր հետեւորդներով: Սինոդը քննելով խնդիրը, որոշեց որ մետրապոլիտը Մոսկուա մնայ, քանի որ ռուսահպատակ չէ եւ կրնայ պաշտպանուիլ հելլէն դեսպանատան կողմէ:

Ֆրանս. նաւատորմը ափերու մէջ

Պելկրատէն կը հեռագրեն.—

Սիպէնէքի քաղաքապետութիւնը յայտարարութիւնով մը ժողովուրդին կը ծանուցանէ թէ դեկտ. 5ին լիշեալ նաւահանգիստը պիտի այցելէ Ֆրանսական նաւատորմը եւ կը յանձնարարէ որ այս բարեկամ մեծ ազգի սպաներուն եւ նաւաղներուն արժանավայել ընդունելութիւն կատարուի, ցոյց տալու համար եուկոսլաւ ժողովուրդին բարեկամական զգացումները:

Ընդունելութեան պատրաստութիւնները մեծ թափով առաջ կը տարուին եւ յայտագրին մէջ նախատեսուած են մեծ հանդիսութիւններ: Պատուոյ ողջոյնէն յետոյ, որու ընթացքին պիտի դրօշազարդուին նաւահանգիստին բոլոր նաւերը, քաղաքապետը պիտի ընդունի նաւաբաժնի հրամանատար դեր-ծովակալ Տիւպուան, որուն աղու հաց պիտի մատուցանէ՝ ի նշան բարիգալուստի: Իրիկունը նաւահանգիստն ու քաղաքը պիտի լուսազարդուին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԴՐԱՄԱՁՈՐԹՆԵՐ գիշերանց կողոպտեցին փարիզ' պասթիյլ փողոցի նամակատունը, տանելով մօտ 300,000 ֆրանք:

ՈՒՐԻՇ ԴՐԱՄԱՁՈՐԹՆԵՐ Թուլուզի Գիտական Համալսարանէն կողոպտեցին 117,000 ֆրանք, օր ցորեկով:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ Հենոսիոյ բ. գօտիին պարպումը:

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ" ՁԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԷՎՏՈՐԱՏՕ ՄԻՆԻՄԱՅԻ ՄԻՋՈՑԻՆ Place Castellane

Կը ներկայացուի 6 Դեկտ. Ուր. օրէն մինչեւ 12 Դեկտ. Հինգշաբթի իրիկուն, ամէն օր կէսօրէ վերջ ժ.ը 3ին եւ իրիկունը 9ին:

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՖԻԼՄ„

Հայերէն բացատրութիւններով: Նուագախումբը կը նուագէ հայրէն եղանակներ:

Ցանօթ.— Աշխատաւորներու համար բացառիկ ներկայացում

8. ԴԵԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏ ԺԱՄԸ 9—12

Երաժշտութիւնը կը կատարուի Սոնոր գործիքով (appareil sonor)

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

Հ. Ց. Դ.

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ամիսդաբար ժողովի կը հրաւիրէ կայծակ խումբի բոլոր ընկերները այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը: Կարեւոր օրակարգ:

Լիոնի Վրէժ խումբի ընկերադասախօսական ժողովը՝ վաղը Հորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Ժողովրդային Գրադարանը: կը խօսի Ընկ. Բ. Ա.: Նիւթ՝ շարասնակութիւն նախորդ դասախօսութեան: Բոլոր խումբերու բոլոր ընկերները կը հրաւիրուին ներկայանալ անդամատետրով:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Rosny s)Bois ժասնաճիւղի բոլոր անդամները եւ համակիրները ամիսդաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս իրիկուն ժամը 9ին, 22 Ave. de la République: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկաներու թիւը մնծամասնութիւն պիտի համարուի:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Երզնկացի հանգուցեալ Միքայէլ Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (ժականունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Մուրէն անունով, 1912էն ի վեր: Կը փնտռէ նաեւ Երզնկացի Արտաշէս Գազանճեան: Իմացնել Օննիկ Աղաճանեանի, Str. Regala 128, Braila, Romania:

— Տիկ. Տիգրանուհի Մէլքինեան կը փնտռէ իր ամուսինը Յովհաննէս Մէլքինեան որ Ուրլայի մէջ Ռէժիի հաշուակալ էր: Իզմիրի Չարդէն 20 օր վերջ Ուրլայի բանտէն նամակ ստացած է իրմէ: Անկէ վերջ լուր չունայ: Իմացնել՝ Mme D. Mekinianի, 12bis Ave. de l'Espérance, Bondy, (Seine), France.

Կը խնդրուի լուսնահայ թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Դերձանի Սարի Ղայա գիւղէն տագրս Եղիազար Տէր Անանեան, զաւակները Յովհաննէս, Անանիա, Ծաղիկ, Եղիսաբէթ: Եղիազար ութ տարի առաջ գացած է Ամերիկա: Իմացնել Ալթուն Տէր Անանեանի 50 Bld. Principesa Maria, Constantza, Roumanie:

— Կը փնտռուի Յակոբ Նազարեան որ այժմ կը գտնուի Փարիզ: Իմացնել՝ իր եղբօր կարապետ Նազարեանի 13 Rue Prevost, Bauvais (Oise).

— Կը փնտռուին Թոզատցի Տիկին Բրաբիոն Աղապապեան եւ իր փեսաները՝ Սերովբէ Եազըճեան եւ Բերովբէ Առաքելեան օրանք երեք տարի առաջ կը գտնուէին Մարսէյլ: Իմացնել Յովհաննէս Աղապապեանի, Սինէքիզմոս Էփթա Լոֆոս No. 129, Salonique, Grèce.

Տիկին Իսկուհի Մեսրոպեան կը փնտռէ իր եղբայրը Բալուի Հաւավ գիւղէն ասփրիլ Յովհաննէս Քէօրհաճեան որ կը գտնուէր Մարսէյլ, Իմացնել՝ Մեսրոպ Մեսրոպեանի c)o Դէորգոֆ, Addis-Ababa, Abyssinie.

— Կարնոյ Հինձք գիւղացի Սահակ Իկիտեան, 28տարեկան, հօր անուն՝ Կարապետ, մօր անուն Մարիամ, կը փնտռէ իր եղբայրը Մելքոն որ 1921ին Պոլսէն մեկնած է Փարիզ: Սահակ 8 ամիս առաջ թուրքիայէն եկած է Հալէպ: Իմացնել «Յառաջ»ի կամ Sahag Iguidianի, Khan Nehessine, Alep, Syrie.

— Կը փնտռուին Մարզուանցի Մաննիկ եւ Արթին Գաւազանեան կամ Գաւուճանեան: հօր անուն Կարապետ, մօր անուն Մաքրուհի: Մաննիկի ամուսնոյն անունը՝ Արսէն Սիւզէեան: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Փարիզ: Իմացնել՝ Տիկին Սիրանուշ Աբէլեանի, 22 Rue Jean Jacques Rousseau, Arles (Rhône):

Լուր առողին 200 ֆրանք նուէր:

ՄՕՏ ՕՐԷՆ

Հրապարակ կ'ելլէ Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան 1930ի պատի պակերազարդ եւ շքեղ օրացոյցը, որուն կողքը զարդարուած է հայկական եռագոյն երիզներով եւ 15է աւելի ազգային ու յեղափոխական գործիչներու գեղեցիկ ու լուսատիպ նկարներով: Պատմական արժէքաւոր դէպքերու եւ յայտնի գործիչներու կենսագրական մանրամասնութիւններ:

Գինն է 4 ֆրանք

Հրապարակ ելաւ Սահակ - Մեսրոպ Գրադարանի

1930Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑ

պատմական եւ տօնական ժանրամանութիւններով: Խնամուած աշխատանք եւ մաքուր տպագրութիւն: Գինն՝ 6 ֆր.: 20 օրինակէ աւելի գնողներուն հարիւրին 20 զեղջ:

Դիմել՝ Hissayanի 22 Ave. Rouveyrol, Asnières, Seine.

Կ'ՈՒԶՈՒԻԻ

Ոսկերչութեան արհեստը սորվիլ փափաքող 15—18 տարեկան ուշիմ աշկերտներ: Դիմել ժամը 2 - 7, Société Fleuronի, 70 Rue du Fbg. Poissonnière, Paris (10).

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիթէր	ամենալաւն ու ամենաժանը	2-1 ֆրան

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարեսի: Մասն. լապօռաթօռաւ: Ներշճարիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12:

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հաստագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

ԲԺՇ'Ի. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ՍԱԿԱՐԱՆ

2 Դեկտեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.86
Տոլար,		Dollar	25.38
Մարք	100	Mark	607.75
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	11.85
Թրք. ոսկի		» » or	108.—
Մէճիտիէ		Médjidié	8.—
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.90
Պելժ. ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Շուից.	»	Fr. Suisse	492.75
Լէյ	»	Leï	15.15
ԱՐԾԵԹՈՒՂԹ			
Եգ.-ֆր.-ֆոնս.		I Cr. Fonc. Eg.	2125.—
	»	II »	1525.—
	»	III »	1510.—
Թուժելի երկթղ.		Lots turcs	79.40

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ Ո. կորթ, ջղային, արեան հիւանդութիւններ եւ ցօղացաւ: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, քաղաքական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ՅՐԱՆՍԱ. մանեալու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱՅԻՒ). Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: վիզա ամէն երկրի համար:

Դաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

ԱՄԵՆԱՎԱՒ ՄԱԿԱՐՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵՂՉ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1-7

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ

ըացուած է

DORK

կօշիկի վաճառատունը

46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON

Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ գեղչուած գինով միայն Դեկտեմբեր 1—7:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երջիկ Մատոնան 15 ֆր., Վերջին Ծովահէնը 12, Թէոտոր 10, Վէնտիքթա 15, Կէս Կոյսեր 20, Վահագնածունդ 5, Կնաքեր Ինչպէս Որ Է 8, Լուսա Ջրաղացը 12.50, Ճեպընթաց Նորածինը 2, Մանկութեանս Մեղքերը 15, Մանչ-Աղջիկը 15, Յեղափոխութեան Մակաբոյծները 5, Պէքրի Մուսթաֆա 5, Սիրոյ Խորանին Առին 4, Տիկ. Րօժէ 5, Տ.ք. Մուրի Վրէժը 5, Փանջունի 5, Քէօր Օղլուի Արկածները 2.50: Ծլավի 10, Փոթորիկը 2, Պղնձէ Քաղաք 2, Լիւսն ու Արտակը 10, Քամելիազարդ Կինը 15, Աշուղ Ղարիպ 7, Շահ Իսմայիլ 5, Աշըզ Քէրէմ 7, Էէնովվեա 6, Ալէքսիանոս 2, Բրեկենդանի Անկուտիները 2, Մալորեալ Ճամբորդը 2, Պէպէքօ 10, Սքաբէն 6, Կայսրը 10, Նաժուս 12, Պատուի Համար 12, Հինգ Օմար Խայեամ 4, Երգեր ու Տաղեր (Պ. Դուրեանի) 2, Նոճատուն (Ինտրա) 7, Երգարաններ 30, 25, 15, 10, 6, 5, և 3 ֆր., Ժրաժան. խօսակցութիւններ 10, 8, 6, ֆր.: Սեռային Առողջապահութիւն (կազմուած) 30, Մանուկներու Առողջապահութիւն 10, Սիֆիլիս 2, Ջերմամիզութիւն 2, Բժիշկի մը Խրատները 3, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրք և հայկական քարտ-փոստալներ: Փոստի ծախք չառնուիր: Պահանջեցէք զրացանկը:

Դիմել հետեւեալ հասցէին.—L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris-20

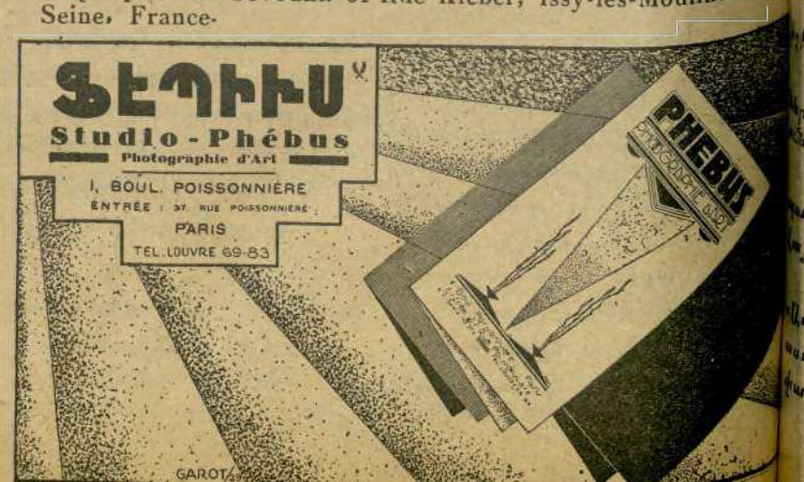
ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԶՈՒԽ ՄԹԵՐՔ

Քերական 2 ֆրանք, Լուսաբեր Այբենարան 6, Լուսաբեր ընթերցարան Ա. Բ. Գ. տարիներ 10, 12, 14, Մալրենի լեզուքեր. ընթց. 5, Թանգարան Հ. եւ Զ. Ասատուր, տարրական դասընթացք 8, Թանգարան Բ. տարի 10, Թանգարան Գ. տարի 12, Թանգարան Դ. եւ Ե. տարի 17.50, Թուաբանութիւն Ատրունի Ա. եւ Բ. տարի 10, Թուաբանութիւն մինչեւ 17.50, Պատմութիւն Հայոց 2 հատոր (Հ. Ս.Մովսէսեան) 40, Հայատանի մեծագիր քարտէսը 20, Նամականի հայ լեզուի 25, Բառարան հայ, լեզուի 75, Ֆրանսահայ բառարան 75, Հայ-Ֆրանս. բառարան 65, Ջրուցատրութիւն ֆրանս. Հայ 2.50, 3, 6, 7.50, 25, Երգարաններ 5, 10, 25, 30:

Ջանազան գիրքեր.— Հայաստան, Բ. Թրքահայաստան, Լինչ 70, Աննա Քարէնին 35, Հազար եւ Մէկ գիշերները 2 հատոր 70, Կրացիէլլա 8, Ռաֆայէլ 18, Աբուլալա 5, Կեանքի եւ Մահուան երգեր 10, Տղու հոգիներ 6, Բժիշկին գիրքէն քաղուած էջեր 10:

Պահանջեցէք մեր զրացուցակը ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր:

Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

4 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1127

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԿՈՒԱ ԽՕՍՔ

"ԱԶԱՏ ԵՒ ԱՆԿԱԽ,, ԱՆԴԱՄԱԼՈՅԾԸ

Կարաւան-կարաւան կը հասնին եւ Սուրիոյ սահմանին կը խռնուին Անատոլուի վերջին մնացորդները:

Օրը օրին արձանագրուած լուրերը անբաւական են, տալու, պատկերացնելու ամբողջ թշուառութիւնը այս նոր գաղթին: Ըսինք արդէն. 1915ի սարսափներն են որ կը կրկնուին սահմանափակ համեմատութեամբ, եւ առանց չարդի: Այսօր ալ, ինչպէս 15 տարի առաջ, ոստիկանութիւնը յանկարծ կ'որոշէ տուները եւ արտերը, կը հրամայէ ձգել ամէն բան եւ քաղաքին կեդրոնը հաւաքուիլ: Ցետոյ, ոչինչ զիներով ծախել տանան խեղճերուն վերջին գոյքը, կը գանձեն եղած-չեղածը տուրքերը եւ ճամբայ կը հանեն դէպի Սուրիա:

Տարբերութիւնը այն է որ, առաջ քաղաքէն քանի մը ժամ առաջ, այրերն ու կիները զատելով, առաջինները կը տարէին եւ վերջիններուն աւարի կուտային: Եւ իւրաքանչիւր հարաւեան հագարէն տասը հագիւ կը հասնէր աքսորավայր, ճամբի ծարաւ եւ մօրէ մերկ, քառասուն կամ վաթսուն օր ետք ու ձոր քալելէ յետոյ: Իսկ հիմա շնո՛րհ կ'ընեն ողջ ձգելու, ընդհատ սահմանագլուխ քերթելով, անշուշտ: Ցետոյ, այն ատեն Սուրիան Թրքական հող էր. իսկ այսօր՝ ազատ երկիր:

Եւ միայն այս կարաւանները չեն որ թալանի կը տրուին: Ցիշէ, Սեբաստիոյ Վերաշինութեան Միութեան օրկանէն կ'արտապէինք հատուած մը, որուն հետեւեալ տողերը ամբողջ ժամուութիւն մը կը խտացնեն.

—«Չին Սեբաստիայէն դէպի Տրապիզոն մեկնող բազմաթիւ Սեբաստիայ ընտանիքներ, ճամբան կողոպտուած են իրենց ունեցած ամէն բանէն եւ հազիւ հազ չոր հոգինին ձգած են Տրապիզոն:

...«Չին Սեբաստիայէն գրուած Սեպտ. 30 թիւ երկու նամակներ մեզ կը պարզեն, որոշ կերպով, Թուրքիոյ մէջ ընացող հալածանքն սպառնացող վտանգը:

... «Գործադրուած միջոցները եւ հետապնդուած նպատակը յին են: Հայուն համար տնտեսական քայքայում, կողոպուտ, թրացում եւ վերջնական բնաջնջում:» (Ազիա, օգոստ. սեպտ. հոկտ. թիւ, 1929):

Արդ, այս բոլոր բարբարոսութիւնները տեղի կ'ունենան երկրի մը մէջ որ բարեկամութեան եւ դիմակցութեան ամուր պերով կապուած է խորհրդային իշխանութեան, հետեւաբար «ազատ եւ անկախ» կամ «ինքնավար» Հայաստանի հետ: 1915ին, երբ հայջինջ սարսափները կը գործադրուէին սանձատոր կատաղութեամբ, հայկական իշխանութիւն չկար, իսկ տական կառավարութիւնը հաճութեամբ կը դիտէր Թուրհայ ժողովուրդին ոչնչացումը, իրեն յատուկ հաշիւնեով: Ցետոյ պատերազմի շրջան էր, եւ հարցնող-փնտռող չար:

Իսկ հիմա՞: Բանուորա-գիւղացիական իշխանութիւնը ինչպէս կը բացատրէ յեղափոխակա՛ն քէմալապետութեան նոր վայրագութիւնները:

Ի՞նչպէս կը հանդուրժէ որ խեղճուկրակ որբեր, այրիներ եւ ծեր ժարդու կմախքներ — բոլորն ալ հասարակ աշխատաւոր եւ գիւղացիներ — դառնան որս՝ վայրենի հալածանքներու կեղեքումներու:

Երեւանը ինք, որ տակաւին երէկ իր փառքը երգել կուտար արձու գրիչներու, Նոյեմբեր 29ի առթիւ, ի՞նչպէս կը նայի պարական Քէմալի այս քստմնելի քայագործութեան վրայ:

Լա՛ւ է որ Անատոլուի դժոխքէն ազատին մեր վերջին կորները: Բայց, երբ մեզի կ'ըսեն թէ «անկախ եւ ազատ» թիւն մը ունինք — եւ այս բնաբանով ճառեր կը խօսին գովքեր կը հիւսեն — այդ կառավարութիւնը պէտք չէ՞ որ տագրքրքրուի, բանակցի, պայմաններ դնէ: Կամ, իր կարգին, մէկ փոխադարձ միջոցներու:

Պատասխանէ՛, «ազատ եւ անկախ» Երեւան: Թշուա՛ռ անմալոյծ, որ անքուն գիշերներ անցընել կուտաս հայ գիւղացիներուն եւ բանուորներուն, երբ հինգ-տասը կարմիրներ բանարկուին Զինաստանի կամ Աւժանթինի մէջ:

Եթէ քէմալապետութիւնը յարմար կը տեսնէ իր երկրէն քշել 40,000 բեկորներ, Երեւանը ոճի՞ր կը գործէ, բարեկամաբար, խադարձ համաձայնութեամբ, Հայաստանէն նոյնքան Թուրը ղրկելով Թուրքիա — իրենց հայրենիքը — եւ ներս առլով մեր հալածականները: Մանաւանդ որ, 750,000 քառ. լոմեդր է Թուրքիան եւ բնակիչ կը մուրայ, իսկ մեր մանկար հայրենիքը՝ հազիւ 27,000 քառ. քիլոմեդր եւ սակաւհող ու աղքատ:

Պատասխանեցէք եւ դո՛ւք, գոնզգոյն Թիֆլիսապահներդ անմալոյծ Երեւանին: Դո՛ւք, դպիրներ եւ ճառախօսներ, որ պատիւ կը համարէք իբրեւ անթացուպ ծառայել:

Շա՞տ է այսքան մը պետական գործ սպասել ինը տարուան կութեան մը:

Շա՞տ է սպասել որ Երեւանը տէր կանգնի հալածականներու տարբական իրաւունքներուն, մանաւանդ երբ կռնակն ի աշխարհասասա՛ն Մոսկուան:

Շա՞տ է, վերջապէս, կարգադրել որ հեռանալու դատարտուած բազմութիւնները ուղղուին ոչ թէ Սուրիա, այլ Հայաստան:

... Ի՛նչ միամիտ հարցումներ, երբ գիտենք որ մարդիկ Ամենայն Հայոց կառավարութիւն» չեն, այլ կարմրատուն սպետները համաշխարհային յեղափոխութեան, նոյնիսկ սեփական երկրի փլատակներուն վրայ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՋԻ ԿԸ ՊԱՍԵՆ

«Հայրենիք» դառնօրէն կը շեշտէ Անատոլուի հայկական բեկորներուն տեղահանութեան առթիւ (17 նոյ.).

—«Ընականկալ մը չէր ասիկա, գիտէինք թէ օր մը դէմ յանդիման պիտի գտնուինք զանգուածային կոտորածներու կամ արտաքսումի: Ասիկա գիտէին նաեւ ներքին գաւառներու մէջ ապրողները, որոնց երկրէն դուրս գալու ձիգերուն արձագանգը եղած ենք օրը օրին:

Ամիս ու կէս առաջ մեր թղթակիցներէն մէկը կը գրէր.— Աղերսանքով կը խնդրենք անդրադառնալ, զբաղիլ եւ խորհիլ դարմանի մասին՝ փրկելու հայ գաւառահայութիւնը՝ սպառնացող բնաջնջումի վտանգէն»,

Ընդունշտ, Թուրքիա ապրող մեր բեկորները պէտք էր որ այդ դժոխքէն դուրս գային, բայց ոչ այս ձեւով, որովհետեւ ամէնս ալ յստակ կերպով կ'ըմբռնենք թէ ինչ աղէտ կ'ընկերանայ այս արտաքսումին...:

Հայկական անունը կրող ամենէն անխիղճ կառավարութիւն մը անգամ շատոնց ազատած պիտի ըլլար այդ բեկորները իրենց դժոխային վիճակէն, առանց աղմուկի, առանց վէճի, Թուրքերու հետ պարզ հաստատութեամբ մը, սակայն, Հայաստանի խորհ. կառավարութիւնը րոպէ մը անգամ չմտածեց այդ մասին:

Անխիղճ գտնուեցաւ նաեւ արտասահմանի հայութիւնը, իր բարեգործականներով ու ազգային գնազան տեսակի կազմակերպութիւններով: Եւ այսպէս, այս վերջին տառապանքը չխնայուեցաւ այդ Թշուառներուն, գոնէ ժամանակի ընթացքին դուրս հանելով Թուրքիոյ դժոխքէն:

Շէն ու աւան պիտի շինենք Հայաստանի մէջ, մեր բեկորները հոն փոխադրելու համար, բայց, հայրենակիցնե՛ր ու քաղաքացինե՛ր, Թուրքը մեզի չսպասեր, գոնէ աշխարհի չորս հովերուն կուտայ անտէր ու անպաշտպան: Եւ այս կ'ընէ Թերեւս ծաղրելու համար Ազգերու Լիկան ու Ֆրանսական կառավարութիւնը, որոնք կ'ուզեն Հայերու լքեալ գոյքերը պահանջել...:»

«ՅՕՆ ՍԱԱԹ» ԴԱԴՐԱԾ

Նիւթական տագնապի հետեւանքով, «Յօն Սաաթ» դադրեցուցած է իր հրատարակութիւնը, որովհետեւ «Յօն Սաաթի տէրերը այլեւս հնարաւորութիւն չեն տեսներ շարունակելու նիւթական զոհողութիւնը, որուն ենթարկուեցաւ Թերթը այս վիճակին հասցնելու համար: կարճ խօսքով ըսենք թէ 5 դրշ.ի ծախուած այս Թերթին մէկ օրինակէն հազիւ 3 դրշ. կը մնայ մեզի: Այս դրամին ալ երկու երրորդը Թուղթին եւ մելանին կ'երթայ, որովհետեւ ամէն բան արտասահմանէն կը բերուի:

«Միւս կողմէ, ծանուցումներու արդէն իսկ քիչ հասոյթը, հրապարակին կացութեան պատճառաւ աւելի քիչցած է: Այնպէս որ, գոյացած հասոյթով չկրցանք այս տեսակ Թերթ մը խմբագրել, տպել եւ վաճել: Իսկ յայտնի է որ կարելի չէր հինգ դրուշէն աւելի բարձրացնել Թերթին գինը»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞նչ կ'ըսէ Պալըրա

Ինչպէս գրեցինք, հարցաքննիչ դատաւոր ժանթիլ առջի օր լսեց վկայութիւնը դատական ոստիկանութեան գլխաւոր պաշտօնեաներէն Պալըրայի, որուն դէմ ծանր զանգատներ ուղղած էր Ալմազեան: Ըսած էր թէ Պալըրա իր կռնակին վրայ կոտրած էր գաւազանը, յետոյ ալ գաւազանին գլուխով շարունակած էր հարուածել կուրծքը:

Պ. Պալըրա խստիւ բողոքեց Ալմազեանի ամբաստանութիւններուն դէմ: Սակայն ուշէ որոշ ակնարկութիւն չըրաւ ծեծի մանրամասնութիւններուն:

Նախ հաստատեց միւս գաղտնի ոստիկաններուն՝ Մապիյլի, Շմիտի եւ ժանօի յայտարարութիւնները, յետոյ աւելցուց.

— Առաջին անգամ Ալմազեանը տեսայ հոկտ. 19ին ժամը 21ին, դատական ոստիկանութեան մէջ: Ձայն կեդրոնական սպասարկութենէն տարի վերի սենեակները, որովհետեւ դատական ոստիկանութեան շէնքը խճողուած էր այդ իրիկուն՝ կոխի մը ընթացքին ձերբակալուած բազմաթիւ մարդերով:

Գալով կէս գիշերին տեսնելը Ալմազեանին ձեռնակապ անցընելու խնդրին, Պալըրա յայտարարեց.

— Երբ, ըստ կանոնի, ուզեցի ձեռնակապ անցընել, Ալմազեան ըմբոստացաւ: Կռիւ տեղի ունեցաւ ու բուռն դիմադրութիւն ցոյց տուաւ: Անմիջապէս որ խոստացաւ աւելի հնադարտ ըլլալ, ես ինքս հանել տուի ձեռնակապը:

«Այնուհետեւ զինքը տեսայ միայն կիրակի կէսօրէն վերջ, երբ Պ. Մաթիֆաս զայն իբրեւ կամաւոր մարդասպան ամբաստանած ըլլալով, խցիկը վերադարձուցած էր: Այն ատեն է որ սիկարէթ տուի իրեն»:

Այս ունկնդրութենէն յետոյ, հարցաքննիչ դատաւոր ժանթիլ երկարօրէն տեսակցեցաւ դատական ոստիկանութեան տնօրէն Պ. Պրնուայի եւ քրէական բաժնի տնօրէն Նիքոլի հետ, զորս շուտով պիտի լսէ իբրեւ վկայ:

ԳԻՐՔ ՄԸ ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Փարիզի փաստաբանական կաճառին անդամներէն փաստաբան Փիէր Լէօվէլ հրատարակեց գիրք մը՝ Tableau du Palais անունով, ներշնչուած Ալմազեանի ձերբակալութենէն եւ յաբակից պարագաներէն:

Ինչպէս անունէն ալ կ'երեւայ, հեղինակը Արդարութեան Պալատէն պատկերներ կը ներկայացնէ: Ալմազեանի խնդրէն ներշնչուած է մանաւանդ «Հարցաքննիչ Դատաւոր» գլուխը, որուն մէջ փաստաբան Լէօվէլ կ'ըսէ թէ հարցաքննիչ դատաւորներու ընտրութիւնը ո՛չ մէկ երաշխաւորութիւն կը ներկայացնէ, յաճախ այդ պաշտօնին կը կոչուին մարդիկ, որոնք պաշտօնին ձեռնհասութիւնը չունին: Հարցաքննիչ դատաւորը, կ'ըսէ, ամէն բռնակալ հեղինակութիւն ունի: Իր մէկ խօսքը բաւական է՝ շարժման մէջ դնելու համար ոստիկանական ծանր մեքենան, կասկածի ենթարկելու համար մարդ մը, ձերգրեղելու անոր ապագան եւ իրրեւ ճարակ ներկայացնելու հանրային կարծիքին:

Հեղինակը կը քննադատէ նաեւ ոստիկանապետները՝ որ առանց փաստաբանի ներկայութեան, գրաւոր հարցաքննութիւն կը կատարեն. ու կարծես գտնուէինք ոչ թէ 1929, այլ 929 թուականին, այդ հարցաքննութիւնները կը կատարուին առանց աղաչրութեան:

Հարցաքննիչ դատաւորը ամենակարող է. կրնայ իր ուզածին չափ երկարել քննութիւն մը: «Ամբաստանեալներուն դատարանի մը առջեւ ղրկուիլը շնորհ մըն է, կ'ըսէ Լէօվէլ, զոր հարցաքննիչ դատաւորներու բարեացակամութիւնը կը պարգեւէ երբեմն: Ահա՛ թէ ինչու եթէ օր մը մտնէք հարցաքննիչ դատաւորի գրասենեակը, լաւագոյն է մտնել հարցաքննիչ դատաւորի հանգամանքով...»:

Հայկ. գաղտնի կազմակերպութիւն մը.

Պոլսոյ *Յօն Սաաթ* Թերթը, որ նոյեմբեր 27ին իր վերջին Թիւը հրատարակեց, հետեւեալ տարօրինակ զրոյցը կը հաղորդէ.—

«Առջի օր, ներքին գործակատարութենէն ոստիկանական տնօրէնութեան եղած զեկուցումին վրայ, հայկական կազմակերպութեան մը խնդրի մասին քննութեան ձեռնարկուեցաւ: Այսօր ոստիկանութեան Բ. ճիւղը կանչուեցաւ փրոֆ. Արթին Զէքի Թումայեան ու հարցաքննուեցաւ:

«Այս հարցաքննութիւնը կարեւոր տեղեկատուութեան մը հետ կապ ունի: Արթին Զէքի էֆ.ի ըսածին համաձայն, Բանկալթի Ս. Յակորի շրջակայքը բնակող քանի մը Հայեր կապ ունին գաղտնի կազմակերպութեան մը հետ:

«Ոստիկանութիւնը կը քննէ թէ փրոֆ. Արթին Զէքիի խօսքերը ճի՞շդ են թէ ոչ»:

Պոլսոյ կուսակալի օգնական Ցազլը պէյ, լրագրողներուն յայտարարեց.

— Լուր չունիմ այդ տեսակ կազմակերպութենէ մը: Ոստիկանութիւնը, որուն հարցուցի, պատասխանեց թէ ինքն ալ լուր չունի: Ես ալ Թերթի մէջ կարդացի:

Կը Թուի թէ «Յօն Սաաթ»ի գրածը կը վերաբերի այն ամբաստանութեան, զոր Պ. Թումայեան ըրած է Հայու մը դէմ, դատի մը ընթացքին, ըսելով թէ ան ժամանակին Թուրքեր ջարդած է Ատանայի մէջ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Իտալիոյ նախկին ելմտական նախարար կոմս Վոլփի, որ վերջերս Լինկիւրի եւ Աթէնք այցելած էր, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է «Փոփոլօ տի Ռոմա» Թերթի խմբագրին.

— Թուրք կառավարութիւնը խնդրած էր ինծմէ Լինկիւրի երթալ, ինծի ներկայացնելու համար Հանրապետութեան ելմտական գործերու կարգ մը տարրերը եւ իմ բացարձակապէս առարկայական կարծիքս ստանալու համար տնտեսական եւ ելմտական վերաշինութեան այն գործին մասին, զոր մեծ կորովով ու գործունէութեամբ առաջ կը տանի Թուրքիա: Մեր դրամական բարեկարգութիւնը, շրջաբերութեան դրամատուներու կենդրոնացումը, պետութեան եւ իտալական պանքային միջեւ յարաբերութեանց վերակազմութիւնը այնպիսի գործեր էին, որոնց մէջ ես վարչապետին ամէնէն ուղղակի աշխատակիցն էի: Հասկնալի է ուրեմն Թէ՝ երկիր մը, որ կը պատրաստուի ոեւէ ձեւով նման բարենորոգումներ մտցնելու, Իտալիայէն պահանջէր օգտակար աշխատակցութիւն մը եւ Իտալիա հայեացքը ատիկա:

Մուսթաֆա Քէմալի եւ ընտիր փաշայի վերաշինական աշխատանքները գովելէ յետոյ, կոմս Վոլփի կը խօսի իտալեւթուրք տնտեսական յարաբերութեանց մասին, շեշտելով որ Իտալիա ներկայիս առաջին տեղը կը գրաւէ Թուրքիոյ ներածման եւ արտածման առեւտուրին մէջ, եւ յոյս կը յայտնէ Թէ երկու երկիրներու միջեւ Թէքնիք եւ ճարտարարուեստական յարաբերութիւնները արագօրէն պիտի զարգանան:

Գալով Աթէնք կատարած այցելութեան, կոմս Վոլփի յայտարարեց Թէ զբաղած է ցունաստանի ջրելեկտրական գործերով: Աւելցուց Թէ ելեկտրական գործարաններու շինութիւնը, որ ա՛նքան օգտակար եղած է ելեկտրական տնտեսութեան, կրնայ մեծ օգուտ ունենալ ցունաստանի եւ Թէ իտալացի մասնագէտներ ձեռնարկած են ուսումնասիրել երկրին բնական պայմանները:

Եզրակացնելով ըսաւ.

— կասկած չկայ որ ցունաստան զօրաւոր աջակցութիւն մը պիտի կրնայ գտնել իր դրացի Իտալիոյ փորձառութեան մէջ:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Անգլիոյ արտաքին նախարար Հէնտըսըն առջի օր երես փոխանակ ժողովին մէջ յայտարարեց Թէ քանի մը օրէն Մոսկուայի անգլիական եւ Լոնտոնի խորհրդարին դեսպանները պիտի ձեռնարկեն իրենց պաշտօնին:

ԷՆԿԻՒՐԻՒ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ

Լինկիւրիէն կը հաղորդեն Թէ Ազգ. Պաշտպանութեան գործավարութեան մօտերը պիտի շինուիզինուորական մեծ հիւանդանոց մը, որուն յատակագիծները կը պատրաստուին: Այնտեղ պիտի փոխադրուի Կիւլհանէի հիւանդանոցը:

Տիպար հիւանդանոցին շէնքը գալ տարի պիտի աւարտի: Շէնքը 200 անկողինոց պիտի ըլլայ եւ 2 միլիոն ոսկի ծախքով պիտի շինուի: Շէնքը մէկ ճակատէն 6 եւ միւս կողմէն 4 յարկանի պիտի ըլլայ:

ՐԻԿՈՎԻ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԿՈՒՄԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ, 3 դեկտ.— Այլեւս տարակոյս չկայ որ ժողովրդային գործավարներու Խորհուրդի նախագահ Րիկով պիտի շնորհաւորկուի յունուար մէկին: Իրեն պիտի յաջորդէ Մոլոտոֆ:

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ՄԵԾՆ-ԲՐԻՏԱՆԻՈՅ ԲԱՆՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԵՌՈՒ Է ԴԵՌ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԷ

Որովհետեւ կը մասնակցին խորհրդարանական աշխատանքներու՝ ընկերվարականները կրնան պարտաւորուած ըլլալ ձեռք առնել պետութեան դեկը, դրամատիրական կարգերու շրջանակին մէջ, առանց յուսալու որ կրնան գործածելով այդ ուժը՝ հիմնապէս փոխել ընկերութիւնը, կամ նոյնիսկ կրնան արագացնել, վճռական կերպով, խաղաղ բնաշրջումի ընթացքը:

ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ

Շփոթ ու թիւրիմացութիւն կայ, այլեւ տարակարծութիւն մեր կուսակցական ժողովին մէջ՝ բրիտանական աշխատաւորական կուսակցութեան վերջին պետական փորձին արժէքին, տարողութեան ու բնոյթին շուրջ: Այդ տարակարծութիւնը կայ նաեւ ամբողջ Միջազգայինի մէջ ու ասիկա կը բացատրուի դիւրութեամբ, եթէ նկատի առնենք կարգ մը պարագաներ՝ որոնց նեղ շրջանակին մէջ պարտաւորուած է գործել բրիտանական աշխատաւորական դահլիճը եւ մօտէն քննենք ժանաւանդ՝ հակայ կայսրութեան պետական դեկը իր ափերուն մէջ ունեցող կուսակցութիւնը, որ ուշագրաւ կերպով կը տարբերի ցամաքային միւս ընկերվարական կուսակցութիւններէն:

Նախ՝ առաջին ակնարկով իսկ կարելիէ նշմարել որ Մեծն Բրիտանիոյ Աշխատաւորական կուսակցութիւնը, իր ամբողջութեանը մէջ, դասակարգային ձգտումներ եւ հետեւաբար դասակարգային դաստիարակութիւն ունեցող կուսակցութիւն չէ: Ասիկա չի նշանակեր որ իր ընկերային կազմը դասակարգային չէ, այլ այն՝ որ սկիզբէն իսկ բրիտանական աշխատաւորական շարժուձեը չէ ընթացած դասակարգային պայքարի հունով: Երկար ատեն, մինչեւ մեր դարաշրջանի սկիզբները, բրիտանական Արհեստակցականները մերժած են քաղաքական գետնի վրայ տեղւոյն աշխատանք տանիլ: Ու թէեւ գիտական ընկերվարութեան հայրը, Քարլ-Մարքս իր խօսքը ուղղած է բրիտանական ցամաքամասէն՝ աշխարհի ւնացեալ մասի բանուորութեան, եւ Ա. Միջազգայինը կեանքի կոչուած է Լոնտոնի մէջ, եւ հակառակ այն հանգամանքին որ ո՛չ մէկ ուրիշ երկրի մէջ մինչեւ 1914, ճարտարարուեստական ներհակութիւնն ու հետեւաբար դասակարգային պայքարի արտաքին նշանները այնքան սուր չեն եղած որքան անգլիական կղզիներուն վրայ՝ Մեծն Բրիտանիոյ Աշխատաւորական կուսակցութիւնը միշտ տիպար օրինակը հանդիսացած է այն ընկերվարական կազմակերպութիւններուն որ ամէն գնով խուսափած են Մարքսի ազդեցութենէն: Ասիկա պարագայ մըն է որ անհրաժեշտ է նկատի առնել ամէն անգամ որ կը քննուի բրիտանական ընկերվարութեան խնդիրը:

Երկրորդ՝ բրիտանական կղզիները իրենց տնտեսական կացութեամբ եւ յետպատերազմեան ճարտարարուեստական դժուարութիւններով կը ներկայացնեն իրապէս բացառիկ քաղաքական կացութիւն մը՝ որուն վրայէն կարելի չէ սահելով անցնիլ, երբ կ'ուզուի դատի կանչել Աշխատաւորական դահլիճը իր հազիւ թէ ընկերվարական գործունէութեան ու ընկերային արժատական բարեշրջումներու առջեւ իր յայտ բերած վճռորոշ եւ թոյլ կեցուածքին պատճառաւ: Պէտք չէ մոռնալ բնաւ որ աշխարհի մէջ ո՛չ մէկ երկիր՝ այնքան գործազուրկ կը պահէ այսօր, որքան Մեծն Բրիտանիան և ո՛չ մէկ ճարտարարուեստի առջեւ, ազգային գետնի վրայ, այնքան մեծ դժուարութիւններ կը ցցուին՝ որքան Անգլիոյ ճարտարարուեստին առջեւ, առանց նկատի առնելու ամերիկեան յաղթական մրցակցութիւնը: Պէտք չէ մոռնալ նոյնպէս որ բրիտանական կղզիները տառապէս անկարող են ապրիլ առանց դուրսէն ներածուած հում նիւթերու: Երկրին բնական արտադրութիւնները երեք ամիս իսկ չեն բաւեր իրեն, հետեւաբար մինչեւ որ միջազգայնօրէն չկազմակերպուի հում նիւթերու եւ երկրագործական արտադրութիւններու արդար բաշխում մը, անկարելի է ապահով Աշխատաւորական դահլիճէն դաղթային խնդիրներու արմատական լուծումը:

Ուրեմն, եթէ մէկ կողմէն, Աշխատաւորական կուսակցութեան ոչ-դասակարգային բնոյթին ու անգլիական Արհեստակցականներու ուժեղ կազմակերպութեան շնորհիւ իսկ՝ Աշխատաւորական դահլիճը չափազանց նպաստաւոր պայմաններու մէջ է ապացուցանելու համար որ խաղաղ-խորհրդարանային ճանապարհով կարելի է ընկերվարութիւն կառուցանել որեւէ երկրի մէջ, միանգամայն ժխտելով դասակարգային պայքարի անհրաժեշտութիւնն ու ընկերային բուռն յեղափոխութեան պէտքը, միւս կողմէն սակայն, պէտք է արդար ըլլալ, մատնանշելու համար որ Մաքտոնըլտ եւ իր ընկերները կը գտնուին տնտեսական շատ լուրջ դժուարութեանց առջեւ, դժուարութիւններ՝ որ կը բխին բրիտանական կղզիներու բացառիկ քաղաքական վիճակէն իսկ եւ որ հանապազօրեայ արգելքներ են եւ անյաջողութեան հիմնական պատճառներ:

Կացութիւնը ուրեմն կարելի է համառօտագրել այսպէս—

Ա.— Բրիտանական ընկերվարութեան արդի դեկավարութիւնը յանձին իր դահլիճին՝ չի հաւատար լրջօրէն ընկերային յեղափոխութեան, դասակարգային պայքարի՝ որպէս բանուորական իշխանապետութիւն հաստատելու լաւագոյն միջոցի, այլ ընկերվար կարգերու հաստատումին համար՝ կը դիմէ միայն խորհրդարանային խաղաղ աշխատանքի, զանգուածներու դաստիարակութեան ու ընդհանուր քուէարկութեան եւ խոտելի կը համարէ ամէն բռնական միջոց՝ ընկերային հաւասարութիւն հաստատելու: կը ջատագովէ, յանձին իր մեծամասնութեան, դասակարգերու աւարտ եւ կամ նուազ թաքուն գործակցութիւն ու կը հաշուէ բանուորական զանգուածներու յարատեւ վերելքին վրայ՝ լիովին տիրելու համար պետական մեքենային:

Բ.— Մրուս կողմէ, սակայն, իր արտաքին թէ ներքին ճակատի վրայ վարած քաղաքականութիւնը կուգայ ապացուցանել որ ան չի կրնար տուեալ պայմաններուն մէջ՝ ըստ էութեան ընկերվարական գործ կատարել: Նախ՝ որովհետեւ իր առջեւ եւս կը ցցուի նոյն հիմնական արգելքը ի՛նչ որ խորհրդային դեկավարութեան առջեւ: Ամէն պատճառ կայ հետաքրքրելու որ ընկերվարութիւնը քիմիական գործողութիւն չէ որ կարելի ըլլայ իրագործել, փակ անօթի մէջ, անկախ դուրսի պայմաններէն, որեւէ երկրի մը տարամերժ սահմաններէն ներս: Քաղաքական ու տնտեսական խնդիրները շատ են բարդ եւ ծագումով ու զարգացումով միջազգային ու շատ տարածուն՝ որպէսզի այդ խնդիրներուն կարելի ըլլայ գտնել ազգային լուծումներ: Ու ասիկա այնքան ճիշդ է որ Ֆիլիփ-Մնոտըն անկարող եղաւ պաշտպանել բրիտանական գործազուրկ բանուորութեան շահերը առանց հաւասարաշխելու իր երկրի դրամատիրութեան հետ: կամ՝ ան պիտի գործակցէր իր երկրի դրամատիրութեան հետ պայքար տանելու համար ուրիշ դրամատիրութեանց դէմ եւ կամ համաբաշխեցնէր սեփական բանուորութեան շահերը՝ միջազգային բանուորութեան արդար պահանջներուն հետ: Ու Մնոտըն ընտրելով առաջին ձեւը՝ ակընբախ հակասութեան մէջ դրաւ նուազեցաւ միջազգայինի բազմիցս հրապարակ նետած սկզբունքներուն հետ: Բարեբախտաբար բրիտանական բանուորական զանգուածները բաւական իրատես են, ըմբռնելու համար որ Մաքտոնըլտի եւ ընկերներուն անուշ ջուրի ընկերվարութիւնը, այն հունով որ կ'ընթանայ, հեռու է իրենց ապահովելէ իրական բարօրութիւն, վերջնական ազատագրութիւն եւ վերջնական յաղթանակ: Երեսփ. ժողովին մէջ՝ անկախ Աշխատաւորական պետ Մաքտոնըլտի արտասանած արդար ու զուսպ այլ շատ կորովի մեղադրականը Աշխատաւորական դահլիճին դէմ ու հանքագործներու շարքերուն մէջ ծայր տուած դժգոհութիւնը բաւարար չափով կ'ապացուցանեն ասիկա:

Եզրակացնկլով՝ կրնանք պնդել, առանց սխալած ըլլալու վախի որ.—

Ա) Բրիտանական Աշխատաւորական դահլիճը՝ որ իր գործի գլուխ դալէն ասդին լայն հնարաւորութիւններ ունէր ինքզինքը յայտնելու՝ տարաբախտաբար չէ կրցած ըստ էութեան ընկերվարական գործ կատարել: Ի՛նչ որ ըրած է, եւ անտարկոյս ըրած է շատ բան բանուորական դասակարգին համար, բացառաբար բանուորական հանդամանք չունին: Զախ-քաղքենի ու ազատական կառավարութիւն մը կրնար ընել նոյնը:

Բ) Մեծն Բրիտանիոյ բանուորութեան առջեւ, աւելի քան հրատապ կերպով դրուած է նոյն հարցը՝ ի՛նչ որ ցամաքային միւս կուսակցութիւններուն— կարելի՞ է դրամատիրական կարգերու շրջանակին մէջ, ձեռք առնելով պետութեան դեկը, հիմնապէս փոխել իրաւակարգը կամ նոյն իսկ արագացնել խաղաղ բնաշրջումի ընթացքը: Պլում, Մաքտոնըլտ, Օթթօ-Պաուէր ու բազմաթիւ ուրիշներ կը պատասխանեն— «Ոչ», Մաքտոնըլտ կը պատասխանէ —«այո», զէթ իր քաղաքականութեամբ:

Մեզի կը թուի թէ Մաքտոնըլտ չարաչար կը սխալի:

ՎԱՉԳԻՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԿԱՐԵԻՈՐ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹԵՐ ԵՐԵՒԱՆ ԿԸ ՀԱՆԵՆ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ցատուկ ցանձնախումբ մը լսեր էր, թէ ռուս. Ակադեմրոյ, ֆիմ-նարկութիւններուն մէջ, ինչպէս գրադարանը, պուշկինի տունը, եւ հնագիտական յանձնաժողովին քով, կան քաղաքական մեծ նշանակութիւն ունեցող փաստաթուղթեր: Քննութիւնը երեւան հանեց լուրերու ճշդութիւնը:

Այդ փաստաթուղթերուն մէջ երեւան եկած են կարգ մը ոստիկանական գաղտնի ֆայորդագրութիւններու հետ, նաեւ ռուս յեղ. ընկերվարականներու, ժողովրդականներու, մենշեւիկներու 1918ի գաղտնի գործունէութեան վերաբերեալ թուղթեր, դաւադիրներու եւ գրգռիչներու ցուցակներ, իւրաքանչիւրին վարձատրութեան չափով, Նիքոլա Բ.ի եւ մեծ-դուքս Միքայէլի գաին հրաժարման բնագրերը: Ատկից գատ գրտնուած են, խարքովի 1905-1906 թուականներու բոլշեւիկ կազմակերպութեան թղթածրարները, անոնց բեռերսպուրկի կազմակերպութեան(Լենինի ժամանակցութեամբ) եւ չորրորդ պետական ֆոմարի վերաբերեալ փաստաթուղթերը:

Ակադեմիան իր նստին մէջ, որոշած է փոխելիրմնայնքարտուղարը եւ այդ պաշտօնը, ժամանակաւոր կերպով յանձնած է ուրիշի մը, եւ անյարմար նկատ, տած է այդ փաստաթուղթերը պահել Գիտակ. Ակադեմիոյ հիմնարկութիւններուն մէջ:

Հետեւաբար, սրտանց կը խնդրեմ ձեզմէ, ձեր խօսքն ուղղել կառավարութեան, որ ձեր առջեւն է, պատրաստ՝ ձեզի պատասխանելու: (Ծափեր կեդրոնէն եւ աջէն: Ընդվիզումներ ծայրագոյն ձախէն):

ԷՐՆԷՍԹ ԼԱՓՈՆ.— Հապա՞ յանցաւորներուն պատժուիլը:

ԺՈՐԺ ՄՈՆԷ.— Շատ ուրախ եմ իմանալով որ կառավարութիւնը հրաժան տուած է իր պաշտօնեաներուն ուեւէ զեկոյց չհաղորդել ժամուլին: Սակայն նկատեցի որ այս գործի քննութեան ընթացքին շատ զեկոյցներ հրատարակուեցան:

Արդ, եթէ Պ. վարչապետին ակնարկած հրաժանները ճիշդ են, շատ նոր պէտք է ըլլան անոնք, քանի որ դեռ այս վերջին օրերս տեսանք դատական ինքնութեան ճիւղին պատկանող մարդիկ, որոնք իրենց վերջնական տեղեկագիրը ներկայացնելէ առաջ, յայտարարեցին թէ՝ իրենց այս կամ այն քննութիւնները թոյլ կուտան ըսելու որ տարրալուծուելու հաւար առնուած արեան կաթիլներուն մէջ այս կամ այն յատկանիշները կան:

Զեկոյցները առատ են, ահա՛ թէ ինչո՛ւ իրաւունք ունիմ յիշելու զանոնք: (Ծափեր ծայրագոյն ձախակողմէն):

Արդ, ահա՛ թէ ինչ կը նկատեմ Պ. Կիշարի մէկ զեկոյցին մէջ.

«Ալմազեան վայրագ մարդ մըն է: Ուրբաթ առաւօտ կատադած վիճակի մէջ եկաւ: Շայիոյեց մեզ եւ մենք ա՛իագին ձիգ Թափեցինք զայն ինանդարտեցնելու համար:

«Շաբաթ գիշեր, կատադութեան ցնմարիտ նոպայէ մը բռնուեցաւ: կը պոռար, կ'ոռնար, գետին կը տապլտկէր: Ստիպուեցանք ձեռնակապանցնել ու բռնելով Թիկնաթոռի մը վրայ նստեցնել՝ մեծ փափկանկատութիւններով»: (Բացագանչութիւններ ծայրայեղ ձախէն):

«Շարուածներու հետքերը զորս կը կրէ, արդիւնքն են ապահովաբար այն վէրքերուն, զորս ինքզինքին տուած է իր բարկութեան ընթացքին եւ այն կռիւին մէջ, զոր մենք ստիպուեցանք մղել իրեն դէմ՝ գինքը հանդարտեցնելու համար:»

Եւ որովհետեւ, այսպէս կամ այնպէս, զեկոյցներ կան, թոյլ կուտամ ինքզինքիս այս զեկոյցին հակադրել ուրիշ զեկոյց մը:

Ալմազեանի ձերբակալման յաջորդ օրը եւ ժամուլին կողմէ կատարուած առաջին բողոքներուն վրայ, Պ. Պընուա յայտարարեց թէ որեւէ բռնութիւն տեղի չէ ունեցած եւ թէ ոստիկանութեան դէմ ուղղուած բոլոր ակնարկութիւնները սուտ են. կ'ուրանար թէ ոեւէ կարգի կռիւ տեղի ունեցած է:

Եւ, ուրի օր յետոյ, երբ բացարձակ կերպով բողոք մը կը ներկայացուի, երբ Պ. բժիշկ Փօլ քննելու պաշտօն կը ստանայ եւ կը հաստատէ թէ բռնութեան հետքերըկան,առանցճշդելուպատճառը,քանի որ իր դործը չէր ատիկա, տեսակէտի փոփոխութիւն առաջ կուգայ. արդարեւ կռիւ տեղի ունեցած է,բայց յանցաւորը ամբաստանեալն է:

Շանրի կամար.— Միշտ նոյն բանն է, գինուորին այտն է որ զարնուած է տեղեկալի ձեռքին: (Ծիծաղներ ծայրայեղ ձախակողմէն:)

(2)

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻՈՅ ԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Իսքէնտէրունէն կը հաղորդեն թէ 400 հոգինոց գինուորական ուժ մը յաջողած է բնաջնջել այն հրոսախումբը, որ վերջերս իսքէնտէրունի եւ Գըրըք խանի միջեւ կողոպտած էր 30է աւելի ինքնաշարժներ: կողոպտուածներուն մէջ կային նաեւ Հայեր:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՄԱՆՐԱԴԷՊԵՐ ՔԼԷՄԱՆՍՈՅԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Քլէմանսոյի անունը կապուած է Ֆրանսայի վերջին վաթսունտարիներու պատմութեան: Իր կեանքի մէջ, ո՛չ միայն ուրախութիւններ վայելելու համար՝ խարհային համբաւի մը տուտկները ... (խօսած ըլլալու համար իր լեզուով), այլեւ իսկական հպարտանալու ժողովրդականութեամբ մը, որուն նմանը քիչերուն է տրուած:

Եւ սակայն այս մարդը որ պահ մը ամբոխներու կուռքը եղաւ, շրջապատուած անվերապահ հիացմունքով եւ պաշտամունքով մինակ: Ինքն իսկ ուզեր էր այդպէս, ամբողջ տասը տարիներ խստութեամբ պաշտպանելէ յատուկ իր առանձնութիւնը:

Մարդը որ իր անհատականութեամբ մեծ է իր գործին մէջ, յաճախ կը կորսուի կենսագրական չոր տողերու մեծութեան մէջ: Ընդհակառակն՝ իր հարազատ նկարագրով իբր հասարակ մահկանացու երեւան կուգայ անհատական կեանքէն բխած մանրագէպերու մէջ ու խօսքերով՝ որոնք յաճախ բուն մարդը կը յայտնեն:

* * *

Քլէմանսօ՝ բարեկամ

Անհատական թէ հանրային կեանքին մէջ, Քլէմանսոյի գլխաւոր յատկանիշն եղած է անկեղծութիւն՝ որ յաճախ կոպտութեան կը հասնէր նոյնիսկ իր մտերիմ բարկամներուն եւ իր ընտանիքին անդամներուն հանդէպ — Ահա երկու վաւերական օրինակներ,—

Քլէմանսօ շատ կը սիրէր Ֆրանսայի արդի վարչապետը Ընտրէ Թարտիէօն, որ կերպով մը իր ձեռնասունն է: Բայց պետական երկու մարդերուն միջեւ, հետզհետէ կապերը կը խզուէին: Քլէմանսօ չէր հասկնար թէ Թարտիէօ ինչո՞ւ չէր պայքարիր Լոքարնոյի քաղաքականութեան դէմ, ինչպէս խոստացեր էր ինքը երեսփոխան ընտրողներուն, թէ ի՞նչ սրտով մաս կրկազմէ փուճ-քարէի դահլիճին: Թարտիէօ որ մեծ համակրանք եւ հիացում կը տածէր Քլէմանսոյի հանդէպ, կը շարունակէր պարբերաբար մտգելութիւններ տալ անոր: Համաձայնած էին իրենց հանդիպումներու ընթացքին չխօսիլ քաղաքականութեան վրայ: Բայց խօսակցութեան այս սահմանափակումը կը սկսէր անհանգստացնել Քլէմանսօ եւ Թարտիէօ դէմ առ դէմ կը ստիպուէին լուռ նստիլ: Օր մը Քլէմանսօ նեղսրտած կ'ըսէ Թարտիէօի:

— Մտիկ ըրէ, սիրելիս. կը տեսնեմ որ կը նեղուիս, նոյպէս եւ Լաւ է որ բնաւ չգաս քովս"

Այդ թուականէն ասդին Թարտիէօ մէկ եւ վերջին այցելութիւն մըն ալ տուաւ «վագրի» աձիւնին, արցունքոտ աչքերով Քլէմանսօ' ինայր

Քլէմանսօ նոյնն էր ընտանիքէն ներս, ինչ որ էր հանրային կեանքի մէջ,— միշտ խածան:

Երբ իր զաւակը կոխեց երեսփոխան ընտրողներուն, թէ ի՞նչ սրտով մաս կրկազմէ փուճ-քարէի դահլիճին: Թարտիէօ որ մեծ համակրանք եւ հիացում կը տածէր Քլէմանսոյի հանդէպ, կը շարունակէր պարբերաբար մտգելութիւններ տալ անոր: Համաձայնած էին իրենց հանդիպումներու ընթացքին չխօսիլ քաղաքականութեան վրայ: Բայց խօսակցութեան այս սահմանափակումը կը սկսէր անհանգստացնել Քլէմանսօ եւ Թարտիէօ դէմ առ դէմ կը ստիպուէին լուռ նստիլ: Օր մը Քլէմանսօ նեղսրտած կ'ըսէ Թարտիէօի:

— Մտիկ ըրէ, սիրելիս. կը տեսնեմ որ կը նեղուիս, նոյպէս եւ Լաւ է որ բնաւ չգաս քովս"

Այդ թուականէն ասդին Թարտիէօ մէկ եւ վերջին այցելութիւն մըն ալ տուաւ «վագրի» աձիւնին, արցունքոտ աչքերով Քլէմանսօ' ինայր

Քլէմանսօ նոյնն էր ընտանիքէն ներս, ինչ որ էր հանրային կեանքի մէջ,— միշտ խածան:

Երբ իր զաւակը կոխեց պարէզ ընտրելու տարիքը, Քլէմանսօ կանչեց զայն եւ ըսաւ.

— Շեմ ուզեր որ կառավարական պաշտօնեայ ըլլաս, որովհետեւ պիտի ըսեն որ ես կը նպաստեմ քու յառաջացումիդ: Նոյնպէս, չեմ ուզեր որ գործի հրապարակը մտնեսնոյնպէս չեմ ուզեր որ...

Հարկաւ այս «չեմ ուզեր»ները, չփոթութեան մատնեցին զաւակը որ իր գիտցած ճամբէն քալեց, այսինքն հակառակ իր հօրը կամքին: Քլէմանսօ քէն չբռնեց տղուն հետ եւ անոր հաշտուեցաւ միայն պատերազմին, երբ անոր անունը տեսաւ

...ան արժանացած դի...
...րու ցանկին մէջ։

*
**

Քէմանսօ համբաւաւոր էր իր կճռող լեզուով. բայց մարդուն համեմատ քարը մեղմ տեղաւորելու կամ մեղմ տեղաւորելու...

Օր մը, ներքին նախարարու... փոխանորդը՝ Թղթածրարնե... բեռնաւոր, գովքը կը հիւսէր ...ական հաստատութեան մը, ...ճախկանութիւն մը սար... արտօնութիւն կ'ուզէր։

Քէմանսօ պահ մը լուռ ընդնէ յետոյ, յանկարծ ...իւրէն։

— Այդ գործին տեղեակ եմ։ ...000 ֆր. խոստացան ինծի։ ...եւակայեցէք սարսափը ...շտօնատարին, որուն անկեղծու... կասկածի տակ կը ձգէր ...ը կասկածի տակ կը ձգէր Քէմանսօ, անուղղակի ակնարկու... ...ոգիակ քիչ յետոյ, ուզելով իրը ...մեղմացնել իր խօսքին ձգած ...տպաւորութիւնը, կ'աւելցնէր ...միտ շեշտով մը։

— Բայց քեզի աւելի փոքր ...մար մը առաջարկած ըլլալու... Չէ՞։

*
**

Քէմանսօյի բրտութիւնը բո... ...իւն բնական չէր սակայն, ա... ...մէջ մտածուած, աւելի ճիշդ, ...ծած բան մը կար ու գիտէր ...նկալի բերել հակառակորդը։ Իր քաղաքական հակառա... ...ներէն գինուորական մը՝ ...պետ՝ ժամակարար կարգուած ...ւ կցուած Ներքին Նախարարու... ...ան։ Օր մը գնդապետը նախա... ...ութեան շէնքին սանդուխին ...իքը, գէմ առ գէր կը գտնուի Քէմանսօյի, երբ բնաւ չէր սպա... ...ր Այդ օրերուն, Քէմանսօ ...ատ մեկներ էր ու նոր կը վե... ...ադառնար քննական պաշտօնէ մը։ ...ցանկարծ կը կեցնէ գնդապե... ...ը կ'ըսէ.

— Գնդապե՛տ, 30 օր կա... ...կայում քեզի։

— Բայց, ինչո՞ւ կը հարցնէ ...արդը շշմած։

Եւ ահա պատասխան մը, որ ...րդութեան հետ կապ չունի.

— Ո՛չ մեկ պատճառ. պար... ...պէս քեզի գոյց տալու համար ...րութիւնս...։

*
**

Այս կատաղի հանրապետա... ...ը, միշտ արհամարհած է խոր... ...պարանի մեծամասնութիւնը եւ ...ացած է ուժգնօրէն ցնցել ...ն Նոյնիսկ տագնապալի պա... ...րու մէջ, ու գիտէր պատկերաց... ...ով մը իր արհամարհանքը ...յտնել։

Իր նախարարապետութեան օ... ...րով, որսի գացեր էր Ռանպուլյէ, երբ ծառերու վրայէն թռչուննե... ...րու խիտ երամ մը անցաւ։

— Ի՞նչ են այս անասունները հարցուց անտառապահին.

— Ճնճղուկներ, պարոն նախա... գա՛յ։

Քէմանսօ. պահ մը հեգնա... կան հիացումով հետեւեցաւ ա... նոնց հանդարտ թռիչքին ու յե... տոյ մրմնջեց.

— Ո՛չ, ի՛նչ գեղեցիկ մեծա... մասնութի՛ւն..։

*
**

Բայց, ահա աւելի լաւը։ Իր բարեկամներէն մէկը, գրագէտ մը, հրաւիրուած էր պաշտօնական որսարշաւի մը, որուն կը մասնակ... գէին խորհրդարանի անդամներ։

— Լաւ նշան կ'առնե՞ս հար... ցուց Քէմանսօ.

— Է՛հ, ո՛չ շատ գէշ, ընդհա... կառակն։ Շիտակը ըսե՞մ. Շեռ.քս հրացան չպիտի առնեմ, վախնալով որ մեկը կը սպաննեմ։

Քէմանսօ զայրո՛յթ կեղծե... լով՝ .

— Ինչպէ՞ս, ընդհակառակն, առ հրացանը եւ կրակէ՛, եւ եթէ մէկը տապալես սըւոնգմէ— ու ցոյց կուտար իր շուրջ հաւաքուած երեսփոխաններու խումբը—, ա... ռաջին անգամ ըլլալով՝ գրագէտ մը բանի մը օգտակար եղած պիտի ըլլայ։

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԱՆԿԻԷՆԻ Մ.ՃԻՒՂԻ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Անկիէն.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Անկիէնի մասնաճիւղը, որ հազիւ քանի մը ամսուան կեանք ունի, աստիճանաբար զգացնել կու... տայ իր գոյութիւնը։ Գայլուկ... ներու եւ մարզիկներու կազմա... կերպութեան գործը, եւ անոնց մասնագիտական եւ ազգային դաստիարակութեան աշխատան... քը, որ գլխաւոր նպատակը պի... տի ըլլայ այս կարեւոր կազմա... կերպութեան, մինչեւ հիմա կը զարգանայ օգտակար ուղղու... թեամբ։

Հայ ծնողներու ցոյց տուած կենդանի հետաքրքրութիւնը եւ ամէն գնով իրենց զաւակները հայկական կարապետով դաստիարանել ու ցանկութիւնները, արդէն իսկ խոշոր գրաւականներ են Հ. Մ. Ը. Մ.ի ապագայ յաջողութիւն... ներուն, եթէ միայն շարք մը «իմաստուններ» խուսափին մի... անգամընդմիշտ քաղաքականու... թիւն խաղալէ այս զեղեցիկ ձեռ... նարկին մէջ։

Մասնաճիւղին վերջին երե... կոյթ-պարահանդէսը, որոշ չա... փով ազդեցութիւնը կը կրէր փով ազդեցութիւնը կը կրէր դժբախտաբար մեր որակած «քաղաքականութեան»։ Այլա... պէս, անհնար է բացատրել այն անհոգ վերաբերմունքը որ ցու... ցադրուած էր ոչ միայն օրուան յայտագրի, այլ եւ սրահի զար... դարումին մէջ։ Հոդ ամէն ինչ կատարուած էր խնամքով, մոռ... ցնել տալու համար աննախընթաց բազմութեան եւ օտար հիւրերուն եւ ներկաներուն, հայ... կական շունչը, ոգին եւ նկարա... գիրը։ Արիներու եւ գայլուկնե... րու տպաւորչքէն և հայերէն լեզ... ուով քանի մը արտայայտութիւն... ներէն զատ, ոչինչ կար համա... պատասխան Հ.Մ.Ը. Մ.ի անուան եւ բովանդակութեանը։ Սրահի զարդարումին մէջ ո՛չ մէկ գիծ, ո՛չ մէկ գոյն եւ ճաշակ հայկա... կան ։

Գեղարուեստական ամբողջ բաժնին մէջ Օրիորդ Հ. Թորոս... եանն էր, որ այդ երեկոյ ցուցա... դրած իր արուեստագէտի կարո... ղութեամբ յիշեցուց մեր հայ ըլլալը։ Ան իր հայերէն և ֆրան... սերէն երգերով եւ ժողովուրդէն խլած ծափերով, ցոյց տուաւ ո՛չ միայն հայ երգի գեղեցկութիւնը, այլեւ ժողովուրդի ներքին սէրը դէպի իր սեփական հարստու... թիւնները։

Օտարներուն հաճոյասէր ե... րեւալու հիւանդութեամբ բըռ... նուածները, կրնան հաստատու... րէն համոզուիլ, որ Օր. Թորոս... եանի ֆրանսերէն երգին հետ նաեւ հայերէն երգը, ամենագե... ղեցիկ միջոցն է օտարը մեզի մօտիկցնելու։

Այս ծանր սխալէն անկախա... բար, գնահատութեան արժանի են այս միութեան շուրջ համա... խմբուած բազմաթիւ հայրենա... կիցներ, որոնք մեծ նուիրումով փարած են այս գործին։ Անկիէնի նման ազնուապետական գաղու... թի մը մէջ մասնաւորաբար, ան... հրաժեշտ է Հ. Մ. Ը. Մ.ը դար... ձնել գերազանցապէս ազգային կազմակերպութիւն, թէ ներքին եւ թէ արտաքին բովանդակու... թեամբ։ Այս է այն միակ ցան... կութիւնը բոլոր հայրենակիցնե... րուն եւ այն ծնողներուն, որոնք գործնականապէս իրենց համա... կրանքը ցոյց տուին Հ. Մ. Ը. Մ.ին, պատասխանելով անոր այս առաջին հրաւէրին։

Ներկայ

ՆՈՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ ԿԸ ՀԱՄՆԻՆ

Սեբաստիոյ քաղաքէն եւ շր... ջականերէն 100 հայ գաղթական... ներ հասած են Պոլիս։ Ասոնց մէկ մասը ճանաւթներու քով տեղա... ւորուեցաւ, մէկ մասն ալ կայան... ներու մէջ։

ՍՈՒՐԻԱՀԱՅԵՐՈՒ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

«Օսն Սաաթ» ասկէ առաջ սուրիական թերթէ մը արտա... տպած էր լուր մը, որուն հա... մաձայն, Թուրքեւֆրանսական բանակցութեանց ատեն, նկատի պիտի առնուին նաեւ սուրիա... հպատակ հայերու թուրքիոյ մէջ ունեցած կալուածները։

Ֆրանսայի արտաքին նախա... րար Պ. Պրիան նամակով մը հա... դորդած է շահագրգռուողներուն թէ օրակարգի վրայ այդ տեսակ խնդիր մը չկայ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Քաղուած խորհրդ. Թերթերէն)

ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՊԱՅՔԱՐԸ ԿԸ ԹՈՒԼՆԱՅ

Անգրագիտութեան վերացման պայքարի շուրջը ստեղծուած ո... գեւորութիւնը հետզհետէ կը սկսի նուազիլ, ինչպէս ցոյց կուտայ աշ... խատանքի ընթացքը։

Որոշուած էր Արհեստակցական միութիւններու միջոցաւ, մինչեւ նոյեմբեր 1 Երեւանի մէջ կազ... մել 47 խմբակներ, մինչդեռ կազ... մուած են 36 խմբակներ։ Շատ քիչ միութիւններ իրենց ծրագիրը գործադրած են լրիւ, իսկ մեկ քա... նին բնաւ գործ չեն տեսած։

Միութիւններու վիճակագրու... թեան համաձայն, անոնց մէջ կան 1187 անգրագէտ եւ 1481 կիսա... գրագէտներ, մինչդեռ կազմուած խմբակներուն մէջ, հազիւ արձա... նագրուած են 1000 հոգի։

Քաղաքի անգրագէտներու թիւը կը կազմէ 5000 հոգի։ Այս թիւէն հազիւ 2700ը մտած են խմբակներուն մէջ։

Շարք մը հիմնարկութիւններ, իրենց դռները փակած են անգրա... գէտներուն առջեւ։

Կարեւոր խոչընդոտներէն մէկն է աշխատանքի հրաւիրուած դա... սախօսներու անբարեխղճութիւնն ու անփութութիւնը...Շատեր կանո... նաւոր չեն յաճախեր կամ բոլորո... վին կը խուսափին աշխատանքէ։ Մասնաւորապէս նկատելի է թուրք ուսուցչուհիներու խուսափումը եւ պակասը եւ որուն հետեւանքով, Թրքական 18 խմբակներու աշ... խատանքը կանգ առած է։ Ակնից զատ, առհասարակ բոլոր կազմա... կերպութիւնները անգրագիտու... թեան պայքարին վրայ կը նային իբր երկրորդական աշխատանք։

Կացութիւնը նոյնն է նաեւ գաւառներու մէջ։ Քննութեան համար զանազան շրջաններ ղըր... կուած անձեր տեղեկագրած են թէ ոչինչ կատարուած է գաւառ... ներու մէջ, ուր առարկուած է թէ մինչեւ որ երկրագործական աշնանային աշխատանքները չը... լրանան կարելի չէ զբաղիլ ուրիշ գործով։

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ ՄԱՆԱՐԱՆԸ

1929-30ի ընթացքին, Լենի... նականի Քանածի ընկերակցութեան համար, կեդրոնէն պիտի յատ... կացուին հետեւեալ գումարները — կառուցուող հիւսկէղէնի գործա... րանին համար 1395 հազար րուբլի։ Շինութեան աշխատանքները կա... ւարտին մինչեւ ապրիլ, որմէ յե... տոյ կը սկսի հիւսող մեքենանե... րու հաւաքումն ու դասաւորումը։

Ընթացիկ գործառնական տարուան մէջ, պիտի տեղաւորուին 800 հիւսող մեքենաներ, այն հաշուով որ Հոկտեմբեր 1էն կա... րելի ըլլայ աշխատանքի սկսիլ։ Ամբողջ գործարանին մէջ պիտի տեղաւորուին 2520 հիւսկի մե... քենայ՝ նոր դրութեամբ։

Հիւսկեղէնի գործարանի կա... ուցման համար պիտի ծախսուի 360,000 րուբլի։ Կաժի եւ ներկի գործարանին յատկացուած է 250,000 ր., որակեալ բանուոր... ներու պատրաստութեան գործին՝ 260 հազար րուբլի, բնակարանա... յին շինութեան 1 միլիոն։

Այս գումարներէն զատ, մեծ գումարներ եւս յատկացուած են աշխատանքի պաշտպանութեան համար։

Սեպտեմբերէն ի վեր, Ռու... սաստանէ Լենական հասած են 80 որակեալ բանուորներ, որոնց շնորհիւ մանածի գործարանին մէջ, կարելի եղած է աշխատցնել բոլոր իլիկները։ Եկածներէն 75ը կի... ներ են։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒԹՊՈԼ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի բաժակի մրցում... ները սկսան այս կիրակի Stad Pershingի մէջ։ Գարակէօզեան «Շօմ»ը՝նոր յաղթուած էր Պիյեան... քուրի մասնաճիւղէն, յաղթեց անոր 2 ով 0։ Սարսէլ—Թէթալի որ երեք անգամ հաւասար խաղար... կութիւն մը ունեցած էին, դարձեալ 0—0 մնացին։ Պուա... քոլոնպ յաղթեց Անկիէնին 2—0։ Բաժակը ո՞ր խումբը պիտի կա... րենայ ստանալ, Թէթալի՞ Թէ Սար... սէլ յաջորդով կը տեսնենք։

*** Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 20 հազար երկսեռ բազմութեան առջեւ, մի... ջազգային մրցում մը տեղի ունե... ցաւ փարիզի խառն խումբին եւ գերմանական մարզիկներուն մի... ջեւ(Paris-Cologne) Stadէ Buffa-loի մէջ։ Մեր մարզիկները փու... թացած էին ներկայ ըլլալ սոյն մրցման, որուն կը մասնակցէր Հ. Մ. Ը. Մ.ի նախկին մարզիկնե... րէն Ս. կարապետեան։ Առաջին նշանակէտը շահեցան գերմանա... ցիները խաղէն 20 վայրկեան յետոյ, փարիզի արագ փասերով, հակառակորդները կ'ընկրկէին յաճախ, եւ Ս. կարապետեանին սովորական «շիւթ»ին վրայ, խաղը հաւասարեցաւ 1—1։կիսա... խաղը սուլեց. փարիզ 3, գոլոնպ 1։ Մինչ նուագախումբը գերմա... նական քայլերգը կը ինչեցնէր, խաղը վերսկսաւ։ Գերմանացի... ները խաղի մեծ վարպետու... թիւն ցոյց տուին, իսկ Ս. կարա... պետեան նշանակեց չորրորդ կէտը։ Ցետոյ խաղը շարունակ... ուեցաւ մեծ խանդավառութեամբ եւ վերջացաւ փարիզի յաղթանա... կով 5—3։

Հ. Պազիրկեանեան

ԹՈՅԼ ՄԻ ՏԱՔ ՈՐ ՄԱՐԻ ՃՐԱԳԸ

Ընթերցող, «ցառաջ»ին մէջ կարդացիր պատմութիւնը այս պատկերին, բայց մոռցար։

Քալամաթա քաղաքին մէջ (ցու... նաստան), կը բնակին 28 հայ ըն... տանիքներ։ երկաթագործ մա... նուէլ խղճալով անոնց 22 մա... նուկներուն վրայ, իր ծախքով մանկապարտէզ մը կը բանայ եւ ամբողջ մէկ տարի կը պահէ։ Սակայն, ամիսը 350 400 տրախ... մի (100-130 ֆր.) բացի մը հա... մար, վախ կայ որ մարի այս ճրագը։

Ընթերցող, դուն որ «ցառաջ»ի ...ներ իրեն հետ աշտարակի գա... գաթը բարձրանալու։

— Նիւ Եորքը չէք ճանչնար ըսաւ, ձեզի ցոյց տամ։

Վերելակ մը, մէկ հարուա... ծով եւ գնորաբեր արագութեամբ մը զանոնք բարձրացուց ամենա... վերի տանիքին վրայ, որտեղէն կարելի էր տեսնել ընդարձակ հա... մայնապատկեր մը։ Հսկիչ մը կանգնած էր այնտեղ՝հեռադիտա... կով մը զինուած եւ երբեմն եր... բեմն կը խօսէր մանրաձայնի մը առջեւ։ Հաւանաբար ծանուցանե... լու համար իր տեսածները։

Ռընէ եւ Սէլէստէն վերահասու եղան այն ատեն Թէ Մաքրանոցը ծովի եզերքը շինուած էր։ Ովկիա... նոսը գրեթէ մինչեւ իրենց կը հասնէր եւ անմիջապէս կղզիի մը վրայ կը բարձրանար իրենց քով հսկայ արձան մը։

— Այս՝ հռչակաւոր «Աշ... խարհը լուսաւորող Ազատութիւնն» է, որ ժամանակին Ֆրանսա նուի... րած է Միացեալ Նահանգներուն, այնպէս չէ՞, հարցուց Ռընէ։

ՅԱՌԱՋ,,ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 24 —

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Թ.

ԵՐԿՐՈՐԴ ԾՆՆԴԵԱՆ ՄԸ ՋԵԻԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ամէնքն ալ ուրեմն անիւնե... րու վրայ հեծա՞ծ են այսօր, ...աւ Սէլէստէն։

— Ոչ, ըսաւ Ռընէ, նայէ եր... կինքը։

Անոնց վերեւ, երկնքին մէջ մէկն մեծութեամբ կառքեր կը ...ուչէին ամէն ուղղութեամբ եւ ամենամեծ արագութեամբ։

— Կարծեմ, ըսաւ Ռընէ, մեր ...արմանքը դեռ իր սկզբնական ...ջանին մէջն է։

Քանի մը լայն եւ խոշոր շէն... քերով եզերուած փողոցներ անց... նելէ վերջ, ինքնաշարժը կանգնե... ցաւ պարիսպի մը առջեւ. դուռ մը բացուեցաւ եւ գոցուեցաւ իրենց ետեւէն։

Անոնք կը գտնուէին սաղար... թախիտ ուղիներով զարդարուած ընդարձակ պարտէզի մէջ, ուր տեղ տեղ կը բարձրանային պըզ... տիկ տուներ՝ գեղջկական հիւղակ... ներու նման.

Հիւանդապահներու ձերմակ երկայն շապիկին հագած մարդ մը դիմաւորեց զիրենք։

— Ռընէ Լա Ցայեադ եւ Սէլէստէն Մարկիզ՞ հարցուցմարդը կատարեալ ամերիկեան շեշտով մը հնչելով վանկերը։

Ռընէ հաստատեց։

— Ձեզ կը սպասէինք, ըսաւ, անմիջապէս պիտի գրաւէք ձեր առժամեայ բնակավայրերը։

Ան հիւղակն, ուր առաջ... նորդուեցան անոնք, կը բաղկանար գետնայարկէ մը որ ունէր հիւ... բասրահ մը, երկու ննջարան եւ երկու բաղնիք։

— Գէշ չէ այստեղ,ըսաւ Սէ... լէստէն... միայն Թէ, աւելցուց վայրկեան մը յետոյ, ոչ ճաշա... րան կայ, ոչ խոհանոց։

— Ատոնք աւելորդ են այլե... ւս, ըսաւ Ռընէ, քանի որ դեղա... հատերով կը սնանին այժմ։

— Ուրեմն ի՞նչ պիտի ընեմ, ամբողջ օրը հարցուց հաւատա... րիմ սպասաւորը, եթէ պարոնին ճաշն ալ չպիտի պատրաստեմ։

— Կ'ենթադրեմ Թէ քիչ մը ժամանակ այդ նշանաւոր պատ... ուաստներով պիտի զբաղինք։

— Ահաւասիկ մեծ Մաքրա... նոցի տնօրէնն, ըսաւ զիրենք ըն... դունող պաշտօնեան։

Ցնորքները շատ հաճոյակատար ընդունելութիւն մը գոյց տուաւ իր նոր հիւրերուն, բայց խիստ զբաղած էր եւ ժամանակ չունէր երկար խօսակցութեանց։

— Ցեղաւորուեցէ՛ք, ըսաւ անոնց վաղն առաւօտ ժամ ութին մեր բժիշկներէն մէկը պիտի գայ ձեզի առաջին ներարկումն ընելու։

— Ձեմ սիրեր ներարկումները. ըսաւ Սէլէստէն, կրկնելով այն բառերը, զորս մեկ դար ա... ռաջ ըսած էր բժիշկ Ցրունդլին։

— Քու կարծիքդ հարցնող չկայ, դիտել տուաւ Ռընէ, խն... դալով։ Պէտք է յարմարինք դէպ... քերուն, սիրելի Սէլէստէն։ Ըն... գամ մը եւս կը յիշեցնեմ քեզ Թէ այս մարդոց առջեւ մենք միեւնոյն դերն ունինք ինչ որ հարիւր տարի առաջ մեր առջեւ պիտի ունենային ամենայետին վայրենիները։

Սէլէստէն դժկամակեցաւ։

— Նիհրոզամիտ եղէք, պա... րոն. անոնք են վայրենիները ոչ Թէ մենք. քաղաքակրթուած մարդը ուտել գիտէ, մինչդեռ աստնք միայն անանիլ սորված են։

Եւ իր անարգանքն արտա... յայտեց կռնակը տնօրէնին դարձնելով։ Բայց ան չէշմարեց իսկ։

— Ես կը մեկնիմ ըսաւ.գոհ... սութիւն վաղուան։

— Այս Մաքրանոցը շատ հանդուրժելի բնակավայրի մը ե... րեւոյթն ունի, ըսաւ Ռընէ, պըտ... տինք ամէն կողմերը, քանի որ արդէն ուրիշ գբաղում չունինք։

Անցան շատ մը ուղիներէ եւ հասան հանրային հրապարակի պէս տեղ մը, որու եզերքին կը բարձրանար հսկայ աշտարակ մը։

Պահապան մը որ կանգնած էր աշտարակի ստորոտը, մօտեցաւ ի... րենց եւ հարցուց Թէ ո՛վ են։ Երբ իմացաւ Թէ քսաներորդ դարու քնացողներն են, խօսակցութեան բռնուեցաւ անոնց հետ. աւելի Ռընէի հետ, որովհետեւ անգլիե... րէն միայն գիտէր եւ շատ մը հարցումներ տուաւ հարիւր տարի առաջուան կեանքին մասին։ Ցե... տոյ հրաւիրեց երկու Ֆրանսագի...

Թուրք պետական դրամատունը

Թուրք պետական դրամատան կազմութեան օրինագիծը ամբողջութեամբ պատրաստուած է։ Դրամատունը անանուն ընկերութիւն մը պիտի ըլլայ 50 միլիոն ոսկի դրամագլուխով, որուն կէսէն աւելին կառավարութիւնը պիտի դնէ։

Ելմտական գործավարութեան մօտ 4 միլիոն ոսկեդրամ կայ այս գործին համար։ Բաժնեթուղթերը պիտի ծախուին ազգային ընկերութիւններուն, ժողովուրդին եւ փափաքող օտար դրամատուններուն։ Օտար դրամագլուխի փոխառութեան պէտք չի տեսնուիր։

Գործադուլ Ցուևաստանի մէջ

Աթէնքէն կը հաղորդեն որ կազի պաշտօնեաները գործադուլ յայտարարած են։ Ելեկտրականութեան աշխատաւորները ուժ տալու համար իրենց դասակարգային ընկերներու պահանջներուն, որոշեցին իրենց կարգին գործադուլ յայտարարել, եթէ կազի բանուորները գոհացում չստանան։

Պապը եւ Պաղեստինի գործերը

Վատիկանէն կը հաղորդեն որ Պապը հետզհետէ լայն հետաքրքրութիւն ցոյց կուտայ Պաղեստինի գործերուն մասին։

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր քարտուղար Սըր Էրիք Տրըմմընտի հետ տեսակցելէ յետոյ, Պապը առջի օր ալ տեսնուեցաւ Պեռնի պապական նուիրակ Մարիալի հետ, որ կէս-պաշտօնական դիտող մը նկատուած է Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ, որովհետեւ մեծ ձեռնհասութիւն ունի հոգաւորութեանց վերաբերեալ խնդիրներու մէջ։

կը կարծուի թէ Պապը կը մտածէ կազմել Պաղեստինի հիւպատոսներու յանձնաժողով մը, լուծելու համար այդ երկրին մէջ ծագած կրօնական վէճերը։

Անգլիոյ գործազրկութիւնը

Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ, երբ վիճաբանութիւն կը կատարուէր գործազրկութեան դէմ ապահովագրութեան օրէնքին մասին, քիչ մնաց որ աշխատաւորական կուսակցութիւնը անվստահութեան քուէ ստանար։

Պատանիներու ապահովագրութեան մասին յօդուած մը կը վիճաբանուէր, երբ Աշխատանքի նախարար օրիորդ Պոնտֆիլտ յանկարծ պահանջեց վիճաբանութեանց փակումը, արգիլելով այսպէս երեք կուսակցութեանց ներկայացուցիչները՝ յայտնելէ իրենց կարծիքը։

կառավարական բանաձեւը ընդունուեցաւ 196ի դէմ 209 քուէով, 13 ձայնի առաւելութեամբ միայն։ Քուէարկութեան պահուն կը բացակայէին մօտ 100 պահպանողականներ։

Տասնըհինգ օրուան ընթացքին այս երկրորդ անգամն է որ պահպանողականներու ժողովէն բացակայութեան շնորհիւ աշխատաւորականները կը փրկեն կացութիւնը։

Լիբանանցիներու հրաւէրը Փուանքարէին

Լիբանանի հանրապետութեան նախագահը հեռագիր մը ուղղած է նախկին վարչապետ Փուանքարէի, յանուն Լիբանանի կառավարութեան եւ ժողովուրդին՝ հրաւիրելով զայն Լիբանան երթալ՝ վերջացնելու համար իր ապաքինումը։

Նախագահը կ'աւելցնէ. «Հայրենակիցներս շատ երջանիկ պիտի ըլլան, օգտուելով ձեր մեր մօտ բնակելու առիթէն, յայտնելու համար իրենց երախտագիտական զգացումներն ու անսպառ համակրանքը մեծանուն պետական մարդուն, որ է եւ կը մնայ մեծ պաշտպանը իրենց իրաւունքին եւ շահերուն»։

Պայքար գործարանի մը մէջ

Մարսիլիայէն կը հեռագրեն թէ Րուէթ տը Սէն-Լուի, Սէնթ Մաոիի իւղի գործարանին մէջ, ածխային ծծմբուտի ընդունարան մը պայթելով, եօթը բանուորներ այրուցքներ ստացան իրենց դէմքէն ու ձեռքերէն։

Պայթումը այնքան ուժգին էր, որ գործարանին տանիքը փլաւ։ Երկու ժամ աշխատելէ վերջ, հրշեջները մարեցին կրակը։

Քարիւղաբեր կառախումբ մը կը պայթի

Մոսկուայէն կը հեռագրեն որ քարիւղ բեռցած կառախումբ մը կրակ առաւ Նովորոսիսկի ժամերը։

Այդ պահուն կառախումբը կ'անցնէր փայտէ կամուրջի մը վրայէն, որուն փոխանցեց կրակը։ Կամուրջը փլաւ անմիջապէս քանի մը վագոններ քշելով գետին մէջ։

Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ զոհերէն մեծ մասը մեռած է։ Մեռնողներուն մէջ է Զեկայի երկաթուղային բաժնի ականաւոր գործակալներէն Գրիգորիեւ։

Իշխանուհի մը ձերբակալուած

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ խորհրդային մայրաքաղաքին մէջ ձերբակալուած է իշխանուհի Սոֆիա Լիէվէն, Նիկոլա ցարի արարողապետին աղջիկը։ Ձերբակալութեան պատճառները յայտնի չեն։

Իշխանուհին քոյրն է Լոնտոնի լորտ քաղաքապետ (1928—1929) սըր Քինէսթըն Սթըտի կնոջ։

Տիկին Սթըտ կը յայտարարէ թէ 1920ին իրենց մօրը մեռնելէն ի վեր, իշխանուհի Սոֆիա փորձած էր մեկնիլ Ռուսիայէն։ Առաջին օրէն սկսեալ, հպատակած էր խորհրդային վարչաձեւին եւ չէր մասնակցած քաղաքական ոեւէ շարժումի։ Հակառակ իր նեղ միջոցներուն, իր քոյրը չէր դադրած աղքատներուն օգնելէ եւ գթութեան գործերու նուիրուելէ։

Պետութեանց միջամտութիւնը

Ֆրանսական եւ ամերիկեան կառավարութիւնները, իրրեւ նախաձեռնարկները Քէլլոգ-Պրիան դաշինքին, Մոսկուայի եւ Փէքինի կառավարութեանց յանձնեցին ծանուցագիր մը՝ երկու երկիրներուն լիշեցնելով այն պարտաւորութիւնները, որոնց ենթարկուած են՝ այդ դաշինքին յարելով։

Անգլիական կառավարութիւնն ալ իր կողմէ յուշագիր մը ուղղեց Փէքին եւ Մոսկուա։ Նման դիմումներ պիտի կատարուին նաեւ Քելլոգի դաշնագիրը ստորագրող միւս պետութեանց կողմէ։

Ֆրանսական ծանուցագրին մէջ յոյս կը յայտնուի թէ Ռուսիա եւ Չինաստան պիտի հրաժարին թշնամական արարքներէ եւ պիտի համաձայնին խաղաղասէր միջոցներով կարգադրել իրենց վէճը։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ

ժողովը՝ վաղը Հինգշբ. ժամս իրիկուն 8.30ին Café laPetite Source, *Մէթրօ՝ Օպէռնի դիմացը։ Օրակարգ՝ Զեկոյց Շրջ. կոմիտէի եւ ընտրութիւն Շրջ. կոմիտէի։*

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Երգիչ-դերասանները ՏԷՐ եւ ՏԻԿ. Հայկ-Արծիւի (Իտալիայէն նոր ժամանած Tenor Soprano) *8 Դեկտեմբեր կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին*, Salle des Hautes Etndes Socialeaի *մէջ*, 16 Rue de la Sorbonne. Métro: Odéon *եւ* St. Michel.

Կը ժամնակցի ծանօթ դաշնակահարուհի Օրիորդ Տիրուհի Զաուափեան։ Կ'երգեն հայկական ընտիր կտորներ, իտալական նշանաւոր օփերաներ՝ Tosca - Per-te, La Waly, Mdme Butterfly *եւայլն։ Նոյնպէս կը ցուցադրեն երգախառն պատկերներ։*

ՏԵՂԵՐՈՒԻ ԳԻՆԵՐ՝ 25, 15, 10

Տոմսերը կը ծախուին Անի եւ Ժլորիա ճաշարաններէն։

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ" ՁԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԷԼՏՈՐԱՏՈ ՍԻՆԷՄԱՅԻ ՄԷՋ, 24 Փլաս Քասթէլեան (Place Castellane)

Կը ներկայացուի 6 Դեկտ. Ուր. օրէն մինչեւ 12 Դեկտ. Հինգշաբթի իրիկուն, ամէն օր կէսօրէ վերջ ժ.ը 3ին եւ իրիկունը 9ին։

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՖԻԼՄ„

Հայերէն բացատրութիւններով։ Նուագախումբը կը նուագէ հայկական եղանակներ։

Ցանսօթ.— Աշխատաւորներու հաժար բացառիկ ներկայացում 8. ԴԵԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏ ԺԱՄԸ 9—12

Երաժշտութիւնը կը կատարուի Սոնոր գործիքով (appareil sonor)

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

փնտռեցէ՛ք ամէն տեղ, բոլոր հայ գրավաճառներու մօտ

ԿԱՎՈՑԻ 1930Ի ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

որ զուարթութեան գլուխ գործոց մըն է և ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱՂԱՆԴԱՐԸ զոր կրնաք տալ ձեր սիրածին

ՇԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ, ԵՐԳԻՇԱՆԿԱՐՆԵՐ, ՖԱՆԹԱԶԻՆԵՐ եւն. եւն.

ԳԻՆ՝ 40 ՖՐԱՆՔ 2 ՏՈՂԱՐ ԿԱՆԽԻԿ

կեդրոնատեղի՝ GAVROCHE, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Իսի-լէ-Մուլինոյի Մշոյի խումբի ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկ. Լ. Պօղոսեանի տունը 66, Allée de la Seine. Ներկայանալ անդամատեսրով։

Շավիլի Արդուժեան ենթակոմիտէի ընկերներն ու ընկերուհիները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Շավիլ-Մոնփարնաս կայարանին սրճարանը։ Զեկոյց Ն. Ժ.ի մասին։

Գ Ա Խ Ա Ռ

Լիոնի Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Կայծակ խումբի բոլոր ընկերները վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։

Լիոնի Վրէժ խումբի ընկերադաստիարակչական ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Գրադարանը։ Կը խօսի Ընկ. Բ. Ա.։ Նիւթ՝ շարունակութիւն նախորդ դասախօսութեան։ Բոլոր խումբերու բոլոր ընկերները կը հրաւիրուին։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՆԻԷՌ-Պուաքոլոնպի Հ. Ե. Ո. Միութեան ժողովը՝ վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին 164 Rue des Bourguignons. Asnières.

Հ. Ե. Ո. Միութեան Պիւեան-քուրի մասնաճիւղի Թէյասեղանը, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 28 Rue Nationale, *Պիւեանքուր, ի պատիւ Պ. Շահխաթունեի։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։*

ՕՇԱԿԱՆ Մատենաշարի հրատարակիչ եւ մեր աշխատակից Արտաշէս Յովհաննէսեան կը խնդրէ իր բարեկամներէն եւ թերթերու խմբագրութիւններէն որ նկատի ունենան իր նոր հասցէն՝ A. Ohanessian, Collége de Jeunes Filles, Vendôme, (Loir-et Cher):

Պ. ԱՐՄԵՆԱԿ Թորոսեանէ 6 Rue Mazagran. *կը խնդրուի իր նոր հասցէն իմացնել ցառաջիկ։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Երզնկացի հանգուցեալ Միքայէլ Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (ժականուհը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերդինէ եւ Սուրբէն անունով, 1912էն ի վեր։ կը փնտռէ նաեւ Երզնկացի Արտաշէս Գազանճեան։

Իմացնել Օննիկ Ադամանեանի, Str. Regala 128, Braila, Romania:

— կը փնտռեմ Դերջանի Սարի Ղայա գիւղէն տագրս եղիազար Տէր Անանեան, զաւակները Յովհաննէս, Անանիա, Ծաղիկ, Եղիսաբէթ։ Եղիազար ութ տարի առաջ գացած է Ամերիկա։ Իմացնել Ալեքսն Տէր Անանեանի 50 Bld. Principesa Maria, Constantza, Roumanie.

— կը փնտռուի Յակոբ Նազարեան որ այժմ կը գտնուի Փարիզ։ Իմացնել՝ իր եղբօր կարապետ Նազարեանի 13 Rue Prevost, Bauvais *(Oise).*

— կը փնտռուին Թոզատցի Տիկին Բրաբիոն Ադապազեան եւ իր փեսաները՝ Սերովբէ Եազըճեան եւ Քերովբէ Առաքելեան օրանք երեք տարի առաջ կը գտնուէին Մարսէյլ։ Իմացնել Յովհաննէս Ադապազեանի, Սինէքիզմոս Էփթա Լոֆոս No. 129, Salonique, Grèce.

Տիկին Իսկուհի Մեսրոպեան կը փնտռէ իր եղբայրը Բալուլի Հավավ գիւղէն սափրիչ Յովհաննէս Քէօրհաճեան որ կը գտնուէր Մարսէյլ, իմացնել՝ Մեսրոպ Մեսրոպեանի c)o Գէորգոֆ, Addis-Ababa, Abyssinie.

— Կարնոյ Հինձք գիւղացի Սահակ Իկիտեան, 28տարեկան, հօր անուն՝ կարապետ, մօր անուն Մարիամ, կը փնտռէ իր եղբայրը Մելքոն որ 1921ին Պոլսէն մեկնած է Փարիզ։ Սահակ 8 ամիս առաջ Թուրքիայէն եկած է Հալէպ։ Իմացնել «Ճառագայթի կամ Sahag Iguidian, Khan Nehessine, Alep, Syrie.

— կը փնտռուին Մարգուանցի Մաննիկ եւ Արթին Գավաճանեան կամ Գավուճանեան, հօր անուն կարապետ, մօր անուն Մաքրուհի։ Մաննիկի ամուսնոյն անունը՝ Արսէն Սիւզէկեան։ կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Փարիզ։ Իմացնել՝ Տիկին Սիրանուշ Աբէլեանի, 22 Rue Jean Jacques Rousseau, Arles (Rhône):

Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՀԱԼԷՊԻ ՊՈՒԼՂՈՒՐ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ

Հասած է Հալէպի պուլղուր, ամենաընտիր տեսակէն։ կը ծախուի մեծաքանակ (պարկով)։ փափաքողներուն նմոյշ կը ղրկուի։ Դիմել հետեւեալ հասցէին՝

H. BABIKIAN

8A Rue Francis de Pressensé, MARSEILLE

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի սմոքինկի եւ Ֆրաքի համար

Յերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սպօք Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie եւն.

ՄԵՆԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմանները

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ

ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամերը՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կ. բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵՂՉ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1-7

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՃԵՐ

բացուած է

DORK

կօշիկի վաճառատունը

46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON

Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ գեղչուած գինով միայն դեկտեմբեր 1—7։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ եւ ՏՕՔԹ. ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԻՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական դրասենեակ, կալուածական առուծախ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամսանութիւն եւ ամսանալուծում։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON

Եթէ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէնները, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով։ Լօքում, փաքլաւա, քատայիֆ, հէլվա, եւայլն։

25 Rue Vilin, Paris (20e)

Հեռաձայն Menil. 69—15

Մ. ՆԻՍԱՆԵԱՆ

Փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէի Ե. տարին աւարտած՝ կը կատարէ ներարկումներ (ենթադրակային, ենթամաշկային եւն.) եւ մարձումներ (massage).

Կ'ընդունի ժամադրութեամբ։

23 Rue Jean de Beauvais, Paris (Ve)։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտրաթուառ։ Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale

ՍԱԿԱՐԱՆ

3 Դեկտեմբեր 1929

		ԴՐԱՄՆԵՐ	Ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.86
Տոլար,		Dollar	25.38
Մարք	100	Mark	607.75
Թրք. թղթ.		L. Trq.	11.85
Թրք. ոսկի		» » or	108.—
Մէճիտիէ		Médjidié	8.—
Լէվա	100	Léva	18.62
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.90
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Զուից.	»	Fr. Suisse	492.75
Լէյ	»	Leï	15.15
		ԱՐԺԵԹԻՊԱՐ	
եգ. Ֆր. Ֆոնս.		I Cr. Fonc. Eg.	2125.—
	»	II »	1525.—
	»	III »	1510.—
Լուսվելի երկաթ.		Lots turcs	79.40

Cirque de Paris	Էքրլ Միլիոնէր	ամենալաւն ու ամենը	2-1 Ֆրանք

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԷԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200Ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՓԵԱՆ

Rédaction & Administration / Խմբագ. եւ վարչութիւն — 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

5 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1128

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Անխորհուրդ վայնասուն

— «Հայը ոխերիմ է, մատնիչ է, վրէժխնդիր է այն անարգանքի համար որ կրում է մի այլ Հայից: Բայց եթէ նոյն անարգանքը նա ստանում է ցաւիկից, փիւրտից, մի խօսքով՝ օտարից, նա ամենայն խոնարհութեամբ համբերում է»: (*Կայծեր*):

Րաֆֆիի այս խօսքերը կը յիշենք, ակամայ, կարդալով մեր քաղամարտիկ հակառակորդներուն վերջին հրատարակութիւնները:

Դաշնակցութիւնը ամէն գնով սեւցնելու ժոլուցքին մէջ, անոնք այլեւս բոլոր միջոցները ներելի կը գտնեն: Եւ ահա Պալքաններէն մինչեւ փարիզ ու մինչեւ Ամերիկա ձեռնարկած են խաչակրութեան մը, որ ամէն բանէ առաջ իրենց հետապնդած դատին կը վնասէ:

Նիւթը՝ Անատոլուի բեկորներուն տեղահանութիւնն է, իր բոլոր ծալքերով ծանօթ՝ յետին տգէտին: Իսկ պատրուակը՝ հայ-քրիստ գործակցութիւնը»:

Եւ ի՛նչ թռուցիկներ, յայտարարութիւններ, թղթակցութիւններ ու խմբագրականներ՝ Դաշնակցութեան «Նոր արկածախնդրութեան» մասին: Կասկածելի, յաւելեալ եւ ճոխացեալ քաղուածքներ՝ ճառերէ կամ մասնաւոր խօսակցութիւններէ: Ճանիճաղանճ ժխոր մը, որ կը ձգտի մէկ նպատակի — ապացուցանել թէ Անատոլուի բեկորներուն բռնագաղթը հետեւանք է Դաշնակցութեան վարած քաղաքականութեան...

Առանց վիճաբանութեան բռնուելու այս պարոններուն հետ, կ'ուզէինք մէկ բան հարցնել հրապարակաւ.

— Ի՞նչ է ձեր միտքը: Արդարացնե՞լ տեղահանութիւնը: Եւ հետեւաբար էնկիւրիին:

Կամ, փոխելով հարցումին ձեւը·

— Ի՞նչ կը խորհիք Անատոլուի բեկորներու փրկութեան մասին: Մնա՞ն թէ հեռանան:

Այս գեհիկ և անխորհուրդ վայնասունը մէկ իմաստ կրնայ ունենալ.— Երջանի՛կ էին Անատոլուի բեկորները, հանգիստ կ'ապրէին տարիներէ ի վեր, եւ ահա կը հալածուին ու կը վտարուին, ճշմարիտ աղէտի մը կը մատնուին շնորհիւ Դաշնակցութեան «արկածախնդրութեանց»:

Պատասխանեցէ՛ք այս հարցումներուն, եւ միացած լուսանութիւնները կը ստանաք, եթէ համոզէք մեզ ձեր պարկեշտութեան մասին:

Որովհետեւ, ի՞նչ կը նշանակէ սրտցաւ ձեւանալ, հայ ժողովուրդի շահերուն վրայ հսկելու յատկանութիւններ ունենալ, եւ միւս կողմէ թերթ ու թռուցիկ մրոտել գրգռիչ շաղակրատութիւններով, որոնք պարզապէս թուրք ոստիկանութեան տեղեկագիրները ճոխացնելու պիտի ծառայեն:

Քաղաքական-կուսակցական պայքար մղել՝ չի նշանակեր ցած-չեղած խօսքեր թուղթին յանձնել եւ «կրա՛կ» պոռալ: Քաղաքական կուսակցութիւն մը կոուելու, հակառակորդին հակագդելու շատ միջոցներ ունի: Բայց երբ այդ բոլորը կը վտանգ եւ պատկերազարդ բանսարկութեանց կը դիմէ, ակռաները պառաւներու պէս, երբ տանիքներն ելած վայնասուն կը բարձրացնէ,— առով իսկ իր նենգամտութիւնն է որ կ'ապացուցանէ: Եւ միեւնոյն ատեն իր ազգասիրութեան կեղծիքը: «Թո՛ղ Դաշնակցութիւնը սեւնայ, անկէ անդին չ'րհեղեղ»:

Ո՛չ, պարոններ, ի զուր կը փորձէք խուսափիլ ձեր պատասխանատուութենէն եւ պարտականութենէն, մատ մատի Դաշնակ-Հնչակեան համաձայնութեան մը պատմութիւնները: Ինչպէս որ ի զուր կը ճարտարուորիք ամբողջովին Դաշնակցութեան վրայ փաթթել կամաւորական շարժումը: Դո՛ւք մէկտեղ էիք եւ՛ այդ շարժումին, եւ՛ ծովերէ ծով Հայաստանի քաղաքականութեան, եւ՛ Փետր. 18ի պոռթկումին եւ՛ բոլոր այն դէպքերուն մէջ որ յանգեցան Նոյեմբեր 29ի կամ 30ի:

Երբ պարկեշտութիւնն ունենաք այսքանը — միայն այսքանը — խոստովանելու, նոյն ճամբով կրնաք «լուսաբանել», նաեւ, Անատոլուի բեկորներուն տեղահանութիւնը, որ տրամաբանական ելքն է քէմալական կառավարութեան կանխորոշ եւ յամառ քաղաքականութեան, ինչպէս, «լքեալ» գոյքերու վաճառը, եւ փոքրամասնութեանց սիստեմատիկ իրաւազրկումն ու ոչնչացումը դէպի արտագաղթ, կամ դէպի Թրքացում:

Մի՛ շեղիք նիւթէն եւ մի՛ ցրուէք հանրային ուշադրութիւնը: Անատոլուի բեկորներուն տեղահանութիւնը շատոնց որոշուած է, եւ անընդհատ կը շարունակուի 1922էն ի վեր: Դիտատեցէք Պոլսոյ եւ Սուրիոյ թերթերը: Աչքէ անցուցէք ձեր սեպհ հաւաքածոները: Տարբերութիւնը այն է որ հիմա մէկ ընդմիշտ կ'ուզեն գործը եւ գունդ գունդ կը քշեն: Նորէն կը յիշեցնենք ձեզի Խարբերդի, Սեբաստիոյ եւ Արաբկիրի պարպումը, դեռ տարիներ առաջ:

Այս կացութեան առջեւ, մեղաւորի եւ անմեղի դատ չէ որ կը սպասեն մեզմէ, դժոխքէն ազատուած մեր հարազատները, այլ հաւաքական եւ գործնական աշխատանք: Հաց, ջուր եւ հագնելիք: Պատսպարան եւ գործ:

Պատրա՞ստ էք ձեռք ձեռքի տալու եւ այս կենսական, իսկապէս ժողովրդանուէր աշխատանքին կապուելու: Մնացածը երկրորդական է:

Ձեր անխորհուրդ վայնասունն ու պիղատոսական մարդանքները ոչ իսկ պնակ մը ապուր կը ճարեն հալածական տարագիրներուն: Բայց կրնան առատ իւղ քսել հալածողի հացին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲԱՆ...

«Հրեղէն Սիւն», հայատառ կրօնաթերթը որ պարբերաբար լոյս կը տեսնէ Դահիրէի մէջ, իր հոկտեմբերի թիւով կը ներկայացնէ գլուխգործոց գիւտ մը՝ Հայոց ազգի փրկութեան համար: կարդանք միասին.

—«Կուսակցութիւնները ադէտ դարձած են ազգին գլխուն, ոչ թէ որովհետեւ գաղափարակից երիտասարդներու խմբումը եւ գործակցութիւնը գէշ բան մըն է, այլ որովհետեւ յովհաննու Աւետարանին մէջ գրուած է հետեւեալ խօսքը. «*Ուռան ղէ, առանց ինձի բան չէք կրնար ընել:*» (Յովհ. ժե.6): Տէր Յիսուսի այս խօսքը բացարձակ է, ինչպէս իր բոլոր խօսքերը: Դաշնակցական-ները կազմակերպուեր են, համալսարանական դէմքեր կան մէջերնին, ժողով գումարեր, որոշեր են անձնապէս գոհողութիւնները ընել, որպէս զի... փրկեն ազգը: Լա՛ւ, Տէր Յիսուսը ցիեզերքին միակ ճշմարտութիւնը, կը ճանչնա՞ն: Անոր հետ գործակի՞ց են, Անոր հետ միասին կ'աշխատի՞ն, Անոր կը սպասասւորե՞ն: — Ո՛չ, չեն ճանչնար զ'Անիկա, լուր անգամ չունին թէ Տէր Յիսուս բանալին է ցիեզերաց, վասնզի մանկութեան կամ պատանութեան, կրօնքի դասի պահուն, չեն սորվեցուցեր այս աւագ ճշմարտութիւնը իրենց: Եւ հիմա, անցիսուս երիտասարդներ, հաւաքուեր են, լաւ նպատակներով, ուսեալ մտքով, անձնազոհ ոգիով հայ ազգին բարօրութիւնը ապահովելու համար: Արդի՞նք: — Արդիւնքը մէջտեղն է: Ազգը փրկենք կ'ըսեն, ազգը կը կործանի: Հայաստանը ձեռք բերենք, կ'ըսեն եւ Հայաստան կը դառնայ միակ երկիրը ուր չենք կրնար երթալ: Թուրքը պատժենք կ'ըսեն, Թուրքը զմեզ կը պատժէ: Այսպէս նաեւ միւս բոլոր կուսակցութիւնները, Չնչակեան, Ռամկավար, Բոլշեւիկ, եւայլն: Ազգային գեղարուեստական կեանքը մշակենք, կ'ըսեն, շնութեամբ ազգային բարոյականը փտեցնելու կը ծառայէ ձեռնարկը, եւայլն եւայլն: Մանաւանդ բոլշեւիկները, որոնք առանց Յիսուսի՝ բանուորին վիճակը պիտի բարելաւէին, եւ ահա սովամահ հացի *վէսիքան*եր ի ձեռին կը սպասեն հացի փուռերուն առջեւ: Անդին՝ Ամերիկա, սովորական գործաւոր մը օրական մէկուկէս անգլիական ոսկի կը շահի, միջին հաշուով, բոլշեւիկեան նախարարն անգամ անոր կէսը չի կրնար շահիլ: Ո՞ւր է գաղտնիքը:»

ԴԷՊԻ ԹՐՔԱՑՈՒՄ

Թուրքիոյ կրթական գործակարութիւնը կարգ մը օրինագիծեր կը պատրաստէ: Օրինագիծի մը համաձայն, նախակրթութիւնը միայն Թրքական վարժարաններու մէջ պիտի տրուի: Նախակրթութիւնը պարտաւորիչ ըլլալու մասին նոր հիմունքներ որոշուած են: Ցեղեկագիրներ պատրաստուած են նաեւ գիւղական դպրոցներու բարեկարգութեան եւ կատարելագործութեան մասին:

ԱՅՎԱԶՈՎՍԿԻԻ ՄԷԿ ՆԿԱՐԸ

«Վազգէ» կը ծանուցանէ թէ պոլիս տարուած է նշանաւոր ծովանկարիչ յովհաննէս Այվազովսքիի արժէքաւոր մէկ նկարը, ուր ցոյց կուտայ թուրքեւռուս պատերազմը: Թուրք կառավարութիւնը այս նկարը ծախու առնելով Թանգարանին մէջ պիտի պահէ: Նկարիչներէ բաղկացած մարմին մը պիտի կազմուի գին որոշելու համար:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞նչ եղաւ նոր հետքը

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս քանի մը օրէ ի վեր նոր քննութիւն չէ կատարած Րիկօտէնի սպանութեան մասին: Ներկայիս ամբողջ խնդրին ծանրութեան կեդրոնը կը կազմէ Ալմագեանի ծեծի ենթարկուիլը, որ խոր յուզում առաջ բերած է հանրային կարծիքին մէջ: Հարցաքննիչ դատաւոր Ժանթիլ լսելէ յետոյ դատական ոստիկանութեան տնօրէն Պրնուան եւ Նիքոլը, դէմ դէմի պիտի բերէ Ալմագեանն ու Մապիլը, Շմիտը, Ժանօն եւ Պալըրան, փաստաբան Լըկրանի ներկայութեան:

Մաթիֆաս կը սպասէ ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթի վերադարձին, զայն դէմ դէմի բերելու համար Շապանէ փողոցի բնակիչ մուշտակավաճառ Տոյչի հետ, որ սեպտ. 9ին իր աղջիկները օդափոխութեան ղրկած էր կառ տիւ Նորէն, միասին առած ոգորենիէ մնտուկ մը: Ինչպէս կը յիշուի, Ֆլոթ կը բացակայի փարիզէն քանի մը շաբաթէ ի վեր եւ գաւառ գացած է:

«Ամի տիւ Փէօվր»ը կը գրէ թէ Պ. Մաթիֆաս չէ հրաժարած ստուգելէ հետք մը, որ քանի քննութիւնները խորանան, այնքան լուրջ հանգամանք կը ստանայ: Մոնթրէօյլի հետքն է այդ: «Անկասկած գաղտնիք մը կայ այդտեղ: Ու անհրաժեշտ է լուսաբանել այս գաղտնիքը, որ կը սկսի էմիլ-Լանտրէն հրապարակէն — ինչպէս կը կարծենք թէ բաւարար չափով ապացուցինք— եւ կը վերջանայ խնդրոյ առարկայ տեղւոյն մէկ տան մէջ: Ամէն բան չէ ըսուած այս խնդրին մասին, որուն պիտի անդրադառնանք»:

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Պ. Մաթիֆաս ուրբաթ օրը դէմ դէմի պիտի բերէ Ֆլոթն ու Շապանէ փողոցի վարդիկը, եւ այս բոլորը՝ կառ տիւ Նորի բեռնակիր ժողէֆ Մուսէի հետ: Ալմագեանի փաստաբան Ժան-Շառլ Լըկրանի պահանջին վրայ, հարցաքննիչ դատաւորը պիտի լսէ Տիկին Քուհէն, որ կը պնդէ թէ սեպտ· 9ին կէսօրէն քիչ յետոյ Մոնթրէօյլի մէջ տեսած էր Րիկօտէնը:

Հայաստանի պարտքը Ամերիկայի

Մ. Նահանգներու նախագահ Հուվըր Խորհրդարանի վերաբացման առթիւ անոր ուղղեց պամգամագիր մը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ Ամերիկա խաղաղութեան մէջ է բոլոր երկիրներու հետ եւ թէ շնորհիւ Քէլլոկի դաշինքին, խաղաղութիւնը կ'ամրապնդուի հետզհետէ:

Պարտքերու խնդրին մասին խօսելով, ըսաւ թէ միայն Հայաստանի եւ Ռուսիոյ պարտքերն են որ չեն կարգադրուած եւ թէ Մ. Նահանգները զանազան երկիրներէ 11,579,465,000 տոլար առնելիք ունին:

Խորհրդային դրախտին փախչողները

Ռուսիայէն փախչող գերման գիւղացիներու երկրորդ կարաւանը դեկտ.2ին Րիկա հասնելով, գերմանական կառախումբով մը ճամբայ հանուեցաւ դէպի Գերմանիա: Այս խումբը կը բաղկանայ 363 հոգիէ, որոնց 100ը մանուկներ եւ 112ը կիներ: Իրենց պատմածին նայելով, Չեկան սահմանագլուխին վրայ գրաւած է իրենց ամբողջ դրամն ու գոհարեղէնը: Այժմ 3000 գերման գիւղացիներ միայն կը մնան Մոսկուայի դուռներուն առջեւ, խորհրդային իշխանութիւնները դէպի Սիպերիա ճամբայ հանած ըլլալով աւելի քան 10,000 հոգի:

Գրեթէ բոլոր մանուկներն ալ կարմրախտէ բռնուած են: Ու երբ կարաւանը գերմանական հող հասաւ, երկու հոգի մնած էին արդէն: Գաղթականները բոլորն ալ մեծ դժուարութիւն քաշած են անցագիր ճարելու համար: Օգոստոսէն ի վեր 13,000 հոգի հաւաքուած էին Մոսկուայի դուռներուն առջեւ՝ սպասելով որ հնչէ ազատութեան ժամը, ու կ'ապրէին շատ խեղճ վիճակի մէջ. կաթ չէին կրնար հայթայթել մանուկներուն եւ ծերերուն համար. կիները բացօթեայ ծննդաբերութիւն կ'ունենային, առանց բժշկական խնամքի:

Երբ լաթվիական հողը մտան, գաղթականները հանեցին իրենց գլխարկները եւ ծերունիները սկսան աղօթել, որ վերջապէս ազատ օդ կը շնչեն:

Կրկին դէպի Սիպերիա

Րիկա, դեկտ. 3.— Յուրտէն ու վախէն դողդոջ, 3000 գերման գիւղացիներ՝ որոնց մէկ երրորդը մանուկներ, վաճառաբարձ կառախումբերու մէջ թխմուած, կամաց կամաց կը փոխադրուին Անդրսիպերիական երկաթուղիով դէպի Օմսքի անծանօթ շրջանները, ուր ջերմաչափը զերոյէն 35 աստիճան վար ցոյց կուտայ: Տասը օր առաջ սկսան այս առաքումները դէպի սառնամանիքներու տափաստանները, ուրիշ խօսքով դէպի մահ, եւ երկու օրն անգամ մը Մոսկուայի Չեկան դէպի արեւելք ճամբայ կը հանէ նոր կառախումբեր, մարդկային թշուառութիւն բեռցած:

Թուրքիա ինչո՞ւ չի վճարեր պարտքերը

Տեղական թերթերը կը գրեն.—

Լոզանի դաշնագիրը, ստորագրուած, 1923 յուլիս 24ին Դաշնակիցներու եւ Թուրքիոյ միջեւ, հաստատեց իրաւարա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՈՂԼ ՉՏԱՆԻՔ ՈՐ ՄԱՐԻ ՁՐԱԳԸ

Երէկ հրատարակեր էինք Քալամաճայի (Ցունաստան) մանկապարտէզի խմբանկարը: (Պատկերին ձախ կողմը կեցած երիտասարդը երկաթագործ Մանուէլն է, որ իր ծախքով շինած եւ մէկ տարի պահած է մանկապարտէզը, իսկ ծերունին՝ ուսուցիչ երուանդ, Սամսունցի):

Այդ հրատարակութենէն յետոյ, իրազեկ բարեկամէ մը ստացանք նամակ մը (27 նոյ·): կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները·—

«Դժբախտաբար այդ բարի երկաթագործը ձեռնթափ եղած է, չկրնալով դիմանալ ծախքերուն: Այժմ գործին ամբողջ ծանրութիւնը ինկած է խեղճ դաստուին վրայ (Երուանդ Դլըճեան), որ սրտապնդիչ հաւաստիքներու վրայ, երեք ամիսէ ի վեր կը պահէ մանկապարտէզը առանց սանթիմ մը առնելու եւ մուրացիկի պէս չոր հաց մը փնտռելով այս կամ այն հայրենակցին տունը:

«Պաղատագին կը խնդրենք օգնութեան հասնիլ մինչեւ Մնունդ, այլապէս մանկապարտէզը կրկին զոցուելով, անբախտ պզտիկները փողոց պիտի հետուին»:

Ընթերցո՛ղ, պիտի անձրկի՞ս:

Ի հարկէ մէկ մարդ կամ ո՛ր եւ է մարմին — բարեգործական, տիկնանց միութիւն եւն. կրնար ստանձնել այս հոգը, տարեկան 1500—2000 ֆրանք: Բայց, մինչեւ որ հարուստին սիրտն ըլլայ, աղքատին աչքը կ'ելլէ...

ՍՈՎԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Թաւրիզէն կը գրեն մեզի նոյ. 23 Թուականով.— երկրէն եկողները սոսկալի գոյներով կը նկարագրեն կովկասի եւ Ռուսաստանի վիճակը: Ամէն տեղ սով է: Ռուսական ալիւրը Թաւրիզի շուկային մէջ 5-6 ամիս առաջ կը ծախուէր մէշոկը 7-10 Թուման, այժմ բարձրացած է 20 Թուման, այն ալ չի ճարուիր:

— Էջմիածնի կողմէ Պաղտատի առաջնորդ նշանակուած է Ռուբէն եպսկ. Մանասեան, որ արդէն Թէհրան անցած է, իր պաշտօնատեղին երթալու համար:

ՌՈՒՍԵՐԷՆԸ ԼԱՏԻՆ ՏԱՌԵՐՈՎ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Թէ լուսաւորութեան ժողովրդական գործավարը կազմած է յանձնաժողով մը, որուն պաշտօնն է ռուսերէնի համար այբուբեն մը կազմել լատին տառերով:

Ուրիշ քանի մը յանձնաժողովներ կը քննեն ռուսերէնի ներկայ ուղղագրութիւնն ու կէտադրութիւնը սրբագրելու համար պատրաստուած ծրագիր մը:

Մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայուի ժոնկոլ եւ քալմուք լեզուներուն:

ԷՆԿԻՒԻՐԻԻ ԾԱՌԻԿՆԵՐԸ

Էնկիւրիի ճամբաներուն վրայ ծառեր պիտի տնկուին եւ այս կերպով ծառուղիներ յառաջ պիտի բերուին: Ասկէ զատ էնկիւրիի մէջ կաղինի տունկեր պիտի տնկուին:

Բիձիէն երեք ժամիեռու հանքածուխի խիստ հարուստ հանք մը գտնուեցաւ: կատարուած փորձերը շատ լաւ արդիւնք տուին: Մօտ օրէն պիտի սկսի հանքին շահագործումը:

ԵՒՐՈՊԱ ուսանելու պիտի ղրկուին 30 Թուրք երիտասարդներ որոնք քմրցման քննութեամբ գտնուած են կրթ· գործավարութեան կողմէ:

Ագիոնի այս տարուան բերքը ամբողջ Թուրքիոյ մէջ 190,000 քիլօ կ'ենթադրուի:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎՏԱՆԳԸ

Կրնանք ըսել թէ Մեծ-Պատերազմէն յետոյ, խաղաղութիւնը եթէ մասամբ հաստատուեցաւ բանակներու միջեւ, սակայն պայքարը կը շարունակուի միջազգային առեւտրական հրապարակին վրայ, եւ այս անգամ, նախկին զինակիցներու միջեւ։

Պատերազմը աժենէն աւելի հարուածեց միջազգային փոխանակութիւնը, որ պահ մը բոլորովին կանգ առնելէ յետոյ, չկրցաւ դեռ գտնել իր հաւասարակշռութիւնը։ Պատճառներէն մէկը մանաւանդ այն կրնայ նկատուիլ որ, բոլոր մարզերուն մէջ, գործակցութեան պէտքը շեշտելով մէկտեղ, պետութիւնները շուկաներն վրայ կը բաժնուին իրարմէ, իրենց ազգային արտադրութեան եւ միջազգային առեւտուրին մէջ հետապնդելով ազգայնական ձգտումներու գոհացումը։

Երեւոյթը յստակօրէն կը տեսնուի իւրաքանչիւր պետութեան մաքսային քաղաքականութեան մէջ, որ հակառակ երկար որոնումներու, վարանումներու եւ թոյլ, կիսատ կամ խիստ միջոցներու, դեռ վերջնապէս չէ ձեւաւորուած։

Պատերազմէն առաջ, պետութիւններու առեւտրական քաղաքականութիւնը գտած էր իր յստուկ ուղեգիծը, եւ թոյլ կուտար իւրաքանչիւրին, որ իր ազգային արտադրութենէն քաղէ միջազգային փոխանակութեան մը կարելի օգուտները։ Տնտեսական ընդհանուր վիճակը կայուն կարելի էր նկատել եւ ընդունուած մաքսային դրութիւններուն վրայ, որոնք պետութիւններու առեւտրական քաղաքականութիւնը կը կանոնագրեն, մասնակի փոփոխութիւններ միայն կը պարտադրէր։ Առեւտրական դաշինքները պետութիւններու միջեւ կ'ապահովէին ապրանքներու եւ նախանիւթերու փոխադարձ հայթայթումը ու զանազան ազգի դրամները՝ ոսկիին բաղդատմամբ՝ հաստատ արժէք մը կը ներկայացնէին, կը դիւրացնէին ապրանքներու եւ դրամադուխներու շրջանառութիւնը։

Պատերազմը ամբողջ աշխարհի մէջ վերիվայր շրջեց այս բոլորը, խախտելով մէկ-տեղ կիրարկուող միջազգային առեւտուրի սովորութիւնները։ Իսկ խաղաղութիւնը չկրցաւ դեռ վերահաստատել արտադրիչ ուժերու նախկին կանոնաւոր ընթացքը, ընդհակառակն, տեղի տուաւ դրամական անօրինակ տարբերութիւններու հետ, դիւներու մշտատեւ ելեւէջի մը, որոնք մեծապէս վտանգեցին ապրանքներու փոխանակութիւնը միջազգային շուկային վրայ։ Հակառակ երթեւեկի եւ փոխանակութեան միջոցներու զարգացման, երկրէ երկիր վարկը դեռ չէ վերահաստատուած ու նաեւ, հաշտութեան դաշնագրէն բխող կարգ մը խնդիրներ, որոնք ուղղակի կ'անդրադառնան զանազան պետութիւններու տնտեսական ու ճարտարարուեստական գործունէութեան վրայ, կ'արգիլեն միջազգ. առեւտրական յարաբերութիւններու կանոնաւորումը։

Բոլոր այս պատճառները կը միանան՝ ընդդէմ պետութիւններու առեւտրական քաղաքականութեան յստակ ձեւաւորումին։ Բայց մանաւանդ, եւրոպական երկիրներն են որ ամէնէն աւելի կը յապաղին վարանումներով։ Անոնց ներքին դժուարութիւններուն վրայ կը բարդուի ամերիկեան նուաճման վտանգը, որ հակառակ դիմադրութեան յուրջ փորձերու, ամէն օր կը հաստատուի եւ կը սաստկանայ ժտածուած ու կազմակերպուած թափանցումներով։

Ստոյգ է թէ պատերազմը կազմալուծեց միջազգային առեւտուրն ու ճարտարարուեստը։ Եւրոպա եւ Ամերիկա միասնաբար, փակեր էին ճարտարարուեստի կարգ մը ճիւղեր, արտադրութեան մեծագոյն ուժը կեդրոնացնելու համար հսկայական պայքարի մը նիւթեղէնի պահանջներուն շուրջ։ Ու մինչդեռ պատերազմէն անմիջապէս յետոյ, շնորհիւ զարգացած տեքնիկականութեան մը ու կազմակերպական զօրեղ ջանքերու, Ամերիկա կրցաւ վերադառնալ նախապատերազմեան արտադրութեան վիճակին, եւ երկրին մէջ ստեղծել բնականոն շուկայ մը՝ իր պահանջները գոհացնող միջոցներով, Եւրոպա դանդաղեցաւ. ո՛չ միայն արագ ու ահռելի քայլերով չկրցաւ շարժման մէջ դնել իր կայուն ճարտարարուեստը, այլ սխալը գործեց աշխատանք հայթայթելու ենթադրութիւններով— շարունակելու արտադրութիւնը որ միայն պատերազմի պատրաստութեան եւ տեւականութեան կը նպաստէր ու չէր ծառայեր խաղաղութեան կեանքին ձգտող շուկայիպէտքերուն։ Այսպէս Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ, ուր պատերազմէն յետոյ ալ, քիմիական ճարտարարուեստը շարունակուեցաւ պահ մը անհամեմատ չափերով, Իտալիոյ մէջ՝ պատերազմական մետաղագործութիւնը։ Առաջ եկաւ ուժերու աւելորդ վատնումով, անպէտ գերարտադրութիւն մը, որ դատապարտուած էր փճացման, ի չդոյէ շուկայի։ Դէպի բնականոն արտադրութիւն վերադարձը՝ նոյնքան ցնցեց եւրոպական շուկան, որքան պիտի ցնցէր ժամանակի պատերազմ մը։

Ակնից զատ, պատերազմի վերջաւորութեան, Ամերիկա միակ երկիրն էր որ զէնքը վար կը դնէր աւելի հարստացած, եւ առողջ դրամով մը, որ ինքնին կը բաւէր գերակշռութիւն մը ապահովելու իրեն։ Պատերազմի մտած էր իբր Եւրոպայի պարտական։ Զինադադարին՝ դերերը արդէն փոխուած էին։ Եւրոպա Ամերիկայի առջեւ կը ներկայանար վարկի ու դրամադուխի հսկայ պարտքի մը տակ ճնշուած, եւ հիւանդ դրամով, արտադրութեան տկար միջոցներով եւ սպառած դրամադուխով ու նաեւ առանց վարկի կամ թշնամի պետութիւններու վրայ առնելիքներով, որոնք մեծ բանի չծառայեցին. ո՛չ իսկ պատերազմին նիւթական վէրքերը դոցելու։

Եւրոպալի, այսինքն նախապատերազմեան ամէնէն հարուստ առեւտրականին ներկայ վիճակին հանդէպ, Ամերիկա կը ներկայանայ իբրեւ արդիական ամէնէն ուժեղ միջոցներով օժտուած, լաւ կազմակերպուած գործարանատէր մը, որ արդէն, առանց արտաքին շուկայի ալ, ապահոված է իր անհրաժեշտ նախանիւթերուն հայթայթումը իր իսկ միջոցներով, եւ իր արտադրութեան մեծագոյն մասին սպառումը իր ներքին շուկային վրայ, շնորհիւ 120 միլիոն ունեւոր յաճախորդներու։ Տնտեսագէտ մը շատ իրաւացի կերպով դիտել կուտայ.— Արտադրութեան մրցակից կեդրոնները բաժնուած՝ երկու ընդարձակ ովկիանոսներով, զերծ է վտանգաւոր ամէն մրցումէ, շնորհիւ իր զանգուածին և դիրքին»։ Այս 120 միլիոնանոց բազմութիւնը կը սպառէ կաուչուկի, քարիւղի և ասուեղէնի ամբողջ աշխարհի արտադրութեան 3/4ը. անագի, պղինձի, ձուլածոյի եւ սուրճի կէսը եւ հանքածուխի հարիւրին 36ը։ Փաստ մը անոր անօրինակ բարգաւաճման. 23 միլիոն ինքնաշարժ կառքեր կը բանին անոր փողոցներուն ու ճամբաներուն վրէ. այսինքն հարիւրին 80ը ամբողջ աշխարհի ինքնաշարժներուն։

Եւ ահա քանի մը տպաւորիչ թիւեր անոր արտադրական կարողութենէն։

Կ'արտադրէ ամբողջ աշխարհի քսրիւղին հարիւրին 70ը, բամպակին, պղինձին ու փայտին հարիւրին 54ը, կապար, ածուխ եւ գորեն հարիւրին 40, 38, 25.— 54 միլիոն թոնօ պողպատ։

Ահա նաեւ Ամերիկայի դրամական հարստութեան քանակը. ելմտական նախարար Մէլլընի իսկ թիւերով 1860ին՝ 16 միլիառ տոլար, 1914ին՝ 200 միլիառ, 1927ին՝ 350 միլիառ, որ ֆրանքի վերածուած՝ կը բռնէ 8 թրիլիոն, 940 միլիառ ֆր.

Նոյն տնտեսագէտը կը կարծէ.— Հաւասար ուժերով պայքարի մը մէջ, ան վստահաբար պիտի տանէր յաղթանակը. արդ, այդ պայքարը չընդունիր։ Ամերիկեան արտադրութիւնը դիրք կը բռնէ մաքսային պատնէշներուն ետին, որոնք միշտ աւելի կը բարձրացուին, եւ գործնականօրէն անանցանելի են։» Ինչո՞ւ։

Մաքսային հին քաղաքականութիւնն է որ կը շարունակուի հանգրուանէ հանգրուան մինչեւ մեր օրերը, աստիճանաբար սաստկանալով։ Այդ քաղաքականութեան հիմը հարազատօրէն ամերիկեան է։ Կը յայտնի արտասահմանէն ստանալ առաւելութիւններ, որոնց փոխարէնը չի տար սակայն։ Ամերիկա դէպի Եւրոպա կ'արտածէ նախանիւթեր, որոնք ընդհանրապէս զերծ են տուրքէ եւ ասով կը կոտրէ օտար նախանիւթերու գինը։ Եւրոպայէն առհասարակ կը ներածէ երկրորդական պէտքեր գոհացնող առարկաներ, որոնց մաքսատուրքը կրնայ բարձրացնել ըստ կամս, իր երկրին մէջ արգիլելու համար եւրոպական արտադրութեան մրցումը։ Աւելցէս մինչեւ պատերազմ. 1921ին զգալի կերպով կը բարձրացնէր մաքսատուրքը, իսկ 1922ին կը հաստատէր Ֆորտնէյի սակագնյոը, որ յուզման կը մատնէր Եւրոպան։ Ամերիկա իրաւունքկուտար ինքիրեն, իհարկին փոխելու ներածելի նիւթերու մաքսատուրքը, ըստ «Ամերիկեան գնահատման» եղանակին. այսինքն ներածուած ապրանքներու գինը կտրելու համար, իրաւունք կ'ունենար ներածող օտար վաճառականներու տետրակները պրպտելու...։ Պաշտպանողական քաղաքականութիւն մը որ հասաւ մինչեւ արգելականի 1918ին, երբ բոլորովին արգիլուեցաւ ըմպելիներու մուտքը Ամերիկա, իսկ այսօր առած է յարձակողականի մը բնոյթը, մտահոգելով Եւրոպան։

Ամերիկայի այս յարձակողական սահմանափակումներուն դէմ, Եւրոպայի արտադրողը որ արդէն զուրկ է կռուի հաւասար զէնքերէ, կը մատնուի ուրիշ խոչընդոտի մը։

Իր ներքին շուկան փոքր է արդէն եւ աղքատ. իսկ Ամերիկայի արտադրողը կ'աշխատի նախ ներքին ընդարձակ եւ հարուստ շուկայի մը համար, որ կատարելապէս պաշտպանուած է օտար նեռածուներու դէմ, ու կ'արտածէ միայն իր արտադրութեան փոքր մէկ մասը, ըսենք՝ աւելցուքը՝ որով կրնայ հակառակորդին դէմ գործել՝ գին կոտրելով։ Ասկից զատ, օտար արտադրողը, կերպով մը՝ կարգ մը պարագաներու մէջ, նախանիւթի յաճախորդն է Ամերիկայի իր մրցակցին, ինչ որ արտադրութեան գինի տարբերութիւն մը կը պարտադրէ ի վնաս Եւրոպացիին։ Ասկից զատ, Ամերիկա ունի հսկայ առնելիքներ Եւրոպայէն, որոնց փոխարէն կը պահանջէ միմիայն դրամ։ Կը մերժէ օտար պարտքը իջեցնել ապրանքով։ Ու դրամը որ անընդհատ կը դիպէ, անշուշտ ի վերջոյ իր երկերկրին մէջ կը բռնուի պնդութեան, կը դառնայ անօգտագործելի. բայց Ամերիկացիին գործնական միտքը կը բանի եւ միջոց մը կը գտնէ. կը գնէ ինչ որ Եւրոպայի մէջ կենսական արժէք մը կը ներկայացնէ, կալուածներ ու գործարաններ, ոսկի խօսքով, իր երկրին արտադրութիւնը արտածելուտեղ, կը փորձէ ինքն իսկարտադրել օտար, մրցորդ երկրին մէջ, իբր հոն տեղաւորուած թշնամի իշխանաւոր։ Այս է որ մտահոգութեան կը մատնէ Եւրոպայի կառավարութիւնները, ելմտական ղեկավարները եւ ճարտարարուեստի մագնատները, իբրեւ յետպատերազմեան նոր վտանգ, որ կը գերէ՝ առանց կոտրելու։

ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԱՆ

ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ
ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵԻ

ԺՈՐԺ ՄՈՆԷԻ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄԸ

Ժորժ Մոնէ. — *Եթէ թոյլ տուէր ինձի ձանօթանալ Պ. Կիշարի տեղեկագրին, վարչական այս քննութեան որ անշուշտ յանձնուած է ներքին նախարարութեան, համոզուած եմ որ հոն պիտի գտնէի գաղտնի ոստիկաններու կողմէ տրուած վկայութիւններ՝ խմբագրուած հետեւեալ ոճով.*

«Ժամը 21ին, մեր տնօրէնի հրամանին վրայ, Ալմազեան կոչուածը քննիչ Շմիտի եւ իմ կողմէ կեդրոնական սպասարկու. թենէն հանուեցաւ վերը՝ ժասնաւոր կիսաբաժնի քննիչներուն սրահը ուր ճաշեց ու ծխեց։ Առաջին անդամն է որ կը տեսնէի Ալմազեանը։ Ճաշէն յետոյ, տարուեցաւ ժասնաւոր կիսաբաժնի աստիճանաւորներու սրահը եւ հոն հարցաքննեցինք զայն՝ քննիչներ Մապիլլի, Ժանոլի եւ Շմիտի իրենկերակցութեամբ։

Ի վերջ, իմացանք որ ոստիկանապետներ Փրիոլէ եւ Պատէն շուտով մեր սրահներուն մէջ պիտի բերէին որոշ թիւով մարդիկ, ձերբակալուած՝ կոխերու ընթացքին՝ որպէսզի այդ չարագործներուն հետ շփման մէջ չմտնէ, Ալմազեանը տարինք մասնաւոր կիսաբաժնի դլխաւոր քննիչին գրասենեակը, ուր խոսակցութիւնը շարունակուեցաւ։

Կէս գիշերուան մօտ, մեր տնօրէնէն հրաման ստացանք Ալմազեանը տանելու կեդրոնական սպասարկութեան շէնքը՝ որպէսզի հոն անցընէ գիշերը։ Ըստ սովորութեան, որովհետեւ Ալմազեան պէտք է անցնէր ներբանցքներէն եւ դատարանի բակէն, քննիչ Մապիլլ մօտեցաւ՝ ձեռնակապերը անցընելու համար։ Այդ պահուն, Ալմազեան ոտքի կանգնեցաւ, սաստիկ բարկացաւ, մերժեց հնազանդիլ, ծառանալով ու մաքառելով։ Ստիպուեցանք չորս մէկտեղ դալ՝ զայն պատին տակ քշելու եւ շղթան անցընելու համար։

Ալմազեան, կատղած, մեր ձեռքէն սպրդելով, գետին նետուեցաւ՝ հայհոյելով մեզ։ Բանի մը վայրկեան թող տալէ վերջ ուզածն ընէ, թեւէն բռնեցինք եւ կրկին թիկնաթոռին վրայ նստեցուցինք։ Բանի մը վայրկեան վերջ. հանդարտեցաւ եւ յայտարարեց մեզի թէ՝ վար չպիտի իջնէ՝ մինչեւ որ չքաշկեն ձեռնակապերը։

Երբ տեսայ որ աւելի հանդարտած է ու իրմէ խոստում առնելէ յետոյ որ այլեւս չպիտի կատղի, չվարանեցայ, կատարութեան նոր տագնապէ մը խուսափելու համար, բռնաբարել օրէնքին տառը եւ հանել ձեռնակապերը։ Այսպէս, ազատ ձեռքերով, բայց մեզմէ շրջապատուած է որ կէս գիշերը 30 անցած կրկին տարուեցաւ կեդրոնական սպասարկութիւն։»

Քննիչին այս ենթադրեալ վկայութենէն կը տեսնուի թէ՝ ըստ օրինի ձեռնակապ կ'անցուի բոլոր անոնց, որոնք իբրեւ վկայ կը գտնուին դատական ոստիկանութեան · ձեռքին

Թեան, կը դառնայ անօգտագործելի. բայց Ամերիկացիին գործնական միտքը կը բանի եւ միջոց մը կը գտնէ. կը գնէ ինչ որ Եւրոպայի մէջ կենսական արժէք մը կը ներկայացնէ, կալուածներ ու գործարաններ, ոսկի խօսքով, իր երկրին արտադրութիւնը արտածելուտեղ, կը փորձէ ինքն իսկարտադրել օտար, մրցորդ երկրին մէջ, իբր հոն տեղաւորուած թշնամի իշխանաւոր։ Այս է որ մտահոգութեան կը մատնէ Եւրոպայի կառավարութիւնները, ելմտական ղեկավարները եւ ճարտարարուեստի մագնատները, իբրեւ յետպատերազմեան նոր վտանգ, որ կը գերէ՝ առանց կոտրելու։

ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԱՆ

ակնպտիկութիւնս, աւելի հիշողը վարանումներէդ դէպքի մասին է։ Ի՞նչ էր ձեր կարդացածը։

Ժորժ Մոնէ. — Պաշտպանութեան եղանակն է զոր կ'ենթադրես...

Վարչապետը.—Բնաւ երբե՛ք։ Խօսեցէ՛ք անկեղծօրէն։ Դուք կը կարդաք վկայութիւնները քննիչներուն՝ վարչական քննութեան մը մէջ, որուն ներկայ եղան իմ հրաժանովս, հակառակ բոլոր աւանդութեանց, փաստաբանները բողոքարկութեան, այլ վերջինին ապահովութեան համար։

Փաստաբաններու միջոցով է որ ձեռք անցուցած էք այդ վաւերաթուղթերը։ Կը խնդրեմ միայն որ ըսէք առիկա, (տափեր կեդրոնէն եւ աջէն։ Ընդմիջումներ ծայրայեղ ձախէն)։

Նարսիս Պուլանժէ։— Պ. Պռնէ այս տեղեկութիւնները ձեռք բերած է իր հօր միջոցաւ։

Նախագահը.—Հաճեցէք մտիկ ընել հռետորը։

Ժորժ Մոնէ.— Շատ կարեւորութիւն չունի գիտնալ թէ ինչ միջոցով ձեռք անցուցած եմ այն վկայութիւնները որոնք, ինչպէս կը խոստովանի Պ. վարչապետը, տարօրինակ կերպով կը նմանին ոստիկանական քննիչներու կողմէ եղած վկայութեանց։

Պ. վարչապետին ըսածներէն կ'արձանագրեմ ա՛յն որ անիկա կը ճանչնայ անոնց ճշդութիւնը. ա՛յս է միայն որ կը պահանջէի (տափեր ծայրայեղ ձախէն)։

(3)

ԹԱՏՐՈՆ

„ՈՉՐԱԳՈՐԾՆԵՐը„
COMPAGNIE PITOÉFF

Եթէ Տիկին Հանօի գալթակղութիւնը նպաստեց Մարսէլ Պանեօլի «Թուխպ»ին յաջողութեան, հայազգի Պիտոյէֆի բեմ հանած «Ոճրագործները» թատերախաղն ալ մեծ յաղթանակ կ'տանի շնորհիւ Ալմազեանի ժանօթ դործին։

Այս թատերդութիւնը ծանօթ կանունի տակ գրուած է եւ չի գիտցուիր որ գերմանական է թէ աւստրիական։ Ամէն պարագայի մէջ, յաջող գործ մըն է և ամէն իրիկուն «Թէաթը տէ լ'Ալ» թատրոնը կը լեցուի անհամար բազմութեամբ եւ յաճախ ծափեր կը տեղան երբ ոստիկանութեան կամ արդարութեան դէմ գանգատ մը կամ համարձակ խօսք մը կ'արտայայտուի։

Խաղը գաղափարով եւ ներկայացման ինքնատպութեամբ կը տարբերի ֆրանսական թատերդութենէն։ Երբ վարագոյրը կը բացուի, ներկայացնելով տան մը ճակատը, կը տեսնենք նօթը յարկաբաժին՝ բեմին լայնքին և երկայնքին։ Վարի յարկը, ալ կողմը կը բնակի հին աղնուական ընտանիք մը աղքատացած պատերազմի պատճառով, մայրը տակաւին շատ երիտասարդ եւ գեղեցիկ, վարձու կուտայ քանի մը սենեակներ.— մէկ հատը, վերինը, երիտասարդի մը որ տղուն ընկերն է։ Մէջտեղինը խոհանոցն է, անոր վրան վարձու տուած է սրճարանի ծառայողի մը (անդործ)։ Ձախ կողմը սրճարանի մը եւեւի մասն է որ կը ծառայէ իբրեւ ննջարան թէ. թեւաբարու կնոջ մը։ Անոր վրան պզտիկ յարկաբաժին մը ուր աղնուական կին մը կ'ապրի չենք գիտեր ի՞նչպէս, իր զաւկին հետ որ իրաւաբանական ուսանող է, բայց ցոփակեաց, և իր աղջկան հետ, որ վերջին նորաձեւութեան կը հետեւի։ Վերջապէս ամէնէն վարի յարկը կը բնակի ժեքենագիր կին մը որ յղի է եւ որուն զաւակը խոհարարուհի էրնէսթին հոգեզաւակ պիտի ընէ, իր սիրականը իրեն կապելու հաւար, կարծել տալով թէ իրմէ եղած է։ Բոլոր յարկաբաժինները կը լուսաւորուին ժկկը միւսին եւեւէն եւ կամ միասին, գործողութեան ընթացքին որոշ լծորդականութեամբ, տալով խաղին նորադոյն ձգտում եւ շարժանկարի արագութիւն։

ՀԱՅՐԻԿ ՍՈՒՔԻԱՍՆ ՊԱՏԳԱՌԸ

ԳԼՈՒԽ Ը.

ԲԱՐԻԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՁԱԽՈՒՄԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐԶԵՐԻՆ

— Ա՛յ, պատասխանեց ար- տաքնեցաւ ան- տարակոյս ես ձեզ ճանչցայ: Դուք էք տուն ձգած, հոգեհանգիստ ընդունած եւ ինքզինքնիդ մեռած համարող Հայկազուն- ներ, որ Ասորեստանի մէջ ապրելու համար ձեր անունները փոխած էք: Ես ձեզ կը ճանչնամ, բայց դուք ինծի պէտք չէ որ ճանչնաք: Ես Ասորեստանի զօրավար Ռաբ-Շաքէհն եմ, որ Երուսաղէմի պաշարման ատեն Եզեկիա թագաւորին կողմէ Սենեքերիմ թագաւորին ղրկուած էի: Ես ձեզ կը ճանչնամ, որովհետեւ ձեր ազգին մէջ ինծի հաւատարիմ բարեկամներ ունիմ, որոնք ինծի ձեր ազգին վրայ շատ բան սորվեցուցին: Ես գիտեմ, որ դուք Հայկազուն- ներ էք, որ Ասորեստանի մէջ ապրելու համար ձեր անունները փոխած էք, բայց ձեր ազգին մէջ ձեր իսկական անուններով կը կոչուիք

բական խառն դատարաններ՝ լուծելու հաւար կալուածական այն բոլոր վէճերը, զորս դաշնակից պետութեանց հպատակները կրնային ունենալ Թուրքիոյ մէջ։

Այս դատարանները բնականոն կերպով գործեցին, վերջնական վճիռներ արձակեցին, բայց Ազգային Մեծ ժողովը չգուէ արկեց այն օրինագիծը, որ գործադրելի պիտի դարձնէր տրուած վճիռները։ Զինադադարէն 11 տարի և Լօզանի դաշնագրէն վեց տարի յետոյ, վնասուած անհատները դեռ ոեւէ գումար չեն ստացած։

Մարդու եւ քաղաքացիի իրաւունքներու Պաշտպան Լիգան, ընդ առաջ երթալով գանգատներուն բազմաթիւ քրանսացի քաղաքացիներու, որոնք վարեւոր գումարներ կը պահանջեն Թուրքերէն բայց ներկայիս թշուառութեան մատնուած են, բողոքեց իր պարտքերը վճարելու մասին Թուրքիոյ ցոյց տուած անբարեացակամութեան դէմ։

Լիգան յոյս կը յայտնէ որ ֆրանսական կառավարութիւնը ուշնօրէն պիտի պաշտպանէ իր քաղաքացիներու իրաւունքները, որոնք ճանչցուած են Լօզանի դաշնագրով։

Ստերլինի բարձրացումը Պոլսոյ մէջ

Անգլիական ոսկին կը շարունակէ բարձրանալ Պոլսոյ Սակարանին մէջ։ Նոյ. 28ին 1058ով բացուած եւ 1060ով փակուած է։ Սակարանի վարչական ժողովի նախագահ Սատի պէյ հետեւեալն յայտարարած է այս մասին.

— 1922ին Թուրքերը չէին կրցած տիրապետել Սակարանին։ Այդ շրջանին օտարականներն ալ Թուրքիայէն հեռանալու վրայ էին եւ այդ պատճառաւ անընդհատ ստերլին կը գնէին։ Այն ժամանակ առաջին անգամ ըլլալով անգլ. ոսկին 1050ի բարձրացած էր։ Մէկ մըն ալ հիմա է որ 1060ի բարձրացաւ։ Ասոր ալ գլխաւոր պատճառը վաճառականներուն մեծաքանակ ստերլինի գնումն է, որով պիտի վճարեն փոխարժէքը իրենց վճարելի մուրհակներուն։ Օսմ. դրամատունը 10 հազար ստերլին գնեց։ Իշ, Էսնաֆ եւ Սէնայի դրամատուներն ալ մեծաքանակ անգլ. ոսկի գնեցին։

*** Առեւտրական Սենեակին մէջ գումարուած է բացառիկ ժողով մը, որուն հրաւիրուած էին նաեւ դուրսէն կարգ մը մեծ վաճառականներ եւ Սակարանի գործակալներ։

Սակարանի ղէնքին մէջ ալ փոխ-վերատեսուչին նախագահութեան տակ, Սակարանի վարչական ժողովի անդամները հաւաքուած եւ մինչեւ ուշ առեն խորհրդակցած են։ Սակարանի վերատեսչութիւնը հեռաձայնով տեղեկութիւններ տուած է Ելմտական գործավարութեան՝ կացութեան մասին։

Օսմ. դրամատունը կարգ մը վաճառականներու հաշուոյն պէտք եղածէն աւելի ստերլին գնած է եւ այս պարագան մեծապէս ազդած է անգլ. ոսկիի բարձրացման վրայ։

ՊՈԼԻՍ 3 դեկտ.— Էնկիւրիի կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ ստերլինի բարձրացման դէմ։ Գործավարներու խորհուրդը այսօր նիստ գումարելով խորհրդակցութիւն կատարեց ելմտական գործավարին պաշտպանած ծրագրին շուրջ։ Կառավարութիւնը կը մտածէ սահմանափակել արտասահմանէն կատարուած ապսպրանքները, պիտի կանոնաւորէ կարգ մը ապսպրանքները եւ ետ պիտի առնէ ուրիշներ։

Հայկ. գաղտնի կազմակերպութեան շուրջ

Իգտամ, «վերապահութեամբ» հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ հայկ. գաղտնի կազմակերպութեան ծանօթ գրոյցին մասին.—

Փրոֆ. Արթին Թումայեան Ապտուլլահ պէյ, որ Թրքասէր մըն է եւ գիտնական ասպարէզի մէջ շատ մը ծառայութիւններ մատուցած, ներքին գործավարութեան բացատրած է Ս. Յակոբ բնակող բժիշկի մը, անոր հիւանդապահին եւ «քրէպ տը շին»ի գործարանի մէջ աշխատող երեք հոգիի Պոլսոյ մէջ ունեցած գործունէութիւնը, ու քննութիւն պահանջած։

Գործավարութեան հրամանին վրայ, փրոֆ. Արթին Թումայեան Ապտուլլահ պէյ կանչուած եւ մէկ ժամէ աւելի հարցաքննուած է ոստիկանութեան Բ. ճիւղի Ա. մասին կողմէ։ Միւս կողմէ փրոֆէսէօրը փոստէն ստացած է ծրար մը, որուն մէջ կային հայերէն թերթ մը եւ մարդասպանի մը պատկերը։ Անծանօթներու կողմէ եղած այս առաքումին վրայ, Թումայեան պէյ անմիջապէս ոստիկանութեան վազած եւ եղածը պատմած է։ Ոստիկանութիւնն ալ քննութեան սկսած է։ Շահագրգռուողները մէկիկ մէկիկ ոստիկանութեան կեդրոնը կանչուելով կը հարցաքննուին։

Ոստիկանական տնօրէնութիւնը եւ կուսակալութիւնը կը հերքեն վերի գրոյցը, եւ կ'ենթադրեն թէ այս լուրը ծագում առած է Թումայեանի բացած մէկ դատէն։ «Միլլիյէթ» ալ կը գրէ թէ «երկու շաբաթ առաջ Արթին էֆ. անուանարկութեան դատ բացած էր Պ. Իսքէնտէրեանի դէմ, եւ դատը կորնդնեալով դատապարտուած էր 5 օր բանտարկութեան եւ 5 ոսկի տուգանքի։ Ասոր վրայ, յիշեալը կը յայտնէ թէ Պ. Իսքէնտէրեան ժամանակին Թուրքեր ղարդած է Ատանայի մէջ, ինչ որ կընայ հաստատել 20 վկաներով։ Տրուած լուրը ահա ասկէ ծագում առած է։ Կուսակալութիւնը եւ ոստիկանութիւնը ոեւէ լուր չունին եւ հասկցուած է որ ներքին գործավարութենէն ալ որեւէ զեկուցում եղած չէ»։

Վենիզելոսի ապառնալիքը բանիորոկներուն

Գրած էինք թէ Աթէնքի մէջ օդային կռիւ բանուորները գործադուլ յայտարարած են եւ միւս արհեստակցական միութիւններն ալ սպառնացած միանալ իրենց դասակարգային ընկերներուն՝ եթէ գոհացում չտրուի անոնց։

Վարչապետ Վենիզելոս նամակ մը ուղղելով հելլէն Աշխատանքի Ընդհ. Դաշնակցութեան, կ'ըսէ թէ ընդհանուր գործադուլի յայտարարութիւնը կը նկատէ իբրեւ ապստամբութիւն մը օրինաւոր կառավարութեան դէմ եւ ամէն միջոցներով պիտի պայքարի անոնց դէմ։ Քանի բանիորոկները չկարենան տապալել կառավարութիւնը, կ'ըսէ, անոնք չեն կրնար յուսալ թէ գոհացում պիտի տրուի իրենց պահանջներուն։

Պելճիայի ներքին տագնապը

Չրաժարեալ վարչապետ Ժասփար պիտի կազմէ նոր դահլիճը։ Նկատելով որ մօտալուտ է Լահէյի երկրորդ խորհրդաժողովը, ուր միջազգային կարեւոր հարցեր պիտի քննուին, կուսակցութիւնները որոշեցին զինադուլ յայտարարել։ Ցլաման-ներու կուսակիցները համաձայնեցան որ կանոնի համալսարանին մէջ ֆրանսերէն լեզուն պահուի, ինչ որ գլխաւոր պահանջն էր իրենց հակառակորդներուն։ Ազատական եւ կաթոլիկ կուսակցութիւնները հաւանեցան որ նոր դահլիճը կարգադրէ լեզուական խնդիրը։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

ժողովը՝ այսօր Հինգշբ.-իրիկուն ժամը 8.30ին Café laPetite Source, *Մէթրօ՝ Օտէօնի դիժացը։ Օրակարգ՝ Զեկոյց Շրջ. Կոմիտէի եւ ընտրութիւն Շրջ. Կոմիտէի։*

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Այս Շաբաթ իրիկուն տեղի պիտի ունենայ վիճաբանութիւն «Գրականութիւնը ներկայ Հայաստանում» նիւթի մասին։ Արձանագրուած են խօսելու Մ. Պարսամեան, Ա. Խոնդկարեան, Օհան Կարօ, Կ. Սասունի։ Զեկուցանողի վերջին խօսքը՝ Ս. Վրացեան։

Սկիզբը ժամը 9ին։

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ" ՁԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԷԼՏՈՐԱՏՕ ՍԻՆԷՄԱՅԻ ՄԷՋ, 24 Փլաս Քասթէլլան (Place Castellane)

Կը ներկայացուի 6 Դեկտ. Ուր. օրէն մինչեւ 12 Դեկտ. Հինգշաբթի իրիկուն, ամէն օր կէսօրէ վերջ ժ.ը 3ին եւ իրիկունը 9ին։

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՖԻԼՄ„

Հայերէն բացատրութիւններով։ Նուագախումբը կը նուագէ հայրերէն եղանակներ։

Գանօթ.— *Աշխատաւորներու հաւար բացառիկ ներկայացում*

8. ԴԵԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏ ԺԱՄԸ 9—12

Երաժշտութիւնը կը կատարուի Սոնոր գործիքով (appareil sonor)

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՀԱՅԿ. ՅԱՌԱՋԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶ

Իսի-լէ-Մուլինոյի Մշոյի խումբի ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկ. Լ. Պօղոսեանի տունը 66, Allée de la Seine. *Ներկայանալ անդամատեսրով։*

Շավիլի Արդուքեան ենթակոմիտէի ընկերներն ու ընկերուհիները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Շավիլ-Մոնփարնաս կայարանին սրճարանը։ Զեկոյց Շ. Ժ.ի մասին։

Հրազդան խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 4ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

Ընիէր-Պուա Քոլոնպի Նուագոյն ենթակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները եւ վիշապեան խումբը, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

Գ Ա Խ Ա Ր

Լիոնի Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ կայծակ խումբի բոլոր ընկերները յաջորդ Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։ կարեւոր օրակարգ։

Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան հերթական դասախօսութիւնը՝ այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8 30ին, 63 Rue de la République, *Գրադարան ընթերցասրահը։ Կը դասախօսէ՝ Ընկ. Հիւսեան, կը հրաւիրուի Մարսէյլի հայ հասարակութիւնը։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Անիէր-Պուա-քոլոնպի Ջ. Ե. Ո. Միութեան ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին 164 Rue des Bourguignons. Asnières.

Ջ. Ե. Ո. Միութեան Պիլեան-քուրի մասնաճիւղի թէյասեղանը, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 28 Rue Nationale, *Պիլեան-քուր, ի պատիւ Պ. Շահխաթունիի։ Կը հրաւիրուին ընկերները։*

ԲՈՒՐՋ ՀԱՅԻԻ Հայրենակից. Միութեանը ընդհ. ժողովը՝ այսկիր. առաւօտ ժամը 9ին, Պար Մանիմոնթալի մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Ներն ու համակիրները։

ՕՇԱԿԱՆ Մատենաշարի հրատարակիչ եւ մեր աշխատակից Արտաշէս Յովհաննէսեան կը խնդրէ իր բարեկամներէն եւ թերթերու խմբագրութիւններէն որ նկատի ունենան իր նոր հասցէն՝ A. Ohanessian, Collège de Jeunes Filles, Vendôme, (Loir-et Cher):

Պ. ԱՐՄԵՆԱԿ Թորոսեանէ 6 Rue Mazagran, *կը խնդրուի իր նոր հասցէն իմացնել Յառաջի։*

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Պրիւսէլ, Ա. Փ.— 300։
Արլ, Տիկ. Մ. Ա.— 25։
Փարիզ, Լ. Ե.— 35։
Փոն տը Շէրթւի, Պ. Ա.— 35։
Խազվին, Տէր Յ.— 200։
Փոն տը Շէրթւի, Գործ. 270-80։
Ռօան, Թ. Պ.— 32։
Ապրանավաց, Ք. Գ.— 200։
Կրընոպլը, Վ. Մ.— 35։
Մարսէյլ, Յ. Մ.— 70։
Լիոն, Յ. Բ. 50։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Երզնկացի հանգուցեալ Մինքայէլ Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (ժամանումը չի յիշեր) որ հաստատուած է Փրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Սուրէն անունով, 1912էն ի վեր։ Կը փնտռէ նաեւ Երզնկացի Արտաշէս Գազանճեան։

Իմացնել Օննիկ Ազաճանեանի, Str. Regala 128, Braila, Romania:

ՅԵՐԿՈՑՔ-ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Սէն ժէրմէնի թաղականութեան կողմէ։ 29 Դեկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2էն մինչեւ կէս գիշեր։ Սալօն Իսբանեօլի մէջ։

Կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն նկատի առնել այդ թուականը։

ԾԱԽՈՒ ՊԱՐԱՔԱՅ

ՊԻՍԷԹՐԻ ՄԷՋ

Պիսէթրօ հայաշատ թաղի մը մէջ ծախու է պարաքայ մը որ ունի երեք սենեակ, բաւականաչափ հող։ Գինը՝ 3000 ֆրանք, Պարաքան տեսնելու համար դիմել նպարավաճառ Եղիշէ Փափազեանի, 7 Rue Blanqui, Bicêtre, Seine.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *վարժ ժօնթէօր* (monteuse) *մը*

ձեռքով թրիքոյ շինելու համար։ Դիմել Mlle Soullière, 24 Rue Caumartin, Paris.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale

ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Դեկտեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.89
Տոլար,		Dollar	25.38
Մարք	100	Mark	607.75
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	11.85
Թրք. ոսկի		» » or	108.—
Մէճիտիէ		Médjidié	8.—
Լէվա	100	Léva	18.40
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.90
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Զուից.	»	Fr. Suisse	493.25
Լէյ	»	Leï	15.15
Ա Ր Ժ Ե Թ Ո Ւ Ի Ղ Թ			
Եգ. Ֆր. Ֆունս.		I Cr. Fonc. Eg.	2125.—
	»	II »	1525.—
	»	III »	1510.—
Թումելի երկթղ.		Lots turcs	79.40

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ։ Ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ռ. կորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօղացաւ։ Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։*

FUMISTE-PLOMBIER

Կը ստանձնէ կապարի եւ ցինկի ամէն տեսակ գործեր, մասնաւորաբար Ջուրի խողովակներու գետեղում եւ նորոգութիւն։ Դիմել նամակով՝

A. TATOULIAN,

12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵՂՉ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1-7

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ

ը ա գ ո ւ ա ծ է

DORK

կօշիկի վաճառատունը

46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON

Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ գեղչուած գիներով միայն դեկտեմբեր 1—7։

ԱՐԱՐԱՏ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐԻ ՄԵԾ Վ.Ա.ՁԱՌԱՏՈՒՆ
30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29 Man.

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՆԵՐԱՅՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱՅՈՒՄ

Ձոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպարեղէններ, գիները անվրդելի. ապրանքներու անմիջական եւ խնամեալ յանձնում

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԵՆԱՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

18 ֆրանք Columbia *18 ֆրանք*

ԼԱՒ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՓԼԱՔՆԵՐ
ՀԱՅԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

երգուած ֆանրածանօթ եւ նոր արուեստագէտներու կողմէ։
Պիտի գտնէք ձաշարան VAHRAM
Ունինք ՆԱՇՄՈՒՐԱՏԵԱՆի բոլոր փլաքները։ 8 Rue Jouy-Rouve, PARIS (20) Մէթրօ՝ Պելվիլ, Թրամ. 26 եւ 50 Թօպիւս BF BN և N

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով։

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ,

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։

Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամուէյ 5 եւ 26, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱՀՈՑԾ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ եւ նոր մէթոտով դարմանումն արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներական հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջրմարիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար։ Ախտաճանաչութիւն եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—6, կիրակի 9—12,*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION
208bis, Rue Lafayette Paris (1

Le Gérant: H. STÉPHAN

Cirque de Paris | Էքթլ Միլիթէր | ամենալաւն ու ժամանը | 2-1 ֆրան

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN — Խմբագիր՝ Տ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration — 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

METRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

6 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1129

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՆՉ ԿԱՐԱՒԱՆՆԵՐԸ ԿՈՒԳԱՆ...

«Մեռելի տան մէջ հարսնիքի մասին չեն խօսիր», կ'ըսէ իմաստուն ժողովուրդը:

Այդպէս ալ, հիմա որ Թուրքիան, իրեն յատուկ հաշիւնեով, երկրէն դուրս կը հանէ եթէ ոչ ամբողջ Անատոլուի, գոնէ մեծ գաւառներու հայկական բեկորները, աններելի է ժամանակ ըլլալ սնոտի վէճերով եւ մոռացութեան տալ բուն պատճառը:

Տեղահանութիւնը մեր կամքէն անկախ է եւ նուազագոյն կարիքը՝ ներկայ պայմաններուն մէջ:

Եթէ մոռցեր ենք վերջին տարիներու ընթացքին Անատոլի խորերէն արձակուած լեղապատառ կանչերը, կը նշանակէ որ իրենց հէքեաթ լսեր ենք դանոնք: Չէ՞ որ հիմա իսկ, մինչ կարաւան կարաւանի ետեւէ կը քշուի, մենք ոչ թէ անոնց տժգունումին, վերջնական փրկութեան, համրանքի պահպանման մասին կը մտածենք, այլ բանգիտութիւն ծախելու եւ մարկ շահելու:

Զափազանցութի՞ւն է, արդեօք, դիտել տալ թէ, բարոյական շա՛տ ենք ինկեր, բաղդատելով նախապատերազմեան շրջանին հետ:

Մէկ տեղ էինք բոլորս, երբ ռումբի մը պէս պայթեցաւ Մեծ Պատերազմը: Մէկ տեղ էինք և՛ բաղձանքներով, և՛ տառապանքով: Թշնամին չգատեց մեղաւորն ու արդարը, «լծացն ու ջրը», յեղափոխականն ու Սուլթանին արեւշատութեան աղօթող եպիսկոպոսը, ուսուցիչն ու վաճառականը, հողագործն ու ահաստեղծը, պառաւն ու մանուկը: Նկատի չառաւ, նոյնիսկ, տղրքականն ու կաթոլիկը:

Ու մենք ալ, ինքնապաշտպանութեան օրբազան բնազդով, ինք ձեռքի տուինք, աննախընթաց Սարսափին հետեւանքները մեղմացնելու համար: Չարուածին տակալու համար:

Չլեցա՛ն քաղաքական եւ կուսակցական, ընկերային եւ բանական ատելութիւնները՝ արեան բաղնիքներուն առջեւ: Ինչու իսկ դասակարգային կիրքերը՝ արմատախիլ, աքսորան կարաւաններու ճամբուն վրայ:

Զայրոյթի աղաղակներուն, բողոքի ցոյցերուն հետ միանակ, արտասահմանի եւ Կովկասի մէջ կազմուեցան դատական աջակցութեան մարմիններ, մեացածը ողջ պահելու համար: Շարժումին միացան օտար մարդասիրական հաստութիւններն ալ: Եւ ինչ որ կ'ապրի այսօր իբրեւ Թրքահայ ժողովուրդ, մեծ մասով այդ բնազդին, այդ իմաստութեան, այդ աշխատանքին, կը պարտի իր գոյութիւնը: Ահա՛, օրինակ, անհնակ հազարները որբերուն, որոնք հասակ նետած են եւ ժողովուրդին մաս կը կազմեն արդէն:

Երեւակայեցէք թէ ի՛նչ պիտի ըլլար պատկերը, եթէ այն ալ, այդ ճակատագրական պահուն, փոխանակ աղէտին դիմանը խորհելու, իրար գզելով գբաղած ըլլայինք:

Կը խոստովանինք որ այն ատեն ալ, գաղութներու մէջ, ժողովին լրած չէր կուսակցական, հատուածական կիրքը: Այդ խռպոտ ձայները կը խեղդուէին ընդհանուր, համեմատ գործունէութեան յորձանքին մէջ:

Իսկ հիմա՞: Ինչո՞ւ այսքան մանրացեր, ցամքեր եւ անմալուծուեր ենք:

Մանաւանդ որ, շատ աւելի նպաստաւոր պայմաններ ունինք, օգնութեան հասնելու համար: Գաղթականներուն մէկ մասը Պոլիս կը խռնուի տարիներէ ի վեր: Տակաւին առջի օր, Պուլկարիա հոգի հասեր էին Սեբաստիայէն, եւ ամէն շաբթու 20 կին կամ երախայ կ'իջնեն կայանները, եւ Պոլսոյ ժողովուրդը կը հոգայ զանոնք, հակառակ իր շատ նեղ վիճակին: Իսկ մե՞նք: Տեղահանութեան ազդանշանը տրուած է սեպտեմբերին: Արդէն Սուրիա հասած են հարիւրաւոր թշուառներ: Ո՞ր սպասենք, տակաւին, մեր թղթակիցներուն ժանրամասն տեղեկութեանց): Կրնա՞ք յայտնել թէ մինչեւ հիմա քանի՛ ոսկի ղրկուած է Փարիզէն, Ամերիկայէն կամ Եգիպտոսէն...

Ոչի՛նչ: Կամ գրեթէ ոչինչ:

Մենք վստահ ենք որ նոյնիսկ տեղին վրայ տակաւին չէ գործուած ո՛ր եւ է մարմին, գործը վարելու համար: Ո՛չ մէկ գործուած ո՛ր եւ է գաղութի մէջ: Ո՛չ մէկ նախաձեռնութիւն: Ո՛ւր է Բարեգործականը: Լո՛ւռ են Հայր. Միութիւնները: Մասնին մէջ կ'երեւան միայն կցկտուր տեղեկութիւններ:

Չլլեզին իսկ, որ ծանրութեան կեդրոնն է, կարծես չըմբռնի կացութեան բացառիկ հանգամանքը: Լսեցի՞ք ո՛ր եւ է ազդանդ: Ձուներնիք ազգային կեդրոն,— ինչպէս ժամանակին ունէինք Պատրիարքարանը— որպէսզի շարժման գլուխն անցնի եւ պարտականութեան կանչէ բոլորը: Ամերիկեան Նպաստատոյցն ալ գրեթէ փակած է իր գրասենեակները:

Ի՞նչ կ'ապացուցանեն այս չոր իրողութիւնները, եթէ ոչ դժգոհութիւն կամ այլասերում:

Կա՛մ այն է որ մենք անբարոյացեր ենք: Եւ կամ, Անատոլին քշուած բազմութիւնները արժէք չունին մեզի համար: Պարապ բոշաներ, թերեւս ոչխարի հօտեր են: Հետեւաբար..., Պատասխանեցէ՛ք, արիարանց ճամարտակներ լրագրական կուսակցական կրկէսի:

Ո՞ւր կ'երթանք այսպէս:

Հայ ժողովուրդի ո՞ր գերագոյն շահերուն համար այս մոլուլ կոփամարտը, երբ անճիտուած ժողովուրդի մը վերջին մնացորդները են որ կը հալին ազատ երկնքի տակ, «ձմրան խուր այս գիշեր»...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԳԻՐՔ ԵՒ ԹԵՐԹ Կ'ՈՒԶԵՆ

«Յուսաբեր» բացած է «Գրքի Ծոնտ» մը, որուն լուսաբանութիւնը կը կարդանք իր նոյեմբեր 27ի խմբագրականին մէջ.—

—«Ցատկապէս Սիւրիայէն շարունակաբար մեզմէ գիրք ու թերթ կը խնդրեն: Մենք ի վիճակի չենք այս բոլոր պահանջներուն գոհացում տալու: Եւ այդ պատճառով այսօրուընէ սկսած սիւրիահայութեան համար «Գրքի Ֆոնտ» կը բանանք, համոզուած, որ «յուսաբեր»ի ընթերցողներն ու բարեկամները անարձագանգ պիտի չթողուն հոծ գաղութի մը եղբայրական կոչը:

Տարին 12 ամիս կը գրենք ու կ'աղաղակենք մեր ժողովուրդին սպառնացող ուծացումի մասին: Ցնցող դէպքեր կը յիշատակենք գրեթէ բոլոր գաղութներու կեանքէն: Շարունակ պէտքը կը զգացնենք հայ դպրոցի, գրքի, մամուլի, որոնք խթաններ են վերջապէս մեր վտանգուած ազգութիւնը օտարութեան մէջ պահելու համար: Սակայն մեր յորդորը կամ չի հասնիր հայ ունեւորին եւ կամ կը հասնի բայց արձագանգ չի գտներ անոր սրտին մէջ: «Մեր» կ'ըսենք ո՛չ թէ «յուսաբեր»ը նկատի առնելով, այլ բովանդակ հայ մամուլը, առանց ոեւէ խտրութեան: Բազմաթիւ կարօտ հաստատութիւններ, գիւղական համայնքներ, գրադարաններ, դպրոցներ, ընթերցասրահներ, ուսանողական եւ աշակերտական միութիւններ, ակումբներ, թաղական խորհուրդներ, հայրենակցական միութիւններ եւայլն, եւայլն, ասոնք բոլորը դիմումնագրերով շարունակ կը ռմբակոծեն մեզ եւ մեզմէ ձրիաբար գիրք ու թերթ կը խնդրեն: կասկած չունինք, որ այս նոյն խնդրանքները անոնք կ'ուղղեն նաեւ միւս հայ թերթերուն:

կծծի է հայ ունեւորը մինչեւ իսկ նման նուիրատուութեանց մէջ: Տարին քանի մը տասնեակ ոսկի գոհել գրպանէն եւ գրակարօտ հայ հաստատութեանց գիրք ու թերթ մատակարարել,— այսքա՞նն իսկ շատ կուգայ անոր գրպանին եւ դառն՝ անոր բարոյականին: Ու կը մնայ, որ նորէն հայ համեստ աշխատաւորը իր լումաներով հոծ գաղութի մը ծով կարիքները մեզմէ:

Իր կողմէ «յուսաբեր»ը սուէտիոյ եօթը հին եւ չորս նորաշէն գիւղերուն, ինչպէս նաեւ ինը պատանեկան եւ երիտասարդաց միութիւններուն կը նուիրէ իր «Մատենաշար»ի հրատարակութիւններէն (22 անուն գիրք) մէկական օրինակ, ընդամէնը 440 կտոր գիրք:

«Իւրաքանչիւրէն Թել մը— չքաւորին շապիկ», — կ'ըսէ առածը:»

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

Անգլիացի յայտնի հնագէտ Հաուըրտ Քարթըր մօտ օրէն պիտի վերսկսի իր պեղումները Թութ Անխ Ամոնի դամբարանին մէջ:

Քարթըր իր այդ աշխատութիւնները պիտի հրատարակէ երեք մեծ հատորներով: Քարթըր մտադիր է նաեւ որոնել Մեծն Ալեքսանդրի գերեզմանը: Պատժաբաններու համաձայն, մակեդոնացի մեծ աշխարհակալը թաղուած է բոլորովին ոսկիէ շինուած դագաղի մը մէջ եւ թէ իր գերեզմանը կը գտնուի Ալեքսանդրիա: Այս պեղումներուն պիտի ձեռնարկուի 1931ին, Քարթըրի հսկողութեան ներքեւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Բուլի ռմռագործին նոր հետքը պիտի ցնցուի

«ԼԸ ՍՈՒԱՐ»Ի ՑՆՑՈՂ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Ինչպէս գրեցինք երէկ, հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս այսօր բազմազբաղ օր մը պիտի ունենայ: Ինքնաշարժի վարիչ Ժան-Պաթիսթ Ֆլոթը դէմ դէմի պիտի բերէ զանազան մարդոց հետ.— Տէօյչ ընտանիքը, կառ տիւ Նորի բեռնակիր ժողէֆ Մուսիէ, որ Րիկօտէնի մնտուկը իր ձեռնակառքով տարած էր կշռուելու, (այս մարդը չէր ճանչցած Ալմազեանը), կառ տիւ Նորի տոմսակավաճառ Նիկոնը, որմէ գնուած տոմսակին շնորհիւ կարելի եղած էր արձանագրել տալ մնտուկը: Ալմազեան եւ փաստաբան Լըկրան ներկայ պիտի ըլլան այս գործողութեանց:

Պ. Մաթիֆաս նոյնպէս պիտի հարցաքննէ սրճարանի ծառայ Պուշէն, որ Ֆեպրուար Մոնմարթրի մէկ սրճարանին մէջ ամէն օր կը ծառայէր Ալմազեանի: Մաթիֆաս աւելի կարեւոր գործ մը եւս պիտի կատարէ. պիտի հարցաքննէ Տիկ. Քուհլէն (կամ Քորշէ), Րիկօտէնի դրացուհին, որ սեպտ. 9ին կէսօրէն վերջ Րիկօտէնը տեսած է Մոնթրէօյլի մէջ: Պիտի լսէ նաեւ Մոնթրէօյլաբնակ կալուածական գործակալ Ֆերափիէն, որ նոյն օրը երկու կասկածելի մարդեր տեսած է Րիկօտէնի տունը:

Մոնթրէօյլի մէջ քննուելիք նոր հետքին մասին, Լը Սուար կը գրէ հետեւեալը.

— Որոշ ու կարուկ նոր հետքը պէտք է ուղղութիւն տայ քննութեան: Այս վերջինը պէտք չէ վերջնայ Պ. Ամիի տեղեկագրովը, որ երկարութեամբը կը նմանի Հազարուսէկ Գիշերներու պատմութիւններուն: Այս դէպքն այն է՝ որ նպարավաճառ Տիկին Քորշէ, էթիէն Մարսել փողոց՝ Մոնթրէօյլ, սեպտ. 9ին կէսօրէ վերջ ժամը 2էն յետոյ տեսած է Րիկօտէնը:

Այս վկայութեան հետեւանքով Ալմազեանի անմեղութիւնը երեւան պիտի գայ, Պ. Մաթիֆաս ուզէ կամ ոչ:

Արդ, յայտնի է թէ Րիկօտէն Մոնթրէօյլի մէջ գացած էր նապաստակի մորթի վաճառական տիկին Շեվաքովիչի մօտ, որուն տունը գնած էր: Էմիլ-Լանտրէն հրապարակի թիւ 1 տան դռնապանուհին կը հաստատէ թէ Տիկին Շեվաքովիչ յարաբերութեան մէջ էր Րիկօտէնի հետ: Չէ՞ որ ոճիրէն 2-3 օր առաջ անիկա տեսնուած էր այդ հրապարակի մէկ նստարանին վրայ ժամը 6էն 16՝ սպասելով Րիկօտէնին: Չէ՞ որ անիկա ելած էր Րիկօտէնի մօտ, որ բնաւ չէր սիրեր զայն, բախած էր անոր դուռը, եւ որովհետեւ անիկա չէր պատասխաներ, բարձրաձայն պոռացած էր թէ դրացիները ոտքի պիտի հանէ:

Այս դէպքերուն մասին քննութիւն մը պահանջուեցաւ Րիկօտէնի փաստաբանին կողմէ, բայց Պ. Մաթիֆաս մերժեց: Եւ սակայն Ալմազեանի փաստաբանին բուռն հետապնդումներուն վրայ, ուրբաթ պիտի լսէ տիկին Քորշէն:

Ճիշդ ինչպէս գաղտնի ոստիկան Շմիտ, որ չէր հաղորդած Անկիէնի ինքնաշարժի վարիչ վան Թրէնփոնի Ալմազեանի ի նպաստ վկայութիւնը, այնպէս ալ Տիկ. Քորշէի վկայութիւնը, կատարուած սեպտ. 15ին դատական ոստիկանութեան մէկ քննիչին, մաս չի կազմեր թղթածրարին: Այս գործին մէջ ամէն բան անկանոն է:

Հարցաքննիչ դատաւորը չուզեր բան մը լսել, կամ աւելի ճիշդը, կը լսէ միայն դատական ոստիկանութեան զանգակին ձայնը, այդ պատճառով ալ կ'ուզէինք անկէ դուրս՝ դատական իշխանութեանց հարցնել թէ՝ ի՞նչպէս կը գործադրեն արդարութիւնը Ֆրանսայի մէջ: Հրամանո՞վ: Որովհետեւ վերջապէս սեպտ. 9ի առտուն ավրնիւ Սրքրէթան թիւ 19 վաճառատունէն գնուեցաւ ոգորենիէ մնտուկ մը, յարեւնման Րիկօտէնի մնտուկին: Այդ գնուժը կատարեր էր պաշտօնեայ մը: Այս մասին քննութիւն չկատարուեցաւ: Ինչո՞ւ:

Ինչպէս կը յիշուի, ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթ կը պնդէր թէ սեպտ. 9ին ոգորենիէ մնտուկ մը բեռցուցին: «Կը տեսնէ՞ք, կը պոռայ դատական ոստիկանութիւնը, ի՛նչ լաւ յիշողութիւն ունի Ֆլոթ (փակագիծի մէջ ըսենք թէ փարիզէն հեռացած է՝ առողջական պատճառներո՞վ...): Չէ՞: Բոլոր այս վկայութիւնները հակակշռի ենթարկուա՞ծ են...: Շապաւնէ փողոց թիւ 1ի դռնապանուհին կը հաստատէ թէ սեպտ. 9ին երբեք մնտուկ մը չէ իջուցուեցաւ այդ տունէն: Ստուգեցի՞ն այս կէտը: Ո՛չ, ո՛չ: Պ. Մաթիֆաս շատ պիտի յոգնի:

Շատ դառն պիտի ըլլար ծանրանալ ճամբորդութեանը վրայ մուշտակավաճառի մը քրոջ, որուն մասին կը խօսուէր սկիզբները եւ որ վիճէն գնաց ու ա՛լ չդարձաւ, ո՛չ ալ վաճառականին եղբօր վրայ, որ Հարաւ-Արեւմուտք անցաւ եւ այլեւս չերեւաւ Փարիզի մէջ: Չխօսինք նաեւ մնտուկին մասին, որ Լիլ ղրկուած էր, կ...ի հասցէին: Եւ այս կ...ը ամէն օր առեւտրական յարաբերութեան մէջ էր այն վաճառականին հետ, որուն մասին չենք խօսիր:

Կանգ չառնենք Թանփլը փողոցի անկիւնը կրաիւիէ փողոցի սրճարանին մէջ, ուր Րիկօտէն տեսնուեցաւ խմող երկու

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԲՈՑԼ ՉՏԱՆՔ ՈՐ ՓԱԿՈՒԻ ՔԱԼԱՄԱՔԱՅԻ (ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ) ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

ՄԻԱՅՆ 2000 ՖՐԱՆՔ, ՄԷԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ԾԱԽՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ա. ՅԱՆԿ	
Արփիկ Շ. Միսաքեան	50
Բ. Ա.	25
Ալիս-Ալնայիս Հ. Սամուէլ	20
Հ. Տ. Ներսէսեան	20
Անահիտ Լ. Գեւոնեան	10
Օր. Անահիտ Ս. Փաշաեան, Լոնտոն	20
Ց. Պուռնազեան	20
Ժիրայր Ս. Փաշաեան	10
Տօրք եւ Մեսրոպ Ց. Տ. Ցակոբեան	10
Արսէն Մ. Երիցանց	10
Վ. Ս. Սասունի	10
Ս. Շաղուկեան	10
Շերմինէ եւ Սիմա Քէօթահեայեան	15
Մարտիրոս Ադամեան	10
Հ. Խանէթանեան	10
Սօնա Աբէլեան	10
Գումար՝	260

ՄՄԲ.— Այս գումարէն 200 ֆրանք երէկ իսկ փոխադրեցինք հայրապետական Հայոց Էջին:

ԵՏ ՂՐԿՈՒԱԾ ՈՐԲԵՐԸ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը կը գրէ թէ Ֆրանսայի ագարակներուն մէջ աշխատելու համար ցուսաստանէն Ֆրանսա բերուած երեք որբեր Ֆրանս· կառավարութեան կողմէ ետ ղրկուած են ցուսաստան:

Ուրիշ երկու որբեր ալ, Պետրոս Սարաճեան եւ Սամուէլ Բրուտեան, որոնք ամիս մը առաջ Ֆրանսա գաղթած էին, մարսիլիայէն Աթէնք գրած են թէ իրենց աշխատանքը անտանելի է, եւ կը խնդրեն ճնողներուն չդարձիլ իրենց տեղէն:

160 ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԱՐԴ ՄԸ

Եգիպտոսի Տաքահէլ գաւառին Սիմպէլաուին գիւղին մէջ կ'ապրի Շէյխ Մոհամատ Ալի Սաքր անուն մարդ մը, 160 տարեկան: Շէյխը ցարդ ութ ամուսնութիւններ կնքած է: Վերջ ՚ին բժիշկ մը քննելով գինք, իր միտքն ու մարմինը շատ առոդջ գտաւ: Իր հողերուն վրայ շինել տուած է մզկիթ մը, ուր կ'երթայ ամէն օր իր աղօթքը կատարելու: Շատ ախորժակով կ'ուտէ եւ անձամբ կը զբաղի իր գործերովը եւ ամէն օր շուկայ կ'իջնէ իշու մը վրայ հեծած:

24,000 ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼ ԳԱՒԻԹԻԻ ՄԷՋ

Գաւիթէի բոլոր բանտերն ալ լեցուած են: Բանտերու վարչութիւնը շուարած է եւ չի գիտեր թէ ո՛ւր պէտք է զետեղէ այն 24.000 բանտարկեալները, որոնք դատապարտուած են Թմբեցուցիչներու խնդիրներով: Ցրամադրելի վայրերը միայն 11.000 հոգի կրնան առնել: Ջեռնարկուած է կիզէի մէջ բանտ մը շինել ուր պիտի դրկուին աւելցած բանտարկեալները:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ խումբ մը Արաբներ յարձակեցան հրեայ բժիշկ Պէրքովիցի վրայ, երբ ինքնաշարժով կ'երթար Շիւսոսային Գալիլիոյ հրէական մէկ գիւղը: Արաբները երեսուն գնդակ արձակեցին, երեքը ծակեց վարիչին գլխարկը, իսկ մէկը մտաւ բժիշկին կուրծքը: Վէրքը ծանր է:

ՍՊԱՆԻՈՑ մէջ զինուորական ապստամբութիւն մը խմորուելու վրայ է:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԸ

(Մեր պատգամաւորին զեկուցումը)

ԹՒԼԻՐԻՋ, 23 Նոյ.— *Ինչպէս գիտեն «Ծառաջ»ի ընթերցողները, Պարսկաստանի թագաւոր Շահնշահ Փահլէվին հոկտ. 21ին Թաւրիզ հասաւ, Ատրպատականի գաւառները պտտելէ յետոյ։ Այս առթիւ, իրենց շրջանը եւ կած էին նաեւ Պարսից խորհրդարանի (Մէճլիս) պատգամաւորները, որոնց մէջ նաեւ՝ Ատրպատականի Հայոց պատգամաւոր Զօրա խան Սաքինեանը։*

Հ. Յ. Դաշնակցութեան տեղական ժողովը, օգտուելով Զօրա խանի ներկայութենէն, նոյեմբեր 4ին կազմակերպեց ընկերական ժողով մը, հրաւիրելով պատգամաւորը, որ զեկուցում տայ Պարսկաստանի ներկայ վիճակին մասին։

Զօրա խանը խուռն բազմութեան ներկայութեան տուաւ իր զեկուցումը, որուն ամփոփումը կը ներկայացնեմ «Ծառաջ»ի ընթերցողներուն.

— Հինգերորդ տարին է, որ ես պատիւ ունիմ Պարսից խորհրդարանում ներկայացնելու Ատրպատականի հայութիւնը եւ շատ ուրախ եմ, որ Թաւրիզի գաղութը իր հանրային, կրթական կեանքով ու հիմնարկութիւններով միշտ ալ մնացեր է իր կոչման արժանի բարձրութեան վրայ։ Ուրախ եմ նաեւ որ այսքան երիտասարդներ, մեր նոր սերունդը կը հետաքրքրուին առօրեայ ազգային կեանքի զանազան երեւոյթներով։

Պարսկաստանը մեծ պատերազմէն առաջ ճանչցուած էր և կը ներկայացնէր հին ու պատմական մեծ ազգի մը երկիրն ու հարկենիքը, որ կը կառավարուէր դարերու աւանդութեանց համաձայն եւ ինքն իր մէջ ամփոփուած, աշխարհէն կտրուած կը մնար։ Սակայն Մեծ Պատերազմէն յետոյ, ինչպէս բոլոր ազգերն ու երկիրները անկախ ու ազատ ապրելու ձգտումներ երեւան բերին այնպէս ալ Պարսկաստանը իր դարաւոր սովորութիւնները վերաքննութեան ենթարկելով, գտաւ որ ազգերու յառաջդիմութեան այս արագավազ ընթացքին մէջ ինքը չի կրնար անշարժ նստիլ եւ սպասել, որ արտաքին ազդեցութիւնները գան եւ երկիրը առաջնորդեն դէպի քաղաքակրթութեան նորանոր աստիճաններ։ Մեծ պատերազմէն յետոյ յառաջ եկած պարսիկ նոր սերունդը, գիտակից երիտասարդութիւնը, զարմանալի արագութեամբ կը յառաջդիմէ դէպի արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը։

*Պարսից հին պատմութիւնը հոյակապ մեծութիւն մըն է եւ իր պատուաւոր տեղը կը գրաւէ համաշխարհային հին պատմութեան մէջ։ Սակայն այս հին արժէքներու եւ մեծութեանց փառքերը միայն բաւական չէին որ Պարսկաստանը հպարտանար եւ իր աեղը անշարժ նստէր։ Հին փառքերու վրայ՝ պարսիկ ժողովուրդը, երիտասարդութիւնը եւ մանաւանդ կառավարութիւնը գործի անցան՝ աւելցնելու համար եւրոպական դաստիարակութեան եւ ժամանակակից քաղաքակրթութեան տուհայներն ու ազդակները։ Շատ բան կատարուած է, յառաջդիմական շատ քայլեր առնուած են Պարսկաստանի թէ ներքին կեանքի եւ թէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ։ Միակ ձգտումը որ ունի կառավարութիւնը, այն է՝ բարձրացնել ժողովուրդի բարոյական եւ տնտեսական մակարդակը եւ երկիրը տանիլ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՏԱՐԻ ՀԱՎԱՏԱՐԻ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԽՈՎՍԵՓԵՓԻ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ ՀԱՅՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ

Ծագումն հայտնաբերել դժվար է։ Ծնողները հայ էին, թե ոչ, դա ևս մնում է անհայտ։ Ինքը՝ Հայրապետը, երբեք չի խոսել իր ծագման մասին։ Ընդհանրապես, նա ամենից շատ խուսափում էր ինքնակենսագրական տեղեկություններ հաղորդելուց։ Ամենաչնչին հարցի պատասխանը նա ձգձգում էր, ինչպես կարող էր, և ամենից հաճախ ասում էր, որ ինքնակենսագրությունը ոչ մի հետաքրքրական բան չի պարունակում։ Ինչ վերաբերում է նրա ազգանվանը, ապա այն նա ստացել է ոչ թե ծնողներից, այլ ուսումնական հաստատությունից։ Ինչպես հայտնի է, Հովհաննիսյանը սովորել է Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանում։ Ճեմարանի ավարտական տարում նա ստացել է Հայրապետ անունը, որը հետագայում դարձել է նրա ազգանունը։

Հայրապետ Հովհաննիսյանի հայրը՝ Հովհաննես Հայրապետյանը, ծնվել է Ալաշկերտի գավառի Մեծ Մանթաշ գյուղում։ Նա եղել է գյուղացի, ունեցել է մի քանի հեկտար հող, մի զույգ եզ, մի կով և մի քանի ոչխար։ Ամուսնացել է Մանթաշ գյուղի Մարիամ անունով մի աղջկա հետ։ Մարիամը ևս եղել է գյուղացի։ Նրանք ունեցել են երեք զավակ՝ Հայրապետ, Գրիգոր և Աստղիկ։ Հայրապետը ծնվել է 1870 թվականին։ Նա ծնվել է Մանթաշ գյուղում, սակայն ոչ ոք չգիտի, թե ինչ տարիքում է նա տեղափոխվել Էջմիածին։ Հայրապետի ծնողները մահացել են նրա մանկության տարիներին։ Հայրը մահացել է 1880 թվականին, մայրը՝ 1882 թվականին։ Հայրապետը մնացել է որբ։ Նրան խնամել է հորեղբայրը՝ Գրիգոր Հովհաննիսյանը։ Գրիգորը ևս եղել է գյուղացի, ունեցել է մի քանի հեկտար հող, մի զույգ եզ, մի կով և մի քանի ոչխար։ Նա ամուսնացած է եղել, սակայն երեխաներ չի ունեցել։ Նա ամուսնացել է Մանթաշ գյուղի Աստղիկ անունով մի աղջկա հետ։ Աստղիկը ևս եղել է գյուղացի։ Նրանք ունեցել են երեք զավակ՝ Հովհաննես, Մարիամ և Սոֆիա։ Հովհաննեսը ծնվել է 1875 թվականին։ Նա ծնվել է Մանթաշ գյուղում, սակայն ոչ ոք չգիտի, թե ինչ տարիքում է նա տեղափոխվել Էջմիածին։ Հովհաննեսը մահացել է նրա մանկության տարիներին։ Հայրը մահացել է 1885 թվականին, մայրը՝ 1887 թվականին։ Հովհաննես

մարդերու հետ (չմոռնանք որ Բիկօտէնի ստատոքսին մէջ ալքոլ գտնուեցաւ)։ Այս հետքերէն ոչ մէկը «լրջօրէն» հակակշռի ենթարկուեցաւ։

Հետապնդուեցաւ միայն «Ալմազեան հետք»ը, ծանրաբեռնուած շոգեշարժ գլանով մը, փոխակերպուած լայն պողոտայի մը, ուր դատական ոստիկանութեան մարդոց խղոր կօշիկները ղիւրաւ կրնային ճզմել ամէն բան։

Միայն ճշմարտութիւնը կը բացակայէր։ Թերեւս անոր համար, որ չէին փնտռեր զայն։»

Ամերիկահայերու կորուստը Սակարաւի վէմ

«Պայքար» կը տեղեկանայ թէ Նիւ Եորքի Սակարանային վերջին խուճապներուն մէջ «Ամերիկայի Հայոց կորուստը վերջին երեք շաբթուան ընթացքին, ոչ թէ տասը կամ հարիւր հազարներով, այլ միլիոններով պէտք է հաշուել։ Հրապարակի վրայ լսուածներուն մէջ ամէն կարգի չափազանցութիւն նկատի առնելով ու զեղչելով, հայ շահադէտներու կորուստը հինգ վեց միլիոնէն պակաս չէ։ Բնականաբար պատշաճ ու ներելի չէ անուն տալ, բայց շատ առեւտրականներ, որոնք ապահով ու շահաւէտ գործ, եւ հրապարակի վրայ պատուաւոր դիրք ու վարկ ունէին, իրենց ամբողջ ունեցածը կորուսած ու պարտքի տակ ինկած են։ Իսկ շատ աւելի ողբալի է վիճակը այն գործաւորներուն, որոնք անխիղճ միջնորդներէ խաբուելով, տարիներու չարաչար աշխատութեամբ իրենց խնայած քանի մը հարիւր կամ հազար տոլարը անուանական ու անարժէք բաժնեթուղթերու կապած ու այսօր մոխիրի վրայ նստած են»։

Բուռն վէճեր Ռայխսթակի մէջ

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ առջի օր Ռայխսթակի մէջ բուռն վէճեր տեղի ունեցան։ Կառավարութիւնը խորհրդարանին ներկայացուցած էր Հանրապետութիւնը պաշտպանելու մասին նոր օրինագիծ մը, որուն վաւերացումը կը պահանջէր։ Այս օրինագիծը ո՛չ միայն փոփոխութեան կ՚ենթարկէր Պիզմարքի օրով ընդունուած օրէնքը, այլեւ զսպողական աւելի խիստ միջոցներ կ՚առաջարկէր։ Օրինակ՝ կարելի պիտի ըլլայ դադրեցնել քաղաքական ոեւէ հաւաքոյթ, եթէ ներկայ ոստիկանը չհաւնի խօսուած ճառին։

Հաժայնավար, ազգայնական ընկերվարական եւ ազգայնական երեսփոխանները բուռն կերպով արտայայտուեցան այս օրինագիծին դէմ։ Զայրոյթը իր գերագոյն աստիճանին հասաւ՝ երբ ներքին նախարար Սէվէրինկ փորձեց պատասխանել քննադատութեանց։ Հաժայնավարները սուլելով եւ բացագանչութիւններով խեղդեցին անոր ձայնը։ Նիստը ընդհատուեցաւ եօթն անգամ։ Յետոյ երեք ժամուան դադար տրուեցաւ։ Նախագահը ստիպուեցաւ 20 օրուան համար կախակալել 24 հաժայնավար երեսփոխաններ, որոնցմէ մէկը՝ Քէօնէն մերժած ըլլալովդուրս ելլել, ոստիկանները բռնի դուրս հանեցին զայն։

Գերմանի ազգայնականներու պառակտումը

Գերմանի ազգայնական կուսակցութեան մէջ քայքայումը ծայր տուած է եւ արագօրէն կը յառաջանայ։ Երեքշաբթիէն ի վեր 12 ազգայնական երեսփոխաններ հրաժարեցան կուսակցութենէն՝ չհանդուրժելով Հուկէնպէրկի դիկտատորութեան. իսկ կոմս Վէսթարփ հրաժարեցաւ Ռայխսթակի մէջ կուսակցութեան վարիչի պաշտօնէն։ Քանի մը օրէն պիտի հրաժարին տասնեակ մը երեսփոխաններ եւս։ Հրաժարողներուն մէջ կան յայտնի դէմքեր եւ նախկին նախարարներ։

Մոսկուա կը մերժէ միջամտութիւնը

Գրած էինք թէ Ամերիկա, Ֆրանսա եւ Անգլիա ծանուցագիր մը տուին խորհրդային եւ չինական կառավարութեանց, յիշեցնելով անոնց Քէլլոգի դաշինքը եւ հրաւիրելով որ իրենց վէճը խաղաղ միջոցներով լուծեն։

Մոսկուա կը մերժէ այս միջամտութիւնը եւ կ՚ըսէ թէ խորհրդային իշխանութիւնը միշտ խաղաղասէր եղած է, գէնքի դիմած է այն ատեն միայն երբ օտար պետութիւններ միջամտած են իր ներքին գործերուն, եւ՝ պարզապէս ինքնապաշտպանութեան համար։

Մանաւորապէս ծանր է Մոսկուայի պատասխանը ամերիկեան ծանուցագրին։ Կ՚ըսէ թէ Ամերիկայի դիմումը կարելի չէ մեկնել ուրիշ կերպով, բայց եթէ իբրեւ «անարդարանալի ճնշում» մը Մոսկուայի եւ Մուքտէնի բանակցութեանց վրայ, «հետեւաբար եւ կարելի չէ նկատել զայն իբրեւ բարեկամական ձեռնարկ մը»։ Մոսկուա դիտել կուտայ նաեւ թէ Քէլլոգի դաշինքը ո՛չ մէկ ստորագրող կողմի դաշինքի պահպանի իրաւունքը կուտայ։ Ուստի չի կրնար երրորդի մը միջամտութիւնը ընդունիլ չինեւտուս վէճին եւ բանակցութեանց մէջ։ Վերջացնելով, Մոսկուա զարմանք կը յայտնէ թէ՝ ինչպէս ամերիկեան կառավարութիւնը, որ պաշտօնական յարաբերութիւններ չի մշակեր Ռուսիոյ հետ, «կարելի կը գտնէ խորհուրդներ եւ խրատներ» ուղղելու անոր։

Չինաստանի պատասխանը հաշտարար ոճով է։

Իտալիա եւ Յունաստան եւս իրենց կարգին նոյնիմաստ ծանուցագիր ուղղեցին Մոսկուայի եւ Փէքինի կառավարութեանց։

Աղա Խանի աւտուանութիւնը

Հնդիկ մեծափարթամ հարուստ եւ Հնդկաստանի Մահմետականներուն կրօնական պետը Աղա Խան վաղը Էքս-լէ-Պէնի մէջ կ՚ամուսնանայ Օր. Քարոն անուն ֆրանսուհիի մը հետ։ Ամիսներէ ի վեր եւրոպական թերթերը հետաքրքրութեամբ կ՚արձագանգեն ամուսնութեան պարագաները։ Ֆրանսուհին 31 տարու է եւ կը ծառայէր անուշավաճառի մը խանութը։ Չէն է որ Աղա Խան ծանօթացած եւ սիրահարած է այդ աղջկան, որ մերժելէ յետոյ Խանին 4-5 միլիոն ֆր. արժող նուէրը՝ գոհարեղէն մը, ընդունած է անոր ամուսնութեան առաջարկը։ Ամուսնութեան վկաներէն մէկն է Հանրի Քլէր, գրագէտ եւ Էքս-լէ-Պէնի քաղաքապետ, որ միեւնոյն ատեն մտերիմ բարեկամն է Աղա Խանի։

Իր ամուսնութեան առթիւ, Աղա Խան Էքս-լէ-Պէն քաղաքին նուիրած է 650,000 ֆրանք։ Ընդունելութեան սրահին մէջ, լրագրողներու պիտի յատկացուի 100 սեղան։

Քաղաքապետարանի արարողութենէն յետոյ կրօնական պսակը պիտի կատարէ Ափրիկէի իսլամներուն կրօնապետը՝ Սի Քատտուր Պէն Կապրիթ, որ հանրածանօթ դէմք մըն է Փարիզի մէջ։ Օր. Քարոն պիտի պահէ իր կրօնքը։

Հարսնցուին հագուստը պիտի արժէ աւելի քան մէկ միլիոն ֆրանք։ Մեղրալուսինը պիտի անցընեն Իտալիոյ մէջ։

Յաւաջիկայ տարի Աղա Խան եւ կինը պտոյտ մը պիտի կատարեն Հնդկաստանի մէջ։

«ՅԱՌԱՋ» կը ծախուի RUE FBG. MONTMARTRE
ՔԱՖԷ ՎԻԿՏՈՐԻ ԴԻՄԱՑԻ ՔԷՕՇԿԸ

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Վաղը Շաբաթ իրիկուն տեղի պիտի ունենայ վիճաբանութիւն «Գրականութիւնը ներկայ Հայաստանում» նիւթի ժամին։ Արձանագրուած են խօսելու Մ. Պարսամեան, Ա. Խոնդկարեան, Օհան Կարօ, Կ. Սասունի, Զեկուցանողի վերջին խօսքը՝ Ս. Վրացեան։ Սկիզբը ժամը 9ին։

«ԱՆԴՐԱՆԻԿ» ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ԷԼՏՈՐԱՏՕ ՄԻՆԻՄԱՅԻ ՄԷՋ, 24 Փլաս Քաստէլլան (Place Castellane)

Կը ներկայացուի 6 Դեկտ. Ուր. օրէն մինչեւ 12 Դեկտ. Հինգշաբթի իրիկուն, ամէն օր կէսօրէ վերջ ժ.ը 3ին եւ իրիկունը 9ին։

«ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՖԻԼՄ»

Հայերէն բացատրութիւններով։ Նուագախումբը կը նուագէ հայերէն եղանակներ։

Ցանօթ.— Աշխատաւորներու հաժար բացառիկ ներկայացում
8. ԴԵԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏ ԺԱՄԸ 9—12

Երաժշտութիւնը կը կատարուի Սոնոր գործիքով (appareil sonor)
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶ

Իսի-լէ-Մուլինոյի *Մշոյի խումբի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ընկ. Լ. Պօղոսեանի տունը 66, Allée de la Seine. Ներկայանալ անդամատետրով։*

Շրջգդան *խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 4ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։*

Անիէր-Պուա Ֆոլոնպի *Նոագոյն ենթակոմիտէն ստիպողաբար ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները եւ վիշապեան խումբը, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։*

ԳԱՒԱՌ

Լիոնի *Բրիստափոր խումբի ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։*

փոն տ՚Օպնայի շրջ. *կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի ընկերներն ու ընկերուհիները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Ներկայութիւնը պարտադիր է։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ե. Ո. Միութեան Պիլեանքուրի մասնաճիւղի թէյասեղանը, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 28 Rue Nationale, Պիլեանքուր, ի պատիւ Պ. Շահխաթունեի։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ԲՈՒՐՋՐ ՀԱՅԿԻ Հայրենակց. Միութեանընդհ. ժողովը՝այսկիր. առաւօտ ժամը 9ին, Պար Մոնիւմանթալի մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Հ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ցլորիայի մէջ։ Օրակարգ՝ պատգ. ժողովի օրակարգի հարցերու վիճաբանութիւն եւ պատգամաւորներու ընտրութիւն։

ՓԱՐԻԶ գտնուող բոլոր Պարսկահայերը կարեւոր խնդրի մը համար խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 2ին Café la Petite Source, *Մէթրօ Օտէոնի դիմացը։*

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Բլաժառ՝ 3. Քիւրք.— 70։
Մարսէյլ, Բ. Հ. Միութ.— 15։
Թաւրիզ, Դարձ.— 556.55։
Լիոն, Դարձ.— 1081 50։

Հրապարակ ելաւ Սահակ-Մեսրոպ Գրադարանի

1930Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՑՑ

պատմական եւ տօնական ժամերամանութիւններով։ Խնամուած աշխատանք եւ մաքուր տպագրութիւն։ Գինը՝ 6 ֆր.։ 20 օրինակէ աւելի գնողներուն հարիւրին 100ին 20 զեղչ։

Դիմել՝ Hissayan*ի*, 22 Ave. Rouveyrol, Asnières, Seine.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Երզնկացի հանդուցեալ Միքայէլ Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (ժականունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Սուրէն անունով, 1912էն ի վեր։ Կը փնտռէ նաեւ Երզնկացի Արտաշէս Գազանճեան։

Իմացնել Օննիկ Ադաճանեանի, Str. Regala 128, Braila, Romania:

— Կը փնտռեմ Դերջանի Սարի Ղայա գիւղէն տագրս Եղիազար Տէր Անանեան, զաւակները Յովհաննէս, Անանիա, Ծաղիկ, Եղիսաբէթ։ Եղիազար ութ տարի առաջ գացած է Ամերիկա։ Իմացնել Ալթուն Տէր Անանեանի 50 Bld. Principesa Maria, Constantza, Roumanie։

— Կը փնտռեմ Յակոբ Նազարեան որ այժմ կը գտնուի Փարիզ։ Իմացնել՝ իր եղբօր Կարապետ Նազարեանի 13 Rue Prevost, Bauvais (Oise).

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
O. M. OHANESSIAN
Marque déposée MELKON

Եթէ կ՚ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէններ, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով։ Լօքում, փաքլաւա, քաատայիֆ, հէլվա, եւայլն։
25 Rue Vilin, Paris (20e)
Հեռաձայն Menil. 69—15

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Հացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

ԾԱԽՈՒ ՊԱՐԱՔԱ
ՊԻՍԷԹՐԻ ՄԷՋ

Պիսէթրի հայաշատ թաղի մը մէջ ծախու է պարաքա մը որ ունի երեք սենեակ, բաւականաչափ հող։ Գինը՝ 3000 ֆրանք, Պարաքան տեսնելու համար դիմել նպարավաճառ Եղիշէ Փափազեանի, 7 Rue Blanqui, Bicêtre, Seine.

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիներ	ամենալաւն ու ամանը	2-1 ֆրան

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Ամառ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռաթուառաւ Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

ՍԱԿԱՐԱՆ
5 Դեկտեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.89
Տոլար,		Dollar	25.38
Մարք	100	Mark	607.75
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	11.85
Թրք. ոսկի		» » or	108.—
Մէճիտիէ		Médjidié	8.—
Լէվա	100	Léva	18.40
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.90
Պելժ. ֆր.	»	Fr. Belge	71.10
Ջուից.	»	Fr. Suisse	493.25
Լէյ	»	Leï	15.15
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ.ֆր.Ֆոնս.		I Cr. Fonc. Eg.	2125.—
»		II »	1525.—
»		III »	1510.—
Թուրքի երկաթ.		Lots turcs	79.40

ՏՕՔԹ. Յ. ՔԻՒՐԹԻՒՐԵԱՆ
30 Ave. de Belleville, CHAVILLE (S. et O.)
Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կառ Մոնփարնասէն
ԿՐ ԴԱՐՄԱՆԻ ներքին, վէներական եւ մորթի հիւանդութիւններ
Կ՚ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժ.ժ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET V. YARJANIAN
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL. 97-39 եւ 96.70

կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատերը պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Աւրկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ՅՐԱՆՄԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱՅԻՏԱՔ վիթ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Յորջորդակցութիւնները ձրի են։

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ
(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԻՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՕԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)
18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97

Իրաւագէտ խորհրդատու ցէֆանս օֆիսմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիներ Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կր կատարէ նոթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն տեսակ թարգմանութիւններ։

Հայերու հաժար դիւրամատչելի պայմաններ.

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ։

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՑՆ

Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով

Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux *և* impots sur le revenue*ի յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները ձրիօրէն կը կատարեմ։*

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ որեւէ աւելի ուղղուած հարցումները ձրիօրէն կը կարգադրեմ։

ԱՄԻՍՆԵՐԻ ԵՒ ՏՈՒՅՆ ԻՄԿ տարիներէ ի վեր դիզուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ։

ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻ պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente *եւ* Registre de Commerce *չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ։*

Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires*էն եւ* BénéficesCommerciaux*էն տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, դուր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք։

Դիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՇԷՖԷՐԼԵՆ, Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Առեւտ. Դատարանի կողմէ վաւերացեալ։
150 Rue du Fbg. St. Dénis, Paris.

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամսականութիւն եւ ապահովագրութիւն։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները։
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) *Մէթրօ՝* Etoile

Կ՚ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ
իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԷՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ՚ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագրատ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

7 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1130

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

«Խաղաղասիրական ժողովրդավարութիւն» կը կոչէինք, անցեալ շաբաթ օր, Մոսկուայի յաղթանակը՝ Մանչուրիոյ կառավարութեան վրայ։ Արդարեւ, շաբաթը չլրացած, Մոսկուան իր դէմ կանգնած ունէր միւս աշխարհակալները, մասնաւորապէս Մ. Նահանգները, Անգլիան եւ Ֆրանսան։ Յիշեցնելով Քէլլոգի դաշինքը, որուն յարած են 55 երկիրներ, երեք պետութիւնները խորհուրդ տուած են երկու կողմերուն՝ խաղաղութեամբ կարգադրել իրենց վէճերը։

Քինաստան անշուշտ գոհ է այս միջամտութենէն, որ կը տանի ճիշտ հոգեբանական պահուն։ Իսկ խորհրդային միութիւնը չափազանց սրտնեղած, մանաւանդ Մ. Նահանգներուն դէմ, որոնք դաս տալու ձեւով մը արտայայտուեցան։ Խորհրդային շրջանակները կը կարծեն թէ այս բոլորը սարքուած են արիւղի մէջ, եւ կը կազմեն առաջին քայլը ուրիշ զործողութեանց։

Արդէն իսկ փրփուր կը հոսի կարմիր բերաններէ եւ գրիչներէ։ Մոսկուայի կառավարական պաշտօնաթերթը կը յայտարարէ թէ Մ. Նահանգները, Անգլիա եւ Ֆրանսա կը փորձեն աշխարհի միջամտութեամբ խափանել ռուսեւչինական համաձայնութիւնը։ բայց խորհրդային իշխանութիւնը պիտի մերժէ այդ «անբարեկամական» միջամտութիւնը եւ ամէն միջոց պիտի առնէ, զայն ձախողեցնելու համար։

Նոյն լեզուն կ'արձագանգէ համայնավար բոլոր հրատարակութեանց մէջ — եւ անշուշտ Երեւանի մէջ ալ։ Փարիզի արմիր պաշտօնաթերթերը այս ձեռնարկները կը համարէ պատերազմի պատրաստութիւն՝ խորհրդային իշխանութեան դէմ։

— «Բոլշեւիկ բանուորները խաղաղութիւն կ'ուզեն։ Խաղաղութիւնը անհրաժեշտ է իրենց, երկրին ճարտարարուեստը զարգացնելու, ինգամեայ ծրագիրը իրականացնելու, ընկերվարութիւն կառուցանելու համար։ Բայց, խաղաղութեան կամքը չի նշանակեր դողդոջուն խաղաղասիրութիւն։ ցեղափոխականները գործ ունին Աւետարանի խրատներուն հետ, անոնք ոչ քրիստոնեայ, ոչ տոլստոյական, ոչ ալ «քուէյքըր»։

Մոսկուայի սրտնեղութիւնը հասկնալու համար, կը բաւէ յիշել որ, չինական կառավարութիւնը, նախապէս ամէն պայման ընդունելէ յետոյ, հիմա սակարկութիւններ կը փորձէ, ինչպէս, տեղի կուտայ արեւելեան Չինաստանի երկաթուղիներու հարցին մէջ, պայմանաւ որ «խորհրդային իշխանութիւնը անձն առնէ այդ երկաթուղին խարիսխ չդարձնել համայնավարական գործունէութեան»։ Մոսկուան մերժեց առաջարկը, յիշելով առաջին համաձայնութեան վրայ։ Բայց, հաւատք ունի որ, համաձայնութիւնը ստորագրելով ամէն ինչ կը վերջանայ։ «Վերջին օրերու դէպքերը ցոյց կուտան թէ վտանգը անհետացած չէ, եւ թէ Մուքդէնի եւ Նանքինի վարիչները եւ անոնց փարիզի, Լոնտոնի եւ Ուաշինկդընի տէրերը ժամանակ կ'ուզեն, իրենց ուժերը վերակազմելու եւ վրէժ լուծելու համար։»

Այս անցուդարձին հետ միաժամանակ, չորեքշաբթի օր, Ժողովին մէջ տեղի կ'ունենար բուռն վիճաբանութիւն մը՝ անգլեւռուս յարաբերութեանց վերահաստատման մասին։

Լորտ Պիրքէնհէտ, նախկին նախարար Հնդկաստանի եւ ունդ պահպանողական, նեղը դրաւ աշխատաւորական կառավարութիւնը, հետեւեալ բանաձեւը ներկայացնելով.— «Խորհրդային իշխանութեան դիւանագիտական ճանաչումը անբաղդատելի է ներկայիս»։ Լորտ Թոմսըն, կառավարութեան ներկայացուցիչը, ճգնեցաւ համոզել թէ ամէն մի չոց ձեռք առնուած է, որպէսզի Մոսկուան համայնավարական աշխատանքներ չկատարէ Անգլիոյ մէջ։ Նոյնիսկ շեշտեց որ, եթէ այդպիսի փորձ ըլլայ Գ. Միջազգայինի անունով, խորհրդային դեսպանը պիտի ազբուի։

Հակառակ այս բոլոր յայտարարութիւններուն, Լորտ Պիրքէնհէտի բանաձեւը անցաւ 21ի դէմ 43 ձայնով։ Բրիտանական սահմանադրութեամբ, Լորտերու ժողովը չի կրնար դահլիճ ապալել։ Այլապէս, մանաւանդ եթէ կառավարութիւնը վստահութեան խնդիր յարուցած ըլլար, դահլիճը ինկած էր այս յուշարկութեան հետեւանքով։

կը հետեւի թէ՝ պայքարը կը շարունակէ պահել իր սրտնեղութիւնը աշխարհի վեցերորդ մասին եւ մնացեալ մասին մէջ եւ։

Միւս կողմէ նոյն ուժգնութեամբ կը շարունակուի մրցակցութիւնը երկու աշխարհակալութեանց, կարմիր եւ ճերմակ։

Չինաստանը կը մնայ նոյն անծայրածիր ձիարձակարանը, ուր վերթ բուռն, մեր թեթեւ, բայց յարատեւօրէն իրար կը կարնուին աշխարհի հզօրները։ Երկաթուղիներու խնդիրը պարզ առտուկ մըն է, աւելի մեծ յաւակնութիւններ ծածկելու համար։ Իսկ փարիզի դաշինքը՝ (Պրիան-Քէլլոգ) երեւոյթները յղկելու ձեւ մը։ Չէ՞ որ դիւանագիտական ամէնէն մութ ձեռնարկներն ալ մէջտեղ կը նետուին գաղափարական չնարակով մը։ Անո՛ւն խաղաղութեան, մարդկութեան, արդարութեան եւ քաղաքակրթութեան, ինչպէս վերջին պատերազմը... Մոսկուան ցարական աւարը փրկել կ'ուզէ յանո՛ւն խաղաղութեան, արդարութեան. միւսները՝ թէ՛ իրենց շահաստանները եւ թէ ազդեցութեան կոուանները։ Մանաւանդ որ, ըսած ենք արդէն, ապագայ ամէնէն մեծ բախումները կը սպասուին Խաղաղականի ափերուն վրայ։

Եւ այս բոլորը անոր համար որ, տակաւին ժողովուրդներ չլուծի տակ եւ երկիրներ՝ խաղալիք դրամատիրական կամ ինքնուրական ուժերու։

Այլ մանաւանդ քստմնելի ձգտումներ՝ տակրը հրմշտկելու եւ քերթելու։

Ատոնք ծարաւի են...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆՏԷՐ ԱՆՏԻՐԱԿԱՆ

Անատոլուի բեկորներուն բռնագաղթին առթիւ, Հալէպի «Եփրատ»ը խմբագրականի մը մէջ շեշտելով Ազգ. Ինամատարութեան մը անհրաժեշտութիւնը, կը պատմէ (23 նոյ.).

— «Այսօր խօսքը տալով բալուի շրջանէն տարագրուած դժբախտի մը, կը փութանք քանի մը թելագրութիւններ ընել նոր տարագիրներու թշուառութիւնները մեղմելու միջոցներուն վրայ։

Առաջնորդարանին դուռը ափ առած հայ մը ինտեւեալ կերպով կը պատմէ եղելութիւնը.

«... ֆիւրտ ադայի արտին մէջ կ'աշխատէի, կինս ալ այս մարդուն տան մէջ ինց եփելով կը զբաղէր։ ցանկարծ ժանտարմաներու խարազաններու ինարուածներուն տակ կքած բազմութիւն մը կանգ առաւ մեր բնակած գիւղը, —Հայեր որոնք հաւաքուած էին շրջանին միւս գիւղերէն։ կէս ժամուան ընթացքին, մեր գիւղին քանի մը «մըրապա» հայերն ալ առանց ժամանակ տալու ճամբորդութեան պատրաստուելու, միացուցին խումբին եւ տաժանելի ճամբորդութենէ վերջ նահանգին կեդրոնը առաջնորդեցին, ուր թէեւ ազատ ձգեցին մեզ, բայց անկարելի ըլլալով հաց ձարել, ստիպուեցանք Սուրիա ապաստանիլ, մեր ունեցած չունեցածը ծախելով անցագիր մը ինանելէ վերջ։ Մեր շրջանէն Հայաստան անցնիլը Սուրիա գալէն աւելի դիւրին ըլլալով, ժանտարմաներէն խնդրեցինք մեզի արտօնել դէպի ռըեւելք ճամբորդել։ Չընդունուեցաւ մեր խնդրանքը։ Գիտնալով որ Սուրիոյ մէջ «հոծ հայութիւն մը կայ Ազգ. Առաջնորդարանով եւ կանոնաւոր ժողովներով», նախապատուութիւն տուինք Հալէպի, յուսալով թէ հոս պիտի կրնանք ազգին պաշտպանութիւնը վայելել գոնէ մեր առաջին օրերուն մէջ։ Ափսո՛ս որ յուսախաբ եղանք»։

Այս է վերջին բռնագաղթի պատկերը իր բովանդակ պարզութեան մէջ։

Ուրոշ է որ հայ բեկորները *առ ի չգոյէ Հայաստանի*, հողային դրացութենէն օգտուելով կը հասնին Սուրիա, մասնաւորաբար Հալէպ, ուր շնորհիւ Հոգատար Պետութեան եւ Սուրիացի հայրենակցութեանց, բնակութիւն կը հաստատեն զանազան վայրերը, ի գին հազարումէկ դժուարութեանց։ Շուտով յուսախաբ կ'ըլլան սակայն, երբ ազգը իր բոլոր պաշտօնական ժողովներով եւ Առաջնորդարանով աստարբեր կը մնայ իրենց տառապագին կացութեան։

Մեզի եւ հաւանաբար ազգ. շրջանակներու անծանօթ կը մնայ մինչեւ ցարդ Սուրիա ապաստանածներու թիւը, քանզի այս թշուառներով ոչ ոք կը հետաքրքրուի։ ցարդ մրակ քայլը որ այս խեղճերուն օգնութեան հասնելու մտօք առնուած է, Առաջնորդարանէն եղած դիմումն է Հ. Ե. Ը. Միութեան տեղական մասնաժողովին որ իր կարգին փոխանցած է զայն եգիպտոսի։

Այս թշուառները կը հասնին կայան, ուր ամայութիւն միայն կը տիրէ իրենց շուրջը։ Քանի մը ժամ իրենց ցնցոտիները ցուցադրելէ վերջ, զգալով իրենց լքուած ըլլալը կը փութան «Հոգետուն», ուր հետաքրքիր Հայերէ կը շրջապատուին։ Հոն ալ ապաստան չի տրուիր այս եղկելիներուն, որոնք վերջապէս իրենց թեթեւ բեռը շալկելով շարան շարան կ'ուղղուին Բամատանիէի մօտ, քապրիներուն խանը որ տարիներով դատավարութեան առարկայ եղաւ Ազգ. Առաջնորդարանի եւ կալուածատիրոջ միջեւ։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՒՐԻՇ ՆՈՐ ՀԵՏՔ ՄԸ ԳՏՆՈՒԱԾ

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիճաս երէկ հարցաքննեց զանազան վկաներ, մասնաւորապէս Մոնթրէօյլի նպարավաճառ Տիկ. Քուէն, որ սեպտ. 9ին Րիկօտէնը տեսած էր Մոնթրէօյլի մէջ։

Հարցաքննութեան արդիւնքը կը հաղորդենք յայորդով։

Մինչ այդ, երկու նոր վկաներ մէջտեղ ելած են, որոնք կը յայտնեն թէ սեպտ. 9ին կէսօրէն յետոյ իրենց ինքնաշարժով Մոնթրէօյլ տարած են Րիկօտէնը։

Նոր վկաները, որոնք չեն ուզեր իրենց ինքնութիւնը յայտնել, մինչեւ որ հարցաքննիչ դատաւորը չկանչէ զիրենք, կ'ըսեն հետեւեալ պատմութիւնը.

Սեպտ. 9ին, ժամը 14էն քիչ առաջ, մինչ ինքնաշարժով կ'անցնէին Փարիզի հիւսիս-արեւելեան արուարձանի մէկ պողոտայէն, մարդ մը, որ շատ անհանդարտ եւ հետապնդուած ըլլալու երեւոյթ ունէր, հարցուց իրենց թէ Մոնթրէօ՞յլ կ'երթան։

Իրենց հաստատական պատասխանին վրայ, մարդը խընդրեց որ կառքին մէջ առնեն զինքը։ Երբ ինքնաշարժը Մոնթրէօյլ հասաւ, մարդը մեծ բարով բսաւ զինքը բերողներուն եւ ցատքեց հանրակառքի մը մէջ։

Այս երկու վկաները կ'աւելցնեն թէ՝ խնդրոյ առարկայ մարդը թեւին տակ ունէր թղթապանակ մը, զոր շատ դիւրութեամբ պիտի կրնան ճանչնալ եւ թէ դիմագիծը մեծ չափով կը նմանէր Րիկօտէնի պատկերին, զոր հրատարակած էին թերթերը։

Այս վկայութիւնը առաջնակարգ կարեւորութիւն ունի Ալմազեանը բոլորովին անմեղ հռչակելու տեսակէտէն։

Այսպէս ուրեմն, Մոնթրէօյլի հետքը հետզհետէ կը շեշտուի եւ քանի ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար քննութիւնները կը խորանան, մեր հայրենակցին անմեղութիւնը կը հաստատուի։

Ալմազեանի փաստաբան ժան-Շառլ Լըկրան իմանալով այս վկաներու մասին, չուզեց կապ հաստատել անոնց հետ՝ դատական իշխանութիւնը բոլորովին ազատ ձգելու համար։

Ո՞Վ ԳՆԵՑ ՐԻԿՕՏԷՆԻ ԱՐԻՒՆՈՏ ՄՆՏՈՒԿԸ

«Փոփիւլէր» կը գրէ թէ Րիկօտէնի արիւնոտ մնտուկը շինուած է գործարանի մը մէջ, որ իր ապրանքը ամբողջութեամբ կը ծախէ մեծաքանակ վաճառող տան մը։ Այս վերջինն ունի բազմաթիւ մասնաճիւղեր, որոնց մէկը՝ ավընիւ Սըքրէթան թիւ 19, Ալմազեանի բնակարանին (Ավընիւ ժան-ժօռէս) շատ մօտիկ։ Արդ, սեպտ. 9ի առտուն՝ արիւնոտ մնտուկին յարեւնման մնտուկ մը գնուեցաւ այդ մասնաճիւղէն՝ մարդու մը կողմէ, որուն ինքնութիւնը դիւրաւ ճշդուեցաւ։ Գնողն էր բացարձակապէս գաղտնի ոստիկան մը, կամ պարզապէս Քէ տէ՛զՕրֆէվրի (դատական ոստիկանութիւն) կամ ուրիշ տեղի կցորդ մը։

«Մենք այսօր միայն կը լսենք այս կարեւոր ժանրամասնութիւնը, կը գրէ «Փոփիւլէր»։ Պ. Պրնուա շատոնց պէտք է գիտցած ըլլայ ատիկա, չէ՞, Պ. Պրնուա։ Այս մասին բնաւ չէ խօսած մեծ ուլին հաղորդած իր բազմաթիւ եւ դիտուածաւոր զեկոյցներուն մէջ։

«Հարցաքննիչ դատաւորը, ճնշումին տակ հանրային կարծիքին եւ խորհրդարանական վերջին վիճաբանութեանց, վերջապէս ուժեղ մեզի պէս անկախ թերթերու բողոքներէն, բոլորովին կը փոխէ այժմ իր դիրքը։ Վերջապէս վերստանալով իր անկախութիւնը, — էական յատկութիւն օրինաւոր արդարադատութեան համար — հարցաքննիչ դատաւորը որոշած է լսել այն վկաները, որոնք ցարդ զանց առնուած, «խեղդուած» էին ոստիկանութեան կողմէ։ Ճշմարտութիւնը պիտի ծագի ի վերջոյ։ Դատական իշխանութիւնը այսպէս խիստ շառաչուն կերպով կ'այպանէ ոստիկանները, որոնք կը յուսանք թէ պիտի շփոթին եւ պատժուին։

«Բայց այն ատե՞ն։ Մարդ մը արգելափակուած է կամայական կերպով և անորակելի վերաբերումներու ենթարկուած դատական ոստիկանութեան կողմէ, մարդ մը՝ որուն ամբողջ գոյութիւնը խորտակուած է պարզապէս կամքովը ոչ շատ խղճամիտ մարդու մը, որ անծանօթ բայց հասկնալի պատճառներով, ստիպուած էր «սպանիչ մը» գտնել Րիկօտէնի համար։ Ի՞նչ պատիժ պիտի ենթարկուի այս մարդը, որ իր ձեռքին մէջ գտնուած բոլոր անմաքուր միջոցներով ժոլորեցուց հանրային կարծիքը եւ քիչ մնաց պիտի յաղողէր։ Կարելի չէ խաղալ մարդու մը գլխուն հետ, նոյնիսկ երբ խաղը լաւ կազմակերպուած է», կը վերջացնէ ընկերվարական թերթը։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՆՈՐ ԺՈՂՈՎ ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Դարձեալ Club du Faubourgի նախաձեռնութեամբ, հրապարակային վիճաբանական նոր ժողով մը տեղի պիտի ունենայ Սալ Վակրամի մէջ՝ յառաջիկայ երեքշաբթի գիշեր (10 դեկտ.) ժամը 8.30ին։

Պիտի խօսին՝ բացի «Ժուռնալ»ի խմբագիր Գաբրիէլ Բէօյեարէ, բազմաթիւ ծանօթ դէմքեր եւ հռետորներ։

Նոյն ժողովին մէջ Հոգեբանութեան դպրոցի ուսուցչապետ տոքթ. Փիէռ Վաշէ պիտի խօսի Տիւսէլտորֆի հրէշին վրայ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Հալէպի Ազգային Առաջնորդարանին կողմէ պատրաստուած վիճակագրութեան մը համաձայն վերջին երեք ամսուան մէջ Թուրքիոյ Արեւելեան Նահանգներէն Հալէպ հասած են 108 ընտանիք, ընդամէնը 428 անձ։ Առաջնորդին կարգադրութեամբ ամէն օր երկու քահանաներ կայարան կ'երթան, դիւրացնելու համար անոնց քաղաք մուտքը։ Նկատելով որ հասնող հայրենակիցներու մէկ մասը, իբր ծմրան պարէն, մաս մը իւղ եւ ձաւար բերած էր, Առաջնորդարանը գրեց պատկան վարչութեան որ անոնց պարէնը զերծ կացուցուի մաքսատուրքէ։ Առաջնորդին հիւրասէրով խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ հասնող բեկորներու տեղաւորման եւ պարենաւորման շուրջ։ Որոշուեցաւ ժողովրդային հանգանակութեան մասին բանակցիլ բարեգործականի տեղական մասնաժողովին հետ եւ եթէ կարելի է միացնել այս հանգանակութիւնը Ոսկեղէն կանոնի կիրակիի հանգանակութեան։ Խնդրուեցաւ նոյնպէս բարեգործականէն որ անչափահաս որբերը ընդունուին, իսկ դպրոցական տղաները ձրիօրէն առնուին մերձաւոր վարժարաններու մէջ։

Առաջնորդը քհնյ.ի մը ընկերակցութեամբ այցելեց մարզպանի փոխանորդ Լուի Լաւասդրի, որուն ներկայացուց հասնող գաղթականներու վիճակը եւ ջերմօրէն խնդրեց որ յետ այսու նոր հիւղակներ չքանդուին Սիւլէյմանիյէի եւ Համիտիյէի մեծ գաղթակայաններուն մէջ, աւելի չդժուարացնելու համար գաղթականներու տեղաւորման գործը։

Անցեալ շաբթուան իւրաքանչիւր կառախումբով Հալէպ հասան կարեւոր թուով տեղահաններ, որոնց մէկ մասը տեղաւորուեցաւ ազգականներու մօտ կամ քաղաքի գանազան թաղերը, մեծ մասն ալ ինքնաբերաբար ապաստանեցաւ Զէյթունի խանի մէջ։

Կ. Խաչի կողմէ տոքթ. Սեւեան այցելելով Զէյթունի խան՝ բժշկական դարմաններ տուաւ կարօտ հիւանդներու։

Բարեգործականի կայանին մէջ տեղի ունեցաւ խորհրդակցական հաւաքոյթ մը՝ տեղահան կարօտեալներու օգնութեան հասնելու համար։ Բարեգործականի ատենապետը հաղորդեց որ կեդրոնը 50 անգլ. ոսկի տրամադրած է կարօտեալներու անմիջական պէտքերուն համար։

Սուրիոյ սահմանին վրայ գամբշլը եւ այլ տեղեր կարեւոր քանակութեամբ տեղահաններ կը գտնուին, մեծ մասը կարօտ վիճակի մէջ։

ՍՈԿՈԼՆԻԿՈՎ, Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը՝ չորեքշաբթի օր Մոսկուայէն ճամբայ ելաւ դէպի իր նոր պաշտօնատեղին։

ՍԸՐ ԼՈՒՄԸՆՏ ՕՈՒԻԼՖ, Մոսկուայի անգլիական նորընտիր դեսպանը այսօր ճամբայ կ'ելլէ դէպի խորհրդային մայրաքաղաքը, ուր պիտի հասնի երեքշաբթի օր։ Իրեն կ'ընկերանան դեսպանատանխորհրդական Ասթընկուաթ-քին, քարտուղար մը եւ կցորդ մը։

«ԻՄՓԷՐՕ», ճայրայեղ ֆաշիստներու պաշտօնաթերթը դադրեցուց իր հրատարակութիւնը։ Իր վերջին թիւին մէջ կը յայտարարէ թէ պիտի վերհրատարակուի՝ երբ կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը թուրաթի հրամայէ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԽՆԴԻՐԸ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան 11րդ Ընդհ. Ժողովը առանձին ուշադրութեան առած էր երիտասարդ սերունդի դաստիարակութեան խնդիրը եւ հրահանգած կուսակցութեան պատասխանատու ժարմիններուն, որ յեղափոխական դաստիարակութիւնը խոբացնեն Դաշնակցութեան շարքերը հոծ զանգուածներով լեցնող երիտասարդութեան մէջ։

Այդ առթիւ կարճ յօդուած մը գրելով «Դրօշակ»ի մէջ, կը թեւլաղրէի յեղափոխական եւ հեռուղական դաստիարակութիւն մը տալ մեր շուրջը հաւաքուած բազմահազար երիտասարդութեան, որմէ դուրս պիտի գան այն կոչեցեալները, որոնք հարիւրին հարիւր դաշնակցական նկարագիր եւ բարոյական պիտի ունենան, ու պիտի իրենց ուսերուն վրայ տանին այն մեծ գործը, որ նախորդ սերունդներն իրենց կը թողուն։

«Դրօշակ»ը նոյն թիւով (թիւ 7-8) կ'անդրադառնար կոմերիտ. բջիջներու թեքումներու մասին։ Ու այս երկու արտայայտութիւնները, — մէկը մեր կազմակերպական ներքին կեանքին թելադրանքով, իսկ միւսը, հիմնուած Խորհրդային Հայաստանի մամուլի անառարկելի փաստերուն վրայ, իրական յուզումի մը մատնած են «Խորհրդային Հայաստան»ը (հոկտեմբեր 6ի թիւը) ուր եղ. Զուբար ընդարձակ թերթօնով մը, անհիմն ու ծիծաղելի առարկութիւններով, իրենց ներքին քայքայումը կը պաշտպանէ։ Մ'ինչ կողմէ՝ պատէ պատ կ'իյնայ, ապացուցանելու որ Դաշնակցութիւնը «տրագեդիա» մը կ'ապրի, չունենալով նախորդներուն յաջորդող երիտասարդ սերունդ մը։

Ընթերցողն այն տպաւորութիւնը կը կրէ այդ յօդուածէն թէ կոմունիստ կուսակցութիւնը ներքին եւ արտաքին ճակատէն պաշարուած է Դաշնակցութեան դրոհով։

Ահա հատուած մը, իրենց յուզումը պատկերացնող.

— «Մեր պայմաններուն եւս դասակարգայինէն չնայելի յանձին Դաշնակցութեան, վերջերս սկսել է բացառիկ ուշադրութիւն դարձնել բանուոր եւ աշխատաւոր դիւղացիութեան ծնունդ երիտասարդ սերնդի վրայ՝ վերջինս իր ազդեցութեանը ենթարկելու համար, իր հնամենի զէնքերին՝ նացիոնալիզմի եւ շովինիզմի ագիտացիային եւ պրոպագանդային էլ աւելի ուժ տալուն պատկով, Դաշնակցութիւնն օգտագործում է հակապրոլետարական իդէոլոգիայի բոլոր նուաններն, սկսած սպէցիֆիզմից մինչեւ աչերի եւ հաշտուողականների օպորտունիզմը։ Դաշնակ ղեկավարները շատ լաւ հասկանում են որ բոլշեւիզմից, լենինիզմի դլխաւոր ճանապարհից շեղուող բոլոր կածանները տանում են դէպի բուրժուական «Հոմը»։ Այդ է պատճառը որ Դաշնակցական ժամուկն առանձին գուրգուրանքով եւ հրճուանքով դիմաւորում է իւրաքանչիւր թեքում մեր կոմերիտմիութեան շարքերում»։

Այս երկարապատում նախադասութիւնները եթէ հայերէնի վերածենք, ու դուրս ձգենք շարք մը կաղապարուածքառերն եւ բացատրութիւններ, որոնք անիմաստ են այս պարագային, կը տեսնենք որ բոլշեւիկ հայ հրապարակագիրները մտահոգ իրենց ներքին թեքումներէն, ու իրենց շրջապատին մէջ հետզհետէ զարգացող գարտուղի ժտայնութիւններէն, սպառնալիքով մը կը բացագանչեն.— Բոլոր տեսակի թեքումները (բոլշեւիկեան շարքերէն) եւ բոլոր տեսակի հակաբոլշեւիկ ժտայնութիւնները (սոց.-յեղափոխական, սոց.-դեմոկրատ ևլն.) լենինիզմի դլխաւոր ճանապարհէն շեղած կածաններ են, որոնք կը յանգին Դաշնակցական հոսանքին։ Բուրժուական «Հոմ»ը, կապիտալիսմը- իմպէրիալիսմը, դրութիւն մը որ միշտ սարսափի մատնած է Խորհ. Հայաստանի ինը տարուան ղեկավարները։ վերջ ի վերջոյ ժամանակն է որ ըմբռնենն թէ անցած տասնամեակին տիրող հայ բոլշեւիկները դարշ եւ ճեղքուտուած կեղեւ մը դարձած են, առանց միջուկի։ Նոր հասած միջուկը թեքումներ ունի, եւ ո՛ր կածանէն որ անցնի, միեւնոյն է (ըստ իրենց արտայայտութեան) պիտի երթայ դէպի Դաշնակցական «Հոմը»։ Իսկ ճեղքուած կեղեւի թեքումներու բեկորները մենք կը տեսնենք աքսորի ճամբաններուն վրայ։

Այս իրողութեան հանդէպ, յօդուածագիրը բոլշեւիկեան «անկեղծութեամբ» քարոզ կը կարդայ այն երիտասարդութեան դլխին, որ «անկեղծօրէն սխալուել եւ շեղուել է լենինեան գծից»։ Ի հարկէ, ստիպուած է և՛ սխալուել և՛ շեղուել, որպէսզի շիտակ բան մը տեսնէ, եւ ուղիղ ճանապարհ մը գտնէ։ Սակայն բոլշեւիկ հրապարակագիրը առանց քաշուելու կը թելադրէ (այսպէս է իմաստը այն հատուածին որ քիչ վերը զետեղեցինք) որ անկեղծօրէն չսխալին։ Այսինքն լենինեան գիծը անկեղծութեան հետ զուգահեռ չընթանար։ Պէտք է վարժուին կեղծիքի եւ պատեհապաշտութեան։ Այդ պարագային, բոլշեւիկեան բոլոր տեսակի սխալներն ու շեղումները դինովի հաւասարակշռութեամբ պիտի պարբեն լենինեան գծի վրայ։

Երկրի շղթայուած երիտասարդութեան փոքրիկ արտայայտութիւնները խորապէս յուզած են բոլշեւիկ ղեկավարները որոնք միշտ մեծախօսութեամբ կանոններ կը սիւան իրենց վերջաբանին մէջ, ու վճռականօրէն կը յայտարարեն թէ Դաշնակցութիւնը ոչ միայն երկրի ներսը, այլ եւ արտասահմանի մէջ իսկ երիտասարդ սերունդ չունի։ Երկրի երիտասարդութեան մասին իրենց արտայայտած մտահոգութիւնները ու եղրակացութիւնները տրամաբանական օդակում չունին։ Ընդհակառակն այդ թեքումներու մէջնոլորտին մէջ, Դաշնակցական սերունդ կը պատրաստեն։ Իսկ արտասահմանի երիտասարդութեան մասին կ'անդրադառնանք յաջորդ յօդուածով։

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

ՄՈՒԹ ԽԱՂԵՐ

Թաւրիզէն կը գրեն մեզի. — Էջմիածնէն Ռուբէն եպիսկոպոս Մանասեանը անցած է Ռաշտ եւ Թէհրան, ուրկից պիտի երթայ Պաղտատ, իբրեւ առաջնորդ։ Իր տուած տեղեկութեան համաձայն Արսէն Ծ. վարդապետ Ղլճեանը (որ երբեմն եղաւ Վիեննայի հովիւ եւ ապա անցաւ Մարսէյլ) ձեռնադրուած է եպիսկոպոս եւ պիտի գայ Պարսկաստան, իբրեւ առաջնորդ Ատրպատականի։ Այս պաշտօնը ձեռք բերելու համար Արսէն վարդապետը պիտի երթայ Մոսկուա, բոլշեւիկեան պաշտպանութիւնը ապահովելու։ Ցետոյ ճամբայ ելլէ դէպի Թէհրան, ուր պիտի դիմէ Պարսից կառավարութեան, յոյս ունենալով որ այս միջոցներով կրնայ դառնալ Ատրպատականի առաջնորդ։

Երեւի դեռ նկատի առած չէ Ատրպատականի հայութեան ձայնն ու կանոնադրութիւնը, որով միայն կ'ընտրուին առաջնորդները։

ՍԵՆԵԱԿԻՆ, ՀԱՆՈՒԹԻՆ, ԲՆԱԿԱՐԱՆԻՆ ՎԱՐՁՔԵՐԸ ԿՐ ՎՃԱՐԵՍ ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ։

ԻՆՉՈ՞Ւ ԴԺՈՒԱՐ ԿՈՒԴԱՑ ՆՈՅՆ ԿԱՆՈՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՎՃԱՐԵԼ ՀԱՅ ԹԵՐԹԻՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ, ՈՐ ԱՆՈՐ ԵԿԱՄՈՒՏԻ ՄԻԱԿ ԱՂԲԻՒՐՆ Է, ՇԱՆՈՒՑՈՒՄԻՆ ՀԵՏ։

ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

ԺՈՐԺ ՄՈՆԷԻ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄԸ

Ժորժ Մոնէ (Շարունակելով)։ — Ամէն պարագայի մէջ, եթէ, քննութիւն բացուած ըլլալու պատճառով, չպատասխանուի դատական ոստիկանութեան դէմ ուղղած այս երկու առաջին բողքներուս, կայ ոստիկանութեան երրորդ մէկ զեղծարարութիւնը, զոր կ'ուզեմ մատնանշել եւ որուն մասին կառավարութիւնը պիտի կրնայ պատասխանել ինծի. ա՛յն թէ՝ ոստիկանութիւնը իր քննութիւնները առաջ կը տանի քիչ մը ինքնագլուխ կերպով, եթէ ներելի է ըսել, առանց դատական իշխանութեան հակակշռին։

Ինչպէս կը տեսնէք, կայ թերացում մը, զոր պէտք է շեշտել, որովհետեւ չեմ կրնար սահմանափակուիլ միայն ոստիկանութիւնը դատափետելով. դատական իշխանութիւնը ինքն ալ վերծ չէ քննադատութենէ։

Եթէ ոստիկանութիւնը չարաչար կը գործածէ իր նախաձեռնութիւնը, պատճառն այն է որ հարցաքննիչ դատաւորը այդ բանը թոյլ կուտայ իրեն։ Պ. Լուի Ռոլէն իր օրինագիծին մէջ իրաւամբ դիտել կուտար թէ կան բազմաթիւ հարցաքննիչ դատաւորներ, որոնք իրենց միակ պարտականութիւնը կը նկատեն ինքնութեան հարցաքննութիւն կատարել, փորձագէտ մը նշանակել, թաղին ոստիկանապետին կամ դատական ոստիկանութեան յանձնարարութիւն տալ Երբ ստանայ փորձագէտին տեղեկագիրը եւ ոստիկանապետին քաղած վկայութիւնները, թղթածրարը փակուած է կը փոխանցուի դատարանին։ Հարցաքննութիւնը վերջացած է։

Այսպէս պէտք չէ կատարուի քննութիւն մը։ Հարցաքննիչ դատաւորը պէտք է անձամբ հետապնդէ հարցաքննութիւնը։ Ոստիկանութիւնը իրեն համար պէտք է կատարէ անհրաժեշտ եւ առաջնակարգ, բայց ստորադաս դեր մը։ Դատաւորը պէտք չէ որ վկային ըսէ պարզապէս. «կը հաստատէք ոստիկանապետին առջեւ բրած ձեր յայտարարութիւնները» ու ատենագրութեան մէջ աւելցնէ՝ «կը հաստատեմ յայտարարութիւնս»։ բանաձեւը եւ ստորագրել տայ զայն։

Եւ սակայն ասիկա շատ ընթացիկ ձեւն է։ Նոյնիսկ պատահած են ինծի հարցաքննիչ դատաւորի մը մասին, որ սովորութիւն ունէր վկաներուն ստորագրել տալու սա պարզ յայտարարութիւնը. «կը հաստատեմ ոստիկանապետին առջեւ տուած վկայութիւնս», այն աստիճան որ օր մը նոյն յայտարարութիւնը ստորագրել տուած է մէկու մը, որ մարդու առջեւ որեւէ վկայութիւն չէր տուած։

Կը տեսնէ՛ք թէ մինչեւ ուր կ'երթայ զեղծարարութիւնը։ Պէտք է որ վերջ գտնէ ասիկա։ Ահա՛ թէ ինչու, իմ հարցապնդումիս մէջ պահանջեցի որ դատական նախաբերը ներկայ գտնուի, որպէսզի կարենայ ըսել մեզի թէ անհրաժեշտ չէ՞ միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի դատաւորները հնարաւորութիւն ունենան իրենց դերը կատարելու աւելի աչալուրջ եւ խղճամիտ կերպով։

Պիտի առարկէ անշուշտ ինծի թէ փարիզի հարցաքննիչ դատաւորները վերջին ծայր զբաղած են եւ թէ անոնց համար անկարելի է անձամբ վարել քննութիւնները։

Լիւսիէն Լեյէս, դատական նախարար.— Պիտի առարկեմ ձեզի թէ անոնց թիւը բաւարար չէ։

Ժորժ Մոնէ.— Լա՛ւ, ատոր համար ձեր պահանջելիք վարկերը չպիտի վերժենք... (Բացագանչութիւններ կեդրոնէն եւ աջակողմէն)։

Փոլ Ֆոժոլ.—Դուք չէք քաւէարկեր եւմտացոյցը։

Ժորժ Մոնէ.— Զպիտի վերժենք վարկերը, եթէ ուզէք մեզի առաջարկել թէ նոր հարցաքննիչ դատաւորներ պիտի նշանակէք։ Բայց խիստ ստիպողաբար կը պահանջենք որ հարցաքննիչ դատաւորները սիստեմատիկ կերպով ոստիկանութեան ձեռքը չյանձնեն իրենց ընելիքը, եւ լրիկ հաւանութեամբ մը, իրենք զիրենք ոստիկանութենէն ստորադաս չնկատեն։

Որովհետեւ դատաւորները կարծես ընդունած ըլլան թէ՝ հարցաքննութեան մը ընթացքին իրենց դերը երկրորդական է եւ թէ ոստիկանութեան կողմէ կատարուած քննութիւնը աւելի փաստացի է քան հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ կատարուածը։

Թէ՛ եղեռնադատ ատեանին եւ թէ պատժական ատեանին առջեւ կատարուած հարցաքննութեանց ընթացքին շարունակ կը տեսնենք որ նախագահը ամբաստանեալին կ'ըսէ. «Դատական ոստիկանութեան առջեւ խոստովանած էք։ Ցետոյ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ ուրացած էք։ Այդ պահուն ձեր փաստաբանին հետ համաձայնո՞ւրդ, կառուցած էք պաշտպանութեան եղանակը։ Պաշտպանութեան ի՛նչ եղանակի պիտի դիմէք այսօր»։

Ինչպէս կը տեսնէք, դատաւորը ինքն ալ աւելի շատ ճշդապարտութիւն կը վերագրէ դատական ոստիկանութեան կատարած քննութեան, քան կանոնաւոր հարցաքննիչ դատաւորի կատարածին։

Ես չեմ ընդունիր դատաւորին այս հաւանութիւնը ոստիկանութեան առաջնակարգ դերին մասին (ծափեր ծայրագոյնձախակողմէն եւ ձախէն)։

Չեմ ընդունիր նոյնպէս որ իրերու այս կացութիւնը նուիրագործուի հանրային կարծիքին եւ նոյնինքն կառավարութենէնկողմէ, ինչպէս կը հաստատէ այն իրողութիւնը թէ՝ փարիզի 40 ոստիկանապետները պատուոյ լեգէոնի սպաներ են, մինչ հարցաքննիչ դատաւորներու կէսը նոյնիսկ պատուանշան չունի։ (ծափեր ծայրագոյն ձախակողմէն)։

փիէր թէթէնժէ. — Ատիկա ճիշդ չէ։

Ժորժ Մոնէ.— Այս պարզ իրողութեան մէջ կարելի է տեսնել յղացման պատկերը ընկերային այն կեղծ նուիրապետութեան, որ ոստիկանութիւնը դատաւորէն աւելի առաջ կը դասէ։ (ծափեր նոյն սեղաններուն վրայ)։

Մասնաւորաբար ամբիոնէ ի վեր կը տեսնենք ոստիկանութեան այս փառաբանութիւնը, որ հետզհետէ աւելի սիստեմատիկ կերպով առաջ կը տարուի։

Ես երբեք չեմ մտածած ուրանալ ոստիկանութեան արժանիքները։ Անիկա անհրաժեշտ է մեր կառավարութեան։ (Բացագանչութիւններ եւ ծիծաղներ աջակողմէն)։ Անոր պաշտօնն է թէ՛ կարգը յարգել տալ թէ հետապնդել յանգաւորները։

Բայց պէտք չէ ոստիկանութիւնը դարձնել տեսակ մը գերագոյն իշխանութիւն՝ քաղաքացիներու ամբողջութեան վրայ, պէտք չէ աստուածացնել զայն։ (ծափեր ծայրագոյն ձախակողմէն)։

Bulletin de la police judiciaireէն նոր ուշադրութիւն ցոյց պիտի տայ ձեզի թէ ոստիկանութեան գաղտնի ոստիկաններու պետ պալըրա բնակեր իր եւ իր ընկերներուն ուղղած նամբաստանութեանց դէմ։ Ու ոստիկանութեան գաղտնի թերթին մէջ ինքզինքը չկրնար դացնելու համար հրատարակած երկար յօդուածը կը վերլուծէ յիշելով անունները բոլոր այն գաղտնի ոստիկաններուն, որոնք սպաննուած են իրենց պարտականութեան ճամբուն վրայ։ Ընթերցողին անհունօրէնգաւազին ցուգակցելէ, որուն առջեւ ես ինքս կը խոնարհիմ ամէնէն առաջ. բայց լսեցէք եղրակացութիւնը.

«Ոգեկոչելով անոնց յիշատակը, ժտածեցէք անոնց ձգած այրիներուն եւ որբերուն վրայ։ Ամենքս ֆրանսայի գաւակները ենք։ Արդարութեան կշիռին մէջ, անոնց ցաւագին յիշատակը կրնայ թերեւս մոռցնել տալ կասկածելի Արեւելքցիները որոնք, ո՛վ գիտէ ինչպէս խուսափած են փոքրովի սարսափէն կամ թրքական եաթաղանէն...» (Բացագանչութիւններ ծայրագոյն ձախէն)։

Այսպէս ուրեմն, այս պարոնները համար, ամբաստանեալը որ կը բողոքէ իր ենթարկուած բարքերուն դէմ, վերջի վերջոյ «կասկածելի Արեւելքցի» մըն է միայն։ Ինչ մեղք, որ փոխրմը կամ ենիչէրի մը ընկերութիւնը չէ ազատած անոր ձեռքէն՝ նախքան ոստիկանութեան ձեռքն իյնալը եւ իր չարամտութեամբ այսքան գայթակղութիւն յարուցանելը...։ Անընդունելի է որ մեղադրուի քաղաքացի մը՝ որ պարզապէս քաղաքացի մըն է եւ ոչ թէ ոստիկան մը։ (ծափեր ծայրագոյն ձախէն)։ (5)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՁՆՈՒՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Պ. Հ. Տէրոսկի, տարօրինակ ցեղ մը վերնագրին տակ, «Ծառաչ»ի 1117 թիւին մէջ, քաղուածաբար տեղեկութիւններ կուտար ճափոնական Արքիպելագոսի հիւսիսային կղզիներուն մէջ ապրող բնածիններու մասին, Այնոս կամ Այնու կոչուած, որոնք կը պատկանին սպիտակ ցեղին։

Զարմանալին անոնց սպիտակ ցեղին պատկանիլը չէ միայն։ Այլ ա՛յն է որ, այդ շրջանները ուսումնասիրական արշաւախումբ կազմող գիտուններ կապակցութիւն գտած են Այնուներու եւ Հայ ցեղին միջեւ։

1927 յուլիս 2ին «Իլլիւստրասիոն» շաբաթաթերթն էր որ տուած էր այդ հետաքրքրական լուրը, ընկերացնելով երեք նկարներ Այնու ցեղին տիպարներէն։

Անշուշտ այդ նորութիւնը խիստ հետաքրքրական էր եւ ապագայ հայ պատմութեան ուսումնասիրութեան տեսակէտով նոր հարցերու դուռ կը բանար։ Նոյնարհաւանի պէտք է խոստովանիմ թէ՝ ձեռնարկած ըլլալով կարգ մը տուեալներու վրայ պատրաստել հայ ցեղի եւ իր հարեւաններու հետ ունեցած յարաբերութիւններու մասին յիշատակագիր մը, որուն կուզար որոշ կերպով օգնել վերի տեղեկութիւնը, չէի ուզած ժամուլին յանձնել։ Եւ տարօրինակ կերպով շատերու ուշադրութենէն վրիպեր էր այդ յօդուածը ևկեղրօնը թերեւս մտած չըլլայ մեր պատուական եւ աչալուրջ խուզարկու Պ. Հրանտ - Սամուէլի հայկական վաւերաթուղթերու նշանաւոր պարկին մէջ։

Հիմա քանի որ կը ներկայանայ Այնուներու մասին խօսելու, անհրաժեշտ կը նկատեմ թարգմանաբար տալ որոշ լուսաբանութիւններ։

ՀՈՒՅՍԻՍՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ՀՈՒՅՍԱՓԱՌԸ

ԳԼՈՒԽ Ժ.

ԿՈՒՐՍԱՆՏԻՆ ՊՈՊՈՎԻՉԻ ՀԱՎԱՏԱՐՄՈՒՆՔԸ

— Հատ մը բառերու մեջ, ըսաւ Մելիք, ըսեմ թէ ես ալ կը հաւատամ ձեր անմեղութեան, սակայն ինծի համար ալ կարեւոր է ձեր անմեղութեան ապացոյցը տեսնել։ Ես ձեզ կը հաւատամ, որովհետեւ ձեր աչքերուն մէջ կը կարդամ ձեր անմեղութիւնը։ Ես ձեզ կը հաւատամ, որովհետեւ ձեր ամբողջ էութիւնը կը բացագանչէ, թէ դուք անմեղ էք

Մոսկուայի արտաքին քաղաքականութիւնը

Խորհրդային միութեան արտաքին փոխ-գործավար Լիտվինոֆ երկու ժամ տեւող զեկոյց մը ներկայացուց խորհրդային միութեան կեդր. գործադիր կոմիտէին (Խորհրդարան), օտար պետութեանց հետ յարաբերութեանց մասին։

Խօսելէ յետոյ ռուսեւչին վէճին եւ պետութեանց վերջին միջամտութեանց վրայ, Լիտվինոֆ ըսաւ թէ Անգլիոյ հետ բնականոն յարաբերութեանց վերահաստատումը ամենէն կարեւոր դէպքն է կեդր. գործադիր կոմիտէի վերջին նիստէն ի վեր։ Անդրադառնալով պրոպագանդի խնդրին, Լիտվինոֆ ըսաւ թէ ծիծաղելի է խորհրդային կառավարութիւնը պատասխանատու ընել անգլ. կայսրութեան մէջ կատարուած համայնավար անպաշտօն քարոզութեանց մասին։ Ամէն պետութիւն պրոպագանդ կը կատարէ, սա տարբերութեամբ որ ոմանք ուրիշներէն աւելի ճարպիկ կ'ըլլան։

Գերմանիոյ հետ յարաբերութիւնները բարեկամական են, ինչպէս առաջ։ Միայն թէ կարգ մը գերման խմբակներ եւ կազմակերպութիւններ կ'աշխատին՝ անտեսական կեղծ շահերու պատրուակին տակ, կառավարութիւնը մղել հակախորհրդային քաղաքականութեան։ Խորհրդային Միութիւնը համակրանքով կը դիտէ Գերմանիոյ ձերբազատումը վէրսայլի դաշնագրին պարտադրութիւններէն։

Ֆրանսայի հետ յարաբերութիւնները թէեւ բնականոն են, բայց եթէ դատենք Ֆրանս. մամուլի ընթացքէն, շատ համակրական չեն։ «Մեր կողմէ ոեւէ խոչընդոտ չկայ այդ յարաբերութեանց բարելաւման համար, թէ քաղաքական եւ թէ տրնտեսական մարդին մէջ։ Չենք կարծեր սակայն թէ մեր կողմէ այս ուղղութեամբ կատարուած դիմումները անհրաժեշտ պատասխանը կարենան գտնել»։

Իտալիոյ հետ Մոսկուայի յարաբերութիւնները շատ լաւ են։ Լեհաստանի հետ կը փափաքի լաւ յարաբերութիւններ մշակել, այս մասին անհրաժեշտ առաջարկները եղած են, բայց արդիւնքի մը չեն յանգած։

Թուրքիոյ հետ բարեկամութիւնը կը պահէ իր ամբողջ տարողութիւնը։ Մօտ օրէն Էնկիւրի պիտի երթայ Գարախան՝ անձնապէս վստահեցնելու համար Թուրքիան խորհրդային միութեան անոր հանդէպ զգացած անբռնաբարելի բարեկամութեան։

Պարսկաստանի հետ յարաբերութիւնները անխախտելիօրէն բարեկամական կը մնան։

Խորհրդային կառավարութիւնը կը հետաքրքրուի Աֆղանիստանի արագ խաղաղեցումով. նոր կառավարութիւնը ճանչցաւ առաջին օրէն եւ հաստատեց բարիդրացնութեան յարաբերութիւններ։

Լիտվինոֆ խօսեցաւ նաեւ միւս պետութեանց հետ յարաբերութեանց մասին. ցաւով յիշեց թէ Պեսարապիան, որ անվիճելիօրէն ռուսական նահանգ մըն է, դեռ օտար տիրապետութեան տակ կը գտնուի։

«Խորհրդային միութեան շուրջ ստեղծուած է թշնամական մթնոլորտ մը։ Դրամատիրական երկիրներու յարուցած դժուարութիւնները կը պահանջեն որ Ռուսիա աչալուրջ գտնուի։ Հակախորհրդային ձգտումներուն դիմադրելու համար անհրաժեշտ է ուժովցնել երկրին դիմադրական կարողութիւնը, զինուորական եւ նաւային ուժերը պատրաստ պահելով ամէն յարձակման դէմ։»

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը իր 58րդ նստաշրջանը պիտի գումարէ Ժընեւի մէջ՝ յառաջիկայ յունուար 13ին։ Իտալիոյ արտաքին նախարար կրանտիի խնդրանքով է որ որոշուած ժամանակէն ութ օր առաջ կը գումարուի։ Այս նստաշրջանին պիտի նախագահէ Լեհաստանի արտաքին նախարար Զալէսքի։

Իտալիոյ թագաւորը Պապին կոչ

Լատերանի դաշնագիրը սկսած ըլլալով գործադրուիլ, առջի օր Իտալիոյ էմմանուէլ Գ. թագաւորը եւ Էլէնա թագուհին հանդիսաւոր այցելութիւն տուին Պիոս ԺԱ. Պապին։ 1870էն ի վեր Իտալիոյ թագաւորն ու Պապը խզած էին իրենց յարաբերութիւնները։

Լեհ Խորհրդարանը վերաբացուած

Ինչպէս կը յիշուի, վերջերս Լեհաստանի պատերազմական նախարար մարշալ Փիլսուտսքի հարիւրաւոր սպաներով գացած էր խորհրդարան՝ անոր վերաբացման օրը։ Դիկտատորական կառավարութիւնը ամիսներէ ի վեր փակած ըլլալով խորհրդարանը եւ միայն ելմտացոյցը քուէարկելու համար հրաւիրած ըլլալով գայն, կը վախնար որ խորհրդարանին առաջին գործը պիտի ըլլար անվստահութեան քուէ տալ կառավարութեան եւ տապալել գայն։ Որպէսզի ատիկա չպատահի, Փիլսուտսքի սպառնական այդ միջոցին դիմած էր։

Խորհրդարանի ընկերվարական նախագահը՝ Տաշինսքի ժերժած էր բանալ խորհրդարանը՝ սուրերու եւ սուիններու սպառնալիքին տակ, ու հոկտ. 31ին անորոշ պայմանաժամով յետաձգած բացումը։

Այժմ վարշաւայէն կը հեռագրեն թէ՝ Տաշինսքի բացած է խորհրդարանը հինգշաբթի ժամը 12.10ին։ Ո՛չ մէկ նախարար ներկայ էր։

Նախագահը յանուն ազգին շնորհակալութիւն յայտնելէ յետոյ լեհ բանակին, դիտել տուաւ թէ ո՛չ մէկ քաղաքակիրթ ժողովուրդ կ'ընդունի որ բանակը քաղաքականութեամբ զբաղի։ Խորհրդարանը, ըսաւ, երկու գլխաւոր աշխատանք ունի, նախ փարատել տնտեսական տագնապը, յետոյ վերաքննել Սահմանադրութիւնը։ Այս աշխատանքները գլուխ պիտի հանէ՝ եթէ ժամանակ տրուի իրեն։

Նախագահին ճառէն վերջ հասան վարչապետը եւ քանի մը նախարարներ։ Յետոյ սկսաւ վիճաբանութիւնը՝ ելմտացոյցի մասին։

Կէսօրէն վերջ, ընկերվարական եւ արմատական կուսակցութեանց նախագահները, բուռն կերպով քննադատեցին կառավարութիւնը, որմէ վերջ քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որով անվստահութիւն կը յայտնուէր կառավարութեան։ Բանաձեւին ի նպաստ քուէարկեցին ընկերվարական, արմատական, գիւղացիական, քրիստոնեայ ռամկավար, բանուորական-ազգային կան երեսփոխանները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ «Տրամ - Օփերէթ» խումբը՝

ղեկավարութեամբ ծանօթ դերասան **Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ**

կը ներկայացնէ վերջին անգամ

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

15 Դեկտ. կիրակի գիշեր ժամը ճիշդ 8.30ին

SOCIÉTÉS SAVANTESի ՍՐԱՀԸ

8 Rue Danton, Métro: Odéon կամ St. Michel

Գ. արարին Տիկ. Մ. Սուրաբեան կ'երգէ «Սեւորակ աչեր»ը եւ կը պարէ Կովկասեան Լեռնական պարեր։

Արեւելեան օրքէսթրը ղեկավարութեամբ Թաոխտ ԺՈՐԺիի

Գիները 25, 15 և 10 ֆր. *Դիմել բոլոր հայ ճաշարանները*

ԲԺՇ՝Ն. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԹԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
ՄԷԹՐՕ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումը արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, էքզ. մամիզ.) եւ վարխի։ Մասն. լաբորատուար։ Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—8
Կիրակի 9—12,

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Այս իրիկուն ժամը 9ին՝ նիւթ՝ վիճաբանութիւն «Գրականութիւնը ներկայ Հայաստան»ում նիւթի մասին։

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Երգիչ-դերասաններ տէր եւ տիկ. Հայկ-Աբթիւի (Իտալիայէն նոր ժամանած Tenor - Soprano) վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին։ Salle des Hautes Etndes Socialeի *մէջ,* 16 Rue de la Sorbonne. Métro: Odéon *եւ* St. Michel.

Կը մասնակցի ծանօթ դաշնակահարուհի Օրիորդ Ֆիրուհի Զարափեան։ կ'երգեն՝ հայկական ընտիր կտորներ, իտալական նշանաւոր օփերաներ՝ Tosca - Per-te, La Waly, Mdme Butterfly *եւայլն։ Նոյնպէս կը ցուցադրուին երգախառն պատկերներ։*

ՏԵՂԵՐՈՒԻ ԴԻՆԵՐ՝ 25, 15, 10

Տոմսերը կը ծախուին Անի եւ Ծլորիա ճաշարանները։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ը. Ո. Միութեան Պիւեան. քուրի մասնաճիւղի թէյասեղանը, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 28 Rue Nationale, Պիւեանքուր, *ի պատիւ Պ. Շահխաթունիի։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։*

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔԻ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Պար Մոնթիմանթալի մէջ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՓԱՐԻԶ գտնուող բոլոր Պարսկահայերը կարեւոր խնդրի մը համար խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի ժամը 2ին Café la Petite Source, *Մէթրօ Օտէոնի դիմացը։*

«ԳՐԱԿԱՆ ՊԱՆԴՈԿ».— Այս անունով նոր միութիւն մը կազմուած է Մարսէյլի մէջ. Դեկտ. 1ին։ Առաջին հանդիպումը՝ վաղը կիրակի, Café Claridgeի *առեւտի սրահը։ Նիւթ՝ «Գաղութահայ գրականութեան կարելիութիւնները»։ Մուտքը ազատ է։*

Պ. ՕՆՆԻԿ եաղմաճեանէ կամ Մինաս Ալթունեանէ կը խնդրուի հանդիպիլ խմբագրատուն։

L'ATELIER
ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
L'Admirable visite
et Bilora
օր ընդ. մէջ
VOLPONE

Cirque de Paris | Էքզոլ Միւիմէր | ամննալաւն ու ժամը | 2-1 ֆրան

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET
17 Rue St. Lazare (Rue St. Georgesի անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24.83

ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՕՒԿ

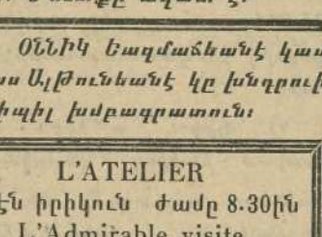
Երբ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հացի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET հացերը։

Ուսիվի *խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր։*

Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

Ֆրանսահայ աշխատաւորներուն եւ խանութպաններուն

ՊԱՐԶ ԵՐԿՏՈՂ ՄԸ

ղրկեցէ՛ք մեզ, յայտնելով ձեր հասցէն եւ վարը յիշուած քաթալօկներուն թիւերը, զանոնք կը ստանաք Զրի։

ԹՒԵՐ։ 1—Մահճակալներ, 2—ամէն տեսակ կարասիներ, 3—խոհանոցի սպասներ, 4—կարի մեքենաներ, 5—երեխաներու կառքեր, 6—ֆոնոկրաֆներ, 7—վառարաններ, օճախներ, 8—հեծելանիւներ, 9—զգեստեղէն, 10—երաժշտական գործիքներ։

Ձեր քաթալօկներէն ձեր ընտրած առարկաները, ձեզ կը ղրկուին ԱՒՈՒՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ, 6էն 15 ամիս ԱՊԱՌԻԿ *ճամբու ծախքը մեր վրայ կը ղրկուին ՓՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ։*

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ նաեւ Ֆրանսայի բոլոր հայաշատ կեդրոններու մէջ, իրենց պարապ ժամերը օգտագործել փափաքող երիտս. գործակալներ։

Մանրամասն պայմաններու համար, գրեցէ՛ք մեզ՝

G. Badouhassian, 16 Bld. des Italiens. Marseille.

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց
ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ո. կորի, Ջդային, Ազեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։*
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ÉTS "TOUT POUR LE CONFORT"
26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-44
CHAUFFAGE CENTRAL
ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE ingénieur E. T. P.)
Կը ստանձնէ շօֆաժ ամենքրալի, սալ որը պէներու եւ տաք ջուրի գետեղումներ
ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻԻՆ
Մեր մէջտեղ կատարեցէք նաեւ ձեր սալամանտրերու եւ խոհանոցի վերաքերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու դնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ։
Միեւնոյն Տան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւլն. — կանխիկ եւ ապառիկ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԵՂՉ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1-7
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ
քացուած է
DORK
կօշիկի վաճառատունը
46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON
Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ զեղչուած գիներով միայն դեկտեմբեր 1—7։

ՏՕՔԹ. Ց. ՓԻՒԹԻՒՔԵԱՆ
30 Ave. de Belleville, CHAVILLE (S. et O.)
Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կառ. Մոնփարնասէն
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԻ ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւններ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժմ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

FUMISTE-PLOMBIER
Կը ստանձնէ կապարի եւ զինկի ամէն տեսակ գործեր, մանաւանդ Ջուրի խողովակներու գետեղում եւ նորոգութիւն։ Դիմել նամակով՝
A. TATOULIAN
12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

tailleur
A. BERBERIAN
24. RUE BERGERE
Tél.: Prov: 05-49 Paris 9

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՐԱՉԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Խմբագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

8 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1131

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՖԼՈԹԻ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՋՐՈՒԱԾ

ՆՈՐ ՓԱՍՏԵՐ ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ԱՆՄԵՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ուրբաթ օրուան հարցաքննութիւնը եկաւ նոր լոյս սփռել Ալմաջեանի խնդրին մէջ: Առանց բուն ոճրագործին մասին վճռական գաղափար մը ձեռք բերելու, հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս հետզհետէ գոյացուց թէ ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթ չէը կրնար փոխադրել ըլլալ րիկօտէնի մարմինը պարունակող սնտուկը: Ալմազեանի մեղսակցութեան մասին ձեռք բերաւ կարեւոր փաստեր:

Ֆլոթ, որուն վկայութեան մեծ կարեւորութիւն կուտար ոստիկանութիւնը, կը պնդէր թէ՝ Ալմազեանի խանութէն առած սնտուկը հիւսով կապած էր կառքին առջեւի մասը, իր կողքին, ժոզէֆ Մուսիէ, կառ տիւ Նորի բեռնակիրը, որ ծանօթ սնտուկը կշռելու եկած էր, երդուբննալով յայտարարեց.

— *Միշտ ըսած եմ թէ* սնտուկը կառքին ներսի կողմը կը դնուէր: *Ես բռնեցի դրան մօտ գտնուող մեղխէչը, մարդը բռնեց միւսը եւ կառքէն դուրս հանելով դրինք սալակին վրայ:*

Փաստաբան Լըկրան.— *Սնտուկը բերող մարդը օտարականի՞ տպաւորութիւն ունէր:*

Ժոզէֆ Մուսիէ.— *Նախորդ յայտարարութիւններուս մէջ ալ ըսած եմ,* մարդը օտարականի ինչպէս չէր երեր: *«Կառախումբը ժամը քանի՞ին Լիլ կը մեկնի... Ուշադրութի՛ւն դիւրաբեկ է...: կարծեմ թէ կառախումբս մեկնած է, ժամը քանին կ'առնեմ:*

Ժոզէֆ Մուսիէ բացարձակապէս չճանչցաւ Ֆլոթը, ինչպէս չէր ճանչցած Ալմազեանը:

Թերթերը գարմանք կը յայտնեն թէ ի՛նչպէս մինչեւ հիմա խաբած էին գիրենք՝ գրել տալով թէ՝ ըստ Մուսիէի յայտարարութեան, սնտուկը կառ տիւ Նոր տանող մարդը օտարականի հրնմանութիւն էր: «Լը Մուառ» կ'ըսէ թէ՝ հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս գայթացած է այս բոլոր անկանոնութիւններէն եւ ըսած.

— Այս պայմաններուն տակ կարելի չէ հարցաքննութիւն տարել:

Բազմաթիւ մանրամասնութիւններ պահուած են Մաթիֆասէ, երեք օր առաջ միայն ծանօթացած է անոնց:

Մաթիֆաս երկարօրէն հարցաքննեց Ֆլոթը՝ սեպտ. 9ին շաբաթ փողոց թիւ 1էն փոխադրած սնտուկին եւ ճամբորդներուն մասին: Ֆլոթ սեպտ. 28ին դատական ոստիկանութեան ուղղած իր գանկին մէջ կ'ըսէր թէ սեպտ. 9ին թեւերը սոթտած կապոյտ գոգնոցով մարդ մը եկած էր եւ իր կառքը տարած շապանէ փողոց: Ետոյ այդ մարդը ներս մտնելով հագուած, գոգաւոր սեւ գլխարկ մը դրած եւ ձեռքը մուշտակի կամ հագուստի ծրարով մը կառքին մէջ նստած էր՝ ուրիշ երկու մարդերու հետ, որոնք սընտուկ մը ունէին, եւայլն: Այդ մարդը յետոյ վար իջած էր փըթիթ գլխարկի փողոց:

Դատաւորը Ֆլոթը դէմ դէմի բերաւ շապանէ փողոցի թիւ 1ի տիրակիչ Ալէքս Տոյչի գաւակները՝ 17 տարու Լիլին եւ 15 տարեկան Ռիամը, որոնք սեպտ. 9ին սնտուկով մը կառ տիւ Նոր գացած էին: երկուքն ալ չճանչցան Ֆլոթը, բայց այս վերջինը ճանչցաւ զանոնք...

— Ձեր նամակին մէջ ըսած էիք թէ երկու մարդեր փոխադրած էք, դիտել տուաւ Մաթիֆաս:

— Այդ օրը այնքան ճամբորդներ փոխադրեցի, որ թերեւս «փոթած» եմ յաճախորդներս: Հիմա կը յիշեմ որ աւելի պզտիկ մարդիկ մըն ալ կար իրենց հետ:

— Ի՞նչպէս հագուած էր:

— Չեմ յիշեր:

Ֆլոթի ակնարկած կապոյտ գոգնոցով մարդը կը կարծուէր թէ Վոլմն է, անթելի վաճառատան պաշտօնեայ, որ բոլորովին ջրեց Ֆլոթի վկայութիւնը, նախ ըսաւ թէ երբեք կապոյտ գոգնոց չի հագնիր, յետոյ ո՛չ Ֆլոթը կը ճանչնայ ոչ ալ սնտուկը:

Ելի ետոյ ըսաւ թէ ինքնաշարժը ինք գացած բերած էր Լուսնա հրապարակէն: Իր երկու պզտիկ քոյրերէն զատ մարդ չկար ներսը, ճամբան որ եւ է մէկը վար չիջաւ.ծրար ալ չունէին:

Այսպէս ամէն կէտի վրայ Ֆլոթի հակասութիւնները հաստատեցան:

Գ. Մաթիֆաս լսեց նաեւ կայարանի տոմսակավաճառ ժոզէֆ Սիմոնը, որուն տուած Գ. կարգի թիւ 0163 տոմսակով արձանագրել տուած եր րիկօտէնի սնտուկը Լիլի համար: Նիկոն յայտնեց որ եթէ տոմսակը տեսնէ, կրնայ ըսել թէ ո՛ր ժամուն ծախած է:

ՄՈՆԹՐԷՕՅԼԻՆԵՐՈՒ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Փաստաբան Լըկրանի պահանջին վրայ, հարցաքննիչ դատաւորը լսեց նաեւ երկու վկաներ՝ Մոնթրէօյլէն: Նախ լսուեցաւ Նպարավաճառ Տիկին Իրէն Քուէ, որուն խանութը կը գտնուի Րիկօտէնի գնած տան դիմացը: Տիկ. Քուէ ըսաւ թէ մը— ճիշդ թուականը չի յիշեր— երկու մարդեր եւ երկու տիկիններ կը մտնէին այդ տունը: Չի գիտեր թէ Րիկօտէն անոնց հետ էր, որովհետեւ չէր ճանչնար զայն: Տիկին Քուէ առաջին անգամ սեպտ. 15ին լսուած էր գատական ոստիկանութեան կողմէ, սակայն թղթածրարը չէ յանձնուած հարցաքննիչ դատաւորին. ասկէ զատ «ժուռնալ» սեպտ. 1ին հրատարակած էր որ յայտարարութիւնները Տիկին Քուէի եւ Մոնթրէօյլի մէջ գործակալ Ֆրափիէի, որոնք կարեւոր մանրամասնութիւններ հաղորդած էին: Այժմ այս երկուքն ալ չեն կրնար բացատրապէս ըսել թէ սեպտ. 9ին Րիկօտէնը տեսած էին Մոնթրէօյլի մէջ:

Ֆրափիէ սեպտ. 9ին ժամը 11ին երկու կիներու հետ միասին Րիկօտէնի տան առջեւէն կ'անցնէր, երբ գարմանքով տեսաւ թէ այր մը եւ կին մը դուրս կ'ելլէին տունէն:

Ֆրափիէ Մաթիֆասի յանձնեց Րիկօտէնի տան բանալիները: Ատոնցմով կնիքի տակ առնուած առարկաներու թիւը կ'ըլլայ 51:

Ֆօպուռ Մոնմարթրը փողոց՝ Լիւթրոի սրճարանին սպասաւորը Պուշէ յայտարարեց Պ. Մաթիֆասի թէ Ալմազեան ամէն իրիկուն, երբեմն նաեւ կէսօրներէ վերջ այդ սրճարանը կուգար եւ թուղթ կը խաղար օտար բարեկամներու հետ: Սեպտ. 9ին Ալմազեան սրճարան եկաւ ժամը 13-14, տուփ մը սիկարէթ գնեց եւ մօտ մէկ ժամ թուղթ խաղաց:

Այս վկայութեան մեծ արժէք կուտայ հարցաքննիչ դատաւորը: Առաջին անգամն է որ մէկը կը հաստատէ թէ մեր հայրենակիցը սեպտ. 9ին կէսօրէ վերջ սրճարան գացած էր:

ՄՈՐՕ-ՇԱՖԷՐԻ ԳՈՐԾԻՆ ՄԷՋ ԿԸ ՄՏՆԷ

Ֆրանսացի ամէնէն նշանաւոր փաստաբաններէն տը Մորօ-Շաֆէրի՝ առջի օր Պ. Մաթիֆասի ներկայացաւ յանուն Րիկօտէնի քրոջ՝ Տիկի Տիւրանի, որ իրրեւ դատախազ կը ներկայանայ՝ իր եղբօր սպանութեան առթիւ բացուած քննութեան մէջ:

*** Դատական քննութեան տնօրէն Պ. Ամի խոստացած էր երէկ վերջապէս հաղորդել իր տեղեկագիրը՝ Ալմազեանի խանութէն գտնուած արեան հետքերու մասին:

Եթէ դարձեալ յետաձգէ իր տեղեկագրին յանձնումը, փաստաբան Լըկրան բողոք պիտի ներկայացնէ:

Անուսաուափը խորհրդային դրախտին մէջ

20,000 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ՐԻԿԱ, 5 դեկտ.— Ամերիկա երթալու համար Ռուսիայէն հասած հրեայ գաղթականները կը յայտնեն թէ ներկայիս ամբողջ Ռուսիոյ մէջ գանգուածային ձերբակալութիւններ, աքսորներ եւ գնդակահարութիւններ տեղի կ'ունենան: Միայն Մոսկուայի մէջ նոյեմբեր 7ին (բոլշեւիկեան յեղափոխութեան տարեդարձին) 20,000 հոգի ձերբակալուած եւ բանտարկուած են: Այս թիւը աննախընթաց է բոլշեւիկեան տարեգրութեանց մէջ: Ձերբակալութիւնները կատարուեցան գլխաւորաբար Նիքիցքի եւ Ավերսքոյ թաղերուն մէջ, ուր կ'ապրին ռուս ժառանգորականներու ժառանգորդները:

Գաղթականները կը պատմեն նաեւ թէ սահմանապուխին վրայ բոլշեւիկները ամօթալի խուզարկութեան ենթարկեցին գիրենք: Որպէսզի կիները ոեւէ բան չթաքցնեն, բոլորովին մերկացուեցան: Դրամ, գոհարեղէն եւ թանկարժէք առարկայ, բոլորն ալ գրաւուեցան: Այս խեղճերը Րիկա հասան՝ առանց սանթիմ մը ունենալու իրենց գրպանին մէջ: Իրենց միակ յոյսն է դրամ ստանալ Ամերիկայի իրենց ազգականներէն:

Նոր ձերբակալութիւններ Հայաստանի մէջ

Ստոյգ աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ՝ վերջին օրերս Հայաստանի Զեկան կրկին շարժման մէջ դրուած է: Կատարուած են հարիւրաւոր ձերբակալութիւններ: Մանրամասնութիւնները կը պակսին:

Թուրքիա եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը

«Տէյլի Թելէկրաֆ» կը գրէ թէ՝ Թուրք կառավարութիւնը այս տարի երրորդ անգամ ըլլալով կէս-պաշտօնական դիմումներ կը կատարէ գանագան շրջանակներու՝ հասկնալու համար թէ ի՞նչ պայմաններու տակ կրնայ մտնել Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ: Թուրքիա կ'ուզէ տեւական աթոռ մը ունենալ Խորհուրդին մէջ, եւ կամ կէս-տեւական աթոռ մը՝ ինչպէս Լեհաստան: Մօտ օրէն Թուրք պետական դէմքեր պիտի հասնին Եւրոպա, այս մասին գանագան պետութեանց մտքերը շօշափելու համար:

Էնկիւրի Թաքուն յոյս մը կը սնուցանէ թէ՝ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելով, պիտի կրնայ միջազգային փոխառութիւն մը յայողցնել:

Ընդհ. գործադուլ Յունաստանի մէջ

Աթէնքի կազի բանուորներուն գործադուլը մեծ ծաւալ ստացաւ: Միւս ճիւղերու աշխատաւորները եւս միացան գործադուլին, ինչպէս հանրակառքի, օթոպուսի, էլեկտրական գործարաններու բանուորները, համալսարանական ուսանողները. ասկէ զատ երկաթուղիի աշխատաւորները իրենց կարգին պահանջագիր մը ներկայացուցին, սպառնալով բանթողներուն միանալ՝ եթէ գոհացում չստանան:

Կառավարութիւնը վճռած ըլլալով տեղի չտալ ամէն գնով, ձերբակալել տուաւ գործադուլի վարիչները:

Հայկական գաղութներ Սուրիոյ մէջ

Ազգերու Դաշնակցութիւնը կը ծրագրէ հետեւեալները՝ իսքենտերունի մէջ հողեր գնելով նոր հայ գիւղեր հաստատելու համար.—

1.— 300 հեկտար հողով նոր գիւղ մը, Հայ Շէնի մօտերը՝ 75 ընտանիքի համար: 2.— Սօուգ Սուէն երկու քիլոմեդր անդին, 200 հեկտար հող՝ 75 ընտանիքի համար: 3.— Գիւղ մը Թօփ Պողազի մօտ, 800 հեկտար հողով, որուն 200ը լեռնային, ոռոգելի եւ առողջ օդով. կրնայ բաւել 180 ընտանիքի:

Իւրաքանչիւր ընտանիքի տեղաւորումին ծախք կը հաշուուի 40 օսմ. հնչուն ոսկի, կամ այն է 320 ընտանիքի համար 12,800 ոսկի հնչուն եւ հողին գնումին համար 14,000 ոսկի: Ընդամէնը 25,800 օսմ. հնչուն ոսկի կամ 25,000 ստերլին:

Թուրքեւհեղկի վէճը

Երկար ընդհատումէ մը յետոյ, Էնկիւրիի մէջ կը վերսկսին Թուրքեւհեղկէն բանակցութիւնները: Հեղկէն կառավարութիւնը այս անգամ կ'առաջարկէ փոխանակել Թուրքիոյ Յոյներուն

. . . «ՁԱՐ ՄԸ Ի ՄԷՐ ՄԱՆԿՏԱՆ»

Մեր բացած հանգանակութեան առթիւ, անգամ մըն ալ ընթերցողներուն ուշադրութեան կը յանձնենք երկաթագործ Մանուէլի նամակը, այնքան սրտառուչ՝ իր պարզութեան մէջ.

— «Քալաժաֆա քաղաքին մէջ բնակող հայ ազգայինները, թիւով 28 ընտանիք, շատ տարինեըէ ի վեր դպրոց մը կամ մանկապարտէզ մը չէին ունեցած եւ թիւով 22 մանկտին թափառական փողոցները կը շրջէին:

Արգահատելով յիշեալ մանուկներուն վրայ, իմ երկաթագործի խանութիս անծուկ նիւթականէն գոհելով բացած եմ մանկապարտէզ մը, որ կը շաբունակուի մէկ տարիէ ի վեր: Սակայն միջոցներս անբաւական ըլլալուն, մանկապարտէզը գոցուելու վտանգին տակ կը գտնուի,

Մեր մանկապարտէզը ամսական 350-400 տրախմի (100-150 ֆրանք) բաց մը կ'ունենայ,որուն համար կը խնդրեմ ճար մը խորհիլ ի սէր մանկտան:»

ԹՈՅԼ ՉՏԱՆՔ ՈՐ ՓԱԿՈՒԻ ՔԱԼԱՄԱՔԱՑԻ (ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ) ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

ՄԻԱՅՆ 2000 ՖՐԱՆՔ, ՄԷԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ԾԱԽՔԻ ՀԱՄԱՐ

Բ. ՅԱՆԿ	
Բիւզանդ Տէվլէթեան (փոխան ծադկեպսակի)	100
Վ. Ի.	100
Յարութիւն Գրսլանեան	50
Տիրան Տէր Ներսէսեան	30
Պ. Պալենց	25
Ե. Թօլայեան-Կավռօշ	20
Պօղոս Գորգիկեան	25
Ա. Տէրտէրեան	25
Ալիս Շէքէրեան	10
Ոմն Ա.	5
Գումար	400
Ա. ցանկին գումարը	260
Ընդհ. գումար	660

ՊԷՅՐՈՒԹԻ մէջ ձերբակալուած է հայ գաղտնի ոստիկան Արմենակը, որ փորձած է սպառնալիքով դրամ կորզել սրճարանատէրէ մը:

կալուածները Յունաստանի Թուրքերու կալուածներուն հետ եւ վճարել 490,000 ստերլին: Գալով առանց անցագրի երկրէն հեռացող Յոյներուն, անոնց պիտի արտօնուի իրենց կալուածները հաշուեյարդարի ենթարկել, պայմանով որ երկրին մէջ չբնակին:

Ասկէ զատ հակակշռի միայուն խառն Ցանձնաժողով մը պիտի կազմուի Արեւելեան Թրակիոյ Թուրքերուն համար. նախագահը պիտի ըլլայ չեզոք անձ մը, մասնակցութեամբ մէկ Թուրք եւ մէկ յոյն պատուիրակի, որպէսզի ոչ մէկ միջադէպ ծագի բողոքներու առթիւ:

Յետոյ Թրակիոյ մէջ բնակող Թուրքերը եւ Պոլսոյ Յոյները «էթապլի» պիտի նկատուին:

Գարախան Էնկիւրիի դեսպան

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ տարեգլխուն կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի մտնեն արտաքին գործավարութեան մէջ: Ժողովրդական գործավարներու նախագահ Րիկովի պիտի յաջորդէ Պերլինի խորհրդային դեսպան Կրէստինսկի, որուն օգնական պիտի տրուի Էնկիւրիի դեսպան Սուրիցի:

Էնկիւրիի դեսպան պիտի նշանակուի Գարախան՝ Սուրիցի տեղ: վարշաւայի դեսպան պիտի ըլլայ փրա'կայի խորհրդային ներկայացուցիչ Ա'տտոնէֆ Օֆստիէնկօ: Արտաքին փոխ-գործավար Լիտվինոֆ Պերլինի դեսպան պիտի նշանակուի: Րիկովի տեղ Գ. Միջազգայինի քաղաքական Բիւրոյի նախագահ պիտի նշանակուի Ստալինի արբանեակներէն Մոլատով:

Տոքթ. Շախթի եզրայրը

Միջազգային քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ աղմուկ կը հանէ Ռուսիսպանքի տնօրէն և Լահէյի Խորհրդաժողովին գերման պատուիրակութեան նախագահ տոքթ. Շախթի եղբայրը: Շախթ՝ կառավարութեան ուղղուած յուշագրով մը կը յիշեցնէ թէ՝ յունիս 7ին եընկի ծրագիրը ստորագրուած ատեն կողմերը ստանձնած էին գանագան յանձնառութիւններ որոնք չկատարուեցան: Կար նաեւ երկրորդ պայման մը. Գերմանիոյ ելեւմտական եւ տնտեսական քաղաքականութիւնը այնպէս մը պիտի կարգադրուէր, որ Գերմանիա աւելի թեթեւօրէն պիտի կրնար կրել եընկի ծրագրին բեռը: Վեց ամիս անցաւ եւ այդ պայմանները չկատարուեցան: Շախթ կը գանգատի որ 400 միլիոն մարքի յատկացուած գումարէն գրկուեցաւ Գերմանիա՝ ի նպաստ Անգլիոյ: Նոյնպէս ենթարկուեցաւ ուրիշ գրկանքներու:

Գերման կառավարութիւնը պատրաստեց խիստ պատասխան մը, զոր չորեքշաբթի պիտի ներկայացնէ խորհրդարանին, վստահութեան խնդիր յարուցանելով: Կը կարծուի թէ Շախթի նպատակն էր ուժ տալ ազգայնականներուն, որոնք դեկտ. 22ին ընդհ. քուէի պիտի դիմեն՝ եընկի ծրագրին դէմ:

Պոլսոյ ողողումներուն վտանգը

Վերջերս Պոլսոյ շրջանին մէջ տեղացած յորդառատ անձրեւներուն հետեւանքով ջուրի մեծ ընդունարանները ծանր վտանգի մը մէջ կը գտնուին, սպառնալով Պոլսոյ բնակչութեան: Պելկրատի անտառի մեծ ջրամբարը որ Պոլսոյ կողմի բնակչութեան ամբողջ ըմպելի ջուրը կը հայթայթէ, յորդած եւ պատերը ճաթած են: Եթէ պատերը տեղի տան ջուրի ճնշումին, ընդունարանի մէկ միլիոն թոնօ ջուրը պիտի հոսի դէպի վար, իր առջեւ եղած արգելքները բոլորովին քշելով: Հեղեղին պատճառելիք վնասէն զատ, Պոլսոյ բնակչութիւնը առանց ջուրի պիտի մնայ: Նման ջրամբար մը շինելու համար 59 միլիոն ոսկի ծախսել պէտք պիտի ըլլայ:

Քաղաքապետութիւնը միջոցներ ձեռք առած է ջուրի ճնշումը նուազեցնելու համար: Ութ սուգակներ եւ 100 բանուորներ կ'աշխատին հսկայ աւազանին մէջ սուգելով ծորակներ գտնել ու բանալ:

ՀԱՅ ԳԻՐՔԸ ՄԻՇՏ ՏԻԽՈՐ ՊԵՏՔ Է ՄՆԱՑ

„ՀԱՅՈՑ ՀԱՅԿԱԿ“

(ԵՋ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ ՄԱՏՈՒՅՑԻՑ)

Ի՞նչ դիտեր ձեզ հետ Ալիքսի Տիմոֆեյի Տոլստոյը, երբ ձեր ընկերները ձեզ ծաղրում էին, որ դուք ձեր ստացած գրքերը չեք կարդում, այլ ծալում եք ու դնում գրքակալի տակ, որպեսզի ոտքերը չցեխոտվեն։ Ի՞նչ դիտեր ձեզ հետ Տոլստոյը, երբ ձեր ընկերները ձեզ ծաղրում էին, որ դուք ձեր ստացած գրքերը չեք կարդում, այլ ծալում եք ու դնում գրքակալի տակ, որպեսզի ոտքերը չցեխոտվեն։

Ի՞նչ դիտեր ձեզ հետ Տոլստոյը, երբ ձեր ընկերները ձեզ ծաղրում էին, որ դուք ձեր ստացած գրքերը չեք կարդում, այլ ծալում եք ու դնում գրքակալի տակ, որպեսզի ոտքերը չցեխոտվեն։

Ես ինքս ինձ հետ Տոլստոյ եմ տարել, ինչպես ասում են, ամեն տեղ, ամեն ժամանակ։ Ես նրա հետ եմ ճաշել, նրա հետ եմ ընթրել, նրա հետ եմ քնել։ Ես նրա հետ եմ ճաշել, նրա հետ եմ ընթրել, նրա հետ եմ քնել։

Ես ինքս ինձ հետ Տոլստոյ եմ տարել, ինչպես ասում են, ամեն տեղ, ամեն ժամանակ

ՄԱՀՎԱՆ ՀԱՐՅԱՆ

Ս. Յ.

Ծնվել է Ղարսի մարզի Ղուլլուջա գյուղում (այժմ՝ Ախուրյանի շրջան) Ծովագ Հարությունի Ավետիսյանի ընտանիքում։ Ավարտել է Ղուլլուջայի միջնակարգ դպրոցը։ Ուսումնառության տարիներին ակտիվ մասնակցություն է ունեցել հասարակական կյանքին։ Եղել է Ղուլլուջայի կոմերիտմիության կազմակերպիչ։ Ղարսի մարզային կոմերիտմիության կոմիտեի առաջին քարտուղարներից մեկը։ Ղարսի մարզային կոմիտեի կազմում աշխատել է կուսակցական կազմակերպիչ, կուսակցական կազմակերպությունների հետ աշխատանքների բաժնի վարիչ, մարզային կոմիտեի քարտուղար։ Ղարսի մարզային կոմիտեի քարտուղարությունից հետո աշխատել է Ղարսի մարզային գործադիր կոմիտեի նախագահի տեղակալ, Ղարսի մարզային գործադիր կոմիտեի նախագահ։ Ղարսի մարզային կոմիտեի քարտուղարությունից հետո աշխատել է Ղարսի մարզային գործադիր կոմիտեի նախագահի տեղակալ, Ղարսի մարզային գործադիր կոմիտեի նախագահ։ Ղարսի մարզային կոմիտեի քարտուղարությունից հետո աշխատել է Ղարսի մարզային գործադիր կոմիտեի նախագահի տեղակալ, Ղարսի մարզային գործադիր կոմիտեի նախագահ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՅԱԼ

Ծնվել է 1900 թ. հունվարի 1-ին Ղարսի մարզի Ղուլլուջա գյուղում։ Ավարտել է Ղուլլուջայի միջնակարգ դպրոցը։ Ուսումնառության տարիներին ակտիվ մասնակցություն է ունեցել հասարակական կյանքին։ Եղել է Ղուլլուջայի կոմերիտմիության կազմակերպիչ։ Ղարսի մարզային կոմիտեի քարտուղարներից մեկը։ Ղարսի մարզային կոմիտեի կազմում աշխատել է կուսակցական կազմակերպիչ, կուսակցական կազմակերպությունների հետ աշխատանքների բաժնի վարիչ, մարզային կոմիտեի քարտուղար

“ՅԱՌԱՋ,, կը ծախուի

Ծանօթ կրպակներէն զատ, նաեւ RUE FBG. MONTMARTRE
ՔԱՖԷ ՎԻԿՏՈՐԻ ԴԻՄԱՑԻ ՔԷՕՇԿԸ

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

Երգիչ դերասաններ ցէր եւ տիկին ՀԱՅԿ - ԱՐԾԻԻԻ
(Իտալիայէն նոր ժամանած Tenor - Soprano)
Այսօր կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Salle des Hautes EtudesSocialesի մէջ
16 Rue de la Sorbonne. Métro: Odéon եւ St. Michel
Կը մասնակցի ծանօթ դաշնակահարուհի Օրիորդ Ֆիրուճի Զաւափեան։ կ'երգեն հայկական ընտիր կտորներ, իտալական նշանաւոր օփերաներ՝ Tosca - Per-te, La Waly, Mdme Butterfly եւայլն
Նոյնպէս կը ցուցադրուին երգախառն պատկերներ։
ՏԵՂԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐ՝ 25, 15, 10

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Պուա-Քոլոնպի Մասնաճիւղին կողմէ
Կը նախագահէ՝ Պ. ՋԱՏԻԿ ՄԱՆՋԱՏԵԱՆ
14 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Պուա Քոլոնպի քաղաքապետութեան սրահներուն մէջ՝ Rue des Halles:
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Դերասան Պ. Բագրատունի, դերասանուհի Տիկ. Մ. Սուրաբեան, Պ. Յակիկ Նշանեան (երգ), փարիզի Հայ Ցրամաթիքի դերասաններէն Տիկ. Ատրինէ Տէր-ուան, Պ. Պ. Շ. Սարեան, Գմբէթեան, Ա. Կոթիկեան, Մաքսուտեան եւ Սարաֆեան։
ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ (Կոսիտ. Վրդ.)
Երգ, նուագ, սրտաբոյանութիւն։ Ճոխ պիւֆէ։ Ընտիր ժազ պիտի ղեկավարութեամբ Պ. կարմիրեանի։ Մուտք 10 ֆրանք։

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ” ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

ԷԼՅՈՐԱՏՕ ՍԻՆԷՄԱՅԻ ՄԷՋ, 24 Փլաս Քասթէլան (Place Castellane)
Կը ներկայացուի 6 Դեկտ. Ուր. օրէն մինչեւ 12 Դեկտ. Հինգ. շաբթի իրիկուն, ամէն օր կէսօրէ վերջ ժ.ը 3ին եւ իրիկունը 9ին։

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՖԻԼՄ„

Հայերէն բացատրութիւններով։ Նուագախումբը կը նուագէ հայերէն եղանակներ։
Ծանօթ.— Աշխատաւորներու համար բացառիկ ներկայացում
8. Դեկտ. ԿԻՐԱԿԻ ԱՌԱՒՕՏ ԺԱՄԸ 9—12
Երաժշտութիւնը կը կատարուի Սոնոր գործիքով (appareil sonor)
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԿԱԼՈՒԱԾԱՏԷՐ ԵՂԷՔ ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Ծախու են 15 տուներ 2 փէսով։ երեք ամրսէն պարապ յանձնելի։ Յանձնառութիւն պայմանագրութեամբ։ Գին՝ 12,000 ֆր.։ Tram. porte à Pont de Vivaux.

ՈՒՐԻՇ ՏՈՒՆԵՐ

Plan de Cuquesի մէջ
Մէկ բնակարան 3 փէսով եւ 500 մ.թր հող։ Ընկերովի, գին՝ 30,000 ֆր.։ վճարման դիւրութիւններ։
Դիմել՝ Gérantին, 6 Rue Rouvière

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON
Թէթ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէնները, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով։ Լօքում, փաքլավա, քաւտայիֆ, հէլվա, եւայլն։
25 Rue Vilin, Paris (20e)
Հեռաձայն Menil. 69—15

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ամբատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատորատ։ Մզձամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris	Էքթլ Միլիոնէր	ամենալաւն ու ժամանը	2-1 ֆրան

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ԶԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Երկ.էն 62 Ruede la Rochefoucauld բակին խորը, Բ. յարկ, ձէ կողմ. Métro և Nord-Sud: Pigalle.

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈԼՖԷԺԻ ԴԱՍԵՐ

ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԻ ՄԷԹՈԴՈՎ
ՕՐ. ԺԱՆ ՁԱՄՊԱԶ
61 rue de Flandre Paris (19)
Հայրենակիցներու համար զեղջուած գին։

WAGRAM AUTO
75 Av. de Wagram
63 Av. Gde. Armée
149ter Bd. Villette,
84 Rue de l'Aqueduc
Արտօնագիր՝ Թուրիսթ 150, քամիոն 220, Լոթօ-սայտ 100, Թաքսի 50, մասն. դաս 15, մեքեն. դաս 3րի։

ԾԱԽՈՒ ՊԱՐԱՔԱ

ՊԻՍԷԹՐԻ ՄԷՋ
Պիսէթրի հայաշատ թաղի մը մէջ ծախու է պարագա մը որ ունի երեք սենեակ, բաւականաչափ հող։ Գին՝ 3000 ֆրանք, Պարագան տեսնելու համար դիմել նպարավաճառ եղիշէ Փափագեանի, 7 Rue Blanqui, Bicêtre, Seine.

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՅՆ

Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով
Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և impots sur le revenueի յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները ճրիօրէն կը կատարեմ։
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ որեւէ առթիւ ձեզի ուղղուած հարցումները ճրիօրէն կը կարգադրեմ։
ԱՄԻՍՆԵՐԷ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ իվեր դիզուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ։
ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻ պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente եւ Registre de Commerce չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ։
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։
Կրնամ ձեզ ղրկել պահել Chiffred'Affaires եւ BénéficesCommerciaux տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, ղոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առաջնագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք։
Դիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՇԷՔԵՐԵԱՆ։ Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Առեւտ. դատարանի կողմէ վաւերացեալ։
150 Rue du Fbg. St. Dénis, Paris.

Tailleur
A. BERBERIAN
24, RUE BERGERE
Tél.: Rev. 05-49 Paris (9)

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով։
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ։
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։
Մէթրօ՝ Ménilmontant եւ Martin Nadaud, թրամուէյ 5 եւ 26, Օթօպիւս BC, BG, O եւ Q.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET V. YARJANIAN
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70
կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ՅՐԱՆՄԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱՁԻՏԱՎԻԹ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։
Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Խորհրդակցութիւնները ճրի են։
Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

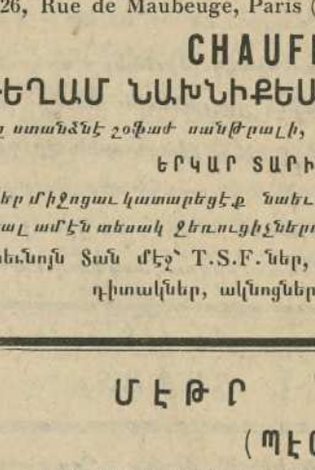
ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ)
իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները։
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ÉTS "TOUT POUR LE CONFORT"
26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-44
CHAUFFAGE CENTRAL
ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE ingénieur E. T. P.)
Կը ստանձնէ շօֆաժ սանթրալի, սալ տը պէներու եւ տաք ջուրի ղեռեղումներ
ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ
Մեր միջոցաւ կատարեցէք նաեւ ձեր սալամանտրերու եւ խոհանոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ։
Միեւնոյն Ցան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւն. — կանխիկ եւ ապառիկ։

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ
(ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԻՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)
18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97
Իրաւագէտ խորհրդատու ՑԷՖԱՆՍ ՕՖՕմօպլի է Սբօրթիվ եւ միւթիւէլ միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն տեսակ թարգմանութիւններ։
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ։

FUMISTE-PLOMBIER

Կը ստանձնեմ կապարի եւ զինկի ամէն տեսակ գործեր, ժամանաւորաբար ջուրի խողովակներու դետեղում եւ նորոգութիւն։ Դիմել նամակով՝
A. TATOULIAN
12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ

ՆԱԽԿ. ԲԹԵԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ
Իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐ-ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Ատամնաբոյժ
Ընդունելութիւն՝ ամէն օր 9—12 եւ 2—7
Կիրակի եւ տօն օրերը 9—12
Հեռաձայն Gobelins 14-29
Ատամներու ամէն տեսակ գործեր։ Ոսկի, արծաթ, պղինձ, ալիումինիում, ճենապակի, ատամներու ամրացում, ատամներու մաքրում, ատամներու քաշում։
Ատամներու ամէն տեսակ գործեր կը կատարուին ամենէն նուրբ եւ կատարեալ ձեւով։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration Խմբագ. եւ վարչութիւն 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

10 DÉCEMBRE 1929

ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1132 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՇԱԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԱՓՍՈՍ ՈՐ ՅՈՒՍԱԽԱՔ ԵՂԱՆՔ,,

Հալածական բեկորներէն Բալուցի մըն է որ կը պատմէ, համաձայն «եփրատ»ի.

— «Քիւրտ աղայի արտին մէջ կ'աշխատէի. կինս ալ այդ մարդուն տան մէջ հաց եփելով կը զբաղէր: ցանկարծ ժանտարմներու պարագաններու իշխանները տակ կքած բազմութիւն մը առաւ մեր բնակած գիւղը:»

Շրջակայ գիւղերէն հաւաքուած Հայեր՝ ասոնք ալ:

— «Կէս ժամուան մէջ, մեր գիւղին քանի մը «մրապա» շաբաթ ալ միացուցին խումբին եւ տաժանելի ճամբորդութենէն մը ետք նահանգին կեդրոնը առաջնորդեցին: Այնտեղ, թէեւ ազատ չէինք մեզ, բայց առկարելի ըլլալով հաց ձարել, ստիպուեցանք Ուրիա ապաստանիլ: Մեր շրջանէն Հայաստան անցնիլը աւելի դիւրին ըլլալով, խնդրեցինք ժանտարմաներէն մեզ արտօնել դէպի Պալու ճամբորդելու: Ջընդունուեցաւ մեր խնդրանքը»:

Եւ ահաւասիկ, երեք ամսուան ընթացքին, Հալէպ են հասած 108 ընտանիք, համագումար 428 անձ, «յուսալով թէ հոս ազգին պաշտպանութիւնը վայելել գոնէ առաջին օրերուն: Ափսո՛ս որ յուսախաբ եղանք»:

Փորձեցէք վերլուծել, հիմա, այս կարճ պատմութիւնը:

Առաջին ակնարկով իսկ, երեւան պիտի հանէք երեք ողբերգութիւն.—

1. Մեր բեկորները, կորնցուցած ամէն մարդկային իրաւունք, պատառ մը հացի համար դարձեր են պարզ ճորտեր,— ոչ քիւրտ կամ թուրք աղային արտը կը վարէ, կինը՝ անոր հացը կ'եփէ, անշուշտ վայելելով աղային բոլոր «շնորհները»: Ուազգային պարագային՝ «մրապա»ներ:

2. Խեղճերը կ'ուզեն գոնէ Հայաստան անցնիլ, բայց, թուրք ժանտարմա»ն է գերագոյն իշխանութիւնը: Հայաստանը ե՞րբ պիտի էկանգնածայս հալածականներուն, որպէսզի «ժանտարմա»ն վերջնայ պատասխանատուութենէ եւ կեդրոնին հարցնէ:

3. Հալածականները Սուրիա կ'անցնին, ոգեւոր՝ իրենց կրած պատուհասներէն, «յուսալով ազգին պաշտպանութիւնը վայելել գոնէ առաջին օրերուն»: Եւ չարաչար յուսախաբ կ'ըլլան:

Արդարեւ, Հալէպի կղերա-պահպանողական կամ ռամկավար Կարգին իսկ, վրդովուած է տիրող անհոգութենէն.

— «Այս Թշուառները կը հասնին կայան, ուր ամայութիւն է տիրէ իրենց շուրջը»:

Քանի մը ձեռնարկներ կատարուած են վերջին պահուն,— հրդրկացութիւն՝ հանգանակութեան մը համար: Դիմում՝ կարդպետի փոխանորդին: Հեռագիր՝ Բարեգործականի կեդրոնին, որ բարեհաճի՛ր է 50 անգլ. ոսկի տրամադրել, «կարօտեալներու անմիջական պէտքերուն համար»:

Մէկ խօսքով, կարկտան միջոցներ, որոնք աւելորդ անգամ ալ կ'ապացուցանեն թէ՝ բոլորովին բախտին ձգուեր է այս անարգելիր եւ ստիպողական հոգը: Իրրեւ թէ պարզ տեղական գործ մը ըլլար եւ միայն Հալէպի առաջնորդարանին ճիտին արտքը: Կամ Զուլուներու երկրին մէջ պատահած աղէտ մը, որուն լուրը միայն արձանագրել կը բաւէ:

Յուսախաբ՝ Հայաստանէն, յուսախաբ՝ գաղութներէն եւ յատկապիր «Ազգ»էն,— այժմ Հալէպ հասած տարագիրները իրաւունք չունի՞ն յորդորելու տակաւին Անատոլու Ծնացողներուն, որ հաւաքաբար Թրքանան եւ մէկ անդամէն փրկուին... պայմանաւ որ էնկիւրին հաւանի:

Ո՛վ է, վերջապէս, տէրը այս Թշուառներուն: Ո՞ւր է «ազգ»ը, որ բոլոր փառքերով եւ շուքերով, —կաթողիկոս, պատրիարք, եպիսկոպոս, վարդապետ, ժողովական, պէյ, էֆէնտի եւ «Տիկնաք փափկասունք»:

Կասկած չկայ որ, վաղը հառաչանքներ պիտի լսուին, որ ճարահատ, այս բազմութիւնները ափ առնեն գոյնզգոյն դառնութեանց գրասենեակները, ի խնդիր հացի եւ պատսպարանի: Սուրիան շատ հարուստ է այս տեսակէտէն, իսկ փորձութիւնը՝ անխուսափելի: Տարագիր բեկորները կրնային իրենց ուզեկան կորովը պահել Անատոլուի խորերը, հաւատալով լաւագոյն օրերու, մխիթարուելով թէ «ազգ»ը հեռուն է եւ չի գիտեր:

Հիմա ինկեր են ազատ երկիր, եւ իրենց տառապանքը նուլան ահմանին վրայ, Հալէպի փողոցներուն մէջ, ման գործով դուռնէ դուռ: Բայց ... «ազգ»ը չկայ: Ո՞ղջ է թէ մեռած: Չենք գիտեր: Հասցէն գիտցող ալ չկայ, որպէսզի դիմեն եւ օգնական:

Կրնա՞ն դիմանալ այսուհետեւ, այս յուսախաբութենէն յետոյ:

Դո՛ւք պատասխանեցէք, ազատ եղբայրներ, որ միեւնոյն պայմաններուն մէջ հասած մինչեւ այստեղ, եւ գիտէք թէ ինչ կը նշանակէ տունէ-տեղէ զրկուիլ, ունեցած-չունեցածը ետոյ տալ, երկիրէ երկիր քշուիլ Թրքական խարազանին տակ:

Եւ տակաւին բուէ-զլուխներ եւ քար-սիրտեր կան, որոնք իրենց աշխարհի կը հռչակեն թէ, ոչ ազգային կազմակերպութեան պէտք ունինք, ոչ կեդրոնական իշխանութեան: Ոչ ալ յաջողուն աշխատանքի, գոնէ այսպիսի պարագաներու մէջ: Թող տանք երեւանին եւ անցնինք օրակարգին:

Իսկ օրակարգը, ինչպէս գիտենք, միեւնոյնն է տարիներէ ի վեր,—Ընկերոմանիլ եւ խումբա՛լ: Հոգ չէ թէ իրենց բախտին դրուած հազարաւոր բազմութիւններ աշխարհէ աշխարհ թափառին յուսախաբուր: կամ ուրիշ բազմութիւններ, հազիւ ազատած գերիներէն, այլասերին պատառ մը հացի եւ խշտեակի մը կարօտէն, անիծելով եւ՛ ազգը, եւ՛ աշխարհը եւ՛ իրենց ճակատագիրը:

Եւ անշուշտ փառք տալով այն օրերուն,— դեռ քանի մը ամիս առաջ—երբ այրը քիւրտ աղայի արտին մէջ կ'աշխատէր, իսկ իր կինը՝ հաց կ'եփէր անոր տան մէջ...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵՂԱՒՈՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

«Հայրենիք» անդրադառնալով այս կարեւոր հարցին, դիտել կուտայ. (23 նոյ.).

— «Դժբախտաբար, դրամական օգնութիւն պէտք է ընել ոչ միայն գաղթականները Մուսուլի շրջանը փոխադրելու եւ զանոնք հոն տեղաւորելու ու տնտեսապէս ինքնաբաւ դարձնելու համար, այլ եւ ազգային գոյութեան եւ մշակոյթի նոր կռուանները ստեղծելու համար:

«Հոս, նաիր Ցմարի մէջ,— կը գրէ մեր Թղթակիցը— մենք ունէինք մեր եկեղեցին, դպրոցը, գրադարանը եւ Թատերասրահը: Մուսուլի շրջանը փոխադրելով, հարկադրուած ենք նորերը կառուցանել:

Վստահ եմ, որ մեր ժողովուրդը ուրախութեամբ պիտի տրամադրէ իր բազուկները, բայց անհրաժեշտ են կարգ մը նիւթեր, որոնք անիծուած տոլարներու առաքումով միայն կրնան ձեռք բերուիլ»:

Վասպուրականցիներու Հայր. Միութիւնը քանիմը մամիսէիվերբացած հանգանակութեան միջոցով մինչեւ այժմ հաւաքած է հազիւ 3000 տոլար, որ ղրկուելով Ամերիկայի Հայ կարմիր Խաչի 3000 տոլարի ետեւէն, պիտի չկարենայ ծածկել 1000 է աւելի գաղթականներու սոսկ փոխադրութեան ծախքերն իսկ: Հետեւաբար անհրաժեշտ է, մէկ կողմէ, քիչ մը աւելի ուժ տալ բացուած հանգանակութեան, միւս կողմէ ալ նոր միջոցներ գտնել նաիր Ցմարի գաղթականներու փոխադրութիւնն ու տեղաւորումը ամբողջացնելու համար:

Գաղթականն'երու ներկայացուցիչ Լեւոն Շաղոյեանը արդէն դիմում մը ըրած է Իրաքի անգլիական բարձր քոմիսէրութեան, խնդրելով յաջողցնել Ազգերու Լիկային օժանդակութիւնը նաիր Ցմարի գաղթականներուն այնպէս, ինչպէս որ Ազգերու Լիկան կ'օգնէ Սուրիոյ հայ գաղթականներու փոխադրութեան եւ տեղաւորման գործին:

Յանկալի է, որ փարիզի մեր վարիչ ազգային մարմինները եւս այս ուղղութեամբ ջանք չխնայեն եւ անմիջապէս իրենք ալ դիմում մը ընեն Ազգերու Լիկային:

Մեր գլխաւոր յոյսը սակայն մենք պէտք է դնենք մեր սեփական միջոցներուն եւ աղբիւրներուն վրայ: Եւ եթէ ամերիկահայ հասարակութիւնը աւելի մեծ թափով այժ տայ մէկ կողմէն՝ Հայ կարմիր Խաչի քէմփէյնին, որուն արդիւնքին մէկ որոշ մասը եւս պիտի ծառայէ նոյն նպատակին, մենք կը խորհինք, թէ մեր գաղութը իր լաւագոյնը ըրած պիտի ըլլայ ազգային այս օգտակար ձեռնարկին յաջողութեան համար:»

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

Յաւով կը լսենք մահը Մեսրոպ Նուպարեանի, որուն յոբելեանը տօնելու կը պատրաստուէին փարիզի եւ Մարսէյլի մէջ:

Ներունի վաստակաւորը իմաստի աղէտէն յետոյ քաշուեր էր Մարսիլիոյ մէկ արուարձանը, եւ հակառակ իր 88 տարիներուն, կը շարունակէր գրել ու Թարգմանել:

Իր կեանքն ու գործը՝ յաջորդով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հայ որբ ալ կը կախաղանի

Լիոնէն կը գրեն մեզի.—

Լիոնէն մէկ ժամ հեռու՝ Սէն-Ֆօա գիւղ՝ 18 Ամբնիւ Մարբէշալ Ֆոշ ազարակին մէջ երեք տարիէ վեր կ'աշխատէր հայ որբ մը՝ Վարդան Պօղոսեան՝ կիրասոնցի, 22 տարեկան:

Անցեալ կիրակի 1 դեկտ. իրիկուան ժամը 8ին Վարդան կախուած գտնուեցաւ ագարակի պարտէզին մէջ:

Վիլէօրպանի ոստիկանութեան լուր տրուելով, քննութիւն կատարուեցաւ տեղւոյն վրայ: Ոստիկանին ընկերացող բժիշկը հաստատեց թէ հէք երիտասարդը չորս ժամ առաջ հոգին աւանդած էր արդէն:

Վրայէն գտնուեցաւ 680 ֆրանք, ինքնութեան թուղթ եւ ուրիշ անձնական թուղթեր: Դրամը եւ թուղթերը յանձնուեցան Սէն-Ժանի ոստիկանութեան:

Ցայտնի չէ թէ ի՛նչ պատճառաւ եւ ի՛նչպէս կախուած է հայ որբը: Քննութիւնները կը շարունակուին:

Գարահասն ճամբայ ելաւ դէպի Էնկիւրի

ՄՈՍԿՈՒԱ 8 դեկտ.— Արտաքին փոխ-գործավար Գարախան ճամբայ ելաւ դէպի Էնկիւրի, այցելութիւն տալու համար Թուրք կառավարութեան:

ՐԻԿԱ 8 դեկտ. («Թայմզ»).— Գարախան Էնկիւրի կ'երթայ՝ անձամբ հաղորդելու համար խորհրդային կառավարութեան տածած անկեղծ բարեկամութիւնը՝ Թուրքիոյ հանդէպ:

Բանակցութիւններ պիտի սկսին Մոսկուայի մէջ՝ ուսումնասիրելու համար 1927ի Թուրքեւխորհրդային համաձայնագիրը, նպատակ ունենալով տնտեսական աւելի սերտ գործակցութիւն ապահովել երկու երկիրներու միջեւ:

Մուսթաֆա Քեմալ Պոլսոյ մէջ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Մուսթաֆա Քեմալ դեկտ. 7ի իրիկունը մայրաքաղաքէն ճամբայ ելած է դէպի Պոլիս, ընկերակցութեամբ ներքին նախարարին եւ նախագահութեան ընդհ. քարտուղարին: Ո՛չ մէկ հանդիսութիւն պիտի կատարուի այս այցելութեան ընթացքին, որ քանի մը օր միայն պիտի տեւէ:

Հրապարակային նոր ժողովներ

ԱՄԱԶԵՑԻՆ ՀԱՄԱՐ

Բացի այս գիշեր Սալ վակրասի մէջ Club du Faubourgի կողմէ կատարուելիք հրապարակային վիճաբանական մեծ ժողովէն, ուրիշ միտինգ մը կազմակերպած են փարիզի անիշխանականները: Այս հաւաքոյթը տեղի կ'ունենայ ուրբաթ (13 դեկտ.) գիշեր ժամը 8.30ին Սոսիէթէ Սավանթի մեծ սրահին մէջ: Խօսելու հրաւիրուած են բազմաթիւ երեսփոխաններ՝ Լոնգէթ Լաֆոն եւայլն:

Թուրք օդանաւերու պետոյը

Թրքական ութ օդանաւերէ բաղկացած օդային տորմիղ մը յաջող թռիչք մը կատարած է Անատոլուի մէջ: Օդանաւերը Տիարպէքիրէն ելած եւ կեսարիա, Էսկիշէհիր, Պոլիս, Էտիրնէ, Իզմիր, Ալաշէհիր, Ատալիա, Գոնիա, Ատանա, Այնթապ, Մարտին, Արճէշ, Կարս, Երզնկա ճամբով Տիարպէքիր վերադարձած են:

Ճամբորդութիւնը շատ յաջող եղած է:

Գերման գաղթականները Թհրանի մէջ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիայէն փախչող գերման գիւղացիներու երկու կարաւաններ հասան Պարսկաստանի մայրաքաղաքը, ուսկից պիտի շարունակեն իրենց ճամբան դէպի Ամերիկա:

Ասոնք ստիպուեր են այդ ճամբով երթալ, որովհետեւ խորհրդային կառավարութիւնը մերժած էր անոնց ճամբայ տալ՝ Եւրոպական Ռուսիոյ մէջէն:

Ուրիշ կարաւաններ կը հասնին Րիկա

Րիկա հասաւ գերման գաղթականներու վեցերորդ կարաւանը: 3000 հոգինոց բազմութիւն մը ընդ առաջ գացած էր կայարան: Ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ հսկողութեան տակ առնել գաղթականները, որովհետեւ շատեր տարափոխիկ հիւանդութենէ վարակուած էին: Մեծ մասը Թրաքոմա ունի. ժանուկները կարմրախտէ կը տառապին: Մոսկուա Ծնացածներուն մէջ ալ համաճարակ կը տիրէ:

Դիմաւորողներու բազմութիւնը ուտելիքի, հագուստի, պուտղի եւ շաքարեղէնի ծրարներ նուիրեց փախստականներուն, որոնք փղձկեցան այս տեսարանէն: Պատմեցին թէ Չեկան ազդարարած էր իրենց արտասահմանի մէջ բան չպատմել խորհրդային վարչաձեւի տակ իրենց կրած տառապանքներուն մասին, այլապէս սպառնալով Նեղել՝ Մոսկուայի դուրսերը Ծնացած հայրենակիցները:

Այս վեցերորդ կարաւանը գլխաւորաբար կը բաղկանայ լուտերականներէ՝ որոնք կուգան Վոլկայի գերման հանրապետութենէն: Այս վերջինին մէջ կը բնակին աւելի քան կէս միլիոն գիւղացիներ, որոնք կը փափաքին գաղթել Ռուսիայէն:

Լեհ դահիճը տապալած

Ինչպէս կը նախատեսուէր, խորհրդարանի անվստահութեան քուէին հետեւանքով, լեհ վարչապետ Սվիթալսքի դահլիճին հրաժարականը ներկայացուց Հանրապետութեան Նա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԹՈՑԼ ՉՏԱՆՔ ՈՐ ՓԱԿՈՒԻ ՔԱԼԱՄԱՔԱՅԻ (ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ) ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

ՄԻԱՅՆ 2000 ՖՐԱՆՔ, ՄԷԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ԾԱԽՔԻ ՀԱՄԱՐ

	ցանկ Դ.
Տիկ. Ա. Աիարոնեան	50
Ոմն Վ.	50
Նորա Տոքթ. Խ. Տամլամաեան	40
Օննիկ Գրիգորիկեան (Սպանիայէն)	20
Արմենուհի Մ. Պարսամեան	10
Վարուժան Մ. Պարսամեան	10
Mme. Marcelle Piatout	10
Մ. Ա.	20
Սարգիս Ընտրիկեան, Սէն Շամոն	10
Միհրան Գազանճեան	30
Նշան Պէշիկթաշլեան	20
Բանւոր Լ. Գայաճեան, Լիոն	10
Ստեփան Քիւնէրեան, Սէն փիէռ տը Քոռ (Պուռ)	15
Գեղեցիկ Յովհաննէսեան	10
Պսակ Քհ. Սարգիսեան եւ երիցուհիին, վալանս	25
Տիկին մը, Անկէն	10
Société Kara *կօշիկի արհեստանոցի հայրենակից-ներէն.*—	
Տիկ. Զ. Գարագէհէեան	50
Փոքրիկն Ս. Լուսիկեան	50
Շրաչ Տամկաճեան	25
Շրաչ Խուպիսեան	20
Զաւէն Շատիկեան	10
Երեմիա Գարագէհէեան	20
Փոքրիկն Մարգարիտ Վարդանեան	10
Ցարուհի Ն	10
Զարեհ Շանէսեան	10
Փոքրիկներ Թամար եւ Գարօ Փոստրմաճեան	20
Գումար	565
Բ. ցանկի գումար	650
Ընդհ. գումար	1215

ԾԱՆՕԹ.— Բ. Ցանկին գումարը պիտի բլլայ 390, փոխանակ 400ի եւ ընդհ. գումարը 650, փոխանակ 660ի:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ԱՌԹԻԻ

Մարսէյլի Ազգ. վարչութիւնը չէ կազմուած դեռ, հակառակ անցեալ հոկտ. 10ին գոյացած համաձայնութեան մը, որ գոհացում կուտար զանազան տրտունջներու:

Այս առթիւ, փոխանակ տագնապին հիմնական պատճառները պրպտելու կամ լուծումը դիւրացնելու, ծանօթ խմբակը վերսկսեր է հէքեաթներ պատմել, Թերթիս խմբագրին ալ վերագրելով այնպիսի դեր եւ յանձնառութիւններ *որոնք երբեք չեն համապատասխաններ իրականութեան:* Այս բոլորին պատկերազարդ հաւաքածոնկը կազմէ փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթին վերջին Թիւին Թղթակցութիւնը (7 դեկտեմբեր):

Չափազանց մեծ պատիւ պիտի ըլլար վիճիլ այս պարոններուն հետ: Չենք ալ ուզեր հետաքրքրուիլ Թէ ո՛վ է տուն տուեր այդ գլխիվայր շրջուած պատմութիւնները, որոնք առ նուազն Թեթեւամտութիւն կ'ապացուցանեն:

Բայց, չուզելով մեր համբերութեամբ եւ լուռութեամբ շփոթութեան մատնել հասարակութիւնը, կը հրաւիրենք պ. ցովհ. Սահաճեանը *որ անմիջապէս հրատարակութեան տայ իր, պ. Վրթ. Ղազարեանի եւ Շ. Մ.ի միջեւ գոյացած համաձայնութեան պատճէնը եւ յաւելուածը,* իր յարմար դատած Թերթին մէջ:

Ասկից մեր հրաւէրին ալ, պ. Սահաճեան, պարտաւոր է կատարել այս լուսաբանութիւնը եւ զգաստութեան հրաւիրել իր պաշտօնական կամ անպաշտօն Թարգմանները, որոնք իսկապէս չափ կ'անցընեն:

... Երրորդ ամիսն է որ Մարսէյլը իշխանութիւն եւ դպրոց չունի: Սթափեցէ՛ք,

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

Խ. ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԿԱՃԱՌԸ

Այն ժամանակ երբ հոս, պաշտօնական բեմերէն եւ լրագրական էջերէն կը գտնուին «դէմքեր», որոնք բան չեն գտներ իրենց գոհունակութիւնը արտայայտելու «Հայաստանի վարիչներու գերազանցապէս օգտակար ձեռնարկներուն» մասին, բոլորովին տարբեր ձայներ կը լսուին նոյն վարիչներու կողմէ։ Տարօրինակ զուգադիպութեամբ, այն ինչ որ հոս կը ներկայացուի արդէն իբրեւ կենդանի գործ, հոն, այսինքն բուն տեղին վրայ կը նկատուի ո՛չ միայն անկատար, այլեւ աւելորդ՝ ներկայ պայմաններուն մէջ։

Առնենք, օրինակ, «Գիտութեանց եւ Արուեստից Ինստիտուտ»ը, ուրիշ խօսքով՝ Հայաստանի կրթական ամենամեծ հիմնարկութիւնը, եւ տեսնենք թէ ինչպէս կը գնահատեն անոր գոյութիւնն ու կատարած գործը։

— «Այդ ինստիտուտը, կը գրէ «Խ. Հ.»ի պատասխանատու աշխատակիցներէն Արտեմը, գոյութիւն ունի 25էն, բայց հաստատ կերպով կարելի է պնդել, որ մեր աշխատաւորութեան չասենք 25 այլ 5 տոկոսն էլ հազիւ թէ գաղափար ունենայ այդ հիմնարկութեան մասին եւ կամ թէ երբեւէ լսած լինի նրա անունը։» («Խ. Հ.» թիւ 252)։ Ընդունելով այս երեւոյթը բնական դրամատիրական երկիրներու համար, ուր գիտութիւնն «ընտրեալների ժանեակոր սեփականութիւնն է», չափազանց անբնական եւ քննադատելի կը գտնէ այդ երեւոյթի կրկնութիւնը Հայաստանի մէջ, ուր «գիտութեան հարցերով պիտի զբաղին ո՛չ միայն գիտնականները, այլ բոլորը, բանուորն ու գիւղացին»։ Եւայս տարօրինակութեան պատճառը, միշտ ըստ նոյն աշխատակիցին այն է, որ «Նա (Ինստիտուտը) աւելի քան առաջ գերադասել է պարփակուել իր պատեանի մէջ եւ լինել գիտական հիմնարկութիւն նախ եւ առաջ իր անդամների համար»։

Բոլորովին անիմաստ եւ անտեղի չեն այս մերկացումներն ու խոստովանութիւնները։ Հայաստանի այդ կարեւորագոյն հաստատութիւնը, որ գծուած եւ բանաձեւուած պարտաւորութիւններ ունի, իր կանոնագրին մէջ, կոչուած է ուսումնասիրելու «յ. Հայաստանի բնական եւ կուլտուրական միջավայրը, ինչպէս նաեւ Թ. Հայաստանի շինարարութեան հետ կապուած տեխնիկական եւ գեղարուեստական խնդիրները»։ Մինչեւնոյն ժամանակ «ինստիտուն ի սպաս է դնում իր ուժերը Հայաստանի ՍԽՀ շինարարութեան գործին։»

Այս բոլորին փոխարէն, սակայն, Հայաստանի կառոյցի գեկավարները կը ժամանակցին «իրենց գիտական նեղ պատուհանից ճիկվիկ անելով» միայն, եւ ընդհակառակն անձնատուր են եղած «առիւծ, ժորմ, խլէզ բառերի» ստուգաբանութիւնով եւ կամ «Պաղտասար դպիրը որպէս բանաստեղծ» ուսումնասիրելով։

«Մենք դէմ չենք հնի ուսումնասիրութեանը։ Մենք հասկանում եւ ընդունում ենք եւ այն, որ դրա համար հարկաւոր է խոր պեղումներ, գիտական լուրջ ուսումնասիրութիւններ կատարել, մանաւանդ մեզանում, որտեղ ամէն ինչ դեռ անցեալի փոշիների մէջ է թաղուած։ Բայց եւ այնպէս, մենք չենք ընդունում որ սոցիալիստական շինարարութեան այս եռուն պահին հնարաւոր է ժամբողջովին մեկուսանալ»։

Հոս արդար է զարմոլիը, քիչ մը այս համահայկական հիւանդութեան հանդէպ, կարեւորն ու անկարեւորը, ժամանակակիցն ու անժամանակ տարաբախտաբար չեն զանազանուիր մեր իրականութեան մէջ։ Նոյն երեւոյթը տարբեր պայմաններու մէջ, չէ՞ որ կը կրկնուի մեր մէջ, Թուրքիայէն քշուած հայ գարաւորներու փրկութեան անհետաձգ գործին առթիւ։

Այսքան ակներեւ անտարբերութիւն, կրնար մեղմանալ մասամբ, եթէ հայ Գիտութեան եւ Արուեստի կաճառը, զուտ իր մասնագիտական աշխատանքներով քար մը աւելցուցած ըլլար մեր մշակոյթի խարխլած շէնքին վրայ։ Բառերու եւ անուններու ուսումնասիրութեան միջոց եւ հնարաւորութիւն ունեցող այդ հաստատութիւնը, ինչպէ՞ս է որ չի տեսներ հրէշային աղճատումը հայ լեզուին, ուղղագրութեան, իրենց իսկ անմիջական շրջապատին «Մորհրդային դրախտ»ին մէջ։ Եւ ինչո՞ւ չստուգեր ու պարզաբաներ պատմութիւնը այս «բարենորոգումին», որու մէջ պատուոյ տեղ ունին նոյնպէս «Ինստիտուտի դեկավարները»էն շատերը։

Այս ալ օրուան խնդիր է սակայն, եւ զուրկ անհամապատասխան մեր «գիտնականներուն» որոնք «իրենց գիտական նեղ պատուհաններից» չեն կըրնար տեսնել կեանքը, շարժումը այնպէս ինչպէս որ կը ներկայանայ։

Բոլշեւիկեան իրականութենէն կտրուած ըլլալով մէկտեղ, հայ գիտնականները պարապ չեն նստած։ Ճիշդ է որ անոնք չեն ժամանակցած երկրի «սոցիալիստական շինարարութեան», գործնականապէս չեն գործադրած իրենց յանձնառութիւնները «Հայաստանի բնական եւ կուլտուրական» ուսումնասիրութիւնները, բայց կատարած են աշխատանքներ մը, հրատարակութիւններ, որոնք «տարօրինակ մեռեալ բալաստի տպաւորութիւն են թողնում եւ ո՛չ միայն իրենց բովանդակութեամբ են խոպան կտրուած մեր ժամանակակից եւ արդի հրատապ խնդիրներից, այլեւ իրենց լուսաբանութեան մեթոտով, նիւթին մօտենալու եղանակով եւ տեսակէտով»։ (Տ. Հախումեան «Խ. Հ.»թ. 252)։

Այս իրականութիւնը ո՛չ միայն իրենց դասախօսութիւններու, այլ եւ հրատարակած յօդուածներու մասին է ընդհանրապէս։ Երկու պարագաներու մէջ ալ կացութիւնը նոյնն է։ Զորս տեղեկագրերու մէջ զետեղուած 36 37 յօդուածներէն հազիւ 10-12ը «գիտական եւ հասարակական որոշ արժէք կը ներկայացնեն։ Ո՛չ մէկ գրականագէտ եւ արուեստագէտ այդ տեղեկագրերուն չի զբաղուիր մեր օրերի այրող հարցերով, մեր ժամանակի արուեստի եւ գրականութեան ակտուալ, մարտական պրոբլեմներով։ Կան արուեստի վերաբերող խնդիրներ։ Ճիշդ է, բայց դրանք վերաբերում են Խաչատուր Աբովեանի, Շերենցին, աշուղական երգերին, ժողովրդական երգի դամալին եւ դպիր Պաղտասարին»։ (Տ. Հ.)

Կաճառի գանազան բաժիններու մէջ կարդացուած են զեկուցումներ։ Հոս եւս «պատկերն ընդհանուր առմամբ անմխիթարական է։

Ճիշդ է, բնագիտական - մաթեմատիքական բաժինը շարունակ, իսկ գեղարուեստական բաժինը երբեմն զբաղուել են նաեւ այժմէական, ակտուալ եւ գործնական խնդիրներով, բայց սրանց աշխատանքի անմխիթարականութիւնն էլ արտայայտուել է նրանով, որ այդ կարեւոր նիւթերը՛ չտպագրուել են Տեղեկագրերում եւ ոչ էլ հրապարակական դասախօսութեան նիւթ են դարձել։»

Անտեսուած կարեւոր աշխատանքներու փոխարէն «հետաքրքրութեան առարկայ է դարձել Ղազար Փարպեցու Շուէ Ողինը եւ ապացուցել է, որ «Ողինը» ոչ թէ յատուկ, այլ հասարակ անուն ոոն է։ Քննութեան է ենթարկուել Աշտարակեցու աւանդութիւնը, պարզուել է ստուգապէս Տորք Անգեղի տեղը հայ մատենագրութեան բանասիրութեան մէջ, եւ, վերջապէս որոշուել է Ղազար Փարպեցու մօտ յիշատակուած Ուրծ, Ազրա, Բերդ, Կռուակք, Վարագկերտ եւ Արծակ տեղերի աշխարհագրական դիրքը։»

Յանգանքը, ըստ Պ. Հախումեանի, այն է, որ մինչ «Այս մասին ռապատ, գլուխ ցաւցնող «նիւթերու շուրջ եղած զեկուցումները տպագրուած, որով եւ հանրութեան սեփականութիւն դարձած են, անտեսուած տպագրութիւնը բուն այժմէական եւ կարեւոր խնդիրներու շուրջ եղած զեկուցումներուԱյսպէս, օրինակ, ո՛չ ոք— իրենց գիտնականներէն զատ ո՛չ ոքի ծանօթ է արժէքաւոր զեկուցումները նորագոյն գիտութեան, հիւանդութիւններու, հանքային արտադրութիւններու մասին, զեկուցուած Պրոֆ. Ղամբարեանի, Գալստեանի, Իսահակեան Աբգարի, Կոլցովի եւ դանազաններու կողմէ։

«Այս նիւթերը լուսել են, քննուել են եւ ո՛չ հրատարակուել, ո՛չ էլ դրուել են հրապարակական ժողովներում։»

Աւելորդ է շարունակել մէջբերումներու շարքը։ Այսքանն ալ բաւական էր ծանօթանալու մեր երկրի գիտական բարձրագոյն հաստատութեան, ի հարկէ համալսնավարական աստիճանաւոր,

Այս բոլորէն ակներեւ է այն միակ փաստը, որ օրուան իշխանութիւնը դժգոհ է այդ հաստատութեան կատարած աշխատանքներէն։ Իշխանութիւնը կը գտնէ թէ «Ինստիտուտը չի գործադրել իր վրայ դրուած պարտականութիւնները»։ Ան անտեսած է երկրի «իրական պահանջները, կտրուած է կենդանի աշխատանքից» եւայլն։

Ուշադրաւ է որ այսպէս են վարուած նաեւ «այն կոմունիստ ընկերները, որոնք այդ Գիտութեան եւ Արուեստի Կաճառի անդամներն են եղել»։ Այս փաստը, ինչպէս նաեւ Կաճառի աշխատանքի հաշուետուութիւնը, քիչ մը կասկածանքի տակ կ'առնէ արդէն եղած խիստ քննադատութիւններու անկեղծութիւնը։

Արդար եւ շիտակ չպիտի՞ ըլլայ կարծել, որ այս քննադատութիւնները, արդարացի կողմեր ունենալով հանդերձ, ազդարարութիւն մըն են կաճառին — գիտնականի անկախութիւնը զոհելու Լենինեան աւետարանին։

Եւ վերջապէս, ի՞նչ արժէք կը ներկայացնէ «ժամոտպատ եւ գլուխ պտտցնող» նիւթերու քննութիւնն ու լուծումը, երբ ատոնց մէջ չեն յայտնաբերուած Մարքսի եւ Լենինի վարդապետութեան «էլէմէնտներ»ը։

Ուրեմն, Հայաստանի Գիտութեան եւ Արուեստի կաճառի դիրքն ալ խախտած է։ Ան ալ պիտի քանդուի, կամ աղճատուի, համաձայն «նոր օրերի, նոր կեանքի պահանջներին»։

Ս. ԹՈՓՈՒԶ

ԹՈՒՐՔԻԱ Կ'ԱՊԱԿԱՆԻ...

Ո՞ր, պիտի հարցնեն անոնք որ ծանօթ են Թրքական բարոյականին, կենցաղին եւ սովորութիւններուն։ Պոլսէն Հաղորդուած հեռագրի մը համաձայն, Թուրքիոյ ներքին նախարարութիւնը չափազանց մտահոգ է այն պատճառով որ գոփութիւնն եւ շուայտութիւն կը զարգանան անօրինակ կերպով, սրճարաններու մէջ։Հանրատուններու թիւը շատցած է զարմանալի կերպով։ Միջոցներ ձեռք պիտի առնուին այդ հաստատութիւններուն թիւը նուազեցնելու։ Սթանպուլի կողմը պիտի գոգուին հանրային կարգ մը վբօսավայրեր։ Կառավարութիւնը կը մտածէ մինչեւ իսկ արգիլել պոռնկութիւնը։

Պասք Գրական Կեանքը

Հապճեպ ճամբորդութիւն մը ի Հարկէ բաւարար չէ երբեք ճանչնալու մանաւանդ ինքնամփոփ ժողովուրդի մը հոգեբանութիւնը, ոչ ալ անոր գեղարուեստական խառնուածքը. բայց այսքան ինքնատիպ ցեղի մը ներքին կեանքը չէր կրնար միս անտարբեր թողուլ փիէռ Լհանտի— ծագումով պասք ֆրանսացի յայտնի գրող եկեղեցական մը— մէկ գրքոյկը գոհացուց ճամբորդի իմ թուղթիկ հետաքրքրութիւնս։

Մեծ եւ պերճաշուք գրականութիւններէն աւելի կարծեմ, անյայտ եւ փոքր ազգերու գրական կեանքը կրնայ շահագրգռել հայ ընթերցող մը. անոր համար մանաւանդ որ տեղական գոյնի, հարթատ ինքնատպութեան ճաշակը հոն է որ անվթար կարելի կ'ըլլայ գտնել տակաւին. ու նաեւ այդ փոքր ժողովուրդներուն քով կը գտնենք արձագանգը այն տագնապներուն, այն յոյզերուն, որոնք կ'ալեկոծեն մեր հոգին։

Պասք գրականութիւնն ալ— ինչպէս ամէն ստեղծագործ ժողովուրդի մօտ— իր անգիր, լեզուական նախատարերքը ունեցած է եւ տակաւին կը պահէ զայն եւ այդ հասարակաց ենթահողին վրայ ունի իր մշակուած, իր գեղարուեստական, ժամանակին շապը կրող վերնաշէնքը։ Առաջինը խորապես ժողովուրդին պարզ, բայց կոյս ծոցէն կը բխի, երկրորդը գործն է անհատներուն։ Ինչպէս ամէն տեղ ուր գրողը իր ծննդավայրին եւ իր համայնքին մօտ ապրած է, պասք կեանքին մէջ ալ անգիր եւ գրաւոր դպրութիւնները յաճախ, նոյն ներշնչումները եւ արտայայտութեան նոյն ձեւերը կը պահեն։

Չեմ ուզեր անդրադառնալ այն պասք գրողներուն, ոլոնք ֆրանսական եւ սպանիական մշակոյթի զօրեղ հնոցներուն մէջ թրծուելով, կորուսած են ոչ միայն իրենց լեզուն, այլ եւ անհատականութիւնը. ատոնց հետաւոր ջնարակը ոչինչ կ'աւելցնէ իրենց ժողովուրդին երանգապնակին վրայ։

Բուն իսկ պասք լեզուով արտայայտուած մտաւորական գործառոյ շարժում մը գոյութիւն ունեցած է վաղուց ի վեր։ Թեոդարուն երբ իրենց ժողովուրդի կեանքը, անցեալը եւ լեզուն, շնորհիւ միջազգային հեղինակութիւններուն (Հըմպոլտ, Պոնափարթ, Լինչման, Վէսպէր, Վան Էյս, Մառ, եւ ուրիշներ) ընդհանուր շահագրգռութիւն մը կ'արթնցնէին, պասք հոգին ալ կը լեցուէր ինքնավստահութեան, խանդաղատանքի բուռն թափով մը. ստեղծուեցաւ «պասք լեզուի կառուցումը», հիմնուեցան մի ութիւններ, հանդէսներ, որոնց բեղմնաւորիչ շունչին տակ՝ բանաստեղծութիւնը, վէպը, թատրոնը կը կենդանանային, կը նրբանային։

Ամէնուն սրտէն կ'երգէր իրենց քամառ քաթիպան՝ Ցեզեփառէն, երբ կ'ոգեկոչէր.

Էօսքարա, էօսքարա,
Եալկի ատի քամփուռա...

«Պասք լեզու, մայրենի լեզու...երեւի՛ր, դուն ալ, յայն աշխարհին»։

Բայց, հակառակ հարուստ բովանդակութեան մը, պասք գրականութիւնը տակաւին կը մնայ անյայտ եւ փակ գանձ մը՝ իր սահմաններէն, իր լեզուէն դուրս։

Այս անհաղորդութեան պատճառները դժուար չէ գտնել։

Գլխաւոր ջլատիչ պատճառը պասք լեզուի անթափանց, դժուարիմանալի, օտարներու անմատչելի բնոյթն է. միանգամայն, երկրի մեկուսացումի մէջ կղզիացած պասք գրողներ դիւրութիւնը չեն ունեցած երկար ատեն տիրանալու լեզուական զարգացումի մը, որպէսզի իրենց գրական արժէքներուն հաղորդակից ընեն նաեւ օտար լայն շրջանակներ։

Նմանապէս պասք գրական-բանաստեղծական խորքը, իր տրօրէն պարզ բայց խոհուն նախնականութեամբ գրեթէ անթարգմանելի կը մնայ եւ որոշ չափով անհաղորդ արեւմտեան մտքի մը։

«Ինչ որ Էօսկարիան բանաստեղծութեան իրական գիղեգկութիւնը կը կազմէ, կ'ըսէ փիէռ Լհանտ, նախեւառաջ զգացումներու քաղցր պարզութիւնը, անոնց ծորունութիւնը յստակ եւ թարմ, անոնց արտայայտութեան ազնիւ ժուժկալութիւնն է։ Այսքան պարզ եւ ինքնաբուխ բառերու հունէն պէտք է իջնել մինչեւ ժողովրդական հոգին եւ փնտռել ինչ որ ան կը պարփակէ իբրեւ միամտութիւն, յուզում եւ անհուն քաղցրութիւն։ Ու մանաւանդ միշտ աչքի առջեւ պէտք է ունենալ այն անբաղդատելի հոյակապ շրջանակը— պասք բնութիւնը— ուրկէ այս բառերը փոխառուած են եւ ուր անոնք կուտան իրենց ամբողջական իմաստը»։

Պասք լեզուի ներքին յօրինուածքը, բառերու եւ ածանցումներու եզականօրէն անվերծանելի բարդութիւնը, նախադասութիւններու կազմը, վերջապէս հնադարեան բարբառի թաքուն եւ աննման մեքենականութիւնը նոյնքան դժուարութիւններ են իր եւ օտար լեզուներու միջեւ փոխանցումը թոյլատրելու։

Ահա այս պատճառներով, նոյնիսկ ֆրանսական գրական աշխարհին համարանգամ տակաւին փակ գիրք մըն է պասք հոգին եւ իր արտայայտութիւնները եւ ինչ որ զարմանալի է, գերման մտաւորական շրջանակներու մէջ շատ աւելի կենդանի հետաքրքրութիւն կայ դէպի այս խորհրդաւոր ժողովուրդին կեանքը, լեզուն եւ արուեստը, քան ֆրանսայի մէջ։ փիէռ Լհանտ գաւով կը յիշէ մինչեւ սահմանէն անդին մեքերը անտարբեր են պասքերը հանդէպ, անդին գերմանիա պասքագիտութիւնը աւանդութիւն մը, մտայնի կիրքի մը վրան։ Պատերազմի շրջանին գերման լեզուաբան մը յայտնած էր պասք իրականութեան գերիները մեկուսացնելու եւ ձայնագրական գործիքներով ուսումնասիրելու անոնց տեղաբարբառները եւ լեզուին, բառերու հնչականութիւնը։

Պրոֆ. Մառ անգամ, մեծ բարեկամ հայագէտը, նոյն հնչեցուց ժողովուրդին հանդէպ. «պասքերը... ըսած է, կ'արժէ կեդէն աշտարակի մը մէջ խիղ պահել, պահպանել։

Ամէն ժողովուրդ իր հոգեկան ապրումներուն, ոգորումներուն մէջ տիրական մտահոգութեան մը, մրակ մայր գաղափարի մը նեթակայ ըլլալ կը թուի, ինչ որ կ'անդրադառնայ անոր արուեստին վրայ եւս։

Հին յոյն կեանքը, նոյնիսկ արուեստը հերոսներու պաշտամունքին շուրջն է որ կը թաւալի, Հռոմի կայսրութեան սիրոը եւ մտածումը պատերազմի եւ աշխարհակալութեան սեւեռուած ունի. Պրեթոն հոգին ծովուն մասլկումին ենթակայ է...

Պասք իրականութեան մէջ, գրեթէ ամբողջ գրականութիւնը ձօնուած է մրակ պաշտամունքի մը. կրօնքը այն բանին որ իրենց աւանդութիւններուն, սէրերուն եւ ճակատագրին հոգերուն մրակ առարկան է։— «Ցուները», «Օճախը»։

Այդ ոգին է որ պիտի գտնենք «Երկու եղբայրները» պատմուածքին մէջ, որուն թարգմանութիւնը «Ցառաջ»ի տրամադրութեան տակ կը դնեմ։

Փ ՍԱՆԱՍԱՐ

ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

ԺՈՐԺ ՄՈՆԷԻ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄԸ

Ժորժ Մոնէ շարունակելով.— Ոստիկանութիւնը այս ձեւով կը յայղոի ինքզինքը քաղաքացիներէն եւ օրէնքէն վեր դասել։ Կը կարծէ թէ ամէն ինչ թոյլատրուած է իրեն։ Ալմազեանի խնդրի քննութեան մէջ չէ յարգած դատավարութեան էական կանոններէն ոչ մէկը, ուստի եւ այնքան չանքերով իր կատուցած կասկածները կը կորսնցնեն փաստական ամէն հանգամանք։

Այսպէս, հասկցանք թէ՝ սնտուկը որ հետապնդումները ձգելու ամէնէն էական առարկան էր, Լիլի մէջ դատական բժիշկին քովէն առնուելով, դրուած է բեռնատար ինքնաշարժի մը վրայ, յետոյ փարիզ ղրկուած վակոնով մը, բազմաթիւ ուրիշ կապոցներու կողքին։ Այս սնտուկը բանալիով չէր գոցուած, ինչու որ կղպանքները կոտրած էին, ու պարզապէս չուանով մը կապուած էր։

Այսպէս ճամբորդելէ վերջ, սնտուկը մնացած է դատական ոստիկանութեան չէնքին մէջ, ուր ութ օր ամէն մարդ կրցած է մօտենալ անոր. յետոյ հակաեխիչ ջուրով լուացուած է ու ի վերջոյ օր մըն ալ կը լսուի թէ դեռ այդ սնտուկին մէջէն գտնուած է ցնցող կարեւորութիւն ունեցող առարկայ մը։

Կը հարցնեմ ձեզի, ինչ որ ալ ըլլայ դատական ինքնութեան մարդոց կողմէ կատարուած այս գիւտին կարեւորութիւնը, ի՞նչ փաստական ուժ կ'ուզէք որ ներկայացնէ ատիկա երդուեալ դատաւորներուն համար, որոնք պիտի քննեն հարցաքննութեան արդիւնքը։

Շատ դիւրին պիտի ըլլայ փաստաբանին համար ըսել. «Չէք կրնար վստահութիւն ունենալ այս պայմաններուն մէջ բռնուած առարկայի մը վրայ»։(ընդմիջումներ աջէն եւ կեդրոնէն։ — Թափիր ծայրագոյն ձախէն եւ ձախէն)։

Հետեւաբար իրաւունք ունի՞ ըսելու թէ՝ քանի որ դատական ոստիկանութեան սպասարկութիւնները հարցաքննութեան գործառոյթներուն չեն ենթարկուիր, ամբաստանեալներուն գէմ իր կատուցած կասկածանքին ալ փաստական ամէն ուժ կը կորսնցնեն։ Արդարադատութիւնը կը պահանջէ որ դատական ոստիկանութիւնը այլեւս իրաւունք չունենայ դատաւորէն դուրս ձգմբիտ գաղտնի թղթածրարներ կազմելու։ Այսօր, դատական ոստիկանութիւնը թուղթերը կ'իւթացնէ իր ուզած ձեւով (Մրբոտուքներ աջէն)։ Յետոյ դատաւորին կը հաղորդէ ինչ որ անհրաժեշտ կը նկատէ հաղորդել։ Հաղորդեր այն վկայութիւններուն որոնք նպաստաւոր են ամբաստանեալին։

դատական նախարարին պարտականութիւնն է յիշեցնել դատաւորներուն, որ հարցաքննութիւնը կը պատկանի հարցաքննիչ դատաւորին, պէտք չէ թոյլ տայ որ ոստիկանութեան որ իր կողմէ հարցաքննութիւններ կատարէ, քանի հաղորդէ կամ վար դնէ ըստ կամս։ Պ.նախարար, պէտք է պահպանվէք մեզ որ ապագային հարցաքննութիւնները կանոնաւոր կերպով առաջ պիտի տարուին։

Դատական նախարարը.— Ես չեմ կրնար ըսել «իմ ոստիկանութիւն»,ինչպէս որ պ. Ներքին Նախարարն ալ չի կրնար ըսել «իմ դատաւորներս»։

Ժորժ Մոնէ.— Պ. դատական նախարարը իրաւունք ունի զանազանելու ոստիկանութեան եւ դատաւորներու մ'իջեւ, ու այս մասին կատարելապէս համաձայն է ընդհանուր դատախազ Ցոն-Պիկի հետ։ Այս վերջինը «Քոթիտիէն»ի յայտարարած էր թէ անդունդ մը կայ ոստիկանութեան եւ դատաւորներուն միջեւ։ կը ցաւիմ որ ընդհանուր դատախազը ստիպուեր է հաստատել թէ. ոստիկանութիւնը ինքզինքին թոյլ կուտայ բաներ, զորս դատաւորները չպիտի ընէին։ Ուրեմն ոստիկանութիւնն ուրիշ մեթոտներ գիտէ եւ այդ բանը յայտարարելու համար է որ կը գտնուիմ այս բեմին վրայ։

Վարչապետը.— Այժէն պարագայ կայ մեթոտ մը, զոր դուք ալ պիտի ընդունիք ինծի հետ։Այն թէ դատաւոր եւ ոստիկանութիւն տեսակցութիւններով գործ կը տեսնեն ու այս բանը այլեւս չպիտի ծոյլատրեմ, (ծափեր կեդրոնէն եւ աջէն։ ընդմիջումներ ծայրագոյն ձախէն եւ ձախէն)։

փիէր Թէթէնժէ.— Գայթակղեցուցիչ է այս։

Էրնէսթ Լաֆոն.— Միայն ոստիկանապետ Պալըրայի յօդուածները պիտի արտօնուին դատական ոստիկանութեան թերթին մէջ, հառավարութեան դրոշմով։

Նախագահը.— Պարոննե'ր, համձեցէք չմիջամտել եւ թոյլ տուէք որ հռետորը շարունակէ իր մտքը։

Ժորժ Մոնէ.—Պ .վարչապետ, եթէ ես այս բեմին վրայ եմ, պատճառն այն է որ կը յուսամ թէ այս վիճաբանութենէն լուրջ որոշումներ պիտի բխին։ Ուրախ եմ ձեր այն խօսքին համար թէ այլեւս զեկոյցներ չպիտի տրուին համալին։ Դատական քննութեանց մէջ ժամուկը յաճախ քիչ մը բռնակալ դեր կը կատարէ այն փութկոտութեան պատճառաւ, զոր ցոյց կուտայ տակ տակ ընթերցողին հրամցնելու համար ոճիր-արկածի մը հեղինակը. անիկա երբեմն վատառողջ գրգռիչ մըն է ոստիկանութեան համար, որ կ'ուզէ ամէն գնով խոստովանութիւններ ձեռք ձգել։

Ուրախ եմ որ պիտի փորձէք աւելի կարգ կանոն դնել ձեր տան մէջ, ու ինքզինքս երջանիկ պիտի զգամ, եթէ այս հարցապնդումիս հետեւանքով կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առնէ եւ խորհրդարանը որոշումներ տայ։ պէտք է գործադրութեան դնէք այն շրջաբերականը, զոր 1906ին փէէմանսօ ուղղած էր ոստիկաններուն՝ յիշեցնելով անոնց որ ո՛չ մէկ պատրուակով իրաւունք ունին ծեծի դիմելու։ Շրջաբերականները շուտ կը մոռցուին, աւա՛ղ, եթէ հետապնդող չըլլայ կրնա՞նք վստահիլ ձեր կորովին վրայ, պ. վարչապետ, ձեր ոստիկանութեան հասկցնելու համար իր բուն պարտականութիւնը։

Եթէ ըսէք մեզի թէ կ'այսպէս պէտք է ոստիկանութեան գործածած մեթոտները, պիտի գիտնանք թէ կը յարգէք այն ազատութիւնը, զոր օրէնքը կ'երաշխաւորէ քաղաքացիներուն։ Բայց եթէ չըսէք, պիտի ստիպուինք ձեր կառավարութիւնը դնել անոնց չարքին, որոնք կը զբաղին մէյ մը նիւթական շահերու պաշտպանութեամբ, ուրանալով գաղափարական ձգտումներու գերիշխան արժէքը։

Ամբողջ երկիրը անձկութեամբ ձեր պատասխանին կը սպասէ։

(6)

ՓԻՇՆեԻի ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒի ԴԱՏԻՆ ՇՈՒՐՋ

Փիշնեւի թեմապատկան կալուածներու դատին շուրջ, ելք մը գտնելու համար, Ռումանահայ թեմին գործադիր մարմինը տեսակցութիւն խնդրած էր Ռումանիոյ վարչապետ պ. Մանիուէն։ Տեսակցութիւնը տեղի ունեցած է շատ սիրալիր կերպով։ թեմին առաջնորդ Ցուսիկ արք. որուն կ'ընկերանային թեմականի անդամները, վարչապետին տուած է պէտք եղած բացատրութիւնները, պարզելով գրաւման վտ հետեւանքները Ռումանիոյ գաղութին վրայ, որ 600 տարիէ ի վեր հաստատուած երկրին մէջ, մեծապէս օգտակար տարր մը եղած է։

Առաջնորդը ըսած է.— պետութիւնը գրաւելով այդ կալուածները, գործած է մեծ անիրաւութիւն մը, սխալ մեկնաբանելով հոգւային օրէնքը եւ վանքի տեղ դնելով էմֆիթեոնը, որ օրէնքի նախատեսած վանքերուն չի նմանիր, այլ հայ ժողովուրդին հոգեւոր եւ մշակութային կեդրոնն է։ Ցետոյ, այդ կալուածները երբէք էմֆիթեոնի չեն պատկանած եւ էմֆիթեոնի իրաւասութիւնը անոնց վրայ, հսկողի դերին մէջ սահմանափակուած է։

Վարչապետին այն հարցման թէ որքա՞ն կ'ըլլայ այդ կալուածներուն եկամուտը, Առաջնորդը պատասխանած է.

— Տարեկան մօտ չորս միլիոն, ինչ որ լիուլի բաւական է թեմին պէտքերուն։

Վարչապետը խոստացած է բացատրութիւններ պահանջել Արքունի կալուածոյ նախարարութենէն, վստահեցնելով որ ձեռքէն եկածը պիտի ընէ, ի գործ դնելու արդարութիւնը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Քաղուած խորհրդ. Թերթերէն)

ՋԵԿՈՅՑ ՄԸ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Արհեստակցական միութիւններու վերջին համագումարին մէջ տրուած զեկոյցէ մը կը քաղենք հետեւեալ հատուածները.—

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ

«Դեռ երէկ կը կարծէինք թէ 1920-30ին կարելի պիտի ըլլար ապահովել Հայաստանի արդիւնաբերութեան աճումը 22-23 տոկոս։ Այժմ կը տեսնենք որ անհրաժեշտ է եւ կարելի այդ աճումը հասցնել 34 տոկոսի եւ թէ պէտք է աւելի եւս արագացնել տնտեսութեան աճման թափը, որովհետեւ չենք գիտեր թէ, երկու երեք տարի յետոյ, ի՛նչ կ'ըլլայ մեր միջազգային կացութիւնը։ Այս տեսակէտէն մեր կացութիւնը կը նմանի բանակի մը կացութեան, որ երկար ճակատամարտէ մը յետոյ, դադար ստացած է մէկ քանի ժամ, շնորհիւ անոր որ թշնամին կտրած է կատաղի ռմբակոծումը։ Ան չգիտեր թէ ի՛նչ կը կատարուի մէկ երկու ժամ յետոյ։ Այդ պատճառով, պէտք է ան ամրապնդէ իր դիրքերն, այն հաշուով որ յանկարծակի յարձակումը միւս չպատճառէ իրեն։ Պէտք է ուրեմն տնտեսութեան զարգացման ասպարէզին մէջ, եւ ամենակարճ ժամանակի ընթացքին, ձեռք բերենք զրաժտիրական երկիրներու արտադրական մակարդակը։

«Մեր առջեւ դրուած հիմնական խնդիրներէն մէկնէ,նախ հնդամեայ ծրագրի իրագործումը, որ ամբողջ աշխատանքի առանցքը պէտք է կազմէ։

Սակայն արդիւնաբերութեան գործը գէշ կատարուած է, որով. հետեւ այդ առթիւ խորհրդակցութիւնները շատ քիչ կ'ընդգրկէին բանուորական զանգուածները. երկրորդ՝ խորհրդակցութիւնները կանոնաւոր չեն կատարուած. եւ երրորդ՝ գրեթէ տրուած որոշումներու դործադրութեան վրայ հսկող չկայ։ Հայաստանի մէջ, 6 ամիս առաջ կատարուած է արտադրական խորհրդակցութիւններու ստուգում, երբ հազարաւոր առաջարկներ կը ստացուէին այդ մասին։ Թող ըսուի թէ այդ առաջարկները իւնչ չափով կիրարկուած են։ Մեր ամէնէն մեծ ձեռնարկին՝ Մանածի գործարանին վրայ, արտադրական յանձնաժողովները գրեթէ ժամը ժամին չեն զարկած, եւ այս ձեռնարկը բացառութիւն չէ։

«Մեր արհեստակցական ժարմինները շատ քիչ զբաղած են նախանձութի խնդիրներով։ կը հաստատենք նոր գործարաններ, բայց չենք մտածեր արհեստագէտներու պատրաստութեան մասին։Պղնձի արտադրութեան եւ ճարտարարուեստին մէջ որակեալ բանուորներու մեծ պակաս կայ։ Եթէ ժամանակին մտածէինք այդ մասին, կրնայինք ապահովել մեր արդիւնաբերութեան բանուորական պէտքը. բայց այդ հարցին մէջ, մեր տնտեսական ժարմիններէն շատերը չարչիութիւն կ'ընեն։

«Ինքնարժէքի նուազման գործին մէջ ալ աշխատանք չէ կատարուած։ Յանձնախումբերը չեն հետեւած թէ ամսէ ամիս իրենց ձեռնարկութեան մէջ, ի՛նչ պատկեր կը ներկայացնէ ինքնարժէքի նուազման տախտակը։

ԱՆԴՐԱԴԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

«Մենք ծրագիր կազմած ենք անդրագիտութիւնը վերցնելու. 8000 հոգիի անդրագիտութիւնը պէտք է վերնայ մէկ տարուան մէջ։ Բայց գործը ատով չի վերջանար. պէտք է անդրագէտնեռւն գիրք տալ կարդալու։ Իսկ Հայաստանի գրադարաններուն մէջ նոր հայերէն գրքեր չկան. յետոյ 1926էն ի վեր, հրատարակուած գրքեր չկան. կան գրքեր, որոնք բանուորին ժատչելի չեն։ Մշակութային աշխատանքի ամէնէն հիմնական խնդիրն է բանուորութեան դաստիարակումը։ Այս տարի, միայն շինարարութեան մէջ եղած են 20000 բանուորներ, որոնց չնչին մասը միութեան անդամակցած է։

Անոնք սովորաբար գիւղէն կուգան, բայց տակաւին բանուոր չեն, այլ գիւղացի։Այս խնդրին մէջ, երկու ծայրայեղութիւն կայ, մէկ կողմէն, կան ընկերներ, որոնք ամբողջովին կը զբաղին այս բանուորներով. իսկ ուրիշներ. որոնք արհամարհանքով կը վարուին գիւղէն եկած բանուորներուն հանդէպ։ Պէտք է հաւասարապէս բոլորը դաստիարակել։ Այս կերպով միայն, 4 5 տարի յետոյ կ'ունենանք բազմաթիւ բանուորութիւն, որու մեծ մասը եկած պիտի ըլլայ գիւղէն։ Առանց դաստիրակութիւնը պէտք է ապահովել»։

ԹՈՒՐՔԻԱ

(Քաղուած Թուրք Թերթերէն)

«ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ ԱՐԻՒՆ ԿՈՒԼԱՆ»

Պոլսոյ Թուրքերէն «Շարէքէթ» Թերթը կը գրէ այս խորագրին տակ.—

Փոխանակ «Առեւտրական սենեակ» ըսելու, լաւ է «տարօրինակութեան սենեակ» կոչել, որովհետեւ այս սենեակը վերջերս սկսաւ մեծ տարօրինակութիւններ ընել։ Մէկ միլիոն ոսկիով առեւտրական պալատ մը պիտի շինէ եղեր։ Չկրցանք հասկնալ իմաստը։ կ'երեւի թէ մեր առեւտրական գործերը ընդարձակուած են եւ տնտեսական կեանքը ահագին բարգաւաճում ստացած է։ Իսկ Առեւտրական սենեակի անդամներն ու պաշտօնեաները այնքան շատացած են, որ ներկայ տեղը նեղ կուգայ։ Հետեւաբար, իրենց վիճակին եւ դիրքին վայել չենք մը կ'ուզեն, այնպէ՞ս է։

Մեր վաճառականները արիւն կուլան, մեր արտածումը պակսեցաւ վերջերս եւ բաւական ահաւոր բարձրացում մը տուաւ ստերլինին։ Սնանկութիւններ, առեւտուրի դադարումներ, հաշուեյարգարներ, եւ անոնց հետ, առեւտրական պալատ... Այս պատկերը միայն ծիծաղելի չէ, ողբալի ալ է։ Որովհետեւ ցոյց կուտայ թէ գեռ չենք ճանչցած երկիրը եւ չենք գիտեր թէ դրամը ո՞ւր ծախսելու է։

Ագգը քանդեց պալատները, որպէս զի վերջ գտնեն շռայլութիւնները։

կ'երեւի թէ Առեւտրական սենեակը կը հեգնէ վաճառականներու «անկատարութիւնը» եւ միլիոն մը ծախսելով կ'ուզէ կրկին «սուլթանաւութիւն հաստատել։

կ'ուզենք գիտնալ թէ ե՞րբ վերջ պիտի գտնէ այդ հեգնանքը։

«ԾԱՌ»

«Միլլիյէթ»ի մէջ երեսփոխան (Ֆալիհ Րըֆգը պէյ կը գրէ.—

Ցետեսական գործավարութեան մէջ աշխատող անտառներու մասնագէտը կ'ըսէ.

«— Եթէ ներկայ վիճակը շարունակուի, քանի մը տարիէն անտառի հետք չպիտի մնայ Պոլսոյ մէջ։

Մասնագէտին կարծիքով, եթէ Մրիջին Անատոլուի անտառները լաւ խնամուին, նորէն ձեռք դպցնելու չէ անոնց։

Չինաստանի մէջ լաւ բան մը կը Համարուի ծառ կտրելը։ Անատոլուի Արեւելեան կողմերն ալ այն կարծիքը կը տիրէ թէ ծառը չարաղետ է։ Մրիջին եւ արեւմտեան Անատոլուի մէջ թէեւ ծառը չարաղետ չեն նկատեր, բայց անոր օգուտը միայն դրամ շահեցնելու մէջ կը տեսնեն։

Պոլսոյ ահագին լեռը, որ իմ երեսփոխանութեանս օրերուն կանչ դրախտ մըն էր, հիմա անապատի մը տխուր տեսքն առած է։ Եւ հակառակ ցետեսական գործավարութեան մրիջոցներուն, անողոք ջարդը տակաւին կը շարունակուի»։

Ցօդուածագիրը կը թելադրէ որոշ քաղաքներու մէջ արգիլել փայտածուխի եւ փայտի գործածութիւնը, չթողուլ որ անտառները կտրուին, արգիլել փայտաշէն տուներու կառուցումը եւ վերջապէս ծառ տնկելու վարժեցնել ժողովուրդը։

«Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'ըսէ, համակ կանաչ Ֆրանսայի համար 150 միլիոնի նոր պիւտճէ մը սահմանած է։ Անատոլուն առանց ծառի չի կրնար քաղաքակրթուիլ»։

«ԾԻՒՆԱՂԵԼԻ ՉԸԼԼԱՆՔ»

«Շարէքէթ» անդրադառնալով այն լուրին թէ կիրակին այսուհետեւ ուրբաթ պիտի կոչուի դիտել կուտայ.—

Մէկ կողմէ մրիջազգային օրը կ'ընդունինք իբր դադարի օր, եւ մրիս կողմէ փոխելու կ'ելլենք Թուրքերուն օրերուն թարգմանութիւնները։ Չենք գիտեր թէ ի՞նչ շահ կայ կիրակին ուրբաթ կոչելուն մէջ։ քանի որ աշխարհի եւ կրօնքի գործերը բաժնած ենք, ինչո՞ւ պէտք կը տեսնենք յարգելու«ուրբաթ"(ճուժաա)անունը։Եթէ «կիրակի» բառը հաճելի չի թուիր այն ատեն փոխենք բոլոր օրերուն անունները։

ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Քանի մը օր առաջ, վիրաբուժական դարմանատան մը մէջ, վիրաբուժական փորձ մը կատարուեցաւ, եւ առաջին անգամ ըլլալով նշդրակի տեղ գործածուեցաւ ելեկտրական կայծ։ Եթէ փորձը յաջողի, կոչուած է յեղաշրջելու վիրաբուժութիւնը։

Իրօք, յաջողեցան մէկու մը փորին վրայ կատարել շատ ծանր գործողութիւն մը, առանց նշդրակ գործածելու, դանակի դերը կատարեցին ելեկտրական կայծեր, ճեղքելով միսին այն մասերը, ուր գործողութիւն պիտի կատարուէր։

Առանց նշդրակի գործողութեան օգուտը այն է որ, կարելի պիտի ըլլայ նեխուածներու առաջքն առնել. որովհետեւ, ելեկտրական կայծերը այնքան մեծ ջերմութիւն ունին, որ միքրոպներու դիմադրութիւնը կը խորտակեն։

Ասկից զատ, նշմարուած է նաեւ որ այս եղանակով բացուած վէրքերէն աւելի քիչ արիւն կը հոսի, քան նշդրակով կատարուած գործողութիւններէն ու վէրքերը աւելի շուտ կը սպիանան։

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ Ժ.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՆԱՄՔՆԵՐ ՕԶ-ՀԻՒԱՆԴ ՄԱՐԴՈՑ ՀԱՄԱՐ

—Աչ՛։ դո՞ւք էք, օրիորդ, ըսաւ Ռընէ։ Իզուր աշխատեցայ այս առաւօտ խօսիլ ձեզ հետ։

Եւ պատմեց անոր իր գլխուն եկածը։ Օրիորդ տեսչուհին խնդաց կուշտ կուշտ։

— Անպատճառ իմ որոշած ժամերէս դուրս կանչած էք զիս. կարելի է որեւէ ժամու հեռաձայնել ինծի առանց զիս տեսնելու, բայց հեռատեսութեան համար միայն իմ որոշած ժամերուս կարելի է գործածել գործիքը։ Մնացած ժամերուն ինծի անծանօթ մարդոց յատկացուած է այդ թիւը։

— Շատ բան գիտնալ պէտք է քսանըմէկերորդ դարուն ապրելու համար, ըսաւ Ռընէ, յուսահատ շեշտով մը...։ Խղճացէ՛ք վրաս եւ պատմութիւններ պատմեցէք ինծի, կ'աղաչեմ օրիորդ որովհետեւ սոսկալի կը ձանձրանամ այս բանտին մէջ։

Օրիորդ Աննի Թոմսըն գարմացաւ։

— Միշտ կարելի է զբաղում մը գտնել ըսաւ, թեթեւ յանդիմանական շեշտով մը։ եթէ մեծ Մաքրանոցի գրադարանը չի բաւեր ձեզ, ուրիշ գիրքեր ղրկեմ։

Ռընէ շնորհակալ եղաւ առանց խանդավառուելու։

կ'ուզեմ որ կեանքէն հաճոյք զգաք, ըսաւ Աննի, հաճելի շեշտով մը, մասամբ մը իմ զաւակներս էք դուք,չէ՞։

Այս վայրկեանին յանկարծակի մը հեղինակը. անիկա երբեմն վատառողջ գրգռիչ մըն է ոստիկանութեան համար, որ կ'ուզէ ամէն գնով խոստովանութիւններ ձեռք ձգել։

Ուրախ եմ որ պիտի փորձէք աւելի կարգ կանոն դնել ձեր տան մէջ, ու ինքզինքս երջանիկ պիտի զգամ, եթէ այս հարցապնդումիս հետեւանքով կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առնէ եւ խորհրդարանը որոշումներ տայ։ պէտք է գործադրութեան դնէք այն շրջաբերականը, զոր 1906ին փէէմանսօ ուղղած էր ոստիկաններուն՝ յիշեցնելով անոնց որ ո՛չ մէկ պատրուակով իրաւունք ունին ծեծի դիմելու։ Շրջաբերականները շուտ կը մոռցուին, աւա՛ղ, եթէ հետապնդող չըլլայ կրնա՞նք վստահիլ ձեր կորովին վրայ, պ. վարչապետ, ձեր ոստիկանութեան հասկցնելու համար իր բուն պարտականութիւնը։

Եթէ ըսէք մեզի թէ կ'այսպէս պէտք է ոստիկանութեան գործածած մեթոտները, պիտի գիտնանք թէ կը յարգէք այն ազատութիւնը, զոր օրէնքը կ'երաշխաւորէ քաղաքացիներուն։ Բայց եթէ չըսէք, պիտի ստիպուինք ձեր կառավարութիւնը դնել անոնց չարքին, որոնք կը զբաղին մէյ մը նիւթական շահերու պաշտպանութեամբ, ուրանալով գաղափարական ձգտումներու գերիշխան արժէքը։

Ամբողջ երկիրը անձկութեամբ ձեր պատասխանին կը սպասէ։

(6)

ՓԻՇՆեԻի ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒի ԴԱՏԻՆ ՇՈՒՐՋ

Փիշնեւի թեմապատկան կալուածներու դատին շուրջ, ելք մը գտնելու համար, Ռումանահայ թեմին գործադիր մարմինը տեսակցութիւն խնդրած էր Ռումանիոյ վարչապետ պ. Մանիուէն։ Տեսակցութիւնը տեղի ունեցած է շատ սիրալիր կերպով։ թեմին առաջնորդ Ցուսիկ արք. որուն կ'ընկերանային թեմականի անդամները, վարչապետին տուած է պէտք եղած բացատրութիւնները, պարզելով գրաւման վտ հետեւանքները Ռումանիոյ գաղութին վրայ, որ 600 տարիէ ի վեր հաստատուած երկրին մէջ, մեծապէս օգտակար տարր մը եղած է։

Առաջնորդը ըսած է.— պետութիւնը գրաւելով այդ կալուածները, գործած է մեծ անիրաւութիւն մը, սխալ մեկնաբանելով հոգւային օրէնքը եւ վանքի տեղ դնելով էմֆիթեոնը, որ օրէնքի նախատեսած վանքերուն չի նմանիր, այլ հայ ժողովուրդին հոգեւոր եւ մշակութային կեդրոնն է։ Ցետոյ, այդ կալուածները երբէք էմֆիթեոնի չեն պատկանած եւ էմֆիթեոնի իրաւասութիւնը անոնց վրայ, հսկողի դերին մէջ սահմանափակուած է։

Վարչապետին այն հարցման թէ որքա՞ն կ'ըլլայ այդ կալուածներուն եկամուտը, Առաջնորդը պատասխանած է.

— Տարեկան մօտ չորս միլիոն, ինչ որ լիուլի բաւական է թեմին պէտքերուն։

Վարչապետը խոստացած է բացատրութիւններ պահանջել Արքունի կալուածոյ նախարարութենէն, վստահեցնելով որ ձեռքէն եկածը պիտի ընէ, ի գործ դնելու արդարութիւնը։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Արհեստակցական միութիւններու վերջին համագումարին մէջ տրուած զեկոյցէ մը կը քաղենք հետեւեալ հատուածները.—

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՈՐ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ

«Դեռ երէկ կը կարծէինք թէ 1920-30ին կարելի պիտի ըլլար ապահովել Հայաստանի արդիւնաբերութեան աճումը 22-23 տոկոս։ Այժմ կը տեսնենք որ անհրաժեշտ է եւ կարելի այդ աճումը հասցնել 34 տոկոսի եւ թէ պէտք է աւելի եւս արագացնել տնտեսութեան աճման թափը, որովհետեւ չենք գիտեր թէ, երկու երեք տարի յետոյ, ի՛նչ կ'ըլլայ մեր միջազգային կացութիւնը։ Այս տեսակէտէն մեր կացութիւնը կը նմանի բանակի մը կացութեան, որ երկար ճակատամարտէ մը յետոյ, դադար ստացած է մէկ քանի ժամ, շնորհիւ անոր որ թշնամին կտրած է կատաղի ռմբակոծումը։ Ան չգիտեր թէ ի՛նչ կը կատարուի մէկ երկու ժամ յետոյ։ Այդ պատճառով, պէտք է ան ամրապնդէ իր դիրքերն, այն հաշուով որ յանկարծակի յարձակումը միւս չպատճառէ իրեն։ Պէտք է ուրեմն տնտեսութեան զարգացման ասպարէզին մէջ, եւ ամենակարճ ժամանակի ընթացքին, ձեռք բերենք զրաժտիրական երկիրներու արտադրական մակարդակը։

«Մեր առջեւ դրուած հիմնական խնդիրներէն մէկնէ,նախ հնդամեայ ծրագրի իրագործումը, որ ամբողջ աշխատանքի առանցքը պէտք է կազմէ։

Սակայն արդիւնաբերութեան գործը գէշ կատարուած է, որով. հետեւ այդ առթիւ խորհրդակցութիւնները շատ քիչ կ'ընդգրկէին բանուորական զանգուածները. երկրորդ՝ խորհրդակցութիւնները կանոնաւոր չեն կատարուած. եւ երրորդ՝ գրեթէ տրուած որոշումներու դործադրութեան վրայ հսկող չկայ։ Հայաստանի մէջ, 6 ամիս առաջ կատարուած է արտադրական խորհրդակցութիւններու ստուգում, երբ հազարաւոր առաջարկներ կը ստացուէին այդ մասին։ Թող ըսուի թէ այդ առաջարկները իւնչ չափով կիրարկուած են։ Մեր ամէնէն մեծ ձեռնարկին՝ Մանածի գործարանին վրայ, արտադրական յանձնաժողովները գրեթէ ժամը ժամին չեն զարկած, եւ այս ձեռնարկը բացառութիւն չէ։

«Մեր արհեստակցական ժարմինները շատ քիչ զբաղած են նախանձութի խնդիրներով։ կը հաստատենք նոր գործարաններ, բայց չենք մտածեր արհեստագէտներու պատրաստութեան մասին։Պղնձի արտադրութեան եւ ճարտարարուեստին մէջ որակեալ բանուորներու մեծ պակաս կայ։ Եթէ ժամանակին մտածէինք այդ մասին, կրնայինք ապահովել մեր արդիւնաբերութեան բանուորական պէտքը. բայց այդ հարցին մէջ, մեր տնտեսական ժարմիններէն շատերը չարչիութիւն կ'ընեն։

«Ինքնարժէքի նուազման գործին մէջ ալ աշխատանք չէ կատարուած։ Յանձնախումբերը չեն հետեւած թէ ամսէ ամիս իրենց ձեռնարկութեան մէջ, ի՛նչ պատկեր կը ներկայացնէ ինքնարժէքի նուազման տախտակը։

ԱՆԴՐԱԴԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

«Մենք ծրագիր կազմած ենք անդրագիտութիւնը վերցնելու. 8000 հոգիի անդրագիտութիւնը պէտք է վերնայ մէկ տարուան մէջ։ Բայց գործը ատով չի վերջանար. պէտք է անդրագէտնեռւն գիրք տալ կարդալու։ Իսկ Հայաստանի գրադարաններուն մէջ նոր հայերէն գրքեր չկան. յետոյ 1926էն ի վեր, հրատարակուած գրքեր չկան. կան գրքեր, որոնք բանուորին ժատչելի չեն։ Մշակութային աշխատանքի ամէնէն հիմնական խնդիրն է բանուորութեան դաստիարակումը։ Այս տարի, միայն շինարարութեան մէջ եղած են 20000 բանուորներ, որոնց չնչին մասը միութեան անդամակցած է։

Անոնք սովորաբար գիւղէն կուգան, բայց տակաւին բանուոր չեն, այլ գիւղացի։Այս խնդրին մէջ, երկու ծայրայեղութիւն կայ, մէկ կողմէն, կան ընկերներ, որոնք ամբողջովին կը զբաղին այս բանուորներով. իսկ ուրիշներ. որոնք արհամարհանքով կը վարուին գիւղէն եկած բանուորներուն հանդէպ։ Պէտք է հաւասարապէս բոլորը դաստիարակել։ Այս կերպով միայն, 4 5 տարի յետոյ կ'ունենանք բազմաթիւ բանուորութիւն, որու մեծ մասը եկած պիտի ըլլայ գիւղէն։ Առանց դաստիրակութիւնը պէտք է ապահովել»։

ԹՈՒՐՔԻԱ

(Քաղուած Թուրք Թերթերէն)

«ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ ԱՐԻՒՆ ԿՈՒԼԱՆ»

Պոլսոյ Թուրքերէն «Շարէքէթ» Թերթը կը գրէ այս խորագրին տակ.—

Փոխանակ «Առեւտրական սենեակ» ըսելու, լաւ է «տարօրինակութեան սենեակ» կոչել, որովհետեւ այս սենեակը վերջերս սկսաւ մեծ տարօրինակութիւններ ընել։ Մէկ միլիոն ոսկիով առեւտրական պալատ մը պիտի շինէ եղեր։ Չկրցանք հասկնալ իմաստը։ կ'երեւի թէ մեր առեւտրական գործերը ընդարձակուած են եւ տնտեսական կեանքը ահագին բարգաւաճում ստացած է։ Իսկ Առեւտրական սենեակի անդամներն ու պաշտօնեաները այնքան շատացած են, որ ներկայ տեղը նեղ կուգայ։ Հետեւաբար, իրենց վիճակին եւ դիրքին վայել չենք մը կ'ուզեն, այնպէ՞ս է։

Մեր վաճառականները արիւն կուլան, մեր արտածումը պակսեցաւ վերջերս եւ բաւական ահաւոր բարձրացում մը տուաւ ստերլինին։ Սնանկութիւններ, առեւտուրի դադարումներ, հաշուեյարգարներ, եւ անոնց հետ, առեւտրական պալատ... Այս պատկերը միայն ծիծաղելի չէ, ողբալի ալ է։ Որովհետեւ ցոյց կուտայ թէ գեռ չենք ճանչցած երկիրը եւ չենք գիտեր թէ դրամը ո՞ւր ծախսելու է։

Ագգը քանդեց պալատները, որպէս զի վերջ գտնեն շռայլութիւնները։

կ'երեւի թէ Առեւտրական սենեակը կը հեգնէ վաճառականներու «անկատարութիւնը» եւ միլիոն մը ծախսելով կ'ուզէ կրկին «սուլթանաւութիւն հաստատել։

կ'ուզենք գիտնալ թէ ե՞րբ վերջ պիտի գտնէ այդ հեգնանքը։

«ԾԱՌ»

«Միլլիյէթ»ի մէջ երեսփոխան (Ֆալիհ Րըֆգը պէյ կը գրէ.—

Ցետեսական գործավարութեան մէջ աշխատող անտառներու մասնագէտը կ'ըսէ.

«— Եթէ ներկայ վիճակը շարունակուի, քանի մը տարիէն անտառի հետք չպիտի մնայ Պոլսոյ մէջ։

Մասնագէտին կարծիքով, եթէ Մրիջին Անատոլուի անտառները լաւ խնամուին, նորէն ձեռք դպցնելու չէ անոնց։

Չինաստանի մէջ լաւ բան մը կը Համարուի ծառ կտրելը։ Անատոլուի Արեւելեան կողմերն ալ այն կարծիքը կը տիրէ թէ ծառը չարաղետ է։ Մրիջին եւ արեւմտեան Անատոլուի մէջ թէեւ ծառը չարաղետ չեն նկատեր, բայց անոր օգուտը միայն դրամ շահեցնելու մէջ կը տեսնեն։

Պոլսոյ ահագին լեռը, որ իմ երեսփոխանութեանս օրերուն կանչ դրախտ մըն էր, հիմա անապատի մը տխուր տեսքն առած է։ Եւ հակառակ ցետեսական գործավարութեան մրիջոցներուն, անողոք ջարդը տակաւին կը շարունակուի»։

Ցօդուածագիրը կը թելադրէ որոշ քաղաքներու մէջ արգիլել փայտածուխի եւ փայտի գործածութիւնը, չթողուլ որ անտառները կտրուին, արգիլել փայտաշէն տուներու կառուցումը եւ վերջապէս ծառ տնկելու վարժեցնել ժողովուրդը։

«Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'ըսէ, համակ կանաչ Ֆրանսայի համար 150 միլիոնի նոր պիւտճէ մը սահմանած է։ Անատոլուն առանց ծառի չի կրնար քաղաքակրթուիլ»։

«ԾԻՒՆԱՂԵԼԻ ՉԸԼԼԱՆՔ»

«Շարէքէթ» անդրադառնալով այն լուրին թէ կիրակին այսուհետեւ ուրբաթ պիտի կոչուի դիտել կուտայ.—

Մէկ կողմէ մրիջազգային օրը կ'ընդունինք իբր դադարի օր, եւ մրիս կողմէ փոխելու կ'ելլենք Թուրքերուն օրերուն թարգմանութիւնները։ Չենք գիտեր թէ ի՞նչ շահ կայ կիրակին ուրբաթ կոչելուն մէջ։ քանի որ աշխարհի եւ կրօնքի գործերը բաժնած ենք, ինչո՞ւ պէտք կը տեսնենք յարգելու«ուրբաթ"(ճուժաա)անունը։Եթէ «կիրակի» բառը հաճելի չի թուիր այն ատեն փոխենք բոլոր օրերուն անունները։

ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Քանի մը օր առաջ, վիրաբուժական դարմանատան մը մէջ, վիրաբուժական փորձ մը կատարուեցաւ, եւ առաջին անգամ ըլլալով նշդրակի տեղ գործածուեցաւ ելեկտրական կայծ։ Եթէ փորձը յաջողի, կոչուած է յեղաշրջելու վիրաբուժութիւնը։

Իրօք, յաջողեցան մէկու մը փորին վրայ կատարել շատ ծանր գործողութիւն մը, առանց նշդրակ գործածելու, դանակի դերը կատարեցին ելեկտրական կայծեր, ճեղքելով միսին այն մասերը, ուր գործողութիւն պիտի կատարուէր։

Առանց նշդրակի գործողութեան օգուտը այն է որ, կարելի պիտի ըլլայ նեխուածներու առաջքն առնել. որովհետեւ, ելեկտրական կայծերը այնքան մեծ ջերմութիւն ունին, որ միքրոպներու դիմադրութիւնը կը խորտակեն։

Ասկից զատ, նշմարուած է նաեւ որ այս եղանակով բացուած վէրքերէն աւելի քիչ արիւն կը հոսի, քան նշդրակով կատարուած գործողութիւններէն ու վէրքերը աւելի շուտ կը սպիանան։

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՍՒԼԻՍՏԷՆ ՄԱՐԿԻԶՈՒի ՓԱՆԻ ՄԸ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐԸ

Մաքրանոցէն իջնելէն վերջ, առաջին մարդը որ տեսան, Գաբրիէլ պէտք եղաւ. լրագրողը ուրախութեամբ ընդունեց զիրենք։

— Գիտէի որ դուրս պիտի ելլէք այսօր, ըսաւ եւ կուգայի ձեզ դիմաւորելու։ Շատ չարչարուեցա՞ք։

— Այդ մասին մի՛ խօսիք, մրմռաց Սէլիստէն։ չունենալիք հիւանդութիւներէս զերծ կացուցանելու պատրուակին տակ, գիս շան մը պէս հիւանդացուցին։

— Բայց հիմա այլեւս որեւէ հիւանդութենէ վախնալու պատճառ չունիս, ըսաւ Ռընէ, մահէաւելի գօրաւոր ես։

— Ընգամ մը մեռած ըլլալէ վերջ ի՞նչ հոգս, պատասխանեց Սէլ

խագահ Մոշիցքիի։ Դեկտ. 6ին խորհրդարանին վիճաբանութիւնները շարունակուեցան մինչեւ գիշերուան ժամը 11։ կառավարութեան դէմ անվստահութեան բանաձեւը ներկայացուեցաւ կեդրոնի եւ ձախ ընդդիմադիրներուն կողմէ եւ ընդունուեցաւ 120ի դէմ 246 ձայնով։

Երբ արդիւնքը յայտարարուեցաւ, ահագին աղմուկ բարձրացաւ ժողովասրահին մէջ։ Մինչ համայնավարները «Ինթերնասիոնալ»ը կ'երգէին եւ կարմիր դրօշակ կը պարզէին, կառավարութեան կուսակիցները սկսան սուլել խորհրդարանի ընկերվարական նախագահ Տալինսքին, որ քաշուեցաւ՝ առանց փակելու նիստը։ Իրեն հետեւեցան ընդդիմադիր երեսփոխանները։ Կառավարական խմբակը մնաց եւ երգեց «Լեհական Լեգէոնականներու երգը» եւ «կեցցէ՛ մարաջախտ Փիլսուտսքի» գոչեց։

Նոր դահլիճին կազմութիւնը որոշ դժուարութեանց կը բախի։

Տաճիկիստանի Հանրապետութիւնը

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Րիկայէն։

Խորհրդային միութեան կեդր. Գործադիր կոմիտէն (Խորհրդարան) որոշեց ինքնավար հանրապետութեան աստիճանին բարձրացնել Տաճիկիստանը։ Այս որոշումին պատճառն այն է որ Տաճիկիստան կը գտնուի Չինգկաստանի դուռներուն առջեւ։

Ռուսիոյ խայտառակը

«Պէրլիներ Թակէպլաթ»ի Մոսկուայի Թղթակից Փօլ Շէֆէր, որ վերջերս վերադարձաւ խորհրդային միութենէն, «Օպզըրվըր»ի մէջ երկար յօդուած մը կը հրատարակէ Ռուսիոյ կացութեան մասին։ Կ'ըսէ թէ «այս երկրի ղեկավարները կը պատրաստեն տագնապ մը։ Այս իրողութիւնը անխուսափելի դարձած է այլեւս։ Ատոր վճռական նշանն է սովին աւերները ոչ միայն գիւղերուն, այլեւ քաղաքներուն մէջ, ուր ամբողջ երկու տարի ամէն ճիգ կատարուեցաւ՝ ուտեստեղէն դիզելու համար։

«Ի միասս երկրագործութեան «ընկերվարացում» կատարելու ճիգերուն հետեւանքով կացութիւնը աւելի քան երբեք ծանրացաւ եւ բոլշեւիսմի բախտը վտանգուեցաւ»։

Խորհրդարանի ամրնդհատ աշխատանքը

Նոր տարիէն առաջ 1930ի ելմտացոյցը վաւերացնելու համար Ֆրանսայի երեսփոխ. ժողովը գիշեր ցորեկ ժողով կը գումարէ (օրական երեք նիստ, մէկն ըլլալով կիրակին)։ Զանազան հարցերու առթիւ կառավարութիւնը վստահութեան խընդիր յարոյց եւ ամէն անգամուն ալ յաղողեցաւ մեծամասնութիւն շահիլ։

Ապստամբութիւն Հայիթիի մէջ

Ամերիկեան իշխանութեան դէմ ծանր ապստամբութիւն մը պայթեցաւ Հայիթի կղզիին մէջ։ 1500 տեղացիներ՝ որոնք կ'ուզէին Բէյս քաղաքը կողոպտել՝ հանդիպեցան 20 ամերիկացի ծովայիններու, որոնք կրակ բացին անոնց վրայ՝ սպանելով 5 եւ վիրաւորելով 20 հոգի։ Նախագահ Հուվըր նոր զրահաւորներ եւ զինուորներ ղրկեց Հայիթի, ինչպէս նաեւ նշանակեց քննիչ մարմին մը։

Փոթորիկին աւերները

Օրերէ ի վեր տիրող փոթորիկը ահռելի աւերներ գործեց ցամաքի, մանաւանդ Մանշի, Բրիտանիոյ եւ Ատլանտեանի եզերքներուն վրայ։

Փարիզեան շրջանին մէջ տեղատարափ անձրեւն ու անընդհատ հովը որոշ վնասներ պատճառեցին։ Փանթէոնի մէջ վեցյարկանի տան մը տանիքը փլաւ։ Ամրնիւ Սիւֆրէն տախտակոմ մը փլաւ՝ ճզմելով հոն կեցած երկու ինքնաշարժներ։ Վէրսայլի փարքին մէջ՝ ծառեր արմատախիլ եղան։

Փա-տը-Քալէի շրջանին մէջ սաստիկ մրրիկ կը տիրէ։ Պուլոնեի եւ Ֆոլքսթոնի միջեւ շոգենաւային երթեւեկները ընդհատուեցան։ Հավրի նաւահանգիստին մէջ նաւերու ելքն ու մուտքը նոյնպէս դադրեցաւ։ Հովը կը փչէ երկվայրկեանը 40 մեղր արագութեամբ։ Շէրպուրկի մէջ կայծակ ինկաւ անգլ. «Լանքասթրիա» նաւուն վրայ՝ երբ ճամբորդ կ'առնէր։ Իտալական «Քարմոնա» նաւը ընկղմեցաւ Պարֆլէօրի եւ Ուայթ կղզիին միջեւ, նաւազները ազատուեցան։ Ուրիշ բազմաթիւ նաւեր զանազան վնասներ կրեցին եւ անթելով օգնութիւն խնդրեցին։

Պրէսթի առջեւ չրօղանաւի մը պարանները փրթելով գնաց զարնուեցաւ «Մոնքալմ» յածանաւի շղթաներուն եւ ընկմեցաւ։ Ուրիշ չրօղանաւ մը շրջեցաւ եւ նաւորդը խեղդուեցաւ։ Լա-Ռոշէլի մէջ կարկուտի փոթորիկ մը մեծ աւերներ գործեց։

ՀԵՌԱԳՐԱԹԵԼԵՐԸ ԱՒԲՈՒԱԾ

Փոթորիկին հետեւանքով Ֆրանսայի զանազան քաղաքներուն միջեւ հեռագրական եւ հեռաձայնական թելերը քանդուեցան։ Փարիզ-Շէրպուրկ գիծը բոլորովին աւրուեցաւ, Փարիզ-Պրէսթ գիծը մասամբ։

Հավրի, Պուլոնեի եւ Քալէի ճամբով Լոնտոնի հետ հաղորդակցութիւնները գրեթէ խզուեցան։ Մարսիլիայէն անդին Իտալիոյ հետ, Պիարիցէն անդին Սպանիոյ հետ, Պորտոյէն անդին Փորթուկալի հետ հեռագրական հաղորդակցութիւնները կարուած են։ Փարիզէն հիւսիսային գաւառներու հետ գրեթէ անկարելի է հաղորդակցիլ։ Փարիզեան արուարձանին մէջ ալ բազմաթիւ հեռագրասիւներ տապալեցան։ Մեծ թիւով բանուորներ կ'աշխատին նորոգութեան համար։

Լիլի մէջ պատ մը փլաւ. երեք քոյրեր տակը մնալով մեռան։ Ծովերու վրայ մեռնողներու հաշիւը կարելի չէ տալ։

Փարիզ-Լոնտոն օդանաւային երթեւեկն ալ դադրեցաւ։ Անգլիական չուրերուն մէջ եւ եզերքներուն վրայ մեծ կորուստներ առաջ եկան։ Եւրոպայի միւս մասերուն վրայ եւս անհաշուելի կորուստներ կան, մասնաւորապէս Փորթուկալի, Հոլանտայի, Գերմանիոյ եւ Տանիմարքայի եզերքներուն վրայ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱՀԱՊ ՓԱՇԱ եգիպտոսի նախկին վարչապետ եւ նախագահ վաֆտի՝ մօտ օրէն Լոնտոն պիտի երթայ՝ անգլեւեգիպտական նոր դաշնագրին մասին տեսնուելու համար Հէնտրսընի հետ։

ԵԻԻՊՏՈՍԻ խորհրդարանային ընտրութիւնները պիտի կատարուին դեկտ. 16ին եւ մեծ յոյս կայ որ ազգայնականները շահին մեծամասնութիւնը։

ԹՈՒՐՔ կառավարութիւնը որոշած է կրկին պաշտօնի մէջ առնել 500 ծովային սպաներ, որոնք Ջինադադարին հանգստեան կոչուած էին։

Հ.Ց.Դ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

Ներկայացուցչական ժողովը՝ այս Հինդշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին Odéon, Café La Petite Sourceի սրահը։

Շարունակութիւն նախորդ օրակարգին եւ զեկոյց հաշուական յանձնախումբին։

«ՅԱՌԱՋ» կը ծախուի

Ծանօթ կրպակներէն զատ, նաեւ RUE FBG. MONTMARTRE
ՔԱՖԷ ՎԻԿՏՈՐԻ ԴԻՄԱՑԻ ՔԷՕՇԿԸ

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Պուա Բոլոնպի Մասնաճիւղին կողմէ
կը նախագահէ՝ Պ. ՋԱՏԻԿ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Պուա Բոլոնպի քաղաքապետութեան սրահներուն մէջ՝ Rue des Halles։

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ *Դերասան Պ. Բագրատունի, դերասանուհի Տիկ. Մ. Սուրաբեան, Պ. Խաչիկ Նշանեան (երգ), փարիզի Հայ Ցրամաթիքի դերասաններէն Տիկ. Ասրինէ Տէրուան, Պ. Պ. Շ. Սարեան, Դմբէթեան, Ա. Կոթիկեան, Մաքսուտեան եւ Սարաֆեան։*

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ (Կոմիտ. վրդ.)

Երգ, նուագ, արտասանութիւն։ Ձոխ պիւֆէ։ Ընտիր ժամ պատրաստութեամբ Պ. Կարմիրեանի։ Մուտք 10 ֆրանք։

«ԱՆԴՐԱՆԻԿ» ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԻԼՍՈՐԱՏՕ ՍԻՆԻՄԱՅԻ ՄԷՋ, 24 Փլաս Քաստէլան (Place Castellane)

Կը ներկայացուի մինչեւ 12 Դեկտ. Հինգշաբթի իրիկուն, ամէն օր կէսօրէ վերջ ժ.ը 3ին եւ իրիկունը 9ին։

«ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՖԻԼՄ»

Հայերէն բացատրութիւններով։ Նուագախումբը կը նուագէ հայկական եղանակներ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

"ԴՐՕՇԱԿ» Ի

1929 դեկտեմբերի թիւը (12), հետեւեալ բովանդակութեամբ. — 1. Մերթ ձախ, մերթ աջ՝ Խմբագրական. 2. Հ. Յ. Դաշնակցութեան քառասնամեակի առթիւ՝ Հ. Յ. Դ. Բիւրօ, 3. Մտածումներ Հ. Յ. Դաշնակցութեան մասին՝ Ն. Հանդոյց, 4. Ջոմը՝ Մ. Վրացեան, 5. Խորհրդային իշխանութիւնը եւ Թուրանական շարժումը՝ Աշոտ-Արծրունի, 6. Մեւքարեցի Սաքօի ինքնակենսագրութիւնը, 7. Թուրքիոյ շուրջ, 8. Թղթակցութիւններ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ն. Գ. Բ.— Ընկերներ Բժ. Լ. Գրիգորեան, Լ. Մօզեան, Շ. Նարդունի, Օհան Կարօ, Կարօ Սասունի, Մկրտիչ Պարսամեան եւ Մկրտիչ Երիցանց կը հրաւիրուին այս իրիկուն ժամը 9ին Café La Petite Sourceի *սրահը։*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Լ. Միութեան ժամնաճիւղը կրկին կուգայ փընտռել լէգէոնական ընկերներէն Պ. Պ. Սարգիս Մուրատեանը եւ վահրամ Պապիկեանը կեդրոնէն իրենց եկած չէքերը յանձնելու։ կը խնդրենք հասցէն գիտցողներէն իմացնել՝ Kouloyan Kalousdի B, P. Colbert 381 ,Marseille.

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Գործ.— 788.50։
Մարսէյլ, Խրիմ.— 35։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Երզնկացի հանգուցեալ Մինքայէլ Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (ժակտնունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Փրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Մուրէն անունով, 1912էն ի վեր։ Կը փնտռէ նաեւ Երզնկացի Արտաշէս Դազանճեանը։

Իմացնել Օննիկ Ազաճանեանի, Str. Regala 128, Braila, Romania:

Մ. ՆԻՍԱՆԵԱՆ

Փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէի Ե. տարին աւարտած՝ կը կատարէ ներարկումներ (հնթերակային, հնթամաշկային եւն.) եւ մարձումներ (massage).

Կ'ընդունի ժամադրութեամբ։
23 Rue Jean de Beauvais, Paris (Ve)։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հաստագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

ԾԱԽՈՒ ՊԱՐԱՔԱ

ՊԻՄԷԹՐԻ ՄԷՋ

Պիսէթրի հայաշատ թաղի մը մէջ ծախու է պարաքա մը որ ունի երեք սենեակ, բաւականաչափ հող։ Գինն՝ 3000 ֆրանք։ Պարաքան տեսնելու համար դիմել նպարավաճառ եղիշէ Փափազեանի, 7 Rue Blanqui, Bicêtre, Seine.

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
ՄԷԹՐՕ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթուառ։ Ընդհամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Դեկտեմբեր 1929

ԴՐԱՄՆԵՐ			Ֆր.
Սթերլին,		L. St.	124.04
Տոլար,		Dollar	25.40
Մարք	100	Mark	608.25
Թրք. Թղթ.		L. Trq.	11.85
Թրք. ոսկի		» » or	108.—
Մէճիտիէ		Médjidié	8.—
Լէվա	100	Léva	18.40
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	133.—
Պելժ. Ֆր.	»	Fr. Belge	71.15
Ջուից.	»	Fr. Suisse	493.75
Լէյ	»	Leï	15.15
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնս.		I Cr. Fonc. Eg.	2060.—
	»	II »	1525.—
	»	III »	1510.—
Թուրքի երկթղ.		Lots turcs	79.—

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները
ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց*
ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՅՆ

Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով
Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenueի *յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները* ճշդօրէն կը կատարեմ։
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ որեւէ առթիւ ձեզի ուղղուած հարցումները ճշդօրէն կը կարգադրեմ։
ԱՄԻՄՆԵՐԷ ԵԻ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ ի վեր դիզուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ։
ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻ պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente եւ Registre de Commerce չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ։
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։
Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffred'Affaires էն եւ BénéficesCommerciaux էն տուքքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք։
Դիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՇԷՖՏԷՆ, Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Առեւտ. դատարանի կողմէ վաւերացեալ։
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris.

Տօքթ. Յ. ՔԻԹԻԼԻՔԵԱՆ

30 Ave. de Belleville, CHAVILLE (S. et O.)
Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կառ. Մոնփարնասէն
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւններ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժ.ժ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ Տ Օ Ք Թ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Ռեթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵԻ ՈՍԿԵՐԻՉ
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
29 Rue Mathis, փարիզ, մէթրօ՝ Crimée,
ՕՆՕԻՆԴԻ ԵԻ ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐՆԵՐ
Ջ ա փ ա ւ ո ր գ ի ն

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ԶՈՒԽ ՄԹԵՐՔ

Քերական 2 ֆրանք, Լուսաբեր Այբենարան 6, Լուսաբեր ընթերցարան Ա. Բ. Գ. տարիներ 10, 12, 14, Մայրենի լեզուի քեր. ընթց. 5, Թանգարան Հ. եւ Չ. Ատաուր, տարրական դասընթացք 8, Թանգարան Բ. տարի 10, Թանգարան Գ. տարի 12, Թանգարան Դ. եւ Ե. տարի 17.50, Թուաբանութիւն Ատրունի Ա. եւ Բ. տարի 10, Թուաբանութիւն միջին 17.50, Պատմութիւն Հայոց 2 հատոր (Հ. Ս.Ս.Մովսէսեան) 40, Հայաստանի մեծագիր քարտէսը 20, Նամականի հայ լեզուի 25, Բառարան հայ, լեզուի 75, Ֆրանսահայ բառարան 75, Հայ-Ֆրանս. բառարան 65, Զրուցատրութիւն ֆրանս. Հայ 2.50, 3, 6, 7.50, 25, Երգարաններ 5, 10, 25, 30։

Ձանազան գիրքեր.— Հայաստան, Բ. Թրքահայաստան, Լիճկ 70, Աննա Քարէնին 35, Հազար եւ մէկ գիշերները 2 հատոր 70, Կրացիէլլա 8, Ռաֆայէլ 18, Աբուլալա 5, կեանքի եւ Մահուան երգեր 10, Տղու հոգիներ 6, Բժիշկին գիրքէն փերցուած էջեր 10։

Պահանջեցէք մեր դրացուցակը ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրք և հայկական քարտ-փոստալներ։

Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շրջիկ Մատոնան 15 ֆր., Վերջին Ծովահէնը 12, Թէոտորա 10, Վէնտիքթա 15, Կէս կոյսեր 20, Վահագնադնունդ 5, կեանքէ ինչպէս Որ Է 8, Լուսադ Ջրաղացը 12.50, Ճեպընթաց Նորածինը 2, Մանկութեանս Մեղքերը 15, Մանչ-Աղջիկը 15, Յեղափոխութեան Մակաբոյծները 5, Պէգրի Մուսթաֆա 5, Սիրոյ Խորանին Ազէն 4, Տիկ. Բօժէ 5, Տ.ք. Մուրի Վրէժը 5, Փանչունի 5, Քէօր Օղլուն Արկածները 2.50։ Ֆլավի 10, Փոթորիկը 2, Պղնձէ Քաղաք 2, Լիճան ու Արտակը 10, Քամելիազարդ Կինը 15, Աշուղ Ղարիպ 7, Շահ Իսմայիլ 5, Աշըգ Քէրէմ 7, Եէնովէվա 6, Ալէքսիանոս 2, Բեկենդանի Անկուտինները 2, Մոլորեալ Ճամբորդը 2, Պէպէքօ 10, Սքաբէն 6, Կայսրը 10, Նաժուս 12, Պատուի Հաժար 12, Հաֆըզ Օժար Խայեամ 4, Երգեր ու Տաղեր (Պ. Դուրեանի) 2, Նոճատառ (Ինտրա) 7, Երգարաններ 30, 25, 15, 10, 6, 5, և 3 ֆր., Ֆրանս. խօսակցութիւններ 10, 8, 6, ֆր., Սեռային Առողջապահութիւն (կազմուած) 30, Մանուկներու Առողջապահութիւն 10, Սկիզբներ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Բժիշկի մը Խրատները 3, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրք և հայկական քարտ-փոստալներ։ Փոստադրամքը չառնուիր։ Պահանջեցէք դրացուցակը։

Դիմել հետեւեալ հասցէին.—L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris 20e

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
EMPIRE միւզիք-հոլ՝ 37 Av. Wagram
Le Gérant: H. STÉPHAN
Cirque de Paris | Էքոլ Միլիմէթր | ամենալաւն ու ամանք | Ֆիլմ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration — 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագ. եւ վարչութիւն — MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

11 DÉCEMBRE 1929

ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1133 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի ՄԻՋԻ ԱՅԼՈՑ...

Այսպէս, ուրեմն, հայազգի Գարախանի վիճակեցաւ բանակիլ քէմալապետութեան հետ, եւ Թերեւս իբրեւ խորհրդային դեսպան բազմիլ Էնկիւրիի մէջ։

Բարեխօսութեան կարօտ չէ «հայազգի»ն, քանի որ, իր դիւանագիտական բարեմասնութիւններուն կը միացնէ Թանկագին վկայական մը,— իբրեւ պահապան հրեշտակը շանսատակ Լենվէր, ճակատագրական պահու մը։

Մոսկուան աւելի յարմար բանագնաց մը չէր կրնար ընտրել, ոչ միայն շարք մը վիճելի խնդիրներ հարթելու, այլեւ ոուսեւքուրք բարեկամութիւնը աւելի ամրապնդելու համար։

Նոյեմբեր 7ին, խօսելով այս ճամբորդութեան մասին, կը բացատրէինք Թէ բանակցութեանց գլխաւոր նիւթը պիտի հազմէն առեւտրական վէճերը, որոնք սուր համեմատութիւններ կ'առնեն պարբերաբար։

Գարախան պիտի աշխատի գտնել գործնական ելք մը, որ դոնացնէ երկու կողմերն ալ. քաղքենի քէմալապետութիւնը եւ խորհրդային իշխանապետութիւնը։ Բարդ խնդիր, քանի որ Թուրքիոյ մէջ վաճառականութիւնը ազատ է, իսկ Խորհրդային Միութեան մէջ՝ պետական մենաշնորհ։

Բայց, Մոսկուայի բանագնացը առեւտրական միջնորդ չէ, անշուշտ պիտի զբաղի նաեւ քաղաքականութեամբ։ Մանաւանդ բարձր դիւանագիտութեամբ, իբրեւ ասպարէզին մարդը։

Այդ գետնին վրայ եւս շատ մը փափուկ խնդիրներ կան սեղանի վրայ։ Եւ ճոխ է իր թղթածրարը։

Առենէ մը ի վեր, Թուրքիան կարօտակէզ նայուածքներ կ'ուղղէ դէպի արեւմուտք, ի խնդիր կիսակործան երկրի մը վերաշինութեան։ Անգլիացի ծովակալներ, իտալացի տնտեսագէտներ եւ ուրիշ մասնագէտներ չուրի ճամբայ դարձուցին Էնկիւրին։ Միւս կողմէ ստերլինը, որ երկար առեն կը տատանէր 980ի շուրջ, արդէն իսկ Թև առած է մինչեւ 1090, լուրջ մտահոգութեան մատնելով կառավարութիւնը։

Այս բոլորը կրնան մոլորեցնել Թուրքիան եւ նեռել նորէն պախարհակալներու գիրկը։ Մանաւանդ որ, Մոսկուան չի կրնար ցացնել օրուան պահանջները, ինքն իսկ մատնուած ըլլալով չարխուրելի անելի մը, գոնէ անտեսական տեսակէտէն։ Արդէն իսկ, Թուրքիան լուրջ ձեռնարկներ կը կատարէ, անդամագրութեան համար Ազգերու Դաշնակցութեան, նոյնիսկ միայուն աթոռ մը պահանջելով։

Մինչեւ հիմա, եթէ Թուրքիան հեռու մնաց ժրնեւէն, պատճառներէն մէկը Մոսկուայի չկամութիւնն է։

Արդ, եթէ աշխարհակալները եւ մասնաւորապէս Անգլիան յաստանան երաշխաւորել Թուրքիոյ հողային ամբողջութիւնը, այսինքն ոտքի տակ առնել Ազգերու Դաշնակցութեան հանդիսաւոր ուխտն ու պաշտօնական, բացորոշ յանձնառութիւնները, Էնկիւրին շատ ալ կարեւորութիւն չի տար Մոսկուայի դիւրագգածութեան։ Այդպիսի փորձ մը տեսանք Լոզանի մէջ, երբ Թուրքիան, իր բոլոր ախորժակները յագեցնելէ յետոյ, տեղի տուաւ Նեղուցներու խնդրին մէջ, հակառակ Զիչերինի ընդդիմութեան։

Ուրեմն, Գարախան ստիպուած է լարել իր ամբողջ դիւանագիտական տաղանդը, կա'մ Թուրքիոյ այս նոր փորձութիւնը խափանելու, եւ կամ զայն ի նպաստ իրեն օգտագործելու հաւար։ Անշուշտ նոր զիջողութիւններու գնով. որովհետեւ Թուրքերը լաւ սակարկողներ են եւ շատ չեն խաբուիր բարի ժպիտներէն։ Ընդհակառակն, իրենք վարժեցուցած են ժպիտը դարձնել հնչական, տեսանելի եւ շօշափելի։

... Եւ հիմա դառնանք մեր ոչխարներուն։

Գարախանը, իբրեւ հայազգի, «փառք ու պարծանք» դիւանագէտ եւ դեսպան աշխարհասասան իշխանութեան մը, պիտի չուզէ՞, արդեօք, հետաքրքրուիլ նաեւ Թուրքիոյ Հայերուն վիճակով։

Մի՛ սարսափիք, հէ՛յ տիրացուներ։ Ո՛չ Վասպուրականն ու Տարօնն է որ կը պահանջենք, ոչ ալ, գոնէ, Կարսն ու Նախիջեւանը։ Գիտենք որ խորհրդային իշխանութիւնը— հակառակն ալ միասին— շատոնց «լուծած» են այդ խնդիրները, եւ աշխարհի բոլոր Գարախանները չեն կրնար ստորակէտ մը տեղափոխել իրենց իսկ յղացած, խմբագրած եւ վաւերացուցած դաշնագիրներէն։

Գիտենք, նաեւ, որ բարի դրացիներ եւ հաւատարիմ զինակիցներ են քէմալական Թուրքիան եւ Խորհրդային Միութիւնը, եւ չեն հանդուրժեր որ դուրսէն մարդիկ խառնուին իրենց ներքին գործերուն։

Բայց, ճիշդ այդ իրողութենէն օգտուելով, իրաւունք չունինք սպասելու որ, Գարախանը յիշեցնէ— ոչ Թէ իբրեւ հաղդի, այլ իբրեւ դեսպան Մոսկուայի— հետեւեալ տարրական ճշդութիւնը.—

Երկիրէ երկիր փոխադարձ իրաւունքներ եւ պարտականութիւններ կան։ Ա՛լ աւելին՝ դրացի, խնամի եւ զինակից երկիրներու միջեւ։ Արդ, երբ Թուրքերը այնքան հանգիստ կ'ապրին Հայաստանի մէջ — հաւասարազո՛ր անդամ Խորհրդային Միութեան — վայելելով շատ մը առանձնաշնորհներ, Թուրքիոյ Հայերն ալ, փոխադարձաբար...

Բանաձեւին մշակումը կը յանձնենք Գարախանի դիւանագիտական տաղանդին։ Իսկ նիւթերը կրնայ գտնել Պոլսէն մինչեւ Էնկիւրի, եթէ ծանօթ չէ պատմութեան կամ հայերէն Թերթ չի կարդար։ (Չի՛ կարդար)։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Ո՞ՒՐ Է ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը կ'ողբայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ. (30 Նոյ.)։

— «Գաղութահայութեան քանակի որոշ մարդահամար չունինք։ Ենթադրեալ 6—700,000 Թիւ մը կայ մեջտեղը։ Այս Թիւին մեծ մասը պէտք է տանք կիներու եւ երախաներու։ Ու կ'արժէ որ մնացեալ Թիւին որակի մարդահամարը կատարենք գոնէ անգամ մը։ Իրաւ որ յուսահատական ըլլալու չափ սոսկալի է պատկերը։

Հազարաւորներու կը հասնի Թիւը հայ պատուելիներու, հայ միսիոնարներու, հայ աբբայ-վարդապետներու, բոլոր օտար ֆօնտերով սնանող «բարեսիրական» ու «կրթանուէր» ընկերակցութիւններու հայ ներկայացուցիչներուն ու գործակալներուն։

Հսկայ Թիւ մը կը կազմեն այն տնօրէնները, ուսուցիչներն ու մատակարարները որոնք օտար վարժարաններու մէջ կ'ապրին, կամ օտար ֆօնտերու շուրջ կը դեգերին։

Հազարաւորներու կը հասնի օտար դպրոցներէ — երկրորդականի վարժարան կամ համալսարան — շրջանաւարտ հայ մտաւորականներու Թիւը, որոնք գանազան գիտութիւններու տէր, աշխարհի չորս կողմը ցրուած, դիրքերու տիրացած, յաճախ անունին փոխած, ոչ մէկ կապ ունին իրենց ժողովուրդին հետ, ոչ մէկ աշխատանք կը բերեն Հայոց ազգէն ներս, եւ որոնք աւելի չեն փախցներ իրենց «հիմնական» կարծիքը յայտնելու այս խեղճ ժողովուրդին ներքին գործերուն ու ապագային մասին...

Եւ անշուշտ հազարաւորներու կը հասնի Թիւը այն բոլոր մեծ ու պզտիկ պնակալէզներուն, գործակատարներուն, որոնք անխուսափելիօրէն կը հետեւին վերոյիշեալ օտար—հայ «մտաւորականութեան»։

Կ'արժէ նաեւ գիտնալ Թիւը հայ հարուստներուն — քանի մը հազարնոցէն մինչեւ միլիոններու տէրերը— որոնք մեր մարդահամարին մէջ կ'իյնան, եւ որոնք սակայն այլազան քէյֆերու եւ խաղարաններու համար ժամանակ ու դրամ ունին, բայց ոչինչ իրենց ծնած ժողովուրդին։

Բաւական մեծ Թիւ մը ունինք նաեւ «խղճի տէր եւ ազգասէր հարուստներու որոնք «բարեգործական» մը հիմնած են հայ ազգին վէրքերը «ամոքելու», եւ որոնք հանդարտ ու արդար քուն կը քաշեն, իրենց աւելցուքները պանքաներու մէջ հայ ժողովուրդին անունով շատցնելով...։

Մեր մարդահամարին մէջ կ'իյնայ նաեւ գիտակից—տգետներու, ազատ— յետադիմականներու, մեծատուններու սեղաններուն դարպասողներու այն շքախումբը, որ առանց ծրագրի, առանց նպատակի ռամկավար հայ կուսակցութիւն կազմած է ու դժբախտաբար իր մէջ ծուլած է նաեւ հարազատ Հայերու աղուոր խումբի մը — վերակազմեալ հինչակեան — միամիտ Թէ անարժան, հետեւորդները։

Թիւ մըն ալ պէտք է տալ անտարակոյս այն Հայերուն, որոնք կը վազեն մեծ ստուերի մը ետեւէն —հինչակեան կուսակցութիւն— եւ որոնք տասը կեդրոն ունին, ու քսան ծրագիր եւ կամ ոչ մէկը...

Բաւական մեծ Թիւ մըն ալ պէտք է տանք այն Թուլամորթներուն ու յոգնածներուն, յուսահատածներուն, կամ դառնացած ու քաշուածներուն, որոնք «տարտէն բու»ն դարձած ու կը նային անթարթ ու քարացած...։

Կ'ունենանք մօտաւորապէս ցաւալի պատկերը Հայոց աշխարհի ներքին աիաւոր քաոսին։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիա եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը

Ինչպէս գրեցինք կիրակի օր, Թուրքիա կը ծրագրէ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնել՝ պայմանաւ որ տեւական կամ կէս-տեւական աթոռ մը կարենայ ապահովել Խորհուրդին մէջ։

«Տէյա»յի ժրնեւի թղթակիցը կը հեռագրէ Թէ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան մէջ այս մասին տեղեկութիւն չունին դեռ, միայն կարգ մը պետութեանց մօտ դիմումներ կը կատարէ առ այժմ Թուրքիա՝ անոնց կարծիքն առնելու համար։

Հաւանական է որ, կ'ըսէ, Թուրքիա որեւէ դժուարութիւն չքաշէ, Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ ընդունուելու համար, սակայն եթէ իր ընդունուելուն համար պայման մըն է Խորհուրդին մէջ կէս-մնայուն աթոռի մը համար խոստում ստանալը, հաւանական չէ որ Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովը համակիր ըլլայ այդպիսի ծրագրի մը։ Կէս-մնայուն աթոռները երեք են, որոնց մէկը կը պատկանի Սպանիոյ, միւսը Լեհաստանի։

Ինչպէս յայտնի է, հակառակ երեք մեծ պետութեանց՝ Ֆրանսայի, Անգլիոյ ևԳերմանիոյ պաշտպանութեան, Պելճիքա 1927ին Ընդհ. ժողովէն չկրցաւ ստանալ երրորդ աթոռը։ Նոյնը պատահեցաւ Չինաստանի, երբ 1928ին Խորհուրդի անդամ չվերընտրուեցաւ։

Ուրեմն պէտք չէ որ պետութիւնները թեթեւօրէն խոստումներ ընեն Էնկիւրիի կառավարութեան։

Այդ խոստումները ոեւէ արժէք չեն կրնար ունենալ Ընդհ. ժողովի մը վրայ, որ կէս-մնայուն աթոռները ստեղծեց առ ի չգոյէ լաւագոյնին։ Ատոր փոխարէն, արգելք մը չկայ որ տեսակ մը կարգ հաստատուի արեւելեան պետութեանց միջեւ, այն ձեւով որ Արեւելքը միշտ աթոռ մը ունենայ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին մէջ։

Գերմանեւթուրք առեւտրական դաշնագիր

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Թէ այնտեղ բանակցութիւններ սկսած են, գերմանեւթուրք առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար։

Կը կարծուի Թէ բանակցութիւնները բաւական պիտի երկարին, որովհետեւ Թուրքիա վերջին շաբաթներու ընթացքին Թրքական ոսկիին անկումին հետեւանքով, կ'աշխատի ամէն կերպ դժուարութիւններ յարուցանել օտար ներածութիւններուն դէմ։

Ֆինանսական առեւտրային վրայ

Հնդկաստանէն կը հաղորդեն որ անգլիացի գինուորները բուռն կռիւ կը մղեն Վանայի մէջ՝ ափիոնական սահմանին վրայ։

Պաղեստինի դէպքերէն վերջ

Անգլիական քննիչ մարմինը կը շարունակէ իր պատրաստութիւնները քննութիւնները Պաղեստինի մէջ։ Միւս կողմէ անգլիական դատարանը կը դատէ վերջին խռովութեանց պատասխանատուները։

Քեբրոնի չարդէրուն պատասխանատու չորս Արաբներ դատապարտուեցան։ 25 տարեկան երիտասարդ մը, որ չարդի ազդանշանը տուած էր երկու հրեայ եղբայրներ սպաննելով, 18 տարի տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուեցաւ։ Ուրիշ մը 18 ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ՝ իբրեւ թալանող, ուրիշ մը՝ ինը ամսուան, Արաբները գրգռած ըլլալով Քեբրոնէն երուսաղէմի վրայ քալել։ Ուրիշ մը՝ հինգ ամսուան։ Հայֆացի ինը հրեաներ ազատ արձակուեցան՝ իւրաքանչիւրը 100 անգլ. ոսկիի երաշխաւորութեամբ։

Եաֆայի իշխանութիւնները Տիբերիա աքսորեցին հրեայ համայնավար մը, որմէ նոյնպէս ղրամական երաշխաւորութիւն ուզեցին։ Մարդը մերժած ըլլալով հնազանդիլ, Աքքեայի բանտը ղրկուեցաւ։ Դրամական երաշխաւորութիւն պահանջուեցաւ ուրիշ երկու համայնավարներէ, որոնք երեք ամսուան բանտի շրջանը լրացուցած էին. մերժած ըլլալով ղրամ տալ, կրկին բանտ ղրկուեցան։

«Թայմզ»ի երուսաղէմի թղթակիցը, որ այս տեղեկութիւնները կը հաղորդէ, կ'աւելցնէ Թէ Պաղեստինի հարաւային շրջանի կառավարական կեդրոն պիտի ըլլայ դարձեալ երուսաղէմը, փոխանակ Եաֆայի։

Սիոնական պետ Եապոթինոքի եւրոպայէն երուսաղէմ վերադարձաւ։

Երուսաղէմի իշխանութիւնները կը հաղորդեն որ զբօսաշրջիկները կրնան այցելել Պաղեստին, առանց ոեւէ վտանգի ենթարկուելու։

Չեկական Չինաստանի մէջ

Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ սպաննուած Չեկիստի մը վրայէն գտնուած է «Հրահանգ» մը, որուն համաձայն՝ իբրեւ խորհրդային իշխանութեան թշնամի՝ կարմիր զինուորներու կողմէ պէտք է սպաննուին 1. բոլոր անոնք որ մասնակցած են սպիտակ շարժումին. 2. բոլոր այն Ռուսերը, որոնք չինական պաշտօնատանց մէջ ծառայելով, մերժած են գաղտնիքներ հա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՈՅԼ ՉՏԱՆՔ ՈՐ ՓԱԿՈՒԻ ՔԱԼԱՄԱՔԱՅԻ (ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ) ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

ՄԻԱՅՆ 2000 ՖՐԱՆՔ, ՄԷԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ԾԱԽԵՒԻ ՀԱՄԱՐ

ՅԱՆԿ Դ.	
Երիտասարդ հայրենակից մը (երեք ամսական, Հոկտ. Նոյ. Դեկտ.)	150
Անաիիտ Հ. Լ. Յամուէլեան	20
Գեղամ Պէզազեան	10
Մանուշակ Հանէսեան	5
Գումար	185
Դ. ցանկի գումարը	1215
Ընդհ. գումար	1400

ԾԱՆՕԹ.— Դեկտ. 5ին, առաջին ցանկին վրայ (260) փոխադրած էինք 200 ֆ.ներ։ Եւ ետքէ փոխադրեցինք հազար եւս։

ԿՐԵՏԱՑԻՆԵՐՈՒ ՅՈՅՑԵՐԸ

Կրետէէն կը հեռագրեն Թէ Հերակլիոյ շրջանի դիւղերէն մօտ հազար գինեալ դիւղացիներ փորձեցին քաղաք մտնել և ցոյց կատարել կառավարութեան դէմ՝ հատուցում պահանջելու համար, օդին խստութեան հետեւանքով իրենց խաղողի բերքը փճացած ըլլալով։

Չինուորական Ջոկատներ արգիլեցին ցուցարարները Հերակլիա մտնելէ։

ՅՈ՞ ԵՐՔԱՍ. ՍՏԵՐԼԻ՛Ն

Անգլիական ոսկիին Պոլսոյ Սակարանին մէջ բարձրանալուն առթիւ «Ճիւմհուրիյէթ» կը գրէ.—

Անգլ. ոսկիին շարունակական բարձրացումներուն ի տես, ակամայ մարդուս միտքը կուգայ սա հարցումը. —«Յո՞ երթաս, ստերլին»։

«Միլլիյէթ» կ'ըսէ Թէ անգլ. ոսկիի բարձրացումներուն արգելք ըլլալու համար սակարանը պէտք է մաքրել օտար գործակալներէն։ կ'ըսուի Թէ Սակարանէն պիտի հանուին 12 օտար գործակալներ, որոնց 8ը Հելլէններ։ Սակարանին մէջ տեղ պէտք չէ ունենան հայրենասիրական զգացում չունեցողները, կ'ըսուի։ Հասկցուած է որ օտար դրամատուն մը ծրար ծրար քամպիօ ժողված է։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Էնկիւրի, 9 դեկտ.— վարչապետ Ըսմէթ փաշա այսօր խորհրդարանի դիւանին ներկայացուց օրինագիծ մը, որով կարգ մը միջոցներ կ'առաջարկուին՝ տնտեսական հաւասարակշռութիւն ապահովելու եւ դրամը կայունացնելու համար։

Պոլիս, 10 դեկտ.— Ջեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ, անգլիական ոսկին սկսաւ իջնել։

17 ՄԵՌԵԱԼ, 48 ՎԻՐԱՒՈՐ

Նամիւր, 10 դեկտ.— Թիւ 1202 կառախումբը, որ այս առաւօտ ժամը 5.42ին պրիւսէլէն մեկնած էր, գիծէն դուրս ելաւ Նամիւրի կայարանին մուտքին առջեւ։ 17 հոգի մեռան եւ 48 վիրաւորուեցան։

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ "ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄ"

«Թայմզ»ի Րիգայի Թղթակիցը կը հեռագրէ.— «կառավարական մաքրագործման յանձնաժողովը», որ վերջերս Լէնինգրադ ղրկուած էր՝ անբաղձալի տարրերը վտարելու համար Գիտութեանց Ակադեմիայէն, կը հաղորդէ որ քննած է 836 անձեր որոնց 520ը պաշտօնակ ըրած է։ Այս Թիւերը յայտնի է Թէ չեն վերաբերիր ակադեմականներուն այլ Ակադեմիայի մէջ ծառայող պաշտօնեաներուն։

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԲԱԺՆՈՒԱԾ ՈՒԺԵՐՈՎ

ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ՅԱՂԹԵԼ ԴՐԱՄԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ

Պղտոր ու անորոշ քաղաքական կացութեան մէջ կ'ապրի ամբողջ Եւրոպան։ Հետզհետէ իր դիրքերուն վրայ ամրացող ու ժակընթաց բարձր-դրամատիրութիւնը մէկ կողմէն՝ կը փնտռէ վարչաձեւեր որ լաւագոյն կերպով պաշտպանեն իր շահերուն, միւս կողմէ՝ քաղքենի մամուլը, վարձուած ու ստոր, գրեթէ բոլոր արեւմտեան ժողովրդավար հանրապետութիւններուն մէջ, հետեւողական ու խիստ ձեւով կը վարկաբեկէ խորհրդարանական-ժանր-քաղքենի հանրապետութիւնը։ Ամբողջ Եւրոպան, քաղաքականօրէն, շփոթ ու զարտուղի ճամբաներու վրայ կը դեգերի, բաժնուած պղտիկ ժապերու ու թշնամի ինքն իր մէջ։ Մինչդեռ Միացեալ-Նահանգներու յարաճուն գերակայութիւնը գայն կը ստիպէ կարծես մէկ ճակատ կազմել ու իրականացնել գէթ տնտեսական համաեւրոպան։

Պղտոր ու անորոշ է նաև Եւրոպայի տնտեսական կացութիւնը։ Տնտեսական դետնի վրայ եւս բաժնուած անհամաձայն միաւորներու, ժաքսային նեղ սահմաններով և ազգային ատելութիւններով՝ ան դժբախտաբար պատերազմէն տասնըհինգ տարի յետոյ տակաւին մրցավայր է ազգային կիրքերու եւ անյագ ոխերու, թաղուած թեթեւ ժոխիրի տակ՝ ինչպէս առկայծ կրակ։ Կը բաւէ որ մարաջախտ մը մեռնի հանգիստ մահիճի մէջ եւ կամ «Վագր» մը իր դառնութիւնն ու ժարզատեցութիւնը որոճալէն մեկնի երթայ, ահա՛ այդ բոլոր թաղուած կիրքերը կ'իջնեն հրապարակ սանձաղերծ։ Ու մարդ կը մտածէ թէ միթէ՞ եւրոպական ազգային ու հայրենազուրկ բարձր դրամատիրութիւնը պիտի կրնայ յարմար ժամանակին, յաղթելով այս բոլոր ազգային ներհակութիւններուն, սահմաններուն ու մանր-քաղքենիութեան սահմանափակ ձգտումներուն՝ իրականացնել ի հեճուկս Միացեալ-Նահանգներու տնտեսական համաեւրոպան։ Այս հարցումը մեքենաբար հրապարակ կը քշէ ուրիշ երկու հարցումներ, որոնք վաղ կամ ուշ, պիտի ստանան իրենց լուծումը։ Նախ՝ ի՞նչ դիրք պիտի բռնէ Մեծն-Բրիտանիան համեւրոպայի հանդէպ, դաշնակցի՞ պիտի ցամքային միւս պետութիւններուն հետ՝ Մ. Նահանգներու դէմ, թէ պիտի թոյլ տայ որ կղզիները փոխադարձաբար տկարացնեն իրար, որպէսզի ինք կրկին մնայ կացութեան տէր։ Կարելի՞ է նման քաղաքականութիւն մը։ Կամ թէ Մեծն-Բրիտանիոյ եւ Մ. Նահանգներու յարաբերութիւնները ի՞նչ վիճակ պիտի ստանան մօտաւոր ապագային։ Մաքտոնըլտի այցելութիւնը Մ. Նահանգներ բնորոշ է այս տագնապէն։ Բնորոշ է նաեւ Ֆրանսայի խուլ դժգոհութիւնը այդ այցելութեան դէմ։ Երկրորդ՝ տնտեսական համաեւրոպան կամ գայն կազմող երկիրներու ազգային դրամատիրութիւնները ո՞ր չափով պիտի իւրացնեն եւ կիրարկեն Մ. Նահանգներու ճարտարարուեստի բանաւոր կազմակերպման ձեւերը ու եւրոպական բանուորութեան տնտեսական ու քաղաքական կացութիւնը ի՞նչ վիճակ պիտի ստանայ,

Պղտոր, անորոշ ու յղի անակնկալներով՝ Եւրոպայի մէջ, տնտեսական ու քաղաքական կացութիւնը այլապէս փափուկ է ու ճգնաժամային՝ խորհրդարանին միութեան սահմաններուն մէջ։ Կը բաւէ թղթատել Լ. Տրոցկիի վերջին գիրքերէն մէկը՝ «La Révolution Défigurée», համոզուելու համար որ ամբողջ խորհրդային երկիները կը գտնուին մեծ հարցականի մը առջեւ։ Շրջապատուած ու պնդապաշարուած թշնամիդրամատիրականութիւններէ՝ խորհրդային միութեան առջեւ դրուած են երեք քաղաքական ճամբաներ, որոնց միջեւ ահա՛ քանի մը տարիէ ի վեր կը տատանի Ստալինի սակաւամտութիւնը։ Կացութիւնը այսպէս է խորհրդային միութեան մէջ եւ Տրոցկիի դիրքը կուգայ ապացուցանել տարաբախտաբար արեւմտեան բանուորական կազմակերպութիւններուն քննադատութիւնները։ Այդ երեք լուծումները հետեւեալներն են։ 1917ի հետեւող տարիներու ընթացքին, երբ արեւմտեան կարգ մը ճարտարարուեստական երկիրներու մէջ անկարելի եղաւ իրականացնել բանուորական յեղափոխութիւնը ու պնդապաշարուած Խ. Ռուսիան սկսաւ տնտեսական պարբերական ու քրոնիկ տագնապներու շրջան մը անցնիլ, Գ. Միջազգայինի ղեկավարութեան մէջ աստիճանաբար երեւան եկան երեք տարբեր ուղղութիւններ որ հետզհետէ խտացան ու դարձան թեւեր, ձախ եւ կեդրոն։

Ա) Ոմանք ընդունելով միջազգային յեղափոխութեան ձախողութիւնը որպէս անհերքելի իրողութիւն ու համապատասխան փորձը հաւաքելով վիժած՝ կը կարծէին որ կարելի էր ճարպիկ յետս-կոչումներով վերջնական հաշուեյարդարի մը ենթարկել բանուորադիւղացիական տնտեսութեան վերջին մնացորդները։ Այս մտայնութենէն ծագեցան ալկոդմեան դանդաղ հոսանքները՝ որոնց կեանքը որքան ակնյայտնի՝ նոյնքան վտանգաւոր է խորհրդ. միութեան համար։ Լ. Տրոցկի իր գրքին մէջ խստութեամբ կը խօսի այս հոսանքին հանդէպ, խառնելով հոսանքին նաեւ Ստալինը ու պնդելով որ՝ եթէ քանի մը տարի եւս, այս տարօրինակ վրացին մնայ իշխանութեան գլուխ, խորհրդ. միութիւնը պիտի արագօրէն ու ամբողջովին վերադառնայ դրամատիրական տնտեսութեան։

Բ) Ուրիշներ, ընդհակառակն կը կարծեն որ միջազգային յեղափոխութեան բոլո՛ր կարեւորութիւնները սպառած չեն ու քանի մը փորձերու ձախողութիւնն ու միջազգային բանուորական զանգուածներու յեղափոխականացման յապաղումը դեռ բաւական չեն՝ լքելու համար գործի հին եղանակները ու միջազգային դրամատիրութիւնը ձախձախելու բոլոր յոյսերը։ Օրինակ, ինչո՞ւ համար կարելի չպիտի ըլլայ փոխել յարձակումի ճակատը ու ինչ որ չյաջողեցաւ Եւրոպայի մէջ, չփորձել Ասիոյ մէջ։ 1917ին հետեւող տարիներու ընթացքին խ. միութիւնը փորձեց դրամատիրութիւնը հարուածել Եւրոպայի մէջ իսկ, հիմա գուցէ կարելի է հարուածել գայն իր դաղութներուն եւ Ասիոյ շուկաներուն մէջ։ Ոտքի հանել գաղթային պետութիւնները Եւրոպայի դէմ, զինել Չինաստանը, խռովել հնդկական երկիրները, հրդեհ ձգել Մարոքի մէջ, տիրել Ասիոյ՝ հարուածելու համար Եւրոպան ու երկրէն ներս՝ վերադառնալ առաւել կամնուաղ ուժգնութեամբ պալքարի հին ձեւերուն, ռազմական հաւայնավարութեան։ Ահա՛ գանազան ձախ հոսանքներու պայքարի ճամբան։

Գ) Յուսահատած, առանց խոստովանելու քաջութիւնն ունենալու, միջազգային յեղափոխութենէն, գայն հրելով մէկդի, ժամանակի բաւական երկար շրջանի մը համար ու միւս կողմէն անկարելի ու աղիտաբեր համարելով՝ ամէն վերադարձ ռազմական հաւայնավարութեան՝ կեդրոնը, գլխաւորութեամբ Ստալինի, կռթնած հաւայնավար պաշտօնատարներու ամենազօր դասի մը վրայ, կը մտածէ որ կարելի է գուցէ հաստատել տնտեսութիւն կառուցանել եւ ընկերվարական կարգեր հաստատել, առանձին երկրի մը մէջ։ Այդ փորձը Ստալինի կառավարութիւնը կ'ընէ տարիներէ ի վեր, ընտրելով պետական դրամատիրութեան ու Մ. Նահանգներու ճարտարարուեստի բանաւոր կազմակերպման ձեւերուն միջեւ՝ որ-ձեւէդ մեթոտ մը ու միւս կողմէն, կուսակցութեան ձախակողմին եւ աջակողմին մէջտեղ, տատանելով, թեքելով, տանելով բեկեալ քաղաքականութիւն մը։ Հնդամեայ ծրագիրը ու այդ ծրագրին շուրջ ստեղծուած աղմուկը՝ փաստօրէն կ'ապացուցանեն մեր ըսածը ու ցոյց կուտան միութենական երկիրներու դժուար ու բացառիկ կացութիւնը։

Անցնելով Եւրոպայէն Ասիա՝ ուր ամէն վերիվայրում հնարաւոր է, ամէն յեղափոխական շարժում ունի զարգացման ընդարձակ գետին, կը տեսնենք որ քաղաքական կացութիւնը նոյնքան պղտոր է ու անորոշ որքան Եւրոպայի մէջ։ Արթնցող ազգայնութիւնները՝ հետզհետէ ըմբոստութեան դրօշ կը պարզեն յաղթական Արեւմուտքի դէմ, որ իր ծանր կրունկին տակ՝ կը խեղդէ Արեւելքի մեծ ժողովուրդներուն շնչառութիւնը ու մարդկային միլիոնաւոր կեանքեր կը խամրեցնէ իրենց ծլումին մէջ։ Արթնցող ազգայնականութեան կողքին սակայն՝ հետզհետէ ու զուգահեռաբար յայտ կուգայ ուրիշ շարժում մը, գաղթային երբեմն իրաւազուրկ եւ ընչազուրկ բանուորութեան եւ գիւղացիութեան աստիճանական կազմակերպութիւնը՝ որպէս դասակարգային կուսակցութիւններու։ Չինաստանի քաղաքացիական կռիւները, որոնց ընթացքին, տասնեակներով բանուորներ ու գիւղացիներ հրացանազարկ եղան, վերջերս Պոմպէյի մէջ տեղի ունեցած բանուորական դնդակահարութիւնները՝ յայտարար նշաններն են այս շարժման՝ որ պիտի զարգանայ, յաղաղիկայ տարիներու ընթացքին։

Մեր այս խորհրդածութիւն, ներու շարքը պիտի ըլլար թերի, եթէ կանգ չառնէինք ժառնաւորապէս նաեւ փոքր-ազգութիւններու ազատագրութեան խնդրին վրայ ու ակնարկ մը չնետէինք՝ Մ. Նահանգներու տնտեսական կացութեան ու ներքին ներհակութիւններուն շուրջ, որմէ յետոյ, պիտի ըսենք թէ ինչո՞ւ նման պղտոր ու անորոշ քաղաքական ու տնտեսական կացութեան մը առջեւ ու հետզհետէ ժակընթաց դրամատիրութեան դիմաց, անկարելի կը թուի միջազգային բանուորութեան յաղթանակը եթէ այս վերջինը մնայ այսպէս բաժան բաժան ու թշնամի՝ ինքն իր մէջ։

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

«ձիւմհուրիյէԹ» կը գրէ .— Քանի մը օրէ ի վեր գլոյց կը շրջի հրապարակին վրայ թէ՝ օտար դրամատուները համաձայնած են՝ Թուրք վաճառականներուն ընծայուած վարկերը կտրելու համար։ Արդարեւ օտար Դրամատունները պակսեցուցած են վաճառականներու ընծայուած իրենց սովորական վարկերը։ Իսկ կարգ մը վաճառականներու համար բոլորովին կտրուած են վարկերը։ Վարկի խնդրոյն մէջ դրամատունները կը շարժին իրենց իմացածներուն համաձայն։ Ցետոյ այս խնդիրը կապ ունի դրամի եւ ապրանքի տագնապին հետ։

Ռեւետր. սենեակի ընդհ. քարտուղար ձէմալ պէյ հրաժարեցէ՞ն օր մը առաջ ըսած է.

— Հրապարակի վերջին կացութեան մէջ, ըստ իս, հարիւրին 20, 30 արտաքին տագնապն ալ իր ազդեցութիւնն ունի։ Ջանազան բերքերու՝ օրինակ թիֆթիկի գինին անկումը լոկ արտաքին տագնապի հետեւանք է։ Եթէ Ռուսիոյ գնման ուժը աւելնայ եւ անգլեւռուս յարաբերութիւնները քիչ մը աւելի բարւոքին, մեր թիֆթիկներուն վրայ բաւական գործ պիտի ըլլայ։

ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

ՀԱՆՐԻ ԿԷՐՆԻԹԻ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄԸ

Նախագահ.— Խօսքը Պ. Կէրնիթինն է, պարզելու համար իր հարցապնդումը։

Հանրի Կէրնիւթ.— Ես կարճ պիտի խօսիմ. բարեկամս Մոնէ շատ յստակ, փաստագի եւ բարի տրամադրութիւնով պարզեց էականը իմ ըսելիքիս։ Ուստի պիտի սահմանափակուիմ իր պատմութենէն հանել քանի մը եզրակացութիւններ ներկայի եւ դաս մը՝ ապագայի համար։ Եզրակացութիւններս կարելի է ամփոփել մէկ նախադասութեան մէջ. այն թէ՝ մեր զբաղած խնդրին մէջ օրէնքը բոլորովին բռնաբարուած է։ Բռնաբարուած է առնուազն վեց անգամ։ Նախ՝ երբ ոստիկանութիւնը ձերբակալած եւ արգելափակած է մարդ մը՝ որվկայ մըն էր։ Պատժական օրինագիրքը ժամանակաւոր տաժանակիր աշխատանքի եւ քաղաքացիական աստիճանազրկումի պատիժ կը սահմանէ բոլոր անոնց՝ որոնք կամայական կերպով մարդ մը կը ձկրբակալեն եւ ապօրէն կերպով զայն կ'արգելափակեն։ Պ. Ներքին նախարար, այդքանը չենք պահանջեր մենք։

Շաուլ Պարոն.— Այո՛ այո՛։ Ու ոտիկանութիւնը պատիժն է։ (Տիծաղներ)։

Ռընէ Լըպրէ.— Եթէ այսպիսի պատիժներ սահմանէին, աւելի քիչ գեղծումներ կը պատահէին։

Հանրի Կէրնիւթ.— Երկրորդ անգամ օրէնքը բռնաբարուած է դատական ոստիկանութեան կատարած բազմաթիւ հարցաքննութիւններու ընթացքին։ Երբէք ի վեր ոստիկանութիւնը կը կատարէ այս գործերը։

Սեպտ. 14ին հարցաքննիչ դատաւոր մը նշանակուած է։ Մէկ ամիսէ ի վեր ի՞նչ կ'ընէր անիկա եւ ինչո՞վ կը զբաղէր։ Դատաւորը յանձնարարութիւն չէր տուած դատական ոստիկանութեան՝ հարցաքննեց Ալմազեանը, այս կամ այն քննաշարժի վարիչը, այս կամ այն կէտին մասին եւ պատասխանները բերելու իրեն։ (Ջանազան շարժումներ.— Ընդմիջումներ ծայրագոյն ձախակողմէն)։

Քրէական Պ. Կարօ՝ որուն հեղինակութեան մասին չէ՛ք կրնար կասկածիլ, բառ առ բառ ըսած է. «Այն օրը որ ընդհանուր դատախազը պաշտօն կը յանձնէ հարցաքննիչ դատաւորին, ոստիկանութեան դերը վերջացած է»։

Ոստիկանութիւնը հարցաքննիչին օժանդակը, ծառան է, չի կրնար անոր փոխանորդն ըլլալ։ Այս կէտին վրայ եւս օրէնքը բռնաբարուած է։

Ցակաւին եթէ ոստիկանութիւնը միայն հարցաքննելու սահմանին մէջ մնար։ Սակայն հարցաքննութեան ընթացքին տարօրինակ միջոցներու կը դիմէ։ Պ, Մոնէ գոյց տուաւ մեզի թէ «ծեծը» առասպել մը չէ։ Մեզիբատցերեց նաեւ բարոյական «ծեծ»ի ուրիշ ձեւեր, որ աչքաբեկումի եւ սուտի միջոցով կոչուած են խլելու խոստովանութիւններ, եւ որ նոյնպէս յուսալի իրականութիւն մը կը կազմեն։ Սակայն ոստիկանութիւնը կ'ըսէ թէ «ծեծ»ը լրագրողներու յերիւրանքն է, ու եթէ երբեմն «ծեծ» պատահի, ամբաստանեալներն են որ իրենք գիրենք «ծեծ»ի կ'ենթակեն։ (Տիծաղներ ձախակողմէն)։

Վարչապետը.— Ո՞ւր տեսաք ատիկա։

Հանրի Կէրնիւթ.— Ո՛ւր։ Պ. վարչապե՛տ, բուն իսկայն թղթածրարին մէջ, զոր պիտի կարդաք մեզի։ Ալմազեան, այս չարագործը, խոյացած է հինգ հսկայ գաղտնի ոստիկաններու վրայ։ Ասիկա շատ ճշմարտանման է։ (Տիծաղներ ձախակողմէն)։ Զոհերը եռեւը տանելով ձեռնակապ անցուած է. կրկին ու կրկին հարուածներ տուած է իր կռնակին, փորին, ստամոքսին, գլխուն, ու կօշիկները հանելով՝ ոտքի մատներուն (Տիծաղներ)։ Ինք իրեն դէմ պոռացած է «Օգնութի՛ւն»։ Ասիկա բոլորովին ճշմարտանման է։ (Ծափեր նոյն սեղաններէն)։ Պ. վարչապետ, քիչ յետոյ թերեւս ստիպուած ըլլաք հաստատելու յայտդիպքերը։ Բայց գիտէք ամէն պարագայի թէ՝ այս բաները արգիլուած են։ Գիտէք թէ չարչարանքները ջնջուած են երկու դարէ ի վեր եւ թէ պատժական օրինագիրքը կը պատժէ նոյնիսկ ոստիկանատուներու մէջ նոյնինքն գաղտնի ոստիկաններուն կողմէ տրուած հարուածներն ու վէրքերը։

Ահա՛ երրորդ պարագայ մը՝ ուր օրէնքի հանդէպ յարգանքը լրջօրէն եղծանուած է։ (Զանազան շարժումներ)։

Նախագահ.— Միայն Պ. Կէրնիւթ խօսք ունի։ Հաճեցէք մտիկ ընել ղինքը։

Շանրի Կէրնիւթ.— Երախտապարտ պիտի ըլլամ, պարոննե՛ր, եթէ չընդհատէք զիս այլապէս պիտի ստիպուիմ երկարել,— ինչ որ աւելի գէշ պիտի ըլլայ ձեզի համար— այն 20 վայրկեանը, որուն մէջ կ'ուզեի սահմանափակուիլ։ (Խօսեցէ՛ք խօսեցէ՛ք)։

Չորրորդ՝ խուզարկութիւնը։ Անվիճելի իրողութիւն է որ ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարած է Ալմազեանի խանութին մէջ, երբեմն անոր ներկայութեան, երբեմն ալ բացակայութեան։ Երկու պարագային ալ՝ առանց դատաւորի արտօնագրին։ Առարկաներ վերցուցած է՝ առանց տեղեկագիր պատրաստելու եւ առանց կնիքի տակ առնելու. սընտուկը Լիլէն փարիզ բերած է առանց փաթթելու կամ կնքելու եւ Ալմազեանի խանութը օրերով բաց մնացած է հանդիպողին առջեւ։ Անձնապէս ինծի համար ասոնք երկրորդական յապաւումներ են, որովհետեւ ես խելայեղ վստահութիւն ունիմ ոստիկանութեան պարկեշտութեան վրայ։ (Տիծաղներ ձախակողմէն)։ Ահա՛ թէ ինչեր կը պատահին, պ. վարչապետ, երբ թոյլ կուտան որ մարդիկ խառնուին իրենց չվերբերող գործերու։ (Ծափեր)։

Անվիճելի իրողութիւն է նաեւ թէ ոստիկանները շատախօս եղած են, գոնէ չեն կրցած խոհեմ լռութիւն մը պահել։ Գրեթէ ամէն օր հրաւիրած են մամուլի ներկայացուցիչները եւ հարցաքննութեան ընթացքին տարօրինակ միջոցներու կը դիմէ։ Պ, Մոնէ գոյց տուաւ մեզի թէ «ծեծը» առասպել մը չէ։ Մեզիբատցերեց նաեւ բարոյական «ծեծ»ի ուրիշ ձեւեր, որ աչքաբեկումի եւ սուտի միջոցով կոչուած են խլելու խոստովանութիւններ, եւ որ նոյնպէս յուսալի իրականութիւն մը կը կազմեն։ Սակայն ոստիկանութիւնը կ'ըսէ թէ «ծեծ»ը լրագրողներու յերիւրանքն է, ու եթէ երբեմն «ծեծ» պատահի, ամբաստանեալներն են որ իրենք գիրենք «ծեծ»ի կ'ենթակեն։ (Տիծաղներ ձախակողմէն)։

Վարչապետը.— Ո՞ւր տեսաք ատիկա։

Հանրի Կէրնիւթ.— Ո՛ւր։ Պ. վարչապե՛տ, բուն իսկայն թղթածրարին մէջ, զոր պիտի կարդաք մեզի։ Ալմազեան, այս չարագործը, խոյացած է հինգ հսկայ գաղտնի ոստիկաններու վրայ։ Ասիկա շատ ճշմարտանման է։ (Տիծաղներ ձախակողմէն)։ Զոհերը եռեւը տանելով ձեռնակապ անցուած է. կրկին ու կրկին հարուածներ տուած է իր կռնակին, փորին, ստամոքսին, գլխուն, ու կօշիկները հանելով՝ ոտքի մատներուն (Տիծաղներ)։ Ինք իրեն դէմ պոռացած է «Օգնութի՛ւն»։ Ասիկա բոլորովին ճշմարտանման է։ (Ծափեր նոյն սեղաններէն)։ Պ. վարչապետ, քիչ յետոյ թերեւս ստիպուած ըլլաք հաստատելու յայտդիպքերը։ Բայց գիտէք ամէն պարագայի թէ՝ այս բաները արգիլուած են։ Գիտէք թէ չարչարանքները ջնջուած են երկու դարէ ի վեր եւ թէ պատժական օրինագիրքը կը պատժէ նոյնիսկ ոստիկանատուներու մէջ նոյնինքն գաղտնի ոստիկաններուն կողմէ տրուած հարուածներն ու վէրքերը։

Ահա՛ երրորդ պարագայ մը՝ ուր օրէնքի հանդէպ յարգանքը լրջօրէն եղծանուած է։ (Զանազան շարժումներ)։

Նախագահ.— Միայն Պ. Կէրնիւթ խօսք ունի։ Հաճեցէք մտիկ ընել ղինքը։

Շանրի Կէրնիւթ.— Երախտապարտ պիտի ըլլամ, պարոննե՛ր, եթէ չընդհատէք զիս այլապէս պիտի ստիպուիմ երկարել,— ինչ որ աւելի գէշ պիտի ըլլայ ձեզի համար— այն 20 վայրկեանը, որուն մէջ կ'ուզեի սահմանափակուիլ։ (Խօսեցէ՛ք խօսեցէ՛ք)։

Չորրորդ՝ խուզարկութիւնը։ Անվիճելի իրողութիւն է որ ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարած է Ալմազեանի խանութին մէջ, երբեմն անոր ներկայութեան, երբեմն ալ բացակայութեան։ Երկու պարագային ալ՝ առանց դատաւորի արտօնագրին։ Առարկաներ վերցուցած է՝ առանց տեղեկագիր պատրաստելու եւ առանց կնիքի տակ առնելու. սընտուկը Լիլէն փարիզ բերած է առանց փաթթելու կամ կնքելու եւ Ալմազեանի խանութը օրերով բաց մնացած է հանդիպողին առջեւ։ Անձնապէս ինծի համար ասոնք երկրորդական յապաւումներ են, որովհետեւ ես խելայեղ վստահութիւն ունիմ ոստիկանութեան պարկեշտութեան վրայ։ (Տիծաղներ ձախակողմէն)։ Ահա՛ թէ ինչեր կը պատահին, պ. վարչապետ, երբ թոյլ կուտան որ մարդիկ խառնուին իրենց չվերբերող գործերու։ (Ծափեր)։

Անվիճելի իրողութիւն է նաեւ թէ ոստիկանները շատախօս եղած են, գոնէ չեն կրցած խոհեմ լռութիւն մը պահել։ Գրեթէ ամէն օր հրաւիրած են մամուլի ներկայացուցիչները եւ հարցաքննութեան ընթացքին տարօրինակ միջոցներու կը դիմէ։ Պ, Մոնէ գոյց տուաւ մեզի թէ «ծեծը» առասպել մը չէ։ Մեզիբատցերեց նաեւ բարոյական «ծեծ»ի ուրիշ ձեւեր, որ աչքաբեկումի եւ սուտի միջոցով կոչուած են խլելու խոստովանութիւններ, եւ որ նոյնպէս յուսալի իրականութիւն մը կը կազմեն։ Սակայն ոստիկանութիւնը կ'ըսէ թէ «ծեծ»ը լրագրողներու յերիւրանքն է, ու եթէ երբեմն «ծեծ» պատահի, ամբաստանեալներն են որ իրենք գիրենք «ծեծ»ի կ'ենթակեն։ (Տիծաղներ ձախակողմէն)։

Վարչապետը.— Ո՞ւր տեսաք ատիկա։

Հանրի Կէրնիւթ.— Ո՛ւր։ Պ. վարչապե՛տ, բուն իսկայն թղթածրարին մէջ, զոր պիտի կարդաք մեզի։ Ալմազեան, այս չարագործը, խոյացած է հինգ հսկայ

ՄԵՐ ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՈՒՆ ՅԻՇԸ

ՄԱՐՍԷՑԼ.— Ամէն հինգշաբթի եւ կիրակի օրեր, մեր պատանեկութիւնը, օրուան տաժանքին յետոյ, քալլերը կ'ուղղէ դէպի Հ. Ց. Դաշնակցութեան ժողովատեղին, որ մեր եւնոյն տան վերի քաւարն է Հ. Ց. Դ. պատանեկան միութեան։

Հեռու փողոցներու եւ սրճարաններու ապականող ու անբարոյացնող մթնոլորտէն, անոնք հաւաքուին լսելու համար պատանեկութեան յատուկ խօսքեր, մոռնալու օրուան գաւերը, ապրելու մեր մօտաւոր անցեալի հայրենասիրական դրուագները եւ քիչ մը օգնելու նաեւ ուրիշներու, որոնք աննախընթաց վերիվայրումներու եւ յուսախաբութիւններու պատճառով տեսակցվհատութիւն մտնուած են։

Կը զգան որ ապագային համար կեանքի մէջ լաւագոյն գիրք կատարելու Միացեալ Հայաստանի պատուաւոր քաղաքացիներն ըլլալու համար, պէտք ունին տեւական ու երկար պատրաստութեան։

Թէեւ ներկայիս իրենց շուրջը բազմաթիւ անմեղներ գատապարտուած են (ծափեր)։ Դատավարութենէն, նոյնիսկ հարցաքննութենէն ետքը, կումէն առաջ, անոնք դատապարտուած էին, կանխաւ պատապարտուած կանխակալ կարծիքով մը։ Անոնք որ անպարտ արձակուելու բախտն ունեցած են, անպատուած են դարձեալ։

Պիտի ընդունիք անշուշտ, պ. վարչապետ, թէ ոստիկանութեան այս գործողութիւնը մամուլի վրայ՝ ծանր է, ու թերեւս վնասաբեր։ Ամէն պարագայի արգիլուած է։ Օրէնքը կը պահանջէ որ գատական իշխանութեան կատարած քննութիւնը, ոստիկանութեան քաղաքական տեղեկութիւններէ պէտք է գաղտնի պահուին։ Ընդհակառակն չէ յարգուած։

Եւ ահա հինգերորդ կէտը մեր թող կուտաք որ օրէնքը արհամարհուի ձեր դատաւորներուն եւ ձեր ոստիկաններուն կողմէ (ծափեր ձախակողմէն։ Ընդմիջումներ աջէն)։

Կարելի չէ կապանք դնել իմ ճառիս։ Ազատօրէն պիտի շարունակեմ գայն մինչեւ վերջ։

Օրէնքի վեցերորդ եւ վերջին բռնաբարումը հետեւանքն է նախորդին։ Ցոյց տուինք թէ ոստիկանութիւնը արհամարհելով օրէնքը՝ կը ձերբակալէ, կ'արգելափակէ, կը խուզարկէ, կը հարցաքննէ, մամուլին գեկոյց կուտայ մէկ-երկու քաղաքացիներու մասին, որոնք աննախընթաց վերիվայրումներու եւ յուսախաբութիւններու պատճառով տեսակցվհատութեան մատնուած են։

Կը զգան որ ապագային համար կեանքի մէջ լաւագոյն գիրք կատարելու Միացեալ Հայաստանի պատուաւոր քաղաքացիներն ըլլալու համար, պէտք ունին տեւական ու երկար պատրաստութեան։

Թէեւ ներկայիս իրենց շուրջը բազմաթիւ անմեղներ գատապարտուած են (ծափեր)։ Դատավարութենէն, նոյնիսկ հարցաքննութենէն ետքը, կումէն առաջ, անոնք դատապարտուած էին, կանխաւ պատապարտուած կանխակալ կարծիքով մը։ Անոնք որ անպարտ արձակուելու բախտն ունեցած են, անպատուած են դարձեալ։

Պիտի ընդունիք անշուշտ, պ. վարչապետ, թէ ոստիկանութեան այս գործողութիւնը մամուլի վրայ՝ ծանր է, ու թերեւս վնասաբեր։ Ամէն պարագայի արգիլուած է։ Օրէնքը կը պահանջէ որ գատական իշխանութեան կատարած քննութիւնը, ոստիկանութեան քաղաքական տեղեկութիւններէ պէտք է գաղտնի պահուին։ Ընդհակառակն չէ յարգուած։

Եւ ահա հինգերորդ կէտը մեր թող կուտաք որ օրէնքը արհամարհուի ձեր դատաւորներուն եւ ձեր ոստիկաններուն կողմէ (ծափեր ձախակողմէն։ Ընդմիջումներ աջէն)։

Կարելի չէ կապանք դնել իմ ճառիս։ Ազատօրէն պիտի շարունակեմ գայն մինչեւ վերջ։

Օրէնքի վեցերորդ եւ վերջին բռնաբարումը հետեւանքն է նախորդին։ Ցոյց տուինք թէ ոստիկանութիւնը արհամարհելով օրէնքը՝ կը ձերբակալէ, կ'արգելափակէ, կը խուզարկէ, կը հարցաքննէ, մամուլին գեկոյց կուտայ մէկ-երկու քաղաքացիներու մասին, որոնք աննախընթաց վերիվայրումներու եւ յուսախաբութիւններու պատճառով տեսակցվհատութեան մատնուած են։

Կը զգան որ ապագային համար կեանքի մէջ լաւագոյն գիրք կատարելու Միացեալ Հայաստանի պատուաւոր քաղաքացիներն ըլլալու համար, պէտք ունին տեւական ու երկար պատրաստութեան։

Թէեւ ներկայիս իրենց շուրջը բազմաթիւ անմեղներ գատապարտուած են եւ թիւը փոքր, վստահ են ապագային կ'ըմբռնեն որ ժողովուրդը հայրենիքը իրենգմէ բան մը յուսան, ու իրենք, իրրեւ ղատ գաւակը հերոսական

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԱՑՈՂ ԱՂՋԻԿԸ

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՍ.

ԿԱՐՄԻՐ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ 19-ՐԴ ԴԱՐԱՍԿԶԲԻ ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՍՆԵԱԿՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

— Ամօթ քեզի, ով Հրաշալի Մանուկ, որ ուրիշներուն ծաղրանքին կ՚ենթարկես ամենաանմեղ մարդիկը։ Ամօթ քեզի, որ ուրիշներուն ծաղրանքին կ՚ենթարկես ամենաանմեղ մարդիկը։

Ասոնք ըսելով՝ Հրաշալի Մանուկը ետ դարձաւ եւ ուզեց հեռանալ։ Բայց Ալիքսանդր Մեծ ետեւէն վազեցաւ եւ ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ.

— Ներէ՛ մեզ, Հրաշալի Մանուկ, ներէ՛ մեզ։ Մենք ամենաանմեղ մարդիկը չենք։ Մենք ամենաանմեղ մարդիկը չենք։

— Ինչո՞ւ ուրեմն ծաղրանքին կ՚ենթարկէք ամենաանմեղ մարդիկը։

— Ներէ՛ մեզ, Հրաշալի Մանուկ, ներէ՛ մեզ։ Ներէ՛ մեզ, Հրաշալի Մանուկ, ներէ՛ մեզ։

— Ես ձեզ ներելու համար պէտք է որ ձեզ ծանօթացնեմ ինծի հետ։ Ես Հրաշալի Մանուկն եմ, իսկ դուք ո՞վ էք։

— Ես Ալիքսանդր Մեծն եմ, իսկ ասիկա՝ Դիոգինէս։

— Ալիքսանդր Մեծ եւ Դիոգինէս, ես ձեզ կը ներեմ, որովհետեւ դուք ամենաանմեղ մարդիկը չէք։ Ես ձեզ կը ներեմ, որովհետեւ դուք ամենաանմեղ մարդիկը չէք։

— Ինչո՞ւ ես ներեցիր մեզ, Հրաշալի Մանուկ, ինչո՞ւ ներեցիր մեզ։

— Ես ձեզ ներեցի, որովհետեւ դուք ամենաանմեղ մարդիկը չէք։ Ես ձեզ ներեցի, որովհետեւ դուք ամենաանմեղ մարդիկը չէք։

— Ինչո՞ւ ամենաանմեղ մարդիկը չենք։

— Ամօթ քեզի, ով Հրաշալի Մանուկ, որ ուրիշներուն ծաղրանքին կ՚ենթարկես ամենաանմեղ մարդիկը։ Ամօթ քեզի, որ ուրիշներուն ծաղրանքին կ՚ենթարկես ամենաանմեղ մարդիկը։

— Ներէ՛ մեզ, Հրաշալի Մանուկ, ներէ՛ մեզ։ Ներէ՛ մեզ, Հրաշալի Մանուկ, ներէ՛ մեզ։

— Ես ձեզ ներելու համար պէտք է որ ձեզ ծանօթացնեմ ինծի հետ։ Ես Հրաշալի Մանուկն եմ, իսկ դուք ո՞վ էք։

— Ես Ալիքսանդր Մեծն եմ, իսկ ասիկա՝ Դիոգինէս։

— Ալիքսանդր Մեծ եւ Դիոգինէս, ես ձեզ կը ներեմ, որովհետեւ դուք ամենաանմեղ մարդիկը չէք։ Ես ձեզ կը ներեմ

ղրկել կոտավարութեան. 3. բոլոր քահանաները, ուսուցիչները եւ ազատ արուեստականները որոնք կը մասնակցին հակաբոլշեւիկ պրոպագանդին։

Նոյն Հրահանգին մէջ կը պատուիրուի ուղղափառ ընթացք ունենալ մեծ պետութեանց հպատակ օտարականներուն եւ գերի չինացի զինուորներուն հանդէպ։

ՓԱՍՏԱԲԱՆԻՆ ՆՈՐ ԲՈՂՈՔԸ ԴԱՏԱԽԱԶԻՆ

Ալմազեանի պաշտպան փաստաբան ֆան-Շաուլ Լրկրան Հանրապետութեան դատախազ Պ. փրէսարի ուղղեց դեկտ. 7 թուակիր հետեւեալ նոր բողոքագիրը.

Պարոն դատախազ,

Կը ցաւիմ որ անգամ մը եւս ստիպուած կ'ըլլամ դիմել ձեր բարձր հեղինակութեան՝ խնդրելու համար որ հաճիք միջամտել Ալմազեանի խնդրին քննութեան մէջ։

Պ. Ամի, դատական ինքնութեան փոխ-տնօրէնը, իմ 1929 Նոյեմբեր 23 թուակիր գրաւոր խնդրանքիս վրայ, բացարձակ յանձնառութիւն ստանձնած էր գրաւոր եւ վերջնական տեղեկագիր ներկայացնել այսօր՝ դեկտ. 7ին, այսինքն իմ խնդրանքէս 15 օր յետոյ։

Չիմա տեղեկացայ թէ՝ հակառակ ամէն սպասումի եւ հակառակ իր ստանձնած յանձնառութեան, Պ. Ամի կը յայտնէ թէ՝ «կարելին պիտի ընէ իր տեղեկագիրը ներկայացնելու համար յառաջիկայ շաբթու»։

Այս պատասխանը անընդունելի է։

Պ. Ամի պէտք է քննէր սնտուկը. ատիկա իր տրամադրութեան տակ կը գտնուի սեպտ. 19էն ի վեր։

Պէտք է քննէր զոհին արիւնը. ատիկա իր ձեռքին տակ է հոկտ. 23էն ի վեր։

Պէտք է քննէր Սէն-ժիլ փողոցէն — կասկածելի պայմաններու մէջ — գտնուած առարկաները. անոնք իր քովն են հոկտ. 19էն եւ նոյ. 5էն ի վեր։

Պէտք է ուսումնասիրէր Սէն ժիլ փողոցէն վերցուած ջուրի խողովակը. այս վերջինը իր մօտ կը գտնուի նոյ. 25էն ի վեր ու քանի մը օր յետոյ արդէն կը յայտնէր թէ այդ խողովակը որ եւ է օգտակար բան չի պարունակեր։

Չեմ կրնար հասկնալ թէ՝ինչ երկարատեւ դանդաղութեանց պատճառաւ յարգելի Պ. Ամիի աշխատանքները դեռ չեն վերջացած։

Չեմ կրնար հասկնալ մանաւանդ անոր համար որ, անիկա նոյեմբեր ամսուան ընթացքին ինքզինքը ի վիճակի կը զգար իր եզրակացութեանց մէկ մասը հաղորդել մամուլին, և այդ եզրակացութիւնները վերջնական էին, այլապէս վստահ եմ թէ չպիտի հրատարակէր զանոնք։

Այս յապաղումը չեմ կրնար հասկնալ նաեւ մանաւանդ յիշելով Պ. Ամիի յանձնառութիւնը — զոր հաճեցաք հաղորդել ինծի երբ ժամանակաւոր ազատ արձակման խնդրանք ներկայացուցի — շատ ճշգրիտ եզրակացութիւն մը տալու մասին, որպէսզի կարենայիք որոշում կայացնել այդ խնդրանքին մասին յաջորդ չորեքշաբթի օրը, այսինքն նոյեմբեր 13ին։

Յարգանքով կը համարձակիմ շեշտել ձեզ, պարոն դատախազ, որ միջամտէք դատական ինքնութեան պ. փոխ-տնօրէնին մօտ, որպէսզի աւելի եւ առանց պատճառի չդանդաղեցնէ քննութեան ընթացքը։ Պ. Ալմազեան կը պնդէ իր անմեղութեան վրայ· տակաւին կը սպասէ որ իր յանցապարտութեան համար փաստ մը եւ մօտ երկու ամիսէ ի վեր իր բանտարկութեան համար արդարացում մը ներկայացուի. կարելի չէ որ փորձագէտի ձգձգումները երկարաձգեն այս ձերբակալութիւնը։

ՆՈՐ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Մաթիֆաս նոր վկաներ պիտի լսէ եւ զանոնք դէմ դէմի պիտի բերէ զանազան անձերու հետ։ Առջի օր լսեց դատական ոստիկանութեան կողմէ հարցաքննուած երկու վկաներ։ Ասոնք են Սէն ժիլ եւ Վիլհարտուէն փողոցներու անկիւնի սրճարանապետ Մէյէր եւ աղջիկը, որոնք կը հաստատեն թէ Ալմազեան երբեմն առանց բաճկոնակի դուրս կ'ելլէր։ (Ինչպէս կը յիշուի Ֆլոթի ըսած էր թէ երբ Ալմազեան եկաւ իր ինքնաշարժը վարձելու, բաճկոնակ չունէր)։

Այս վկայութիւնը մեծ արժէք մը չի ներկայացներ։

**** Պ. Մաթիֆաս յանձնարարութիւն տուաւ Լիլի հարցաքննիչ դատաւոր Հէնօի, որպէսզի գտնէ Րիկօտէնի սնտուկը կայարան բերողին կողմէ գնուած տոմսակը։ Այժմ գրեթէ ապահով կը նկատուի թէ՝ Րիկօտէնի սպանիչը սնտուկին հետ մեկտեղ Լիլ ճամբորդած է։*

Ի՞նչ պիտի ըլլայ Ալմազեան

Սուար «երկար պիտի տեւէ՞ այս խեղկատակութիւնը» խորագրին տակ կը գրէ թէ Ալմազեանի խնդրին առթիւ գործ դրուած դատական խեղկատակութիւնը կը ծառայէ միայն պզտիկցնելու դատական իշխանութիւնը։ «Դեռ չենք խօսիր, կ'ըսէ, ոստիկանութեան մասին։ Անոր դատը խստիւ տեսնուեցաւ հանրային կարծիքին եւ երեսփ. ժողովին առջեւ։ Վերաքննելի չէ։»

Խօսելով ինքնաշարժի վարիչ Ֆլոթի մասին, կ'ըսէ թէ անիկա բոլորովին շփոթութեան մատնուեցաւ՝ երբ դէմ դէմի բերուեցաւ մուշտակավաճառ Տոյչի զաւակներուն, բեռնակիր Մուսիէի, վաճառատան պաշտօնեայ Լրպոնի հետ եւայլն։

Զախակոմեան թերթը Ֆլոթի վկայութեան բոլորովին անգոյ ըլլալը յայտնելէ յետոյ, կ'աւելցնէ թէ՝ դատական ինքնութեան փոխ-տնօրէնին տեղեկագիրն ալ վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ, «քանի որ սնտուկը պարապ էր Լիլի մէջ եւ լուացուեցաւ փարիզի մէջ՝ նախ քան դատական ոստիկանութեան կողմէ կատարուած հրաշագործ գիւտերը, ի բացակայութեան ամբաստանեալին, իր պաշտպանին եւ հարցաքննիչ դատաւորին։ Հարցաքննութեան անկանոնութիւնները չափազանց շատ են, այնպէս որ անկարելի է ոեւէ արժէք ընծայել այն ամբաստանութեանց գորս կ'ուզեն բեռցնել Ալմազեանի վրայ»։

Յիշելէ յետոյ զանազան «անկանոնութիւնները», «Սուար» դիտել կուտայ թէ բեռնակիր Մուսիէի մէկ վկայութիւնը բաւական է ցոյց տալու համար թէ ի՛նչ արժէք կարելի է ընծայել Ֆլոթի ըսածներուն. «սնտուկը ինքնաշարժին ներսի կողմն էր»։ Ու կը վերջացնէ՝ հարցնելով.

— Այս խեղկատակութիւնը դեռ երկար պիտի տեւէ՞, Պարոն Մաթիֆաս։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ «Տրամ - Օփերէթ» խումբը՝

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԾԱՆՕԹ ԴԵՐԱՍԱՆ Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

15 Դեկտ. կիրակի գիշեր ժամը ճիշդ 8.30ին

SOCIÉTÉS SAVANTESի ՍՐԱՀԸ

8 Rue Danton, Métro: Odéon կամ St. Michel

Գ. արարին Տիկ. Մ. Սուրաբեան կ'երգէ «Սեւորակ աչեր»ը եւ կը պարէ Կովկասեան Լեռնական պարեր։

Արեւելեան օրքէսթրը ղեկավարութեամբ Թաւխտ ԺՈՐԺի

Գիները 25, 15 և 10 ֆր. *Դիմել բոլոր հայ ճաշարանները*

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՃԱՇԱԿել արեւելեան համեղ անուշեղէն, փնտռեցէք ամէն տեղ, միայն MELKON վաճառատուներ, փնտռեցէք ամէն տեղ, միայն MELKON վաճառատուներ։ նիշով։ *Լօքում, փաթլավա, քատայիֆ, հելվա, եւայլն։*

25 Rue Vilin, Paris (2e)

Հեռաձայն Menil. 69—15

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արեւ եւ նոր մեթոտով դարմանում արեւ կանանց մորքի, արիւնի եւ վէրքերու հիւանդութեանց (Ֆրանկֆոռտ, Վիեննա, Մարիզ.) եւ վարիւծ։ Մասնաւոր ուշադրութիւն Մղձմարիտ եւ արագ հրդակցութ. ամէն օր 9—12, Կիրակի 9—12,

EMPIRE միւզիք-հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris | Էքզոլ Միւլհեըզ | ամենալաւն ու ժամանք

Տ՝ՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցաւուկ յարկաբաժին *վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջրային, արեան հիւանդութիւններ եւ ցօղացաւ։

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

Տ՝ՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*) Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՑՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՀԱԼԷՊԻ ՊՈՒԼՂՈՒՐ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ

Շասած է Հալէպի պուլղուր, ամենաընտիր տեսակէն։ կը ծախուի մեծաքանակ (պարկով)։ փափաքողներուն նմոյշ կը ղրկուի։ Դիմել հետեւեալ հասցէին՝

H. BABIKIAN

8A Rue Francis de Pressensé, MARSEILLE

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի սմոքինկի եւ ֆրաքի համար

Ձերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթօք

Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie եւն.

ՄԵՆԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ, ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մանաւանդ սպասարկութիւն բնակարաններու համար կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏՓԸ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, ականջի եւ կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՅԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։

Ա. Ց. Դ. Ա. ՁԱՅՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

Ներկայացուցչական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին Odéon, Café La Petite Source*ի սրահը։*

Շարունակութիւն նախորդ օրակարգին եւ ղեկոյց հաշուական յանձնախումբին։

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱԶԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 2.30ԻՆ

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն կը ներկայացուի՝

ՇԻՒՎԱՆՋԱԴԷԻ «ԶԱՐՈԳԻՆ»

Ղեկավարութեամբ Պ. Մ. Թորոսեանի։ կը մասնակցի Պ. Ս. Նաւասարդեան (երգ)։ Գիները 10, 5 եւ 3 ֆրանք

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Պուա Քոլոնպի Մասնաճիւղին կողմէ

կը նախագահէ՝ Պ. ԶԱՏԻԿ ՄԱՆԶԱՏԵԱՆ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Պուա Քոլոնպի քաղաքապետութեան սրահներուն մէջ՝ Rue des Halles։

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ *Դերասան Պ. Բազրատունի, դերասանուհի Տիկ. Մ. Սուրաբեան, Պ. Խաչիկ Նշանեան (երգ), փարիզի Հայ Տրամաթիքի դերասաններէն Տիկ. Ասրինէ Տէրուան, Պ. Պ. Շ. Սարեան, Գաբէթեան, Ա. Կոթիկեան, Մաքսուտեան եւ Սարաֆեան։*

ՄԿԱՒԻՏԱԿԱՆ ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ (Կոմիտ. Վրդ.)

Երգ, նուագ, արտասանութիւն, ճոխ պիւֆէ։ Ընտիր ժազ պանտ ղեկավարութեամբ Պ. Կարմիրեանի։ Մուտք 10 ֆրանք։

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ" ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ԷՂՅՈՐԱՏՕ ՍԻՆԷՄԱՅԻ ՄԷՋ, 24 Փլաս Քասթէլեան (Place Castellane)

Կը ներկայացուի մինչեւ 12 Դեկտ. Հինգշաբթի իրիկուն, ամէն օր կէսօրէ վերջ ժ.ը 3ին եւ իրիկունը 9ին։

„ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՖԻԼՄ„

Հայերէն բացատրութիւններով։ Նուագախումբը կը նուագէ հայերէն եղանակներ։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին Café La Petite Source *կը հրաւիրուին ընկերներ Լ. Սուրէնեան, Սահակ Տէր Թովմասեան եւ Օննիկ Եազմաճեան։ Ներկայութիւն պարտաւորիչ։*

Պելվիլի Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131 Fbg. du Temple։ *Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

Գ Ա Ի Ա Ռ

Մարսէյլի Ռոստոմ ենթակոմիտէն վիճաբանական ժողովը՝ այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին կը նախագահէ ընկ. Ա. Աբօեան։ Նիւթ՝ «Մարսէյլի Միութիւնները ազգ. շահի տեսակէտով օգտակա՞ր են թէ ոչ»։ Հերթական ժողովը՝ տեղի կ'ունենայ 13 Դեկտ. Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ կուկունեան խումբի բոլոր ընկերները այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։

Մարսէյլի Պատանեկան միութեան հրապարակային դասախոսական ժողովը՝ վաղը հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին։

63 Rue de la République

Միութեան Գրադարան Ընթերցասրահը։

Կը դասախօսէ ընկ. Պ. Հիւսեան

Հ. Յ. Դ. Ս. ՇԱՄՈՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ

Հ. Յ. Դ. Ս. Շամոնի Գրադարանի նորընտիր վարչութիւնը կը ծանուցանէ հայ երկսեռ հասարակութեան թէ այսուհետեւ Գրադարանը բաց է ամէն երեքշաբթի եւ ուրբաթ ժամը 7—8։ Հասցէ՝ 15 Rue Jeanne d'Arc։

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ի գիտութիւն Լիոնի հայ հասարակութեան՝ վարչութիւնս ուրախ է յայտարարելու թէ՝ բացուած է արձանագրութիւնը երկսեռ չափահասներու գիշերային դասընթացքին, ուր կանոնաւորաբար պիտի աւանդուին հայերէն, ֆրանսերէն, պատմութիւն եւ առողջապահութիւն։

Այն հայրենակիցները որոնք բացի այս դասերէն տարբեր ճիւղի մը կ'ուզեն հետեւիլ, վարչութիւնս այդպիսիներուն ալ պիտի չանայ գոհացում տալ իր կարողութեան ներած չափով։

Արձանագրուելու համար դիմել ամէն օր Միութեանս գրասենեակը, 202 Rue Boileau, *քարտուղար Պ. Ա. Հաբէշեանի, առաւօտեան ժամը 8—12 եւ 2—6։*

կնիք

Լիոնի եւ Շրջանի

Ագգ. կեդր. վարչութեան

Ծանուցում Լիոնի պայմանեալ չեղի խիստ դիւրամատոյց արեւելեան նպարեղէնի խանութ մը, ամենէն ժան ժօուէս (Պ. Լառւտէի դիմացը) տէսին՝ դիմել՝ Antoine Nercessianի, ագատամարտի սրճարանը, Ave. Jean Jaurès, Décines (Isère).

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատան. Միութեան պատի «Դոյամարտ» օրացոյցը, զարդարուած 15է աւելի նկարներով, ազդային, յեղափոխական դէմքերու համառօտ կենսագրականներով եւ արժէքաւոր դէպքերու յիշատակութեամբ։ Ստանալու համար դիմել՝ G. Djarayanի, 14 Rue de la Fare, Marseille, (B. du R.)

ԾԱԽՈՒ ՊԱՐԱՔԱ

ՊԻՍԷԹՔՐԻ ՄԷՋ

Պիսէթքրի հայաշատ թաղի մէջ ծախու է պարաքա մը ունի երեք սենեակ, բաւականաչափ հող։ Գին՝ 3000 ֆրանք։ Պարաքան տեսնելու համար դիմել նպարավաճառ Եղիշէ Փափազեանի, 7 Rue Blanqui, Bicêtre, Seine.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION 208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Խմբագիր՝ Տ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

12 DÉCEMBRE 1929

Տ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1134

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՎՏԱՆԳԸ

Շատ ծանր են խորհրդային աշխարհէն հասած լուրերը, սակաւակ բոլոր վարդագոյն յայտարարութեանց: Եւ շրջանէ շրջան կը բարդանայ կացութիւնը:

Հանգուն է իշխանութիւնը եւ թերեւս աւելի քան ամուր: Այլ ներքին որդ մը անդադար կը կրծէ ամբողջ խորհրդային շինուածքը, պահանջելով անընդհատ հսկողութիւն եւ սաստկացնելով ճնշումը: Միայն վերջին ամիսներու անդատաստան գնդակահարութիւնները շատ բան կ'ապացուցանեն: Խորհրդային պաշտօնական թերթերու հաժաձայն, հոկտեմբեր 1էն Նոյեմբեր 15, երկու սեռէ 225 հոգի գնդակահարուած են Ռուսիոյ տարածքին մասերուն մէջ: Ասոնց մեծ մասը գիւղացիներ են, որոնք վերժած էին յանձնել պահանջուած ալիւրն ու ցորենը (արժէքին մէկ տասներորդ գնով): Իսկ ո՞վ համրեց թիւը անյայտ մահապարտներուն...

Կայ, տակաւին, գունդագունդ փախուստը երկրին բոլոր ծայրերէն: «Յառաջ»ը օրը օրին արձանագրած է ինչ որ տեղի կունենայ կովկասի մէջ: Կը թուի թէ վերջերս խստացուցած հսկողութիւնը սահմանին վրայ, այլապէս աւելի մեծ բազմութիւններ իրենց շունչը պիտի առնէին Թաւրիզ:

Իսկ առանձին պատմութիւն է 150 տարիէ ի վեր Ռուսաստան հաստատուած գերման գաղթականներուն փախուստը, որ անհաւատալի ողբերգութիւն մը պարզեց Մոսկուայի դուռներուն առջեւ, եւ մինչեւ սահմանագլուխ:

Ց. կէրէնսկի, որ վերջերս Լոնտոն գնաց, կը պատմէ թէ գերման գաղթականները Մոսկուայի իրենց հիւպատոսին դիմումով անցագիր կը պահանջէին, ուսկից գիւղացիներ ալ պատրաստեցին հիւպատոսարանը եւ խնդրեցին իրենց համար ալ ճար մը խորհիլ...

Ի հարկէ այս դժբախտութեանց պատճառը խորհրդային պետական ղեկավարները չեն, այլ գոհերը իրենք:

Եթէ մահապարտը գիւղացի է, անպատճառ «կուլակ» է: «Կուլակ» են նաեւ գերման գաղթականները: Եթէ գիտնական մը, մասնագէտ կամ սպայ, անպատճառ հակայեղափոխական գործունէութիւն մը սարքած կ'ըլլայ: Կը բաւէ բոլշեւիկեան դիմագրքի քանի մը բառերէն մէկն ու մէկը փակցնել անդաձալի տարրի մը ճակտին, եւ մարդուն ճակատագիրը կը վճռուի: Մանաւանդ հիմա որ կուսակցութեան ծոցին մէջ իսկ տարածուած են լրտեսութիւնն ու փոխադարձ կասկածը:

Ժէզիւիտներու ծանօթ բարքերը այլեւս մանկապարտէզի դասերը ին բոլշեւիկեան հաւատաքննական մասնագիտութեան քով: Մասնագիտութիւն մը որ կը զարգանայ սրընթաց, առանց «հնգամեայ ծրագիր»ի կամ անընդհատ աշխատանքի:

Մտքի այլասերման, յեղափոխութեան պոռնկացման զարհուրելի համաճարակին հետ զուգընթաց կը քալէ, հիմա, նոր հանգ մը: Եթէ կ'ուզէք՝ նորագոյնը եւ ամէնէն ահաւորը:

«Ազ»ի եւ «Ճախ» գօտեմարտին առթիւ, երեւան կուգայ որ Մոսկուայի վարիչները այլեւս չեն հանդուրժեր նոյն իսկ իրենց ընտրեալով ծանօթ ընկերներու, քիչ-շատ անկախ միտքերու, որ կը նախընտրեն յառաջ քալել եւ անցեալով եւ ներկայով ծանօթ, կասկածելի տարրեր: Կը բաւէ որ շան պէս հաւատարիմ ըլլան իրենց, եւ պատրաստ՝ կոտրել թափելու, աչքերը գոց եւ խիղճն ու խելքը եօթը քարի տակ:

Փանայիթ Սթրաթի, իր ծանօթ մերկացումներու շարքին մէջ, քանի մը բառով կը մատնանշէր այս երեւոյթը: Ակնարկելով խորհրդային մեքենան վարող տարրին, ոուսմանացի գրաքը դիտել կուտար.

— «Այս տգէտ, գռեհիկ, ապականած դասը մեծ մասով կը բաղկանայ երիտասարդներէ որոնք դարուս սկիզբը աշխարհ եկած են: Այդ երիտասարդութիւնը կ'անգիտանայ եւկ'ուզէ անգիտանալ ինչ որ ատենին ռուսական յեղափոխութիւնը կատարած է մեծ ուժեղ: Ան միայն կարգախօսներ գիտէ... Գիտէ թափօրու խօսքը որոնք իր միտքին մէջ գաղափարի տեղ կը բռնեն»:

Այս իրականութեան ամէնէն անվիճելի եւ ընդվզեցուցիչ կողմերը կը ներկայացնէ երեւանը:

Ո՞վքեր են, վերջապէս, այն տարրերը որոնց պաշտօն յանձնած է «սոցիալիզմ կառուցել» մեր տկլոր հայրենիքին մէջ, ոչ ալ «հարուածային կարգով»:

Մեծ մասով տգէտ, գռեհիկ, ապականած խաժամուժ մը, ոչ իր վարած ժողովուրդին պատմութիւնը գիտէ, ոչ երկիրը ճանչնայ, ոչ ալ ո՛ր եւ է սրբութիւն: Լեզուն անգամ գոց մը կը դնէ այդ երիտասարդութեան համար, որ ոչինչ ունի երիտասարդական, կամ յեղափոխական, բայց ամէն բան՝ «եէչերի»ներուն քար հանելու համար: Մէկ խօսքով, սերունդ մը, որ կարգախօսներ միայն գիտէ եւ իբրեւ գաղափար կը ծախէ թափօրու խօսքերը, իր մտքին մէջ թխմուած խիճն ու աղը:

Ստալինները այժմ այս տարրին կոթնած են, իրենց պատանդները պահելու համար, երկրին մէկ ծայրէն միւսը:

Ի՛նչ կասկած որ, նոյն տարրը պիտի դառնայ, վերջ ի վերջոյ, բուն պատուհասը, իսկական թշնամին խորհրդային կարգերուն եւ ճշմարիտ յեղափոխութեան:

Դատարկ՝ սրտով եւ գլուխով, անսանձ եւ վայրագ՝ ախորժակներով, ծնած եւ խմորուած քաոսի մը մէջ որ ոչ սկիզբ մը ունի ոչ ալ վախճան, այդ լպրծուն տարրն է որ, միլիոնաւոր զոհերու եւ անդադրապահանջ երախաներուն հետ, պիտի քանդէ լենինական եւ ստալինեան կարգերը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀՈՂԻՆ ԿԱՊՈՒԻԼ

Պոլսոյ «Ժամանակ»ը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ, այս խորագրին տակ. (2 Դեկտ.).

—«Մեր ժողովուրդը դժբախտաբար աւելի ֆետամուտ եղած է առեւտուրի եւ արհեստի, քան հողային աշխատութիւններու: Պէտք եղած կերպով կապուած չէ հողին: Գործի տագնապ մը, եւ աիա բազմութիւնները կ'առնեն պանդուխտի մախաղը եւ կ'երթան անծանօթ վայրեր, շահախնդրական թելադրութիւններէ չլացած, եւ հասարակ բանուորութեան մէջ կը մաշեցնեն իրենց կեանքը: Օրինակ առնենք Պաղեստինի Հրեաներէն: Հրէական գաղութներն այնտեղ, հողին պլլուեցան մանաւանդ, տիպար գիւղեր եւ ագարակներ հիմնեցին, եւ այր թէ կին բնաւ նուաստութիւն չնկատեցին հողային աշխատութիւններով պարապիլ: Համալսարանականները առաջին օրինակը ընծայեցին այս գաղութներուն: Եւ անոնք գործեցին մանաւանդ ապերախտ հողի մը վրայ որ մեծ աշխատութիւն կը պահանջէր բարերը դառնալու համար:

Այսպիսի ձիգ մը չեղաւ ոչ Սուրիոյ, ոչ ալ Միջագետքի մէջ: Ֆրանսայի մէջ գաղթականներու ստուար մեծամասնութիւնը բանուոր է, գործարաններու մէջ աշխատող բանուոր, հետեւաբար տաժանելի աշխատանքի մը ենթակայ: Բացառութիւն են միայն անոնք որ հող գնած են եւ կը պարապին երկրագործութեամբ եւ անասնապահութեամբ, իսկ անոնք որ այսպիսի աշխատութիւններու տուած են ինքզինքնին, շատ լաւ վիճակ ունին: Եւ յետոյ բնականաբար զերծ կը մնան կարգ մը վտանգներէ, որոնց ենթակայ են բանուորական կեանք վարողները: Ինչո՞ւ հետամուտ չըլլալ, օրինակի համար ագարակները հիմնելու, գանոնք յանձնել մասնագէտներու հսկողութեան, եւ այնտեղ աշխատցնել որբերը, եւ հետզհետէ ընդարձակել գործը:

Յունաստանէն Ֆրանսա տարուածորբերը դարձեր ենիրենց տեղերը, չափազանց անգոհացուցիչ գտնելով իրենց հարկադրուած պայմանները Ֆրանսայի մէջ: Ասիկա կարելի էր գուշակել: Բանեգործականը ժամանակին ծրագիր մը կը մշակէր արդէն զարկ տալու հողագործութեան եւ յարակից գործերու, մեղուաբուծութեան, կաթնատնտեսութեան: կը կարծենք թէ կարելի է հիմա այս միեւնոյն ծրագիրը մշակել Սուրիոյ եւ Միջագետքի գաղութներուն մէջ, ժողովուրդը կապել հողին եւ այսպէս շինարար տարը հանդիսանալով համակրութիւնը շահիլ բնիկ տարրերուն երկրի մը մէջ որ անհուն ապագայ ունի երկրագործական տեսակէտով: Գլխաւոր նպատակակէտը պիտի ըլլայ ժողովուրդը փրկել իբր բանուոր օտար երկիրներ երթալ տաժանելի կեանք մը ապրելու հարկադրանքէն:»

«ԻՖՏԱՄ»Ն ԱԼ ԴԱԴՐԱՑ

Պոլսոյ «Իֆտաա»ը որ նախապէս սկսաւ 3 դրուշի ծախուիլ իբր առտուան թերթ, «Սըն Ցաաթ»ի դադարման վրայ, իրիկուան թերթ եղած էր քանի մը օրուան համար: Դեկտեմբեր 5էն սկսեալ դադրած է հրատարակութիւնը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նոր վկաներ մէջտեղ կ'ելլեն

Բիկօտէնի սպանութեան գաղտնիքը դեռ չէ պարզուած: Աւելաս ո՛չ մէկ զօրաւոր փաստ մնացած է՝ Ալմազեանը իբրեւ սպանիչ դատապարտելու համար: Անցած շաբաթ լոյս մը ծագած էր Մոնթրէօյլէն եւ բոլոր կասկածները կը կեդրոնանային փարիզեան այդ արուարձանին վրայ, ուր տուն մը գնած էր Բիկօտէն: Մոնթրէօյլի նպարավաճառ կինը՝ Տիկին Քուէ եւ կալուածական գործակալ Ֆրափիէ յայտնելով հանդերձ թէ Բիկօտէնի տան մէջ մարդեր տեսած էին, չկրցան ճշդել թուականը:

Անցեալ շաբաթ գրած էինքնաեւ թէ՝ երկու հոգի իրենց ինքնաշարժով Մոնթրէօյլ տարած են Բիկօտէնը սեպտ. 9ին կէսօրէն վերջ: Այս անձերը, որ իրենց անունը չէին յայտնած այն առեն, այժմ հրապարակ կուգան եւ տարակոյս չկայ թէ իրենց վկայութիւնը մեծ արժէք պիտի ներկայացնէ՝ բուն ոճրագործը գտնելու տեսակէտէն:

Այս նոր վկաներն են՝ առեւտրական ուսանող Րէյմոն Պոնֆու եւ իր նշանածը: Պոնֆու հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆասին ուղղուած նամակով մը, վերի վերոյ կը պատմէ հետեւեալը.

— Սեպտեմբեր 9ին կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին առեները կը մեկնէի Նուազի-լը-Սէքէն՝ ինքնաշարժով մը զոր կը վարէր նշանածս: Յանկարծ՝ մարդ մը որ աճապարելու եւ հետապնդուելու երեւոյթ ունէր, կեցուց մեզ եւ ըսաւ.

— Կ'ուզէ՞ք ծառայութիւն մը մատուցանել ինծի եւ ձիս ձեր կառքին մէջ առնել մինչեւ Մոնթրէօյլ:

Ներս առինք մարդը, որ նստաւ մեր եռեւի կողմը. բայց եռեւս դառնալով շատ լաւ դիտեցի զինքը եւ տեսայ որ թեւին տակ ունէր շագանակագոյն պարուսակ մը: Երբ հասանք հանրակառքի կայանը ցոյց տուող սիւնի մը, մարդը վար իջաւ, շնորհակալութիւն յայտնեց մեզ եւ անմիջապէս նստաւ հանրակառքի մը մէջ, որ կ'ուղղուէր դէպի Մոնթրէօյլ:

Եւ քէն՝ թերթերու մէջ տեսնելով հաշուակալ Բիկօտէնի պատկերը, անմիջապէս ճանչցայ զայն: կասկած չկար թէ սեպտ. 9ին մեր կառքին մէջ նստող մարդն էր: Եթէ մինչեւ հիմա ձայն չհանեցի, պատճառն այն է որ կը կարծէի թէ Մոնթրէօյլի հետքը բոլորովին լքուած է, եւ յետոյ ոստիկանութիւնը կը պաշտպանէր այն տեսակէտը թէ Բիկօտէն սպանուած է սեպտ. 9ին կէսօրէն առաջ: Սակայն այսօր նկատելով որ իմ վկայութիւնս կրնայ մեծ կարեւորութիւն ունենալ, այլեւս չեմ վարանիր ինքզինքս ճանչցնելու եւ իրրեւ վկայ լսուելու:

Պ. Մաթիֆաս, այս նամակն ստանալով, պաշտօն յանձնեց դատական ոստիկանութեան՝ հարցաքննել Պոնֆուն եւ իր նշանածը:

Րէյմոն Պոնֆու կը բնակի Նուազի-լը-Սէքի մէջ՝ Լիէո փողոց: Թղթակիցներուն ըրաւ հետեւեալ յայտարարութիւնը.

— Բացարձակապէս կը հաստատեմ դատաւորին ուղղած նամակիս բովանդակութիւնը: Նշանածս օրիորդ Օտէթ Լանպէր կառքը դուռնէն դուրս կը հանէր՝ երբ մարդը ներկայացաւ եւ ըսելով թէ կառքին մէջ տեղ կար, խնդրեց մինչեւ Մոնթրէօյլ տանիլ զինքը: Իր երեւոյթը շատ տարօրինակ էր: Ճիշդ այդ պահուն կը մեկնէր Րոմֆենվիլի հանրակառքը դէպի Մոնթրէօյլ եւ անծանօթը կրնար ատով ճամբորդել:

Ճամբան՝ խօսակցեցայ ուղեկցիս հետ, որուն հասակը միջակէն քիչ մը վար էր, շուրջ 40 տարեկան, շատ թուխ, կարճ պեխերով և որ ըսաւ թէ շաքարեղէնի ներկայացուցիչ է՝ ու Մոնթրէօյլ կ'երթայ՝ յաճախորդներ տեսնելու համար: Երբ Րոմֆենվիլ՝ Քառնօ հրապարակը հասանք, ըսի թէ մեր նպատակն է ուղղուիլ շիտակ դէպի Փարիզ: Ասոր վրայ մարդը հրաժեշտ առաւ մեզմէ եւ ուղղուեցաւ դէպի հանրակառք մը, որ Մոնթրէօյլ կ'երթար:»

Օր. Օտէթ Լանպէր բացարձակապէս կը հաստատէ իր նշանածին յայտարարութիւնները:

Հրապարակային ժողով Ալմազեանի համար

Երեքշաբթի գիշեր Սալ Վակրամի մէջ տեղի ունեցաւ Club du Faubourgի կողմէ կազմակերպուած երկրորդ հրապարակային վիճաբանական ժողովը: Որոշուած ժամանակէն 40 վայրկեան առաջ գետնայարկի եւ վերնայարկի հազարաւոր աթոռները գրաւուած էին արդէն եւ հարիւրաւորներ ոտքի վրայ մնացին:

Փարիզեան հասարակութիւնը մեծ շահագրգռութիւն ցոյց կուտայ Ալմազեանի խնդրին մասին, որովհետեւ հաւոզում գոյացուցած է թէ անվեղ մը անարդար կերպով ծեծի ենթարկուած է եւ ցարդ բանտի մէջ կը պահուի:

Տիւսէլտորֆի հրէշին մասին տոքթ. Փիէռ Վաշէի գիտական գեղեցիկ մէկ վերլուծումէն եւ ժէզուիթներու մասին ժաք Անսէլի զեկոյցէն յետոյ, Ֆոպուրի նախագահ Լէօ-Փոլտէս անցաւ օրակարգի երրորդ կէտին՝ «Րիկօտէն-Ալմազեան խնդրին»: Լէօ-Փոլտէս կարդաց գրութիւնը բանտէն ազատուած մարդու մը, որ քանի մը ժամ առանձին տեսակցութիւն մը ունեցած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Անգլիական ոսկիի անբնական բարձրացման դէմ, Ինկլիւրիի Գործավարներու Խորհուրդը հետեւեալ որոշումը տուած է:

Բոլոր պաշտօնատունները արտասահմանէն եղած ապսպրանքները պիտի դադրեցնեն: կառավարական բոլոր պաշտօնատունները պէտք եղած բաները ներսէն պիտի ապահովեն եւ առայժմ պիտի դադրեցնեն գնումը այն բաներուն, զորս անկարելի է ներսէն ապահովել:

Այս կերպով կառավարական ոչ մէկ հաստատութիւն օտար դրամ պիտի գնէ: Մասնաւոր վարչութիւնները ու թաղապետութիւնները ալ նոյն սահմանափակումին ենթակայ են:

Դրամատունները, մենաշնորհեալ հաստատութիւնները ու ընկերութիւնները օտար դրամ գնելու համար պարտաւոր են գործավարներու Խորհուրդէն արտօնութիւն առնել:

Սակարանին մէջ օտար դրամներու առուծախը տեւական հակակշռի տակ պիտի գտնուի, անհրաժեշտութեան պարագային միայն տեղի ունենալու համար:

Վերջին օրերս, սուտ ու սխալ լուրեր հրապարակ հանողները դատարանի պիտի յանձնուին:

Այս բոլոր որոշումները գործադրուիլ սկսած են դեկտ. 5էն ի վեր: Ասոր վրայ անգլիական ոսկին 1110 դրշ.ով բացուեցաւ Սակականին մէջ եւ հետգհետէ իջաւ մինչեւ 1073 դրշ.:

*** Անատոլուի գործակալութիւնը վճռապէս կը հերքէ այն զրոյցները որոնց համաձայն իբր թէ կառավարութիւնը կը խորհի պարտադրեալ փոխառութիւն մը կնքել եւ կամ երկուքի կիսել շրջաբերութեան մէջ գտնուած թրքական թղթադրամները:

Անգլիականի բարձրացման դէմ միջոցներ ձեռք առնելու համար Պոլիս հասած է յատուկ մարմին մը՝ նախագահութեամբ ելմտական գործավարութեան խորհրդական Ալի Րիզա պէյի, որ յայտարարած է·

— Այն սուտ զրոյցին վրայ թէ կառավարութիւնը թղթադրամները պիտի կիսէ, բազմաթիւ անձեր, ունեւորներէն սկսեալ մինչեւ կառսօնները, իրենց ձեռք գտնուած դրամը անգլիականի վերածած են, նոյնիսկ Սակարանի գինէն աւելի բարձր գինով անգլիական գնելով: Այս խուճապը պատճառ եղած է որ ստերլինը այսքան արագ բարձրացում մը կրէ: Պէտք չէ անտեսել անշուշտ, որ բարձրացման մէջ դեր ունին նաեւ առատ ներածութիւններուն համար ըլլալիք վճարումները:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ ՄԵՐ ԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ ՀԱՐՑԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՄԱՐՏԻՆ ՑՈՎԱԿԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՇԵՆՔԻ ՏՆՕՐԵՆԸ

Խմբագրական կազմի հարցախոսության ներկայացնելու համար մենք դիմեցինք մասնաշենքի տնօրեն ընկ. Ս. Ղազարյանին։

— Ինչպե՞ս է ստեղծվել մասնաշենքը, ի՞նչ պայմաններում է սկսել գործել։

— Մասնաշենքը ստեղծվել է 1923 թ. հունվարի 1-ին։ Սկզբում նրա գործունեությունը սահմանափակվում էր միայն տպագրական աշխատանքներով։ Հետագայում, երբ մասնաշենքի կազմի մեջ մտավ նաև գրքի վաճառքի բաժինը, նրա գործունեությունը ընդլայնվեց։ Մասնաշենքի ներկայիս կազմակերպումը ստացել է 1926 թ. հունվարի 1-ից։

— Ի՞նչ կազմակերպական ձևեր ունի մասնաշենքը։

— Մասնաշենքը ունի երեք բաժին՝ տպագրական, գրքի վաճառքի և հրատարակչական։ Տպագրական բաժինը ունի տպարան, որը կազմված է 3 բաժանմունքներից՝ տպագրական, կազմատրական և մեխանիկական։ Գրքի վաճառքի բաժինը ունի 3 խանութ, 2 պահեստ և 1 գրքի կրպակ։ Հրատարակչական բաժինը ունի խմբագրական կոլեգիա, որի կազմի մեջ մտնում են ընկ. Ստալինի անվան ինստիտուտի, Կենտկոմի մարքսիզմ-լենինիզմի ինստիտուտի, Կենտկոմի կուսակցական պատմության ինստիտուտի, Կենտկոմի Մարքս-Էնգելս-Լենին ինստիտուտի, Կենտկոմի Ազգային հարցերի ինստիտուտի, Կենտկոմի Կոմունիստական ակադեմիայի, Կենտկոմի Կոմունիստական համալսարանների, Կենտկոմի Կոմունիստական համալսարանների, Կենտկոմի Կոմունիստական համալսարանների

...ները, որոնք մուրացկանութիւն ...ձեն, անօթի ձեան: Ամէնն ալ ...ղձեն մինչեւ պզտիկը, երիտա... ...արդեն մինչեւ ծերը, ապրելու ...անձանձրութեամբ կը շա... ...ին իրենց ապրուստը. իրենց օր... ...համար հացը, առանց ոեւէ մէկուն ...բեռ դնելու: Այսօր ...ին ...աղքատամարը անգործալ տարինե... ...մենք նուազ չափով, ունինք ...արան աշխատող երիտասարդ... ...ծ մասը կը պարա... ...որոշ արհեստով եւ ճնագած... ...ալ գործարանի մէջ կ'աշխա... ...գրանսացիներու կողքին, նա... ...նելի դիրքերու մէջ:

Ահա թէ ո՛ւր է հայ ընտա... ...եր եւ օրիորդներու գոր... ...երու եւ մանուկներու գոր... ...ած աններելի սխալը՝ մղուած գա... ...նական հաշիւներէ: Զգենք ան... ...ղերէն մեր նա... ...ութեան պարագաներուն: Եւ իրարու ...ետ տալով, հայ ոգին քաջալե... ...ով, հայ երիտասարդին ազնիւ ...եւ մաքուր զգացումները հրահրե... ...ով կազմենք հաստատուն ճիւ... ...ով բոյներ, որոնք անգնահա... ...ի բարիքներ պիտի պարգեւեն ...ղի:

Դուք կ'ուզէք ամուսնացնել ...ր աղջիկները հարուստ ընտանի... ...ի երիտասարդներու հետ, հա... ...ուստ օտարներու հետ: Բայց չէ՞ որ հարուստ երիտասարդը հարուստ աղջիկ կ'ուզէ, պարարտացած օժի... ...ով եւ արտակարգ գեղեցկութիւ... ...նով: Ատոր հակառակ օրինակները ...կերու կարգ անցած են:

Հայ երիտասարդը եւ հայ օրիորդը երբ ամուսնանան օտար... ...ներու հետ, եթէ նոյնիսկ անոնց ...ղուն հասկնան, կան տարբերու... ...թիւններ գեղի, կենցաղի եւ բա... ...յականի որ թոյլ չեն տար եր... ...ակի ըլլալ, ինչքան պիտի ըլ... ...ին հարեւնակցական եւ ազգակ... ...ական կապերով: Հայը հայով ...նայ ապրիլ եւ երջանիկ ըլլալ: ...Եթէ ատոր հակառակը պնդողներ ...ան, ատոնք չեն հասկնար ընտա... ...եկան երջանկութեան պայման... ...ները եւ բոլորովին կ'անգիտանան ատոր աւերիչ հետեւանքները: ...Հաստատ տալ աւելորդ պիտի ըլ... ...լար:

Հայ ծնած ենք եւ պէտք է ...այ ապրինք: Ո՛ր եւ է պնոտի ար... ...ինք տաք եւ իրար սիրող սրտե... ...րու միացումին՝ ոճիր մըն է այս ...ղովուրդին համար որ իր երազ... ...ներն ունի: Եւ որ գրեթէ ամէն օր ...տնելով եւ ժեռնելով կը պնու... ...ւանէ իր երիտասարդութիւնը:

ՀԱՑԿ ՇԻՆԱՐԱՐ

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋը

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԳԵՐՄԱՆ ՊԱՏՄԱԳԻՐԻ ՄԸ ՊՈՅՏՆԵՐԸ

Գերմանացի ծանօթ պատմա... ...բան Էմիլ Լուտվիկ, որ հեղինակն է «Նափոլէոն» եւ «Պիզմարք» մեծ գիրքերուն, պոլիս հասաւ անցեալ շաբթու եւ ջերմապէս ընդունուեցաւ Թուրքիոյ Համա... լսարանի վարչութեան կողմէ:

Իր իսկ յայտարարութեանց համաձայն, Էմիլ Լուտվիկ գա... գած է ծանօթանալու համար Թուր... քիոյ ճակատագիրը վարող դի... ուանագէտներու հետ: Պատմա... բանը պոլսէն անցած է Ինկիւրի եւ կ'ենթադրուի թէ նուիրեր պիտի հաւաքէ գիրք մը գրելու հա... մար:

Էմիլ Լուտվիկ անծանօթ մը չէ Թուրքիոյ: Երկար ատեն պոլիս մնաց մեծ պատերազմի շրջանին, իսկ իր «Նափոլէոն»ը Թուրքերէնի թարգմանուեցաւ վերջերս:

Այս այցելութեան առթիւ, դասախօսութիւններ տուած է Ին... կիւրիի եւ պոլսոյ մէջ:

ԿԻՐԱԿԻ՞ ԹԷ ՈՒՐԲԱԹ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը գործնապէս ո... րոշած է որ կիրակին ըլլայ հան... գիստի օր եւ ոչ թէ ուրբաթը: Թուրք մամուլը երկարօրէն կը վիճաբանի այս փոփոխութեան առթիւ, ինչպէս գիտեն մեր ըն... թերցողները: Օրինագիծը պատ... րաստ է արդէն, Ազգ. Մեծ Ժողովի սեղանին վրայ:

Այս փոփոխութեան պատճառը պարզապէս տնտեսական է: կառա... վարութիւնը զայն դարման մը կը նկատէ, երեք տարիէ ի վեր տիրող տնտեսական անկումը նուա... զեցնելու համար:

1924 փետրուարին էր որ, կառավարութիւնը պարտաւորիչ հանգիստի օր հռչակեց ուրբաթը, տեղի տալով իսլամական տրամա... դրութեանց առջեւ: Այս որոշման վրայ, բոլոր օտար հաստատու... թիւնները եւ դրամատունները ստիպուեցան դուռները փակել ուրբաթ օր: Ընդհարին շաբաթական հանգիստի օր չի ճանչնար: Խա... լաները սովորաբար իրենց խա... նութները կը փակէին ուրբաթ օր մէկ-երկու ժամ: Ժամանակի ըն... թացքին, առարկութիւնները շատցան ուրբաթի ընտրութեան դէմ: Օրինակ, սեղանաւորական գործառնութիւնները կը խանգա... ուէին, որովհետեւ դրամատուն... ները ուրբաթ օր գոց ըլլալով չէին կրնար հաղորդակցիլ արեւմտեան հրապարակներուն հետ, իսկ շա... բաթ եւ կիրակի ալ օտար սակա... բաններն փակ ըլլալով, չէին կըր... նար կանոնաւոր գործել: Այս կեր... պով, շաբաթը երեք օր կը ջլատ... ուէր տնտեսական գործունէու... թիւնը:

Տնտեսական կեանքը իր անողոք պահանջներով դեռ շատ բան պիտի սորվեցնէ քէմալականներուն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Քաղուած խորհրդ. Թերթերէն)

ՅՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Երեւանէն ղրկուած հեռա... գրեր կը ծանուցանեն թէ Հայաս... տանի խորհրդայնացման 9րդ տա... րեդարձը տօնուած է՝ օրուան կար... գախօս ունենալով երկրին ճար... տարարուեստագումը: Այս առթիւ բացումը կատարուած է Լենինա... կան-Արթիկ-ընի երկաթուղագծին: Երեւանի մէջ բացուած է հագի մեքենական փուռ մը, օրական 40 հազար քիլօ արտադրական կարողութեամբ: Զանազան շըր... ջաններու մէջ հաստատուած են բամպակի եւ գորեղի մշակման հաւաքական տնտեսութիւններ: Բացումը կատարուած է նաեւ մա... նուկներու յատուկ թատրոնի մը, բանուորական դպրոցներու, մայ... րական դպրոցներու եւ անգրագի... տութեան դէմ պայքարի մաս... նաճիւղերու:

Այս բոլորը լաւ, շատ լաւ· բայց մեր կողմէ յիշեցնենք ծա... նօթ առածը,— սկսինք Հայու պէս՝ վերջացնենք Անգլիացիի պէս», որպէսզի քիչ առենէն չկարգանք կծու քննադատութիւններ, ան... փութութեան եւ նոյնիսկ զեղծա... րարութեան վերագրումներ՝ այս բոլորին մասին... իրենց իսկ կողմէ...

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անցեալ օր հատուածներ տուեր էինք Հայաստանի Արհես... տակցական միութիւններու հա... մագումարին մէջ կատարուած զեկուցումէ մը: Ստորեւ, մէկ քա... նի հատուածներ եւս.

— Բանուորներու աշխատան... քի ու կենցաղային շահերու պաշտպանութեան գործին մէջ եւս խոշոր թերութիւններ կան: Նոյն իսկ այդ հանգամանքը որ հան... գըստեան տուներու մէջ ունեցեր ենք ընդամէնը 1,300 տեղ, կորսնց... նել տուած է 1,400 օր: Վերցնենք հաւաքական պայմանագրերը որ խախտուած են: Հաւասարապէս մեղաւոր են Արհեստակցական Միութիւնները, որոնք ժամանա... կին հոգ չեն տարած ապահովելու պայմանագրերու անխախտ կա... տարումը:

''Աշխատանքի պաշտպանու... թեան խնդրին մէջ եւս, կարելի չէ զեկավարուիլ հին եղանակնե... րով, մենք ունինք հազարաւոր գործազուրկներ, եւ միաժամա... նակ հազարաւոր բանուորներու պէտք: Ուրեմն, այստեղ, հիմնա... կան խնդիրը գործազուրկներու որակաւորումն է: կամ վերցնենք աշխատավարձի խնդիրը: Աւելի դժուարին բան չկայ քան բռնել տնտեսավարի կոկորդէն եւ պա... հանջել որ այս կամ այն տոկոսով բարձրացնէ աշխատավարձը:

''Բայց այդ դեռ չի նշանակեր որ մենք ապահոված կ'ըլլանք բանուորներու վիճակին բարելա... ւումը: Արհեստակցական միու... թիւններու ուշադրութիւնը պէտք է գրաւէ իրական աշխատավարձի բարձրացումը, գներու իջեցման միջոցով:»

Ցետոյ, այս բոլոր թերու... թիւններուն դէմ, զեկուցանողը կուտայ կարգ մը հրահանգներ, որոնց քննադատութիւնը պիտի կարդանք անշուշտ, Արհեստակցա... կաններու յաջորդ համագումարին մէջ...:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՕԳՆԵՆՔ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՋԻՆ

Լիոն, 9, Դ.Կտ.— Լիոնի գաղութն ալ վերջապէս ունեցաւ իր մատուռ — մանկապարտէզը՝ Ազգ. կեդրոն. վարչութեան եւ Ա. Ե. Կ. Խաչի ժրաջան աշխա... տութեանց արդիւնքն է այս: Մատուռը դեռ չունի իր լրիւ պի... տոյքները: Սակայն արդէն այդ ուղղութեամբ կենդանի շարժում մը սկսած է: կարմիր Խաչի ան... դամուհիները ճիգ չեն խնայեր զայն բարելաւելու նիւթապէս ու բարոյապէս: Շատեր կը տրտնջա... յին որ հին եկեղեցին շատ հեռու է: Ներկայ մատուռ—մանկապար... տէզը հիմնուած է հայաշատ վայ... րի մը մէջ, որ մօտ օրէն անկաս... կած պիտի դառնայ հայկական բոյն մը: Եկեղեցին մինակ չէ, անոր կողքին եւ անոր հետ զուգըն... թաց, պիտի շարունակուի մանկա... պարտէզը, հոգիով եւ լեզուով հայ պահելու համար մատղաշ սերուն... դը, որ արդէն սկսած է թոթո... վել Ա. Բ. Գ.ը:

Խոլորիս պարտքն է քաջալերել ձեռնարկը: Շնորհք որ Նորահաս սերունդը մոռացութեան տայ հայկական բարբառը, մեր իսկ անտարբերութեամբ: Ահա գործ մը, որուն շնորհիւ մեր փոքրիկ... ները պիտի սորվին հայ գեղին դիւցազնական եղերական պատ... մութիւնը: Ազգ. Վարչութիւն եւ Ա. Ե. Կ. Խաչը, ամէն իրաւունք ունին անհատական եւ հաւաքա... կան աջակցութեան:

Այս գործերուն մասնաւորա... պէս պէտք է օգնեն հայրենակ... ցական եւ կրթասիրաց միութիւն... ները: Հ. Հերոյեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒԹՊՈԼ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իթալիի մաս... նաճիւղի Ա. խումբը օգտուելով այս կիրակի օրուան հանգիստէն, դաւառ մեկնեցաւ մրցելու հա... մար հանրածանօթ U. R. Dun... kerque-Maloի խառն խումբին դէմ: Հակառակ տեղատարափ անձրեւին, մարզադաշտը լեցուած էր խուռն բազմութեամբ մը:

Խաղը վերջացաւ ի նպաստ հակառակորդ խումբին 3ի դէմ 0ով, սակայն ժողովուրդը խաղի առաւելութիւնը հայ խումբին վերագրեց, գնահատելով մեր տղոց յանդուգն դիմադրութիւնը այդ անհաւասար պայքարին մէջ, մանաւանդ որ հակառակորդ խումբը կը բաղկանար լաւա... գոյն խաղացողներէ:

Խաղէն առաջ, հայ խումբը գեղեցիկ ծաղկեպսակ մը դրաւ անծանօթ զինուորին շիրիմին վրայ:

Մ. Երանեան

Վիէն.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Առա... ջին խումբը Չորրորդ ախոյեա... նական մրցումը կատարեց Լ'Օ... լէվպիկ Վէռսիյէի դէմ: Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզադաշտին վրայ, կի... րակի 8 դեկտ.: Ներկայ էր հոծ բազմութիւն մը: Մրցումը սկսաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի յառաջապահներու յարձակումով: Շահեցանք նշա... նակէտ մը: Ծրանսական խումբը կատաղի յարձակումով շահեցաւ նշանակէտ մը, յետոյ երկրորդ նշանակէտը եւ վերջապէս եր... րորդ նշանակէտը:

Երկրորդ խաղաւասին Հ. Մ. Ը. Մ.ի յառաջապահները բուռն յարձակումով շահեցան երկրորդ նշանակէտը: Թիչ յետոյ երրորդ նշանակէտը: Ծրանսական յա... ռաջապահները ուզեցին յաղ... թել. բայց Հ. Մ. Ը. Մ.ի պաշտ... պանողական դիծը լաւ դիմա... դրեց: Խաղը վերջանալու մօտ Հ. Մ. Ը. Մ.ը շահեցաւ նոր նշա... նակէտ մը եւ խաղը վերջա... ցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի յաղթու... թեամբ 4-3:

Առաջին շրջանը վերջացաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի ախոյեանու... թեամբ (12 կէտով դասաւորման գլուխ կը գտնուի). երկրորդ շըր... ջանը կը սկսի յունուար 5ին.

Մ. Փափազեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հնչակեաններու Ռուսմանիոյ Գործադիր Յանձնախումբը կը խնդրէ մեզմէ հրատարակել հե... տեւեալ յայտարարութիւնը: կը տպենք անփոփոխ, ջնջելով միայն «քրէական» բառը.—

ԲՈՒՍԹԱՆՑԱ, 1 դեկտ.— Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Ռուսա... նիոյ Շրջանի Գործադիր Յանձ... նախումբս քննելով Ծրանս. Շր... ջանի շարքերէն բաժնուելով կուսակցութեան ինքնակոչ սե... փականութիւն ունենալ յաւակ... նող խմբակին Անդրանիկ Կէնճ... եանի, Վահրիճ Կէօքճեանի եւ Սիւնիքի արարքները եւ ընդու... նելով յիշեալներու այս ընթաց... քը որպէս հակակուսակցական, հակօրինական եւ դաւադրական, յետ երկար խորհրդակցութիւն... ներու, որոշեց յիշեալներէն, կի... լիկեան շրջանի իրենց արարք... ներովը արդէն ամբաստանու... ՕՐ. ԱՍՏՂԻԿ Վ. ՏԷՐ ՕՀԱՆԵԱՆ

ԵՒ

ՏԻՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՆ

7 Դեկտ. 1929 Փարիզ

թեան տակ դտնուող առաջին երկուքը, Անդրանիկ Կէնճեան և Վահրիճ Կէօքճեան ի սպառ վտարել Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան շարքերէն. իսկ Սիւնիքը կախակալել մինչեւ Ընդհ. Պատգ. Ժողովի գումարումը:

Զայս ի գիտութիւն ընկերական շարքերու եւ հայ հասարակութեան կը յայտարարենք ի պաշտօնէ: (կնիք)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՍՈՎԱՄԱՀ.— Սկովտիոյ արեւմտեան ափերուն մօտիկ, Հեբրիտեան կղզեխումբին մաս կը կազմէ եռնա կղզեակը: երկու շաբաթ առաջ, քանի մը ձկնորսներ, այն պահուն որ կը փորձէին ցամաք հլլել, ծովեզերը, աւազներուն վրայ փռուած նշմարեցին մարդկային դիակ մը: Եբրիտասարդ կնոջ մը մարմինն էր, բոլորովին մերկ, մարմարի ճերմակութեամբ, թեւերը տարածած խաչաձեւ: Սեւ ու փայլուն մազեր մասամբ կը ծածկէին դէմքը: Մարգարիտէ մանեակ մը կը շրջանակէր նուրբ վիզ մը: Ոչ մէկ վէրք մարմինին վրայ: Այլ անօթութենէ մեռած ըլլալու բոլոր նշանները:

Այս լուրը որ Լոնտոնէն կուգար, անսիրելապէս երեւակայութիւնները գրգռեր էր եւ կարծել տուեր էր թէ սեռային ապականութեան զոհ մըն է, որուն նըմանները շատ կան:

Իրականութեան մէջ, ինչպէս քննութիւնը հաստատեց, խառնածին իտալուհի մըն է, հայրը իտալացի, մայրը անգլիացի: Մովորութիւն ունէր ձմեռը անցընելու Լոնտոնի մօտերը, իսկ ամրան կ'երթար Եռնա կղզին, վայելելու մենակեաց կեանքի մը յափշտակութիւնները: Վիպական խառնուած քով, հիւանդագին հոդիի մը յատկանիշները ցոյց կուտար յաճախ:

Ատեն մը ինքզինքը բանաստեղծութեան նուիրելէ յետոյ, օր մըն ալ որոշեց եգիպտական հին խորհրդաւոր պատմութիւնները ժշակել: Իր հայրն ալ զինքը կը քաջալերէր այդ ուղղութեամբ: Հօրը ուղղուած նամակի մը մէջ՝ կը յայտնէր թէ բժիշկները առհասարակ փաստը կուտան իրենց խոր նիւթապաշտութեան, երբ կ'երեւակայեն թէ կրնան դեղերով բուժել հիւանդութիւնները, եւ կ'աւելցնէր թէ կատարեալ «առողջութիւն» գտնելու համար ժարդը պէտք է ըմպէբնութեան անըսպառ ստինքներէն:

Կ'երեւի այս երազը իրականացնելու համար էր որ օրիորդը ամէն տարի կ'ապաստաներ կըղզիին իր մենաստանին մէջ, ուր այնքան խորհրդաւոր կերպով պիտի գտնէր մահը:

Օգակառքը բարձրացաւ պուտակներու մեղմ աղմուկով մը եւ ուղղուեցաւ դէպի այեւմուտք. Սէլէստէն նստած էր բազմոցի մը վրայ՝ ամուր մը բռնած արմկակալէն:

— Անհանգիստ եմ, ըսաւ:

— Կը տեսնուի, ըսաւ Գաբրիէլ, խնդալով, բայց պարապ տեղը, որովհետեւ արկածներ աւելի քիչ կը պատահին այս գործիքնեով քան ձեր ժամանակի հանրակառքերուն պատճառով: Օգային ոստիկանութիւնը հրաշալիօրէն կազմակերպուած է եւ գրեթէ անկարելի է որ ընդհարումներ պատահին: Եւ արդէն, ձեր քովինները նայեցէ՛ք, ինչ հանգարտ երեւոյթ ունին: Արդարեւ միւս ճամբորդներէն ոմանք կը խօսէին, ոմանք լրագիր կը կարդային, եւ ոմանք ալ հետաքրքրօրէն Սէլէստէնին կը նայէին, որովհետեւ կը տեսնուէր, որոշապէս թէ այս ձեւի ճամբորդութեան վարժուած չէր:

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՆԱՄՔԵՐ ՈՉ-ՀԻՒԱՆԴ ՄԱՐԴՈՑ ՀԱՄԱՐ

Սէլէստէն հնազանդեցաւ Գաբրիէլով. իր երկու ընկերներն ալ միեւնոյնն ըրին:

— Կշտա՛ցայ, ըսաւ սպասաւորը, առանց ոեւէ հաճոյք զգալու: Սոսկալի բան է... մանաւանդ երբ կը խորհիմ թէ ստամոքսս դատելիս բնաւ չի ցաւիր...:

Խօսակցելով հասած էին շատ ընդարձակ հանրային հրապարակ մը: Բոլորաձեւ վայր մըն էր եւ մեկնակէտ կը ծառայէր երկոտասնեակ մը աստղաձեւ տրամադրուած պողոտաներու: Շրջապատի մայթին վրայ անցորդները կը դադրէին, ոտքով եւ մանաւանդ շքեղով, ինչ որ արդէն ուշնէ եւ Սէլէստէն դիտած էին իրենց առաջին անգամ դուրս ելլելու ժամանակ: Ինքնաշարժերը կը դառնային ամէնը միեւնոյն ուղղութեամբ կեդրոնական ապաստանի մը շուրջ որ վերապահուած էր օգակառքերու ժամանումին եւ մեկնումին: Այս ամէնը կը կատարուէր գրեթէ առանց աղմուկի եւ կատարեալ կարգապահութեամբ:

— Այս ապաստանի վրայէն է որ օգակառքը պիտի նստինք, ըսաւ կլէռ:

Արդէն Սէլէստէն կը պատրաստուէր անցնելու, երբ լրագրողը կեցուց զայն.

— Ի՞նչ կ'ընէք, ըսաւ, կը ջախջախուիք:

— Եւ սակայն, պատասխանեց Սէլէստէն, ժամանակին մենք փարիզի փողոցներէն կ'անցնէինք, թէեւ աւելի խճողուած էին:

— Բայց, ըսաւ կլէռ, այն ատեն ոստիկանական կանոնագրութիւնները նուազ խիստ էին: Հիմա փողոցներու մէկ կողմէն միւսը կարելի է անցնիլ միայն ներքնուղիներու միջոցաւ եւ անաստողները բանտարկութեամբ կը պատժուին:

— Մինչեւ իսկ եթէ մարդ մեռնի՞, հարցուց Ռիւնէ:

—Եթէ մեռնի, խնդիրը փակուած կը նկատուի բնականաբար, բայց եթէ վիրաւորուի մէկը, նախ կը խնամեն եւ այնուհետեւ կը պատժեն:

— Ուրեմն այլեւս մարդ իր հաշուոյն անխոհեմ ըլլալու իրաւունքն ալ չունի: Շատ հրաշալի է արդարեւ այս ապահովութիւնը...:

Վար իջան մայթին վրայ բացուած նրբանցքէ մը եւ միւս կողմէն վեր ելան կեդրոնական ապաստանարանին վրայ:

Քանի մը օգակառքեր կը սպասէին այնտեղ: Ռիւնէ դիտեց նաեւ: Ինքնաշարժերը կը դառնային ամէնը միեւնոյն ուղղութեամբ կեդրոնական ապաստանի մը շուրջ որ վերապահուած էր օգակառքերու ժամանումին եւ մեկնումին: Այս ամէնը կը կատարուէր գրեթէ առանց աղմուկի եւ կատարեալ կարգապահութեամբ:

— Այս ապաստանի վրայէն է որ օգակառքը պիտի նստինք, ըսաւ կլէռ:

Արդէն Սէլէստէն կը պատրաստուէր անցնելու, երբ լրագրողը կեցուց զայն.

— Ի՞նչ կ'ընէք, ըսաւ, կը ջախջախուիք:

— Եւ սակայն, պատասխանեց Սէլէստէն, ժամանակին մենք փարիզի փողոցներէն կ'անցնէինք, թէեւ աւելի խճողուած էին:

— Բայց, ըսաւ կլէռ, այն ատեն ոստիկանական կանոնագրութիւնները նուազ խիստ էին: Հիմա փողոցներու մէկ կողմէն միւսը կարելի է անցնիլ միայն ներքնուղիներու միջոցաւ եւ անաստողները բանտարկութեամբ կը պատժուին:

— Մինչեւ իսկ եթէ մարդ մեռնի՞, հարցուց Ռիւնէ:

—Եթէ մեռնի, խնդիրը փակուած կը նկատուի բնականաբար, բայց եթէ վիրաւորուի մէկը, նախ կը խնամեն եւ այնուհետեւ կը պատժեն:

— Ուրեմն այլեւս մարդ իր հաշուոյն անխոհեմ ըլլալու իրաւունքն ալ չունի: Շատ հրաշալի է արդարեւ այս ապահովութիւնը...:

Վար իջան մայթին վրայ բացուած նրբանցքէ մը եւ միւս կողմէն վեր ելան կեդրոնական ապաստանարանին վրայ:

Քանի մը օգակառքեր կը սպասէին այնտեղ: Ռիւնէ դիտեց նաեւ: Ինքնաշարժերը կը դառնային ամէնը միեւնոյն ուղղութեամբ կեդրոնական ապաստանի մը շուրջ որ վերապահուած էր օգակառքերու ժամանումին եւ մեկնումին: Այս ամէնը կը կատարուէր գրեթէ առանց աղմուկի եւ կատարեալ կարգապահութեամբ:

— Այս ապաստանի վրայէն է որ օգակառքը պիտի նստինք, ըսաւ կլէռ:

Արդէն Սէլէստէն կը պատրաստուէր անցնելու, երբ լրագրողը կեցուց զայն.

— Ի՞նչ կ'ընէք, ըսաւ, կը ջախջախուիք:

— Եւ սակայն, պատասխանեց Սէլէստէն, ժամանակին մենք փարիզի փողոցներէն կ'անցնէինք, թէեւ աւելի խճողուած էին:

— Բայց, ըսաւ կլէռ, այն ատեն ոստիկանական կանոնագրութիւնները նուազ խիստ էին: Հիմա փողոցներու մէկ կողմէն միւսը կարելի է անցնիլ միայն ներքնուղիներու միջոցաւ եւ անաստողները բանտարկութեամբ կը պատժուին:

— Մինչեւ իսկ եթէ մարդ մեռնի՞, հարցուց Ռիւնէ:

—Եթէ մեռնի, խնդիրը փակուած կը նկատուի բնականաբար, բայց եթէ վիրաւորուի մէկը, նախ կը խնամեն եւ այնուհետեւ կը պատժեն:

— Ուրեմն այլեւս մարդ իր հաշուոյն անխոհեմ ըլլալու իրաւունքն ալ չունի: Շատ հրաշալի է արդարեւ այս ապահովութիւնը...:

Վար իջան մայթին վրայ բացուած նրբանցքէ մը եւ միւս կողմէն վեր ելան կեդրոնական ապաստանարանին վրայ:

Քանի մը օգակառքեր կը սպասէին այնտեղ: Ռիւնէ դիտեց նաեւ: Ինքնաշարժերը կը դառնային ամէնը միեւնոյն ուղղութեամբ կեդրոնական ապաստանի մը շուրջ որ վերապահուած էր օգակառքերու ժամանումին եւ մեկնումին: Այս ամէնը կը կատարուէր գրեթէ առանց աղմուկի եւ կատարեալ կարգապահութեամբ:

— Այս ապաստանի վրայէն է որ օգակառքը պիտի նստինք, ըսաւ կլէռ:

Արդէն Սէլէստէն կը պատրաստուէր անցնելու, երբ լրագրողը կեցուց զայն.

— Ի՞նչ կ'ընէք, ըսաւ, կը ջախջախուիք:

— Եւ սակայն, պատասխանեց Սէլէստէն, ժամանակին մենք փարիզի փողոցներէն կ'անցնէինք, թէեւ աւելի խճողուած էին:

— Բայց, ըսաւ կլէռ, այն ատեն ոստիկանական կանոնագրութիւնները նուազ խիստ էին: Հիմա փողոցներու մէկ կողմէն միւսը կարելի է անցնիլ միայն ներքնուղիներու միջոցաւ եւ անաստողները բանտարկութեամբ կը պատժուին:

— Մինչեւ իսկ եթէ մարդ մեռնի՞, հարցուց Ռիւնէ:

—Եթէ մեռնի, խնդիրը փակուած կը նկատուի բնականաբար, բայց եթէ վիրաւորուի մէկը, նախ կը խնամեն եւ այնուհետեւ կը պատժեն:

— Ուրեմն այլեւս մարդ իր հաշուոյն անխոհեմ ըլլալու իրաւունքն ալ չունի: Շատ հրաշալի է արդարեւ այս ապահովութիւնը...:

Վար իջան մայթին վրայ բացուած նրբանցքէ մը եւ միւս կողմէն վեր ելան կեդրոնական ապաստանարանին վրայ:

Քանի մը օգակառքեր կը սպասէին այնտեղ: Ռիւնէ դիտեց նաեւ: Ինքնաշարժերը կը դառնային ամէնը միեւնոյն ուղղութեամբ կեդրոնական ապաստանի մը շուրջ որ վերապահուած էր օգակառքերու ժամանումին եւ մեկնումին: Այս ամէնը կը կատարուէր գրեթէ առանց աղմուկի եւ կատարեալ կարգապահութեամբ:

էր Ալմազեանի հետ՝ Սանթէլի բանտին մէջ։ Ալմազեան անոր պատմած էր իր ծեծի մանրամասնութիւնները։ Նամակագիրը կը հաղորդէր այս բոլորը, սարսուռ մը պատցնելով ներկանեբուն մէջ։

Նախագահը յետոյ պատմութիւնը ըրաւ Ալմազեանի կատուին, որ որդեգրուած է Սէն-Ժիլ փողոցի իր ղրացիին՝ Տիկ. Նոելի կողմէ։ Այս վերջինը շնորհակալութեան գիր ստացած է կենդանիներու Պաշտպան ընկերութենէն...

Բեմ հրաւիրուեցաւ ժաք Ըպուլ, որ ըսաւ թէ պէտք է զանազանութիւն դնել ոստիկաններու միջեւ, որոնք երկու դասակարգի կը բաժնուին։ Ու շեշտեց դատական եւ ոստիկանական իշխանութեանց անջատման կարեւորութիւնը, մասնաւորաբար գիտական աշխատանոցին անկախութիւնը։ Վերջացնելով ըսաւ թէ Տրէյֆիւսի նոր խնդիր մը կը սկսի։

Յետոյ խօսեցաւ դատական ոստիկանութեան նախկին պաշտօնեայ մը որ երկար ծափեր խլեց։

Վերջին երկու խօսողներն եղան փաստաբան Բոզար եւ գրագէտ ժորժ Փիոք։ Առաջինը յայտնեց թէ օրէնքը լուռ կը ճնայ դատական ոստիկանութեան իրաւասութեանց մասին և ամէն չարիք անկէ կը ծնի։ Փարիզի մէջ հարցաքննիչ դատաւորը բազմազբաղ է եւ ստիպուած է որոշ իրաւունքներ տալ դատական ոստիկանութեան։ Սակայն անհրաժեշտ է վերջ տալ այս կացութեան։

Իսկ ժորժ Փիոք, որ բոլոր արդար դատերու պաշտպանն է, յուզուած շեշտերով մաղնիսացուց հանդիսականները։

Ժամը 11.15ին փակուեցաւ հաւաքոյթը։

*** Այս գիշեր Սոսիէթէ Սավանթի մէջ հրապարակային ժողով կայ. պիտի խօսուի նաեւ Ալմազեանի խնդրին մասին։ Ուրիշ ժողովներ ալ տեղի պիտի ունենան երեքշաբթի և յաւաջիկայ հինգշաբթի։

Այսրնի մէջ հակաֆէմալական շարժումներ

Անցեալ օր գրած էինք թէ Այսրնի ոստիկանութիւնը պատերուն վրայէն վերցուցած է կարգ մը յայտարարութիւններ, որոնք կառավարութեան պետերուն հասցէին ծանր խօսքեր կը պարունակէին։ Այս առթիւ ձերբակալուած են երեք անձեր, որոնցմէ երկուքը նախկին ոստիկաններ։

Հակառակ այս խստութեանց, վերջերս դարձեալ նոյն բովանդակութեամբ 20-30 յայտարարութիւններ եւս գտնուած են։ Խիստ քննութիւն մը բացուած է այս գործին հեղինակ գաղտնի խմբակցութիւնը երեւան հանելու համար։

Բողշեւիկեան խորհրդարանը փակուած

Խորհրդային միութեան կեդրոնական Գործադիր Կոմիտէի (Խորհրդարան) նստաշրջանը փակուեցաւ։ Վաւերացուեցաւ 1930ի ելմտացոյցը, որ կը հասնի 11,600 միլիոն րուբլիի։ Յաւելեալ հասոյթ կը նախատեսուի 200 միլիոն րուբլի։

Խորհրդարանը որոշեց ստեղծել համաշխարհային երկրագործական գործավարութիւն մը։ Վաւերացուց նաեւ ազգային տնտեսութեան հաշիւները՝ 1929-30 տարուան համար եւ լայնօրէն ընդարձակեց նաւային ուժերու, երկրագործական գործիքներու եւ տրակտորներու ծրագիրը։

Եղեսական տարին ապրիլ 1ին

Կառավարութիւնը խորհրդարանին ներկայացուց օրինագիծ մը, որով կ'առաջարկէ ելմտական տարին փոխանակ յունուար 1ի, սկսիլ ապրիլ 1ին։ Որովհետեւ, կ'ըսէ, փորձը ցոյց տուած է թէ ելմտացոյցը ընդհանրապէս խորհրդարանին կը ներկայացուի նոյեմբերի արտակարգ նստաշրջանին։ Յաճախ խորհրդարանը ժամանակ չունենար պէտք եղածին պէս քննելու զայն, ստիպուած ըլլալով մինչեւ յունուար 1 վերջացնել ամբողջական քուէարկութիւնը։

Ասիկա մեծ անպատեհութիւնները կը ներկայացնէ եւ յաճախ պէտք կ'ըլլայ ամսական ելմտացոյցներ քուէարկել՝ մինչեւ տարեկան ելմտացոյցի վերջնական քուէարկութիւն՝ գործերը վարելու համար։ 1810-1929 ելմտացոյցը 42 անգամ յունարէն վերջ քուէարկուած է։ 1873էն ի վեր 26 անգամ ամսական ելմտացոյցներով կառավարուած է երկիրը։ 1892-1914 ելմտացոյցը 18 անգամ ուշ քուէարկուած է։

Թարտիէօի կառավարութիւնը կ'ուզէ իրականացնել այս բարեփոխումը, որուն ձեռնարկած էին զանազան նախարարներ՝ 1818էն ի վեր, առանց յաջողելու։

Տիւսէլտորֆի հրէշը բռնուա՞ծ է

Տիւսէլտորֆի ոստիկանութիւնը, որ տակաւին կը փնտռէ ծանօթ հրէշը, Պերլինի ոստիկանութեան տեղեկագրած էր թէ վամփիրը Պերլին անցած է՝ այնտեղ շարունակելու համար իր շահատակութիւնները։

Ենթադրեալ հրէշը ձերբակալուեցաւ Պերլինի ժօտ Նովավրսի մէկ պանդոկին մէջ։ Ձերբակալուածը կր կոչուի Գէորգ Նիսթրոյ, ազարակի ծառայ մը՝ որ կ'աշխատէր Տիւսէլտորֆի մօտ եւ որ անհետացած էր Մարիա Հանի անյայտացման յաջորդ օրը։

Ամերիկա եւ Լահէյի ատեանը

Պեռնի ամերիկեան գործակատար Մոսաթ Մ. Նահանգներու ժբնեա՝ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան դիւանին մէջ ստորագրեց պրոտոկոլ մը, որով Միացեալ Նահանգները կը յարին Միջազգային Արդարութեան Մնայուն Ատեանին։

Մէթրոյի տոմսակները կը սղեն

Յունուար 1էն սկսեալ մէթրոյի տոմսակները կարեւոր յաւելում պիտի կրեն։ Ա. կարգը պիտի արժէ 1ֆր. 15՝ փոխանակ 1 ֆրանքի, Բ. կարգը 70 սանթիմ՝ փոխանակ 60ի, իսկ երթեւեկը՝ 85 սանթիմ՝ փոխանակ 70ի։

Այս յաւելումին պատճառն այն է որ 1930ի համար 66 միլիոն 400,000 ֆրանքի բաց մը կը նախատեսուի։ Պատերազմէն առաջուան գիներուն հետ բաղդատելով 3.8 անգամ աւելցած էին մէթրոյի տոմսակները, նոր յաւելումով 4.5 անգամի կը բարձրանայ։

Կ'ըսուի թէ ուրիշ կաղանդչէքներ ալ պիտի ստանանք, կազը, ելկտրականութիւնը եւ այլ անհրաժեշտ նիւթեր պիտի սղեն որոշ չափով։

Հ.Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ

Ներկայացուցչական ժողովը՝ այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 9ին Odéon, Café La Petite Source*ի սրահը։*

Շարունակութիւն նախորդ օրակարգին եւ ղեկոյց հաշուական յանձնախումբին։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պուա Բոլոնպի Մասնաճիւղին կողմէ

կը նախագահէ՝ Պ. ՋԱՏԻԿ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Պուա Բոլոնպի քաղաքապետութեան սրահներուն մէջ՝ Rue des Halles:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ *Դերասան Պ. Բագրատունի, դերասանուհի Տիկ. Մ. Սուրաբեան, Պ. Խաչիկ Նշանեան (երգ), փարիզի Հայ Ցրամաթիթի դերասաններէն Տիկ. Ասրինէ Տէրուեան, Պ. Պ. Շ. Սարեան, Դմբէթեան, Ա. Կոթիկեան, Մաքսուտեան եւ Մարաֆեան։*

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ (Կոմիտ. Վրդ.)

Երգ. Նուագ, ա բրտնանութիւն։ Ճոխ պիւֆէ-Ընտիր ժաղ պանտ ղեկավարութեամբ Պ. կարմիրեանի։ Մուտք 10 ֆրանք։

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է Պէվրէի Ռոստոմ ԱՆթակոմիտէի ժողովը, իսկ լէ-Մուլինոյի Վռամեան խումբի վիճաբանական ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին 164 Ave. Verdun։ Ձեկոյց ընկ. Ներկայացուցիչէն։

Ընիէր-Պուա-Ֆոլոնպի Եռադոյն ԱնթակոմիտէՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները եւ վիշապեան խումբը, վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Սարսելի Հրայր խումբի ժողովը վաղը ժամը 8.30ին, կարօ Ե-բրանեանի բնակարանը։ 29 Rue Beuaséjour ընկերներու և ընկերուհիներու ներկայութիւնը կարեւոր է։

Գ Ա Ի Ա Ռ

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ կուկունեան խումբի բոլոր ընկերները վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։

Մարսէյլի Պատանեկան միութեան հրապարակային դասախօսական ժողովը՝ այսօր հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին։

63 Rue de la République Միութեան Գրադարան Ընթերցասրահը։

Կը դասախօսէ ընկ. Պ. Հիւսեան։

Տէսինի կոմիտէն ընկերա-հասարակական դասախօսական ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 4.30ին Café Jardinի մէջ։ Կը խօսի՝ ընկ. Գ. Յովհաննէսեան։ Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ Դաշնակցութիւնը այժմ անկախութեան ծրագիր ունի։» Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։

Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀՐԱՒԻՐ

Շավիլի եւ վիլրոճլէյի երկսեռ երիտասարդութիւնը կը հրաւիրուի խորհրդակցութեան, գինքը շահագրգռող կարեւոր խնդրի մը շուրջ, այս կիրակի, առաւօտ ժամը 10.30ին Pointe de Chaville, *անկիւնի ծխավաճառսրճարանը։*

ՓԱՐԻԶԻ Տարօն - Տուրուբերանի Հայր. Միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի ժամը 3ին 131 Rue Fbg. du Temple *սրճարանը։ Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը կարեւոր է։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Երզնկացի հանդուցեալ Մինքայէլ Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (ժականունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Սուրէն անունով, 1912էն ի վեր։ Կը փնտռէ նաեւ Երզնկացի Արտաշէս Գազանճեան։

Իմացնել Օննիկ Աղաճանեանի, Str. Regala 128, Braila, Romania:

— Տիկ. Հռոսվի Այվազեան կը փնտռէ Յակոբ Ունճեանոր վերջին անգամ Փարիզ էր։ Իմացնել Օննիկ Եազմաճեանի, 37 Rue Eugène Martin, Fontenay S)Bois, Seine:

— Տիկ. Աղաւնի Պագրճեան, Պոլսեցի, կը փնտռէ իր երկու զաւակները Հրանտ եւ Պարոյր Պագրճեան։ Վերջին անդամ իրենց հասցէն էր 50 Rue des Ecoles, Paris։ *Իմացնել՝* Onnik Yazmadjan, Fontenay s)Bois, Seine.

Այրի Տիկին Լուսիա Ջաքարեան եւ զաւակունք, Տէր և Տիկ. Եղիշէ, Գեղամ, Կորիւն եւ զաւակունք (Ալէքսանդրապոլ), Այրի Տիկ. Ջաւահիր Հազօրեան եւ զաւակը (Ալէքսանդրապոլ), Տէր եւ Տիկին Սարգիս Ջաքարեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ. Հրաչեայ, Արամ, Ջաքէոս եւ զաւակունք (Թիֆլիս), Այրի Տիկ. Մաքրուհի Ջաքարեան եւ զաւակունք (Թիֆլիս), Տէր եւ Տիկ. Արշակ Ջաքարեան, Պ. Եդուարդ Ջաքարեան (Թաւրիզ), Օրիորդներ՝ Գեղեցիկ, Սաթենիկ Ջաքարեան (Մարսէյլ), Այրի Տիկին Նուարդ Պէզազեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկ. Տ. Բաղդասարեան, Տէր եւ Տիկ. Մխիթար Դարմանեան (Թաւրիզ), Այրի Տիկ. Նունիա Պալասանեան եւ աղջիկը, Այրի Տիկին Սաթենիկ Ճէլէկեան եւ զաւակունք, կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն հօր, եղբօր, հօրեղբօրորդւոյն, փեսային, աներձագին եւ ազգականին

ԿԱՄՈՒԱՐԱԿԱՆ ՋԱՔԱՐԵԱՆ

դառնադէտ ժամը՝ որ տեղի ունեցաւ յետ երկարատեւ հիւանդութեան, 9 Դեկտ. Երկուշաբթի ժամը 7ին։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Tenon *հիւանդանոցը (Փարիզ, մէթրօ* Gambetta), *ուսկից հանդուցեալին ժարմինը պիտի փոխադրուի* Pantin*ի գերեզմանատունը։*

Մասնաւոր ժահազդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ԲՈԼՈՐ ԽԱՐԲԵՐԴՑԻՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Լիոնի խարբերդի եւ ցարակից գաւառներու Հայրենակցական միութիւնը ներկայիս կազմալուծուած վիճակ մը ունի։ Միութեան գոյքերը եւ դրամները կը գտնուին զանազան անհատներու մօտ։ Իմ մօտ կը գտնուին՝ 34 կտոր գիրք եւ երկու հարիւր ֆրանք։ Որոշած ըլլալով մօտ ատենէն մեկնիլ Լիոնէն, հրապարակաւ կը յայտարարեմ թէ մինչեւ մեկնումս թուականս եթէ երբեք օրինաւոր մարմին մը կազմուի, պատրաստ եմ իմ քով գտնուած գիրքերը եւ դրամը յանձնել, հակառակ պարագային ստիպուած եմ սպասել ապագային ըլլալիք կարգադրութեան։ Նոր հասցէն պիտի յայտարարեմ «ցառաջ»ի մէջ։

Լիոն ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԷՕՓՄԷՃԵԱՆ

Ծախու է խիստ դիւրամատչելի պայմաններով արեւելեան նպարեղէնի խանութ մը, ավընիւ ժան ժօռէս (Պ. Լառտէի դիմացը)։ Դիմել՝ Antoine Nercessianի, Ազատամարտի սրճարանը, Ave. Jean Jaurès, Décines (Isère).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՏՕՔԹ. Յ. ՔԻԹԻԼԻՔԵԱՆ,
30 Ave. de Bellevue, CHAVILLE (S. et O.)
Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կաւ. Մոնփարնասէն
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւնները
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժմ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

FUMISTE-PLOMBIER
Կը ստանձնէ կապարի եւ գինկի ամէն տեսակ գործեր, մասնաւորաբար Լուրի խողովակներու դետեղում եւ նորոգութիւն։ Դիմել նամակով՝
A. TATOULIANի
12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET V. YARJANIAN
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70
Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Ակտերու դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ՅՐԱՆՍԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱՅԻՏԱՎԻԹ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ դործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։
Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Յորհրդակցութիւնները ձրի են։
Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

Մ. ԱՐԵԻԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)
Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Գոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։
Ամուսնութիւն եւ ամուսնալուծում։
Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։
Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։
Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.
Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւններ, դիւրամատչելի պայմաններով։
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ։
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։
Մէթրօ՝ Ménilmontant եւ Martin Nadaud, թրամուէյ 5 եւ 26, Օթոպիւս BC, BG, O եւ Q.

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիթէր	ամենալաւն ու աժանը	2-1 ֆրան

Ծախու է պարապ խանութ մը՝ 6 տարի պայմանաժամ, 25,000 ֆր. կանխիկ։ Դիմել՝ Պ. Վէնսանի, 66 Rue Longue des Capucins, Մարսէյլ։

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
ՄԷԹՐՕ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատուռ։ Ախտամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ
ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Ի գիտութիւն Լիոնի հայ հասարակութեան՝ վարչութիւնս ուրախ է յայտարարելու թէ բացուած է արձանագրութիւնը երկսեռ չափահասներու գիշերային դասընթացքին, ուր կանոնաւորաբար պիտի աւանդուին հայերէն, ֆրանսերէն, պատմութիւն եւ առողջապահութիւն։
Այն հայրենակիցները որոնց բացի այս դասերէն տարբեր ճիւղի մը կ'ուզեն հետեւիլ, վարչութիւնս այդպիսիներուն պիտի չանայ գոհացում տալ իր կարողութեան ներած չափով։
Արձանագրուելու համար դիմել ամէն օր Միութեանս գրասենեակը, 202 Rue Boileau քարտուղար Պ. Ա. Հաթէլեանի առաւօտեան ժամը 8—12 եւ 2—6։
կնիք
Լիոնի եւ Շրջանի
Ազգ. կեդր. վարչութեան

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Խմբագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

13 DÉCEMBRE 1929

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1135

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՊԸ ԱԼԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

փարիզէն կը հեռագրեն Լոնտոնի «Թայմզ»ին (10 դեկտ.).

— Հայ տարագիրներու ներխուժումը դէպի Սուրիա վրդովիչ համեմատութիւններ կը ստանայ: (Մնացեալը կարդալ լուրերու շարքին մէջ):

Հալէպէն կը գրեն նոյ. 30 թուականով.

— «Մարտինի ճամբով 100ի մօտ նոր տարագրեալներ հասան: Հալէպ մուտքի մասին բաւական դժուարութիւններ ծագեցան: (Շարունակութիւնը տես քիչ անդին):

Երէկ, Բարեգործականի ընդհ. Տնօրէնութեան գրասենեակը կէն ստացանք գեկոյց մը (11 դեկտ.), ուր ոչնչապատում լուրերու կարդին, կը կարդանք.

— «կեդր. վարչ. ժողովը, իր վերջին նիստերուն մէջ, անդրադառնալով միութեան ելմտական կացութեան եւ հասոյթներուն անբաւարարութեան, եւ նկատելով որ սնտուկին մէջ տրամադրելի գումար պահեստի ո՛ր եւ է վարկ չէ մնացած, որոշումի կայացուց ցնոր անօրինութիւն նոր նպաստներ չյատկացնել: *Միւս կողմէ, որոշեց Սուրիոյ նոր գաղթականներուն մասին ճշգրիտ տեղեկութիւններ քաղել եւ առ այդ կարգադրութիւն մը խորհիլ*»:

Ինչ ցաւով կարդացէք այս լուրերը, եւ, եթէ կրնաք, պահեցէք ձեր պաղարիւնը:

Տեղահանութիւնները սկսած են ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՆ: Առաջին ամազանգը տրուեցաւ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻՆ, Բարեգործականին շատ մօտիկ, ջերմ երկրպագու Թերթի մը, Հալէպի «Եփրատ»ին կողմէ, որ միեւնոյն ատեն ռամկավար օրկան է: Փարիզի մէջ, «Յառաջ»ը առաջին լուրերը արտատպեց ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1ին: Միեւժամանակ դէպքը ժանրամասնօրէն արձանագրեցին նաեւ միւս Թերթերը:

Անկէ ի վեր, ոչ միայն առաջին լուրերը շրջան ըրին երկիրէ երկիր, այլեւ, շաբթէ շաբաթ հասան նոր տեղեկութիւններ եւ արդէն օտարներն ալ սկսած են հետաքրքրուիլ: Մենք, ուրիշ պաշտօնակիցներու հետ, պարզեցինք կացութեան ծանրութիւնը, եւ պահանջեցինք անմիջական աջակցութիւն կազմակերպել: Բարեգործականին անունն ալ, բնականաբար, բոլորին բերանն էր, քանի որ գործը կապ ունէր բուն իսկ այդ հաստատութեան հետ:

Եւ ահա, ջաղացքէն նոր քաղաք հասած գիւղացիի մը պէս, Բարեգործականը կը փութայ աւետել, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 11ին.

—«... Միւս կողմէ, որոշեց Սուրիոյ նոր գաղթականներուն մասին ճշգրիտ տեղեկութիւններ քաղել եւ ԱՌ ԱՅԴ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԽՈՐՀԻԼ»:

Նորէն կարդացէք —«ճշգրիտ տեղեկութիւններ քաղել եւ կարգադրութիւն մը խորհիլ»:

Ուրեմն, Բարեգործականի տասը հազարնոց նպաստընկալը, բանաստեղծ Վահան Մալէզեան, եւ անոր հովանաւորներն ու մեղսակիցները տակաւին դեկտեմբեր ամսուն ճշգրիտ լուր չունէին սեպտեմբեր-հոկտեմբերին պատահած, օրը օրին արձանագրուած, նոյնիսկ թուագրուած դէպքերու մասին: Եւ այնքան հարեւանցի քններ են ամէն բան, որ դէպքն ալ ճշտուչէն չեն արձանագրեր: Կ'ըսեն — «Սուրիոյ նոր գաղթականներ», որ շատ բան կը նշանակէ, բայց ոչ անպատճառ Անատոլուի բեկորներուն տեղահանութիւնը:

Հալէպի առաջնորդարանը եւ իրենց օրկանը, Նոյեմբերի վերջին շաբթուն, արդէն կը համրէին 428 գաղթականներ, եւ հոսանքը անընդհատ կը շարունակուէր: Հեռագիրներ ուղղուած են ամէն կողմ, անշուշտ եւ Բարեգործականի կեդրոնին: Այդ հաստատութեան եգիպտոսի մասնաճիւղը 50 տղերքին տրամադրած է: Ահաւասիկ «Թայմզ»ի թղթակիցն ալ հեռագրով կը մատնանշէ կացութեան ծանրութիւնը:

Եւ սակայն, Բարեգործականի կեդրոնը, տակաւին լուսաբանութեան կը կարօտի, կարգադրութիւն մը «խորհելու» համար:

Ժողո՞վ չեղաւ, թէ անտուկը ղրամ չկար, հեռագրական չէք մը ուղղելու համար, մի՛շտ սպասելով «ճշգրիտ» տեղեկութեանց: Բայց ինչպէ՞ս կրնար կանոնաւորապէս, ամսական տասը հազարը եւ դեռ տասն անգամ տասը հազարներ՝ զանազան պատրուակներով: Կրնա՞ն ներկայացնել դէպի Ամերիկա կատարուած ազնուապետական ճամբորդութեան հաշիւը, արդիւնքն ալ միասին:

Եւ եթէ գանձը պարապ էր, ի՞նչ կը բանէր կեդր. վարչութեան գրասենեակը, իր հատընտիր պաշտօնեաներով: Մի՞թ չունէին թէ խելք՝ կացութեան մասին օրը օրին լուր ստանալու համար: Չկա՞ր մէկը որ, նոյնիսկ զրոյցի մը վրայ, պարտք սեպէր նամակ մը գրել եւ «ճշգրիտ տեղեկութիւններ քաղել» դեռ անցեալ հոկտեմբերին, ճիշդ երկու ամիս առաջ, երբ արդէն կարաւանները ձայն կուտային Հալէպէն:

Հարցումներ եւ հարցումներ, որոնց պատասխանը երբեք չպիտի ստանանք, բայց հարկ է որ գրի առնենք:

Որովհետեւ, եթէ Բարեգործականի ղեկը ժանգոտեր է, եթէ ղուխները բթացեր են, և ամբողջ մեքենան կը ճռնչէ, կը հաւատանք թէ Միութեան մասնաճիւղերուն մէջ պակաս չեն արտցաւ մարդիկ, քնացողներն ու որջացածները ցնցելու, եւ Բարեգործականը շիտակ ճամբու վրայ դնելու համար:

Գեա՛ն անցնին ձեր բոլոր «Թրըստ»ներն ու սեղանաւորական հաշիւները, ձեր ուռուցիկ ծրագիրներն ու «ոչքլամ»ները, երբ ո՛ր եւ է ահազանգի, ընդհանուր աղէտի մը պահուն, Բարեգործականը փոխանակ տղամարդու պէս ասպարէզ նետուելու, «հէվալէ»ներով պիտի զբաղի, ինչպէս հանգուցեալ Պապը Ալին:

Ո եւ է սրտցաւ մարդ— հոգ չէ թէ ազնուական— պիտի պոռա՞յ վերջապէս, այս ժարդոց երեսին, իբրեւ անդամ Բարեգործականի.

— Ա՛լ չափը կ'անցընէք... Պապը Ալին փարի՞զ փոխադրեցիք:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆԵՐՔԻՆ ԴԱՒԵՐ

«Յուսաբեր» դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (3 դեկտ.):

— «Գացէք Սուրիա. գիւղի մը մէջ ուր բուռ մը տարագիր հայութիւնը իր բովանդակ ուժերը լարելով հազիւ պիտի կարենար դպրոց մը պահել, մեկէն չորս դպրոցներ բացուած են. վարժարան մը հայ-լուսաւորչականները ունին, վարժարան մը՝ բողոքականները, վարժարան մը՝ կաթոլիկները եւ հատ մըն ալ *լատինները*: Այս ջէսապը, ամբողջութեամբ հայաբնակ աւան մը, *չորս* համայնքի բաժնուած, իրարմէ բոլորովին անջատ *չորս* դպրոցներով: Ու դպրոցը հիմնուած ոչ թէ լոյս ու գիտութիւն տարածելու, այլ՝ հայկական ազգային դիմագիծը խաթարելով՝ կրօնական նախապաշարումներ, ատելութիւններ ու վէճեր սերմանելու բուռ մը հայութեան մէջ: Ապացոյցները — *կաթոլիկներու* եւ *լատիններու* գատ գատ վարժարանները: կարծես այս երկուքը միասի՛ն պիտի ըլլային, որովհետեւ ասոնք երկուքն ալ դաւանաբանական մրեւնոյն ըմբռնումներն ունին. սակայն ասոնք բաժնուած են իրարմէ թէ հայմայնքով, թէ եկեղեցիով եւ թէ վարժարանով: Լատին Հայը կաթոլիկ Հայուն մէջ տակաւին ազգային կերպարանք կը տեսնէ, ու ճիշդ այդ պատճառով «հայացած» կաթոլիկութիւնը լատինացնելու համար կը բաժնուի անկէ եւ բոլորովին անջատ սարդոստայն կը հիւսէ:

Այո՛, փաստ է, որ վատիկանը իրապէս որոշած է Սուրիոյ հայ-կաթոլիկ համայնքը լատինացնել՝ ծանրագոյն հարուածներէն մէկը տալով մեր աղէտուած ու հալածական ազգութեան: Մեր ունեցած տեղեկութեանց համաձայն, այս ծրագրի հեղինակներէն ու գործադրողներէն մէկն է Թէրզեան պատրիարքը, որուն իբր օժանդակ Հռոմէն կարգուած է Մոնսէնեօր Պոնթինին: Անծանօթ դէմք մը չէ այս վերջինը: Իր քահանայութեան ընթացքին (վերջերս եպիսկոպոս ձեռնադրուած է այս վարպետ ու դիւանագէտ կղերականը), Մոնս. Պոնթինի, թերզեանական խնդիրները ատեն, Պոլիս ճամբուեցաւ ծաւալած վէճը վատիկանի փափաքներուն համաձայն կարգադրելու համար: Տակաւին այն օրերուն Մոնսէնեօր Պոնթինի, կաթոլիկ հայ համայնքին պառակտուած վիճակը օգտագործելով, ճիշդ ատենը հասած կը նկատէր ձուլման գործը գլուխ հանել եւ հայ-կաթոլիկները լատինացնել: կ'առաջարկէր մինչեւ իսկ *հայ* անունը վերցնել եւ *Թուրք-կաթոլիկ* անունը ընդունել, իբրեւ թէ այս ձեւով նաեւ Թուրքերու կաթոլիկացման գործը դիւրացնելու համար: Եւ ահա այն, ինչ որ չյաջողեցաւ մեծ պատերազմի Թոհ ու բոհին մէջ, կ'ուզեն գլուխ հանել այսօր, ընդհանուր խաղաղութեան մէջ, երբ ուրիշներ իրենց շահած յաղթանակներու բարիքները կը վայելեն, իսկ մենք մրուրը կը քամենք մեր կրած դառնագոյն յուսախաբութեանց եւ ծանրագոյն պարտութիւններու:»

Թաւրիզէն կը գրեն մեզի.— Խորհրդային հիւպատոս Իրեայ Թումանովը գնաց Ռէշտ, իսկ թէ ո՞վ պիտի գայ նրա տեղը, յայտնի չէ: ինչպես կը խօսուի կարմիրների շրջանակներում, Մոսկուան գոհ չէ նրա աշխատանքից եւ փոխանակ պաշտօնը մեծացնելու, Ռէշտ է ուղարկել:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՈՒՄԸ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻԷՆ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԴՈՒՌՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՓԱԿՈՒԻ՞Ն

«Թայմզ»ի փարիզի Թղթակիցը կը հեռագրէ դեկտեմբեր 10 Թուականով.

Ատենէ մը ի վեր մեծ Թիւով Հայեր դուրս կը հանուին Թրքական հողէն եւ ապաստան կը փնտռեն Սուրիոյ մէջ: Վերջին օրերս այս շարժումը աւելցած է: Անոնք Սուրիա կը հասնին Թշուառ վիճակի մէջ եւ իրենք զիրենք կը յանձնեն Ֆրանսական իշխանութեանց գթութեան, որոնք իրենց ձեռքէն եկածը կ'ընեն անոնց համար:

Մինչեւ հիմա անոնք արտօնուած էին մտնելու հոգատարութեան ենթակայ հողամասը, թէեւ անցագիր չունէին:

Այժմ պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Ֆրանսական կառավարութեան եւ Ազգերու Դաշնակցութեան Գաղթականներու Յանձնաժողովին լուր տրուած է թէ՝ Հայերու ներխուժումը վրդովիչ համեմատութիւններ կ'առնէ եւ կը խնդրուի անոնցմէ ձեռք առնել խնդիրը:

ՆՈՐ ԲԵԿՈՐՆԵՐ ԿԸ ՀԱՍՆԻՆ

Մարտինի ճամբով 100ի մօտ նոր տարագրեալներ հասած են կառախումբով: Ասոնց Հալէպ մուտքի մասին բաւական դժուարութիւններ ծագեցան՝ անցագիրները ֆրանս. հիւպատոսարանի կողմէ «վիզէ» եղած չըլլալուն պատճառաւ: Նորեկները Թոյլ չտրուեցաւ քաղաք մտնել, նոյնիսկ խօսք դարձաւ զանոնք վերադարձնել դէպի սուրիական սահմանը, սակայն Քաղաք. ժողովի ատենապետ Պ. Գրիգոր Ազիրեանի դիմումին վրայ առժամեայ կերպով արտօնուեցան քաղաքին մէջ ապաստանիլ: Եթէ վիզա պահանջուի, այդ ձեւակերպութեան համար անոնք ստիպուած պիտի ըլլան մինչեւ Ատանա երթալ:

Դեկտ. 1ի կիրակի օրը կառախումբով 33 հոգիէ բաղկացած ուրիշ կարաւան մըն ալ Թուրքեստանեան սահմանին վրայ Ակթէրինի կայարանին մէջ բռնադատուած է վար իջնելու: Ասոնց ցոյց տրուած է Թուրքիոյ ճամբան: Դեռ արդիւնք չեն տուած անոնց Սուրիա մուտքը արտօնելու համար կատարուած դիմումները:

Հալէպ հասնողները կը պատմեն թէ Խարբերդ քաղաքին մէջ տակաւին 3000 հոգի կը սպասեն՝ Սուրիա ապաստանելու համար:

Զրոյց կը շրջի թէ 10 հոգիէ բաղկացած բարեկեցիկ ընտանիք մը որ Այնթապի ճամբով Հալէպ կուգար, Թրքական Սամ գիւղին մէջ ամբողջովին սպաննուած եւ դոյքերը կողոպտուած են Թուրքերու կողմէ:

Այնթապի իշխանութիւնները ձերբակալած են ոճրագործները եւ արդարութեան յանձնած:

«ՏԱՐԱԳՐԵԼՈՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ»

Սուրիոյ Թերթերը կը գրեն թէ նորեկ տեղահան խլեակները օգնելու, կարօտեալները տեղաւորելու եւ խնամելու համար կը մտածուի «Տարագրելոց Յանձնաժողով» մը կազմել, եօԹը հոգիէ.— երկու անդամ՝ Քաղաք. ժողովէն, երկու՝ Հ. Ա. Կ. Խաչէն, երկու՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան տեղական Մասնաժողովէն եւ մէկ անձ ալ դուրսէն պիտի առնուի: Քաղաք. ժողովէն եւ Բարեգործականէն նշանակուած անդամները դեռ պատասխանած չեն եղած հրաւէրին, որով գործը առկախ կը մնայ:

Ինչպէս գրած էինք, Բարեգործականի եգիպտոսի Շրջան. Յանձնաժողովը տեղական մասնաժողովին տրամադրած է միայն 50 անգլ. ոսկիի գումար մը: Ասկէ զատ վերապատուելի Պրքսեքճեան որ այս օրերս Հալէպ կը գտնուի, «Տարագրելոց Յանձնաժողով»ին տրամադրած է 25 անգլ. ոսկիի չէք մը:

Ֆրանսայի պատերազմական ծախքերը

Քանի մը օրէ ի վեր Ֆրանսայի երեսփոխանական ժողովին մէջ վիճաբանութիւն կը կատարուի 1930ի պատերազմական ելմտացոյցին մասին:

Յանձնաժողովի տեղեկաբեր Պույեու-Լաֆոն զեկոյց տուաւ այս մասին եւ յայտնեց թէ պատերազմական ընդհանուր ծախքերու համար 1930ին պիտի յատկացուի 6,495,000,000 ֆր. բաժնուած երեք մասի.— Ֆրանսայի պաշտպանութեան համար՝ 4,305,992,350 ֆրանք. Գաղթավայրերու պաշտպանութեան՝ 1,762,954,070 ֆրանք. Հռենոսի բանակին 426՝ միլիոն ֆրանք: Տեղեկաբերը բացատրեց թէ ուրիշ երկիրներ ալ նման բաժանումներ կ'ընեն, յետոյ ժանրամասնօրէն համեմատեց օտար պետութեանց 1913-14ի եւ 1928-29ի պատերազմական ծախքերը՝ Ֆրանսականին հետ, ու մասնաւոր ուշադրութիւն հրաւիրեց գերման բանակի վերջին երկու տարուան ծախքերուն վրայ: Ցոյց տուաւ թէ 1913ին Ֆրանսայի զինուորական ծախքերուն ընդհանուր գումարն էր 1,400,000,000 ֆրանք (այսօրուան դրամով 7 միլիառ ֆրանք), այսինքն այսօրուան ծախքերէն աւելի: Ներկայիս բոլոր նիւթերու գիները, զինուորներու Թիւը, Թոշակներու քանակը աւելցած են, ու զինուոր-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔՈՅԼ ՉՏԱՆՔ ՈՐ ՓԱԿՈՒԻ ՔԱԼԱՄԱԹԱՅԻ (ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ) ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

ՄԻԱՅՆ 2000 ՖՐԱՆՔ, ՄԷԿ ՏԱՐՈՒԱՆ ԾԱԽԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Երէկ Լոնտոնէն շնորհակալութեամբ ստացանք հետեւեալ նամակը, ներփակ 1500 Ֆրանքի չէքով.—

... Խմբագիր

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Դեկտ.— Լոնտոնի Տիկնանց Միութիւնս, պատասխանելով ձեր կոչին՝ Քալամաթայի մանկապարտէզի հանգանակութեան համար, կ'ուղարկէ ձեզ 1500 ֆր. իբր ապահովադին մէկ տարուան պիւտճէի բացին, խնդրելով աւելցնել ձեր հանգանակութեան գումարին վրայ:

Ի դիմաց Լ. Տ. Մ

Սօֆի Մ. Կիւմիւշեան

Ցետոյ հետեւեալ նամակը՝ սկսն Ռանպէռ տ'Ալպոնսէն (Ցրոմ), 340 ֆրանքի մանտափոստով.—

— «Կարդալով ձեր Թերթին մէջ Քալամաթայի մանկապարտէզին անձուկ վիճակը, տեղւոյս հայրենակիցներէն հաւաքեցինք հետեւեալ գումարը.—

Պ. Պ. Մինաս Խաչատուրեան 5, Ա. Տէմիրճեան 20, Ռ. կարապետեան 20, Ս. Թորոսեան 10, Ն. Մուրատեան 20, Պ. Տէր-Պապեան 60, Ոմն 10, Ց. Նոէգեան 5, Մ. Վահրատեան 10, Գ. Այտընեան 10, Գ. Քէփէկեան 10, Թ. Սարըեան 25, Ա. Փերճէլեան 10, Մ. կարապետեան 10, Ս. Յովսէփեան 25, Ղ. Օհաննէսեան 30, Պ. Մելքոնեան 25, Մ. Տէր-Պապեան 10, Գ. Գալուստեան 10, Հ. Բարսեղեան 20, Գումար 345, փոստի ծախք 5, Մնացեալ գումար 340 ֆրանք:

ՅԱՆԿ Ջ.
Լոնտոնի Տ. Միութեան
Չէքը Westminster
Bank No 98615 ֆր. 1500
Սէն Ռանպէռ տ'Ալպոնսէն 340
Ս. Քիւրքճեան, Քոլոնպ 30
Ոմն Բ. Մ. 10
Գումար 1880
Ե. ցանկի գումարը 1675
Ընդհ. գումար 3555

ՀԱՅ ՈՐԲՈՒՀԻՒ ՄԸ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ

1921ին Այնթապի մէջ կորսուած վեց տարեկան Հռիփսիմէ Իլճեան վերջերս գտնուած է հեռեւեալ պարագաներուն տակ: Հռիփսիմէ կը գողցուի նպարավաճառ Արիֆի կողմէ, որ կիւրսիւմ կը կոչէ զայն. սակայն որբահաւաքման միջոցին գիւղ կը ղրկէ աղջիկը որ հոն կը մնայ մինչեւ որ գիւղը կը գրաւուի Ֆրանս. զօրքերու կողմէ: Գրաւման միջոցին զօրքերը դատարկ գիւղին մէջ միայն այս աղջիկը գտնելով, միասին Այնթապ կը տանին, ուրկէ կը փոխադրեն Պէյրութ Ֆրանսական որբանոցը: Հոն Ֆրանսացի ընտանիք մը զայն որդեգրելով Փարիզ կը տանի:

Սակայն աղջիկը իր հայրենիքը եւ ընտանիքը յիշելով, միշտ տխուր էր, այնպէս որ զինք որդեգրողները կը ստիպուին Պէյրութ ղրկել զայն, իր ծնողքին յանձնուելու համար: Այնթապի մէջ Թուրք ծնողքը փնտռուած պահուն՝ իրական հայ ծնողքը աղջիկը տեսնելով կը ճանչնայ եւ մարմնոյն վրայ գտնուած նշանները ալ բացատրելէ վերջ, կ'ուզէ տիրանալ 15 տարեկան իր աղջկան, որ Թուրք կարծուելով չի յանձնուիր:

ՈՍԿԵ ՂՎԱԼՈՒ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐ

«ՊԵՏԱԿԱՆ ՁԵՌՔ ՎՂՈՒՄ ՆԱՄԱԿԱՆ ԴՈՒՔՍ. ԿՈՂՄՆՈՒԹԻՒՆ ՁԵՐ ՈՐ-ՊԷՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹ»...

Ա. ԻՒԼԻՍԸՆ

Ամերիկեան մամուլը ամէն օր նոր մանրամասնութիւններ կու տայ Ամերիկայի Ազգային Դրամատան (National Bank) սնանկացման մասին։ Ինչպէս յայտնի է, այդ Դրամատունը ամենամեծերէն մէկն էր Ամերիկայի մէջ։ Անոր տնօրէնները ամենանշանաւոր մարդիկն էին։ Անոր վարչութեան անդամներէն մէկն էր Ամերիկայի նախագահ Հարդինկ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

1930 Թուին կը լրանայ Հ. Յ. Դաշնակցութեան հիմնադրութեան քառասնամեակը: Այդ առթիւ առաջարկութիւններ կային յոբելեան կատարելու, բայց Հ. Յ. Դաշնակցութեան 11րդ ընդհանուր ժողովը, աչքի առջեւ ունենալով քաղաքական աննպաստ պայմանները, հայ ժողովրդի ներկայ ծշուառ վիճակը, որոշեց յոբելեանը կատարել ապագային, Հայաստանի մէջ, իսկ մինչեւ այդ՝ 1930 հոկտեմբերին Հ. Յ. Դաշնակցութեան Օրուան հանդէսները կատարել առանձին շուքով:

Յոբելեանները, աւելի շուտ, ուրախ օրերի գործ են. Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, ի հարկէ, չի կրնար հանդէսներ կազմել եւ ուրախանալ, այն պահուն, երբ ամբողջ ժողովուրդը — ըլլայ երկիր թէ արտասահման — կ'ապրի ծանր տագնապի օրեր: Բայց քառասնամեակը առիթ մըն է, որպէսզի յետադարձ հայեացք նետենք մեր թողած անցեալին վրայ եւ անկէ ներշնչման դասեր քաղենք ապագայ գործունէութեան համար: Հ. Յ. Դաշնակցութեան կեանքը շրջուն է հերոսական փայլուն գործերով ու դիւցազնական դրուագներով, որոնցմէ շատերը մնացած են բոլորովին անծանօթ ներկայ սերունդին: 1930 Թուականը պէտք է լինի Հ. Յ. Դաշնակցութեան ճանաչման տարի: Այս առթիւ անհրաժեշտ է, որ.

1. 1930ին, ամբողջ տարուայ ընթացքին, դաշնակցական մամուլի եւ բանաւոր քարոզչութեան նիւթ դառնայ հայ յեղափոխական շարժման եւ, ի մասնաւորի Հ. Յ. Դաշնակցութեան պատմութիւնը:

2. Հրատարակութեան տրուին անցեալէն յուշեր, յեղափոխական նահանջներու պատմութիւններ, յեղափոխական գործունէութեան վայրերու նկարագրութիւններ, ուսումնասիրութիւններ եւ քարոզչական յօդուածներ մեր կուսակցութեան կեանքի այլ եւ այլ փուլերու եւ երեւոյթներու մասին:

3. Հրատարակութիւններու մէջ զետեղուին նկարներ դաշնակցական գործիչներու եւ յեղափոխական վայրերու ու հաստատութիւններու:

4. կուսակցական դասընթացքներու եւ խմբական ու կովիտէական զբաղումներու մէջ լայն տեղ տրուի Դաշնակցութեան պատմութեան:

5. Մամուլի եւ քարոզչութեան նիւթ դարձուի Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծրագրի պարզաբանումն ու ժողովրդականացումը, ինչպէս եւ ներկայ ու ապագայ գործելակերպի լուսաբանութիւնը:

Ո՛չ 1930ին, ամբողջ տարի անընդհատ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան քառասնամեայ կեանքը կազմէ մեր մամուլի եւ բեմերու գլխաւոր նիւթը: 1930 Թուականը պէտք է լինի Հ. Յ. Դաշնակցութեան ճանաչման տարին:

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԲԻՒՐՕ

Կարծէ՞ք թէ վերջերս գործուած միջոցները լուացողներն են:

Երբ ոստիկանութիւնը իրաւ կամ անիրաւ կը ձերբակալէ, երբ ամէն միջոցներով խոստովանութիւններ կը կորզէ, երբ կը յայտի ճշմարտանմանութեան դէմ, անմեղի մը դատապարտութեան պատճառ կը դառնայ, մինչ այդ պահուն սրիկաներն են որ փախուստ կուտան (յափեր):

Արդարութիւնը ապահովել, այո՛: Բայց ոչ թէ ամբաստանեալներուն դէմ բռնութիւնները բազմապատկելով, ոչ թէ իբրեւ ջնջամի նկատելով փաստաբանն ու դատաւորը. ընդհակառակն արդարութիւնը ապահովելու աւելի մեծ պատեհութիւններ կան՝ խղճմտօրէն կարգելով այն երաշխաւորութիւնները, որոնց իրաւունք ունի ամբաստանեալը:

Կը կասկածի՞ք, եթէ խոստացած չըլլայի չծանրաբեռնել խօսքերս, օրինակներու մէջ պիտի նեղուէի ձեզ:

Համոզուա՞ծ էք, պարոններ, ոեղութեանը այն սիստէմին, որ վախցնելով եւ ծեծելով խոստովանութիւններ կը խլէ անմեղներէ: (Յափեր ձախակողմէն եւ զանազան նստարաններէ):

Այո՛ պէտք է կազմակերպել յանցաւորներու պատժումն ու արդարութիւնը: Բայց մեր աչքին կան նաեւ ուրիշ բարիքներ՝ որոնք արժէք կը ներկայացնեն: Օրինակ՝ փողոցին մէջ երթեւեկելու իրաւունքը, առանց գիշերը պահականոցը պահակելու կամ դէմքը ճմռթկուած տուն դառնալու վտանգին ենթարկուելու: Այո՛, պէտք է կազմակերպել զսպումն ու արդարութիւնը: Սակայն մենք կ'ուզենք որ կազմակերպուի եւ երաշխաւորուի մարդկային իրաւունքներու առաջինը, որ է՝ ազատութիւնն ու սեփականութիւնը (յափեր բազմաթիւ նստարաններէ):

Մարդիկ որ այդ իրաւունքներէն կը զրկուին, այլեւս կը կորսնցնեն իրենց վստահութիւնը, կը դառնանան եւ ծայրայեղ անկարգութեանց կը մղուին: Այսպէս, մենք կ'ուզենք ապահովել իւրաքանչիւրին իրաւունքները, հասկցէք որ կարգ ու կանոնի մարդերն ենք մենք: Որովհետեւ կարգը կ'ապահովուի միայն երբ արդարութիւն կայ:

Եւ որովհետեւ այդ կարգը, այդ իրաւունքները վտանգուեցան այս օրերս ոստիկանական ծայրայեղութիւններով, մենք մեզի թոյլ տուինք, Պ. վարչապետ, հարցապնդել ձեզ: Մի՛ զարմանաք ատոր:

Վարչապետը.— *Երբե՛ք:*

Հանրի կէրնիւճ.— *Ձեզմէ է որ հաշիւ կը պահանջուի, որովհետեւ դուք կը պարտիք զայն:*

Վարչապետը.— *Անշուշտ:*

Հանրի կէրնիւճ.— *Դուք էք պատասխանատուն, քանի որ դուք էք պետը:*

Վարչապետը.— *Այո՛ անշուշտ:*

Հանրի կէրնիւճ.— *Դուք պատասխանատու էք, որովհետեւ երբեմն թոյլ տուած էք որ ընենն իրենց ուզածին պէս, երբեմն ձեր հաճոյակատարութեամբ պաշտպանած էք յանցաւոր պաշտօնեաները, ու գիտէք թէ՝ անպատիժ մնալը՝ կրկին յանցագործութեան կը մղէ:*

Դուք պատասխանատու էք, որովհետեւ երբեմն երբ պատժած էք, անիկա ըրած էք այնպիսի խոհականութեամբ, որ աւելի հաւանութեան կը նմանէր:

Պաշտօնեան զոր պատժած էք, գիտէ թէ պատժուած է, բայց ընկերները, ղրացիները չեն գիտեր...

Վարչապետը.— *Անոնք ալ գիտեն:*

Հանրի կէրնիւճ.— *... Ու պատիժի հրապարակումին մէջ ոմանք չեն տեսներ օրինակը՝ որ կը վհատեցնէ զիրենք, ուրիշներ՝ օրինակը որ կը քաջալերէ: Այո՛, պաշտօնեան շատ հսկողութեան ենթարկուած ու հասարակութիւնն ալ՝ շատ պաշտպանուած չեն զգար իրենք զիրենք:*

... Երբ պատիժ մը սահմանէք, այնպէս ըրէք որ ամէն մարդ գիտնայ:

Մէկ խօսքով՝ օրէնք հաստատեցէք եւ կառավարեցէք:

Տուէք մեզի լաւ օրէնք մը, որ անհատներու ազատութիւնը երաշխաւորէ ոստիկանութեան փորձութեանց դէմ:

Ու մանաւանդ ազգին բոլոր դասակարգերը, նոյնինքն ոստիկանութիւնը, ամէնէն առաջ ոստիկանութիւնը դրէք օրէնքի դերիշխանութեան տակ: (Յափեր ձախակողմէն եւ զանազան նստարաններէ):

(8)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Ցեղեկացած ըլլալով որ վերջերս անկանոն կը հասնին Թերթերը, ստուգումներ կատարեցինք փարիզի Թղթատարական վարչութեան մէջ եւ հաստատեցինք թէ օրը օրին ղրկուած են ծրարները:

Կը Թուի թէ անկանոնութիւնը ուրիշ տեղ է, եւ հետեւանք ձմրան խստութեան, քանի որ ռուսական Թղթատարն ալ խանգարուած է վերջերս:

ՎԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

կարդացէք և Տարածեցէք

ՅԱՌԱՋԸ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

ՕՐ. ԼՈՒԻԶ ԱՂԱՊԷԿԵԱՆ

Ինչպէս գրեցինք, Օր. Լուիզ Ադապէկեան նոյ. 28ին երգեց P. T. T.ի բարձրագոյն վարժարանի անթելի կայանէն:

Le Petit Radio *թերթը՝ իր նոյ. 30ի թիւին մէջ կը հրատարակէ հայ արուեստագիտուհիին պատկերը եւ քանի մը համակրական տողեր կը նուիրէ՝ գնահատելով անոր տաղանդը:*

«Այս երիտասարդ հայ երգչուհին, *կըսէ*, անգամ մը եւս ցոյց տուաւ Թէ կատարելապէս գիտէ երգի արուեստը եւ անոր սքանչելի առոգանութիւնը:

Ծժտուաճ տաք, ձկուն եւ շրշուտուն ձայնով մը, ամէնէն դժուար նրբութիւնները իսկ արտայայտելու աստիճան, Օր. Ադապէկեան մեծ վարպետութեամբ երգեց Նիքոլոյի «Le Billet de Loterie»ն, Ֆելիպի «Լաքմէ»ն եւ կունոյի «Միրէյլ»ը:

Օրիորդը իր ուսումը առած է փարիզի մէջ եւ աշակերտած երաժշտանոցի նախկին ուսուցչապետ ԱՆժել Թուէյի, Թատերական աշխարհի մէջ յաջողութեան դուռները լայնօրէն բացուած կը տեսնէ իր առջեւ:

ՏԻԿԻՆ ԶԱՊԷԼ ԱՐԱՄ

Խմբագրատան մէջ ընդունեցինք այցելութիւնը յայտնի երգչուհի Տիկին Զապէլ Արամ Փանոսեանի, որ փարիզ կը գտնուի երկու ամիսէ ի վեր: Տիկինը հոս պիտի մնայ ժամանակ մը եւս, յետոյ պիտի այցելէ Եգիպտոս, Պաղեստին եւ Սուրիա: Վերադարձին մտադիր է երգահանդէս մը տալ փարիզի մէջ:

Հայ արուեստագիտուհիներջիկը՝ Օր. Ատրինա Սորպոնի մէջ կը հետեւի ՊսրուԹեանց ճիւղին:

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿ. Հ. ԱՐԾԻԻԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Անցեալ կիրակի՝ 8 դեկտ կէս օրէ վերջ տեղի ունեցաւ երգիչ-դերասաններ Տէր եւ Տիկ. Հայկ Արծիւի առաջին երգահանդէսը, ի ներկայութեան փոքրաթիւ արուեստասէր հասարակութեան: Երգիչները առանց ապդուելու անոնպաստ պայմաններէն, յայտագիրը լիուլի կատարեցին: Տիկին Էմմա Արծիւ, օժտուած սոփրանոյի հնչուն եւ խորաթափանց ձայնով, լաւագոյն կերպով երգեց հայկական երգերը, մանաւանդ եւրոպական կտորները՝ La Waly, La Tosca, եւ Mme. Butterfly բուռն ծափերու մէջ:

Պ. Հայկ Արծիւ իր թենորի ձայնով յաջողապէս երգեց հայկական եւ եւրոպական երգերը խոր զգացումով: Բոլոր երգերուն կ'ընկերանար ծանօթ դաշնակահարուհի Օր. Տ. Ջառափեան իր վարպետ եւ հմուտ արուեստով:

Ներկայ մը

ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Վաղը՝ շաբաթ գիշեր Salle Hoche*ի ժէչ* (8 Avenue Hoche) *տեղի կ'ունենայ Ֆրանսական բանակի Նախկին Հայ կամաւորներու Ընկերակցութեան տարեկան պարահանդէսը՝ Հովանաւորութեամբ մարաջախտ Փէթէնի: Պատուակալ յանձնախումբին կ'անդամակցին ակադեմական Հանրի Պորտօ, քաղաքապետ տօքթ. Մայէօ, երեսփոխաններ Լուի Մարէն, Էտուար Սուրիէ, եւ Օկիւսթ Սապաթիէ: Քաղաքապետական խորհրդական Տիւֆրէն եւլն:*

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Ֆրանսացի եւ Հայ յայտնի արուեստագէտներ եւ արուեստագիտուհիներ:

Պարերը տեղի կ'ունենան Մ. Փիգարրոյի արժանթինեան նուագախումբով: Ճազ եւ անգլիական նուագախումբ:

Այս պարահանդէսը կոչուած է կազմել գեղեցիկ նախընթաց մը՝ իր ճոխ ու փայլուն յայտագրով:

ԿԵԱՆՔԸ ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

ՄԻԼԱՆ, *10 դեկտ.*— Վենետիկի Մրաբանութեան նոր վարչութեան կարգադրութեամբ, Միլանի Մխիթարեան վարժարանին տնօրէն ընտրուեցաւ Հ. Գարեգին վրդ. Լազարեան, որուն հետ խօսակցութիւն մը ունեցայ վարժարանի գործունէութեան մասին:

Ներկայիս վարժարանը դարձած է «Հայ Ուսանողներու Տունը»: Համակրանքով պէտք է նայիլ Մխիթարեան այս օգտակար եւ գնահատելի կարգադրութեան, որ վերջապէս կարելիութիւը կուտայ մեր համալսարանական ուսանողներուն, ազատիլ ապրուստի մտահոգութիւններէն, եւ իրենց թարմ ուժերը կեդրոնացնել ուսման վրայ, ապրիլ ազգային մթնոլորտի մէջ, ունենալ կարելիութիւն քիչ մը աւելի ե-ռանդով զբաղելու գաղութին գործերով կեանք ու շարժում ստեղծելու:

Մխիթարեան Հայրերը այս ծրագիրը ունէին 1915ին, բայց արդիւնքը այն տեն եղաւ շատ անգոհացուցիչ, որովհետեւ ուսանողները ստիպուած էին բնակիլ փատովայի Ցիսուսեան Հայրերու վանքին մէջ: Այժմ պայմանները փոխուած են:

Մեր ուսանողները անկասկած ներկայիս ալ ենթակայ են որոշ կարգապահութեան: Բայց ունին ամէն կարելիութիւն զարգացընելու իրենց ազգային մշակոյթը:

Ա՛ւ այժմ վարժարանը հաստատուած են 18 ուսանողներ: Հասկնալի է որ ժամանակի ընթացքին այս թիւը բարձրանայ 30ի:

Ա. Ս.

Տէր եւ Տիկին ցակոբ Տէր Սարգիսեան կը ծանուցանեն ծնունդը իրենց անդրանիկ զաւկին, ՓՐԻՍՏԱՓՈՐԻ:

վալանս 6 դեկտ. 1929

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒԹՊՈԼ

ՑԵՍԻՆ.— Կիրակի օր երեք հարիւրէ աւելի (մեծ մասով Հայեր) բազմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի S. L. S. A. *Ա խումբերուն եւ մրցումը:*

Խաղը սկսաւ հակառակորդին յարձակումով, բայց շուտով ետ մղուեցաւ մերիններուն տոկուն հարուածներով:

Առաջին խաղամասը անցաւ ապարդիւն:

Երկրորդ կիսախաղին ալ հակառակ երկու խումբերու բուռն ճիգերուն, գնդակը միշտ ետ կը մղուէր: Որով խաղը վերջացաւ առանց արդիւնքի:

Նուպար Պօտուրեան

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կիրակի օր Մարսէյլի մէջ տեղի ունեցաւ գնդախաղի միջազգային մեծ մրցում մը: Օլէնբիք տը Մարսէյլը՝ ընդդէմ «Օստրիա-Վիէնի» Աւստրիական հռչակաւոր խումբին: Ներկայ էր 12,000նոց բազմութիւն մը: Աւստրիացիները զմայլելի խաղարկութիւններ մը յետոյ յաղթեցին Ֆրանսացիներուն 10-3 նշանակէտերով: Մրցումը տեղի ունեցաւ, Հարաւային Ֆրանսայի ամբողջ խումբերէն ընտրուած ամենալաւ խաղացող պատանիներու (15-18 տարեկան) երկու խումբերու միջեւ:

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.էն ընտրուած էր Զարեհ Կոլքէրբրան, 17 տարեկան պատանին: Ամբողջ 90 վայրկեանի տեւողութեան, Հայ պատանին փայլեցաւ իր ճկուն ու խելացի խաղարկութեամբ: Իր խումբին հինգ նշանակէտէն երեքը ինքը շահեցաւ, արժանանալով բուռն ծափերու:

Վ. Ֆիւբէլեան

ՊՈԼԻՍ ՀԱՍԱՒ ԱՐՄՏԻՒԸ

Պոլսոյ Աւետար. Ընակարանին 1929 տարւոյ վիճակագրութեան համաձայն, ինը ամսուան մէջ Ընատօրէն հետեւեալ քանակութեամբ արմտիք ղրկուած է Պոլիս:—33 հազար 772 Թունս ցորեն, 6,333 Թունս եգիպտացորեն, 81 Թունս բակլայ, 72 Թունս ոսպ, 3012 Թունս լուբիա, 919 Թունս սիսեռ, 53 Թունս ձաւար, 10 Թունս նուշ, 333 Թունս կաղին: Ընատօրէն Պոլիս ղրկուած է 33,689 հակ այծամազ, 4095 հակ բամպակ, 1,151 հակ սնտուկ ափիոն:

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.
ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՆԱՄՔՆԵՐ ՈՋ-ՀԻՒԱՆԴ ՄԱՐԴՈՑ ՀԱՄԱՐ

— Այս ամբողջ Թաղը, ըսաւ Կէօ, Հանրային վարչութեանց պաշտօնատուներն են:

— Բաւական ընդարձակ տեղ կը բռնեն, ըսաւ Ռընէ:

— Բազմանդամ պաշտօնէութիւն մը անհրաժեշտ է, որովհետեւ մօտէն կը հսկեն անհատներու կեցուածքին: Այդ կեցուածքը որոշուած է օրէնքներով եւ կարգադրութիւններով, անհատական ազատութիւնը շատ սահմանափակուած է, ինչպէս պիտի հասատէք քիչ ժամանակէն:

— Ֆրանսայի մէջ ալ այդպէս է:

— Աւելի նուազ աստիճանով, քանի կամաց կամաց մենք ալ կը հետեւինք: Նայեցէ՛ք մեծ սարսափներով շրջապատուած այս պարապ գետիններուն: Ատոնք ամէնքն ալ յատկացուած են մարմնակրթանքի, որովհետեւ ամերիկեան կեանքին մէջ մեծ տեղ կը բռնէ մարմնամարզը:

— Ես ալ ժամանակին մարզանքը շատ կը սիրէի, ըսաւ Ռընէ եւ հաճոյքով պիտի վերսկսիմ:

Սէլէստէն կարծիք չյայտնեց, բայց իր դէմքի արտայայտութենէն յայտնի էր որ մեծ հաճոյք չէր զգար նման զբօսանքներէ:

Գաբրիէլ կէօ ցոյց տուաւ օդանաւներու մերձեցման եւ թռիչքին համար մեծ շէնքերու վրայ պատրաստուած պատշգամները: Անոնց դիտել տուաւ նաեւ թէ այլեւս քաղաքին մէջ գործարանի ոչ մէկ ծխնելոյզ կարելի էր տեսնել:

— Բոլոր գործարանները, ըսաւ, բնակավայրերէ դուրս հաստատուած են, ծուխն իբր յիսուն քիլոմեդր հեռու...: Եւ այժմ ահաւասիկ իսկական քաղաքը, նիւեորքցիներու տուները: Երբեմնի քսան յարկանի կամ աւելի բարձր համբաւաւոր շէնքերը անհետացած են...: Ամէն ընտանիք իր փոքրիկ դղեակն ունի, պզտիկ պարտէզով մը շրջապատուած:

— Գէշ բան չէ այդ, ըսաւ Սէլէստէն:

Օդակառքը տասն անգամ չափ արդէն կանգնած էր այլեւայլ կայարաններ:

— Կը հասնինք, ըսաւ կէօ:

Իջան մեկնակէտի հրապարակին նման մեծ վայրի մը վրայ, ներքնուղիէ մը անգան դէմի կողմը եւ կանգնեցան վանդակապատի մը առջեւ, որուն վրայ գրուած էր.— Ոստիկանատուն չորրորդ Թաղամասի.

— Պէտք է նախ եւ առաջ այստեղ ներկայանաք, ըսաւ լրագրողը. անհրաժեշտ է որ ոստիկանութիւնը տեղեակ ըլլայ ձեր հասնելուն:

Պաշտօնեայ մը նշանակեց անոնց անունը, մականունը եւ ազգութիւնը յանձնեց իրենց լատկացուած տան բանալին: Գաբրիէլ կէօի ընկերակցութեամբ անգան շատ մը պարտիզապատ տուներէ եւ վերջապէս հասան Թիւ 237ը:

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.
ՆՈՐ ՁԵՒԻ ԿԵԱՆՔԸ

Տան պատերը կրաշաղախի նման նիւթէ մը պատրաստուած տախտակներէ կը բաղկանային, կէօ բացատրեց Թէ երկու կարգ իրարու ետեւէ շարուած են այդ տախտակները եւ կը կղզիացնեն օդի խաւ մը, որ ներքնամասը կը պաշտպանէ Նիւ Եորքի կլիմային բարեխառնութեան յաճախադէպ եւ յանկարծական փոփոխութիւններէն:

Թաղին բոլոր տուներն ալ միատեսակ շինուած էին, առանց աւելորդ զարդերու, որոնք Թէեւ ամէն մէկին մասնաւոր անհատական գեղեցկութիւն մը կուտան, բայց կ'աւելցնեն շինութեանց Թէ արժէքը, Թէ տեւողութիւնը:

— Այսպիսի տուն մը երկու օրուան մէջ դիւրութեամբ կը պատրաստուի, ըսաւ լրագրողը, անոնցմէ Հարիւրհազարներով շինուած են միացեալ Նահանգներու ամբողջ տարածութեան վրայ եւ ամէնքն ալ հանգստաւէտ պայմաններու:

Ներսը կ'իշխէր մեծ պարզութիւն մը, սենեակները լուսաւոր էին եւ ճերմակ ներկուած, տախտակամածները որ շինուած էին մխեւնոյն նիւթէն ինչ որ պատերը, ծածկուած էին մեքենահիւս գորգերով: Աթոռները հանգստաւէտ էին, ինչպէս նաեւ կահ կարասիները, եւ որոշապէս կը տեսնուէր որ տուներուն նման, անոնք ալ ամէնը մէկ գործանանէ ելած են անհամար քանակութեամբ, ամէնքին համար միանգամ ընդմիշտ որոշուած մասնաւոր ձեւով մը, միեւնոյն կաղապարին վրայ:

— Կարծես Թէ պանդոկի մը մէջ ենք, դիտել տուաւ Ռընէ:

— Արդարեւ, ըսաւ կէօ, եԹէ դրացի տուներէն ո եւ է մէկը մտնէք, միեւնոյն բաժանումները, միեւնոյն սենեակները եւ միեւնոյն կարասիները պիտի գտնէք միեւնոյն տեղերը:

— Ամէն երկիրներու մէջ ալ միեւնո՞յնն է:

— Ոչ, Ֆրանսայի մէջ, օրինակի համար, իւրաքանչիւրն իր ուզածին պէս կը շարունակէ տակաւին կահաւորել իր բնակարանը, բայց մեզ մօտ ալ քմահաճոյքը հազուագիւտ է: Այն տեսակ գործ մը կ'ապրինք ուր ամէն տեղ ալ մարդիկ հետզհետէ աւելի շատ կը նմանին իրարու:

ներու հանգստաւէտութեան համար նոր ծախքեր կը կատարուին։

Արմատական-ընկերվարական կուսակցութեան նախագահ Տալատիէ խստիւ քննադատեց պատերազմական նոր ելմտացոյցը։ Չերքեց կառավարութեան ցոյց տուած թիւերը եւ ըսաւ թէ՝ զինուորական օդանաւորդութեան եւ ելմտացոյցի ուրիշ բաժիններուն մէջ զինուորական ծախքերու յատկացուած միացեալ գումարներն ալ հաշուելով, գումարը կը հասնի 8,450,000,000ի, ինչ որ շատ աւելի է 1914ի գումարէն։ Իսկ եթէ ազգային պաշտպանութեանվերաբերեալ բոլոր ծախքերն ալ հաշուենք, ընդհանուր գումարը կը հասնի 12,207,000,000 ֆրանքի։

Ասոր դիմաց 12,098 միլիոն ֆրանք միայն յատկացուած է՝ արդիւնաբերական ծախքերու համար։

Տալատիէ այս թուանշանները յիշելով, հարցուց թէ՝ կա՞յ արեւէ պետութիւն, որ արդիւնաբերական ձեռնարկներու համար աւելի քիչ ծախք ընէ քան ազգային պաշտպանութեան համար։ Քանի մը զինուոր աւելի կամ պակաս, որեւէ բան չաւելցներ ապահովութեան վրայ. ասիկա կախում ունի աշխարհի ժողովուրդներու խաղաղութեան կամքէն։

Պատերազմական նախարար Մաժինօ պատասխանեց Տալատիէի քննադատութեանց։ Ըսաւ թէ հակառակ չէ զէնքի տակ պահուած զօրաբաժիններու թիւը զեղչելու, սակայն ժամանակը պատեհ չէ դեռ։ Ճիշդ է թէ զինուորական ծախքերը ծանր կը ճնշեն երկրի տնտեսութեան վրայ, սակայն Ֆրանսա Մեծ Պատերազմին ամէնէն աւելի տառապած բլլալով, պէտք է զինուի։ Հակառակ ատոր, 1920էն ասդին ֆրանսացի գործօն սպաներու թիւը 45,670էն զեղչուած է 27,567ի։ Ուրիշ զեղչեր ալ պիտի կատարուին՝ առանց վտանգելու ազգային պաշտպանութեան գործը։

Տալատիէ գոհացում չստացաւ այս բացատրութիւններէն եւ յայտնեց թէ իր ներկայացուցած թուանշաններու ճշդութիւնը չհերքուեցաւ։ Հաշիւ ըրաւ թէ՝ իւրաքանչիւր հարկատուի վճարած 100 ֆրանքէն 23ը կը յատկացուի զինուորական ծախքերու։ Միւս կողմէ, ըսաւ, եթէ 45,000 հոգիի զեղչ մը եղած է, ասդին անոնց տեղ առնուած են հազարաւոր զինեալ եւ թոյլ ոստիկաններ։ Եզրակացնելով, Տալատիէ պահանջեց զեղչել սպայակոյտին յատկացուած ծախքերը։

Շորեքշաբթի օրուան նիստը շատ աղմկալի եղաւ։ Ընդդիմադիրները բուռն յարձակումներ գործեցին։ Խօսեցան բացի Տալատիէէ, Րոնեոն եւ Ֆէրան, որոնք առաջարկեցին աւելցնել զինուորներու եղած փոխատուութիւնը. Էմիլ Ֆօր եւ Փօլ Պոնքուր պահանջեցին զեղչել մարզանքի տեւողութիւնը։

Առաջին երկու կէտին վրայ կառավարութիւնը վստահութեան խնդիր դնելով, յաղթանակը տարաւ։ Մարզանքը 21 օրուան զեղչելու խնդիրը կարելի չեղաւ քուէարկել, որովհետեւ կիրքերը շատ գրգռուած էին եւ աղմուկին մէջ մարդիկ իրար չէին հասկնար։ Վարչապետին առաջարկով այս խնդրին վիճաբանութիւնը յետաձգուեցաւ երէկ կէսօրէ վերջ։

Ֆրանսահայի տեղ անգլիահայի եւ գերմանահայի

Էնկիւրիի կրթական գործավարութիւնը որոշած է լիսէնեռու եւ միջնակարգ վարժարաններու մէջ ուժ տալ անգլիերէնի եւ գերմաներէնի, որոնց հանդէպ անտարբերութիւն ցոյց կը տրուի աշակերտներուն կողմէ եւ բոլորը միայն ֆրանսերէն կը սորվին իբր օտար լեզու։ Գործավարութեան որոշումով, միջնակարգ վարժարանի եւ լիսէի առաջին կարգերուն մէջ միայն անգլիերէն եւ գերմաներէն պիտի աւանդուի, օտար լեզուի բնտրութեան իրաւունքը պիտի առնուի աշակերտներէն եւ երկրորդ լեզու մըն ալ պարտաւորիչ պիտի ըլլայ։

*** Այս առթիւ Թան կը գրէ.—

Նախկին ծրագրին համաձայն, ծնողները կամ աշակերտները ազատ էին ընտրել իրենց նախասիրած լեզուներէն մէկը՝ ֆրանսերէն, անգլիերէն կամ գերմաներէն։ Մեծամասնութիւնը կ'ընտրէր ֆրանսերէնը։ Կրթական գործավարը այսուհետեւ կ'արգիլէ ընտրելու իրաւունքը։ Արդէն չնչած է ֆրանսերէնի կարգ մը դասընթացքներ եւ անոր տեղ դրած գերմաներէն կամ անգլիերէն։

Ու Թրքասէր Թանը գարմանք յայտնելով այս կարգադրութեան մասին, չի քաշուիր դիտել տալու թէ՝ «Նոր Թուրքիոյ իշխանութիւնները՝ ամէն անգամ որ ֆրանսացիներէն օգուտ մը ձեռք բերել ուզեն, պարտականութիւն կը ճամարեն յիշեցնել *«իրենց երկրին և Ֆրանսայի դարաւոր բարեկամութիւնը»*։

Մահափորձ վր դատարանին մէջ

Առջի օր Փարիզի արդարութեան պալատի նրբանցքներուն մէջ, երբ երկու հակառակորդներ կը սպասէին դատարանի բացումին, անոնցմէ մէկը՝ Փիէռ Լարտէ՝ 62 տարեկան (նախկին տնօրէն «Լիպրը Փարոլ» Թերթին) ատրճանակի երեք գնդակ պարպեց միւսին վրայ՝ Լուի Ժալէս՝ 59 տարեկան, ընկերութեան մը տնօրէն։ Գնդակները վրիպեցան։ Սակայն Փիէռ Լարտէ՝ կարծելով որ սպաննած է հակառակորդը, ատրճանակը դարձուց իրեն դէմ եւ գնդակ մը ծակեց կուրծքը՝ ծանրապէս վիրաւորելով զինքը։

Ծովակալ Քոնտուրիոթիս հրաժարած

Յունաստանի Հանրապետութեան նախագահ ծովակալ Քոնտուրիոթիս, որ 74 տարեկան է, առողջապահական պատճառներով իր հրաժարականը ներկայացուց։ Ծովակալը վէնիզելոսի ուղղած նամակով մը յոյս կը յայտնէ թէ վարչապետը պիտի պահէ իշխանութիւնը։ Վէնիզելոս ժողովի հրաւիրեց քաղաքական գանազանկուսակցութեանց վարիչները՝ նախագահութեան թեկնածու մը որոշելու համար։ Նոր նախագահի ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ շաբաթ օր։ Մինչ այդ, փոխանորդութիւնը կը վարէ Ծերակոյտի նախագահ Զայիմիս։ Վէնիզելոս մերժեց նախագահութեան թեկնածու ներկայանալ։

Նոր նախագահին ընտրութենէն յետոյ, Վէնիզելոս անոր պիտի ներկայացնէ դահլիճին հրաժարականը։ Կը կարծուի թէ նոր դահլիճէն դուրս պիտի ձգուի կոնաթաս, եւ այս ձեւով ժողովրդական կուսակցութիւնը պիտի վերադառնայ խորհրդարան։

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Ա. Ե. Կ. ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները այս կիրակի՝ առաւօտ ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը։

ՏԻՄԻՆի ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի, ժամը 6ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը։

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

Ներածութիւն՝ Ս. Վրացեան։ Կը խօսին՝ Կ. Սասունի, Ա. Խոնդկարեան, Օհան Կարօ, Մկ. Պարսամեան եւ ուրիշներ։

Մուտքը ազատ է։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պուա Քոլոնպի Մասնաճիւղին կողմէ

Կը նախագահէ՝ Պ. ՋԱՏԻԿ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ

Վաղը Շաբաթ դիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Պուա Քոլոնպի քաղաքապետութեան սրահներուն մէջ՝ Rue des Halles:

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ *Դերասան Պ. Բագրատունի, դերասանուհի Տիկ. Մ. Սուրաբեան, Պ. Խաչիկ Նշանեան (երգ), փարիզի Հայ Ցրամաթիքի դերասաններէն Տիկ. Աորինէ Տէրուան, Պ. Պ. Շ. Մարեան, Դմբէթեան, Ա. Կոթիկեան, Մաքսուտեան եւ Մարաֆեան։*

ՄԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ԽՄԲԵՐԳՆԵՐ (Կոմիտ. Վրդ. Երգ, Նուագ, արտասանութիւն։ Ճոխ պիւֆէ։ Ընտիր ժազ-պանտ ղեկավարութեամբ Պ. Կարմիրեանի։ Մուտք 10 ֆրանք։

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

Իսի լէ - Մուլինոյի Վառմեան խումբի վիճաբանական ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին 164 Ave. Verdun։ Ձեկոյց ընկ. Ներկայացուցիչէն։

Անիէռ-Պուա - Քոլոնպի Եռագոյն Ընթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները եւ վիշապեան խումբը, այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Սարսէլի Հրայր խումբի ժողովը այսօր ժամը 8.30ին, կարօ Բրանեանի բնակարանը։ 29 Rue Beauséjour։ Ընկերներու և ընկերուհիներու ներկայութիւնը կարեւոր է։

Գ Ա Լ Ա Տ Ա

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Կուկունեան խումբի բոլոր ընկերները այսօրուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը։

Տէսէնի կոմիտէն ընկերա-հաւակրական դասախօսական ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 4.30ին Café Jardinի մէջ։ Կը խօսի՝ ընկ. Գ. Յովհաննէսեան։ Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ Դաշնակցութիւնը այժմ անկախութեան ծրագիր ունի»։ Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։

Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատոմարով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Մ.եան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ֆլորիայի մէջ։ Օրակարգ՝ պատգամաւորական ժողովի օրակարգի վիճաբանութիւն եւ պատգամաւորներու ընտրութիւն։

ՀՐԱՒԻՐ

Շավիլի եւ Վիրոֆլէյի երկսեռ երիտասարդութիւնը կը հրաւիրուի խորհրդակցութեան, զինքը շահագրգռող կարեւոր խնդրի մը շուրջ, այս կիրակի, առաւօտ ժամը 10.30ին Pointe de Chaville, *անկիւնի ծխավաճառ-սրճարանը։*

ՓԱՐԻԶԻ Տարօն - Տուրուբերանի Հայր. Միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի ժամը 3ին 131 Rue Fbg. du Temple սրճարանը։ Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը կարեւոր է։

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական Միութեան վարչութիւնը կը հրաւիրէ Փարիզահայ երկսեռ ուսանողութիւնը իր թէյասեղանին՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 3 Rue Soufflot, Café du Penthéonի սրահը։ Մուտքը ազատ է։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Ա. Թ.— 200։
Թուռ, Ա. Պ.— 145։
Էկլիւզ սը Լա Պոլի, Ա. Ա.— 70։
Ռոան, Կ. Պ.— 35։
Տէսին, Գործ.— 470։
Սէն Փիէռ տէ Քոր.— Ս. Ք.— 35։
Թիւլէն, Մ. Ա.— 35։
Շէվէրնի, Յ. Թ.— 35։
Տէսին, Ա. Ն.— 10։
Մարսէյլ, Գործ.— 903.50։ Կարգադրեցինք։
Մուաղի, Մ. Կ.— 72։
Վալանս, գործ.— 263։
Կրընոպլը, Տ. Գ.— 70։
Կրընոպլը, Ս. Ղ.— 35։

ՏՕ ՆԱԹԱՌ - ԵՐԵԿՈՅԹ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Փարիզի «Մանուկներու Պաշտպանութիւն» մասնաճիւղի կողմէ Դեկտ. 29ին կիրակի ժամը 3ին։ Պար, գեղարուեստական ճոխ բաժին եւն.։ Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈՒԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մարսէյլի «Սալնով Ջորի» Հայր. Միութեան նախաձեռնութեամբ, այս կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին Պուլվար Օտտօի մատուռին մէջ, 1 Bld. Mourén, տեղի կ'ունենայ Ազբիւր-Սերոբի յիշատակին նուիրուած հանդէս-հոգեհանդիստը։

Կը հրաւիրուին բոլոր Հայր. եւ ազգ. միութիւնները եւ Մարսէյլի ու շրջանի հայրենակիցները։ Կը նախագահէ՝ Պ. Ա. Արմաղանեան։ Կը խօսին՝ Պ. Պ. Ազգին, Մ. Մուրատեան եւ Յ. Աեվազեան։

Ծախու է

Սինկէր ոտքով մեքենայ մը (դերձակի հաւասր), 31 K 15։ Միսիայն մէկ ամիսգործածուած է։ Դիմել՝ H. Harpoutlianի, *93* Rue de la Folie, Mericourt, *Մէթրօ՝* République.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներոհիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատուռ։ Մզձամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։*

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիթէր | ամմնալաւն ու ամանը | 2-1 ֆրան

Ծախու է

պարապ խանութ մը։ 6 տարի պայմանաժամ, 25,000 ֆր. կանխիկ։ Դիմել՝ Պ. Վէնսանի, 66 Rue Longue des Capucins, Մարսէյլ։

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON

ԵԹԷ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէնները, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով։ *Լօքում, փաքլաւա, քատայիֆ, հէլվա, եւայլն։*

25 Rue Vilin, Paris (20e)

Հեռաձայն Menil. 69—15

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, ջդային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

SIROUNAK ARABIAN & Cie

24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage

ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ **ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ**

Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի սմոքինկի եւ ֆրաքի համար

Ներմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթօք

Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie *եւն.*

ՄԵԹԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ

Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, *մէթրօ* St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն ընակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre *(Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ)*

Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ

ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ԱՐԱՐԱՏ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ Վ.ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29 Mars.

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ՆԵՐԱՇՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱՇՈՒՄ

Ճոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպարեղէնները, գիները անվրցելի. ապրանքներու անսիջական եւ խնամեալ յանձնում

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ԿՐ ՄՆԱՔ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն

ÉTS "TOUT POUR LE CONFORT"

26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-44

CHAUFFAGE CENTRAL

ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE, ingénieur E. T. P.)

Կը տանձնէ շօֆաժ տանթրալի, սալ տը պէներու եւ տաք ջուրի գետեղումներ

ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

Մեր մէջտեղ կատարեցէք նաեւ ձեր տալամանտրերու եւ խոհանոցի վերաքթրեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ։ Միեւնոյն Տան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւլն. — կանխիկ եւ ապառիկ։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ՔԱՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱՉԻ ՀԻԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻՋԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) *Մէթրօ՝* Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ Շրջան)

18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97

Իրաւագէտ-խորհրդատու ՑԷՓանս օֆիսմպիլ է սքօրթիվ եւ միւթիւէլ միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր։— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ։

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շացագործ LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Téléphone-Trudaine 95.21

EMPIRE *Միւզիք-Հոլ՝* 37 Av. Wagr

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITI
208bis, Rue Lafayette Paris (
Le Gérant: H. STÉPHA

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN — Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration — Խմբագ. եւ վարչութիւն — 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 14 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

14 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1136

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՍԿ ՄԵՆՔ ԾԵԾԵՆՔ ԵՐԿԱԹԸ

Քալամաթայի մանկապարտէզն ալ փրկուեցաւ, շնորհիւ «Յառաջ»ի ընթերցողներուն եւ համակիրներուն։

Ամսական 100—150 ֆրանքի բացը գոցելու համար, կոչ մը ուղղեցինք ճարելու 1500—2000 ֆրանք։ Առաջին ցանկը բացինք անցեալ ուրբաթ, 6 դեկտեմբեր, եւ շաբաթը չլրացած, երէկ արդէն ունէինք 3555 ֆրանք,— մեր նախատեսածէն շատ աւելի։ Այսօրուան ցանկին (7 րդ.) գումարն է 3740։ Կը սպասենք որ ցանկը ինքնին փակուի։

Ուրեմն, Քալամաթայի երիտասարդ երկաթագործը, Մկրտիչ Մանուէլեան, եւ ծերունի ուռուցիչը, Երուանդ Գլըճեան, այլեւս վախ չունին որ «Թիւով 22 մանկտիք» թափառական փողոցները շրջին։ «Յառաջ»ի բարեկամներուն շնորհիւ, ճրագը վառ պիտի մնայ Յունաստանի այդ աչքէ հեռու, այլ ոչ սրտէ հեռու ծոցին մէջ։

Բայց, Քալամաթան միա՞կն է։ Այդ քաղաքէն մէկ ժամ անդին, ծովափը, փարարիզմաթայի մէջ կծկուած են հազարի մօտ հայրենակիցներ։ Այնտեղ ալ ձեռնարկած են շինելու դպրոց մը, ծախսելով 15,000 տրախմի (5000 ֆրանք)։ Եւ դեռ նոյնքան դրամարի մը պէտք ունին։

Աւելի անդին, փաթրասի մէջ, «մենք ալ մեր ցաւերն ունինք. բայց որո՞ւ հասկցնել»։ Թշուառութեան պատկերէն դառնացած եւ անկուսակցական հայրենակից մըն է որ կը գրէ՝

— «շնորհիւ փարիզի Հայ ֆիկնանց միութեան, վեց տարիէ ի վեր վարժարան մը ունինք, ուր 70ի չափ երկսեռ մանուկներ նախնական ուսում կ'առնեն։ կան նաեւ 30ի չափ փոքրիկներ, որոնց համար մանկապարտէզ մը պէտք է բանալ։ Բայց ո՞ր դուռը զարնենք։ Գոհ ենք դպրոցի արդիւնքէն։ վարժարանը փրկեց փաթրասի հայութիւնը։ երբ մանուկ մը կ'ընդունինք, հայերէն չի հասկնար. բայց ամիս մը յետոյ ա՛լ բերանը ուրիշ լեզու չառներ»։

Եւ մեր բարեկամը կը հաշուէ որ, եթէ հոդ մը գնուի եւ դպրոցի շէնք մը շինուի, միեւնոյն առեն իբրեւ եկեղեցի գործածուելու համար, անհամեմատ աւելի փրկարար պիտի ըլլայ արդիւնքը։ «Այս բոլորին համար 4.500 ոսկին կը բաւէ։ Բարերարի մը համար դաւեթ մը չուր։ Բայց ո՞ւր գտնել...»։

Իսկ աւելի տարրականը.

— «եթէ փաթրասի մանկապարտէզին համար խաղի առարկաներ ենք. դրկող մը գտնուի, շատ ուրախ կ'ըլլանք, որովհետեւ բան մը չունինք»։

Անցինք Սուրիա։ Դժուա՛ր է քանի մը տողի մէջ ամփոփել այդ հոծ եւ անտէր գաղութին պահանջները, մանաւանդ հիմա որ Ֆնատօլուի բեկորներն ալ կը խռնուին Հալէպ, իսկ հիները հարիւրներով նաեւ կը նստին Պէյրութէն, դէպի Հարաւ. Ամերիկա...

Այսօր Պէյրութէն գրուած թղթակցութեան մը մէջ կը կարդանք՝

—«Ուրուկուէյի կառավարութիւնը դպրոցի դռները լայնօրէն եւ բիթաբար բացած է մանաւանդ Հայերու առջեւ, տրամադրելով ոչ միայն դասագիրքեր, այլ եւ պետական «օֆօ»ներ, որոնք հայ տղաքը տունէն դպրոց եւ դպրոցէն տուն կը փոխադրեն»։ (Տես բ. էջ)։

Այժէն ինչ ձրի. տունէն դպրոց եւ դպրոցէն տուն ալ՝ «օֆօ»ներով։ Անշուշտ այն վստահութեամբ որ, այդ հայ տղաքը, ինչպէս միւս փոքրամասնութեանց զաւակները, դատապարտուած են դառնալու Ուրուկուէյի քաղաքացիներ։

Իսկ անդին, Հալէպի մէջ, առնուազն հազար հինգ հարիւր հայ մանուկներ ոչ իսկ դպրոցի շէնք ունին։ կ'ուսանին կրծկուած չորս տախտակի մէջ, առանց նստարանի եւ գրասեղանի, առանց գրքի եւ տետրակի, առանց օդի եւ անունդի։ Իրարու վրայ խռնուած, ինչպէս ոչխարի հօտը գոմին մէջ։

Դեռ աւելի ներսը, Տէր Զորի մէջ, ափ մը հայրենակիցներ դպրոց եւ եկեղեցի կը պահեն Թուրքի մը վարձու տան մէջ։ 1916ին, տեղահանութիւններէն եւ չարդերէն ողջ մնացած բազմութիւն մը,60 հազար հոգի, իր կարգին աչքի փուշ դարձաւ և յանձնուեցաւ եփրատի ալիքներուն։ Եւ ի զուր չէ որ Տէր Զորը կը կոչուի մահուան անապատ։

Արդ, այդ քստմնելի անապատին մէջ ալ, ծաղիկ մը կ'ապրի։ Գաղութ մը կը շնչէ եւ ճրագ մը կը վառի։ Բայց ոչ իսկ իրենց մեռելները թաղելու տեղ ունին...

Ասոնք ալ իրենց աչքերը ուղղած են «Յառաջ»ի, ինչպէս միւսները։

Եւ չենք մեղադրեր։ Ընդհակառակն, շատ ուրախ ենք որ իրենց իսկ բաղձանքներն ու տառապանքները յայտնելով մեզի, բանալով իրենց սիրտերը, առիթ կուտան մեզի՝ շարժուն ստեղծելու, հոգեկան կապ հաստատելու, մէկուն պակասը միւսին աւելիով լրացնելու։

Մեր բախտաւոր գաղութները, իրենց ազգային Մարմիններով եւ Միութիւններով, իրենց ունեւորներով, բարերարներով, այնքա՞ն անճրկած են, որ հարկ ըլլայ հանգանակութիւն բանալ ամէն մէկ պահանջի համար։

Մենք ցաւերը մէջտեղ կը դնենք եւ անդադար կը ծեծենք երկաթը, ինչպէս Քալամաթայի երկաթագործը։ կը ծեծենք տաք-տաք, երբեմն հանգանակութեան սիւնակներ բանալով, բայց աւելի շատ թշուառութեան պատկերները պարգելով եւ եղբայրական աջակցութեան ասպարէզները ժամանակելով։ Մարդիկը գործի մղելով։

Այդ մտքով էր որ, թելադրեցինք ժողովրդային զանգուածներէ զուրկ եւ ունեւոր գաղութներուն՝ ստանձնել անբախտ բոյներու կնքահայրութիւնը։

Կ'ուզենք հաւատալ թէ «Յառաջ»ի այդ կոչն ալ պիտի լսուի, սկսելով Պերլինէն կամ Լոնտոնէն, առաջին առիթէ՝ Տէր Զօրի համար։

Իսկ մենք շարունակենք ծեծել երկաթը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բալիֆօրնիոյ «Ասպարէզ»ը, պարզելով Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ հանդէպ, կը բացատրէ (15 նոյ.)

— «Մեր յարաբերութիւնները Թուրքիոյ հետ բացարձակապէս թշնամական են։ Լաւ է որ միանգամ ընդ միշտ պարզ ըլլայ ասիկա։ Շահ մը չենք տեսներ բառերը ծամծմելուն եւ դիւանագիտութիւն խաղալուն մէջ։

Եւ մեր այս վերաբերումը Թուրքիոյ հանդէպ մեր սեփական կամքովը գծուած քաղաքականութիւն մըն ալ չէ։ Բուն իսկ Թուրքիան ինքն է որ այդպիսի քաղաքականութիւն մը մեր վրայ կը պարտադրէ։ Եթէ մենք պահ մը մոռնայ իսկ փորձենք մեր մօտաւոր անցեալի անմոռանալի արիւնոտ պատմութիւնը, եթէ պահ մը, յանուն մեր ապագային, խցել իսկ ուզենք մեր ականջները մեր միլիոնաւոր նահատակներու վրէժխնդրական թելադրանքներուն, դարձեալ անկարող ենք Թուրքիոյ հետ լեզու գտնելու, որովհետեւ ինքը քէմալական Թուրքիան այս բոլորէն վերջ ալ հաշտուած չէ մեր գոյութեան հետ։ Այս է մերկապարանոց իրողութիւնը։ Թրքական արդի պետութիւնը, արտաքսուած Եւրոպայէն, իր աչքերը յառած է անդրակասպեան երկիրներու վրայ եւ կ'որոճայ համաթուրանականներազներ, Հայ ժողովուրդը այդ երազներու իրականացման ճամբուն վրայ գլխաւոր արգելքներէն մէկն է։ Ահա թէ ո՛ւրկէ կը բղխի արդի Թուրքիոյ թշնամութիւնը մեզ հանդէպ եւ ահա թէ ինչո՛ւ մենք չենք կրնար բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել անոր հետ։

Սովիէթական Ռուսիոյ հանդէպ մեր պայքարը դնելով գաղափարական գետնի վրայ՝ մենք չենք դադրած եւ չպիտի դադրինք պահանջելէ՝ որ Մոսկուա վերջ տայ Հայաստանի հանդէպ իր ցարդ վարած խտրական հւ անարդար քաղաքականութեան։»

ԻՇԽԱՆ ԿԱՐՈՒԼ, Ռումանիոյ նախկին գահաժառանգը, արտօնուեր է Ռումանիա վերադառնալ, պայմանաւ որ քաղաքականութեամբ չզբաղի բնաւ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մ. Քեմալ կ'ընդունի Գարախանը

Պոլիս, 12 դեկտ.— Հանրապետութեան նախագահը, որ ութ օրէ ի վեր Եալովա կը մնար, այսօր ճամբայ կ'ելլէ դէպի Պոլիս, ուր ունկնդրութեան պիտի ընդունի խորհրդային միութեան արտաքին փոխ-գործավար Գարախանը։

Մուսթաֆա Քէմալ մէկ շաբաթ պիտի մնայ Պոլիս։

Էնկիւրի, 12 դեկտ.— Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի Գարախանի այցելութեան։ Գարախան Պոլիս կը հասնի այսօր՝ հինգշաբթի՝ «Ձէրճինսկի» Թորփիլահալածով։ Իրեն կ'ընկերանան Մոսկուայի արտաքին գործավարութենէն քանի մը պաշտօնատարներ։ Տեղական քաղաքային եւ զինուորական իշխանութիւնները փայլուն ընդունելութիւն պիտի ընեն իրեն։

Արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ փոխադարձ այցելութեան պիտի երթայ Մոսկուա։

Էնկիւրի, Մոսկուա եւ Զինաստան

Էնկիւրի, 12 դեկտ.— Արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ Ազատոլուի Գործակալութեան ներկայացուցչին՝ Միացեալ Նահանգներու այն դիժումին առթիւ, որով Թուրքիա կը հրաւիրուի հրապարակաւ իր կարծիքը յայտնել ռուսեւչին վէճին մասին։

Գործավարը ըսաւ թէ՝ Թուրքիա եւ խորհրդային միութիւնը, որոնք առանց որեւէ վերապահութեան վաւերացուցին պատերազմի դէմ դաշինքը, ստորագրած են նաեւ Լիտվինոֆի դաշինքը, որով Պրիան-Քէլլոգ դաշինքը անմիջապէս գործադրութեան կը դրուի Արեւելեան Եւրոպայի մէջ։ Ինք ամերիկեան դեսպանին բացատրած էր փափուկ կացութիւնը Թուրքիոյ, որ դրացի եւ բարեկամ է Մոսկուայի կառավարութեան։ Խնդրին հետեւած է շատ մօտէն՝ սկիզբէն ի վեր։ Գիտէ թէ խորհրդային միութիւնը հաւատարիմ է Քէլլոգի դաշինքին սկզբունքներուն և թէ անոր արեւելեան քաղաքականութիւնը բոլորովին համապատասխան՝ իր խաղաղասէր ոգիին։ Մոսկուա առաջին օրէն Զինաստանի առաջարկած է ուղղակի բանակցութիւններ վարել, ու երբեք միտքէն չանցըներ պատերազմ ընել։

Թէվֆիք Րիւշտի կ'աւելցնէ թէ՝ իր կարծիքով՝ երկու շահակից կողմերու ուղղակի բանակցութեանց միջոցով լուծումի մը յանգելու ձեռնարկը, որուն սկսուած է, համաձայն է խաղաղութեան ընդհանուր ոգիին եւ կը համապատասխանէ երկու երկիրներու շահերուն։ Կը շեշտէ թէ՝ Թուրքիա իրական համակրանքով հետեւած է Զինաստանի ազգային շարժումին եւ մաղթած միշտ՝ որ լաւ յարաբերութիւններ պահպանուին դրացի երկու մեծ երկիրներու միջեւ։

Եզրակացնելով, Թուրք գործավարը համոզում կը յայտնէ թէ՝ Քէլլոգի դաշինքը դարուս ամէնէն կարեւոր գործն է, խաղաղութեան ճամբուն վրայ։

Մոնկոլական Հանրապետութիւն

Փեքին, 12 դեկտ.— Խարպինէն հասած հիւպատոսական տեղեկութիւններ կը հաստատեն թէ երիտասարդ Մոնկոլ կուսակցութիւնը Մոնկոլեան Հանրապետութիւն մը հաստատած է Հիւսիսային Մանչուրիոյ Պարկայի շրջանին մէջ, մայրաքաղաք ունենալով Հայլարը։

Մոնկոլները կը պատրաստուին հրատարակել յայտարարութիւն մը՝ ծանուցանելով իրենց անջատումն ու անկախութիւնը Զինաստանէն։ Մոնկոլեան Հանրապետութիւնը կը կազմակերպուի խորհրդային սկզբունքներու համաձայն։

Վերջին կռիւներու ընթացքին Մոնկոլները գործակցեցան բոլշեւիկներուն, ու իրենց անկախութեան շարժումին կ'աջակցի Մոսկուա։ Յառաջիկայ խորհրդաժողովին մէջ Մոնկոլները պիտի պահանջեն հակակշիռի բաժին մը ունենալ Արեւելեան Զինաստանի երկաթուղիին մէջ։

Այս շարժումին իմաստն այն է որ Պարկայի շրջանը կը պարունակէ Արեւելեան Զինաստանի երկաթուղիին կարեւոր մէկ մասը, մէջէն ըլլալով ածխահանքերը, որոնք վառելանիւթի կարեւոր աղբիւր մը կը կազմեն այդ գիծին եւ անդրսիպերիականին համար։

Վերջին երեք տարուան ընթացքին երիտասարդ Մոնկոլները քանիցս ապստամբած էին Զինացիներուն դէմ։ Մանչուրիոյ իշխանութիւնները ամէն անգամին ալ խեղդած էին այդ շարժումը։ Այս անգամ չկրցան զսպել գայն։

Եգիպտոս եւ Լոռեռու ժողովը

Լոռեռու ժողովը իր վերջին նիստին մէջ 13ի դէմ 46 ձայնով ընդունեց մարքիզ Սալզպրիի մէկ բանաձեւը, որով ցաւ կը յայտնուի թէ Եգիպտոսի հանդէպ աշխատաւորական կառավարութեան ընդգրկած քաղաքականութիւնը վտանգի կ'ենթարկէ Սուէզի ջրանցքի ճամբով Անգլիոյ հաղորդակցութիւնները իր գաղթավայրերուն հետ։

Այս բանաձեւին ի նպաստ արտայայտուեցաւ նաեւ Եգիպտոսի նախկին մարգպան Լորտ Ճորճ Լոյտ, որ ըսաւ. «Սուէզի ջրանցքը կարելի է պաշտպանել միայն Գահիրէէն։

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ դ. էջ)

ՓՐԿՈՒԵՑԱՒ ՔԱԼԱՄԱԹԱՅԻ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԸ

. . Խմբագիր

Ալֆորվիլ.— Ցուկէս տարիկան աղջիկա՝ Մելինէ, լսելով մայրիկէն ձեր կոչը Քալամաթայի մանկապարտէզի մասին, գործէս տուն դարձին, լալով՝ խնդրեց որ իրեն համար շաբաթ մը գնելիք պտուղին դրամը յատկացնեմ վերոյիշեալ մանկապարտէզին։ Ներփակ կ'ուղարկեմ տասը ֆրանք, որ աղջկան մէկ շաբթուան պտղադինն է։

Ա. Մկրեան

ՅԱՆԿ Է.

Վ. Դամ Մ. Գույումճեան	100
Ցար. Հայրապետեան Ափթ	25
Մ. Ս. Շավիլ	10
Տիգրան Վարդանեան	20
Ոմն Շ.	10
Ոմն Ա.	10
Մելինէ Ա. Մկրեան	10
Գումար	185
Ջ. ցանկի գումարը	3555
Ընդհ. գումար	3740

ՖՐԱՆՍԱ ԴԱՂԹԱՒ 500 ՀԱՅԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ

Ա.Ֆէնքի «Նոր Օր»ը մասնաւոր աղբիւրէ մը կը տեղեկանայ թէ վերջին ամսուան մէջ Ֆրանսա գաղթած քանի մը հարիւր հայ գաղթականներ սոսկալի վիճակի մը մատնուած են։

Ասոնք մէկ ամսուան արտոնութենով գացած են՝ այն յոյսով, որ պիտի կրնան օրինաւոր Թուղթեր ստանալ Ֆրանսայի մէջ եւ հաստատուիլ։ Ֆրանսական իշխանութիւնները կը պահանջեն իրենց վերադարձը կամ կը սպառնան Ափրիկէ դրկել։ Գաղթականներուն մեծ մասը գործակատներէն կողոպտուած են։ Մարսիլիոյ մէջ թշուառութեան աճուրդ պատկեր կը ներկայացնեն այս գաղթականները։

Շատեր դիմած են տեղւոյն ազգային մարմնոյն օժանդակութեան, ուրկէ ըսուած է թէ չեն կրնար ոչ մէկ բան ընել, քանի որ իրենց անցագիրները կանոնաւոր չեն։

Մօտ հարիւր հոգի Մարսէյլի յունական հիւպատոսին դիմած են, յունաստան վերադառնալու համար, բայց չեն կրցած վիզա առնել։

Նամակագիր մը, Ափրիկէի ափերէն կը գրէ նոյն թերթին թէ Ա.Ֆէնքի շոգենաւային գործակատներէն մին գիրենք խաբելով ճամբայ հանած է Մարսէյլէն եւ Ֆրանսական իշխանութիւնները գիրենք ղրկած են Ափրիկէ, ուր կը մնան տակաւին, յետին թշուառութեան մատնուած։ Շոգենաւային գործակալը ոչ միայն խաբած է գիրենք, այլեւ կողոպտած։

Ա.Ֆէնքի Ֆրանս. հիւպատոսարանը Ֆրանսա մեկնելու պայմանները խստացուցած է՝ կառավարութենէն ստացած հրամանին համաձայն։

ԱՆԳԼԻԱՅ Դրամատունը իր գեղչի սակը 5 ուկէսէն իջեցուց 100ին 5ի։ Անգլիական դրամագլուխը որ Ամերիկա գաղթած էր, վերադարձած ըլլալով, ստերլինը բարձրացաւ բոլոր հրապարակին վրայ։

Անգլիոյ արտաքին նախարար Հէնտըրսըն ճառ մը խօսելով, Հերժապէս Լատազովից անգլեւֆրանսական բարեկամութեան բարիքները։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԵՐԼԻՆԷՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ

Շատ թեթեւ եւ դանդաղօրէն կը նկատուին քաղաքական պոթկումներ Գերմանիոյ մէջ եւ պատճառն ալ թերեւս, գերման ժողովուրդին հանրապետութեան քաղաքացի դառնալն է: Վարժուած՝ կայսերական թագի փառաւոր օրերուն, դժուար կուգայ ըմբռնել պարտուածի իր վիճակէն ինքն իր ձեռքով փրկուելու լաւագոյն միջոցներէն օգտուելու անհրաժեշտութիւնը: Die gute alte Zeit... Հին բարի օրերը...

Բայց Գերմանիոյ Սահմանադրութիւնն ունի իսկապէս որոշ փոփոխելի կէտեր, զորս նկատած են բոլոր հոսանքի մարդիկ, առանց պնդելու անշուշտ թէ իր ամբողջութեանը մէջ հանրապետական սկզբունքով գծուած լաւ օրինագիրք մը չէ: Եւ սակայն գերման ժողովուրդը կ'ուզէ գայն յարմարցնել իր առանձնայատկութեանց եւ շատ բարակը չի նայիր, մանաւանդ երբ այդ առթիւ մէջտեղ կը գտնէ ինքզինքը աժան ազատելու իր պարտութեան մեղքերէն: Եւ ինչքա՜ն յաճախ կը լսէ մարդ գերմանացիներու բերնէն գովեստով եւ զարմանքով.— Թուրքերը ինչպէ՜ս աժան ազատեցան... Այո՛, այսպէս է: Եւ ճիշդ ասոր համար է կարծես որ գրեթէ միշտ նոր օրէնքներ եւ լրացումներ կ'առաջարկեն Ռայխսթակի մէջ, օրինական ճամբաներով ստանալու համար այն ինչ որ Թուրքը զարմանալի խաղով մը առաւ:

Ըստ ազգայնական կուսակցութիւններուն, որոնք Ռայխսթակի 493 անդամներուն մէջ 99 հոգի ունին, եընկի ծրագիրը գերի կը դարձնէ գերման ժողովուրդը եւ ատոր դէմ դնելու համար բերին օրինագիծ մը՝ «Ազատութեան օրէնք» (Freiheitsgesetz), կը պահանջուի ժօտաւորապէս՝ մերժում պատերազմի պատասխանատուութեան, վերացում վերսայլի դաշնագրի 231, 429 եւ 430 թիւ յօդուածներուն, մերժում եընկի ծրագրին եւ իրաւասութիւն, նախարարներու եւ կառավարութեան սխալ գործելու պարագային իբր դաւաճան հայրենիքի դատելու:

Առաջին ընթերցումով Ռայխսթակը ժերժեց այս վրանքաց եւ խիստ միապետական ծրագիրը, որ սակայն Volksbegehrenով, այսինքն ժողովուրդի «այո» փափաքով նորէն Ռայխսթակ եկաւ. այս անգամ դարձեալ մերժուեցաւ բայց կառավարութիւնը պարտաւոր է դիմելու Հանրաքուէի, ինչ որ միջին հաշուով 20 միլիոն քուէ կը պահանջէ, մինչ առաջինին համար 10 միլիոնը բաւական էր:

Նկատելով որ Ռայխսթակի քուէարկութեան մէջ հազիւ 80, իսկ երրորդ «պատժական» պարբերութեան համար միայն 60 ձայն ստացած է ծրագիրը, անկարելի է որ նոյն երեսփոխանական ժողովը ընտրող ժողովուրդը աչքի զարնող տարբերութեամբ մը քուէարկէ:

Բայց կայ ուրիշ կարեւոր պարագայ մը, որ Հուկընպէրկի (ազգ. կուս. վարիչ) մեծ յուսախաբութիւն պատճառեց: Հարուստ եւ զօրաւոր մարդ՝ պարտադրած էր ծրագրի ամբողջութիւնը կուս. ժողովներէն ներս, բայց երբ Ռայխսթակի մէջ ծրագիրը պարզաբանելու հրաւիրուեցաւ, լռեց, իրեն տեղ խօսեցնելով երիտասարդ երեսփոխան Օպերֆո՛րըն, իսկ արդէն ակամայ պարտադրուած շատ մը ազգայնական յայտնի քաղաքագէտ երեսփոխաններ մերժեցին ծրագիրը կամ ձեռնպահ մնացին, վերջը յայտարարելով նաեւ խմբակցութենէն հրաժարումն: Հրաժարողներուն մէջն են կոմս Վէսթարփ, նախկին նախարարներ ֆոն Շիլէ եւ ֆոն Քոյտըլ, ընդամէնը առայժմ 12 հոգի, որոնք առանձին տեղ պահանջեցին Ռայխսթակի Նախագահէն:

*
**

Ճիշդ այս օրին Հանրապետացու ընկերվարական խաղաղասէր քաղաքականութեան, 1924էն ասդին Գերմանիոյ համար միշտ արդիւնաւոր, դարձեալ մէկ պտուղը.— Հռենոսեան երկրորդ գօտիի, քոպլենցի պարպումը (նոյ. 30): Ժողովուրդը մեծ խանդավառութեամբ տօնեց իր ազատագրումը եւ անշուշտ ազգայնականներուն եւ ըմբոստներուն չի պարտիր այս: Բայց ընկերվարականներու ուրախութիւնը շատ չտեւեց, երբ դեկտեմբեր 5ին Ռայխսպանքի տնօրէն եւ փարիզի եընկի ծրագրի գերման Ա. պատուիրակ Շախթ, հրատարակեց իր նշանաւոր յիշատակագիրը: Կարելի չէ առայժմ պնդել թէ Շախթի այս քայլը շատոնց մտածուած. ձեւուած էր, ի շահ գերման ընդհանուր քաղաքականութեան: Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, եկաւ սանձ մը դնելու ոգեւորութեան, այլ մանաւանդ ազդելու եընկի ծրագրին մօտալուտ քննութեան եւ կառավարութեան տնտեսական — բարենորոգչական ուղղութեան վրայ: Վերի կասկածը անոր համար որ Շախթ կը յայտարարէ թէ վարչապետ Միւլլըր, արտաքին նախարար Քուրթիուս, տնտեսութեան նախարար Հիլֆըրտինկ եւ պ. Մոլտընհաուէր գիտէին ժողովուրդին մէջ իր կարծիքը հրապարակով յայտնելու պարագան: Ասոր դէմ կառավարութիւնը խիստ բողոք մը հրատարակեց անշուշտ, բայց մեր կասկածը կը մնայ կասկած:

Ի՞նչ կ'ըսէ Շախթ:— 7 յունիսին եընկի ծրագրին ստորագրումով կը վերջնաւոր իմ պաշտօնս, բայց ի զօրու ըլլալու եւ գործադրուելու համար անկէ վերջ Գերմանիոյ մէջ թէ դուրսը առնուած քայլերը կը ստիպեն զիս լուռ ականատես չմնալ այդ կարեւոր փոփոխութիւններուն առթիւ: Ես ստորագրեցի եւ յանձնարարեցի երկու պայմանով 1) Միասնական յանձնարարութիւնները եւ օրէնքները բոլոր մասնակցող պետութիւններէն անվերապահօրէն ընդունուին եւ յարգուին: 2) Գերմանիոյ նիւթական եւ տնտեսական քաղաքականութիւնը կանոնաւորուի այնպէս մը որ դիւրաւ տարգառնայ եընկի ծրագիրը: Վեց ամիս անցած է արդէն եւ չեմ տեսներ թէ օտար պետութիւնները կամ գերման կառավարութիւնը այս պայմանները նկատի առո՞ծ են: Ընդհակառակն, ինչ որ կը կատարուի, կը մտատանջէ զիս մեծապէս: Ծրագրին մէջ յիշուած է թէ գերման մասնագէտները միակամ են ոչ մէկ պարտաւորութիւն յանձն առնելու որ իրենց երկրի տարողութեան սահմաններէն վեր է. ատոր համար ալ ընդհանուր գումարը ոչ թէ գերմանացիներէն, այլ միայն պահանջատէրերէն տանելի նշանակուած է. մինչ գերմանացիները, ինչ որ ծրագրին մէջ ալ որոշ կերպով շեշտուած է, մի միայն նախատեսեալ ապահովական միջոցներուն ճիման վրայ է որ ժուռած են եընկի ծրագիրը իբր ամբողջութիւն յանձնարարելու (76): Եընկի ծրագիրը կը հաստատէ որ հատուցման խնդիրը ոչ թէ մինակ գերմանիոյ վերաբերեալ պարտականութիւն մըն է, այլ ըլլալով բոլոր պետութեանց շահերուն համապատասխան, ասոնց ամէնուն ալ աշխատակցութիւնը կը պահանջէ (168): Մինչդեռ այս պայմաններուն փոխարէն նոր առաջարկներ դրուած են, որոնք միլիառներու կը հասնին, առանց ուէ փոխարինութեան: Կառավարութիւնը դեռ չէ կանոնաւորած իր պիւտճէն եւ ցօրսի ծրագրէն մինչեւ Եընկինը կատարուած խնայողութեան համար տեղ բացուած է արդէն, մինչ օրէ օր նոր, աննախատեսեալ ելքեր մէջտեղ կ'ելլեն: Ո՞ր միացին, տնտեսական բարենորոգումը (մենաշնորհներ), տուրքերու նուազումը, տնտեսական բարգաւաճման սատարումը, նոր վարկերը եւն. եւն.: Ես կուզեցայ Եընկի ծրագրին հակառակորդներուն եւ Volksbegehrenի հերոսներուն դէմ, որովհետեւ անոնք կ'ուզէին մեր խելացի գործը խանգարել, բայց ճիշդ ատոր համար պէտք է պահանջեմ որ չեղծանուի Եընկի ծրագրին բուն ոգին:

*
**

Շախթ (նախկին ռամկավար) այսպէս կը խօսի քոպլենցի պարպումին եւ ազգայնականներու պառակտումէն վերջ... Զարմիտներ կը հարցնեն թէ՝ Հուկընպէրկի ազդեցութեան տակ գըտնուող «Օսթպանք» դրամատունը անել վիճակէ փրկելու համար պետական վարկ բացուելուն մէջ ալ արդեօ՞ք մատ ունի Շախթ-Հուկընպէրկ գործակցութիւն մը... Ամէն պարագայի, թէեւ Շախթի անձը մեծ դեր ունի գերման տնտեսութեան մէջ, բայց հաւանական է որ Լահէի երկրորդ խորհրդաժողովէն վերջ միայն վիճաբանուի այս խնդրին շուրջ Ռայխսթակի մէջ՝ ինչպէս առենին Շթրեզէման յանձնարարած էր մարգարէաբար: Պ. Ֆ.

ՀԱՐԻՒՐՆԵՐՈՎ ԿԸ ԳԱԼՔԵՆ ԴԷՊԻ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱ

ՊԷՑՐՈՒԹ, (Սեփ. Թղթ.).— Նորէն կը մեկնին անվերադարձ. չարա՜ն չարա՜ն, դէպի Նոր Աշխարհ, գտնելու համար իրենց հանգստեան կայան մը, գուցէ վերջինը:

Գագողները իրենց հանգրուան ընտրած են Հարաւային Ամերիկան: Պուէնոս-Այրէսը, Մոնթէ Վիտէոն, եւ ուրիշ վայրեր, ուր կայ ամերիկեան կլանող քաղաքակրթութիւնը:

Բարեկամ մը, ինծի հաղորդեց հետեւեալ տեղեկութիւնները, զորս ստացած է Մոնթէ Վիտէոէն.

— Ժողովուրդը այժմէն իսկ ապագայնացումի ճամբան բռնած է, որովհետեւ Ուրուկուէի կառավարութիւնը իր կրթական հաստատութիւններու դուռները լայնօրէն եւ ձրիաբար բացած է փոքրամասնութեանց ու մանաւանդ Հայերու առջեւ, տրամադրելով հայ մանուկներուն ո՛չ միայն դասագիրքեր, այլ պետական «օթօ»ներ, որոնց միջոցաւ, հայ տղաքը տունէն դպրոց, ու դպրոցէն տուն կը փոխադրուին: Այսպէս նաեւ ուրիշ վայրերու մէջ: Ու մի զարմանաք եթէ Հարաւային Ամերիկայի նորահաս սերունդը, արդէն իսկ այժմէն բռնած ապագայնացման ուղին, դառնայ թունդ ամերիկացի, թէ մտքով եւ թէ սրտով:

Անզօր է մեր ճիգը: Ու ամէն անգամ, երբ քարափէն ալի արգունքով կը բաժնուին մեր հարազատները, գլխիկոր, արդէն իսկ համակերպած օրուան սեւ աշխատանքին, կը մղուինք յառաջիկային մենք եւս մեկնելու:

Դեռ անցնող շաբթու ընթացքին աւելի քան հարիւր հոգի մեկնեցան, ու նոյնչափ եւ աւելին՝ սպասողներ կան ամէն շաբթու:

Զկայ մարդկային ձեռք մը որ ուզէ հասկցնել ու զարման գտնել թշուառութեան զոհերուն, որոնք միայն եւ միայն, չոր հացի մը համար է որ կը ձգեն Սուրիան ու Լիբանանը:

Ամերիկեան տոլարը շլացուցած է շատերը, եւ նոյնիսկ կարգ մը «մտաւորական»ներ միջոցներ գոյց կուտան մեկնելու:

Կառավարական այն հրահանգը, որուն համաձայն թոյլ չպիտի տրուի Հայերու մեկնումը դէպի Ամերիկա, երբէք տպաւորութիւն չձգեց ժողովրդական խաւերուն վրայ եւ մեկնողները այսօր նոյնքան շատ են, թերեւս աւելի, որքան անցնող երկու տարիներու ընթացքին:

Ֆրանսական եւ Հայ թերթերը արձանագրեցին մարզպանին յայտարարութիւնները Սուրիոյ մէջ կատարուելիք չինարարական աշխատանքներու մասին, որոնք պիտի սկսին յառաջիկայ գարնան, խոպան վայրերու մէջ:

Այս ձեռնարկը անշուշտ բարերար հետեւանքներ կ'ունենայ նկատի առնելով մեր անգործները, որոնց համար պիտի բացուի աշխատանքի ասպարէզ:

Ու գարձեալ հաւաստի աղբիւրներէ կը լսենք թէ, պիտի հիմնուին առեւտրական կարգ մը տուներ ու քանի մը գործարաններ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, օտար դրամատուններու եւ հաստատութեանց կողմէ:

Եթէ իրագործուին այս հաստատիքներըկրնանհամանափակել արտագաղթը: Մինչ այդ, մենք պէտք է ամէն գնով պայքարինք արտագաղթին դէմ, նկատի ունենալով մեր գաղութին կենսունակութիւնը, բաղդատմամբ Ֆրանսայի, Եգիպտոսի եւ Ամերիկայի գաղութներուն, ուր ուծացումը արմատ ձգած է արդէն:

Հայ գաղութներու մէջ, Սուրիան միակն է իբրեւ կեդրոնական հաւաքավայր ու ցաւով պէտք է խոստովանինք, որ եւ միակն է նաեւ իբրեւ երեսէ ձգուած, բարեգործական ու ազգային վերին մարմիններու կողմէ:

Արտագաղթի այս թափը չլաւելու համար կայ մէկ միջոց, օժտել այս գաղութը կրթակայաններով ու մանաւանդ աշխատիլ, տնտեսական քայքայումէն ազատել գաղութը որ օրէ օր, կը հիւծի կայաններու մութ խորշերուն մէջ:

Մեր ազգային ժարմինները, վերջապէս պէտք է ըմբռնեն որ իրենց անտարբերութիւնը կրնայ ծանր հետեւանքներ ունենալ:

Սուրիոյ գաղութը իրաւունք ունի սպասելու Բարեգործականէն մինչեւ մեր անհատ հարուստները, որ թօթափին իրենց թմբիրը եւ ձեռք տան փրկելու համար հարիւր հազարնոց բազմութիւն մը՝ ձերմակ ջարդէն:

ՊԱՐ ՍԱՄԷԼ

ՖՈՐԴԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Պոլիս թօփհանէի ինքնաշարժի գործարանին շինութիւնը աւարտած է: Գործարանը լուսաւորին պիտի սկսի բանիլ եւ օրական 25 ինքնաշարժ պիտի հանէ: Պէտք եղած պարագային կարելի պիտի ըլլայ օրական մինչեւ 100 ինքնաշարժ հանել:

Ինչպէս յայտնի է, գործարանինմէջ պիտի կազմուին միայն ինքնաշարժեր, Ամերիկայէն բերուած կտորներով:

ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

ԷՌՆԷՍԹ ԼԱՖՈՆԻ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄԸ

Նախագահ.— Խօսքը պ. Էռնէսթ Լաֆոնին է՝ պարզելու համար իր հարցապնդումը:

Էռնէսթ Լաֆոն.— Բարեկամս Մոնթէի եւ պ. Կէռնիւթի այնքան գեղեցիկ եւ յուզիչ խօսքերէն վերջ, պիտի հրաժարէի իմ անձնական կարծիքն ալ յայտնել՝ եթէ ներկայ վիճաբանութեան վերջին վարկեանները Խորհրդարանը ենթարկուած ըլլալ չթուէր ուրախ զգացումներու, յետոյ քաղաքական կիրքերու, որոնք անհրաժեշտ կը դարձնեն դարձեալ շեշտակի քննել այն խնդիրը, որ այսօր դրուած է ձեր առջեւ (ընդմիջումներ աջէն): Պէտք է խոստովանիլ որ այսօրուան վիճաբանութիւնը ամէնէն անհրաժեշտներէն եւ ամէնէն կարեւորներէն է, զոր երկար տարիներ ի վեր ճանչցած ըլլայ այս բեմը: Եթէ կը ձանձրացնեմ ձեզ՝ իրաւաբանութենէ ճառելով, ներողութիւն կը խնդրեմ. բայց այս բեմը իր պատմութեան ընթացքին ճանչցած է յաճախ իրաւաբանական վիճաբանութիւններ, որոնք երբեք արհամարհելի չեն եղած:

Ձեմ ուզեր խօսիլ առհասարակ ոստիկանութեան մասին. ատիկա բնաւ իմ զործս չէ: Ձեմ ուզեր խօսիլ առհասարակ ոստիկանութեան գեղծումներուն մասին. այդ չէ հարցը, որուն մասին պիտի վիճաբանինք այսօր: Վիճաբանութիւնը սահմանափակ է՝ եթէ ոչ իր բարոյական տարողութեամբ: զոնէ ուղղակի դրուած խնդրով: Իմ հարցապնդումս հաւաստ է, ես աչքերս կ'ուղղեմ ոչ թէ դէպի ապագան, այլ դէպի խիստ հեռաւոր անցեալը. եւ կը սահմանափակուիմ այսօրուան կառավարութենէն պահանջելով մեր հայրենակիցներուն, ձեր բարեկամներուն և նոյնիսկ ձեզի համար, վաղը — ինչպէս այսօր Ալմազեանի մը համար — զօրաւորութիւնը 1780ի արքայական յայտարարութեան եւ 1788ի հրամանագրին, որոնց մէկը կը ջնջէր Չարլսթանքը՝ միւսը՝ երկու հարցաքննութիւնները: (Ծափեր ձախէն եւ զանազան աթոռներէն:)

Նպատակ չունիմ վիճաբանելու ոստիկանապետ - վիպագիր Պալըքրայի հետ, որուն երեւակայութիւնը մեծապէս գնահատած է կառավարութիւնը պատերազմի վերջին օրերուն եւ վաղորդայնին: Անիկա հեղինակն է անթիւ ոստիկանական վէպեր՝ որոնք երբեք չեն կրցած երթալ մինչեւ փաստացի ամբաստանութիւն: Նպատակ չունիմ վիճաբանելու անոր հետ առհասարակ ոստիկանական գործերու մասին: Թող չպիտի տամ ոչ անոր, ո՛չ ալ մի ումն Պրնուայի — երբ Շէրլոք Հոլմս մը չունին, մարդիկ կը գոհանան Պրնուայով — ո՛չ ալ մի ումն Նիքոլի՝ ապատուանիլ ոստիկաններու կամ քննիչներու ետին, որոնք արհեստի բերումով երբեմն իրենց կեանքը վտանգելով, ձերբակալած են յանցաւորները: Անիկա գործողութիւն մըն է: Ինքնակ խոստովանութեանց փոքրիկ սենեակին գործողութիւնն ալ ուրիշ է: Ու որովհետեւ մէկ կողմը հերոսներ գտնուած են, պէտք չէ ընդունինք որ միւս կողմը սինլքորներ գտնուած են — բառերը կը գործածեմ այնպէս՝ ինչպէս պէտք է գործածել: (Ծափեր):

Պ. վարչապետը ըսաւ թէ չի հանդուրժեր որ ոստիկանները կամ ուրիշ պաշտօնեաներ դեկոյց տան կամ «տեսակցութիւն» ունենան: Բայց ես այն տպաւորութիւնն ունիմ որ իր ստորադասներէն ոմանք չեն հանդուրժեր իր հրամաններուն: (Ծափեր եւ ծիծաղներ ձախակողմէն):

Այսօր մեր գործը դատական ոստիկանութեան հետ է. խօսքս կ'ուղղեմդատականնախարարին: Արդ, կը հարցնեմ թէ՝ այսուան վարչաձեւին մէջ ի՞նչ բան ժին ունի կամայականութիւնը: Յատկապէս կը գործածեմ այս չափաւոր բառը, որ հանդուրժելի է կառավարութեան համար: Բազմաթիւ դատական նախաքայներ ըսած են թէ ամէն ինչ յանձնուած է հարցաքննիչ դատաւորին եւ թէ իրենք տալիք պատասխան չունին: Այսօր կայսակայն իրողութիւն մը. դատաւորի վրայ կը ձնան անոնք զորս յանցաւոր կը նկատեն վերջերս պատահած դէպքի մը համար: Անոնք կը շարունակեն դեռ գործել ազատօրէն: Ձարիքը ըլլայ կ'ըսէին երէկ, դեռ այսօր ալ կ'ըսենն: Ու աւելի զէշն այն է որ անոնք կը շարունակեն դեռ խառնշտակել այն գործը, որ գաղթակղութիւն յարոյց եւ բողոքներու պատճառ դարձաւ կարելի էր ժամանակաւոր միջոցներ ձեռք առնել:

Չարցուցէ՛ք պ. Պալըքրայի, որ պիտի ըսէ ձեզի թէ ի՛նչպէս կը վարուին կասկածելիներու հետ, նոյնիսկ երբ դեռ չէ հաստատուած անոնց յանցաւորութիւնը: Եթէ կասկածելիներ կան, յանձնեցէ՛ք զանոնք պ. Պալըքրայի, կամ այսպիսի ժարդոց՝ որոնց անոնց դէմ պիտի գործադրեն Պալըքրայի մեթոտը: Պիտի տեսնենք թէ այդ ձեւով ի՛նչպէս, գոնէ ժամանակաւորապէս, պարկեշտ ժարդիկը կրնան պաշտպանուիլ կարգ մը ոստիկաններու դէմ, որոնց մեթոտները կը վրդովվեն մեզ եւ պէտք է վրդովեն ձեզ ալ:

Ո՞հտանո՞ց թէ պատժական օրինագիրքը, Ալմազեանի խնդրին մէջ դէպքերը հաստատուած են: Այդ մասին կառավարութեան անդամներն իսկ չեն տարակուսեր: Եւ յետոյ, Ալմազեանի դէպքը պատճառ դարձաւ որ ամէն մարդ իմանայ Պ. Պալըքրայի մեթոտները: Այս բանը տեղի կ'ունենար երէկ, առի՛ր օր, ասիկա պիտի շարունակուի վաղը, եթէ կառավարութիւնը կոթնած Խորհրդարանի կամքին վրայ՝ յարգել չտայ օրէնքի եւ բարոյականի տրամադրութիւնները, որոնք ցարդ դանց առնուած չէին:

Դատական ոստիկանութեան դէմ եղած մեղադրանքն այն է որ այդ մարմինը պատժական օրինագրքի եւ յաջորդական օրէնքներու ուղածը չէ: Օրէնքը կ'ըսէ թէ՝ դատական ոստիկանութեան պաշտօնը կը սկսի այն պահուն՝ երբ ոճիրը կը զործուի. կը վերջանայ այն պահուն՝ երբ հարցաքննիչ դատաւորին կը յանձնուի զործը: Դատական ոստիկանութիւնը հարցաքննիչին պէտք է յանձնէ իր նախնական քննութեանց ամբողջ թղթածրարը, եւ ոչ թէ դաղտնի թղթածրարի կազմը: Դաղտնի թղթածրարներու կազմութիւնը օրէնքէ դուրս եւ օրէնքի հակառակ կատարուած մեթոտներէն մէկն է:

Ուրիշ մեթոտ մըն է՝ չարաշանքի դրութիւնը, որ հին ըլլալէն կը մնայ: Ձեմ կարծեր թէ գտնուի հանրապետական որեւէ նախարար, որ կարենայ պաշտպանել այսպիսի մեթոտներ: Հոս կուսակցական խնդիր չկայ: Հանի մը տարի առաջ ձերակուտի բեմէն ձերակուտական կանն եւ փաստաբանական կճառի նախագահ Պիւսոն Պիլլո աւելի պերճախօս լեզուով կը ժամանակէր ա՛յն զոր այսօր համեստօրէն կ'աշխատիմ պարզել ձեր առջեւ:

Ո՛չ, չկայ որեւէ հանրապետական նախարար — եւ արտաքին նախարարին ներկայութիւնը ցոյց կուտայ թէ մեր վիճաբանութեամբ ո՛րքան շահագրգռուած է Եւրոպան...· (Ծափեր եւ ծիծաղներ):

ՊԱՂԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայ Գրական Ակումբի 6 դնկերները, շաբաթ օրուան հաւաքոյթը նուիրուեցաւ վիճաբանութեան Հայաստանի գրականութեան մասին։ Սրահը լեցուն էր, չատերը ոտքի վրայ մնացին։

Պ. Ն. Ադոնց հաւաքոյթը բացելով՝ քանի մը չերմ խօսքեր հասարակութեան ներկայացուց Պ. Վահան Թէքէեանը։ Ան յետոյ առաւ Ա. Խոնդկարեանը, որ խոստանալով առանձին զեկուցումը նուիրել պրոլետարական գրականութեան՝ համառօտակի ներկայացուց անոր ծագումն, զարգացման եւ արդի վիճակի փուլերը։ Պրոլետգրականութիւնը տեսակ մը պալատական գրականութիւն է եւ ոչ մէկ կապ ունի սովորական գրականութեան հետ։ Անոր նպատակն է ծառայել Կոմկուսին, անկէ չպէտք է յետնի էր, թէ Կոմկուսը կ'օգտագործէ ամէն մէկ առիթ՝ Խորհրդային երկիրներուն, Հետեւաբար եւ Հայաստանի մէջ պրոլետգրականութիւնը դրուած է այնպիսի պայմաններու մէջ, որ զարգացման ո՛չ մէկ հնարաւորութիւն ունի։ Հակառակ զեկուցողի լաւատեսութեան, Հայաստանի գրականութիւնը Կոմկուսի տիրապետութեան տակ կրնար զարգանալ։

Ն. Սասունի կանգ առաւ անհատ գրողներու վրայ եւ գտաւ, որ քանաստեղծութեան ամէնէն մեծ դէմքը, Պ. Դուրեանի մահուընէն՝ Ե. Չարենցն է. ուրիշ աչքի զարնող ուժեր չկան։ Իր «Ամենապոէմ»ը, «Ամբոխները երգ կ'արարուած», «Չարենցնամէն», «Ցաւաւանդ «Երկիր Նայիրի»ն եւ ուրիշներ են հայ գրականութեան մէջ։ Սխալ է «Երկիր Նայիրի»ն հաւասարել պարսաւագիր ոտանաւորներ կեանքի։ Արձակի մէջ ալ շարք մը նոր, խոստումնալից անուններ. Ակսէլ Բակունցը առանձին մէջ առաջնակարգ տեղ կը գրաւէ։ Անհիմն է տարբերութիւն դնել Հաւաստեղի եւ Բակունցի գիւղերուն մէջ եւ Հայաստանի գրականութեան հարցը, իր վերջին խօսքին մէջ, զեկուցանող Ս. Վրացեան առաջարկեց մէկ-երկու երեկոյ ալ յատկացնել գաղթահայ արդի գրականութեան։ Ապա, ժամանակի կարճութեան պատճառով, քանի մը խօսքով պատասխանեց հակաճառողներուն։ Նորէն պնդեց, որ հակառակ կոմկուսի տեսակէտ պրոլետ քաղաքականութեան, գրականութիւնը Հայաստանի մէջ անպայման կը զարգանայ եւ նոր ուժեր առաջ կուգան։ Այդ չի նշանակեր, ի հարկէ, որ Հայաստանի այսօրուան գրականութիւնը աւելի բարձր է արտասահմանի հայ գրականութենէն. ընդհակառակն, վերջինն աւելի հարուստ է եւ կատարեալ եւ աբաբառ, բովանդակութեամբ աղքատ է, տեղացիական, մարդկային եւ համամարդկային արժէքէ զուրկ, ստեղծագործական ազատութիւն չկայ եւլն.։ Միւս կողմէ ամուր կապուած է երկրի եւ ժողովրդի հետ եւ այս տեսակէտով ներշնչման աւելի կենդանի աղբիւրներ ունի։ Գաղթահայ գրականութիւնը աւելի հարուստ է, աւելի մշակուած եւ կատարելութեան աւելի բարձր աստիճաններու հասած է։

Ընդմիջումէն ետք խօսք առաւ Վ. Ազգէն Նուշանեան, որ վեր հանեց խորհրդային գրականութեան դրական կողմերը՝ հակադրելով քաղքենի գրականութեան։ Բնական գտաւ Կոմկուսի քաղաքականութիւնը եւ գրականութեան հանդէպ գործադրած միջոցները։ Մեր համակրանքը պէտք է ըլլայ պրոլետգրականութեան կողմը, քանի որ ան ապագայի, յեղափոխական զանգուածներու գրականութիւնն է եւ ոչ թէ քաղքենի գրականութիւն, որ դատապարտուած է մահուան։ Ըստ էութեան խորհրդային իշխանութիւնը գրականութեան մասին կը բանեցնէ նոյն միջոցը, ինչ որ եւ քաղքենի իշխանութիւնները. հոս գրականութիւնը կը ծառայէ դրամատիրութեան, հոն՝ աշխատաւորութեան։ Գալով խորհրդահայ գրականութեան, ամէնէն աչքի զարնող դէմքը Զարենցն է, որ չափով մը արեւմտահայ գրականութեան եւ արեւմտեան գրողներու ազդեցութեան տակ է։ Ներքին մէջ՝ (Գուրգէն Մահարի եւլն.) աչքի զարնող ուժեր չկան։ Գաղթահայ գրականութիւնը անհամեմատ աւելի մըշակուած է, աւելի հարուստ, աւելի նուրբ ու կատարեալ. հին յատնի գրողներէն զատ կան եւ տաղանդաւոր նորերը։ Ճիշդ է, որ Հայաստանի գրականութիւնը զարգացման աւելի կարողութիւններ ունի, բայց արդի գաղթահայ գրականութիւնը աւելի բարձր է։

Քանի որ արտայայտողներու մեծ մասը ուղղակի կամ անուղղակի շօշափեց Հայաստանի եւ արտասահմանի հայ գրականութեան համեմատութեան հարցը, իր վերջին խօսքին մէջ, զեկուցանող Ս. Վրացեան առաջարկեց մէկ-երկու երեկոյ ալ յատկացնել գաղթահայ արդի գրականութեան։ Ապա, ժամանակի կարճութեան պատճառով, քանի մը խօսքով պատասխանեց հակաճառողներուն։ Նորէն պնդեց, որ հակառակ կոմկուսի տեսակէտ պրոլետ քաղաքականութեան, գրականութիւնը Հայաստանի մէջ անպայման կը զարգանայ եւ նոր ուժեր առաջ կուգան։ Այդ չի նշանակեր, ի հարկէ, որ Հայաստանի այսօրուան գրականութիւնը աւելի բարձր է արտասահմանի հայ գրականութենէն. ընդհակառակն, վերջինն աւելի հարուստ է եւ կատարեալ եւ աւելի շատ ձեռնհաս գրողներ ու դրական արժէքաւոր արտադրութիւններ ունի։ Պատճառը՝ բռնապետութեան խժդժութիւնները են Հայաստանի մէջ, բազմաթիւ հայ մտաւորականներու պանդխտութիւնը արտասահմանի մէջ։ Սակայն, գաղթահայ գրականութիւնը ունի անբուժելի հիւանդութիւն մը, երկրին եւ ժողովուրդէն կտրուած ըլլալը, մինչդեռ Հայաստանի գրականութիւնը կը գտնուէր անոնց ձեռքը...»։

Հայկինոն կրնայ վստահ ըլլալ թէ իր այս ձեռնարկը մեծ յաջողութիւն պիտի գտնէ, մանաւանդ Դաշնակցականներու մէջ...։ Մենք հիմակուց արդէն՝ կը ծիծաղինք իրենց վրայ...։

Նախատեսուած է նաեւ արտադրել 25 դպրոցական եւ այլ մշակութային նկարներ։

ՀԻՆԳ ՏԱՐԻ ՅԵՏՈՑ

Ազէքսանդր Ցիւմա Հօր վէպին հետեւողութեամբ գրուած զուարճալիք մը չէ այլ լուրջ ծրագիր մը,— Հայաստանի Տնտեսական ծրագիրը, որուն համաձայն, հինգ տարի յետոյ, Հայաստան պիտի ներկայացնէ հետեւեալ պատկերը։ Նախ, պիտի Հաստատուի էլեկտրակայաններու խիտ ցանց մը։ 1921ին, ընդամէնը, Հայաստանի մէջ կային 2639 կիլովատ ուժով էլեկտրակայաններ. հնգամեակի վերջը, բոլոր էլեկտրակայանները պիտի ունենան 48,500 կիլովատ, պիտի ըլլայ 25 միլիոն րուբլի հիմնական ծախս։

Բամպակի ցանքերու խտացման շնորհիւ, հնգամեակի վերջը ընդարձակուած պիտի ըլլայ մանածի արդիւնաբերութիւնը. գործարաններու մէջ իլիկներու թիւը պիտի բարձրանայ 100,000ի. կարկաններունը՝ 2500ի։ 1932-33ին մանածի արդիւնաբերութեան ընդհանուր գումարը պիտի կազմէ 48,800,000 րուբլի, իսկ հնգամեակի ընթացքին ծախք պիտի ըլլայ 20 միլիոն։

Ջանգեզուրի եւ Ալլահվէրտիի հանքերուն մէջ, պատերազմէն առաջ, միջին հաշուով կը հանուէր 4600 թոնօ պղինձ։ Ըստ հնգամեայ ծրագրի, 1932 33ին պիտի արտադրուի 8120 թոնօ։

1932-33ին կարբիդի արտադրութիւնը պիտի հասնի 2 միլիոն 652.700 րուբլիի։ Ալլահվէրտիի մէջ պիտի կառուցուի ծծմբաթթուի գործարան, տարեկան 8400 թոնօ արտադրական տարողութեամբ։ Զորագէսի ջրակայանի ուժով, Ղարաքիլիսէի մէջ պիտի բանի ազոթային պարարտանիւթի գործարանը, որ առաջին տարիներու ընթացքին՝ պիտի ունենայ 20 հազար թոնօ արտադրական տարողութիւն։ Ալլահվէրտիի գործարանին կից՝ պիտի կառուցուի նաեւ ծծմբարջասպի գործարան։ Քիմիական արտադրութեան համար, ծախք պիտի ըլլայ 4,500,000 րուբլի։

Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի Լենինականի շաքարի գործարանին։ Երեւանի եւ Ալտարակի մէջ պիտի կառուցուին նաեւ պահածոյի գործարաններ։ Գինիի եւ գոնեակի արտադրութիւնը հնգամեակի վերջը պիտի հասնի 3 միլիոն 611,900 րուբլիի։ Հնգամեակի ընթացքին, կաշեգործութեան վրայ պիտի ծախսուի 29,5 միլիոն, վերջն ստանալու համար 57,5 միլիոն։

Արթիկի տուֆի արտադրութիւնը պիտի բարձրանայ 1,5 միլիոն թոնօյի։ Ուռանց երկաթուղիի, անոր հիմնական ծախքը պիտի ըլլայ 8,5 միլիոն րուբլի, պիտի կառուցուի նաեւ կիրի եւ գաճի գործարան. միւս շինանիւթերն են կրանիտը, բազալտը։

Ծրագրուած է փամբակի մէջ կառուցանել կրանիտի եւ մարմարի վերամշակման գործարան, Երեւանի մէջ՝ միայն մարմարի մշակման, իսկ Գուլաքերանի մէջ, բազալտի ձուլման գործարաններ։

Դարձեալ, այս հնգամեակի ընթացքին, Երեւանի մէջ պիտի հիմնուին փայտի մշակման գործարան. Զանգեզուրի մէջ՝ սղոցարան, Սեւ Քարի մէջ երեք շարժական գործարաններ։ Այս շինութիւններուն պիտի յատկացուի 3 332,000 րուբլի։

Հաստատուած է նաեւ Հայաստանի արդիւնաբերութեան մէջ կատարուելիք գիտական-հետազօտական աշխատանքներու հնգամեայծրագիրը։ Այս աշխատանքին յատկացուած է 2,207 հազար րուբլի, որուն մէկ մասը պիտի Հայթայթուի պետական գանձէն, միւսը արդիւնաբերութենէն։

ՀԱՅ ԿԱՄԱԻՈՐՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կը յիշեցնենք թէ՝ այս իրիկուն է որ տեղի կ'ունենայ Հայ կամաւորներու պարահանդէսը Salle Hocheի մէջ, ֆովանաւորութեամբ մարաջախտ փէթէնի։ Ներկայ կ'ըլլան Ֆրանսացի յայտնի դէմքեր։ Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին օտար եւ հայ անուանի արուեստագէտներ։ Երեք մեծ նուագախումբեր։ Բազմաթիւ անակնկալներ։

Հայ կամաւորներն են՝ որ բոլորուած հայկական եռագոյնին շուրջ, Ֆրանսական մայրաքաղաքին մէջ մեծ աշխատանք կը կատարեն՝ հայութիւնը ճանչցնելու համար հիւրընկալ ժողովուրդին։ Կ'արժէ քաջալերել իրենց ճիգերը։

LE «CAFÉ MARTIN»

Երկար ատեն է որ պարզապէս գիներու կրած փոփոխութիւնները կը ծանուցանեմ, առանց մեկնաբանելու Սուրճի հրապարակին կացութիւնը։

Իրօք, ինչպէս քանիցս արձան ունեցած եմ ըսելու, արտադրող գլխաւոր երկրին մէջ հաստատուած էր կազմակերպութիւն մը, որ կը կանոնաւորէր ժամանումները, եւ ընդհ. սպառումին վրայ՝ բերքին մնացորդ մասը կ'ամբարէր եւ կը պահէր եւայլն, կ'ընէր ինչ որ պէտք էր նպաստելու համար որ գիներու ընթացքը կանոնաւորուի բնականոն կացութեան մը մէջ։ Շնորհիւ այս տեսական միջամտութեան եւ այս գործողութեան մէջ մտցուած կարեւոր դրամագլուխներուն, գիները ենթարկուեցան բարձրացման եւ անկման շարժումի, բայց առնասարակ մնացած են բարձր մակարդակի վրայ։

Ներկայիս կացութիւնը բոլորովին փոխուած է եւ գիները յանկարծ ինկան։

Նախ շատ դժուար եղաւ հասկնալ թէ այս շարժումը վաղանցո՞ւկ էր, ինչպէս ուրիշ նիւթերու համար· կամ եթէ սուրճը ձգուէր ինքն իր վիճակին, անընդհատ աճող ցանքով եւ նշանակելի բերքով, պիտի կըրնա՞ր ճնշել գիներուն վրայ եւ արգիլել անոնց բարձրացումը։

Թէեւ դեռ չենք կրնար բացարձակ հաւաստիք մը տալ այս կամ այն ուղղութեամբ, սակայն կը թուի թէ պէտք է հիմ մը հաստատուի որ զգալի կերպով վար ըլլայ՝ վերջին տարիներու գիներէն։

Իմ գիտնս, որ արդէն քիլոկրամի վրայ իջած էր 0,ֆր· 80, յետոյ՝ 1,20 սեպտեմբերի վերջին շաբաթներէն ի վեր, այսօր նորէն իջած է 1 ֆր.20 եւ հետզհետէ որ գիները կայունանան, նոր նուազումներու պիտի ենթարկուի։

Հիմակուց իսկ, «CAFÉ MARTIN»ը պիտի ծախուի կէս քիլօն 11ֆր.20ի (5ֆր.60 քառորդ քիլօն) իմ գլխաւոր վաճառատան, մանաճիւղերուս եւ Փարիզի ու արուարձաններու մթերանոցներուս մէջ։

Գաւառի մթերանոցներուն մէջ՝ 11ֆր.40'կէս քիլօն(5ֆր.70 քառորդ քիլօն)· Միլուզի եւ Մարպրուքի մէջ՝ 12 ֆր. կէս քիլօն (6 ֆր. 250 կրամը)։

Է.Օժ. ՄԱՐԹԻՆ
34, Rue Joubert, Paris
Tél. { Gutenbeag 20—43 / Gutenberg 16—32 / Central 10—08

Մասնաճիւղեր եւ արուարձաններ
ՓԱՐԻԶ — ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐԸ
ԳԱՒԱՌԻ ՄԷՋ

Ծ.

ՃԱՇԱԿի տէր կնոջ մը համար՝ ահա սիրուն նուէր մը «Caprice»ը, վերջին նորոյթը F. SORBIER, 11 Rue Lafayette, Paris· Ծ.

ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 32 —

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.
ՆՈՐ ՁԵԻ ԿԵԱՆՔԸ

Ուրնէ լուռ մնաց վայրկեան մը։

— Ներեցէ՛ք որ հարցում մը ընեմ, ըսաւ, Սէլէստէն եւ ես աշխարհ եկանք առանց դրա՞ծ, ի՞նչպէս պիտի ապրինք։

— Օ՜... պատասխանեց պէտ, ժպտալով, այդ մասին ալ շատ բան խօսուած է։ Ամերիկայի մէջ գրեթէ անհետացած է, գործաքանչիւրը կը ստանայ արմատուր (asouche) տեսր մը, որուն միջոցաւ կը ստանայ ամէն ինչ որ անհրաժեշտ է գոյութեան, կեանքի մաքրանոցին մէջ չտուի՞ն այդ տետրերէն.

— Անշուշտ այս պիտի ըլլայ, ըսաւ Ուրնէ, գրպանէն տետրակ մը հանելով։

— Ճիշդ այդ է։ Անոնցմէ հետզհետէ պիտի փրցնէք թերթերը եւ անոնց փոխարէն թաղին մէջի խանութները պիտի հայթայթեն ձեզ պիտանի բաները։ Որակը եւ քանակը կը տարբերին ենթակային պաշտօնին համեմատ եւ կերակուրն ալ ընդունած ըլլալով, ինչպէս տեսաք, այս գործիքը կուտայ դրական արդիւնքներ։ Ուրաքանչիւր ոք կը ստանայ իր աշխատանքին համեմատ... գոնէ տեսականօրէն։

— Խարդախութիւններ չե՞ն պատահիր։

— Անտարակոյս եւ յաճախ, թէեւ շատ խստօրէն կը պատժուին գեղծարարները։

Պետութիւնը կը կառավարէ ամէնն ալ, կը մտնէ ամէն մէկուս կեանքի մանրամասնութեացը մէջ եւ կը պահանջէ՝ որ ամէն մարդ ալ ծառայէ իրեն։ Ասոր փոխարէն կ'ապահովէ ձեր նիւթականը եւ մինչեւ իսկ բան մըն ալ աւելի, ինչպէս օրինակ, այս գործիքին ձրի գործածութիւնը։

Եւ գոյց տուաւ հեռատեսը, որ իր աղօտ ապակիով զետեղուած էր հիւրասրահի սեղանին վրայ։

— Խղճմ փոխարինութիւն...ըսաւ Ուրնէ, կարծեմ գժուարաւ պիտի համակերպիմ կենցաղի մը, որ իրաւունք չիտար ինձ մինչեւ իսկ հաճոյքներս կամովին ընտրելու։

— Գիւղերու մէջ, ըսաւ պէտ, աւելի ազատ են մարդիկ, որովհետեւ հսկողութիւնն աւելի գժուար է։ Այսպէս՝ կեդրոնական նահանգներու երկրագործները կը մերժեն ցարդ սննդական գեղատեսր կլլել փոխան կերակուրի։

— Ես ալ գիւղ կ'երթամ ուրեմն, ըսաւ Սէլէստէն, աշխուժիւ։

— Բայց պիտի ստիպուիք երթալ այնտեղ ուր որ իրենք որոշեն։

— Եւ Ամերիկացիները կը հանդուրժե՞ն այս բռնապետութեան։

— Այս վարչաձեւը պարտադրուած է գօրաւոր ոստիկանական կազմակերպութեամբ մը, որ բնաւ կատակ չի վերցներ։ Վերջ ի վերջոյ երբ մարդու ինուդն եւ քնակարանն ապահովուած են, մնացեալը երկրորդական կարեւորութիւն ունի։

Մինչդեռ անոնք կը խօսակցէին այսպէս, Սէլէստէն տան ամէն կողմերը աչքէ անցնելով կը զբաղէր։

— Պարոն, պոռաց յանկարծ, եկէք անգամ մը։

— Ո՞ր կողմը։

— Ներքանգքին ծայրը։ Ախոռ մը կայ այնտեղ։

Ինչ որ Սէլէստէն ախոռ կը կոչէր, կառատունն էր։ Այնտեղ կային երկու պտուտակաթեւ օդանաւեր նման անոնց, որոնցմէ շատ տեսած էին արդէն, երկու չմուշկ եւ չորս հոգինոց ինքնաշարժ մը։

— Ասոր հաւնեցայ, ըսաւ Ուրնէ, ինքնաշարժը քննելով. բայց ասոնք ալ մեր ժամանակին ուռնգածներուն նման կը վազե՞ն։

— Մօտաւորապէս, ըսաւ պէտ։ Ես ուսումնասիրած եմ ձեր մեքենականութիւնը, որ բաւական հանճարեղ էր. այս ալ մէկ հնարքն է սկզբունքներէն յառաջ եկած է. բայց այլեւս արագութիւն փոխոյ չծակ չկայ. բաւական է այս ոտնարանին վրայ կոխել արագացնելու կամ դանդաղեցնելու համար վազքը։

Սէլէստէն հետաքրքրուեցաւ գիտնալու թէ ո՞ւր է վառելանիւթի ընդունարանը։

— Ընդունարան չկայ, ըսաւ պէտ։

— Ոչ ալ գլան, բացագանչեց Ուրնէ։

— Ուրեմն ինչպէ՞ս կը շարժի։

— Վաթսուն տարիէ ի վեր, պատասխանեց Գաբրիէլ պէտ, քարիւղի շարժիչները բոլորովին անհետացած են, ինչպէս նաեւ շոգեշարժ մեքենաները, մինչեւ իսկ ամենայետնեալ երկիրներուն մէջ։

— Եւ այդ ամենայետնեալ երկիրներ կոչածնիդ ո՞րոնք են։

— Սուտանը, Թիպէտը, Հրոյ երկիրը, օրինակի համար։ Այ՛ն բան էլեկտրականութեամբ կը շարժի այն օրէն ի վեր որ թեթեւ կուտակիչներ հնարուած են այժմի արտադրութեան համար։

— Թեթեւ կատակի՞ջ...կրկնեց Ուրնէ։

— Այո՛...պէտք է դասաւանդութիւն մը ընեմ, բայց պիտի աշխատիմ հակիրճ ըլլալ։

Հարիւր տարի առաջ այսինքն ձեր կեանքի առաջին շրջանին, հարկաւ կարդացած էք գիրքեր կամ յօդուածներ, որոնց հեղինակները կը նախատեսէին թէ մօտ ժամանակէն ածուխ եւ քարիւղը պիտի հատնին կամ պակսին»։

եթէ խռովութիւններ ծագին Եգիպտոսի մէջ, Ջրանցքը պահպանող անգլիացի զինուորները Նուբէ զրկուելու վտանգին կրնան ենթարկուիլ։ Անոնցմէ 20 տարի պէտք պիտի բլլայ Միացեալ պահակազօրք մը պատսպարելու կարող պահականոց մը շինելու համար»։

Թուրք գործավարի մը խաչագողութիւնը

ՊՈԼԻՍ 12 դեկտ.— Առեւտրական նախկին գործավար Ալի Ճէնանի սուրիական սահմանագլուխն անցաւ՝ միասին տանելով 1.200,000 ֆրանք՝ զոր կողոպտած էր ի վնաս իր երեք ընկերակիցներուն։

Ինչպէս կը յիշուի, Թուրք նախկին գործավարը, որ գերմանեւթուրք առեւտրական դաշնագրի բանակցութիւնները վարողն էր, ասկէ առաջ ձերբակալուած եւ մէկ տարի բանտարկութեան դատապարտուած էր՝ իր վարչութեան յանձնուած հանրային գումարները մսխած բլլալու ամբաստանութեամբ։ Բանտարկութեան պատիժը յետաձգուած էր։

Սուզանաւերը պիտի վերցուին

Գրած էինք թէ Իտալիա եւս յարած է Անգլիոյ եւ Ամերիկայի տեսակէտին՝ պահանջելու համար սուզանաւերու (ընդծովեայ) չնչումը։

«Թայմզ»ի Հռոմի թղթակիցը կը հաստատէ այս լուրը, ըսելով որ իտալական կառավարութիւնը երկար ու մանրակրկիտ քննութենէ մը յետոյ, յանգած է այս եզրակացութեան։

Այսպէս ուրեմն, երբ բացուի Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովը, Իտալիոյ արտաքին նախարար կրանտի պիտի յայտարարէ որ՝ եթէ Անգլիա եւ Ամերիկա որոշած են այս քաղաքականութիւնը չատագովել ծրնեւի զինաթափութեան խորհրդաժողովին մէջ, Իտալիա պիտի կանգնի անոնց կողքին։

Իտալիա այս տեսակէտը պիտի պաշտպանէ՝ առանց նկատի առնելու թէ ինչ կը մտածեն Ֆրանսա եւ Ճափոն։ Միայն թէ երեք պետութեանց այսպիսի որոշում մը տալը չի բաւեր սուզանաւերը չնչելու համար աշխարհիս երեսէն, այլ անհրաժեշտ է որ բոլոր ազգերը համաձայնին ատոր։

Նախ քան Լոնտոնի ժողովին բացուիլը, Ճափոնի պատուիրակները պիտի հանդիպին Ուաշինկթընի դեկտ. 16ին՝ նախապատրաստական խորհրդակցութիւններ կատարելու համար։ Ամերիկա կ'առաջարկէ 5—5—3ի համեմատութիւնը՝ Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Ճափոնի համար։ Ճափոնական պատուիրակութիւնը պիտի առաջարկէ որ յածանաւերու համար այդ համեմատութիւնն բլլայ 10—10—7։

Ուսանողական մեծ ցոյցեր Ռումանիոյ մէջ

Անցեալ տարի Ռումանիոյ մէջ ազգայնական ուսանողները բուռն ցոյցեր կատարած էին իրենց հրեայ եւ ընկերվարական ընկերներուն դէմ։ Այդ ցոյցերու տարեդարձին առթիւ, առջի օր՝ Պուքրէշի մէջ, բազմաթիւ ուսանողներ՝ ատրճանակներով զինուած՝ գաղտնի ոստիկանի հանգամանքով ներկայացան Մեծ Արեւելքի օթեակը, ուր ժողով կը գումարէին ազատ որմնադիրները։ Ուսանողները յանկարծ «ձեռքերը վե՛ր» պոռացին եւ ներկաները դուրս քշելէ յետոյ, կողոպտեցին դիւանաթուղթերը։

Ոստիկանութիւնը, որուն լուր տրուեցաւ հեռաձայնով, յաջողեցաւ ձերբակալել ցուցարարներէն մաս մը։

Թմշվարի մէջ, ուսանողները պաշարեցին «Թմշվարի Հիրլափ» հունգարերէն թերթին խմբագրատունը, ջարդուփշուր ըրին ապակիները, եւ դուրս քշեցին խմբագրապետն ու աշխատակիցները։ Զինուորները գործակցեցան ոստիկաններուն՝ ցուցարարները ցրուելու համար։

Ուսանողները յետոյ ապարդիւն յարձակում մը գործեցին բանտին վրայ, փորձելով ազատ արձակել կարգ մը բանտարկեալներ։

Քլուլի մէջ ալ ուսանողները կողոպտեցին հունգարերէն «Էլլէնզէք» թերթին խմբագրատունը։ Հոս ձերբակալուեցան շուրջ 100 հոգի։

Այս երկու հունգարերէն թերթերը գրած էին թէ ուսանողները Բրայովայի մէջ հակահրէական խժդժութիւններ կատարած են։ Ուսանողները պահանջեցին որ յայտնուածով մը հերքեն այդ լուրը։ Թմշվարի թերթը մերժեց։ Քլուլինը հերքեց լուրը, բայց ուսանողները դարձեալ գոհ չմնացին եւ յարձակեցան։

Մէլլըն-Պէրանժէ համաձայնութիւնը

Ամերիկայի երեսփոխանական ժողովը 100ի դէմ 239 քուէով վաւերացուց Մէլլըն-Պէրանժէ համաձայնագիրը, որով կը կարգադրուի Ֆրանսայի պարտքը հանդիպ Մ. Նահանգներուն։ Ըստ այս համաձայնագրին, Ֆրանսա պիտի վճարէ 4,230 միլիոն տոլար՝ բաժնուած տարեվճարներու վրայ, որոնց վերջինը՝ 1965ին։

Ֆրանսական խորհրդարանը արդէն վաւերացուցեր էր այս համաձայնագիրը։ Կը մնայ Ամերիկեան Ծերակոյտին վաւերացուիը։ Կը կարծուի թէ Ծերակոյտին մէջ որոշ դժուարութիւններու պիտի բախի, հակառակ արագ վաւերացումին համար նախագահ Հուվըրի յանձնարարութեան։

Ցուկաստանի նախագահը

Ցունաստանի կուսակցութեանց վարիչները ժողով գումարելով, վարչապետ Վէնիզելոսի պաշտօն տուին ընտրել Հանրապետութեան նախագահի թեկնածուն հետեւեալ երեք անձերու մէջէն—Զայիմիս, Քաֆանտարիս եւ Սոֆուլիս։ Ժողովականները պիտի մասնակցին նախագահի ընտրութեան։ Կոնդաս ժակեդոնիոյ կառավարիչ պիտի կարգուի։

Տարին 13 ամիս

Նիւ Եորքի առեւտրական մեծ տուներէն մէկը կը ծանուցանէ թէ յունուար 2էն սկսեալ իր գործերը պիտի կազմակերպէ տարին 13 ամսուան հիման վրայ։ Հաշուակալութիւնը ըստ այնմ պիտի կազմէ. ամսականները ամիսը 4 շաբաթուան հաշիւով պիտի վճարէ։

Դեռ չէ որոշուած թէ 13րդ ամսուան անունը ի՛նչ պիտի ըլլայ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՓԵՐԷԹ

Հայ «Տրամ - Օփերէթ» խումբը՝

ղեկավարութեամբ ծանօթ դերասան Ս. ՍՈՒՐԱԲԵԱՆԻ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՆԷ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

վաղը կիրակի գիշեր ժամը ճիշդ 8.30ին

SOCIÉTÉS SAVANTESի ՍՐԱՀԸ

8 Rue Danton, Métro: Odéon կամ St. Michel

Գ. արարին Տիկ. Մ. Սուրաբեան կ'երգէ «Սեւորակ աչեր»ը եւ կը պարէ Կովկասեան Լեռնական պարեր։

Արեւելեան օրքէսթրը ղեկավարութեամբ Թաոխտ ԺՈՐԺիի

Գիները 25, 15 և 10 ֆր. *Դիմել բոլոր հայ ճաշարանները*

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԹԵԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15e)
ՄԷԹրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոստաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ Ֆրանսական լաբորատորիական քննութիւնները։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրերը 10—12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, ՄԷԹ. Շաթ.ԼԷ։ Աչքի եւ նոր ՄԷԹոտով դարմանում։ Միզանցքի, մորթի, արիւնի եւ կանանց հիւանդութեանց (ֆրանսկաստ. մարմիս.) եւ վարակիչ մանր. հիւանդութիւններ։ Խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—5։ Կիրակի 9—12,

Cirque de Paris | Էքզոտիկ Միւլիճէը | ամենալաւ ու ամանք | Տես

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Տ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Ա. Ե. Կ. ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի՝ առաւօտ ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը։

ՏԻՄԻՆի ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Կիրակի, ժամը 6ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը։

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆ
ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

Ներածութիւն՝ Ս. Վրացեան։ Կը խօսին՝ Կ. Սասունի, Ա. Խոնդկարեան, Օհան Կարօ, Մկ. Պարսամեան եւ ուրիշներ։

Մուտքը ազատ է։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պուա Քոլոնպի Մասնաճիւղին կողմէ

կը նախագահէ՝ Պ. ՋԱՏԻԿ ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Պուա Քոլոնպի քաղաքապետութեան սրահներուն մէջ՝ Rue des Halles:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Դերասան Պ. Բագրատունի, դերասանուհի Տիկ. Մ. Սուրաբեան, Պ. Խաչիկ Նշանեան (երգ), փարիզի Հայ ցրամաթիքի դերասաններէն Տիկ. Ասրինէ Տէր-ուան, Պ. Պ. Շ. Սարեան, Դմբէթեան, Ա. Կոթիկեան, Մաքսուտեան եւ Սարաֆեան։

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՍԻՐՈՒՆ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ, ԽՄԲԵՐԴՆԵՐ (կոմիտ. վրդ., երգ, նուագ, սրատասանութիւն։ Ճոխ պիւֆէ։ Ընտիր ժազ պանտ ղեկավարութեամբ Պ. Կարմիրեանի։ Մուտք 10 ֆրանք։

Հաղորդակցութեան միջոցներ.—Շոգեկառք Սէն-Լազարէն ժամը 8.15, 8.23, 8.45, 8.53, 9.15 կամ օթօպիւս BD *իջնել* Terminus, *թրամուէյ թիւ 40 եւ 45, իջնել* Place Bourguignon.

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱԶԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ
ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 2.30ԻՆ
148 Rue Villeneuve քաղաքապետարանի սրահը
Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն։ Կը ներկայացուի՝
ՇԻՒՎԱՆԶԱԴԷի «ԶԱՐՈԳԻՆ»
Ղեկավարութեամբ Պ. Մ. Թորոսեանի։ Կը մասնակցի Պ. Ս. Նաւասարդեան (երգ)։
Գիները 10, 5 եւ 3 ֆրանք

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

փարիզի Քրիստափոր խումբի ժողովը՝ այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Café «La Petite Source»*ի սրահը խիստ կարեւոր օրակարգով։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

Իսի լէ-Մուլինոյի Վռամեան խումբի վիճաբանական ժողովը՝ վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին 164 Ave. Verdun*։ Զեկոյց ընկ. ներկայացուցիչէն։*

ԳԱԻԱՌ

Տէսէնի կոմիտէն ընկերա-հասարակական դասախօսական ժողովը՝ վաղը Կիրակի ժամը 4.30ին Café Jardin*ի մէջ։ Կը խօսի՝ ընկ. Գ. Յովհաննէսեան։ Նիւթ՝ «Ինչո՞ւ Դաշնակցութիւնը այժմ անկախութեան ծրագիր ունի»։ Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։*

Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատոմսով։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Մ.եան փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ֆլորիայի մէջ։ Օրակարգ՝ պատգամաւորական ժողովի օրակարգի վիճաբանութիւն եւ պատգամաւորներու ընտրութիւն։

ՓԱՐԻԶԻ Տարօն - Տուրուբերանի Հայր. Միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները վաղը Կիրակի ժամը 3ին 131 Rue Fbg. du Temple *սրճարանը։ Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը կարեւոր է։*

ԳՐԱԿԱՆ ՊԱՆԴՈԿի յառաջիկայ հանդիպումը վաղը Կիրակի Brasserie du Chapitre*ի վերի սրահը։ Նիւթ՝ «ինչո՞վ կը յատկանշուի Նոր»ը։*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ
Այրի Տիկին Լուսիա Զաքարեան և իր պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ ՉԱՔԱՐԵԱՆի մահուան առթիւ։

ԱՂԲԻՒՐ-ՍԵՐՈԲԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ
Մարսէյլի «Մալնոյ Ջորի» Հայր. Միութեան նախաձեռնութեամբ, վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին Պուլվար Օստօք ժատուրին մէջ, 1 Bld. Mouren*, տեղի կ'ունենայ Աղբիւր-Սերոբի լիշատակին նուիրուած հանդէս-հոգեհանգիստը։*

Կը հրաւիրուին բոլոր Հայր. եւ ազգ. միութիւնները եւ Մարսէյլի ու շրջանի հայրենակիցները։ Կը նախագահէ՝ Պ. Ա. Արժաղանեան։ Կը խօսին՝ Պ. Պ. Ազգին, Մ. Մուրատեան եւ Յ. Այվազեան։

Ծախու է *Սինկէր* ոտքով մեքենայ մը (դերձակի հաւաքր), 31 K 15։ *Միսիայն մէկ ամիսգործածուած է։ Դիմել՝* H. Harpoutlian*, 93* Rue de la Folie Méricourt, *Մէթրօ՝* République.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՏՕՔԹ. Ա ՍԱԼԱՆ

38 Rue Rochechouart ՄԷԹրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ։ Յատուկ յարկաբաժին Վէնէրական եւ Մորթի հիւանդութեանց։ ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։ Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։*

tailleur
A.BERBERIAN
24. RUE BERGERE
Tél.: Rev. 05-49 *Paris*

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՅՆ

Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով։ Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux *և* Impôts sur le revenue*ի յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները ձրիօրէն կը կատարեմ։*

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ։ որեւէ առեւտրական ձեռնարկ ուղղուած հարցումները ձրիօրէն կը կարգադրեմ։

ԱՄԻՍՆԵՐԷ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ ի վեր դիզուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ։

ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾի պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente *եւ* Registre de Commerce *չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ։*

Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։

Կրնամ ձեզ ալ ձեր պահել Chiffre d'Affaires*ի եւ* BénéficesCommerciaux*ի տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, ինչ օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, գերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ մէյ մը երկու գործաւոր ունենաք։*

Դիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՆԷՓԻՐԵԱՆ, Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Առեւտ. դատարանի կողմէ վաւերացեալ։

CHÉKERIAN, 150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris.
Téléphone Trudaine 76-42

Ֆրանսահայ աշխատաւորներուն եւ խանութպաններուն

ՊԱՐԶ ԵՐԿՏՈՂ ՄԸ՝

ղրկեցէ՛ք մեզ, յայտնելով ձեր հասցէն եւ վարը յիշուած քաթալօկներուն թիւերը, զանոնք կը ստանաք Ձրի։

ԹՈՒԹ. թիւ 1—Մաշճակալներ, 2—ամէն տեսակ կարասիներ, 3—խոշոր սպասներ, 4—կարի մեքենաներ, 5—երեխաներու կառքեր, 6—ֆոնոկրաֆներ, 7—վառարաններ, օճախներ, 8—հեծելանիւներ, 9—ղեկտեղէն, 10—երաժշտ. գործիքներ։

Այս քաթալօկներէն ձեր ընտրած առարկաները, ձեզ կը ղրկուին ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ, 6էն 15 ամիս ճամբու ծախքը մեր վրայ կը ղրկուին ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ նաեւ Ֆրանսայի բոլոր հայաշատ կեդրոններու մէջ (բացի Մարսէյլէն) երկոց պարապ ժամերը օգտագործել փափաքող տասարդ գործակալներ։

Մանրամասն պայմաններու համար, գրեցէ՛ք մեզ՝
G. Badouhassian, 16 Bld. des Italiens. Marseille.

ՎԱՅԵԼՈՒՅՔ ՀԱՑՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԿԱՐ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով
Մաքուր եւ խնամուած կար
119 Rue Pelleport, Paris (20e) (Rue Belleville*ի կից*)
Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Շ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»		»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԿԻՐԱԿԻ 15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

15 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1137

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՀԵՏԱՑՈՂ ՍԵՐՈՒՆԴԸ

Դաշնակցութիւն չըմ ուրանայ. կ'ուզէք աքսուրէք, կ'ուզէք գուլլէք.

ՄՈԿԱՑԻ ԳՐԻԳՈՐ

Մեր հայրենիքին իմաստո՛ւն իշխանութեան առաքինութիւններէն մէկն է, նաեւ, թոչուն չփախցնել երկրէն: ինչպէս եւ լուր:

Ատոր համար է որ, Մոկացի Գրիգորը, արդէն կաթուածահար, հոգին կ'աւանդէ սեպտեմբերին, իսկ լուրը Եւրոպա կը հասնի դեկտեմբերին:

Եւ ատոր համար է, դարձեալ, որ խմբական ձերբակալութիւններ եւ աքսորներ կը կատարուին պարբերաբար, ամբողջ երկիրը կը ժամնուի յուզման, իսկ դէպքին արձագանգները արտասահման կը հասնին ամիսներ յետոյ: Այն ալ շատ անկատար եւ հակասական:

Մոկացի Գրիգորը կը պատկանէր այն յեղափոխական սեռունդին, որ հետզհետէ կը նօսրանայ: Եւ կարծես արագօրէն: Սար ու ձոր կտրած, փոթորիկներու եւ կուիւներու մէջ եփած, կաղնի դարձած մարմիններ իրարու ետեւէ կը հալին օտար ափերու վրայ: Ու թէեւ կ'ըսեն որ մարմինը կ'երթայ, իսկ հոգին կը մնայ. բայց, ներկայ պարագային, խոստովանինք թէ հոգիէն ալ շատ բան կ'երթայ մարմինին հետ, դէպի հող, դէպի փոշիացում:

Արդարեւ, փոխուա՛ծ են ոչ միայն ժամանակները, այլեւ մարդիկը: Մինչեւ իսկ միջավայրն ու շրջապատը:

Այն առաքինութիւնը որ թեւ ու շունչ կուտար մեր զմայլելի հայդուկներուն, կ'ապրի, տակաւին, շատ շատերուն մէջ: Եթէ յոգնած կամ «հաւասարակշռուած» կը թուին տարէցները, յորդելու, պոռթկալու ասպարէզ կը փնտռեն երիտասարդները: Մանաւանդ անոնք որ, հազիւ աչքերը բացած, կարմիր տեսան մեր յորդահոսան գետերուն վճիտ ջուրերը: կամ, կայանէկեան ձամբայ կտրեցին, ոսկորներ եւ գանկեր կոխկրտելով:

Բայց, ո՞ւր է միջավայրը որ սնուցանէր այդ առաքինութիւնը: Արիւն եւ աւիշ ներարկէր անոր: Հայրենի լեռն ու անտառ ոչ միայն կ'արթնցնէին դիմադրութեան, ինքնապաշտպանութեան բնազդը, ընդացնելով այլեւս պատմական «զարկինք-զարկուանքը». այլեւ, կ'ապրեցնէին ու կը վարակէին ամբողջ շրջապատը: Եւ հազիւ բացուած, աղօտ կայծերը կը դառնային բոցավառ մորեխի:

Իսկ ի՞նչ կը շնչէ այսօր, մեր երիտասարդութիւնը — այն տարիքին ուր Լորտօները, Խնկօները, Մոկացի Գրիգորները առաջին անգամ կրակին բացին իրենց կուրծքը:

Ի՞նչ կը ներշնչեն անոր Փարիզը, Թաւրիզը կամ Պուէնոս-Այրէսը...

Անշուշտ նորէն Մոկացի Գրիգորներու կեանքն ու գործերն են որ, իբրեւ շանթարգել, պիտի դիմադրեն այս անծանօթ պողոտաներու այլապէս վտանգաւոր կայծակներուն եւ փոթորիկներուն: Այլ մանաւանդ կախարդական, ակնախտիղ հրապոյրներուն:

Ի՛նչ կեանք, ու ի՛նչ գործեր: Դաշնակցութիւնը չունի տակաւին, լիակատար պատմութիւնը այն փաղանգին, որ ժողովրդականացած է խոնարհ բառով մը— «հայդուկ»: Ուրիշներ, աւելի գօրաւորներ ու բախտաւորներ, անհամար շքեղութիւններով եւ հատոր-հատոր գիրքերով կը պատմեն փառքը իրենց գօրավարներուն եւ ծովակալներուն: Իսկ մեր մէջ, ո՞վ իմացաւ կեանքն ու գործը, ո՞վ ճանչցաւ ամբողջական կերպարանքը Սերոբներուն, Գէորգ Զաւուշներուն, Անդրանիկներուն եւ Քեռիներուն: Այլ մանաւանդ այն անհամար «անծանօթ զինուորներուն», որոնք միայն անուն մը ձգեցին ու գացին:

Բերնէ բերան կը պատին այդ անունները, բայց եթէ կան ընկերներ կամ հայրենակիցներ որ գիտեն անոնց բովանդակութիւնը, ուրիշներ, ստուար մեծամասնութիւնը կը գտնուի հարցականի մը առջեւ:

Այսպէս եւ Մոկացի Գրիգորը: Իր մահուան լուրին առթիւ աշխատակից մը, որ հում նիւթեր ունի հայդուկի կեանքէն, միշտ էր չափազանց պերճախօս դրուագ մը:

Այս եօթանասունն տարեկան ծերունին ալ ազատ չմնաց երեւանի խելագար եւ ահաբեկ իշխանաւորներուն հալածանքներէն, եւ երեք տարի առաջ, բանտարկուեցաւ ուրիշներու հետ: Զեկայի հռչակաւոր գազանը, Մելիք Յովսէփով, որ այժմ հեռացուած է ոչ թէ իբրեւ դաժան մարդ, այլ իբրեւ «աջ», արեւելեան բարբարոսի մը քրքիջով գետին կը փռէ Դաշնակցութեան դրօշը եւ կը հրամայէ 12 կալանաւորներու որ կոխկրտեն, թքնեն եւ ուրանան Դաշնակցութիւնը:

Ինը հոգի զլխիկոր կը կատարեն հրամանը— գէթ այսպէս է պատմութիւնը— բայց երբ կարգը Մոկացի Գրիգորին կու գայ, ծերունին կը վերցնէ դրօշակը, կը համբուրէ եւ կուրծքին սեղմած՝ կը պոռայ, Մոկսի գաւառաբարբառով. (կը թարգմանենք մեր լեզուին).

— *Այս իմ երկրորդ աստուածն է: Ինչ որ կրնաս ըրէ. մենք ձեզմէ չենք վախնար: Դաշնակցութիւնը չըմ ուրանար, կ'ուզէք աքսորեցէք, կ'ուզէք գնդակահարեցէք: Այս է իմ վերջին խօսքս:»*

«Դաշնակցութիւն չըմ ուրանայ»: Ճիշդ ինչպէս, տարիներ առաջ, եւ ուրիշ առիթով մը, կ'աղաղակէր անզուգական Սայեաթ Նովան, պարսիկ բռնաւորին առջեւ.

— *Զըխմանամ քիլիսատան, տոնմանամ խաստան (Եկեղեցիէն դուրս չեմ ելլեր. Քրիստոսը չեմ ուրանար):*

Մէկը՝ եկեղեցիին անունով, միւսը՝ յանուն հայրենիքի ազատութեան:

Իսկ մենք, ի՞նչ պիտի կրնանք բարդել այս արու առաքինութիւններուն վրայ, իրրեւ նոր շրջանի մարդիկ, եւ ականատես անհետացող սերունդի մը...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ալաստոդուի բեկորներուն համար

Պէյրութի կաթողիկոսական փոխանորդ եղիշէ եպիս. կարօեան ձեռնարկած է կազմել հանգանակիչ յանձնախումբ մը, անմիջական օգնութեան փութալու համար Թուրքիայէն Հալէպ եւ սուրիական սահման հասած Թշուառ եւ մերկ հայ տարագիրներու:

Նորակազմ հանգանակիչ յանձնախումբը անմիջապէս գործի պիտի սկսի եւ մէկ կողմէ դրամ պիտի հանգանակէ, միւս կողմէ ալ տիկնանց յանձնախումբի մը միջոցաւ պիտի ձեռնարկէ հին հագուստներ հաւաքելու աշխատանքին:

Հալէպէն առնուած վերջին տեղեկութիւնները շատ տխուր եւ ողբերգական կը նկարագրեն վիճակը նոր գաղթականներուն, որոնք գրեթէ ամէն կառախումբով կը հասնին Հալէպ: Ցարդ ոչ մէկ օգնութեան ձեռք կարկառուած է անոնց: Կիլիկիոյ Սահակ կաթողիկոսը պիտի հրատարակէ հայրապետական կոչ մը՝ հրաւիրելով ժողովուրդը նպաստ հասցնել Ալեստոլուի բեկորներուն: Ադանային նամակի մը մէջ, կաթողիկոսը շատ յուզուած եւ յուսահատ վիճակ մը ցոյց կուտայ այս նոր տարագրութեան առթիւ:

Արտասահմանի հայութեան պարտքն է անմիջական ձեռնարկները ընել եւ օգնութեան փութալ այս նոր զոհերուն:

Սուրիոյ պարպումը կը պահանջվի

Երեսփոխանական ժողովը կը շարունակէ վիճաբանութիւնները 1930ի պատերազմական ելմտացոյցին մասին: Ընկերվարականները այս անգամ ալ Պուշ տիւ-Ռոնի երեսփոխան Սիքսթ-Քրնէնի բերնով պահանջեցին ջնջել մօտաւոր Արեւելքի ֆրանսական բանակին յատկացուած վարկերը (300,000,000 ֆրանք) եւ պարպել Սուրիան: Սիքսթ-Քրնէն ըսաւ.

— *Մինէ՞ Ֆրանսա խաչակրութեանց ժամանակ կոտֆրուա տը Պուլյոնի գրաւած հողամասերուն ժառանգութիւնը կը պահանջէ, ինչպէս վերջերս գրեցին կարգ մը օտար թերթեր, Ֆրանսա ստիպուած չէր ընդունելու Սուրիոյ հոգատարութիւնը, սակայն ինք պահանջեց ատիկա՝ երբ Ամերիկա մերժեց: Եթէ մեր զինուորները Սուրբիայէն քաշէինք, աւելի դիւրին պիտի ըլլար համոզել Ամերիկան՝ թէ Ֆրանսա շատ աղքատ է եւ չի կրնար վճարել իր պարտքերը:*

Պատերազմական նախարար Մաժինօ բացատրեց թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնն էր որ Ֆրանսայի յանձնեց այդ հոգատարութիւնը, որպէս զի ազատութիւն, բարօրութիւն եւ պաշտպանութիւն ապահովէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի բնակչութեան: Ֆրանսա պարտաւոր է յարգել իր յանձնառութիւնը: Նախարարը յիշեց թէ երուսաղէմի վերջին խռովութեանց ընթացքին, Ֆրանսացի զինուորներն էին որ արգիլեցին Տիւրզիները անցնիլ սուրիական սահմանագուխը եւ միանալ Պաղեստինի արաբ ապստամբներուն:

Ու յանուն կառավարութեան՝ վստահութեան խնդիր ղրաւ: Քուէարկութիւն կատարուելով, ընկերվարականներու առաջարկը մերժուեցաւ 247ի դէմ 300 ձայնով:

Մերժուեցաւ նաեւ երեսփոխան Օպոյի առաջարկը՝ Սուրիոյ բանակի վարկէն 40 միլիոն ֆրանք զեղչելու մասին:

Ինչո՞ւ Պոլիս գնաց Գարախան

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ՝ Խորհրդային Միութեան արտաքին փոխ-գործավար, Գարախան Օտեսայէն հոն հասած է դեկտ. 12ին կէս օրէ վերջ՝ «Ֆէլիքս Ճէրճինսքի» թորփիլահալածով: Թուրքիա մնացած օրերուն, Թուրք կառավարութեան հիւրը պիտի ըլլայ Գարախան եւ պիտի ընդունուի Մ. Քէմալի կողմէ:

Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ՝ Գարախանի այցելութեան նպատակը կրկնակ է. նախ՝ պիտի աշխատի չէզոքացնել այն ազդեցութիւնը զոր վերջերս ձեռք բերին Էնկիւրիի մէջ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա. երկրորդ պիտի ջանայ առեւտրական բնականոն յարաբերութիւնները վերահաստատել Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ: Ո՛չ մէկ ապրանք կարելի է ներածել Թուրքիայէն Ռուսիա, առանց խորհրդային իշխանութեանց արտօնագրին: 1929ի սկիզբները դժուարութիւններ ծագեցան Թուրք արտածող վաճառականներուն եւ խորհրդային կառավարութեան մրջեւ այս արտօնագրերու մասին, ու վերջերս խորհրդային իշխանութիւնները մերժեցին նոր արտօնագրեր տալ Թուրք վաճառականներուն: կ'ըսուի թէ մթերանոցներու մէջ կը փտտին մեծ քանակութեամբ նարինջներ եւ լեմոններ, որոնք Թուրքիայէն Ռուսիա արտածուած ամէնէն կարեւոր նիւթերն են:

Խորհրդային կառավարութիւնը շատ դժգոհ է Թուրք ոստիկանութեան բացած խիստ պայքարէն ընդդէմ համայնավարութեան: Թուրքիա կ'ուզէ բարեկամ ըլլալ խորհրդային Ռուսիոյ, սակայն վճռած է Թոյլ չտալ իր սահմաններէն ներս Լենինի վարդապետութիւնները տարածելու ոեւէ ձեռնարկ: Գարախանի կացութիւնը շատ փափուկ է:

Նոր փաստեր ի նպաստ Ալմազեանի

Պ. Մաթիֆաս շարունակելով իր քննութիւնները Բիկօտէնի սպանութեան շուրջ, դէմ դէմի բերաւ գաղտնի ոստիկան Շմիտն ու կառ տիւ Նորի ծանօթ բեռնակիր ժոզէֆ Մուսիէն: Այս վերջինը սեպտ. 14ին ըսած էր Շմիտի. «կը կարծեմ թէ Բիկօտէնի մարմինը պարունակող սնտուկը կառքին դուրսի կողմն էր, վարիչի կողքին»: Բայց յաջորդ օրը, կրկին հարցաքննուելով, Մուսիէ ճշդած էր թէ՝ սնտուկը դուրսը չէր, այլ կառքին մէջ, որովհետեւ շատ լաւ կը յիշէր թէ գայն բերող ծամբորդը կառքին մէջէն ձայն տուած էր իրեն, ու ինք ալ դուռը բանալով՝ բռնած էր սնտուկին մէկ մեղեխէն, մինչ միւսը կը բռնէր մարդը՝ ինքը: Սնտուկը սայլակին վրայ դրած ատեն մարդը պատուիրած էր՝ որ չշրջէ գայն, որովհետեւ մէջինը դիւրաբեկ առարկայ է:

Ի վերջոյ պ. Շմիտ յայտնեց թէ՝ իբրեւ վաւերական կ'ընդունի Մուսիէի այս երկրորդ վկայութիւնը, զոր արձանագրած է սեպտ. 15ի իր տեղեկագրին մէջ: Մուսիէ անկէ ի վեր երկու անգամ պ. Մաթիֆասի առջեւ կրկնած ըլլալով նոյն բանը, բոլորովին կը ջրուի Ֆլոթի այն վկայութիւնը թէ սնտուկը ինք փոխադրած էր կայարան՝ Ալմազեանի խանութէն եւ գայն շղթայով կապած կառքին դուրսի կողմը:

Ինչպէս կը յիշուի, ըստ բժշկական տեղեկագրի, բիկօտէնի սպանիչը նախ երկաթէ կամ փայտէ ձողով մը բազմաթիւ հարուածներ տուած է անոր գլխուն, յետոյ գետին պառկեցնելով խեղդած գայն: Նախ կասկածեցան Ալմազեանի խանութին մուտքի դրան երկաթ ձողերուն վրայ, որոնք կը գտնուէին հայ դերձակին քենիին մօտ: Քննութիւնները ցոյց տուին թէ այդ ձողերը շատ երկար էին եւ կարելի չէր ատոնցմով մարդ սպաննել: Այս անգամ կասկածեցան դերձակի քանակին վրայ, որ նոյնպէս քենիին տունն էր: Մանրակրկիտ քննութիւնով, հաստատուեցաւ թէ ատոր վրայ ո՛չ մէկ կասկածելի հետք կայ:

Լիլի իշխանութիւնները չկրցան գտնել Գ. կարգի AO 159 թիւ տոմսակը, զոր գնած էր սպանիչը՝ սնտուկը Լիլ ղրկելու համար:

Դատական ինքնութեան փոխ-տնօրէն Ամի յայտնեց Մաթիֆասի թէ իր տեղեկագիրը պիտի ներկայացնէ գալ շաբթու վերջերը:

Հարցաքննիչ դատաւորը հիմա պիտի հարցաքննէ ատամնաբուժական ուսանող պ. Բէյմոն Պոնֆուն եւ նշանածը, որոնք կ'ըսէն թէ սեպտ. 9ին, կէսօրէ վերջ Մոնթրէօյլ տարին Բիկօտէնը:

*** «Լը փոփիւլէր», ընկերվարական պաշտօնաթերթը, իր երեկուան թիւով կը գրէ հետեւեալ խորագրին տակ. «կա՛մ ապացուցէք Ալմազեանի յանցապարտութիւնը, կամ ազատ արձակեցէք»:

— *«Ի՞նչ բանի կը սպասեն: Երկրորդ Ֆլոթի մը հրաշագործ վկայութեա՞ն: Պ. Ամի չափազանցօրէն կ'երկարաձգէ այն պայմանաժամերը զորս ինքն իսկ որոշած էր արդէն տարապայման չափերով: Հարցաքննութիւնը կը կազայ, եւ կ'երթայ, որովհետեւ, կը թուի թէ չեն ուզեր ելքի մը յանգիլ: Ալմազեան միշտ բանտարկուած կը մնայ: Կա՛մ ապացուցէք իր ոճիրը, եւ կամ ազատ արձակեցէք: Ոչ մէկ ամբաստանութիւն, նոյն իսկ կասկածելի աղբիւրներէ բխած մեղադրանքները, ճշմարտապէս չեն ապացուցաներ Ալմազեանի յանցաւորութիւնը: Արդեօ՞ք պ. Պրնուա միտքը դրած է բանտարկուած պահել այս դժբախտ մարդը, որքան ատեն որ կը պահէ իր բարձր պաշտօնը դատական ոստիկանութեան մէջ: Գրա՞ւ բռնած են, թէ ասպարէզ կը կարդան հանրային կարծիքին»:*

Ալեստուածներու պայքարը

Ռուսիոյ անաստուածներու ընկերութիւնը անցած շաբաթ սկսած է մեծ պայքարի Ծնունդի առթիւ: Հրապարակաւ այրուած են բազմաթիւ իկոններ (սուրբի պատկեր) Մոսկուայի եւ գաւառներուն մէջ:

Նայրովսկայի շրջանին եւ Դոնեցի աւազանին մէջ այրուած են 4000 իկոններ:

Ռուսիահեն փախչող գիւղացիները

Ռուսիայէն փախչող գերման գիւղացիներու 9րդ եւ վերջին կարաւանը (782 հոգի) հասաւ Գերմանիա: Մինչեւ հիմա Ռուսիայէն ելածներու թիւն է 5053: Գաղթականները կը պատմեն թէ տակաւին 2000 հոգի կը սպասեն Մոսկուայի մէջ: Իսկ 11,000 հոգի նոյեմբերին ետ ղրկուած են իրենց տեղերը: Մեկնելէ առաջ, Չեկան թուղթ մը ստորագրել տուած է անոնց թէ իրենց կամքով կը մեկնին:

Նոր գնացակառուցումներ

Ռիկայէն կը հեռագրեն.— *Ատերախանի խորհրդային առեւտրին հրաժանով, Դեկտ. 12ի գիշերը գնդակահարուեցան 14 պաշտօնեաներ, որոնք ամբաստանուած են իբրեւ շահադէտ: Ուկրայնայի մէջ ալ հինգ գիւղացիներ գնդակահարուեցան, ցորենի պահարը պահած ըլլալու ամբաստանութեամբ:*

Հրեաները հաստուցում կը սպանան

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, Նիւքէսըլի աշխատաւորական երեսփոխան գնդապետ Ուէճվուտ հարցումին պատասխանելով, կառավարութեան ներկայացուցիչը յայտարարեց թէ անցեալ օգոստոսին խռովութեանց եւ ջարդերու ընթացքին պնաուած կարգ մը Հրեաներ արդէն իսկ հատուցում ստացած են: Անգլիական կառավարութիւնը նոյնպէս հատուցում պիտի տայ պնաուած քրիստոնեաներուն եւ Արաբներուն:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. ԲՐԱՆԹ-ՊՈՆԱՐԻ ի պատիւ սեղան մը տրուած է Պէյրութի մէջ, նոյեմբեր 25ին, նախագահութեամբ ընկ. Վ. փափազեանի: Մեր Զուիցերացի բարեկամը տեղեկութիւններ հաղորդած է Հայասիրական ընկերութեան աշխատանքներուն մասին եւ թելադրած համերաշխութիւն եւ համագործակցութիւն ստեղծել հայ բոլոր տարրերուն միջեւ:

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆի կարգ մը շրջաններուն մէջ, մանաւանդ Քապուլի հիւսիսակողմը խռովութիւններ ծագած ըլլալով, նատիր Շահ մայրաքաղաք բերել տուաւ 20 պարագլուխներ, որոնց գլուխները կտրել տուաւ հրապարակաւ: Նատիր Շահը տապալելու համար սարքուած դաւադրութիւն մը երեւան հանուեցաւ:

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ԵՐԷԿԻ ԱՆԳԻՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԴԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Մանկութեան ու պատանեկութեան յիշատակները իրենց մէջ ջերմութիւն ու քաղցրութիւն ունին։ Մտածող եւ զգայուն մարդը կը դառնայ անոնց, երբ երկար տարիներու բեռը շալկած, ժպտերը ճերմկած, աչքերուն լոյսը նուազած, սրբութեան մը երկրպագելու պէս, եւ ծերութեան ու իմաստութեան հանգրուանին հասած ըլլալով, թերթատել կը սկսի իր կեանքին էջերը, անոնցմով վերապրելու համար անցեալ օրերն ու ժարդիկը։

Ինքնատիպ ու հարազատ են ա՛յն յիշատակները, որոնք՝ սովորական թուող ճշմարտութիւններուն մէջ իսկ, կը խտացնեն յաճախ, մեծերուն իմացական ու հոգեկան աշխարհի կազմութեան գաղտնիքը։

Այս գրականութիւնը շա՛տ բնական կը գտնենք, երբ ալեհեր արուեստագէտներ են անոր հեղինակները։ Անոնցմէ դուրս, ամէն անգամ, որ երիտասարդ դրողի մը թափառումները կը դիտենք այդ հողին վրայ, տեսակ մը թերահաւատութեամբ կը լեցուինք։ Թերեւս նախապաշարում մըն է, եւ սակայն կը փափաքինք, որ մարդ էակին մանկութեան ու պատանեկութեան մեծ ինքնութիւնը մեզի պատմեն տաղանդներն ու հանճարները։ Կը փափաքինք, որ մեր պապակը յագեցնենք անմահական ու երազային այն ակերէն, որոնց բանալին զերմարդկային ուժերուն ձեռքն է։

Այս տրամաբանութեամբ է, որ նոր գրողներուն մեզի բերած պատանեկան ու մանկական յուշերը կ'ուզենք, որ գրականութեան սահմաններուն մէջ մնան, փոխանակ դառնալու նկարագրութիւնը ապրող էակի մը ճամբորդութեան, որ կեանքի արշալոյսին հետ կը սկսի։ Որովհետեւ մարդկութեան համար, մեզի ու ամենուս համար, ճշմարտութեան եւ իրականութեան դրոշմը կը կրեն էջերն անոնց, որոնք արկածալից ճամբորդութիւն մը ըրեր, յոգներ ու տառապեր, գիշերներ լուսցուցեր, արցունքի կաթիլ մը սրբեր, եւ կեանքի իմաստութեան գիրքը իրենց փորձառու ժամերուվը թերթատեր են...։

* *

Այս խորհրդածութիւններն ունեցայ, երբ վերջացուցի Թ. Ազատեանի նոր գիրքը. ֆառասնակ։ (Կ. Պոլիս, 1930)։

Երիտասարդ հեղինակը ծանօթ է արդէն Միսաք Մեծաբենցի նուիրուած իր կենսագրական տողերով, ինչպէս նաեւ երկու քերթուածներու հատորներով՝ Աղբիւր Անմահութեան։

Այն ինչ որ կը բերէ այս գիրքով, կարելի չէ դասել գրական ոեւէ սեռի մէջ, որովհետեւ, ինչպէս հեղինակը ինքը ըսեր է այդ բաժանումը, ընթերցողը կը գտնէ հոն ջուրերուն քերթուածը, գեղի յուշեր ու վիպակներ։ Տեսակ մը համադրութիւն տարասեռ նիւթերու՝ որոնցմով կ'երդուի մանկական ու պատանեկան յիշատակներու քաղցրութիւնը։ կը զգաս որ տեսակ մը կարօտ կը վառէ երիտասարդը, ընդգրկելու համար երբեմնի եւրազ օրերը, որոնց աղօտ յիշատակն իսկ կը յուզէ զինքը։ «Պէտք է մանկանալ, կ'ըսէ, վերադառնալ երջանիկ օրերուն, եւ քակե՛լ, քակել մաքուր եւ նուիրական կծիկը մեր տպաւորութիւններուն։ Գտնել ակունքը մեր տղու հոգիները լեցնող խանդավառութեան, ունենալ քաղցր վերապրումը անցեալին, ու տօնել Զատիկը»։

Գրականութեան ու արուեստի համար ի՛նչ անմեղ ու սփոփարար հաճոյք է, անցեալին վերապրումը. ո՛չ միայն հաճոյք՝ այլ ներշնչումի ի՛նչ աստուածային տաճար, ուր մտնելու եւ աղօթելու, երգելու եւ արտադրելու արժանացած են միայն արուեստագէտ հոգիները։

Այն պահուն մանաւանդ, երբ տարակոյսի հովը կը բարձրանայ, եւ մարքերը մշուշով կը պարուրէ. այն պահուն, երբ մոռացումը մեր հոգիները կը դառնացնէ, երբ մեր անցեալ կեանքին գեղեցկութիւններուն երգն ու գովքը վարպետ գործաւորներու կը կարօտի, մենք սիրով ու ցնծութեամբ կ'ողջունենք յատնութիւնը նման երկերուն, որոնցմով դուրզուրալ կը սկսինք մեզի հասած մշակոյթի բոլո՛ր տարրերուն վրայ։

Ժողովրդական բանահիւսութեան, լեզուի ու ազգագրական դանձերու բոլոր արժէքները, հազարամեակներ ապրած ժողովուրդի մը ստեղծագործութեան կնիքը կը կրեն։ Անոնցմով շա՛տ հեշտութեամբ կրնանք բացատրել մեր նախահայրերուն մշակոյթի ու քաղաքակրթութեան հանդէպ ունեցած վերաբերմունքը։ Մոխրոտած ենք հիմա աւելի զուրգուրալ անոնց վրայ, որովհետեւ այդ գանձերուն աւանդապահ ժողովուրդը իր հայրենիքէն հեռու կ'ապրի, եւ սերունդ մը պնդնելէն վերջ, ամէն բան կորսուելու դատապարտուած է դժբախտաբար։ Հոգեբանական այս տուեալներով է, որ քաջալերանքի արժանի են բոլոր այն հեղինակները, որոնք մեր մշակոյթին տարրերը փրկելուն կը նպաստեն։ Գիրք մը, տետրակ մը, մագաղաթի դեղնած էջ մը, բան ուած ասեղնագործութիւն մը, բոլորն ալ մասունքի պէս պահելու, քով քովի բերելու, դրադարաններու եւ թանգարաններու մէջ ամփոփելու է, իբրեւ մեր ժողովուրդին դարաւոր ստեղծագործութեան կենդանի վկաները։ Մեր նուիրական պարտականութիւնն է փրկել այնքան, որքան կրնանք։

Սովորական հաւաքողի եւ ընդօրինակողի այս օգտակար աշխատութեան քով աւելի մխիթարական է անշուշտ յատնութիւնը այն տաղանդաւոր տղոց, որոնք արուեստի գործերով անմահութեան դրոշմը կը դնեն ժողովուրդին հոգեկան գանձերուն վրայ։

* *

«ֆառասնակ»ը, հակառակ անոր որ նիւթի, ոճի ու լեզուի միօրինակութիւն չունի (գիրքը կազմող էջերը արձակ քերթուածներ, յուշեր ու վիպակներ են), հոգածու և զգայուն մատներով գրի առնուած յիշատակներէ կը բաղկանայ։ Տիրապետող տարրը զգացումն է, որ թեւ տուեր է երեւակայութեան, երթալ թափառելու համար մեր հայրենիքին, Ակնայ անձուկ ու լեռնային հորիզոնին տակ, ներշնչելու երբեմնի նուիրական վայրերէն, հողերէն ու քարերէն, ջուրէն ու ծաղկէն, եփրատէն ու բոլոր ուխտատեղիներէն որոնցմով ա՛յնքան հպարտ եղաւ մեր հայրենի պատմական քաղաքը։

Ազատեանի շունչը շատ կարճ է, ամէն անգամ որ զգացումը խեղդել կը սկսի երազողն ու քերթողը։ Աղբիւր Անմահութեան հատորներուն երգիչն է, որ կը թափառի երբեմնի վայրերը. մանկութեան եւ պատանեկութեան օրերը կ'ապրի, ցաւելով որ արժանի կարեւորութիւնը տուած չէ եղեր այն ատեն, երբ հոգիով ու մարմինով հոն ապրելու երջանկութիւնն ունեցեր է։

Բայց մեծ արժանիքը, զոր կը գտնեմ ֆառասնակի մէջ, ուրիշ բան է։ Հեղինակը սովորական քերթուածներ, յուշեր ու վիպակներ տուած պիտի ըլլար, եթէ իր էջերը չգեղեցկացնէր բանաստեղծութեան տարրերով, որոնք Անտունիներ կը կոչուին։ Գրեթէ բոլոր պատմուածքներն ու քերթուածները, յուշերն ու վիպակները ընդելուզուած են բանահիւսութեան թանկագին քարերով, եւ դժուար չէ դիտել, որ այդ մասունքները, փշրանքներն ու հատուածները զինքը առաջնորդեր ու իր ճամբան են հարթեր։ Ազատեան կամաւոր կերպով ինքզինքը կապուած զգացեր է այդ գեղեցկութիւններուն, որոնք շատ անգամ քանի մը տողի մէջ կը խտացնեն մեծ ողբերգութիւն մը կամ մեծ պիւցաչներգութիւն մը։(Ճանիկեանի Շնութիւնք Ակնայ հատորին մէջ ամփոփուած ժողովրդական երգերու մէկ կատալեալ հաւաքածոն կազմած ուած ասեղնագործութիւն մը, բոլորն ալ մասունքի պէս պահելու, քով քովի բերելու, դրադարաններու եւ թանգարաններու մէջ ամփոփելու է, իբրեւ մեր ժողովուրդին դարաւոր ստեղծագործութեան կենդանի վկաները։ Մեր նուիրական պարտականութիւնն է փրկել այնքան, որքան կրնանք։

Սովորական հաւաքողի եւ ընդօրինակողի այս օգտակար աշխատութեան քով աւելի մխիթարական է անշուշտ յատնութիւնը այն տաղանդաւոր տղոց, որոնք արուեստի գործերով անմահութեան դրոշմը կը դնեն ժողովուրդին հոգեկան գանձերուն վրայ։

* *

«ֆառասնակ»ը, հակառակ անոր որ նիւթի, ոճի ու լեզուի միօրինակութիւն չունի (գիրքը կազմող էջերը արձակ քերթուածներ, յուշերը ու վիպակներ են), հոգածու և զգայուն մատներով գրի առնուած յիշատակներէ կը բաղկանայ։ Տիրապետող տարրը զգացումն է, որ թեւ տուեր է երեւակայութեան, երթալ թափառելու համար մեր հայրենիքին, Ակնայ անձուկ ու լեռնային հորիզոնին տակ, ներշնչելու երբեմնի նուիրական վայրերէն, հողերէն ու քարերէն, Ջուրէն ու ծաղկէն, եփրատէն ու բոլոր ուխտատեղիներէն որոնցմով ա՛յնքան հպարտ եղաւ մեր հայրենի պատմական քաղաքը։

Ազատեանի շունչը շատ կարճ է, ամէն անգամ որ զգացումը խեղդել կը սկսի երազողն ու քերթողը։ Աղբիւր Անմահութեան հատորներուն երգիչն է, որ կը թափառի երբեմնի վայրերը. մանկութեան եւ պատանեկութեան օրերը կ'ապրի, ցաւելով որ արժանի կարեւորութիւնը տուած չէ եղեր այն ատեն, երբ հոգիով ու մարմինով հոն ապրելու երջանկութիւնն ունեցեր է։

Բայց մեծ արժանիքը, զոր կը գտնեմ ֆառասնակի մէջ, ուրիշ բան է։ Հեղինակը սովորական քերթուածներ, յուշեր ու վիպակներ տուած պիտի ըլլար, եթէ իր էջերը չգեղեցկացնէր բանաստեղծութեան տարրերով, որոնք Անտունիներ կը կոչուին։ Գրեթէ բոլոր պատմուածքներն ու քերթուածները, յուշերն ու վիպակները ընդելուզուած են բանահիւսութեան թանկագին քարերով, եւ դժուար չէ դիտել, որ այդ մասունքները, փշրանքներն ու հատուածները զինքը առաջնորդեր ու իր ճամբան են հարթեր։ Ազատեան կամաւոր կերպով ինքզինքը կապուած զգացեր է այդ գեղեցկութիւններուն, որոնք շատ անգամ քանի մը տողի մէջ կը խտացնեն մեծ ողբերգութիւն մը կամ մեծ պիւցաչներգութիւն մը։(Ճանիկեանի Շնութիւնք Ակնայ հատորին մէջ ամփոփուած ժողովրդական երգերու մէկ կատալեալ հաւաքածոն կազմած

ունի, մեր հայրենակիցը վահան Գուլումճեան, այնքան զոհողութիւններով ձեռք բերած, որուն հրատարակութիւնը, ա նոր նուիրուած խղճամիտ ուսումնասիրութեամբ մը, յայտնութիւն պիտի ըլլայ մեր գրական տարեգրութիւններուն մէջ)։ Ազատեանի փորձը յաջող է մանաւանդ երկու վիպակներուն մէջ, ջուխտակ ծիաւոր և վերադարձը, որոնց մէջ Ակնայ այնքան հանրածանօթ անտուննիները գեղեցկօրէն ներդաշնակուած են։ Ապահովաբար տեղական բարքերուն ու կենցաղին, մարդկային սիրոյ եւ պանդուխտին կարօտովը բաբախուն այդ քերթուածները, ամբողջական վիպերգութեան մը հատուածներն են, որոնք եւ կը հասեր են մեզի, պահելով իրենց ուժը, ջերմութիւնն ու շնորհը անբաղդատելի արուեստի մէջ։ Պանդուխտի երգերը մանաւանդ խիստ յատկանշական են ու կը յայտնեն ողբերգութիւնը, որ սերունդները կարօտով ալրեց հեռաւո՛ր հորիզոններու տակ և երիտասարդ հարսներու հոգին մոխիրի վերածեց...։

ֆառասնակը կազմող էջերէն դուրս ձգելով ինչ որ ենթակայական է ու արուեստագէտին հոգիէն փրթած, մնացեալ մասը կը ներկայացնէ Ակնայ գիւղերուն կեանքը, Նոր Տարուան, Բարեկենդանի, Զատկի, եւ ուխտատեղիներու սովորութիւնները այգիներու, պարտէզներու, ուխտատեղիներու եւ տարուան չորս եղանակներուն հետ կապուած կեանքը։

Թ. Ազատեանի լեզուն նոր գրողներուն մէջ ամէնէն յղկուածն է, ու քնարականը, երբ յաճախ կը մատնէ խորհրդապաշտ ձգտումի մը եւ ճիգ մը, փնտռելու եւ գտնելու համար բառերուն ամէնէն պատկերաւիցները։ Մթութիւնը կը սիրէ, երբ կը պատմէ նոյնիսկ յուշեր կամ սէրեր։ Յուզումը դող կը բերէ իր մատներուն։ Եթէ ուզէի փնտռել երէց գրողներէն մէկուն ներգործութիւնը, իր արուեստին կազմութեան մէջ, Յ. Օշականը պիտի մատնանշէի։ Սակայն ո՛չ անոր, եւ ոչ ալ այն միւս գաւառացի գրողներուն հէքեաթին ու պատմուածքին գեղեցկութիւնն ու ճարտարապետութիւնն ունի տակաւին։ Գաւառէն շատ տարրեր բերած է հետը, երեւակայութիւնը կենդանի է դեռ, մանաւանդ հարուստ բառամթերք մը ունի, նոր եւ գաւառական բառերու, որոնցմով օր մը, վստահ եմ, պիտի տայ արժէքաւոր գործեր։ ֆառասնակը գեղանկարուած է տաղանդաւոր գծագրիչ Մելքոն Քէպապճեանի կողմէն, որ ինք ալ ապրեր է պահերն ու գործողութիւնները, առանց որոնց անկարելի պիտի ըլլար պատկերացնել իրերուն ու բարքերուն բանաստեղծականութիւնը։

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԳՐՔԵՐՈՒԻ ԼՈՒՍԱՆՑՔՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

I.— ԿԸ ՄՆԱՍ ԳՈՑ ԴՐԱՆ ՊԷՍ...

Կը մնաս գոց դրան պէս՝ երգիս դիմաց, աւա՛ղ,
Անծրեւի պէս, աւա՛ղ, կ'իյնամ քու քարերուդ,
Թրուչունի ձայնի պէս՝ առաւօտը շատ վաղ,
Կ'իյնամ պարտէզիդ մէջ՝ անյոյս ու անօգուտ...

Աւա՛ղ, աւա՛ղ, գիտեմ երգի մը պէս քեզ գոց,
Երգի մը պէս մաքուր՝ շրթներուս վրայ նուաղ,
Կը քսուիս շրթներուս ինչպէս ֆեռաւոր բոց,
Բայց գիտեմ, օ՛ իմս չես, ուրիշինն ես, աւա՛ղ...

II.— ԶԱՐԹՕՆՔԻ ԵՐԳ

Ծուխի մը պէս բարակ՝ երբ ծովը կը շնչէ,
Միշատի ֆրծծիւնի պէս՝ ծաղիկներու մէջ գէղ,
Բարձրացի՛ր մեղմօրէն, քաղցրօրէն շշնչէ՛,
Բարձրացի՛ր, տարածուէ՛ անափ լուսթեան մէջ...

Հընչէ՛ ուրնգունքներուս, զարթօնքի ուրա՛խ երգ,
Ծրլէ՛ ծաղիկի պէս, օ՛ րոպէ առ րոպէ,
Արիւնէ՛ ու կոտտա՛յ ինչպէս սիրոյ թաց վէրք,
Արիւնէ՛, խորացի՛ր ու ֆոգիիս ֆրպէ՛...

III.— ԾԱՂԿԻ ՓՈՒՆՋՈՎ ՄԸ ԹԱՑ...

Ծաղկի փունջով մը թաց պիտ' մօտենամ քեզի,
Գարնան կաթիլներով մերկ մասներուս վրայ թաց,
Ջայնիս մէջ տրխրաբեկ սարեկ մը պիտ' խօսի,
Պիտ' մօտենամ քեզի ծառի պէս բազկաբաց...

Աւա՛ղ, ծաղիկները սպառած են վաղուց,
Մատներէս վիրաւոր արիւն կը կաթի տաք...
— Մէկ երգ մընաց միայն, կը կրկնեմ զայն բերնուց
Ու կը մրսիմ լըռիկ՝ խոնաւ եղեամին տակ...

IV.— ՏԽՈՒՐ ԳԱՐՈՒՆ

Ծաղիկները քընքուշ պիտի ծրլին կըրկին,
Ծիծառներն ծրլուրլուն պիտի դառնան պարտէզ,
Պիտի ֆրնչէ դողդոջ զանգակին ձայնը ֆին,
Աչքերդ պիտի ժրպտին կապոյտ պուտերու պէս...

Աստղերը պիտի ծագին՝ կապոյտին վրայ մերկ,
Ցորեններդ վրտիտ ֆսվէն պիտի դողան,
— Շոգուոյս խաւարին մէջ կ'ընկրկի՞մ ասէն երգ
Ու ես նո՛յն տղան եմ, յաւիտեան նոյն տղան...

V.— ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ

Ո՛չ արձագանգ ես ծոյլ որ դառնաս պատերուս,
Ո՛չ ալ սովորութի՛ւն՝ մաշի՛ս, ֆիննա՛ս վրաս,
Ո՛չ ալ սեւ լըքումիս վերադարձող ֆին յոյս,
Ո՛չ ալ Թրուչուն, չըքնաղ, անֆրպելի երազ...

Ո՛չ ալ երգ մայրական—մանկութեան յիշատակ—
Ո՛չ ալ յուզում սիրոյ՝ յուշեր ցանուցիր...
— Գորշ ու ֆին օրերու խոնաւ մոխիրին տակ,
Ցուրտ աճիւնի մը պէս թաղուեցար մընացիր...

VI.— ՍԻՐԱՅԻՆ ԵՐԳ

Ես քեզ պիտ' ուզէի, եղա՛նակ սիրային
Խունկի բուրումի պէս թափանցիկ, ծաւալուն,
Շետքերուդ վըրայ պայծառ՝ յոյսեր պիտ' ծրլէին
Ու վըշտերը բոլոր պիտի մրտնէին քուն...

Մանկութեամբըս ամբողջ պիտի երգէի քեզ,
Պիտ' ֆրպէիր սիրով սըրտերուն բոլոր ծեր,
— Աղքատ ու գէշ ֆագուած ծեր մուրիկի մը պէս՝
Ես կ'երգեմ քեզ ֆիմա, գըթութեան երգ կերկեր...

Մաշած սաղմոսի պէս բառերով ֆընաբոյր'
Կը մաշիս ֆոգուոյս մէջ՝ ֆիննաճ եկեղեցի,
Շրթներուս վրայ պաղ' մեռելական ֆամբոյր,
Չերմութիւնըդ անուշ վաղուց ըսպառեցի...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ
"ՅԱՌԱՋ„ Ի ՆՈՐ ՇՐՋԱՆԻ 1930
ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ՕՐԱԹԵՐԹԸ
ՆՈՐՈՂ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆԴ, ԲԱԺԱՆՈՐԴ ՄԸ ԳՏԻՐ,
ԿԱՄ ԵԹԷ ՊԱՐՏՔ ՈՒՆԻՍ, ՓՈՒԹԱ, ՓԱԿԵԼ ՄԻՆՉԵՒ 1929 ԴԵԿՏ. 31

Ս. ՂԱԶԱՐԻ ՇՈՒՐՋԸ

Անցեալ օրուան յօդուածիս երկտող ծանօթութեան առթիւ, դիտողութիւններ ու հարցումներ կ'ուղղուին ինծի Ս. Ղազարի մեր Ազգային Հաստատութեան, Մատենադարանի և Հայրերու շուրջ։

Կեդրոնական հարուստ, քիչշատ լրիւ Մատենադարանի խնդիրը, աւելորդ է ըսել, կենսական կարեւորութիւն ունի գաղթաշխարհի յարաճուն և ուսումնասէր մտաւորականութեան համար։ Այդտեղ եւս մեր ուժերը ցաք ու ցրիւ կ'երթան։ Ապա կեդրոն ազդ մըն ենք (քիչ մնաց, ըսէի արտակեդրոն, excentrique՝, եւ այդ ապակեդրոնացումը մաս մը պահանջ մըն է մեր ցըրուածութեան։ Պարիզէն յետոյ, ուր կը հիմնուի պատկառելի գրադարան մը Պ. Պօղոս Նուպարի առատաձեռն նուիրաբերութեամբ, ահա Երուսաղէմի բուռ մը Հայերն ալ կ'ուզեն ստեղծել շքեղ Մատենադարան մը եւ ատոր համար կոչ ըրած են Պ. Գ. Կիւլպէնկեանին։ Իւրաքանչիւր վայր— c'est humain— ցանկութիւն ունի գինքը տեսակ մը կեդրոն սեպելու գաղթահայութեան. անդամ Երուսաղէմը, ուր հայկական զանգուած մը չկայ եւ ուր նման մշակութային հաստատութիւնները պիտի ծառայեն քանի մը վարդապետներու, ան ալ միայն գրեթէ բացառապէս եկեղեցական գրականութիւն մշակելու համար։ Ինքը՝ մեր բանաստեղծ պատրիարքը Երուսաղէմի— յիսուսանմանն եւ յիսուսապաշտ Եղիշէ Դուրեանն, որու նախաձեռնութեան թերեւս կը պարտինք մէկ միլիոնի նուէրը— կը դաւանի, անտարակոյս, այն հաւտղումը՝ թէ Հայաստան-եայց Առաքելական Եկեղեցին դարս չէիք փրկութիւն հայութեան համար եւ իր յոբելինական ճառին մէջ— ի պատասխան հայրենակիցներուն, որոնք կը զրուատէին իր գրական ստեղծագործութիւնը— շարունակ միայն կը հոլովէր. եկեղեցի՛, եկեղեցի՛, եկեղեցի՛... Յիսուն տարի սպասաւորեր է եկեղեցիին եւ հոդ է միայն իր հպարտութեան տիտղոսը...

Այնուամենայնիւ, մեր մեծահարուստ հայրենակիցներու նուէրները՝ ի նպաստ ազգային Մատենադարաններու՝ արժանի են գնահատութեան, ևս առաւել՝ որ վերջերս կարծէք նոր թափ մըն է առեր մեր պապենական հիւանդոտ սովորութիւնը՝ զոհաբերելու միմիայն եկեղեցիներու կառուցման ու բարգաւաճման, անտես առնելով, գրեթէ իսպառ արհամարհելով զուտ կրթական, մշակութային հաստատութիւնները եւ աւելի սուր կարիքներ, կապուած ազգային գոյութեան ցաւոտ խնդրոյն հետ...

Որքա՛ն բաղձալի էր, որ Պ. Պ. Պօղոս Նուպարէն եւ Գ. Կիւլպէնկեանէն օրինակ առնէին ուրիշ հայ հարուստներ եւ մէկն ալ խոշոր գումար մը նուիրէր Ս. Ղազարին, անոր Մատենադարանի պակասները լրացնելու եւ դարակները աւելի շէնցնելու, ճոխացնելու համար։ (Միջանկեալ ըսենք— թանկագին նպաստ մըն է հանդուցեալ Արթին Եադուպի անձնական գրադարանը, զոր կտակեր է Ս. Ղազարին, մեծ մասամբ անգլիերէն ու ֆրանսերէն աշխատութիւններ, նուիրուած Հայաստանին ու Հայոց հարցին)։ Յաւ կը զգաք, երբ 60ական կամ յետագայ թուականներու այս կամ այն ձանօթ գրուածքը կամ պարբերական հրատարակութիւնը կ'ուզէք եւ դրապահը կը բերէ կամ անկատար ժողովածու մը, կամ թէ երկար փնտռտուքներէ յետոյ կուգայ յուսահատ կը բացականչէ.— Չկա՛յ...

Եւ որքա՛ն դիւրին էր շտկել այդ բացը։ Այն ինչ որ չկայ հոն, կայ ուրիշ տեղ, կայ գուցէ Պոլիս, Սպահան ու այլ հինաւուրց գաղթավայրերու մէջ, փոշիներու տակ ծածկուած այս կամ այն հայրենասէր հայ ընտանիքի մօտ։ Կայ վերջապէս Էջմիածնի Մատենադարանին մէջ։ Գուցէ անհնարին բան մը չէ փոխ առնել եւ արտատպել բոլոր պակսող հրատարակութիւնները եւ պարզել հայ ուսումնասէր ընթերցողներու առջեւ լրիւ, հոյակապ թանգարան մը հայ մշակոյթի, Հայոց պատմութեան ու գրականութեան, Ս. Ղազարի պատերուն մէջ, քաղաքակիրթ աշխարհի սրտուն...

Բայց այդ բոլորը դրամ կ'ուզէ։ Տասնեակ միլիոններ պէտք չեն անշուշտ, եւ դրամը չէ որ կը պակսի Մխիթարեան Միաբանութեանը (Վենետիկի)։ Ան պատկառելի հարստութեան տէր է, բայց այդպիսի բաներու համար դրամ չի ծախսեր։

Բրիտանական թանգարանը, Պարիզի Ազգ. Մատենադարանը երբեմն կը փնտռեն, վարձատրութեան պայմանով, այս կամ այն Հայու աշխատութիւնը, որ լոյս կը սփռէ Հայոց պատմութեան ոեւէ դէպքի վրայ... Վասնզի Մատենադարանները — հա՞րկ կայ բացատրելու այսքան տարական բաներ — ազգերու յաոաջդիմութեան եւ ընդհանուր քաղաքակրթութեան կարեւոր ազգային գանձեր են։ Հայոց մեր պատուական Հայրերը, որ շատ ալ չեն տառապիր գրաճանաչութեան ու ընթերցասիրութեան ախտէն եւ գիտութեան ծարաւէն (բացառութիւնները յարգելի են), ամէն բան սոված են ձրի ստանալ, ձրի, անդամ ամէնէն չքաւոր հեղինակներու գործերը։ Եւ երբ չեն ստանար, չեն ալ փնտռեր... գուցէ գիրքդին շնորհ կը սեպեն, որ երբեմն - երբեմն այս կամ այն հայ ժառանգականը կ'երթայ ու կ'օգտուի Ս. Ղազարի գրադարանէն, որ համազգային սեփականութիւն է։

Մէկ բան, սակայն, ժամանակ չենք։ Հայոց աշխարհի ամէնէն հարուստ վանքը, որու կարողութիւնը տասնեակ միլիոններով կը հաշուեն իրապեկները, ձայրագեղօրէն խնայող է անդամ հաւեաս, ազգօգուտ ձախքերու մէջ, վասնզի անոր վարչութիւնը հաշուետու եւ պատասխանատու է իր օտար տէրերուն առջեւ։ Ան հաշիւ չի տար հայ ժողովուրդին, հայ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՈՍ ՎԵՀԱՓԱՌ

(Հատոր Հոսիցը· Թեոֆ-Թեքէն)

ԼԵՌՆԱԿԱՆ ՋՈՎԻ ՎՐԱ

Ընդհ. առաջնորդ Վեհափառ Հայրապետ Տեառն Գէորգ Դ-ի Ս. Էջմիածին

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Ս. Էջմիածին

Ս. Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի

Ս. Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի

Ս. Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի

ԲԱՑՄԱՆ-ՀԱՆԴԷՍ
Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ
ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 2,30ԻՆ
148 Rue Villeneuve *Քաղաքապետարանի սրահը*
կը ներկայացուի՝ Շիրվանզադէի «ՉԱՐ ՍԳԻՆ»

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրաժամտչելի պայմաններով։
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ։
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։
Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամուէյ* 5 *եւ* 26, *Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ՏՕՔԹ. Ց. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ
30 Ave. de Bellevue, CHAVILLE (S. et O.)
Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կաս Մոնփարնասէն
ԿՐ ԴԱՐՄԱՆԷ ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւններ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

SIROUNAK ARABIAN & CIE
24 Rue de Vintimille (Place Clichy) 2ème Etage
ԲՐԴԵՂԷՆ ԵՒ ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ NOUVEAUTÉ **ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ**
Շրջազգեստի, մանթոյի, քոսթիւմի, փալթոյի
սմոքինկի եւ ֆրաքի համար
ձերմակեղէնի յատուկ ճոխ գոյներով մեծ սթօք
Crèpe de Chine, Georgette, Satin, Toile de soie *եւն.*
ՄԵԹԱՔԱՆԱԿԻ ԳԻՆՈՎ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՊՐԱՆՔ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Դերձակ եւ դերձակուհիներու համար մասնաւոր պայմաններ
Տրամադրելի վարպետ դերձակ, փափաքողներու համար

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, կարմրախտ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատորեան։ Ախտաճանաչում եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,*

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈԼՖԷԺԻ ԴԱՍԵՐ
ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԻ ՄԷԹՈԴՈՎ
ՕՐ. ԺԱՆ ԱԱՄՊԱՋ
61 rue de Flandre Paris (19)
Հայրենակիցներու համար զեղջուած գին։

WAGRAM AUTO
75 Av. de Wagram
63 Av. Gde. Armée
149ter Bd. Villette,
84 Rue de l'Aqueduc
Արտօնագիր՝ Թուրիսթ 150, քամիոն 220, Մոթօ-սայօ 100, Թաքսի 50, մասն. դաս 15, մեքեն. դաս ձրի։

Մ. ՆԻՍԱՆԵԱՆ
Փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէի Ե. տարին աւարտած՝ կը կատարէ ներարկումներ (ենթակաին, ենթամաշկային եւն.) եւ մարմնուիներ (massage).
Կ'ընդունի ժամադրութեամբ։
23 Rue Jean de Beauvais, Paris (Ve)։

ՀԵՐԱԹԱՓ "ՔԻՍ,,
Ամէնէն գործնականը եւ ամէնէն ազդեցիկը ներկայ հերաթափիչ (մազ թափող) արտադրութիւններէն։
երեք վայրկեանը բաւարար է թափելու եւ մաքրելու մազերն ու աղտամազերը, առանց գըզգռելու վերնամաշկը։
Գին 5 ֆր. 60 (Imp. Comp.)
Հապոռաթուառ՝ «քիս»
159 Rue Pierre Corneille, Lyon

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'ապագան որդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Երկ.էն 62 Ruede la Rochefoucauld բակին խորը, Բ. յարկ, ձ կողմ. Métro և Nord Sud: Pigalle.

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET
17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges*ի* անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24-83
ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՈՒԻԿ
Երէկ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հացի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET *հացերը։*
Ուսիւլ խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր։
Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան
Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ
38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ ցաւուկ յարկաբաժին վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ա. կորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։*
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՀԱԼԷՊԻ ՊՈՒԼՂՈՒՐ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՆԵՐՈՒՆ
Հասած է Հալէպի պուլղուր, ամենաընտիր տեսակէն։ կը ծախուի մեծաքանակ (պարկով)։ փափաքողներուն նմոյշ կը ղրկուի։ Դիմել հետեւեալ հասցէին՝
H. BABIKIAN
8A Rue Francis de Pressensé, MARSEILLE

ՀԱՅՑ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ Ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ
(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)
18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97
Իրաւագէտ խորհրդատու ՑԷՓանս Օթօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթէը Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նոթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն տեսակ թարգմանութիւններ։
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր՝— Ամէն առաւօտ ժամը 8-9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ։

ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՀԱԳՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
ԿԱՐ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով
Մաքուր եւ խնամուած կար
119 Rue Pelleport, Paris (20e) (Rue Belleville*ի կից*)
Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌՈՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ
իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՑՆ
Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով
Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux *և* Impôts sur le revenue*ի յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները* ձրիօրէն կը կատարեմ։
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ որեւէ առթիւ ձեզի ուղղուած հարցումները ձրիօրէն կը կարգադրեմ։
ԱՄԻՍՆԵՐԷ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ ի վեր դիզուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ։
ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻ պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente եւ Registre de Commerce չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ։
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։
Կրնամ ձեզ ղրկել պահել Chiffred'Affaires*ի* եւ BénéficesCommerciaux*ի* տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, պղոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք։
Դիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՇԷՔԵՐԵԱՆ, օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Ակեւտ. դատարանի կողմէ վաւերացեալ։
CHÉKERIAN, 150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris.
Téléphone Trudaine 76-42

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱԶՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒԼԻՄ)
Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։
Ամուսնութիւն եւ ամուսնալուծում։
Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։
Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։
Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.
Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ԱՐԱՐԱՏ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ Վ.ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29 Man.
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՆԵՐԱԾՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄ
ձոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպարեղէններ, գինները անվրցելի. ապրանքներու անմիջական եւ խնամեալ յանձնում
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն

FUMISTE-PLOMBIER
Կը ստանձնեմ կապարի եւ զինկի ամէն տեսակ գործեր, մասնաւորաբար ջուրի խողովակներու զետեղում եւ նորոգութիւն։ Դիմել նամակով՝
A. TATOULIAN*ի*
12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՑԵՐ
բացուած է
DORK
կօշիկի վաճառատունը
46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON
Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ

ՄԱՏԹԷՈՍ ՃԻԼՊԻՐԵԱՆ
Կը ստանձնէ ձին եւ նոր ամէն տեսակ ապահովագրական գործեր (*Հրդեհի, Կեանքի եւ Արկածներու*), ինչպէս նաեւ առեւտրականներու տովարներու կարգադրութիւն, ծովերու եւ տուներու գնում եւ վաճառում, կալուածներու վրայ փոխառութիւն եւ նմանօրինակ յանձնառութիւններ։
ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ
36, Rue de Bellefond, PARIS (IX)

ԱՄՈՒՍԻՆ
ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
O. M. OHANESSIAN
Marque déposée MELKON
Եթէ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան ճամեղ անուշեղէններ, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով։ *Լօքում, փաքլաւա, քատայիֆ, հէվա, եւայլն։*
25 Rue Vilin, Paris (20e)
Հեռաձայն Menil. 69—15

Վարձու է
Enghien*ի մէջ լաւ կահաւորուած սենեակ մը, կայարանէն երեք վայրկեան։ Դիմել՝* 47 Grand'Rue։

Կ'ուզուի
Արեւելեան կերակուրներ եփել գիտցող փորձառու խոհարարուհի մը ճաշարանի մէջ աշխատելու համար։ Մնայուն գործ և լաւ վճարում։ Դիմել անձամբ կամ նամակաւ՝ Nigoghossian*ի, ճաշարան «Եփրատ»,* 4 Rue François Garcin, LYON.

Cirque | Էքոլ | ամենալաւն | 2-1
de Paris | Միւիքէր | ու ամենը | ֆրան

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

REVEILLON A L'ATELIER
VOLPONE
Տոմսերը կը ծախուին այժմէն

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration / Խմբագ. եւ վարչութիւն — 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

17 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1138

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՆՔ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆՔ, ԻՍԿ ԴՈ՞ՒՔ

Ընդոստ արթննալով քունէն, փարիզի ռամկավար պաշտօնաթերթը իր վերջին թիւով կ'ողբայ «Հայկական նոր ճերմակ մորդը»։— Անատոլուի բեկորներուն տեղահանութիւնը։

Արդար ըլլալու համար, ճշդենք թէ առաջին անգամ չէ որ կ'արտայայտուի ռամկավար պաշտօնաթերթը, այս հարցին առթիւ։

Նոյ. 9ին, առաջին լուրերուն վրայ, Թուրքիոյ կը յիշեցնէր Հայաստանի բարեկամական յարաբերութիւնները եւ «արդարութեան տարրական ըմբռնում»ը։— «Ո՞ւր կը մնայ ուրեմն Լոզանի դաշնագիրը, որով հաւասար իրաւունքներ ապահոված են Թուրքիոյ բոլոր տարրերուն անխտիր»։ Եւ կոչ կ'ընէր Ազգերու Դաշնակցութեան։

Նոյեմբեր 16ին, միշտ խմբագրական սիւնակներուն մէջ, կը կարդայինք հետեւեալ խելացի խօսքերը.

— «Թուրքիոյ ներքին գաւառներուն մէջ մնացած Հայերու ազատագրութիւնը կը դառնայ օրուան հրամայական պահանջը։ Այս պահանջը բաւարարելու բանաւոր եւ միակ հնարաւոր միջոցն է անոնց հետզհետէ Հայաստան փոխադրումը»։

Եւ սակայն, ծառա՛յ եմ հրամանիդ.

«— Մենք չենք ուզեր այս առթիւ առաջարկել Հայաստանի կառավարութեան, որ օգտուելով Թ. Միութեան եւ Թուրքիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող բարեկամական յարաբերութիւններէն, ձեռնարկ մը ընէ ժողովուրդներու փոխանակութեան հաւար։ Բայց այս մասին մտածելը կը վերաբերի Հայաստանի կառավարութեան»։

Ապա ուրեմն, «ինչ որ մեզի, արտասահմանի Հայերուս կը վերաբերի, մղումը տալն է Հայաստանի մէջ ձեռնարկուած եւ ձեռնարկուելիք նոր աւաններու շինութեան»։

Դեկտ. 4ին, ռամկավար պաշտօնաթերթը լուսաբանութիւն կը պահանջէր Դաշնակցութենէն, իբրեւ պատասխանատու այս նոր տեղահանութեանց, քանի որ մարդուն մէկը պատմեր է թէ քրտական գործին հետ կապ ունի այս դէպքը։

Եւ ահաւասիկ վերջին ահազանգը, դեկտեմբեր 14ին։

Լման մէկուկէս ամիս պատ ի պատ զարնուելէ յետոյ, ռամկավարութեան տարրական ըմբռնումը»ին հետ զուգ ուղիղ, ոչ ալ աւաններու շինութեամբ կրնայ զբաղուիլ։ Ու կը հարցնէ տրտունջ միամտութեամբ.

— «Զկայ տէր մը, տիրական մը, հարցնող մը, — ինչո՞ւ այս անարդարութիւնը, իրենց ո՞ր մեղքին համար այս բիւրերգս նահատակուած տառապեալները կ'ենթարկուին բռնաւորներու այս նոր հալածանքին»։

Մի՞թէ։ Իսկ Հայաստանի կառավարութի՞ւնը։ Ա՞ն ալ չի կրնար, եթէ ոչ տէր տիրական դառնալ, գոնէ պարզ հարցում մը ուղղել, օրինակ՝ «հայազգի» Գարախանի միջոցաւ, «օգտուելով Խորհրդային Միութեան եւ Թուրքիոյ միջեւ գոյութիւն ունեցող բարեկամական յարաբերութիւններէն»...

Բայց խնայե՛նք այս նեղացուցիչ հարցապնդումը եւ անմիջապէս անցնինք նիւթին։ Չէ՞ որ «այդ մասին մտածելը կը վերաբերի Հայաստանի կառավարութեան»։ Ինչո՞ւ անհանգիստ ընենք մեր պատուական վարիչները...

Այսպէս, ուրեմն, ռամկավար պաշտօնաթերթն ալ, շաբաթներ վերջը, խելքը տուն կանչելով, եւ ճիշդ եղածին պէս նկարագրելով տեղահան բազմութիւններուն վիճակը— «ահաբեկուած, կողոպտուած, մերկ ու անօթի»— իր կարգին, լեզուպատառ օգնութիւն կ'աղաղակէ։

— «Բայց պատրանքներու անձատուր չըլլանք։ Այլեւս ցամքեր, կարծրացեր են ջիղերը, սիրտերն ու միտքերը... Դեռ օգնող մարմին մը նոյնիսկ տեղւոյն վրայ, Հալէպի մէջ չէ կազմուած»։

Իսկ Փարիզի՞ մէջ։— Ինչ համարձակութիւն։ Ռամկավարներու պաշտօնաթերթը կրնա՞յ այդպիսի խնդիր յուզել քաղաքի մը մէջ, ուր հանդիսաւորապէս կը յօրանջեն իր հովանաւորներն ու մեծաւորները — Բարեգործական, Ջոջ-աղաներ, էֆէնտիներ ու պէյեր։

Եւ անմիջապէս — քարը... Դաշնակցութեան գլխուն։

— «Ի՞նչ կը խորհին այժմ անոնք, որ պատասխանատուութեան բաժին ունին այս նոր աղէտին մէջ ալ։ Արդեօք անո՞նց ալ ջիղերը, սիրտը եւ միտքը սառեր են։

« ...— Պիտի ուզե՞ն իրենց շրջանակին մէջ հայ աղէտեալներուն համար հանգանակութիւններ ընել. (եւալլն)։

«Ապահովաբար ոչ. հազար անգամ ոչ։»

Այստեղ կանգ առէք, թշուառականնե՛ր։

Կանգ առէք, ու լաւ նայեցէք մեր աչքերուն մէջ։

Աղէտներ պակաս չեղան վերջին 3-4 տարիներու ընթացքին, — եւ դուք տեսաք Դաշնակցութեան բռնած դիրքը։ Թղթատեցէք ձեր թերթերուն եւ մեր թերթերուն հաւաքածոները։ Աչքէ անցուցէք երեւանի ողողումներուն, Շիրակի եւ Ֆիլիպէի աղէտներուն առթիւ ձեր եւ մեր կատարած աշխատանքը (իբրեւ կուսակցութեան անդամներ)։ Բաղդատեցէք եղած գումարները, եւ յետոյ խօսեցէք։

Այսօր ալ պատրաստ ենք մեր պարտքը կատարելու, նոյնիսկ այս թերթով, եթէ Փարիզը ոչ Յանձնաժողով պիտի ունենայ, ոչ ալ ո՛ր եւ է ձեռնարկ։

Իսկ դո՞ւք։ Պատրա՞ստ էք ասպարէզ իջնելու, գոնէ այս գործին մէջ ձեռք ձեռքի տալու եւ կարելի օգնութիւնը հասցնելու։

Այո կամ ոչ — Անատոլուէն քշուած մանուկի մը պուտ մը կաթն անգամ չպիտի կրնաք ճարել, Փարիզի պողոտաներուն վրայ խելք ծախելով եւ արիւն պղտորելով։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՕՐՈՒԱՆ ՉԱՐԻՒՐԸ

Պոլսոյ «Ժամանակ»ը դիտել կուտայ երկիրէ երկիր գաղթող բազմութիւններու կրած դժբախտութեանց առթիւ, (8 դեկտ.)։

Շարաւ. Ամերիկեան երկիրները ընդառաջակ են, կրնան տակաւին միլիոնաւոր ժողովուրդ ապրեցնել, բայց անոնք ալ տնտեսական ծանր տագնապի մատնուած են այլ եւ այլ պատճառներով։ Պրազիլիա, Արժանթին եւ Ուրուկուա, ուր կը դիմէ գաղթականներու բազմութիւնը, տնտեսական անձկութեան մատնուած են այս պահուս եւ սոսկալի սղութիւն կը տիրէ։ Հետեւաբար, գացողը, պայմանաւ որ ապագային կարենայ բաւականաչափ ապրուստ ապահովել իրեն, պարտաւորուած է երկար ատեն սպասել, պատրաստ դրամ ուտել, եթէ երբեք տրամադրելի դրամ ունի։ Շատեր դժբախտաբար ինչիւ ճամբու դրամ մը ունին։

Եւ ասոնց պարագան ամէնէն աղետալին է։ Ա՞ինչափ խելք չունին որ իսկոյնն թէ չեն կրնար ո՛ եւ է տեղ անմիջապէս գործ գտնել, գործ կազմել, նոյն իսկ եթէ տնտեսական պայմանները թոյլատու ըլլան։ Հետեւաբար պէտք է պահեստի դրամ ունենան, գոնէ կարենալ անով ապրելու համար մէկ քանի ամիս, մինչեւ որ զբաղում մը ունենան։

Միւսներ։ Բայց մեծագոյն յանցաւորը իրենց դժբախտութեան եւ յուսախաբութեան, անոնք են որ կը խաբուին դարձեալ *սբմ.* ասբներու պատմութեան տեղեակ ըլլալով հանդերձ։ Անդարեւ նախ Մարսէյլ, ապա քիչ շատ ամէն տեղ, ուր գաղթականներու բազմութիւն կայ, այս մարդիկ չէին ճանցացին շահագործել ինչ խլեակները եւ չարաչար խաբեցին զանոնք, անոնց մօտ գտնուած քիչ մը դրամը իրենց գրպանը իջեցնելու համար։

Մամուլը ամէն տեղ կը զգուշացնէ գաղթականները, չխաբուիլ սուտ խօսքերէ, բայց կ'երեւի թէ բաւական չէ ասիկա։ Առաջնորդարաններուն, հոգեւոր իշխանութիւններուն, հայրենակցական եւ ուրիշ միութիւններու պարտականութիւնն է զգուշութեան յորդոր կարդալ, որպէսզի գաղթականները ամփոփ մնան իրենց տեղերը եւ դէպի Հարաւ. Ամերիկա արկածալից կեանքի մը մէջ չփնտռեն աւելի ապահով եւ հանգիստ ապրուստ։ Ընդհակառակն, խիստ հաւանական է որ կորսնցնեն ինչ որ ունին եւ ինչ որ կը շահին իրենց գտնուած տեղերուն մէջ։ Եւ յետոյ, պէտք է նկատողութեան առնել նաեւ կլիմայի խնդիրը։ Հարաւ. Ամերիկայի մէջ ամէն տեղ սաս բալւօ կամ պուէնոս Այրէս չէ։

ՊԱՅՔԱՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ԴԷՄ

Պոլսոյ «Միլլիյէթ»ը կը յարձակի յունաց Պատրիարքարանին վրայ, ըսելով թէ պատրիարքարանը ամէն ամիս 12,000 ոսկի կը ստանայ յունաստանէն եւ երդում ըրած է ծառայել հելլենական դատին։ Կ'աւելցնէ թէ վերջին չորս տարուան ընթացքին 15,000 յոյն երիտասարդներ պոլսէն յունաստան գացած եւ հելլէն բանակին մէջ զինուորագրուած են։ Մէկ մասն ալ գաղտնի ոստիկան եղած է եւ կը ծառայէ ընդհ. ապահովութեան տնօրէնութեան մէջ։ Եւ վերջապէս, յոյն պատրիարքարանի մէջ կայ գաղտնի մարմին մը որ կը վարէ յոյն համայնքին բոլոր գործերը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հ. Ց. Դ. Ընդհանուր Ժողովին առնագանգը

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

«Ճիւմհուրիյէթ»ի դեկտ. 11ի թիւին մէջ կը կարդանք.

Երէկուան թերթերուն մէջ խորհրդային մամուլէն արտատպուած լուր մը կար.

Հայ Դաշնակցութիւնը 45 օր տեւող երկար համաժողով մը գումարելով յայտարարութիւն մը հրատարակած է։ Այդ յայտարարութեան մէջ կ'ըսուի թէ Հայաստանի ազատագրութեան համար գործի անցնելու ժամը հասած է։ Ասոր համար ալ օտար երկիրներու մէջ ապրող հայ հարուստներու ցոյց տալիք անձնուիրութեան կը սպասուի։

Այս յայտարարութեան ամէնէն ուշագրաւ կէտը կը կազմեն հետեւեալ պարբերութիւնները. «Խորհրդային միութեան և Թուրքիոյ յարաբերութիւնները չեն կրնար մնալ իրենց այսօրուան ձեւին մէջ. օր կուգայ որ թերեւս Թուրքիա կը զատուի խորհրդային միութենէն և հասկացողութեան կուգայ եւրոպայի հետ։ Որպէսզի այն ատեն շփման մէջ մտնենք Թուրքիոյ հետ, այժմէն պէտք է պատրաստուիլ»։

Կը տեղեկանանք թէ համաժողովի որոշումներն ու այս յայտարարութիւնը ղրկուած են աշխարհի ամէն կողմը ցրուած Հայերուն։

Կ'ըսուի թէ մեր երկրին հայ հասարակութիւնն ալ տեղեակ է խնդրէն։

Այս խնդրին մասին երէկ Հայոց Պատրիարքարանը դիմեցինք. անկարելի եղաւ անձամբ տեսնուիլ պատրիարք Մեսրոպ եպս.ի հետ։ Տեսնուեցանք Պատրիարքարանի գործակատար Ազնիւ էֆ. Ահարոնեանի հետ եւ հայկական համաժողովի այս որոշումներուն մասին խօսելով իր կարծիքը հարցուցինք։

Ընդհակ էֆ. [illegible] բացատրեց [illegible] այդպիսի բան մը մտածելու հնարաւորութիւն ալ չկայ։ Թուրքիոյ Հայերը Թուրքջանրապետութեան ամէնէնհաւատարիմ հպատակներն են։ Ո՛չ Հայերը եւ ո՛չ ալ Պատրիարքարանը տեղեկութիւն ունին դաշնակցական կուսակցութեան հնամաժողովէն եւ որոշումներէն, որոնց մասին կը խօսիք։ Ա՛լ կը բաւէ ո՛րքան փորձանք բերաւ այդ կուսակցութիւնը հայ ազգին գլխուն։»

Գարախան Էնկիւրիի մէջ

Գարախան շատ չմնաց Պոլսոյ մէջ եւ անցաւ Էնկիւրի, ուր Թուրք կառավարութիւնը մեծ հանկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ անոր։ Ներկայ էին վարչապետ Ըսմէթ փաշա, արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ եւ խորհրդային դեսպանը։

Գարախան այս առթիւ խօսեցաւ երկար բաժակաճառ մը, բացատրելով այն խոր ու անյեղլի բարեկամութիւնը, որ կայ խորհրդային միութեան եւ Թուրքիոյ միջեւ։

Գարախանի Թուրքիա այցելութեան առթիւ, Պոլսոյ «Ճիւմհուրիյէթ»ը կը հրատարակէ խմբագրական մը՝ շեշտելով որ մեծապէս անհրաժեշտ է ապահովել կատարեալ միութիւն մը երկու երկիրներուն միջեւ։

Թրքական դրամին կայունացումը

Թահսիզի Թղթակիցը կը հեռագրէ Պոլսէն.—

Վարչապետ Ըսմէթ փաշա կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Ազգային Մեծ ժողովին մէջ՝ դրամական կացութեան մասին։ Բացատրելէ յետոյ Թրքական դրամին վերջերս կրած անկումին պատճառները, Ըսմէթ փաշա պարզեց այն միջոցները զորս կառավարութիւնը ծրագրած է ձեռք առնել՝ կացութեան դարմանելու համար։

Վարչապետը նախ ըսաւ թէ՝ ներածումները պէտք է կըճատուին՝ մինչեւ որ ներածումներու եւ արտածումներու միջեւ հաւասարակշռութիւնը վերահաստատուի։ Ասոր հասնելու համար թէ՝ կառավարութիւնը եւ թէ ժողովուրդը ինքը պէտք է գործածէ ազգային արտադրութիւնները, որքան կարելի է։ Նպատակ չկայ սակայն բոյկոտի ենթարկելու օտար ապրանքները։

Երկրորդ՝ ամենախիստ խնայողութիւն պէտք է կատարուի ամբողջ ազգին, մանաւանդ կիներուն կողմէ։ Օրինակ, աղջիկները պէտք չէ մսխեն իրենց ունեցածը՝ մետաքս գուլպաներ եւ անուշահոտութիւններ գնելու համար։

Երրորդ՝ կառավարութեան նպատակն է կայունացնել դրամը, ոչ թէ աւելցնել անոր արժէքը՝ օտար դրամ ծախելով։ Այս վերջին մեթոտը փորձուեցաւ ուրիշ երկիրներու մէջ եւ անյաջող արդիւնքներ տուաւ։

Չորրորդ՝ պետական դրամատուն մը պիտի հիմնուի Թրքական դրամագլուխով. այդ դրամատունը չպիտի ձեռնարկէ վերաժեւորել Թրքական Թղթադրամը։ (Այսինքն Թուրքիա նպատակ չունի ոսկեդրամի դրութիւնը վերահաստատելու)։

Վարչապետին ճառը բնականաբար ընդունուեցաւ վստահութեան միաձայն քուէով, ու որոշուեցաւ այդ ճառը տպելով պատերը փակցնել ամբողջ երկրին մէջ։ Մինչ այդ, Թուրք մամուլը բուռն պայքար կը մղէ ի նպաստ ազգային դրամին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՔԱԼԱՄԱԲԱՑԻ ՀԱՄԱՐ

ՑԱՆԿ Ը.

Վ. եւ Ց. Արսէնեան եղբ.	50
Ջատիկ եղիազարեան Վիլֆրանշ	20
Պ. Գ.	10
Օր. Հայկանուշ Ակօնաեան	10
կարապիս Միքայէլեան	10
Ց.	10
Մկրտիչ Փէրզիկեան, Վալանս	10
Աշխէն Փէրզիկեան »	10
Փոքրիկն Գրիգորիկ Գրիգորեան, Սալէն տը Ժիռօ	20
Ա. Վաչեանց	25
Տօքթ. Ա. Սիրունեան, Վէրոնէ (Իտալիա) 50 լիրէթ. օրուան սակով	66
Պ.	10
ՄԱՐՍԷԼԷՆ.—	
Պանդուխտ Շերիկեանց	25
Պերճ Շերիկեանց	25
Լ. Գանարեան	20
Ա. Քինկէօզեան	25
Փոքրիկն Ց. Քինկէօզեան	25
ԹՈՒՆՈՒՋԷՆ.—	
Ջարեհ Տօնապետեան	50
Գրիգոր Մինասեան	20
Փոքրիկն Վ. Եղիշէեան	20
Համբարձում Լնովքեան	5
Ցարութիւն Ժամկոչեան	5
Գումար	471
Ջ. ցանկի գումարը	3740

Խմբ.— Փակելով այս ցանկը— քանի որ մեր պահանջած գումարին (2000 Ֆրանք) աւելի քան երկու անգամը գոյացաւ—, կը փութանք յայտնել թէ ինչ որ ստանանք այսուհետեւ, պիտի յատկացնենք Անատոլուի տարագիր բեկորներուն օգնութեան, անշուշտ մասնակցողներուն հաւանութեամբ։

ՌՈՒՄԲԵՐ ԿԱՅԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Զաղրէպի կայարանին մէջ գըտուեցան երկու ռումբեր, կը կարծուի թէ խրուած հայրենասէր ներ ծրագրած էին օդը հանել այն կառախումբը, որ Պկլկրատ պիտի տանէր Զաղրէպի նահանգային խորհուրդէն պատուիրակութիւն մը, բազմաթիւ խրուաձներ ձերբակալուեցան։

ԻՏԱԼԵԻԹՈՒՐԲ ՎԷՃԸ

Անատոլուի եգերքին մօտ գտնուած կղզիներու սեփականութեան խնդիրը մօտերս պիտի քննուի Լահիէյի իրաւարար ատեանին առջեւ։ Դատական գործավար Մահմուտ Էսատ պէյ անձամբ պիտի երթայ կառավարութեան տեսակէտը պաշտպանելու։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆՈՐ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

Էնկիւրիի Ազգ. Մեծ ժողովի ներքին յանձնաժողովը կը քննէ 1930ի ընդհ. մարդահամարի օրինագիծը, որ փութով խորհրդարան պիտի ներկայացուի եւ, ընդունուելէ վերջ, 500 հազար ոսկի վարկ պիտի սահմանուի այդ նպատակին համար։

Մարդահամարը, որ նախորդին պէս դարձեալ Հոկտեմբեր ամսուն մէջ պիտի կատարուի, բնակչութեան, երկրագործութեան, ճարտարարուեստի եւ կալուածներու շուրջ պիտի ըլլայ։ Մասնաւոր պաշտօնեաներ պիտի կարգուին ամէն կողմ, եւ գրող կարդացող բոլոր հայրենակիցները պարտաւոր պիտի ըլլան գործակցելու պաշտօնեաներուն։ Այս պարտականութենէն փախչողները 10-50 ոսկի տուգանքի պիտի դատապարտուին։

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ԱԿՈՒՄԲՆԵՐՆ ԵՒ «ԿԱՐՄԻՐ ԱՆԿԻՒՆՆԵՐԸ»

Խորհրդային ինքնատիպ դպրոցներէն եւ համալսարանական հաստատութիւններէն յետոյ, հանրային կրթութեան մէջ առանձնապէս մեծ կարեւորութիւն կը տրուի ակումբներուն եւ «կարմիր անկիւն»ներուն։ Եթէ դպրոցն ու համալսարանը կոչուած են նոր սերունդի դաստիարակութիւնը խստագիծ շրջանակի մը մէջ կազապարելու, այս վերջին հաստատութիւնները ալ կը ծառայեն մասնաւորապէս ոչ-դպրոցականները լուսաւորել Լենինեան հրեղէն ճառագայթներով։

Ակումբներն ու «կարմիր անկիւն»ները կը նպաստեն մասնաւորաբար «աշխատաւորական լայն մասսայի մէջ քաղաքական եւ կուլտ-կրթական աշխատանք տանելու, եւ մասսաներին ակտիվ կերպով այդ աշխատանքին մասնակից գարձնելու համար»։ (Խ. Հ. Թիւ 245)։

Խօսքի եւ գործի, ծրագիրներու եւ իրական աշխատանքի հակասութիւններով հռչակաւոր մեր հայրենիքին մէջ, սակայն, «ակմբային գործը սկզբից մինչեւ հիմայ եղել է շատ անմխիթար վիճակում» եւ կամ աւելի ճիշտ «Երեւանում գոյութիւն ունեցող ակումբներն ու գործարաններուն կից կարմիր անկիւններն իրենց բարձրութեան վրայ կանգնած չեն»

Յարօրինակ եւ տխուր է անշուշտ արձանագրել այս փաստերը, նկատի ունենալով ոչ միայն այս հաստատութիւններուն տրուած հսկայ նշանակութիւնը, այլեւ նրանք կարմիր անկեան աշխատանքները կենդանացնելու, ղեկավարութիւն եւ ցուցմունք տալու, հիմնական բեկումը առաջ բերելու եւ մասսաների սեփականութիւն դարձնելու համար լի ճիշդն ասած, ոչինչ չեն արել։» (Հրաչ Տ.)։

Եւ խորհիլ թէ բարոյական եւ նիւթական ինչպիսի զոհողութիւններու գնով կը բացուին այս Անկիւնները, կը գոգուին շարունակաբար, առանց իրական արդիւնքի։ Դեռ երէկ էր, որ շնորհիւ այս ընդհանուր անտիրութեան եւ թափթփածութեան, երեւան կը հանուէին Հայաստանի Պատենադարանի վարիչի գայթակղալից զեղծումները։ Այսօր տարբեր ձեւերով եւ տարբեր պայմաններու տակ նոյն կացութիւնը կը կրկնուի համեմատաբար փոքր հաստատութիւններու մէջ։ Ամէն տեղ կրթական իրական գործունէութեան պակասը ժամանչելով հանդերձ, ցոյց կը տրուի այն յանցաւոր անտէրութիւնը, որ կը տիրէ այդ հաստատութիւններու նիւթական արժէքներու մասին։ կը փձանան ոչ միայն այս ձեռնարկներուն տրամադրուած «ամենալաւագոյն» շէնքերը, այլ եւ «հասարակական ինչք»ը։

— «Լուսաշխի Ցունը մօտաւորապէս 30 հազար րուբլու (15 հազար տոլար) կահոյք է եղել. կահուքը ընտիր, թանկարժէք ու նուրբ։ Ո՞ւր է այն. եղածն ինչ վիճակի մէջ է։ Այն, ինչ կայ ներկայիս ակումբում, մնծ մասամբ վառելու փայտ դառած վիճակումն է։ Մի մասը ինվալիտ, մի մտսը ջարդուած վերջնականապէս եւ բեմի տակ լցրած. քիչ չեն բազկաթոռներ, որոնց երեսների մահուտը — ըստ երեւոյթին կօշիկ սրբելու համար (կուլտուրական նպատակով) յատկապէս կտրտուած են ու զսպանակներն ազատութիւն ստացած՝գլուխները դուրս են հանել. Աթոռ կայ, որ կարծես հրդեհի միջից ամենավերջին դուրս հանուած իրը լինի — այրուած ըստ ամենայնի։»

Մարդիկ ոչ միայն օգտուած են ակումբի սեղեակներէն, եւ կարասներէն, իրենց անձնական բնակութեան եւ գործածութեան համար առանց վարձք վճարելու այլեւ «ակումբի սեփականութիւն եղող կտորներից նոյն այդ վարիչները կարում են իրենց բարձերի երեսներ, թաղթի շուրջն ամրացնում եւայլն։»(Ստուարտ Խոճ.)։

Սխալ է կարծել, որ այս ամէնը նոր երեւան եկած խնդիրներ են։ Ոչ, այս կացութիւնը պարզուած է 1928էն ի վեր։ կազմուած են քննիչ յանձնախումբեր, եղած են քննութիւններ։ Այսպէս 1928ի մայիսին այս յանձնաժողովներէն մէկը կ'եզրակացնէր.

— «Ակումբի հսկայական ինվենտարը հաշուի չի առնուած. գուգակ չի կազմուած» որով եւ անհնար է եղած ստուգել իրական վիճակը։ Եւ որպէս միջոց «վերստուգիչ յանձնաժողովը գտնում է խիստ անհրաժեշտ, յատուկ կոմիսիա կազմել, տան ինվենտարն ստուգելու եւ կորած իրերը գըտնելու. անվերջ մէկը միւսին վրայ է գցում»։

Լաւ եզրակացութիւն եւ ըստ ամենայնի շիտակ թելադրանք, որ սակայն հակառակ ծեցած երկար ամիսներուն, կը մնայ դարձեալ իր վիճակին մէջ։

Այս ալ պատկերը Խորհ. Հայաստանի ակումբներու եւ կարմիր անկիւն»ներու, որոնց ղեկավարութեան եւ կազմակերպման ամբողջ աշխատանքները վստահած են միայն ու միայն համայնավարներուն։

Եթէ Արուեստից եւ Գիտութեան կաճառը կը ղեղի (.°) իր ընդհանուր ուղղութենէն, շնորհիւ հոն տիրող «Հոգեբանութեան» եւ կաճառը կը դառնայ «անբովանդակ» — այստեղ, աններելի է ո՛ր եւէ շեղում։ Չէ՞ որ հոս ամէն ինչ կը շարժի միայն ու միայն տիրող կուսակցութեան եւ կառավարութեան կամքը խորհրդային աշխատաւորներուն, որով աւելի օգտակար կը դառնան քաղաքիս այդ լաւագոյն շէնքերը։»

Ս. ԹԱԹՈՒԼ

ԿԱՐՄԻՐ ՁԱՄԲԱՆ

Պաշտօնական վիճակագրութեան մը համաձայն, Ամերիկայի 78 մեծ քաղաքներուն մէջ, վերջին 11 ամսուան ընթացքին, ինքնաշարժի արկածներու զոհ գացած են 8528 անձեր։

Անցեալ տարի այս կարմիր հաշուեհաշիւը ցոյց կուտայ 7369 անձ, այսինքն հարիւրին 15 նուազ։

Միայն Նիւ-Եորք քաղաքին մէջ 1291 անձեր ճզմուած են ինքնաշարժերու տակ։

Աւլեան Պատկերներ

Իրիկուն է։

Վարը գիւղն է, հովտին մէջ թափուած, իբարու վրայ տանիքտանիքի։ Անտառն բուրումը օրհներգ մըն է այնտեղ որ իր տրտունջն ունի ծուխերուն հանդէպ։ Վերէն ամպի խաւն է կախուած, հաստ ու սպառնագին։ Ես լերան վրայ, ծառի մը կռթնած, ճամբորդ մըն եմ մտախոհ, անոնց հիացող։

Համերգի մը ճոխութիւն կայ հոն, իրիկուան դէմ, Աստուծոյ հետ, երբ ծղրիթին ձայնը կը մարի հանդարտ, Թրեանին գալարուող հոսանքին մէջ։ Ձիւնահիւսի քարակոյտեր կ'արձակուին ձորին մէջ թաւալումով տենդոտ, ուր ջուրի դէզեր փրփուր կը պոռթկան մշուշէ վարագոյրին բախելովուժգին։

Լերան վրայ լուսինն է կանգնած, հանդարտ, լուսաւոր, գոյներու առատ մեղեդի մը նետելով եղեւնիի շարքերուն վրայ կանանչ։ Անոնց վրայ, ամպի կոյտեր կը պատռտեն իրար, որոնց ետեւ երկինքն է փռուած կապոյտ հագուստով։

Հեռո՜ւն, Ռօնի դաշտն է փռուած, օձի ճկունութեամբ լեռներուն մէջտեղ, ուր գետը իր վագքն ունի ցոլքով բեռնաւոր։ Անոր եզերքը խորան մ'է ամբողջ, կաղամախիներով զարդարուն, որոնք լուսնեան մէջ գիշերուան կ'աղօթեն շարունակ։ Ես հեռացող օտարական մ'եմ անոնց պերճանքին, ու կը պտըտիմ անդադար համերգի դաշնաւորումներ գտնելու։

* * *

Առաւօտ է։

Հեռո՜ւն գագաթ մը կայ մխրճուած, երկնքին կուրծքին, որուն ետեւէն արեւը արդէն մխջոցն է ներկեր, կարմիր մելանով։ Հորիզոնին վրայ ամպէ բամպակներ, կը թրթռան դանդաղ, աստուածային պար մը խաղալէն, մինչ ճառագայթներ առաւօտեան կը քամուին չիթ առ չիթ անոնց բացուածքէն։

Գիւղէն, խումբը այծերուն, ճամբայ ելեր է արեւածագէն առաջ, զանգակներուն նուագը յանձնելով անտառին։ Անոնք կ'ելլէն զառիթափն ի վեր խիճեր գլորելէն, բերանները փակցուցած խոնաւ խոտերուն, իրենց շունչին հետ։

Ես անտառ եմ շարունակ մրտիկներուն (myrtilles) հետ եմ երգս փսփսալէն։ Շուրջս վայրի, կարմիր ելակներ, խոտերուն մէջ թագնուած ինչե՜ր չեն ըսեր...։ կը ժողվեմ անդադար անմահար մրտիկներէն ու ափերս կը լեցնեմ, մինչեւ որ արեւը քրէօզա բարձրանայ ու թուփերուն տակէն կաքաւները թռցնէ։ Այն ատեն ես ալ կը պառկիմ կռնակիս վրայ, արեւ խմելէն, մինչ քովս թուփերը ելակներուն բուրում կը թափեն։

* * *

Միջօրէ։

Ցղաքները բոլոր բոլոր փռուած են, յոգնած կարաւանի մը նման, ժայռի մը կողքին, երգեր կանչելէն։ Հեռո՜ւն Մօն-Պլանը, լեռներուն ետեւէն, երկինք կը մխրճի ամպերը պատռելէն։ Վարը, Ռօնը կը պպղայ, թիթեղի ճերմակութեամբ, խոտերուն մէջէն։ Իսկ դիմացս Լուիզէնն է կանգնած, կղերի հագուստով, որուն ետեւէն ամպի ժապաւէններ կ'անցնին շարունակ, անձրեւ թափելով։

Ձիւներուն խումբը պառկած է գուռին քով, անշարժ քարակոյտերու նման, որոնց քով Ալպեաններուն տղան, կաղնիին կոթնած, հագ մը կը կրծէ։

Ես հայ տղայ մը եմ անոնց հեռացող, երազուն աչքերով։

* * *

Գիշեր է։

Քնարս կուրծքիս, մարգագետնի մէջ եմ նստած, երազ ապրելէն։ Քովս աղբիւրն է լեռան, որ կը թափի գուռին մէջ մաքուր, մարգրիտներ յանձնելով։

Ան իր երգն ուն, յամա՜ռ, անդադրում, անկեղծ տղու պէս գուռին ձօնուած։ Իսկ ես իմ խոսքերս ունիմ, ծարաւ տղու պէս, քնարիս վրայ շարած։

Կը սիրեմ ես առանձնութիւնը քիչ մը ատեն, լռութեան մէջ գիշերուան, երբ քովս ծղրիթներ կան պահուըտած, խոտերուն մէջ ցողաթուրմ։

Կը սիրեմ ես այն աղջիկը օտար, որ կ'անգնի քովէս գիշեր ատեն, համբոյր մը թափելով օդին մէջ։

Ու կը պաշտեմ այն աղջիկը, որ քովս նստած, խոտերուն վրայ, հայրենիքս կ'երգէ հանգա՜րտ ու տխուր։

Ց. ԳՈՒՄՐՈՒԵԱՆ

Ժընեւ

ԱԼՄԱՋԵԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

ԷՌՆԷՍԹ ԼԱՓՈՆԻ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄԸ

Արիսթիտ Պրիան, արտաքին նախարար.— Լա՛ք ամբողջ աշխարհը (նոր ծիծաղներ)։

Էռնէսթ Լափոն.— ... Հայ Հանրապետութեան որեւէ նախարար որ կարենայ պաշտպանել նման մեթոտներ, ո՛չ ալ ժոռնալ օրինագրքի նախզուշութիւնները ու տրաժադրութիւնները, նախապատրաստականքննութեանց մասին, ո՛չ ալ ձեզը։

Որովհետեւ՝ ձեզ տեղի ունեցած է Տոքթ. Փօլի տեղեկագրին մէջ աչքիս զարկաւ բան մը՝ որ հակառակ իր տխուր հանգամանքին՝ շատ զուարճացուց զիս։ Բժիշկը կապուտցած արիւնի լայն հետքեր, գրեթէ վէրքեր տեսած է Ալմազեանի կուրծքին վրայ։ Տոքթ. Փօլի դիրքը շատ շփոթեցուցիչ է։ Անկախ է, ինչպէս պէտք է ըլլայ բժիշկ մը, ունի արհեստական խղճմտութիւն եւ հանրածանօթ բարեացակամութիւն մը.սակայն, ի վերջոյ, անիկա դատական բժիշկ է։ Այսինքն՝ ամէն օր կրնայ դէմ դէմի գալ այն մարդոց հետ, որոնց մասին իր կարծիքն ուզուած է, եւ զորս կրնայ քննադատել իր տեղեկագրին մէջ՝ առանց չար նպատակի։ (Ծիծաղներ)։ Ամէն պարագայի, այդ շփոթեցնող վիճակին մէջ, բժիշկը կ'ըսէ մեզի թէ՝ խնդրոյ առարկայ հետքերն ու վէրքերը կատարուած են մատներու հպումով։

Պարոննե՛ր, չեմ գիտեր թէ դատական ոստիկանութիւնը՝ իր ոստիկանները պաշտօնի կոչած ատեն՝ անոնց մատներու ծայրին ուժը փորձի կ'ենթարկէ՞։ Ստուգ է սակայն թէ՝ արտակարգ եւ դերմարդկային ուժ պէտք է գործած կամ չգործած ոճիրն բուն հաստատելու համար։

Հիմա պէտք է խօսիլ նաեւ օրէնքի բռնաբարման մասին։ Ոստիկանութիւնը «իր տրամադրութեան տակ» պահած է մարմինը, առանց զայն ձերբակալելու, բայց զրկելով ազատութենէն (ձեռնաշղթաներ)։ Զեմ ուզեր իրաւաբանութեան դաս տալ ձեզի, բայց եթէ առնէք մեր իրաւաբանական դիրքերէն ոեւէ մէկը, պիտի տեսնէք թէ՝ պատժական դատավարութեան օրինագիրքը խմբագրողներ ի՛նչ նախազգուշութիւններ ձեռք առած են պիտի շրջանի մը երբ անհատական ազատութիւնը հիմակուան չափ կրքոտ վիճաբանութեանց առարկայ չէր դառնար։

Էռնէսթ Լափոն.— Այս տեսակէտէն աւելին կայ։ 106րդ. յօդուածը կը տրամադրէ որ մարդ մը կարելի է ձերբակալել միայն ոճիրը զործած պահուն։ Չերբակալել՝ չի՛թէ զայն տեղը տանելու եւ հոն պահելու, այլ անմիջապէս իրաւասու դատաւորին առջեւ հանելու համար։ Այս դատաւորը, որ դատական ոստիկանութեան աստիճանաւոր մը չէ, այլ ընդհանուր դատախազ, կամ ստիպողական պարագաներու ժէջ՝ քաղաքապետ, ինք ալ իրաւունք չունի վար դնելու ամբաստանեալ մը՝ եթէ հարցաքննիչ դատաւոր մը չի ժիջամտեր խիստ արագ պայմանաժամի մը ժէջ։

Հարցաքննիչ դատաւորն ալ իր կարգին՝ բոլորովին ազատ չէ այդ ժարդը բանտին մէջ փտեցնելու՝ առանց որոշուժի մը՝ որուն համար անձնական ղէմի առարկայ պարագային մէջ պատահածը պարզապէս կը կոչուի ապօրինութիւն։ Ուրեմն եմ որ հոս է դատական նախարարը։ Իր ներկայութիւնը քիչ մը կ'ապահովցնէ զիս։

Վարչապետները շատ գործեր ունին, ու երբ անոնք ներքին նախարար են, կը ձգտին ո՛չ թէ հաճոյակատարութիւն ունենալ ոստիկանութեան հանդէպ, այլ տարբեր աչքով մը դիտել զայն։ Սակայն կայ դատական նախարարը՝ պաշտպանելու համար ժեզ բոլորս, նոյն իսկ ձեզի դէմ, պարո՛ն վարչապետ։ (Ծափեր եւ ծիծաղներ ձախէն)։

Վարչապետ.— Չէ՞ք հաւատար թէ կառավարութիւնը հաւաքաբար պատասխանատու է։

Էռնէսթ Լափոն.— Այո՛. բայց կառավարութեան հաւաքական պատասխանատուութենէն վեր բան մը կայ. օրէնքին հրամայական հանգամանքը։ Վստահ եմ թէ՝ հակառակ այդ հաւաքական պատասխանատուութեան, եթէ դուք բռնաբարէիք օրէնքը, մարդը՝ որ նստած է ձեր կողքին, որ դատական նախարար կը կոչուի, այսինքն թէ կոչուած է ո՛չ միայն կառավարութիւնը պաշտպանել խորհրդարանին առջեւ, այլեւ օրէնքը՝ անոր վրայ յարձակողներուն դէմ ոտքի պիտի կանգնէր անվիճելիօրէն՝ մեզի հետ ըլլալու համար։

Ու վստահ եմ որ, եթէ անիկա հանդարտ կը մնայ...

Վարչապետը.— Պատճառն այն է, որ բան մը չեմ բռնաբարած ես։ (Ծիծաղներ)։

Էռնէսթ Լափոն.—...պատճառն այն է որ քիչ յետոյ անիկա պիտի խոստանայ գոնէ սեզի թէ՝ թոյլ չպիտի տրուին այն ոճիրները՝ զորս կը մատնանշեմ եւ որոնք ձերը չեն. այսօր նախարարական քաղաքականութիւն չենք ըներ, ասիկա կը զարժացնէ ձեզ թերեւս, որովհետեւ ձեզ առարկայ պարագային մէջ պատահածը պարզապէս կը կոչուի ապօրինութիւն։ Ուրեմն եմ որ հոս է դատական նախարարը։ Իր ներկայութիւնը քիչ մը կ'ապահովցնէ զիս։

Վարչապետները շատ գործեր ունին, ու երբ անոնք ներքին նախարար են, կը ձգտին ո՛չ թէ հաճոյակատարութիւն ունենալ ոստիկանութեան հանդէպ, այլ տարբեր աչքով մը դիտել զայն։ Սակայն կայ դատական նախարարը՝ պաշտպանելու համար ժեզ բոլորս, նոյն իսկ ձեզի դէմ, պարո՛ն վարչապետ։ (Ծափեր եւ ծիծաղներ ձախէն)։

Վարչապետ.— Չէ՞ք հաւատար թէ կառավարութիւնը հաւաքաբար պատասխանատու է։

Էռնէսթ Լափոն.— Այո՛. բայց կառավարութեան հաւաքական պատասխանատուութենէն վեր բան մը կայ. օրէնքին հրամայական հանգամանքը։ Վստահ եմ թէ՝ հակառակ այդ հաւաքական պատասխանատուութեան, եթէ դուք բռնաբարէիք օրէնքը, մարդը՝ որ նստած է ձեր կողքին, որ դատական նախարար կը կոչուի, այսինքն թէ կոչուած է ո՛չ միայն կառավարութիւնը պաշտպանել խորհրդարանին առջեւ, այլեւ օրէնքը՝ անոր վրայ յարձակողներուն դէմ ոտքի պիտի կանգնէր անվիճելիօրէն՝ մեզի հետ ըլլալու համար։

Ու վստահ եմ որ, եթէ անիկա հանդարտ կը մնայ...

Վարչապետը.— Պատճառն այն է, որ բան մը չեմ բռնաբարած ես։ (Ծիծաղներ)։

Էռնէսթ Լափոն.—...պատճառն այն է որ քիչ յետոյ անիկա պիտի խոստանայ գոնէ սեզի թէ՝ թոյլ չպիտի տրուին այն ոճիրները՝ զորս կը մատնանշեմ եւ որոնք ձերը չեն. այսօր նախարարական քաղաքականութիւն չենք ըներ, ասիկա կը զարժացնէ ձեզ թերեւս, որովհետեւ ձեզ առարկայ պարագային մէջ պատահածը պարզապէս կը կոչուի ապօրինութիւն։ Ուրեմն եմ որ հոս է դատական նախարարը։ Իր ներկայութիւնը քիչ մը կ'ապահովցնէ զիս։

Վարչապետները շատ գործեր ունին, ու երբ անոնք ներքին նախարար են, կը ձգտին ո՛չ թէ հաճոյակատարութիւն ունենալ ոստիկանութեան հանդէպ, այլ տարբեր աչքով մը դիտել զայն։ Սակայն կայ դատական նախարարը՝ պաշտպանելու համար ժեզ բոլորս, նոյն իսկ ձեզի դէմ, պարո՛ն վարչապետ։ (Ծափեր եւ ծիծաղներ ձախէն)։

Վարչապետ.— Չէ՞ք հաւատար թէ կառավարութիւնը հաւաքաբար պատասխանատու է։

Էռնէսթ Լափոն.— Այո՛. բայց կառավարութեան հաւաքական պատասխանատուութենէն վեր բան մը կայ. օրէնքին հրամայական հանգամանքը։ Վստահ եմ թէ՝ հակառակ այդ հաւաքական պատասխանատուութեան, եթէ դուք բռնաբարէիք օրէնքը, մարդը՝ որ նստած է ձեր կողքին, որ դատական նախարար կը կոչուի, այսինքն թէ կոչուած է ո՛չ միայն կառավարութիւնը պաշտպանել խորհրդարանին առջեւ, այլեւ օրէնքը՝ անոր վրայ յարձակողներուն դէմ ոտքի պիտի կանգնէր անվիճելիօրէն՝ մեզի հետ ըլլալու համար։

Ու վստահ եմ որ, եթէ անիկա հանդարտ կը մնայ...

Վարչապետը.— Պատճառն այն է, որ բան մը չեմ բռնաբարած ես։ (Ծիծաղներ)։

Էռնէսթ Լափոն.—...պատճառն այն է որ քիչ յետոյ անիկա պիտի խոստանայ գոնէ սեզի թէ՝ թոյլ չպիտի տրուին այն ոճիրները՝ զորս կը մատնանշեմ եւ որոնք ձերը չեն. այսօր նախարարական քաղաքականութիւն չենք ըներ, ասիկա կը զարժացնէ ձեզ թերեւս, որովհետեւ տեւ դուք հակառակին վարժուած էք։ (Ծափեր ձախէն)։ Ընդհանուր վիճաբանութիւն է, բոլորի շահին համար։ Եթէ դատական նախարարը

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ
“ՅԱՌԱՋ„Ի ՆՈՐ ՇՐՋԱՆԻ 1930
ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ՕՐԱԹԵՐԹԸ
ՆՈՐՈԳԷ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆԴ, ԲԱԺԱՆՈՐԴ ՄԸ ԴՏԻՐ,
ԿԱՄ ԵԹԷ ՊԱՐՏՔ ՈՒՆԻՍ, ՓՈՒԹԱ, ՓԱԿԵԼ ՄԻՆՉԵՒ 1929 ԴԵԿՏ. 31

ԹՈՒՐՔԻԱ

(Քաղուած Թուրք Թերթերէն)

ՆՈՐ ՋԵԼՁՈՒՄ ՄԸ

Կիւմիւշհանէի երեսփոխան Հասան Ֆէհմի պէյի ելմտական գործավարութեան օրով, 100 հազար ոսկի տրուած էր՝ որպէսզի վերաշինուին այն տուները, զորս Ռուսերը քանդած էին մեծ պատերազմի գրաւման շրջանին։ Այժմ հաշուակալութեան դիւանը այս գրամին գործածութեան մէջ խառնակ կէտեր գտած է։ Այսպէս, գրամին մեծ մասը տրուած է Հասան Ֆէհմի պէյի եղբայրներուն՝ իբր հատուցում անոնց ենթարկուած վնասներուն։ Ժողովուրդին ալ քիչ բան մը հանուած է։

Այս պարագան ուշադրութիւն գրաւած է եւ խնդիրը պիտի յանձնուի Ազգ. Ժողովի նոր կառուցման։ Եթէ Ազգ. Ժողովի ելմտական յանձնաժողովը թերիներ գտնէ, ըստ օրինի հետապնդում պիտի կատարուի։

ՏԷՐՔՈՍԸ ՅՈՅՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԶԵՌԲԸ

«Ճիհանուրիէթ» պայքար բացած է Տէրքոսի Ղուրի ընկերութեան դէմ։ Վերջին թուով կը գրէ թէ ընկերութիւնը կը գըտնուի Հելլէններու, Յոյներու, Հայերու եւ Հրեաներու, «այսինքն ոչ Թուրքերու» ձեռքը։ Եւ ասով կը բացատրէ այն հրդեհները, որոնք այնքան աղէտ պատճառեցին Պոլսոյ մէջ։

Թերթը կ'ըսէ թէ Տէրքոսի կարգ մը ճիւղերու պաշտօնեաներուն անունները, որոնց ճոթը Հայեր, մեծ մասը Յոյներ եւ Հրեաներ են։

«Ահա, կ'ըսէ 90 — 100 [illegible] ծառայողներու մէկ մասին ցանկը։ Մեծ մասը Հելլէն, Յոյն, Հայ, եւ Հրեայ է, մէկ խօսքով՝ ոչ - Թուրք։ Ասոր փոխարէն՝ հազիւ 8 Թուրք պաշտօնեաներ կան»։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

... ՄԵԶԻ ԱԼ ՕԳՆԵՑԷՔ

ՔԱԼԱՄԱԹԱ, 6 դեկտ.— Քալամաթա քաղաքէն մէկ ժամ հեռու, փարաւիդմաթա կոչուած գաղթականական մէջ հաւաքուած ենք բազմաթիւ հայ ընտանիքներ։ Բոլորս ալ նիկոմիդիոյ շրջանէն։ Յունական նահանջին ժամանակ փոխադրուած էինք Լեմնոս կղզին յետոյ մեզ բերին այս գաղթականները։ Գաղթականները մեծ մասով Ատափազարցի, Արմաշցի, Արսլանպէկցի, Մեծ-Նոր գիւղցի, Ենիճէցի են։

Հայ գաղութը հոս հաստատուած տարին իսկ հիմնեց մանուկներու մանկապարտէզին համար հանգանակութիւն է, որուն արդիւնքը 410 ոսկի եղած է։ Ներկայիս 60 մանուկներ կը յաճախեն մանկապարտէզին։ Ուսուցչուհին Տիկ. Ազնիւ Ասատուր է։

Ուսումնարանը ունի նաեւ կարի դասընթացք մը, ուր 30 աղջիկներ կը հետեւին։ Ուսուցչուհին Տիկ. Սիրանոյշ Գալուստեան է։

Ուսումնարանը ունի նաեւ մարմնակրթական խումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ երաժշտական խումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ երգչախումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ թատերական խումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ մարզական խումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ գրադարան մը։ Գրադարանապետն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ լուսանկարչական խումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ կինոյի խումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ ռատիոյի խումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ հեռատեսիլի խումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ հեռագրի խումբ մը։ Ուսուցիչն է Պ. Գրիգոր Գալուստեան։

Ուսումնարանը ունի նաեւ հեռաձայն

Թուրքահայտնի քանակցութիւններ

Պէյրութի Ֆրանս. մարզպանութեան խորհրդական Պ. Րըքլիւի նախագահութեամբ եւ Ֆրանսացիներէ ու Արաբներէ բաղկացած յանձնախումբ մը մեկնած է Ինկիւրի՝ Հալէպի ճամբով։ Ֆրանս. մարզպանութիւնը այս առթիւ պաշտօնապէս կը հաղորդէ թէ՝ «ըստ Թուրքիոյ հետ մեր ունեցած համաձայնութեան՝ առկախ մնացած խնդիրներու շուրջ նոր խորհրդակցութիւններ պիտի կատարուին։ Այդ առկախ խնդիրներն են՝ 1. Ռեւտրական յարաբերութիւններ, 2. Սուրիացիներու Թուրքիա ունեցած կալուածները, 3. Քուէք գետի ջուրերուն բաժանումը»։ Ասոնցմէ զատ կան կարգ մը խնդիրներ, որոնք լուսաբանութեան կը կարօտին։ Այս յանձնախումբը Ինկիւրիի Ֆրանս. դեսպանին հետ խորհրդակցելով պիտի կարգադրէ այս խնդիրները»։

Արաբական հաւատաշնակցութիւն

Ամմանի մէջ գումարուեցաւ Անդրյորդանի ազգային ժողովը, որուն մասնակցեցան 100 պատգամաւորներ։ Տրուեցան զանազան որոշումներ։ Ժողովը հաստատեց իր հաւատարմութիւնը հանդէպ Էմիր Ապտուլլահի, որոշեց՝ հետապնդել քաղաքականութիւն մը որ ձգտի կատարեալ անկախութեան, փութացնել կրթութեան բարեկարգումը, հաստատեց իր յարումը արաբ ազգային երդումին՝ աշխատելու համար ստեղծել արաբ դաշնակցային պետութիւն մը, վերջապէս՝ որոշեց բողոքել Պալֆըրի Յայտարարութեան եւ վերջին խռովութեանց ընթացքին Պաղեստինի կառավարութեան Արաբներու հանդէպ բռնած դիրքին դէմ։

Զայիմիս Հանրապետութեան նախագահ

Ինչպէս կը նախատեսուէր, ծովակալ Քոնտուրիոթիսի տեղ Յունաստանի Հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ Զայիմիս՝ 327 քուէարկուներու 257ին ձայնով։ Քաֆանտարիս ստացաւ 22 ձայն, Սոֆուլիս՝ 6, ծովակալ Քոնտուրիոթիս 2, Փափանաստասիու՝ 1, Աթոս Րոմանոս 1։ 39 ժողովրդականներ ճերմակ քուէ տուին, իսկ հողագործականները չմասնակցեցան քուէարկութեան։

Զայիմիս 1855ին ծնած է Աթէնք՝ ծանօթ ընտանիքէ, քեռորդին է Տէլիեանիսի։ Կանուխէն մտաւ քաղաք. կեանքի մէջ. 1897ին վարչապետ անուանուեցաւ, կրետէի հելլէնեւթուրք պատերազմին ձախող ելքէն յետոյ։ 1906-1911 մեծ պետութեանց բարձր-կոմիսար եղաւ Կրետէի մէջ։ 1913ին՝ անօրէն Ազգային դրաժատան։ Մեծ պատերազմին երեք անգամ վարչապետ եղաւ (1915, 1917 եւ 1916)։ Ինք է որ Կոստանդին թագաւորին հաղորդեց դաշնակիցներու վերջնագիրը՝ որով կը պահանջուէր անոր գահընկեցութիւնը։ 1926ին կրկին վարչապետ եղաւ եւ պաշտօնի վրայ մնաց մինչեւ Վենիզելոսի իշխանութեան գլուխ գալը՝ 1928ի կէսերուն։

Զայիմիս խորհրդարան երթալով հանդիսաւոր երդում բրաւ։ Երդումի արարողութենէն յետոյ, նախարարները գացին Զայիմիսի մօտ։ Վենիզելոս ճառ մը խօսեցաւ՝ ժաղթելով որ Զայիմիսի օրով շարունակուի հերկի վերանայումն ու զորացումը Զայիմիս շնորհակալութիւն յայտնեց Վենիզելոսի, որ ըստ Սահմանադրութեան ներկայացուց դահլիճին հրաժարականը։ Զայիմիս կրկին Վենիզելոսի յանձնեց նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը։ Նախարարները յետոյ Քոնտուրիոթիսի մօտ երթալով ազգին երախտագիտութիւնը յայտնեցին անոր։

Խորհրդարանը տարեկան կէս միլիոն տրախմիի եկամուտ մը քուէարկեց հրաժարեալ նախագահ ծովակալ Քոնտուրուիթիսի համար։

Նոր հաւատուի Յունաստանի մէջ

Նախագահական ընտրութեան առթիւ, վարչապետ Վենիզելոս բանակցութիւններ կատարեց ժողովրդական կուսակցութեան պետ Ցալտարիսի հետ։ Հետեւանքն այն եղաւ, որ ժողովրդական երեսփոխանները վերադարձան խորհրդարան եւ մասնակցեցան քուէարկութեան, թէեւ սպիտակ քուէով։

Կ'ըսուի թէ բանակցութեանց ընթացքին Վենիզելոս առաջարկած է հանրաքուէի դիմել՝ հասկնալու համար թէ ազգը Հանրապետութի՞ւն կ'ուզէ թէ թագաւորութիւն։ Եւ իրրեւ ապացոյց իր անկողմնակալութեան, Ցալտարիսի առաջարկած է ներքին նախարարութիւնը։ Միխալաքոփուլոս այս առթիւ կը յայտարարէ թէ հանրաքուէն կարեւոր է ո՛չ թէ օրինականացնելու համար Հանրապետութիւնը, այլ բոլորովին ցրուելու համար ժողովրդական կուսակցութեան մէջէն ամէն կասկած եւ վերապահում։ Հանրաքուէն պիտի ամրապնդէ ներքին քաղաքականութիւնը։ Երկու տարի առաջ ինք ալ նոյն թելադրութիւնները ըրած էր։ Ցալտարիս վերջնական պատասխան չէ տուած դեռ։

Հելլէն ուսանողներու հացադուլը

Աթէնքի վերջին ցոյցերու ընթացքին ձերբակալուած էին կարգ մը ուսանողներ, որոնք ոստիկան ծեծած էին։ Իրենց բանտարկութեան դէմ բողոքելու համար, այդ ուսանողները հացադուլ կ'ընեն օրերէ ի վեր։ Բժիշկները ստիպուեցան շիճուկ ներարկել անոնց։

Գիւղացիներու թշուառութիւնը

«Թայմս»ի Բիկայի թղթակիցը կը հեռագրէ.

Ցարդ Լաթվիոյ ճամբով Գերմանիա անցան շուրջ 5000 գաղթականներ, Մենոնեան կամ ուրիշ, որոնք կուգային խորհրդային Ռուսիայէն։ Մօտ 2000 հոգի կը մնան Մոսկուայի շրջակաները, յուսալով որ պիտի արտօնուին մեկնիլ արտասահման։ Վերջին եկողներու պատմութենէն կ'երեւայ որ խորհրդային իշխանութիւնները 10—11,000 գաղթական վերադարձուցած են այն շրջանները, ուսկից եկած էին անոնք։

Ինները որդ կառախումբին մէջ կային 782 հոգի, որոնց 300ը մանուկներ։ Գաղթականներու մեծ մասը սարսափահար երեւոյթ ունէր։ Անոնք զարմանք յայտնեցին թէ ի՞նչպէս կարելի է կաթ եւ հաց ստանալ՝ առանց սեղմուխի, քանի որ իրենք ալ կիսովին հաւաստացած էին խորհրդային Ռուսիոյ մէջ շրջած այն պատմութիւններուն թէ՝ խորհրդային միութենէն դուրս եւրոպական երկիրները սովի ենթարկուած են։ Իրենք ո՛չ միայն ուտելիքի նեղութիւն կրած էին Մոսկուայի մօտ, այլ քանի մը տարիէ ի վեր Սիպերիոյ, Վոլկայի եւ Հիւսիսային կովկասի մէջ անհրաժեշտ կենսամթերքի պակասէն կը նեղուէին։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ

Ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Café la Chope Parisienne*ի վերնայարկը, 60* Rue des Ecoles.

Հ. Յ. Դ.

ԴԱԻԱԹ

Մարսէյլի Ռոստով ենթակոմիտէին հրապարակային վիճաբանական ժողովի շարունակութիւնը վաղը Շորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Կը նախագահէ ընկ. Ա. Արօեան։

Լիոնի վրէժ խումբի ժողովը վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Ժողովրդային Գրադարանը։ Կարեւոր օրակարգ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Աթէնք։ Դոլր.— 153.20 ֆր.։
Մարսէյլ։ Պատ.— 60։
Վիլէօրպան, Ե. Պ.— 70։
Եաֆա, Ա. Ա.— կէս ոսկի։
Ճուլֆա, Յ. Ա.— 10 շիլին։
Լ'Արժանթիէր, Լ. Մ.— 35։
Մարսէյլ, Ս. Զ. Հայր. Մի.—10։
Իսէյ, Ա. Շ.— 25։
Միլան, Դոլր.— 110 լիր. 70։
Դահիրէ, Դ.Մ.— 8 անգլ. 16 շիլին։
Լիվըրփուլ Կարկան, Մ. Ա.— 70։

ՆԱՄԱԿ ունին դերասան Պ. Սուրաբեան եւ կիւրինցի Յ. Համատալեան։ Դիմել ցառաջիկ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Խորին շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ Տէսիւնի Հ. Յ. Դ. Կոմիտէին, բոլոր բարեկամներուն եւ ծանօթներուն, որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին, իմ սիրեցեալ կնոջս ԱԶԳԱՆՈՒՇ ՄԱՐԴԱՐԵԱՆի մահուան առթիւ։

Տէսիւն Դաւիթ Մարգարեան

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ հօրաքրոջս զաւակները Գրիգոր Ճնճէեան եւ քոյրը Անիթա, (Ինկերցի) որոնց վերջին անգամ տեղեկութիւն մը ունեցած չկայ 1925էն ի վեր։ Կը կարծուի թէ Յունաստանէն Եգիպտոս մեկնած են, որբերու հետ։ Իմացնել՝ Krikor Bakalian, CordonnierPlace de l'Horloge 11, Draguignan (Var) France.

— Կը փնտռուի Եողկատի Բէլլէր գիւղէն Մարիամ Տրդատեան (ամուսնացած Ղուկաս Ճուլքաճեանի հետ) հօր անուն՝ Տրդատ, մօր անուն՝ Անթառամ։ 1924էն ի վեր կը գտնուէր Տրամա (Յունաստան)։ Իմացնել՝ իր քրոջ Սուլթան Տրդատեանի, Domaine Valbourget, La Motto, Var, France։ *Կը խնդրուի յուշնահայ թերթերէն արտատպել։*

—Շապին Դարահիսարցի Բիւզանդ Ա.Չնաճեան կը փնտռէ իր քոյրը Խոսրովիդուխտ եւ եղբայրը Մկրտիչ կը կարծուի թէ Ամերիկա կղզիները։ Կը գտնուին Բոլոր նոր հասած գաղթականներէ կը խնդրուի իմացնել P. Aynadjian*ի* 4 rue Daumartais, Marseille, France։ *Լուր տուողին 150 ֆրանք նուէր։*

Կը խնդրուի սուրիահայ թերթերէն արտատպել։

— Սահեմնիկ Միհրանեան կը փնտռէ իր մօրեղբօր աղջիկը Տիկին Մաքրիկ Նալպանտեան եւ իր ամուսինը կարապետ Նալպանտեան Էրզրումի կան գիւղացի։ Երկու տարի առաջ կը գտնուէին Մարսէյլ։ Իմացնել՝ A. Duzian, PharmacyNew· st. Bagdad. (Irak)։

— Կը փնտռուի Գասը գիւղցի Աբամ Գըլթիքեան։ Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն, ծննիկ Գրիթիքեանի, 81 Rue François-Arago Montreuil s) Bois, (Seine).

— Ջիլէցի Յովհաննէս Այվազեան կը փնտռէ իր մայրը Լուսիա, եւ եղբայրները՝ Սարգիս եւ Յակոբ Այվազեան, որոնք 1915ի տարագրութեան ատեն անհետացած են։ Իմացնել «Ցառաջ»ի։ կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռուի Տիվրիկի Խուռնավիլ գիւղէն Պ. Ց. Կէտիկեան, որ մօտաւորապէս մէկ տարի առաջ կը գտնուէր Վալանս։ Իր հօրեղբօրորդին մասիսը կը գտնուի վերջերս Հալէպ հասած Հայերուն մէջ։ Իմացնել՝ Ներսէս Խաչիկեանի, 124 Rue Lafayette Epicerie Arméniene. Vienne, (Ysère):

— Կը փնտռուին Թոզատցի Տիկին Բրաբիոն Աղապապեան եւ իր փեսաները՝ Սերովբէ Եազըճեան եւ Քերովբէ Առաքելեան օրոնք երեք տարի առաջ կը գտնուէին Մարսէյլ։ Իմացնել Յովհաննէս Աղապապեանի, Սինէքիզմոս Էփթա Լոփոս No. 129, Salonique, Grèce.

Տիկին Իսկուհի Մեսրոպեան կը փնտռէ իր եղբայրը Բալուլի Հավավ գիւղէն սափրիչ Յովհաննէս Քէօրհաճեան որ կը գտնուէր Մարսէյլ, Իմացնել՝ Մեսրոպ Մեսրոպեանի c)o Գէորգոֆ, Addis-Ababa, Abyssinie.

— Կարնոյ Հինձք գիւղացի Սահակ Իկիտեան, 28տարեկան, հօր անուն՝ Կարապետ, մօր անուն Մարիամ, կը փնտռէ իր եղբայրը Մելքոն որ 1921ին Պոլսէն մեկնած է Փարիզ։ Սահակ 8 ամիս առաջ Թուրքիայէն եկած է Հալէպ։ Իմացնել «Ցառաջ»ի կամ Sahag Iguidian*ի*, Khan Nehessine, Alep, Syrie.

— Կը փնտռուին Մարզուանցի Մաննիկ եւ Արթին Գավաճանեան կամ Գավուճանեան։ հօր անուն Կարապետ, մօր անուն Մաքրուհի։ Մաննիկի ամուսնոյն անունը՝ Արսէն Սիւզմէեան։ կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Փարիզ։ Իմացնել՝ Տիկին Սիրանուշ Աբէլեանի, 22 Rue Jean Jacques Rousseau, Arles (Rhône):

Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր։

— Երզնկացի հանգուցեալ Միքայէլ Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (մականունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Սուրէն անունով, 1912էն ի վեր։ կը փնտռէ նաեւ Երզնկացի Արտաշէս Գազանճեանը։

Str. Regala 128, Braila, Romania:

— Տիկ. Հռոռոփ Այվազեան կը փնտռէ Յակոբ Ունճեանոր վերջին անգամ Փարիզ էր։ Իմացնել Օննիկ Եազմաճեանի, 37 Rue Eugène Martin, Fontenay S)Bois, Seine:

—Տիկ. Ադաւնի Պագրճեան, Պոլսեցի, կը փնտռէ իր երկու զաւակները Հրանտ եւ Պարոյր Պագրճեան։ վերջին անգամ իրենց հասցէն էր 50 Rue des Ecoles, Paris։ *Իմացնել՝* Onnik Yazmadjan, Fontenay s)Bois, Seine.

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ
ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Ի դիտութիւն Լիոնի հայ հասարակութեան՝ վարչութիւնս ուրախ է յայտարարելու թէ՝ բացուած է արձանագրութիւնը երկտեւ չափահասներու գիշերային դասընթացքին, ուր կանոնաւորաբար պիտի աւանդուին հայերէն, ֆրանսերէն, պատմութիւն եւ առողջապահութիւն։

Այն հայրենակիցները որոնք բացի այս դասերէն տարբեր ճիւղի մը կ'ուզեն հետեւիլ, վարչութիւնս այդպիսիներուն ալ պիտի չանայ գոհացում տալ իր կարողութեան ներած չափով։

Արձանագրուելու համար դիմել ամէն օր Միութեանս գրասենեակը, 202 Rue Boileau, *քարտուղար Պ. Ա. Հաբէշեանի, առաւօտեան ժամը 8—12 եւ 2—6։*

կնիք

Լիոնի եւ Շրջանի

Ագգ. Կեդր. Վարչութեան

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Մարսիլիոյ Մարաշի Հայր. Միութեան ցերեկոյթը նուիրուած 1920 Յունուարի նահատակներու յիշատակին՝ տեղի կ'ունենայ յառաջիկայ Յունուար 12ին՝ կիրակի ժամը 2.30ին Սալոն Իսպանեոլի մէջ։

Մարսիլիոյ բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցաւոտուկ յարկաբաժին վէնէրական եւ Մորթի հիւանդութեանց
ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ո. կորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։*
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET V. YARJANIAN
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70
կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատերը պաշտպանելով Ֆրանսացի Հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Աշխատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ՅՐԱՆՍԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱՅԻՏԱ-ՎԻԹ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։
Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Խորհրդակցութիւնները ձրի են։
Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
29 Rue Mathis, փարիզ. մէթրօ՝ Crimée,
ՕՆՈՒՆԴԻ ԵՒ ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐՆԵՐ
Ձ ա փ ա ւ ո ր գ ի ն

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՁՈՒԽ ՄԹԵՐՔ
Քերական 2 ֆրանք, Լուսաբեր Այբենարան 6, Լուսաբեր ընթերցարան Ա. Բ. Դ. տարիներ 10, 12, 14, Մայրենի լեզուի քեր. ընթց. 5, Թանգարան Հ. եւ Չ. Ասատուր, տարրական դասընթացք 8, Թանգարան Բ. տարի 10, Թանգարան Գ. տարի 12, Թանգարան Դ. եւ Ե. տարի 17.50, Թուաբանութիւն Ատրուճի Ա. եւ Բ. տարի 10, Թուաբանութիւն միջին 17.50, Տանի մեծադիր քարտէսը 20, Նամականի հայ լեզուի 25, Բառարան հայ, լեզուի 75, Ֆրանսահայ բառարան 75, Հայ, Ֆրանս. բառարան 65, Ձրուցատրութիւն ֆրանս. Հայ 2.50, 3, 6, 7.50, 25, երգարաններ 5, 10, 25, 30։
Ձանազան գիրքեր.— Հայաստան, Բ. Թրքահայաստան, Լինչ 70, Աննա Քարէնին 35, Հազար եւ մէկ գիշերներ 2 հատոր 70, Կրացիէլլա 8, Ռաֆայէլ 18, Աբուլալա 5, Կեանքի եւ Մահուան երգեր 10, Տղու հոգիներ 6, Բժիշկին գիրքէն փըրցուած էջեր 10։
Պահանջեցէք մեր գրացուցակը ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։
Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ
Կազմակերպուած Ջ. Ե. Ո. Մ. Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ, Յունուար 4ին Շաբաթ իրիկուն, խթման դիշերը, ժամը 9էն սկսեալ առաւօտ։ Brébant Marseillaise *սրահը, 146—148* Chemin des Chartreux:
Կը խնդրուի նկատի առնել այդ թուականը։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Շացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

Վառնու է Enghien*ի մէջ լաւ կահաւորուած սենեակ մը, կայարանէն երեք վայրկեան։ Դիմել՝* 47 Grand'Rue:

Կ'ուզուի Արեւելեան կերակուրներ եփել գիտցող փորձառու խոհարարուհի մը ճաշարանի մէջ աշխատելու համար։ Մնայուն գործ եւ լաւ վճարում։ Դիմել անձամբ կամ նամակաւ՝ Nigoghossian*ի*, ճաշարան «Եփրատ», 4 Rue François Garcin, LYON.

Cirque	Էքոլ	ամենալաւն	2-1
de Paris	Միլիոնէր	ու ժամանը	Ֆրան

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Կը փնտռուի վարժ դասուցիչ մը ֆրանսերէնի և հայերէնի։ Դիմել նամակով տնօրինութեան Գարակէօզեան Հօմի, La Ville-aux-Clercs, Loir et-Cher.

ՀԱՅԿ ՔԱՐՏ-ՓՈՍՏԱԼՆԵՐ
Շետեւեալ քարտ-փոստալները կը ծախուին ինատը 50 սանթիմ։
Բաֆֆի, Բաժառ-Բաֆիպա, Խրիմեան, Ղ. Ալիշան, Խ. Աբովեան, Մ. Նալբանդեան, Ստ. Նազարենց, Դ. Սունդուկեանց, Կոմիտաս վրդ., Մկրտիչ Պէշիկթաշլեան, Ե. Տէմիրճիպաշեան, Գ. Դուրեան, Ս. Տիւսաբ, Պ. Ադամեան, Յ. Պարոնեան, Շ. Երնեց, Ս. Արփիարեան, Ադանուր, Ս. Պալասանեան, Տիգ. Զուհաճեան, Պոլ. Նանց, Ալվազովսքի, Ռ. Զարդարեան, Գ. Զօհրապ, Դ. Վարուժան, Ս. Պարթեւեան, Ռ. Սեւակ, ինչպէս նաեւ հայ թագաւորներու թագուհիներու, ևլն. Ճարտ-փոստալին գինն է 0.50 սանթիմ։
Ինչպէս նաեւ պրոշմաթուղթեր «Հայաստան»ի հայկ. դէմքերու։ 10 հատը կ'արժէ 1 ֆր. Փոստի ծախք չառնուիր։ Դիմել հետեւեալ հասցէին.— L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20).

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ եւ նոր մեթոտով դարմանումն արուն եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ հիւանդութեանց (Ֆրանկախտ, քրմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատուռ։ Ազատ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—5 կիրակի 9—12։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

18 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1139

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓՆՏՐԵԼ ՉՏԱՆՔ ԹՈՒՐՔԻՆ ՈՒ ՓԻՒՐՏԸ

Հետզհետէ մանրամասն տեղեկութիւններ կը հասնին Անատոլուի նոր բռնագաղթին առթիւ։

Քիչ անդին պիտի կարդաք նկարագրութիւն մը, որ կը վերցնէ թէ ի՛նչ պայմաններու մէջ իրենց շունչը Սուրիա հասնող հալածական բեկորները,— հացի վերջին կտորն անգամ մը ետեւնին թողլով։

Իսկ ազատ երկիր հասնելէ յետո՞յ։— Հալէպէն կը գրեն Հնդի, դեկտ. 9 թուականով.

— «Ամէն օր գաղթականներ կը հասնին։ Եկողները խարբերդցի-տիգրանակերտի շրջաններէն են առաւելապէս, խարբերդցիներէն Հալէպ կուգան երկաթուղիով, իսկ տիգրանակերտի շրջանէն Հասիճէ-Գաժըշլը (Նիսիպինի մօտ)։ Հալէպ հասնողները քիչ շատ միջոցներ ունին, կամ ազգականներ կը գտնեն. իսկ տիգրանակերտի շրջանէն հասածները բոլորովին միջոցներէ զուրկ են, մերկ եւ անօթի։ Մեծ մասը պատսպարան չգտնելով, փողոցները կը մնայ։ Ա՛լ կրնաք երեւակայել վիճակը։

Այս թշուառներուն օգնութեան հասնելու համար տեղական միջոցներ չկան։ Անհրաժեշտ է արտասահմանի օժանդակութիւնը»։

Առաջի՞նն է այս կոչը։ Տեղահանութեան լուրերը հազիւ հասած, դեռ անցեալ սեպտեմբերին, պարզ էր որ Սուրիոյ ազգային մարմինները իրենց աչքը պիտի ուղղէին արտասահման, դէպի ունեւոր գաղութները։ Մեզի անծանօթ չեն տեղական միջոցները, ոչ ալ կացութեան պահանջները։

Այս պարագան ընդունելով հանդերձ, կը զարմանանք որ, այդ մարմինները տակաւին լուրջ աշխատանք մը չեն կատարած, կացութիւնը իր ամբողջ արհաւիրքով պարզելու և հեռաւոր գաղութները ցնցելու համար։ Մէկ-երկու ձեռնարկներ՝ հանգանակիչ յանձնախումբեր կազմելու համար, պատրաստութիւն՝ կաթոլիկոսական կոնդակի մը եւ... եթէ հինները յոգնած են, 1915ի սարսափներուն սպառած ըլլալով իրենց եռանդը, սեռունդ չհասա՞ւ անկէ ի վեր։ Ո՞ւր են այն տեղերուն 20—25 տարեկանները, որոնք 35—40ի ծանրութիւնն ունին այսօր եւ հետեւաբար կրնան բռնել քարացածներուն կամ պակասածներուն տեղը։

Բայց, Սուրիան ձգելով իր տեղը եւ սպասելով «ճշգրիտ տեղեկութեանց» — նորէն եւ նորէն հարցնենք թէ ի՞նչ կը բանի ազնուական փարիզը, որ ազգային կեդրոն դառնալու յանկնութիւններ կը սնուցանէ, առանց ազգին հեռաքերը գիտնալու։

Մինչեւ հիմա պէտք է կազմուած ըլլար կեդր. Յանձնախումբ մը, դրամ եւ հագուստ-կապուստ հաւաքելու համար։ Այս գործին գլուխը կրնար անցնիլ Բարեգործականը, շարժման մէջ դնելով Հայր. Միութիւնները եւ ուրիշ կազմակերպութիւններ։ Եւ իրրեւ բարեգործական հաստատութիւն, կրնար յաջտիկ վարկ մը սահմանել իր իսկ անտուկէն, որ կը լեցուի եւ կը պարպուի շարունակ, այս կամ այն առիթով։

Մինչդեռ, Բարեգործականը լուրի կը սպասէ տակաւին, եւ որը իրկուն կ'ընէ որոճալով, իսկ խոնարհ խաւերը, պզտիկ խումբեր կամ համեստ Միութիւններ են որ կը յուզուին, կ'եփին, շարժուն ստեղծելու, եղբայրական օգնութեան հասնելու համար։ Ազդանշանը տրուած է արդէն, զանազան տեղերէ։ Բայց մինչեւ որ ամիրաներու սիրտը իջնէ թշուառներու սրտին կ'իջնէ։

Փարիզի գոյնզգոյն ժարմիններուն եւ մասնաւորապէս Բարեգործականի պատասխանատուութիւնը ծանր է նաեւ անոր համար որ, հալածական բազմութիւնները ոչ միայն հաց ու հագուստ կը պահանջեն, այլ եւ տեղաւորում։ Ի՞նչ իմաստ ունի խանի մը անկիւնը, ժամուն բակը կամ հոգեւորականը փակել զանոնք, եւ ողորմութիւն բաշխել։ Ուրիշ խօսքով, այս թշուառներուն ալ քաղքցել տալ գաղթականի չարչարանքը։

Հարկ է հիմակուընէ մտածել տեղաւորման մասին։ Ենթադրելով որ 3-4000 հոգի պիտի ըլլան եկողները, կարելի է տեղական և հոգատար իշխանութեանց հետ բանակցիլ, յարմար գետին մը ապահովելու համար։ Վայր մը՝ ուր կարենան հոգագործութեամբ զբաղիլ։ Այլապէս, կամ փողոցները պիտի թափառին ու այլասերին, եւ կամ, ատեն մը վերջը, պիտի ըսենն Հարաւ. Ամերիկայի ճամբան, եթէ նաւողչէք մը ճարեն...

Արդ, այս աշխատանքներուն կեդրոնն ալ Փարիզն է, իբրեւ մայրաքաղաքը ոչ միայն հոգատար իշխանութեան, այլ և մեր նեւելիներուն։

Ձենք խօսիր դիւանագիտական ձեռնարկներու մասին, որոնք անմիջական արժէք չունին։ Ուրիշ խնդիր, եթէ կարելի ըլլայ լրջօրէն շահագրգռել Ազգերու Դաշնակցութիւնը եւ անոր վրայ փաթթել տեղաւորման հոգը, անշուշտ Սուրիոյ կամ Լիբանանի մէջ։

Սպասելով այդ բոլորին, ամէն Միութիւն եւ ամէն անհատ խրատի պէտք չունի, իր պարտականութիւնը կատարելու եւ կարելի աջակցութիւնը փութացնելու համար։ Եթէ միայն 1915-16ի սարսափներէն ողջ մնացողները յիշեն իրենց խայտնելութիւնը՝ Հալէպէն մինչեւ Տէր Զօր, ամբողջ Սուրիոյ եւ Միջագետքի տարածութեան վրայ, եթէ միայն յիշեն ու խօսքէն գործի անցնին, անշուշտ շատ ու շատ կը մեղմանան հառաչանքներն ու տառապանքները նոր հալածականներուն։

Անատոլուէն քշուած եղբօր կամ քրոջ վինտռել չտանք Հուրք կամ քիւրտ աղան, որ գոնէ փոր կը կշտացնէր...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՓԱԿՈՒԱԾ ՀԱՐՑ»Ը

Քալիֆորնիոյ «Մշակ»ը դիտել կուտայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (22 նոյ.).

— «Կէս դարէ ի վեր հայկական հարցը շատ անգամներ դիւանագիտական սեղանին վրայ դրուեցաւ եւ աշխարհի չորս կողմերէն մեծանուն մարդասէրներ իրենց բողոքի եւ զայրոյթի ձայնը բարձրացուցին, բայց ասոնց ոչ մէկը յանգեցաւ դրական արդիւնքի, ի բաց՛ առեալ այն՝ որ մասիսի կողքին հայ բազուկը կերտեց իր բունցքով։

Տարիներու քաշքշուքներէ ետք, ցաւալի է մատնանշել թէ՝ ազգերու ազգային ու քաղաքական ճակատագիրը վարելու յանդգնութիւնն ունեցող Ազգերու ընկերակցութիւնն ալ լուութեամբ կ'անցնի այս ցաւոտ հարցի վրայէն, «փակուած էջ մը» նկատելով զայն։

Հայութիւնը իր քաղաքական ու ազատագրական երկար մարտնչումներու ընթացքին շատ տեսած է նման *ուրացումներ*։ Աշխարհի հզօրները շատ անգամ դրժած են իրենց պաշտօնական խոստումները եւ դաւաճանած արդարութեան ձայնին։ Այս ամէնուն մէջ դարերու իմաստութիւնը հայուն սովրեցուցած է գէթ մէկ բան, — ապրելու եւ արեւուն տակ իր տեղն ստեղծելու յամառ ճաւատքն ու անկուն կամքը։

Հայ ժողովուրդը այլեւս բաւական քաղաքական հասունութիւն ունի, որպէս զի գիտնայ թէ ազգային ու քաղաքական հաշիւները ոչ խոստումներով կը սկսին եւ ոչ ալ դրժումներով կը վերջանան։

Հոգ չէ թէ ինչ գոյն ունենայ ներկայիս, ունինք փոքր Հանրապետութիւնը մը, որ *խարիսխն է մեր քաղաքական* հաւատամքին ու ակնկալութիւններուն։ Այդ փոքր հանրապետութիւնը եւ չափով մը անոր կռթնող հայ ժողովրդային խաւերը երբեք պիտի չդադրին յամառօրէն հետապնդելէ իրենց արդար դատը, երբ այսօր ամբողջ վերապրող Աբեւմտահայութիւնը դարձած է հայրենագուրկ եւ ցիր ու ցան։

Հայութեան համար այս հարցի քաղաքական էջը միշտ կայ ու պիտի մնայ, մինչեւ որ մեր իրաւունքները վերջնականօրէն իրենց արդար լուծումը գտնեն։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՈՎ

Մ. Գէմալ հրամայած է որ իր բոլոր հագուստները տեղական կերպասով պատրաստեն։ Այս օրինակին հետեւած են ներքին գործավար շիւքրի Գայա պէյ, ուրիշ գործավարներ եւ երեսփոխանները։

Պրուսայի մէջ ալ անցեալ օր պարահանդէս մը տրուած է ուր մասնակցող տիկիններ բոլորն ալ տեղական կերպասէ հագուստ հագած էին, ամէնէն վայելուչ հագուած կինը մրցանակ ստացած է։

ՐԻՋԱ ԹԼՎՓԻՔԻ ԽՆԴԱՆՔԸ

Շարիւր յիսունոցներէն Ֆէյզէսոփ Րիզա թէվֆիք պէյ Մ. Գէմալին դիմած է խնդրելով որ հայրենիք դառնալու արտօնութիւն տրուի։ Խնդրարկուն իր նամակին մէջ կ'ըսէ թէ «կ'ուզէ որ այնտեղ մեռնի»։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Պորիս թագաւորը Սոֆիայէն մեկնեցաւ՝ պտոյտ մը կատարելու համար եւրոպայի մէջ։ Առաջին անգամ պիտի հանդիպի Հռոմ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ԲՌՆԱԳԱՂԹԸ

ՀԵՌԱՑՈՂՆԵՐԸ ԱՆԽՆԱՅ ԿԸ ԿՈՂՈՊՏՈՒԻՆ

Վերջին կարաւանով մուշէն Հալէպ հասած հայ գաղթական մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ նոր տեղահանութեան մասին.

— «Վաղուց կը խօսուէր «կեավուր»ներու տեղահանութեան մասին, ճիշդ այն օրերուն, երբ քրտական շարժումը կը բռնկէր, մերթ հոս, մերթ հոն։ Քրտական տեղահանութեանց օրերուն՝ յաճախ ակնարկութիւններ կ'ըլլային նաեւ Հայերու մասին. Թուրքերը կ'ըսէին.— «Թուրքիան պէտք է դարձնել միապաղաղ երկիր մը, Թուրքէն զատ ո՛չ ոք պէտք է ապրի այս երկրին մէջ»։ Աշնան սկիզբները արդէն վճիռ տրուած էր տեղահանութեանց մասին. դաշտային աշխատանքները դեռ չվերջացած, մուննետիկները սկսան բարձրաձայն գիւղերու եւ քաղաքներու մէջ յայտարարել թէ բոլոր Հայերը պարտաւոր են ձգել իրենց գործերը, տունն ու տեղը եւ երթալ Տիգրանակերտ, անկէ «Հայաստան մեկնելու համար»։ Այս յայտարարութենէն երեք օր վերջ՝ ներկայացան ոստիկանները եւ ցուցակագրելով թէ գիւղերու մէջ եւ թէ հոս ու հոն մնացած Հայերը, գանոնք խումբ խումբ տարագրեցին դէպի Տիգրանակերտ։ Փախչողներն ու խուսափողները կ'ենթարկուէին անտանելի ծեծի եւ տանջանքներու։ Տարագրեալներուն հնարաւորութիւն չտրուեցաւ իրենց ունեցածն ու կենդանիները վաճառելու։ Շատ քիչեր կրցան ողորմելի գներով քանի մը բան ծախել։

Երբ Տիգրանակերտ հասանք, հոն տեսանք բաւական մեծ թիւով գաղթական Հայեր,— կիներ, երեխայ, ծեր, ամէնքն ալ լցուած կիսաւեր շէնքերու մէջ։ Քիչ վերջ սկսաւ տարագրութիւնը դէպի Սուրիա. դեռ սահմանը չհասած, գաղթականութիւնը ենթարկուեցաւ աւազակներու կողոպուտին։ Նախապէս ծրագրուած էր այս կողոպուտը, որովհետեւ բոլոր անցնողներն ալ ենթարկուած են նոյն կողոպուտին, Թուրք ոստիկաններու եւ պետական մարդոց աչքերուն առջեւ, օրը ցորեկով։

Աւազակները ոչինչ կը թողուն գաղթականներու վրայ, կ'առնեն ամէն բան, հացի փոքրիկ կապոցներն անգամ, կը հաճեն զգեստները։ Սահմանագլուխ հասնողները կ'ենթարկուին երկրորդ կողոպուտի։ Ասոնց վրայէն կ'առնեն ինչ որ մնացած է իրենց քով՝ «Արգիլուած ապրանք է» ըսելով։

**** Հասնող գաղթականներու հարիւրին 75ը կիներ եւ մանուկներ են, մատնուած վերջին ծայր թշուառութեան։*

Մինչեւ օրս 800է աւելի գաղթականներ հասած են, ասոնցմէ 250 — 300ը Հալէպ են, իսկ մնացեալները Դամըշլը կը մնան։

Նոր ժողովներ ի նպաստ Ալմազեանի

Անցեալ շաբաթ, բացի Սալ վակրամի հրապարակային հաւաքոյթէն, հինգշաբթի եւ ուրբաթ գիշեր երկու միտինգներ գումարուեցան Ալմազեանի համար, մէկը Քլիւպ տը Ֆոպուրի, միւսը անիշխանականներուն կողմէ, երկուքն ալ Սոսիէթէ Սավանթի մեծ սրահին մէջ։ Առաջին հաւաքոյթին մէջ, բացի զանազան Ֆրանսացիներէ, խօսեցաւ նաեւ Պ. Վահան Միրզայեանց, որ փաստացի կերպով ջրեց վերջերս Ալմազեանի դէմ հրատարակուած գրքոյկի մը պարունակութիւնը։ Ըսաւ թէ Ալմազեան ֆրանսական բանակին մէջ կրուած է Մեծ Պատերազմին եւ անդամ է նախկին պատերազմիկներու ընկերակցութեան։ Ու կրկին ուշադրութիւն հրաւիրեց Ալմազեանի երախաներուն վրայ, որոնք անպաշտպան կը մնան։

Ուրբաթ գիշեր անիշխանականներու հաւաքոյթին մէջ խօսեցաւ ի մէջ այլոց նաեւ երեսփոխան Լընէսթ Լաֆոն, որ պատմեց թէ դատական ոստիկանութեան պաշտօնեաներէն մէկը՝ պատերազմի անդամատեալ մը՝ լսած էր Ալմազեանի աղեխարշ աղաղակը՝ երբ գիշերը կը ծեծէին զայն, եւ թէ մարդկային բոլոր տառապանքները տեսնող այդ մարդը յայտնած է թէ կեանքին մէջ ա՛յնքան սարսռազդեցիկ ճիչ չէր լսած։

Ռիկօեէի բարեկամին դատը

Լուսանկարիչ Հանրի Մարթինի, որ Ռիկօեէի մօտիկ բարեկամն էր, դատ բացաւ Լիլի «Րէվէյլ տիւ Նոր» թերթին դէմ։ Այս վերջինը սեպտ. 15ին գրած էր, որ Մարթինի կը յաճախէր անիշխանական շրջանակները եւ թէ Ռիկօեէի մտերիմ բարեկամն ըլլալով, շատ բան պէտք է գիտնայ անոր սպանութեան մասին։ Այս լուրը ժամանակին արտատպած էին «Ֆիկառօ» եւ «Չավաս»ի գործակալութիւնը։ Մարթինի դատ կը բանայ միայն «Րէվէյլ տիւ Նոր»ի դէմ։ Իր փաստաբանն է Լէոն Քրուսիան։

Մարթինի՝ նոյ. 26ին Սալ վակրամի հաւաքոյթին մէջ խօսած էր եւ պաշտպանած այն տեսակէտը թէ՝ Ռիկօեէի սպանութեան պատճառը քաղաքական չէ, այլ ըրամական։ Սպանողը ուզած է կողոպտել անոր դրամը...

Կրօնական ազատութիւն Հրեաներուն

Եւսկոսլաւիոյ Ալեքսանդր թագաւորը հրատարակեց նոր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅ ԲՈԼՇեՒԻԿ ՄԸ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾ

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ գնդակահարուած է հայ ականաւոր եւ պատասխանատու համայնավարներէն Յովհաննէս Թէրզիպաշով։ Չեկայի այս վերջին զոհը նախկին ականաւոր չեկիստ է։ Վերջին տարիները դատական ասպարէզին մէջ կ'աշխատէր, գրաւելով շատ կարեւոր պաշտօններ, ատեն մը ֆեոերոկրատի շրջանի ընդհանուր դատախազ էր, իսկ վերջէն՝ նոյն քաղաքի նահանգական դատարանի նախագահ եւ դատական հանդէսի մը («Դատարան կուգայ») խմբագիր։

Գնդակահարուած է՝ «դասակարգօրէն թշնամի տարրերու հետ կապ»ը պահելուն համար», առանց դատ ու դատաստանի, Չեկայի հրահանգով։

ՆԱՋԱՐԵԱՆի ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆը

Լը փիւբէն հեռագրի մը համաձայն, երէկ շաբ. Լուարի եռեւնադատ ատեանին առջեւ սկսած է դատավարութիւնը Տիգրանակերտցի Ջաքար Նազարեանի, 25 տարեկան։

Ինչպէս մանրամասնօրէն գրած ենք ժամանակին, Ջաքար մայիս 7ին ատրճանակով սպանած էր իր հօրեղբայրը՝ ընկեր Պետրոս Յովաննէսեան, 42 տարեկան, երբ անիկա աշխատելու համար գործարան գացած էր։ Իր ոճիրը գործելէ յետոյ, Ջաքար վազելով տուն գացած եւ առանց բառ արտասանելու մէկ երկու ձեռք գնդակ պարպած էր իր կնոջ վրայ, սրունքէն վիրաւորելով զայն։ Ցետոյ ատրճանակը գետին նետած ու սկսած էր փախչիլ, երբ ոստիկանները դէմն ելլելով ձերբակալեցին զինքը։

Հարցաքննութեան պահուն Ջաքար յայտարարեց թէ իր կինը յարաբերութիւն ունէր հօրեղբօրը հետ եւ ոճիրը գործած էր՝ նախանձէ դրդուած։ Հիմա բուն ճշմարտութիւնը պիտի յայտնուի դատավարութեան ընթացքին։

ISTANBULէն ՎԵՐՋ ANKARA

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ այսուհետեւ Թուրքիոյ մայրաքաղաքին անունը եւրոպական լեզուով պէտք է գրուի Ankara եւ ոչ թէ Angora, ինչպէս կը գրուի մինչեւ այսօր։ Հին ուղղագրութեամբ գրուած նամակները ետ դրկուելու վտանգին ենթարկուած են։

ՉՐՔՋԻԼ՝ ԵԳԻՊՏՈՍի ՄԱՍԻՆ

Անգլիոյ նախկին ծովային նախարար Ուինսթըն Չրըչիլ խստիւ քննադատեց աշխատաւորական կուսակցութեան քաղաքականութիւնը Եգիպտոսի մասին։ Ըսաւ թէ Անգլիա սնանկութեան եւ անիշխանութեան վիճակէն դուրս քաշեց եգիպտոսը եւ անոր պարգեւեց հարստութիւն ու քաղաքակրթութիւն։

Կառավարութիւնը որոշած է գինուորները քաշել դէպի անապատ։ Ասիկա ո՛չ միայն Եգիպտոսի եւ Անգլիոյ, այլեւ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի համար անկարգութեանց նախաքայլը պիտի ըլլայ։ Մեր օրերը մտկնելէն շատ չանցած, անխուսափելիօրէն արիւն պիտի թափի։

ՌՈՒՄԱՆԻԱՅի մօտ փոփոցայի գէնքի մթերանոցին մէջ 200 քիլօ վառօդ պայթեցաւ։ Մթերանոցը ամբողջովին քանդուեցաւ եւ մօտը գտնուած երկու տուներ մոխիր դարձան։ Երկու հոգի մեռան եւ 15 հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան։

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՕՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ (ՀՀԳ)

Ա. Ս. ՊՈՒՇԿԻՆ

ԿԱՊԻՏԱՆԸ ՄԱՀՎԱՆ ՆԱԽՈՐԴԱՅԻՆ

Բոլորս էլ գիտենք, որ Պուշկինի ստեղծագործությունները հարուստ են ոչ միայն գեղարվեստական, այլև գիտական տեսակետից հետաքրքրական նյութերով։ Ահա թե ինչու Պուշկինի ստեղծագործությունների ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի ոչ միայն գրականության, այլև պատմության, ազգագրության, լեզվաբանության և այլ գիտությունների համար։

Պուշկինի ստեղծագործությունների ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի նաև մեր ժողովրդի պատմության համար։ Պուշկինի ստեղծագործությունների մեջ մենք գտնում ենք մեր ժողովրդի պատմության շատ կարևոր դրվագների արտացոլումը։ Պուշկինի ստեղծագործությունների մեջ մենք գտնում ենք մեր ժողովրդի պատմության շատ կարևոր դրվագների արտացոլումը։

նշանակութեան եւ օգուտ-

փակման խօսքի մէջ պ. Ի. Ալբալեան պարզեց հայ եկեղեցիի ներքին գերը մեր իրականութեան մէջ, մանաւանդ եկեղեցիի վարիչներու խոշոր ազդեցութիւնը հասարակութեան վրայ: Ան ուղարկեց ներկաներուն ցնծագին ողջոյնները Դուրեան պատրիարքէն, ինչ որ ընդունուեցաւ ընդհանուր կողմէ:

Այս առթիւ գովելի առաջարկ մը ըրաւ պ. Հրանտ Նիգոթոսեան, որ քանի մը սրտառուչ խօսքերէ յետոյ, խնդրեց Թոյլ տալ բոլոր այն հայ երիտասարդներուն որոնք նոր են եկած ու չեն հնարաւորացած ի վճակի չեն մասնակցելու հանգանակութեան, ջնջել այնքան գումար որքան հաւաքուած է մինչեւ հիմա: Այս խօսքերը ներկաներու կողմէ ընդունուեցան ծափերով:

Կ'իմանանք թէ նախկին հաւաքուած գումարը 1000-1200 ֆրօքի կը հասնի:

Մէջընդմէջ եղան արտասանութիւններ, երգ ու նուագ:

* * *

Նոյն օրը իրիկուան գաղթական կեդրոնի սրահին մէջ տօնուեցաւ «Գաշնակցութեան Օր»ը:

Նորէն տաք շրջանակ մը բաղդատիչ յիշումներ: Եւ այս բոլորը քանի մը ժամուան համար, որովհետեւ գառն աշխատանքը այնքան է կլանած բոլոր ընկերները զի, հազիւ ժամանակ կը գտնեն նոյնիսկ այսպիսի օրերուն քով քովի գալու...

Փոքրիկ վերյիշումով մը հանդէսը բացաւ ընկ. Ց. Խարակեան: Յաջորդաբար խօսեցան ընկերներ Ս. Բարսեղեան եւ Ս. Թորգոմեան: Ընկ. Ս. Բարսեղեան իր բանախօսութեան մէջ երկարօրէն կանգ առաւ Հ. Ց. Դ. 39 տարուան գործունէութեան վրայ, վերյիշելով դէպքեր եւ դէմքեր:

Մէջընդմէջ եղան ժեներգներ, արտասանութիւններ ու նուագ: Իրենց բարեհաճ մասնակցութիւնը բերած էին պ. պ. Լ. Վարդապետեան ու Օ. Պալթայեան՝ երգով, իսկ Հ. Գլըճեան՝ չոլթակի նուագով:

Խմբերգերին դաշնակցական ու ազգային երգեր, ընկերներու եւ համակիրներու կողմէ եղան արտասանութիւններ:

Նախաձեռնող ընկերները պարտաւոր են անհրաժեշտ ուշադրութիւն դարձնել այս եւ նման օրերու վրայ ու գանոնք ծանել աւելի խնամքով կազմակերպուած:

Սմբատ Թորգոմեան

ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍԸ

Շաբաթ գիշեր տեղի ունեցաւ Ֆրանսական բանակի նախկին հայ կամաւորներու միութեան պարահանդէսը: Մարաջախտ Փէթէն, որ հանդէսին հովանաւորութիւնն ստանձնած էր, փարիզէն բացակայ ըլլալուն նամակով մը իր համակրանքը կը յայտնէր: Փարիզի զինուորական կառավարիչ զօր. Կուրօի կողմէ ներկայ էր իր սպայակոյտի նախագահը զօր. Վուարիօ: Ներկայացուցիչ ղրկած էր ծովային նախարարը: Օտար հիւրերէն յիշենք նաեւ Ավէյրոնի երեսփոխան Տօքթ. Ժան Մալինիէն:

Գեղարուեստական բաժինին, որ մեծ խնամքով կազմուած էր, իրենց մասնակցութիւնը բերին օրիորդներ Լուիզ Ազապէկեան, Իրիս Պիւլպիւլեան, Մարսէլ Ֆոնթէն (երգ) պ. պ. Ցիրան Ալիքսանեան (թաւջուլթակ), Փօլ Լէյոնէ (դաշնակ), Փուպլիօ Քոնթի (մանտոլին) եւն.: Կէս գիշերէն վերջ սկսան պարերը՝ կրկնակ նուագախումբերու առաջնորդութեամբ: Խանդավառութիւն ստեղծեց մանաւանդ Մանուէլ Փիցարրոյի արժանթինեան նուագախումբը՝ իր երգերով:

Հանդիսականներէն պ. Կաթ սայեանց իր գրական համակրութիւնը ցոյց տուաւ՝ շուրջ 10,000 ֆրանքի նուիրատուութիւն մը ընելով Միութեան: Հաստլթը պիտի յատկացուի անդամատեալ եւ կարօտ նախկին կամաւորներու:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՀԱԼԱԾԱԿԱՆ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԿՈՉ ԲԱԼՈՒՅԻՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 14.—Միութիւնս իր դեկտ. 9ի ընդհ. ժողովին մէջ, ուր ներկայ էին անդամներ եւ հայրենակիցներ, պարտք սեպեց իր աջակցութիւնը նուիրել Անատոլուէն Սուրիա քշուած թշուառ բեկորներուն: Այս նուիրական ոգրոշումը խորապէս ուրախացուց մեզ ամէնս: Բայց աւելի եւս պիտի ուրախանանք ամբողջ Բալուցիներս, երբ մեր ջանքերուն արդիւնքը տեսնենք եւ ուրախացնենք մեր թշուառ քոյրականները կտոր մը հաց տալով տնոնց: Անօթի եւ մերկ են մեր եղբայրներն ու քոյրերը եւ այս ամէնը մեր ոխերիմ թշնամին էոր կ'ընէ:

Սիրելի հայրենակիցներ, թող այս առթիւ ըլլայ որ մոռնանք այ ու ձախի նեղմտութիւնները եւ թեւ թիկունք դառնանք իրարու: Ցակաւին անթիւ անհամար ցաւեր ունինք դարմանելու, եղբայրներ եւ քոյրեր ունինք անտէր, որոնց հանդէպ բալուցին ալ մեծ պարտականութիւն ունի կատարելիք, լաւ յիշատակ թողելու բազում չարչարանքներու ենթարկուած մեր ազգի պատմութեան մէջ:

Խնդրն ընտրուեցաւ տասը հոգինոց յանձնախումբ մը, հանգանակութեան սկսելու համար ֆրանսաբնակ բալուցիներէն եւ բալուցիական միութիւններին:

Յանձնախումբի անդամները պ. պ. պաղտասար Արամեան, Յարութիւն Ուլուսեան, Սեդրաք Փափազեան, Մանուկ Գալուստեան, Սահակ Ազարեան, Յակոբ Քիւրքճեան, Սարգիս Ցէփոյեան, Մարտիրոս Աւոյեան, Մանուկ Մարկոսեան, Սեդրաք Գրիգորեան:

Միութիւնս 500 ֆրանք տրամադրելով, նախաքայլը կ'առնէ հանգանակութեան: Դուք ալ մի խնայէք ձեր աջակցութիւնը, սիրելի հայրենակիցներ: Նուիրատուներու գանկը յանձնախումբի կողմէ յաջորդաբար պիտի հաղորդուի «Ցառաջ»ին:

Ի դիմաց Բալուի Հայր Միութեան
Ատենապետ Ատենադպիր
Ա. փափազեան Ա. Ադամեան

ԽՄԲ.— Ցառաջիկային Թիւրիմացութեան տեղի չտալու համար կը փութանք յայտնել թէ մեզի ղրկուած գումարներուն ցանկերը միայն կրնանք հրատարակել:

ԵՐԴ ՄԸ ԵԻ ԵՂԱՆԱԿ ՄԸ

«Հայրենիք»ի խմբագրութիւնը կը խնդրէ մեզմէ արտատպել հետեւեալ կոչը.—

Նորեան եղբայրներու երգի մրցանակին ոտանաւորը արդէն յայտարարած ըլլալով, մեզի կը մնայ մրցումի դնել երգին եղանակը:

Նկատի ունենալով կարգ մը պատճառներէ առաջացած յապաղումներ, խմբագրութիւնս մինչեւ մարտ 31, 1930, պայմանաժամ կուտայ ղահիղ ոտանաւորին վրայ եղանակի մրցումին:

«Երգին եղանակը պէտք է պատշաճի երգին իմաստին եւ հայկական ոգի ու բնոյթ կրէ», ըստ պայմանի:

Շահող երաժշտագէտը պիտի ստանայ մնացեալ 75 տոլարը: Ամբողջ մրցանակը 100 տոլար էր, որուն 25ը արդէն ղրկուեցաւ Փարիզ, շահող պ. Տիգրան Զիթունիի:

Այս առթիւ անգամ մըն ալ պէտք կը տեսնենք հրատարակել այն ոտանաւորը, որուն վրայ պիտի յօրինուի եղանակը:

ՕՈ՛Ւ ՊԸՁԻՆԿՕ՛...

Արեւ ըլամ ծաթի՛մ, մարի՛մ վերեւէդ,
կամ շուք ըլամ՝ աճի՛մ ֆատնի՛մ քեզի հետ,
Դէմքիդ մատաղ, ա՛յ սիրական,
ֆայլերուդ հետ՝ ծաղկէ ծաղիկ վէտ ի վէտ:
Օ՛ օ՛ օ՛ պը՛ձինկօ՛, պը՛ձինկօ՛, պը՛ձինկօ՛...:

Ես արեգակ՝ դու ես ծովը ծիրանի,
Շալինք լեցուինք իրար ծոցը հոլանի.
Շովը երգէ, ա՛յ սիրական,
Շազար լարով, հազար անգամ երանի:
Օ՛ օ՛ օ՛ պը՛ձինկօ՛, պը՛ձինկօ՛, պը՛ձինկօ՛...:

Արո՞ւ թէ էգ, երկո՞ւ թէ մէկ մարմին ենք,
Արու եւ էգ ծագ ու Թոռները կը հանենք
Մեր աշխարհի չորս ծագերուն
Արեւի պէս բոց ու բարի կը շարենք:
Օ՛ օ՛ օ՛ պը՛ձինկօ՛, պը՛ձինկօ՛, պը՛ձինկօ՛...:

Ծանօթ.— Բոլոր եղանակները պէտք է ըլլան զոյգ օրինակ, մէկը ստորագրուած, միւսը՝ ոչ: Վերջինները պիտի ղրկուին Յանձնախումբին:

ԽՈՐՀԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

(Գաղուած խորհրդ. Թերթերէն)

ԸՄԲՈՍՏԱՑՈՒՄ ԵԻ ՁՆՇՈՒՄՆԵՐ

Անոնք որ կը հետեւին Ռուսիոյ մասին տրուած լուրերուն, մանաւանդ տնտեսական ու ճարտարարուեստական ծրագրի իրականացման մասին զազազան աղբիւրներու, ճարտարարուեստացման, հնգամեայ ծրագրի, «սոցմրցման», անընդհատ աշխատանքի եւլն, թերեւս կը կարծեն թէ ամէն ինչ լաւ կ'ընթանայ հոն եւ ժամ է այն ժամանակը երբ աշխատաւոր զանգուածներն իրօք, խորհրդային Միութեան մէջ՝ բացումը պիտի կատարեն կարմիր դրախտին...: Թող սակայն, յուսախաբ չըլլան այսքան շուտ: Կեանքը այնքան անակնկալներ ունի. այսօր վատ. վաղը լաւ, Ուայժմ թող գոհանան հետեւեալ ստոյգ տեղեկութիւններ, վաւերական, որովհետեւ պաշտօնական՝ քաղուած բոլշեւիկեան ժամուէն իսկ՝ ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան կողմէ:

ԴԱՏԱԿԱՆ ՁԱՄԲՈՎ

Մոսկուայի մօտերը, Օսգաշքովի գիւղին մէջ, փարֆէնով ամանուն գիւղացի մը կը սպաննէ ուրիշ երկրագործ մը, կը վիրաւորէ գիւղական խորհուրդի նախագահը, ուրիշ մէկ քանիներ:

Գործը կ'իյնայ դատարան, բայց կը ստանայ քաղաքական բնոյթ. կը ձերբակալուին ուրիշներ ալ, որոնց մէջ տէրտէր մը: Բայց, մինչդեռ ոճրագործը մէկ հոգի է, դատական վճիռը մահուան կը դատապարտէ «հինգ հոգի...»:

Վլատիմիրի մէջ, մահուան կը դատապարտուին երկու գիւղացիներ, որոնք խորհրդ. ռեժիմի մէկ քանի անդամները «ծեծեր էին...»:

Նովօ Ցորիսկի շրջանին մէջ, կուլակներ (ունեւոր գիւղացիներ) մահուան կը դատապարտուին՝ իբր սպանիչ աղքատ գիւղացիի մը:

Այսքան կորովի կերպով կը գործեն խորհրդային դատարանները...

ԱՌԱՆՑ ԴԱՏԻ

Նովօ Սիպիրսկի մէջ, Չեկան կը գնդակահարէ 15 գիւղացիները:

Չելեապինսկի մէջ, պաշտօնական զեկոյց մը կը հաստատէ թէ 17 քաղաքական աւազակներ հրացանազարկ եղած են:

Ջերեպովէցի մէջ, երկու գիւղացիներ մահուան կը պատապարտուին՝ իբր դաւադիր գիւղական թղթակցի կեանքին:

Սամարայի մէջ, հինգ գիւղացիներ եւ տէրտէր մը հրացանի կը բռնուին, այն մեղադրանքով որ փորձած են ձախողեցնել արմտիքի պետական գնումները:

Նոյնպէս՝ հինգ գիւղացի եւ մէկ տէրտէր՝ ուրիշ քաղաքի մը մէջ:

Պաշքիրիայի Թերթը գրեթէ ամէն օր երկար ցանկ մը կը հրատարակէ գատերու, գատապարտութիւններու եւ մահափորձերու: 29 եւ 30 Հոկտեմբերի թիւերուն մէջ, հրատարակած էր երկար ցանկ մը գիւղացիներու, որոնք իբր թէ ուզած են ձախողեցնել ցորենի մթերման քաղաքականութիւնը: Մահուան ճամբան ցոյց տալու եղանակներէն մէկն է:

ՍԻՊԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Իսկ այս սառուցեալ երկրին մէջ, մարդկային կեանքը՝ կ'երեւի շատ աւելի աժան է բոլշեւիկներուն համար: Խումբով հրացանի կը բռնեն գիւղացիները, ոչինչ, կամ յերիւրածոյ մեղադրանքներով:

Տեղին խորհրդային Թերթը՝ իր առաջին էջին վրայ, խոշոր տառերով կը հրատարակէ հետեւեալ ազդը:

«Պրոլետարական մենատիրութեան օրկանները անողոք կերպով կը պատժեն կուլակները, աւազակները եւ բոլոր անոնք որ կ'ուզեն ձախողեցնել ցորենի մթերումները»:

ԷԼԻԶ ԿՈՒՐՈՂԵԱՆ
եւ
ՓԻԼԻՊ ՔԻՍԼԷՃԵԱՆ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ
26 Հոկտ. 1929
Villemomble Paris

«ՑԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Վիլմոնպլէն (փարիզ) պ. Յակոբ Անդրէասեան վեցամսեայ «Ցառաջ» կը նուիրէ պ. պ. Պախ-Թիարեան եղբայրներու (Նիւ-եորք):

Թերթին այս էջը ամբողջ նուիրուած է գիւղին մէջ դաստիարակչական պայքարին, եւ մահուան սպառնալիքներու՝ հանդէպ խորհրդ. միութեան թշնամիներուն: Ու կուտայ անուանական երկար ցանկը մահուան ենթարկուածներուն, իբր հրձիգ կառավարական շէնքերու, կամ իբր դաւադիրներ եւ գրգռիչներ:

Աւելի երկարէ սակայն ցանկը այն մահապարտներուն, որոնք կ'ամբաստանուին իբր «գործօն հակայեղափոխականներ, եւն:

Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ գիւղացիներու դժգոհութիւնը սկսած է նոր թափ ստանալ. քաղաքական ոճիրները, մահափորձները, կառավարական շէնքերու եւ մթերանոցներու հրկիզումը կը յաջորդեն իրարու եւ անհամար մահապատիժները չեն կրնար զսպել գիւղացիներու դժգոհութիւնը:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԷՅՐՈՒԹ.— Հայ ժամուլի եւ ժողովուրդի մէջ պատահած թիւրիմացութիւնները բառնալու եւ սխալ հասկացողութիւնները վերջնելու տեսակէտով, Որբ. Ընդհ. Միութեան Կեդրոնական Մարմինը կուգայ յայտարարել թէ, Որբ. Ընդհ. Միութիւնն ու Ջաւիտան Որբերու Միութիւնը տարբեր Միութիւններ են:

Վարչութիւն

ՇԱՎԻԼԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի փարիզի Մանուկներու Պաշտպանութեան Մասնաճիւղը Շավիլի մէջ կազմակերպած է հայերէնի դասեր, երկսեռ մանուկներու համար:

Դասերը պիտի տրուին հինգշաբթի օրերը, կէսօրէն վերջ ժամը 2 — 5, 20, ave de Ville d'Avray, Chaville.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ
"ՑԱՌԱՋ,, Ի ՆՈՐ ՇՐՋԱՆԻ 1930
ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ՕՐԱԹԵՐԹԸ
ՆՈՐՈՂԻ ԲԱԺՆԵԳԻՆԴ, ԲԱԺԱՆՈՐԴ ՄԸ ԳՏԻՐ,
ԿԱՄ ԵԹԷ ՊԱՐՏՔ ՈՒՆԻՄ, ՓՈՒԹԱ, ՓԱԿԵԼ ՄԻՆՉԵՒ 1929 ԴԵԿՏ. 31

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ՆՈՐ ՁԵՒԻ ԿԵԱՆՔԸ

— Իրաւ է, ըսաւ Սէլէստէն ուշքի եկած, ա՜խ պարոն, մենք պէտք չէ որ բժիշկ Ցրունդլի մեքենալութեանդ գործիք դառնանք. ինքզինքս կորսուած կը գտամ, բոլորովին կորսուած:

— Պիտի վարժուիս նոր կեանքին:

— Վախնամ թէ չպիտի կրնամ, պարոն: Եթէ փարիզ ըլլայինք, դռնապանուհիին հետ կրնայի գոնէ երկու խօսք խօսիլ երբեմն: Այստեղ դռնապանուհի չկայ: Ազատութեան պատրուակի տակ ամէն կողմէ կաշկանդուած ենք, մարդիկ աւելի ճնշուած են քան 1789էն առաջ:

— Սխալ է...

— Ո՛չ, պարոն, սխալ չէ... փո՞րձ կ'ուզէք, ահաւասիկ ճաշի ժամը եւ ոչ ինձի ո՛չ ալ պարոնին համար կրնամ գոնէ մէկ մէկ հասարակ խորոված պատրաստել. եթէ տեղեակ ըլլայի այս ամէնուն, ապահովաբար կը մերժէի արթննալ...

Եւ խեղկատակ յուսահատութեամբ մը Սէլէստէն կլլեց դեղահատ մը: Երկրորդ մը առնելու կը պատրաստուէր, երբ լրագրողը արգիլեց:

— Մի՛ ընէք, կրնաք դժուարամարսութիւն ունենալ: Սէլէստէն բարկացած ձեռքերը երկինք բարձրացուց:

— Դժուարամարսութիւն ո՞ւր մեծութեամբ դեղահատի մը համար, ի՜նչ տխուր դար...:

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

ՀԱՆՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Յաջորդ օրն առաւօտեան դէմ Աննի թոմսըն նախապէս հեռաձայնով իր այցելութիւնը ծանուցանելէ վերջ՝ իր օդակառքով իջաւ 4րդ թաղամասի 47րդ պողոտայի Թ. 237ի առջեւը: Ուրնէի համար մեծ ուրախութիւն մը եղաւ զայն տեսնելը:

— Շատ ազնիւ էք որ անհանգիս եղած էք մինչեւ մեզի գալու, ըսաւ Ուրնէ, Համբուրելով օրիորդին ձեռքը ըստ հին սովորութեան:

Աննի թոմսըն շատ զարմացաւ այս ձեւէն, որ շատոնց մոռացութեան դատապարտուած էր, նման ձեռք սեղմելու սովորութեան: Օրիորդին համար արտառոց էր ձեռքի համբոյրը, թէեւ ոչ անհրապոյր. իրենամքներով յարուցեալ այս մարդը կ'ոգեկոչէր անհետացած դարերէն մը, որու ուսումնասիրութեամբ զբաղած չէր շատ եւ որու մէջտեղին կեանքի պայմաններն այնչափ խիստ չէին եւ կենդանի ալ նուազ բռնակալօրէն պայմանդրուած: Առաջին անգամ ըլլալով վերահաս եղաւ թէ այն ժամանակները աւրողները վայրենիներ չէին:

— Բարի հկաք, Օրիորդ, ըսաւ Սէլէստէն:

— Ի՞նչպէս էք տեսնեմ, հարցուց Աննի թոմսըն իր հոգեզաւակներուն:

— Իմ կարծիքս կը վերապահեմ, ըսաւ Ուրնէ. անշուշտ կարելի է հանգստաւէտ պայմաններով ապրիլ այս տան մէջ. կարեւոր ոչինչ կը պակսի, բայց մեր ժամանակ աւելի կարեւորութիւն կ'ընծայուէր այնպիսի բաներու, զորս դուք այժմ աւելորդ կը նկատէք: կարծեմ դիւրաւ չպիտի կրնամ հրաժարիլ անոնցմէ:

— կարելիութեան սահմաններուն մէջ անոնց ալ գոհացում կը դատապարտուին երկու գիւղացիներ, որոնք խորհրդ. տնտեսութեան մէկ քանի անդամները «ծեծեր էին...»:

Նովօ Ցորիսկի շրջանին մէջ, կուլակներ (ունեւոր գիւղացիներ) մահուան կը դատապարտուին՝ իբր սպանիչ աղքատ գիւղացիի մը:

Այսքան կորովի կերպով կը գործեն խորհրդային դատարանները...

ԱՌԱՆՑ ԴԱՏԻ

Նովօ Սիպիրսկի մէջ, Չեկան կը գնդակահարէ 15 գիւղացիները:

Չելեապինսկի մէջ, պաշտօնական զեկոյց մը կը հաստատէ թէ 17 քաղաքական աւազակներ հրացանազարկ եղած են:

Ջերեպովէցի մէջ, երկու գիւղացիներ մահուան կը պատապարտուին՝ իբր դաւադիր գիւղական թղթակցի կեանքին:

Սամարայի մէջ, հինգ գիւղացիներ եւ տէրտէր մը հրացանի կը բռնուին, այն մեղադրանքով որ փորձած են ձախողեցնել արմտիքի պետական գնումները:

Նոյնպէս՝ հինգ գիւղացի եւ մէկ տէրտէր՝ ուրիշ քաղաքի մը մէջ:

Պաշքիրիայի Թերթը գրեթէ ամէն օր երկար ցանկ մը կը հրատարակէ գատերու, գատապարտութիւններու եւ մահափորձերու: 29 եւ 30 Հոկտեմբերի թիւերուն մէջ, հրատարակած էր երկար ցանկ մը գիւղացիներու, որոնք իբր թէ ուզած են ձախողեցնել ցորենի մթերման քաղաքականութիւնը: Մահուան ճամբան ցոյց տալու եղանակներէն մէկն է:

ՍԻՊԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Իսկ այս սառուցեալ երկրին մէջ, մարդկային կեանքը՝ կ'երեւի շատ աւելի աժան է բոլշեւիկներուն համար: Խումբով հրացանի կը բռնեն գիւղացիները, ոչինչ, կամ յերիւրածոյ մեղադրանքներով:

Տեղին խորհրդային Թերթը՝ իր առաջին էջին վրայ, խոշոր տառերով կը հրատարակէ հետեւեալ ազդը:

«Պրոլետարական մենատիրութեան օրկանները անողոք կերպով կը պատժեն կուլակները, աւազակները եւ բոլոր անոնք որ կ'ուզեն ձախողեցնել ցորենի մթերումները»:

օրէնք մը, որով կրօնական ազատութիւն կը շնորհուի այդ երկրի բոլոր Հրեաներուն։

Նոր օրէնքին համաձայն, պիտի կազմուի հրեայ համայնքներու Դաշնակցութիւն մը եւ ուղղափառ հրեայ համայնքներու ընկերակցութիւն մը, որ կատարեալ ինքնավարութիւն պիտի ունենայ կրօնական գործերը վարելու եւ զանազան հրեայ կրօնական հիմնարկութեանց եկեմուտքը յանձնաձեղու։

Հրեայ խախաճներն ու այլ կրօնաւորները ազատ պիտի կացուցուին հանրային այն բոլոր պաշտօններէն, որոնք արգիլուած են ըստ հրէական օրէնքին։ Օրէնքը նոյնպէս կը տրամադրէ հրէական տօներու առթիւ արձակուրդ տալ պետական եւ թաղապետական հրեայ բոլոր պաշտօնեաներուն, ինչպէս նաեւ հրեայ զինուորներուն եւ դպրոցականներուն։

Պետութիւնը տարեկան նպաստ մը պիտի տայ կրօնական ծախքերու համար՝ համաձայնութեամբ համայնքներու դաշնակցութեան եւ ընկերակցութեան։

Ընդհանուր առումով, նոր օրէնքը հրէական եկեղեցին օրթոտոքս եւ կաթոլիկ եկեղեցիներու հետ հաւասար աստիճանի վրայ կը դնէ։

Ռուսիոյ ելմտական տագնապը

Բիկայէն կը ֆաղորդեն *Էքսչէյնճ Թելէկրաֆի*.—

Խորհրդային միութեան ելմտական եւ առեւտրական գործակատարները, ինչպէս նաեւ մենաշնորհներու տնօրէնները, Մոսկուայի մէջ խորհրդակցութիւն կատարեցին ռուսական ոսկիի պահեստին վրդովիչ կերպով պակսելուն առթիւ։ Անցեալ ձմեռ մեծ քանակութեամբ ոսկի ղրկուած էր Անգլիա, Գերմանիա եւ Ամերիկա՝ վճարելու համար ներածուած ապրանքներու փոխարժէքը։ Տագնապին պատճառը ասիկա է։

Ելմտական գործավարը յայտարարեց թէ իրականին մէջ ոսկիի պահեստը սպառած է, հետեւաբար եւ անկարելի է ոսկի արտածել այսուհետեւ։

Արտաքին առեւտուրի գործավարը պարզեց այն ժիջոցները որոնք ձեռք առնուած են աւելցնելու համար քարիւղի, աղի եւ փայտի արտածումները, աւելցնելով որ շատ դժուար է արտածել, նոյնիսկ քիչ քանակութեամբ, ցորեն, կարագ եւ հիւսուածեղէն, որոնք անբաւարար են երկրի պէտքերուն։ Ի վերջոյ, արտաքին առեւտուրի ճիւղին տնօրէնները՝ իբրեւ կացութեան դարման՝ առաջարկեցին նոր սեղմումներու ենթարկել ներածումները։

Խորհրդակցական նոր ժողով մը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբթու։

Թրխական ոսկիին տագնապը

Պոլսոյ 29 դրամատուններու տնօրէններ խորհրդակցական ժողով մը գումարեցին ելմտական խորհրդական Ալի Րիզա պէյի նախագահութեան տակ։ Որոշուեցաւ որ դրամատունները վճռակազրութիւններ պատրաստեն՝ ցոյց տալով թէ 1926, 27 եւ 28 տարիներու իւրաքանչիւր ամիս ո՞րքան օտար դրամի պէտք ունեցած են։ Ասկէ զատ պիտի քննուի թէ մաքսային նոր սակացոյցի գործադրութենէն ի վեր ի՛նչ փոփոխութիւն առաջ եկած է օտար դրամի անհրաժեշտութեան մէջ։ Այս կերպով պիտի ստուգուի թէ երկրին մէջ օտար դրամի ի՛նչ պահանջք կրնայ ըլլալ։

Իւրաքանչիւր դրամատուն առանձին ծրագիր պիտի պատրաստէ նաեւ օտար դրամի անհրաժեշտութիւնը որոշելու միջոցներուն եւ թրքական դրամի կայունացման մասին։

Թրխական անական ընկերութիւններ

Պոլսոյ Առեւտրական տնօրէնութեան ժօտ վերջերս նոր բողոքներ եղած են կարգ մը ընկերութիւններու մասին որոնք երկար ատենէ ի վեր ընդհ. ժողով չեն գումարած եւ հաշիւները չեն ժաքրած։ Այս ընկերութիւններուն թիւը տասնէն աւելի է, որոնք իրենց դրամագլուխը բոլորովին կորսնցուցած են։

Ասկէ առաջ ալ նման բողոքներ եղած էին 60ի մօտ ընկերութիւններու ժասին որոնք, նոյնպէս իրենց դրամագլուխը կորսնցուցած են։ Առեւտրական տնօրէնութիւնը ստուգած էր որ այս ընկերութիւնները 40 միլիոն ոսկիի չափ դրամագլուխ կորսնցուցած են եւ զանոնք Առեւտրական դատարանին յանձնած ։ Որոշուած է նաեւ դատարանի յանձնել տասը ընկերութիւններն ալ որոնք նոյն վիճակին մէջ ինկած են։

Թրխական հրոսախումբ մը

Հալէպէն կ'իմացնեն որ թրքական ստուարաթիւ աւազակախումբ մը յարձակած է Սուրիոյ Մաարա գիւղին վրայ եւ կարեւոր կողոպուտներ ընելէ վերջ փախած եւ ապաստանած է Թրքական հող։

Օդային նոր յաղթանակներ

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆԸ ԿՏՐՈՒԱԾ

Ֆրանսացի օդանաւորդներ Շալ եւ Լալ-Պորժէս, որոնք կիրակի կէսօրին Սէվիլլայէն (Սպանիա) ճամբայ ելած էին, յաջողեցան կտրել հարաւային Ատլանտեանը եւ հասնիլ Պրազիլիոյ ափը։ Թերթս մամուլը ղրուած պահուն, օդանաւը դեռ ցամաք չէր իջած, որովհետեւ 15 ժամ բաւելիք պէնզին ունէր տակաւին։Օդանաւորդները կը յուսան կոտրել նաեւ տեւողութեան մրցանիշը։

ՔՈՍԹի ՆՈՐ ՄՐՑԱՆԻՇԸ

Յայտնի օդանաւորդներ Քոսթ եւ Քոտոս, որոնք տեւողութեան մրցանիշը կոտրելու համար ճամբայ ելան, երէկ առաւօտ ժամը 3.27ին 6727 քիլոմեդր ճամբայ կտրած էին՝ 42 ժամ 37 վայրկեանի մէջ։ կը յուսացուի որ օդանաւորդները 8000 քիլոմեդրէն աւելի ճամբայ կտրեն։

ԴԷՊԻ ՍԱՅԿՈՆ

Երկուշաբթի կէսօրին դէպի Սայկոն ճամբայ ելան օդանաւորդներ Լը Պրի եւ Ռոսսի, որոնք քանի մը հանգրուաններով պիտի ճամբորդեն։ Վերջին հեռագիրները կը հաղորդէին թէ օդանաւը տեսնուած է Պէնկազիի վերեւ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

Ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Café la Chope Parisienne*ի վերնայարկը, 60* Rue des Ecoles.

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

28 Դեկտ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Salle «Harola»*ի ընդարձակ սրահներուն մէջ*

3 Rue La Vieuville (Nord Sud: Abesses)

կը նախագահէ՝ ՏՔԹ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, գաւեշտ, անակնկալներ։ կը նուագէ Luna Park*ի օրքէսթրը։ Պիւֆէ ժողովրդական գիներով։*

ՄՈՒՏՔ 7.50 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակց. միջոցներ.— Nord Sud: Abesses. Autobus AR Tram. 5 եւ 20, Métro: Pigalle

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ վասպուրականի Հայրենակց. Միութեան, ի նպաստ Նահէր-էլ-Մարի գաղթականութեան տեղափոխման ֆոնտին։

Մարսիլիայի Դրամաթիկ ստուդիան ղեկավարութեամբ դերասան

Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

Այս Շբ. գիշեր ժ.ը 8.30ին Salon Chape*ի մէջ (84* Rue Chape)

կը ներկայացնէ Շիրվանզադէի «ՉԱՐՈԳԻՆ»

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԵՆ

ՁԱԾ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած փարիզի Աղքատախնամի օժանդակ Հայ Օրիորդաց Միութեան կողմէ, 29 Դեկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, Salon de l'Alma, 12 rue Sédillot, Paris (VIIe):

Պար, պրիճ, ճաշ եւ զանազան անակնկալներ:

ՄՈՒՏՔ 20 ՖՐԱՆՔ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Փարիզի «Նոզդատի եւ շրջականերու Հայր. Միութեան կողմէ, ի նպաստ Թոքախտաւոր հայրենակիցներու։

28 Դեկտ. Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սկսեալ առաւօտ Salle du Peuple, 42 Rue Hermel (18e), N.S. J. Joffrin *կամ մէթրօ* Simplon).

կը ներկայացուի՝ «ՉԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ» (գաւեշտ)

Երգ, նուագ, պարի մրցում, անակնկալներ, ճաշ պանտ, պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

Մուտք՝ 10 ֆրանք արանց եւ 7.50 կանանց ֆամար

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ՇԱԲԱԹ ԴԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՃԻՇՏ 8.45ԻՆ

3րդ Թաղապետարանի սրահը *Մուտքը ազատ է*

ԾԱՆՕԹ.— Հ. Յ. Դ. Լիոնի Ժողովրդային Դրադարանի վարչութեան կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ նոյն օրը։ Վիճակահանութեան տոմսերը այժմէն կը ծախուին յանձնախումբի բոլոր անդամներու մօտ կամ Հ. Յ. Դ. Ժող. Դրադարանը 262 Rue Duguesclin, Lyon:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Պելվիլի Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131 Fbg. du Temple: *Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

ԳԱԻԱՌ

Մարսէյլի Ռոստոմ ենթակոմիտէին հրապարակային վիճաբանական ժողովի շարունակութիւնը այսօր Հոգեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ կը նախագահէ ընկ. Ա. Աբօեան։

Լիոնի Վրէժ խումբի ժողովը այսօր իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Դրադարանը։ Կարեւոր օրակարգ։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Համազասպ խումբը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկերներ ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ԽԱՉՆԻՀՃԵԱՆի՝ իր հօր եւ Գ. Պապիկեանի՝ իր փոքրիկին մահուան առթիւ։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Կուկունեան խումբը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկ. Գառնիկ Պապիկեանի՝ իր փոքրիկին մահուան առթիւ։

ՓԱԽԱՆ ՄԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկ. Հայկուհի Կիւլպէնկեանի (ծնեալ Թիւրապեան) մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Մալխէյլի ի նպաստ ազգ. զբօսրոցին եւ աղքատներուն 300 ֆր. նուիրուած է Յովհաննէս Պալթաեան եւ 100 ֆր. Պ. Մենծիկ Զաքարեան։

Cirque de Paris	Էքզոլ Միլիոնէր	ամենալաւն ու ամանը	2-1 ֆրան

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ հօրաքրոջս զաւակները Դրիզոր Ճնճէեան եւ քոյրը Անթէթա, (էնկերցի) որոնցմէ լուր չկայ 1925էն ի վեր։ կը կարծուի թէ Յունաստանէն Եգիպտոս մեկնած են, որբերու հետ։ Իմացնել՝ Krikor Bakalian, CordonnierPlace dc l'Horloge 11, Draguignan (Var) France.

— Կը փնտռուի Եզգկատի Ռէյլէր գիւղէն Մարիամ Տրդատեան (ամուսնացած Ղուկաս Ճուլքաճեանի հետ) հօր անուն՝ Տրդատ, մօր անուն՝ Անթառամ։ 1924էն ի վեր կը գտնուէր Տրամա (Յունաստան)։ Իմացնել իր քրոջ Սուլթան Տրդատեանի, Domaine Valbourget, La Motto, Var, France։ *կը խնդրուի յուզնահայ թերթերէն արտատպել։*

—Շապին Գարահիսարցի Բիւզանդ Այնաճեան կը փնտռէ իր քոյրը Խոսրովիդուխտ եւ եղբայրը Մկրտիչ կը կարծուի թէ Ակնայ կողմերը։ կը գտնուին։ Բոլոր նոր հասած գաղթականներէ կը խնդրուի իմացնել P. Aynadjian*ի* 4 rue Daumartais, Marseille, France։ *Լուր տուողին 150 ֆրանք նուէր։*

կը խնդրուի սուրբիահայ թերթերէն արտատպել։

— Սահենիկ Միհրանեան կը փնտռէ իր մօրեղբօր աղջիկը Տիկին Մաքրիկ Նալպանտեան եւ իր ամուսինը կարապետ Նալպանտեան էրզրումի կան գիւղացի։ երկու տարի առաջ կը գտնուէին Մարսէյլ։ Իմացնել՝ A. Duzian, PharmacyNew st. Bagdad. (Irak):

— կը փնտռուի Գատը գիւղցի Արամ Գրիգորեան։ Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն, ծննիկ Գրիգորեանի, 81 Rue François-Arago Montreuil s) Bois, (Seine).

Գործ կը փնտռէ

Հայ ֆրանսերէն գիտցող երիտասարդ մը, ամէն կերպով յանձնարարելի, որեւէ գործ կը փնտռէ հաստատութեան մը մէջ։

Դիմել՝ 101 Rue d'Engoulème *Պ. Դաւթեանի.*

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԱՐ եւ ՅՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՅՆ

Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով

Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux *և* Impôts sur le revenue*ի յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները ճշտիւքէն կը կատարեմ։*

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ որեւէ առթիւ ձեզի ուղղուած ցուցումները ճշտիւքէն կը կարգադրեմ։

ԱՄԻՍՆԵՐԻ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ ի վեր դիզուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ։

ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻ պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente եւ Registre de Commerce չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ։

Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։

Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffred'Affaires*էն եւ* BénéficesCommerciaux*էն տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք. զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, գերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք։*

Դիմել միայն գրաւոր ֆետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՇԵՔԵՐԵԱՆ, Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Առեւտ. Դատարանի կողմէ վաւերացեալ։

CHÉKERIAN, 150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris.
Téléphone Trudaine 76-42

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԵՐը։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՎԱՅԵԼՈՒՔ ՀԱԳՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԿԱՐ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով

Մաքուր եւ խնամուած կար

119 Rue Pelleport, Paris (20e) (Rue Belleville*ի կից*)

Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւալն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Տոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւալն։

Ամուսնութիւն եւ ամուսնալուծում։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ՏՕՔԹ. Յ. ՔԻԹԻԼԻՔԵԱՆ

30 Ave. de Bellevue, CHAVILLE (S. et O.)

Թրամուէյ թիւ 1, շոգեկառք՝ կառ Մոնփարնասէն

ԿՂ ԴԱՐՄԱՆԷ ներքին, վէներական և մարթի հիւանդութիւններ կ'ընդունի՝ ամէն օր ժմ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

ԿՂ ՓՆՏՌՈՒԻ

վարժ դասատուհի ուսուցիչմը ֆրանսերէնի և հայերէնի։ Դիմել նամակով տնօրինութեան Գարակէօղեան Համի, La Ville-aux-Clercs, Loir et-Cher.

Հրապարակ ելաւ Սահակ-Մեսրոպ Գրադարանի

1930Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑ

պատմական եւ տօնական ժամրամանութիւններով։ Խնամուած աշխատանք եւ մաքուր տպագրութիւն։ Գինն՝ 6 ֆր.։ 20 օրինակէ աւելի գնողներուն հարիւրին 100ին 20 զեղչ։

Դիմել՝ Hissayan*ի*, 22 Ave. Rouveyrol, Asnières, Seine.

ԿԱԼՈՒԾԱՏԷՐ ԵՂԷՔ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՄԱԽՈՒ ԵՆ 15 տուները 2 փիէսով։ երեք ամիսէն պարապ յանձնելի։ ցանձնառութիւն պայմանագրութեամբ։ Գինն՝ 12,000 ֆր.։ Tram. porte à Pont de Vivaux.

ՈՒՐԻՇ ՏՈՒՆԵՐ

Plan de Cuquesի մէջ

ՄԷԿ բնակարան 3 փիէսով եւ 500 մէթր հող՝ ընկերովի։ Գինն՝ 30,000 ֆր.։ վճարման դիւրութիւններ։

Դիմել՝ Gérantին, 6 Rue Rouvière

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթթ.* Շաթլէ։ Աչքի եւ նոր մեթոտով դարմանում աքանի եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ հիւանդութեանց (ֆրանկահատ, էյրմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար։ Ախտճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—5 կիրակի 9—12,

Վարձու է

Enghien*ի մէջ լաւ կահաւորուած սենեակ մը, կայարանէն երեք վայրկեան։ Դիմել՝* 57 Grand'Rue:

EMPIRE *Միզիք-Հոլ՝* 37 Av. Wagram

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON

ԵԹԷ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան ֆամեղ անուշեղէն. ներ, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON *վաճառանիշով։ Հաբուշ, փաքլաւա, քատայիֆ, հէլվա, եւալն։*

25 Rue Vilin, Paris (20e)
Հեռաձայն Menil. 69—15

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	»
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200Ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
19
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1929
19 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1140

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ,,

Անատոլուի բեկորներուն տեղահանութեան առթիւ, հակառակորդական մամուլը կը շարունակէ պատասխանատուութեան խնդիրներ յուզել, յատկապէս մատնանշելով Դաշնակցութիւնը: Նոյնիսկ Թուրքերէն առաջ:

Այս ճակատին վրայ եւս, քոյր-եղբայր են բոլշեւիկն ու ամկավարը, եւ, տեղի-անտեղի կը գլտորեն քրտական գրնդակը: Իրենց գլխուն ալ պատմութիւններ շինելով, կամ եղածը ճոխացնելով:

Քանի մը անգամ դիտել տուինք թէ՝ բարիք չի ծնիր այս անխորհուրդ վայնասունէն, այս զրպարտիչ բանսարկութիւններէն, եւ լաւ է որ ամփոփուին եւ տեղահան բեկորներու փրկութեան մասին մտածեն: Կարմրուկները՝ իբրեւ ներկայացուցիչ «ազատ եւ անկախ» Հայաստանի, միւնները՝ իբրեւ Թիկնապահ Բարեգործականի եւ աղա-փաշաներու:

Մենք ըսինք, մենք լսեցինք: Բուն խնդիրը մոռացութեան տրուած է, եւ պատասխանատուութեան գիւտը ամէն օր նոր անխելքութիւն մը գրել ու տպել կուտայ:

Գոնէ մէկ անգամ, մենք ալ փորձենք պրպտել պատասխանատուութեան խնդիրը:

Այսօր, երկրորդ էջին մէջ, հրատարակած ենք թղթակցութիւն մը, որ շարք մը նորութիւններ կը հաղորդէ: Անխնայ կիճատած ենք բնագիրը, հասկնալի նկատումներով: Բայց, այդ վիճակին մէջ անգամ, թղթակցութիւնը շատ բան կը խօսի— անշուշտ հասկցողին:

Արդ, նամակագիրը, որ միշտ փաստերով եւ թուականներով կը խօսի, կը յայտնէ թէ 1926-27ին Անատոլուէն հազարաւորներ դիմեցին Երեւան, որպէսզի Հայաստան փոխադրուին, իրենց իսկ ծախքով: Դիմումները կրկնուած են Պ. Շուհտէրտեանի և Վանցեանի միջոցաւ: Ցետոյ, 1927 մայիս 8ին, «Սորհրդային Հայաստան»ի խմբագրութեան ղրկուած է խնդրագիր մը, որուն կցուած էին երկու գաղտնի փաստաթուղթեր, հայկական բեկորներու ազգորի մասին:

Արդ, «Երեւան»ը, որ այսօր հրապարակաւ կ'ողբայ թէ «քրտաբնակ վայրերու հայ աշխատաւոր գիւղացիները գնդացածօրէն կը տեղահանուին» եւ «հարիւրաւոր տնտեսութիւններ կը փճանան», տեղեկութիւն ունի՞ այդ դիմումներէն, մանաւանդ անոնց տրուած պատասխանէն:

Անհրաժեշտ է լուսաբանել այս կէտը, որպէսզի յստակօրէն պարզուի պատասխանատուութեան խնդիրը:

Կը կարծենք թէ Երեւանցիներն ալ տակաւին խիղճ ունին եւ կը հասկնան թէ ի՛նչ կը նշանակէ «Անատոլուի խորերը մնացած հայկական բեկորներ»: Այո՛, միայն այս բացատրութիւնը: Եւ կը հասկնան, անշուշտ, թէ ինչո՛ւ, 1922էն ի վեր, ամբոխ ծախք մը ճարողը կը հեռանայ, նոյնիսկ աւելի մօտաւոր շրջաններէ, կեսարիայէն, Գասթէմունիէն, Եոզկատէն, եւայլն:

Ուրեմն, դեռ տարիներ առաջ, այնքան անհանդուրժելի էր կացութիւնը, թէ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս, եւ կառավարութիւնը այնպիսի դիրք մը բռնած էր որ, մէկ ելք միայն կը մնար,—ձգել հեռանալ: Արգելք չկար հեռացողին համար: Եւ ահա, դեռ 1926ին, հազարաւորներ կը դիմեն Երեւան կամ անոր Պոլսոյ պատուիրակին, որպէսզի արտօնութիւն տան Հայաստան երթալու: Չէ՞ որ Անատոլուի Թուրքերն անգամ կը յիշեցնէին միշտ.— «Դուք ալ երկիր ունիք, ելէք հոն գացէք»:

Կրկնենք հարցումը—ի՞նչ ընթացք տրուեցաւ այս դիմումներուն:

Եւ յետոյ, ճի՞շդ թէ որ, պատասխան մը ղրկուած է Թուրք նահանգապետի մը միջոցաւ, ազդարարելով որ «անհանգիստ չրնեն դաշնակից-գինակից Երեւանի կառավարութիւնը»...

Այո՛, պարոններ, նախ այս խնդիրները լուսաբանեցէք, յետոյ կը խօսինք Դաշնակցութեան մեղքերու մասին:

Կա՛մ պէտք է հաստատէք որ սուտ կը խօսին Անատոլուի խորերէն փախած բոլոր փախստականները, թէ մարդավարի կեանք եւ «տնտեսութիւն» ունէին «հայ աշխատաւոր գիւղացիները» եւ մենք տուն-տեղ քանդեցինք: Եւ կամ, պիտի խոստովանիք թէ դանակը շատոնց ոսկորին հասած էր, ձեզի անգամ դիմումի եղած էր տարիներ առաջ, ճար մը գտնելու համար, բայց դուք ոչ միայն չլսեցիք, աւելի յանդիմանեցիք խնդրարկուները եւ թոյլ տուիք որ անոնք այս օրին հասնին: Ա՛յս օրն ալ տեսնեն, Թշուառութեան յետին մրուրը քամած ըլլալու համար:

Փաստ է որ, եթէ իրենց — և Թուրքերուն —ուզած ատենը Երեւանը ճամբայ ցուցնէր եւ յաջորդաբար հեռանային այս Թշուառները, անշուշտ բոլորովին տարբեր պայմաններու մէջ հասած պիտի ըլլային: Եւ մենք չպիտի լսէինք այսօրուան յիմար վայնասունը:

Բայց, ո՞ւր կ'ապրինք: Երեւանը այնքա՜ն ծանր հոգէր ունի որ...

— Շանկխայը ընկել ա, բալի չա՜ն, Շանկխայը...

Ի՛նչ Անատոլուի բեկորներ, ի՛նչ հայրենիք, ի՛նչ ժողովուրդ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԴԱԴԱՐ

«Le Foyer» կիսամսեան այս խորագրին տակ հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ իր հայերէն բաժնի խմբագրականին ժէջ (15 Դեկտ.).

— «Մեզի պէս յոգնած, սպառած ու ճղակտոր ժողովուրդ չկայ: կարելի չէ՞ որ մեր ազգին զանազան հիսանքներուն վարիչները խղճային այս ժողովուրդին, եւ, փորձի համար, գոնէ մէկ տարիով, դադար մը կնքէին իրենց միջեւ եւ պարտադրէին իրենց հետեւորդներուն:

Եւ այդ դադարը սկսէին Սուրիայէն:

Դէպքերը այնպէս բերին որ Սուրիա այսօր միակ երկիրն է որ դռները բացած է մեր առջեւ: Սուրիոյ Ֆրանսական Բարձր-Կոմիսէրը վերջերս յայտարարեց թէ Հայերուն վերստին արտօնուած է Սուրիա մտնել, պայմանով որ նորեկները ճանդարտաբարոյ մարդիկ ըլլան եւ ո եւ է կերպով չվտանգեն երկրին ընդհանուր խաղաղութիւնը: Ալ աւելի, Սուրիոյ սահմանները լայն բացուած են այն նոր գաղթականներուն կարաւաններուն առջեւ որոնք Անատոլուի խորերէն վտարուած՝ Անկորայի կառավարութեան որոշած նոր տեղահանութեան հետեւանքով, շուտ երթին Սուրիա կ'առնեն յոգնավաստակ, մերկ եւ անօթի:

Ցիարցնենք չփնտռենք Թէ Թուրքիա ինչո՛ւ այս նոր ճալածանքը ճանած է մեր ցեղին բեկորներուն դէմ, որոնք ճոգիին տուած՝ գաղտուկ կ'ապրին Թուրք նահանգներուն խորերը: փա՛ռք տանք որ, ինչ կերպով ալ ըլլայ, կարող են ազատիլ իրենց գերութենէն եւ գալ իբր մարդ ապրիլ Սուրիոյ ազատ երկնքին տակ: Մեր ՀԱՄՈԶՈՒՄՆ է Թէ ասիկա բարիք մըն է մեր ցեղին ճամար, եւ եԹէ մենք իրագործել գիտակից ու պարտաճանաչ ժողովուրդ մը ըլլայինք, մինչեւ ճիմակ մե՛նք է որ աշխատած պէտք է ըլլայինք ազատելու եւ լոյս - աշխարհ բերելու այդ խեղճերը, որոնք ճոն գերիի կեանք մը կը վարեն,— գերիէն ալ գէշ, որովճետեւ գերիին տէրը գոնէ գինքը կը սնուցանէ ու կը ճագուեցնէ:

Սուրիոյ մէջ մեծ գործ մը սկսած է եւ ճետգճետէ պիտի բարգաւաճի՝ մեր գաղթականներուն տեղաւորման ճամար: Մեծ ծրագիրներ կան սեղանի վրայ, որոնց վրայ առիթ պիտի ունենանք խօսելու: Բայց, ամէն բանէ առաջ, պէտք է որ մենք կարենանք վայելել Թէ ճոգատար պետութեան եւ Թէ տեղական արաբ իշխանութեանց բարեացակամութիւնը եւ ճամակրանքը եւ մեր վարք ու բարքով, կարգի ու կանոնի ճասկացողութեամբ, մեր անաղմուկ ու ճանդարտ կենցաղով, բաղձալի տարր մը դառնանք այդ երկրին մէջ որ կոչուած է մեր երկրորդ ճայրենիքը ըլլալու.»

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱԶԳ. ՎԱՐՉԱՒԻԹԻՆԸ

Մարսէյլէն կը գրեն մեզի Դեկտ. 16 Թուականով.— Ջանազան փոյթերէ յետոյ, Մարսէյլը ունեցաւ, վերջապէս, առժամեայ Ազգ. վարչութիւն մը, ճետեւեալ կազմով.—Պ.Պ.Գ.Շաճլամեան, վ. Վազարեան, Ս. Գրաճեան, Ղ. Ջալուքեան, Շ. Թաշճեան, Շուշանեան (սէն Լու), Քէնտէրեան (Պուլվար Օտտօ):

Դաւառ· ժողովը ճաստատեց այս կազմը, որ անմիջապէս գործի ձեռնարկեց:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Գարափաան Էնկիւրիի մէջ

Էնկիւրի 17 դեկտ.— Հանրապետութեան նախագահ Մ. Քէմալ փաշա ընդունեց Գարախանը, որուն հետ տեսնուեցաւ ամբողջ երկու ժամ: Տեսակցութեան ներկայ էին արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ, խորհրդային դեսպան Մուրից, ինչպէս նաեւ նախագահութեան ընդհ· քարտուղարը:

Գարախանի եւ Թուրք կառավարութեան միջեւ կատարուած բանակցութեանց հետեւանքով, որոշուեցաւ երկարաձգել եւ ամրապնդել 1925ին փարիզի մէջ կնքուած Թուրքեւխորհրդային բարեկամական եւ չէզոքութեան դաշնագիրը:

Այս առթիւ խմբագրուած պրոտոկոլը պիտի ստորագրուի այսօր արտաքին գործավարութեան մէջ:

Նոր դաշնագիրը կը պարունակէ նոյն տրամադրութիւնները, ինչպէս նախորդը:

Մաթիֆաս նոր վկաներ կը ղտէ

Երեքշաբթի օր հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս լսեց կարգ մը նոր վկաներ:

Առաջին անգամ լսուեցաւ Ֆրանսացի պահեստի հարիւրապետ Պրէյեաք, որու գումարտակին մէջ ծառայած էր Ալմազեան պատերազմի ընթացքին: Պրէյեաք, որ այժմ վաճառական է Փարիզի մէջ, յայտնեց Թէ Ալմազեան իր գունդին մէջ մուտ 1918ին Սեւաստապոլի մէջ, իբրեւ դերձակ հետեւակազօրքի 175րդ գունդի 5րդ գումարտակին, որ այդ միջոցին գրաւած էր Սեւաստապոլի բարձունքները՝ դիմադրելու համար բոլշեւիկներու յարձակումներուն:

— Ալմազեան շատ կարգապաճ զինուոր մըն էր, ըսաւ Պրէյեաք, եւ կատարեալ կերպով կը կատարէր իր ծառայութիւնը: 1919ին կարծեմ Թէ Պոլսոյ մէջ զինուորական ծառայութենէն ազատ ձգուեցաւ: Ես յուլիսին ձգած էի գումարտակս, ճոն Թողլով Ալմազեանը:

Այս վկայութենէն յետոյ, հարցաքննիչ դատաւորին ներկայացաւ Ալմազեան՝ իր պաշտպան փաստաբանին՝ Ժան-Շառլ Լէրկրանի հետ, հայ դերձակը Մաթիֆասի յանձնեց վկայագիր մը որ իրեն տրուած էր ռուսական բանակին կողմէ եւ որուն մէջ կ'ըսուէր Թէ Ալմազեան զինուորագրուած էր 1915 սեպտ. 5ին, իբրեւ զինուոր Ռուսիոյ օդանաւորդական առաջին գումարտակին, Փեթերսպուրկի մէջ, եւ հոն մնացած՝ մինչեւ 1917ի յեղափոխութիւնը:

— Այն ատեն, ըսաւ Ալմազեան, իմ առաջին կնոջս եւ աղջնակիս հետ: Սեւաստապոլ հասնելուս, մեծ Ֆրանսական բանակին մէջ՝ շոգենաւով Ֆրանսա դրկեցի կինս ու աղջիկս: Փարիզի մէջ 1927ին հանդիպեցայ հարիւրապետ Պրէյեաքի, որ վկայագիր մը տուաւ ինծի: Ատոր շնորհիւ յաջողեցայ Ֆրանսական քաղաքացի դառնալ:

Իբրեւ վկայ կանչուած էր նաեւ դերձակ Կոլտշեթայն, փարիզեն: Ինչպէս կը յիշուի, Բիկօտէնի անտուկին վրայ փակցուած էր հասցէ մը՝ Golchtinի անունով: Ոստիկանութիւնը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ այս անունին: Հետեւաբար հարցաքննութեան կանչած էր դերձակ Կոլտշեթայնմը, որուն մօտ աշխատած էր Ալմազեան 18—20 տարի առաջ:

Նրբանցքին մէջ Ալմազեան տեսնելով իր նախկին գործատէրը, ըսաւ.

— Բարե՛ւ, Պորիս, ի՞նչ կ'ընես հոս:

— Ինձմէ տեղեկութիւններ կ'ուզեն քու մասիդ:

— Ա՛հ, ուզեն դէ՞ւն ես կոլոշեթայնը· ես ալ ինքնիրենս կը հարցնէի Թէ ո՞վ կրնար ըլլալ:

Երկու նախկին բարեկամները սկսան շաղակրատել, ու Ալմազեան ըսաւ յանկարծ տխուր շեշտով մը.

— Տե՛ս Թէ ո՛րչափ նիհարցած եմ. երկու բաճկոն հագած եմ. մորթ եւ ոսկոր մնացած եմ:

Իրապէս ալ Ալմազեան գրեթէ կմախք դարձած է եւ նիհարութիւնը կը սկսի մատնանշուիլ պատճառել իր կնոջ:

Հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ, կոլտշեթայն յայտարարեց.

— Ֆրանսա հասայ 1892ին եւ իբրեւ դերձակ հաստատուեցայ Օրսէլ փողոց Թիւ 48: Ալմազեանէն շատ գոհ էի, լաւ աշխատաւոր էր:

— Ի՞նչպէս կը գրուի ձեր անունը:

— Երբ Փարիզ հասայ, Goldchtene կը գրէի:

— Փիկալ փողոցի ձեր տան մէջ, ուր կը բնակէիք 5-6 տարի առաջ, չկա՞ր ցուցատախտակ մը, որ կը վերջանար tine-ով:

— Կը յիշեմ Թէ անունս շիտակ գրուած չէր:

Ալմազեան ներս բերուելով, հարցաքննուեցաւ:

— Այսօր է միայն որ կ'իմանամ Թէ, ըսաւ, նախկին գործատէրս կը կոչուի Կոլտշեթայն: Մինչեւ հիմա Պորիսանունով կը ճանչնայի զինքը:

— Ճի՞շդ է, հարցուց Ալմազեանի փաստաբանը, Թէ այդ Թուականին դուք միայն Պորիս անունով ճանչցուած էիք:

— Բացարձակապէս ճիշդ:

Հարցաքննիչ դատաւորին հրահանգով Պ. Նիքոլ առջի իրիկուն գրաւեց կոլտշեթայնի ցուցատախտակը:

Լսուեցան նաեւ Գառնիկ եւ Ռաուլ Ռայնհոլտ անուն երկու նախկին բարեկամները որոնք վկայեցին թէ Ալմազեան ամենեւին ալ ճարուստ չէր, ընդհակառակը, ամէն օր ալ նեղութեան մէջ կ'ապրէր:

Ալմազեան ներս բերուելով, հարցաքննուեցաւ:

— Ես ալ ինքնիրենս կը հարցնէի Թէ ինչո՛ւ ինծի կը հարցնեն Թէ ո՞վ կրնար ըլլալ: Ես ալ ինքնիրենս կը հարցնէի Թէ ո՞վ կրնար ըլլալ: Ես ալ ինքնիրենս կը հարցնէի Թէ ո՞վ կրնար ըլլալ:

Հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ, կոլտշեթայն յայտարարեց.

— Ֆրանսա հասայ 1892ին եւ իբրեւ դերձակ հաստատուեցայ Օրսէլ փողոց Թիւ 48: Ալմազեանէն շատ գոհ էի, լաւ աշխատաւոր էր:

— Ի՞նչպէս կը գրուի ձեր անունը:

— Երբ Փարիզ հասայ, Goldchtene կը գրէի:

— Փիկալ փողոցի ձեր տան մէջ, ուր կը բնակէիք 5-6 տարի առաջ, չկա՞ր ցուցատախտակ մը, որ կը վերջանար tine-ով:

— Կը յիշեմ Թէ անունս շիտակ գրուած չէր:

Ալմազեան ներս բերուելով, հարցաքննուեցաւ:

— Այսօր է միայն որ կ'իմանամ Թէ, ըսաւ, նախկին գործատէրս կը կոչուի Կոլտշեթայն: Մինչեւ հիմա Պորիսանունով կը ճանչնայի զինքը:

— Ճի՞շդ է, հարցուց Ալմազեանի փաստաբանը, Թէ այդ Թուականին դուք միայն Պորիս անունով ճանչցուած էիք:

— Բացարձակապէս ճիշդ:

Հարցաքննիչ դատաւորին հրահանգով Պ. Նիքոլ առջի իրիկուն գրաւեց կոլտշեթայնի ցուցատախտակը:

Լսուեցան նաեւ Գառնիկ եւ Ռաուլ Ռայնհոլտ անուն երկու նախկին բարեկամները որոնք վկայեցին թէ Ալմազեան ամենեւին ալ ճարուստ չէր, ընդհակառակը, ամէն օր ալ նեղութեան մէջ կ'ապրէր:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵԼԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

Գլամառիմէջ (փարիզ), խումբ մը հայրենակիցներ, խորապէս ազդուելով Անատոլուի հայածական բեկորներուն թշուառութեան լուրերէն, իրենց միջեւ հաւաքած եւ մեզի ղրկած են 500 ֆրանք, առաջարկելով որ «ցառաջ»ը հանգանակութեան մը ձեռնարկէ:

Սպասելով որ կեդր. ցանծնախումբ մը կազմուի, հաժագգային լայն հանգանակութիւն մը կատարելու համար, առ այժմ մեզի հասած գումարները կ'արձանագրենք, պարբերաբար Հալէպի առաջնորդին կամ ֆարագրելոց ցանծնախումբի նախագահին փոխադրելու համար.—

ՑԱՆԿ Ա.

Օր. Տ. Ն.	Բլաժան	200
Տիկ. Ա. Տ.	»	150
Տիկ. Մ. Տ.	»	50
Տիկ. Ն. Վ.	»	100
Տօքթ. Մ. Տ. Նորայր		100
Օր. Փ. Գուլումճեան		50
Ն. Խաչիկեան, վիէն		10
Գումար		660

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ ՄԸ

Սորպոնի մեծ ամփիթատրոնին մէջ հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ Revue des Deux Mondes ծանօթ հանդէսին հարիւրամեակը: Ներկայ էին Հանրապետութեան նախագահը, պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, դեսպաններ, ակադեմականներ, Ֆրանսայի եւ արտասահմանի հաժալսարանի ներկայացուցիչներ, աշխարհահռչակ գրողներ, գիտնականներ, արուեստագէտներ, ժամուլի ներկայացուցիչներ եւն.:

Հետգհետէ խօսեցան Անտրէ Պէլսոր, Հանրի Պորտօ, Բէյմոն Թամէն, ժոզէֆ Պէտիէ, փիէռ Պրնուա: Համակրական ուղերձներ խօսեցան Անգլիոյ, Պելճիքայի, Պրազիլիոյ, Քանատայի, Սպանիոյ, Մ. Նահանգներու, Ցուսլաստանի, Հոլանտայի, Իտալիոյ, Նորվեկիոյ, Լեհաստանի, Ռումանիոյ, Շուէտի ներկայացուցիչները: Հռոմի եւ Ժընեւի հաժալսարաններուն կողմէ եւս ուղերձներ կարդացուեցան: Անտրէ Պէլսոր կարդաց աշխարհի բոլոր հաժալսարաններուն եւ գրողներուն կողմէ ղրկուած շնորհաւորական հեռագիրները: Ամէնէն վերջ խօսեցան Ռընէ Ֆումիք եւ կրթական նախարար փիէռ Մարրօ:

ՕԴԱՅԻՆ ԱՐՇԱԻՆԵՐԸ

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Ֆրանսացի օդանաւորդ Շալ եւ ուրուկուէյցի օդանաւորդ Լաբրէ-Պորժէս յաջողեցան կտրել հարաւային ատլանտեանը: Պրազիլիոյ ափը հասնելէ քիչ վերջ, դեկտ. 17ին առտուան դէմ օդանաւը ինկաւ Մարաւժայի անտառին մէջ, ոչ հեռու Թուրոսէն: 18 ամիս առաջ նոյն տեղը ստիպուեր էին իջնել իտալացիներ ֆէրրարին եւ Տէլ Փրէ-Թէ, Հռոմ-Նաճալ Թռիչքէն յետոյ: Շալ Թեթեւօրէն վիրաւորուեցաւ աջ աչքին վերի կողմէն, իսկ ընկերը անվնաս է: Օդանաւը կրակ առնելով, ամբողջովին այրեցաւ: Շալ փոխադրուեցաւ Նաճալի հիւանդանոցը:

**** Ֆոսճ եւ Ֆոտոս յաջողեցան փակ շրջափակով տեւողութեան նոր մրցանիշ մը հաստատել՝ 52 ժամ 17 վայրկեանէն կտրելով 8026 քիլոմեդը 800 մեդր ճամբայ:*

**** Լը Պրի եւ Բոսսի պասրա հասան:*

ՖԱՍՏՈՒԹԻ ԴԱՏԱՎՃԻՌԸ Ի ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ...

ՖԱՍՏԻ ԴԱՏԱՎՃԻՌԸ ԵՒ ՄԻՄՈՍՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

. . Ո՞ՒՐ ԱՒՏ 1920—22—25Թ., ԵՐԲ ՊԵՄՈՒՆ ԱՀ ՀԱԼԱԾԵՑԻՆ, ԱՀ ՀԱՆԵՑԻՆ, ԱՄՈՒՆՑ ՈՐ ԵՒ Ի ՊԱՏՐԱՍՏ

ՓԱՓԱՂ ՀՈՒՅՍ ՀԱՅՐԱՊԱՏՄԱՆ

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ ԱՌՋԵՒ

Լեռնեցի Լաւնտն (Շարունակութիւն նախորդ համարի)։— Իրաւ որ ժամանակ մը Հայաստանի ամէն կողմերը ապստամբութեան կրակներով պատած էին։ Ամէն կողմ ապստամբներ կը կռուէին թուրքերու դէմ։ Ամէն կողմ ապստամբներ կը յաղթէին թուրքերուն։ Ամէն կողմ ապստամբներ կը ջարդէին թուրքերը։ Ամէն կողմ ապստամբներ կը հալածէին թուրքերը։ Ամէն կողմ ապստամբներ կը սպաննէին թուրքերը։ Ամէն կողմ ապստամբներ կը ստիպէին թուրքերը որ փախչին։ Ամէն կողմ ապստամբներ կը ստիպէին թուրքերը որ հեռանան։ Ամէն կողմ ապստամբներ կը ստիպէին թուրքերը որ հեռանան Հայաստանի սահմանէն։ Ամէն կողմ ապստամբներ կը ստիպէին թուրքերը որ հեռանան Հայաստանի սահմանէն եւ

ՀԱՐԻՒՐ ՏՈՒՐ ՔԱՆԱՅՆ ՄԱՐԴԸ

ՀԱՐՈՒՍՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Մ. ԿԱՐՊԵԱՆԻ

— Ա՛ր. Եդիկ քաղաքացի տուր ինծի քու վերջին տոմսակդ, որպէսզի կարենամ ներկայանալ ներկայացման մասին:

— Ներեցէք, բայց ես ինքս ալ տոմսակ չունիմ, ուրիշներ ալ կան որոնք կը սպասեն ինծի:

— Ես ալ կը սպասեմ քեզի, տուր տոմսակդ, որպէսզի ներկայանամ ներկայացման, ապա կը վերադարձնեմ քեզի:

— Ներեցէք, ես ալ կը սպասեմ ինծի, տուր տոմսակդ, որպէսզի ներկայանամ ներկայացման, ապա կը վերադարձնեմ քեզի:

—

կու անձեր, որոնք յաճախ թուղթ կը խաղային Ալմազեանի հետ՝ սրճարանին մէջ։ Երկուքն ալ հաստատեցին թէ Ալմազեան ամէն օր կէսօրէ վերջ և յաճախ գիշերները թուղթ խաղալու կուգար եւ լաւ վկայութիւն տուին իրեն մասին։

ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ԲՈՂՈՔԻՆ ՇՈՒՐՋ

Նկատելով որ հարցաքննիչ դատաւոր ժանթիլ կ'ուշացնէ ոստիկաններու դէմ Ալմազեանի բացած ծանօթ դատին քննութիւնը, փաստաբան ժան-Շառլ Լըկրան դիտել տուաւ անոր որ ստիպողական է փութացնել ատիկա։ Փաստաբանը կ'ըսէ թէ Պ. Մաթիճաս կը սպասէ միայն Պ. Ամիի տեղեկագրին՝ փակելու համար իր քննութիւնը Ալմազեանի մասին. հետեւաբար կարեւոր է նախապէս լսել վկաները եւ դէմ դէմի բերել զանոնք հայ ղերձակին հետ, ինչպէս կը պահանջէ այս վերջինը։

Պ. ժանթիլ որոշած է շուտով լսել Պ. Պ. Նիքոլն ու Պրնուան։

ԹԵՐԹ ՄԸ ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Քանի մը օրէ ի վեր սկսած է հրատարակուիլ l'X անուն շաբաթաթերթ մը, խմբագրութեամբ Փիէռ Տրուէրի եւ ժան Քուվրէօրի։ Առաջին էջին վրայ հրատարակած է Ալմազեանի եւ փաստաբան Լըկրանի պատկերները՝ տակը գրելով. «Ալմազեան չէ սպաննած..»։ 16 էջէ բաղկացած այս թերթին գրեթէ բոլոր յօդուածներն ալ կը ձգտին փաստերով ապացուցանել հայ ղերձակին անմեղութիւնը։

ԽՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Մարսիլիոյ աւազակներու դատավարութեան ընթացքին ոստիկանութեան կարգ մը անկանոնութիւնները երեւան հանուած ըլլալով, վարչապետ եւ ներքին նախարար Թարտիէօ կարգապահական պատիժներ սահմանեց պատասխանատուներուն դէմ։

Հանգստեան կոչուեցաւ Մարսիլիոյ կեդրոնական ոստիկանապետ Ֆրանսուա կոնար, Ապահովութեան տնօրէն կրիզոնի կեդրոնական ոստիկանապետ Նշանակուեցաւ Թրուայի, ոստիկանապետ Թումիէօ Նոյն պաշտօնով պիտի փոխադրուի Փօ։

*** «Աքսիոն Ֆրանսէզ» կը գրէ թէ վարչապետը կը մտածէ պաշտօնանկ ընել դատական ոստիկանութեան պետ Պրնուան։

Անուսարասիր Ուկրայինայի մէջ

Մորնինկ Փոսթ Բիկայի Թղթակիցը կը հեռագրէ.

Ուկրայինայէն հասած տեղեկութեանց համաձայն, Ռուսիոյ կարգ մը շրջաններուն մէջ գիւղացիներու դժգոհութիւնը վերածուած է բացէ ի բաց ապստամբութեան, ընդդէմ կառավարութեան։ Խորհրդային իշխանութիւնները ձերբակալել տուած եւ բանտ նետած են շուրջ հարիւր կասկածելիներ։

Բելիկովսկայի մէջ, ամբոխը կողոպտեց հարկահաւաքին գրասենեակը, յետոյ սպաննեց հարկահաւաքն ու ամբողջ ընտանիքը, տունն ալ այրեց։ Զինուորները զէնք պարպեցին ամբոխին վրայ, սպաննելով 2 այր, 3 կին, ու վիրաւորելով 20 հոգի։

Դուչէրիայի մէջ բնակիչները սպաննեցին տեղական Խորհուրդի նախագահը։ Ապստամբութիւնը զսպուեցաւ հինգ օրուան բուռն կռիւներէ յետոյ։ Ոտալիայի փոքրիկ մէկ գիւղին մէջ, բնակչութիւնը նոյնպէս յարձակեցաւ հարկահաւաքի գրասենեակին վրայ։ Չոն փոխ-վրէժի դիմեց Զեկան, կարգին չարդ կազմակերպելով։ Այր եւ կին սպաննուածներու թիւը կ'անցնի 30ը։

Խրուաբևերը կը գործեն

Ինչպէս գրեցինք, Զաղրէպի կայարանին մէջ գտնուած են քանի մը ռումբեր՝ օդը հանելու համար այն մասնաւոր կառախուժը որ Պելկրատ պիտի տանէր Խրուաթիոյ նահանգային ժողովներու պատուիրակները։ Պատուիրակութեան նախագահ տոքթ. Րիթթիչ եւ միւս պատուիրակները՝ թիւով 600 հոգի, ողջ առողջ Պելկրատ հասան։

Ուրիշ դժոխային մեքենայ մը գտնուեցաւ Զաղրէպի մայր եկեղեցիին մէջ. ասիկա պիտի պայթեցնէին Ալեքսանդր թագաւորի տարեդարձին առթիւ կատարուած արարողութեան ընթացքին։

Զաղրէպի մէջ ձերբակալուեցաւ Տօքթ. Մարշէք, որ Սոեֆան Բատիչի յաջորդած էր իբրեւ պետ խրուաթ գիւղացի կուսակցութեան։

Պելկրատի մէջ մեծ հանդէսներ կատարուեցան ի պատիւ խրուաթ պատուիրակներուն։ Թնդանօթներ արձակուեցան։ Ճառեր փոխանակուեցան Զաղրէպի եւ Պելկրատի քաղաքապետներուն միջեւ։ Յետոյ թափօր մը կազմուեցաւ՝ շրջելով մայրաքաղաքին գլխաւոր փողոցները։

Գաղտնի վարկերը խուճապ ստեղծեցին

Երեսփ. ժողովին մէջ ներքին նախարարութեան ելմտացոյցը քննուած ատեն, բուռն վիճաբանութիւն կատարուեցաւ գաղտնի վարկերու մասին։

Ընկերվարական երեսփոխան իւրի պահանջեց որ չնչուին գաղտնի վարկերը, որոնց գումարը մէկ ու կէս միլիոնէն յանկարծ 4 միլիոն ֆրանքի բարձրացած է 1930ի ելմտացոյցին մէջ։ «Ինչո՞ւ, ըսաւ, հրապարակաւ չխոստովանիլ թէ ի՛նչ բանի կը գործածուին այդ դրամները»։

Վարչապետ Թարտիէօ բացատրեց թէ պատերազմէն առաջ գաղտնի վարկին յատկացուած էր մէկ միլիոն ֆրանք, հիմա ատիկա եղած է չորս միլիոն, ինչ որ չափազանցուած չէ։ Դիտել տուաւ նաեւ որ ընկերվարականները քուէարկած են գաղտնի վարկերը 1924—25ին, երբ իշխանութեան գլուխ կը գտնուէր ձախ խմբակցութիւնը։ Ուրեմն երբ անոր գործածութիւնը իրենց ձեռքն է՝ կողմնակից են գաղտնի վարկերուն, հակառակ են՝ երբ ընդդիմադիրները պիտի գործածեն զանոնք։

Թարտիէօ յետոյ վստահութեան խնդիր ղրաւ, որովհետեւ ըսաւ, գաղտնի վարկերը քուէարկելու կամ չքուէարկելու հարց չկայ, այլ պարզապէս կառավարութեան հանդէպ վստահութեան կամ անվստահութեան խնդիր։

Արհատական ընկերվարականներուն կողմէ Քամիլլ Շոթան յայտնեց թէ կարելի չէ երեւակայել որեւէ կառավարութիւն՝ որ կարենայ կառավարել առանց գաղտնի վարկերուն։ Ու յայտնեց թէ այս առթիւ պահանջուած վստահութեան քուէն ուրիշ իմաստ ունի։

Քուէի դրուելով, 167ի դէմ 331 ձայնով մերժուեցաւ ընկերվարական առաջարկը։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

Ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Café la Chope Parisienneի *վերնայարկը, 60* Rue des Ecoles.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ վասպուրականի Հայրենակց. Միութեան, ի նպաստ Նպր. Էլ Օմարի գաղթականութեան տեղափոխման ֆօնտին։

Մարսիլիայի Դրամատիկ Ստուդիան՝ դեկավարութեամբ դերասան

Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

Այս Շբ. գիշեր ժ.ը 8.30ին Salon Chapeի *մէջ (84* Rue Chape)

կը ներկայացնէ Շիրվանզադէի **«ԶԱՐՈԳԻ»Ն**

ԳԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Պելվիլի *Ռուստամ Գնթակոմիտէի ժողովը՝ վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131* Fbg. du Temple: *Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

Ալֆորվիլի *Սարգիս Մինասեան Գնթակոմիտէի ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ զեկոյց ներկայացուցչական ժողովի մասին եւ ընտրութեան նոր վարչութեան։*

ԳԱԻԱՌ

Վիլէօրպանի(*Լիոն*) *Արամխումբի ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին* Rue d'Alsace *24 թիւ սրճարանը։ Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Լիոնի *Բեռի խումբի ժողովը՝ վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Գրագարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է։ Ներկայանալ անդամատարով։*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՓԱՐԻԶԻ Աղքատախնամի Ազգային Ժողովրդական Միութիւնը հրապարակաւ իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Պ. Յովհաննէս Հարոնեանի որ Միութեան նուիրած է 50է ամերիկեան կիներու բաւելու չափ հին հագուստեղէններ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀՐԱՒԻՐ

Շաւիլիի Երկսեռ Երիտասարդաց Միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները եւ արձանագրուիլ փափաքողները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը ճիշտ 8.30ին, 20 Ave. de Ville d'Avray *սրճարանը։*

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ

— կը փնտռեմ բնիկ շապին Գարահիսարցի Արսէն Գալայճեան եւ իրկինը՝ Սկիւտարցի Բեբուզ, որոնք Մարսէյլ ֆաստատուած էին։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ A. Iopianի, 1bis Rue Rouget de l'Isle, Choisy le Roi, Seine, France.

— կը փնտռեմ հօրաքրոջս զաւակները Գրիգոր Ճնճէեան եւ քոյրը Անիթա, (Ընկիւրիւճի) որոնցմէ լուր չկայ 1925էն ի վեր։ կը կարծուի թէ Յունաստանէն Եգիպտոս մեկնած են, որբերու հետ։ Իմացնել՝ Krikor Bakalian, Cordonnier, Place de l'Horloge 11, Draguignan (Var), France.

— կը փնտռուի Եոզկատի Քէլլէր գիւղէն Մարիամ Տրդատեան (ամուսնացած Ղուկաս Ճուլքաճեանի հետ), հօր անուն՝ Տրդատ, մօր անուն՝ Անթառամ։ 1924էն ի վեր կը գտնուէր Տրամա (Յունաստան)։ Իմացնել իր քրոջ Սուլթան Տրդատեանի, Domaine Valbourget, La Motto, Var, France։ *Կը խնդրուի յուսահատ թերթերէն արտատպել։*

—Շապին Գարահիսարցի Բիւզանդ Այնաճեան կը փնտռէ իր քոյրը Խոսրովիդուխտ եւ եղբայրը Մկրտիչ՝ կը կարծուի թէ Ամերիկա կողմերը կը գտնուին։ *Բոլոր նոր հասած գաղթականներէ կը խնդրուի իմացնել* P. Aynadjianի 4 rue Daumartais, Marseille, France։ *Լուր տուողին 150 ֆրանք նուէր։*

Կը խնդրուի սուրիահայ թերթերէն արտատպել։

— Սաթենիկ Միհրանեան կը փնտռէ իր մօրեղբօր աղջիկը Տիկին Մաքրիկ Նալպանտեան եւ իր ամուսինը կարապետ Նալպանտեան, Երզրումի կան գիւղացի։ Երկու տարի առաջ կը գտնուէին Մարսէյլ։ Իմացնել՝ A. Duzian, PharmacyNew st., Bagdad. (Irak)։

— կը փնտռուի գատ գիւղցի Արամ Գըլթիքեան։ Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն, Պնիկ Գրիթիքեանի, 81 Rue François-Arago, Montreuil s) Bois, (Seine).

— Զիլէցի Յովհաննէս Այվազեան կը փնտռէ իր մայրը Լուսիա, եւ եղբայրները՝ Սարգիս եւ Յակոբ Այվազեան, որոնք 1915ի տարագրութեան ատեն անհետացած են։ Իմացնել «Յառաջ»ի։ կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռուի Տիվրիկի Խուրնավիլ գիւղէն Պ. Ց. Կէտիկեան, որ մօտաւորապէս մէկ տարի առաջ կը գտնուէր Վալանս։ Իր հօրեղբօրորդին Մասիսը կը գտնուի վերջերս Հայէպ հաստած Հայերուն մէջ։ Իմացնել՝ Ներսէս Խայիկեանի, 124 Rue Lafayette, Epicerie Arméniene. Vienne, (Isère)։

— *Կը փնտռուին Մարզուանցի Մաննիկ եւ Արթին Գավաճանեան կամ Գավուճանեան։ Հօր անուն Կարապետ, մօր անուն Մաքրուհի։ Մաննիկի մայրանոյն անունը՝ Արսէն Սիւզէեան։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Փարիզ։ Իմացնել՝ Տիկին Սիրանուշ Աբէլեանի, 22 Rue Jean Jacques Rousseau, Arles (Rhône)։*

Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր։

— *Երզնկացի հանգուցեալ Միքայէլ Նորսիկեանի աղջիկը՝ Երանուհի Նորսիկեանը կը փնտռէ իր քոյրը՝ Տիկին Բերուզ (մականունը չի յիշեր) որ հաստատուած է Ֆրանսա՝ իր երկու զաւակներով, Վերգինէ եւ Սուրէն անուններով, 1912էն ի վեր։ կը փնտռէ նաեւ Երզնկացի Արտաշէս Գազանճեան։*

Իմացնել Օննիկ Աղաճանեանի, Str. Regala 128, Braila, Romania:

Cirque de Paris | Էքոլ ու Միլիթէր | ամենալաւն ու ամանը | 2-1 ֆրան

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Մ. ՆԻՍԱՆԵԱՆ

Փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէի Ե. տարին աւարտած՝ կը կատարէ ներարկումներ (ենթերակային, ենթամաշկային եւն.) եւ մարմնամարզութիւն (massage).

Կ'ընդունի ժամադրութեամբ։

23 Rue Jean de Beauvais, Paris (Ve).

ԲԺՇ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

ՄԷԹրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

ՍԱԿԱՐԱՆ

18 Դեկտեմբեր 1929

		ԴՐԱՄՆԵՐ	ֆր.
Սթերլին,		L. St.	123.93
Տոլար,		Dollar	25.39
Մարք	100	Mark	608.—
Թրք. թղթ.		L. Trq.	11.80
Թրք. ոսկի		» » or	109.—
Մէճիտիէ		Médjidié	8.35
Լէվա	100	Léva	18.37
Տրախմի	»	Drachme	33.25
Լիր	»	Lire	132.90
պելժ. ֆր.	»	Fr. Belge	71.15
Ջուից.	»	Fr. Suisse	493.75
Լէյ	»	Leï	15.15
ԱԺԵՑԻՊԹ			
եգ. ֆր. ֆոնս.		I Cr. Fonc. Ég.	2060.—
»		II »	1525.—
»		III »	1510.—
Թուրքի երկթղ.		Lots turcs	79.—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JR.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկրի, ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)

Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտպանական գրութիւններ, դիւրամատչելի պայմաններով։

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՋՆ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ։

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։

Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամուէյ 5 եւ 26, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս, որ 35 Րիի Մէրիէն, փոխադրուած եմ նոր գտնած խանութս, 20 Ավէրնիի ՔԱՄԻՅԻ Փէլթան, Մարսէյլ։ Մէկ անգամ այցելելով, պիտի շահիք եւ դոհ պիտի մնաք։

ԱՐԱՐԱՏ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29 Mars.

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ՆԵՐԱԾՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄ

Ձոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպաստեղէններ, գիները անվրցելի. ապրանքներու անմիջական եւ իսնամեալ յանձնում

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԴՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

ԱՄԵՆԱՎԱՒ ՄԱԿՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Ջիլ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏՄՄՆԱԲՈՑԻՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՀԱԳՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԿԱՐ. ՄՐՒՐԱՏԵԱՆ

Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով

Մաքուր եւ խնամուած կար

119 Rue Pelleport, Paris (20e) (Rue Belleville*ի կից*)

Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ

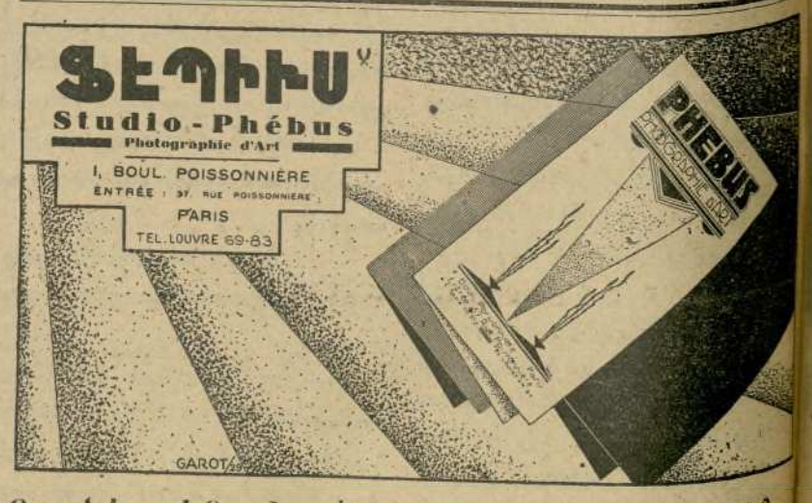
ք ա ց ո ւ ա ծ է

DORK

կօշիկի վաճառատունը

46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON

Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ

Գործ կը փնտռէ Հայ ֆրանսերէն զիտցող երիտասարդ մը, ամէն կերպով յանձնարարելի, որեւէ գործ կը փնտռէ հաստատութեան մը մէջ։

Դիմել՝ 101 Rue d'Engoulême *Պ. Դաւիթեանի.*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթր. Շաթլէ։ Աւրմա... եւ նոր մեթոտով դարմանում աթան... եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ... հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ... մարիզ.) եւ վարսիս։ Մասն. Լաս... ռաթուառ։ Խղճամիտ եւ արագ խ... հրաւակցութ. ամէն օր 9—12, ... կիրակի 9—12,*

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin
Խմբագ. եւ վարչութիւն PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

20 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1141

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԼԱՅՆ ԾՈՎԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Գարախան յաջողութեամբ կատարեց իր պաշտօնը Թուրքիոյ մայրաքաղաքին մէջ եւ արդէն վերադարձի ճամբուն վրայ է:

Թուրքերը շատ լաւ սերտած են հիւր պատուելու ձեւերը, եւ «հայազգի»ն ալ ընդունեցին մեծ պատիւներով: Թրքական երկու Թորփիլահալածներ Պէօյիւքթէրէ գացած էին, խորհրդային իշխանութեան ներկայացուցիչը դիմաւորելու համար: Պոլսէն մինչեւ Էնկիւրի, Գարախան վայելեց պաշտօնական եւ անպաշտօն բոլոր մեծարանքները: Եւ անշուշտ պարզ քաղաքավարութեան համար չէ որ կ'ըսէր Թուրք մամուլի ներկայացուցիչներուն.— «ինքզինքս իմ երկրիս մէջ կը գտնեմ»:

Առաջին օրէն իսկ, Թուրք մամուլը կը շեշտէր այս այցելութեան կարեւորութիւնը, անշուշտ առանց որոշ բան ըսելու: Այսօր ալ, երբ Գարախանի պաշտօնը վերջացած է, արտաքին աշխարհը աւելի բան մը չի գիտեր քան այն ինչ որ հրատարակութեան տրուած է:

Այսպէս, կը յիշուի միայն Թուրքեւռուս բարեկամական դաշինքը, որուն հիմը դրուած էր 1925ին, եւ որ դեկտ. 17ին նորոգուեցաւ երկու տարուան համար եւս: Դաշնագրին ամէնէն կարեւորը կէտը այն է որ, երկու կողմերէն մէկն ու մէկը չպիտի կրնայ բանակցութիւններ կատարել անմիջական դրացիներու հետ, քաղաքական համաձայնութիւններ կնքելու նպատակով, առանց լուր տալու միւս կողմին: Ոչ միայն մէկը միւսին տեղեկութիւն պիտի տայ, այլեւ պիտի ստանայ անոր հաւանութիւնը. այլապէս, չի կրնար ստորագրել:

Անշուշտ այս յանձնառութիւնը կը վերաբերի գաղտնի դաշնագիրներու: Եւ արդէն, երկու կողմերը դաշնագրին սկիզբը կը յայտարարեն թէ ո'ր եւ է յանձնառութիւն չունին ծովէն քէ ցամաքէն անմիջականօրէն դրացի պետութիւններու հետ, բացի արդէն հրատարակուած դաշնագիրներէն:

Կը թուի թէ դաշնագրին այս կէտը մեծ յաջողութիւն մըն է Մոսկուայի համար, իրրեւ տեսակ մը ապահովագրութիւն արեւմուտքի խայծերուն դէմ: Միջերկրականի բրիտանական ծովակալին եւ Իտալիոյ նախկին նախարարին այցելութիւնը և ուրիշ խորհրդաւոր շարժուձեւեր լրջօրէն վրդոված են Մոսկուայի հանգիստը: Այլապէս, նեղութիւն չպիտի կրէին մինչեւ Էնկիւրի ղրկելու առաջնակարգ դիւանագէտ մը: Միւս կողմէ, Թուրքիան ճամբայ կը փնտռէ ժրնեւի ժողովին անդամագրուելու համար:

«Հայազգի»ն ի՞նչ խոստացած է, ի դիմաց Մոսկուայի, այս յաջողութիւնը ապահովելու համար:

Փափուկ հարցում, որ կապ ունի բարձր դիւանագիտութեան հետ: Երբ Գարախան տակաւին Պոլիս կը գտնուէր, Թուրքերէն Թերթ մը, «Եարբն», շեշտելով այցելութեան կարեւորութիւնը, կը յայտնէր թէ Ռուսիոյ ներկայացուցիչը «կարգ մը առաջարկներ պիտի ընէ»: Այդ առաջարկները սահմանուած են գաղտնիք մնալու: Գոնէ հասարակ մահկանացուներու համար: Տարիներ կ'անցնին եւ յետոյ կ'իմացուի վճարուած գինը: Ինչպէս այսօր, տարիներ յետոյ, կը պատմուի քսանեակի պատմութիւնը 1918—19—20ին կատարուած սակարկութիւններու, միշտ ի վնաս տկարին: (Այս պարագային՝ ի վնաս մեր դժբախտ հայրենիքին, որ այդ խաղերուն շնորհները կը վայելէ մինչեւ այսօր):

Նաւարկելով լայն ծովերու վրայ, եւ Թուրքիան ապահովելով արտաքին՝ արեւմտեան վտանգին դէմ, Մոսկուան ի հարկէ ամէնէն առաջ իր կենսական շահերն է որ կը մտածէ: Ինչպէս առաջին օրէն իսկ, երբ հիմնական քաղաքականութիւն դարձուց Թուրքիոյ բարեկամութիւնն ու զինակցութիւնը, ոտքի տակ առնելով ե'ւ իր սկզբունքները, ե'ւ կովկասի բանուորները ու գիւղացիները:

Աւելի քան ամուր՝ այս գետնին վրայ, ահա Գարախանը կուգայ նորոգել եւ զօտեպնդել ռուսեւթուրք բարեկամութիւնը, անգամ մըն ալ ապացուցանելով թէ Հայր միշտ հաւատարիմ եւ տաղանդաւոր ծառայ է, երբ օտար տիրոջ մը շահը պիտի պաշտպանէ, իսկ անճարակ եւ անփոյթ սեփական ժողովուրդի դատին համար:

Այս բոլոր յանձնառութիւնները, դիւանագիտական Թուղթերն ու բարեկամական ցոյցերը եթէ միայն նպաստէին «բարեկամաբար» կարգադրելու շատ մը խնդիրներ,— նորէն կարելի էր հաշտուիլ բիրտ իրականութեան հետ: Մինչդեռ, քանի կը նորոգուին այդ ցոյցերն ու Թուղթերը, այնքան աւելի մոռացութեան կը տրուին տարրական դատեր:

Եւ այսօր, ստեղծուած է այնպիսի կացութիւն մը, ուր Թերեւս Էնկիւրին ուշադրութեան կը յանձնէ Ռուսիոյ Թուրքերուն կամ Իսլամներուն կրած «հալածանքները», իսկ Մոսկուայի ներկայացուցիչը չի համարձակիր բերան բանալ Թուրքիոյ ղէմ, փոքրամասնութեանց կացութեան մասին:

Աւելի խօսուն օրինակ մը,— Թուրք Թերթերը պարբերաբար դառն գանգատներ կը հրատարակեն Ռուսիոյ Թուրքերուն կացութեան առթիւ. իսկ դուք բացէք հայատառ խորհրդային Թերթ մը — ո'ր եւ Թերթ — եւ չպիտի կրնաք գտնել տող մը ծուռ-խօսք՝ Թուրքիոյ ղէմ: Ռուս Թերթին մէջ կը գտնէք, բայց հայատառին մէջ՝ ոչ եւ ոչ:

Եւ քանի այսպէս լայն ծովերու վրայ կը նաւարկեն, Մոսկուայի վիթխարի տորմիղին կապուած հայկական նաւակն ալ տաշեղի մը պէս պիտի երերայ ջուրին երեսը, անդեկ եւ անտէր, պարբերաբար փշրանքներ ստանալով: Բայց երբեք՝ իր բնական իրաւունքները: Ոչ իսկ տրտնջալու, պոռալու ազատութիւնը:

Մանաւանդ որ, ամէնէն առաջ, իր իսկ տաղանդաւոր զաւակները չեն հանդուրժեր ո'ր եւ է հայկական եղանակի, միջազգային ոստոստումներու ահռելի «ճազ-պանտ»ին մէջ:

«Հայազգի» Գարախանները տիրաբար կը լողան 400 միլիոն Զինացիներու գորշ ովկիանոսին մէջ, բայց կ'անդրկին, աւա՛ղ, հայկական ածուին, երկու միլիոն ժողովուրդի ճակատագրին առջեւ...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆԵՐՔԻՆ ՄԵԾ ՎԵՐՔԸ

«Հայրենիք» դիտել կուտայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (նոյ. 28).

— «Մեր աշխատակից Դաշնակցական՝ իր «երբ տղայ էի» յօդուածով ազգային մեծ վէրքի մը դրած էր մատը առջի օր:

Դժուար թէ աշխարհի երեսին կարելի ըլլայ այժմ մատնանշել ազգ մը, որ այնքան փոքր ու տկար եւ մրեւնոյն ատեն ներքնապէս այնքան պառակտուած, անհիշտ ըլլար, որքան մենք՝ Հայերս: Տարապայման կերպով անհիշտ ու իրերամերժ են ոչ միայն կուսակցութիւնները մեր մէջ, այլ եւ անհատները: Ներքին պայքարն եւ ուժերու փոխադարձ ջլատումն ու չէզոքացումը մենք մոլութիւնն ունինք տանելու այնպիսի ծայրայեղութեան մը, որ շատ հազուագիւտ է ուրիշ ազգերու մէջ: Եւ զարմանալի չէ, որ հակառակ անոր, որ շատ հին ժողովուրդ մըն ենք եւ երկար դարերու իմացական կեանք մը ունինք մեր ետեւ, մեր հանրային, ընկերային, ազգային կեանքին մէջ մեծ մասամբ տակաւին կը խորհինք, կը վարուինք ու շարժինք երախաներու պէս:

Ի. Թան-Ազատ իր հետաքրքրական յուշերուն մէջ այս տեսակէտէն խիստ բնորոշ նմուշներ էր տուած ասկէ 30-40 տարիներ առաջ յղացուած՝ Հայաստանը փրկելու զանազան երեխայական ծրագիրներու մասին: Ընթերցողը այժմ հազիւ կրնայ հաւատալ, Թէ հանրային համբաւ ունեցող չափահաս մարդիկ միայն 30-40 տարի առաջ ընդունակ եղած են լրջօրէն տարուելու այդքան տղայական ծրագիրներով: Ապահովաբար, 30-40 տարի ետքը եկող սերունդն ալ մեր այժմեան ծրագիրներէն շատերուն երեխայական ըլլալը պիտի տեսնէ յստակօրէն:

Այսուհանդերձ, չենք կրնար ըսել, Թէ մեր հանրային միտքը, արդէն հասունցած է այնքան, որքան կը պահանջէ մեր ողբերգական իրականութիւնը: Որովհետեւ մինչեւ այսօր ալ տակաւին ազգովին չենք կրցած ըմբռնել, Թէ մեր կոտորակուած, ցրմուռած, ջիւծուռած ազգի գոյութիւնը պահպանելու մեծագոյն մէջոցը մեր ներքին միաբանութիւնն ու համերաշխ գործակցութիւնն է:

Եւ հակառակ ատոր՝ տակաւին Թոյլատրելի կը գտնենք, որ անվերջ ու անարգել շարունակուի հայկական խղճուկ ուժերու փոխադարձ ջլատումը Թէ՝ անհատաբար եւ Թէ՝ կուսակցաբար գաղութներու մէջ, ուր հաւաքական գերագոյն ձիգերով միայն կրնանք երկարաձգել մեր ազգային գոյութիւնը:»

ԹՈՒՐՔ ԺՈՂՈՎՐԴ. ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Պոլսոյ մէջ, արուարձաններն ալ միասին, 833 դասարան բացուած է, որոնց կը հետեւին երկու սեռէ 41,986 անձեր:

Տարեգլխէն սկսեալ նոր աշակերտներ պիտի չընդունուին, մինչեւ որ առջի դասընթացքը աւարտի փետրուարին: Նոր արձանագրութիւնները պիտի սկսին փետրուարէն վերջ:

789 ՇՈԳԵՆԱՒ

Նոյեմբեր ամսուան մէջ, 789 շոգենաւ մտած եւ ելած է Պոլսոյ նաւահանգիստը: Ամէնէն շատագացածեն իտալական նաւեր որոնց Թիւը 186ի կը հասնի: Թրքական շոգենաւերը երկրորդ կուգան, 137ով: Անգլիական շոգենաւերուն Թիւն է 132, հելլենական՝ 115, ֆրանսականը 32, գերմանականը 28, ռումանականը 27, ռուսականը 21 եւ պուլկարականը 10:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՆՈՐ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

ԳԱՐԱԽԱՆ ՄԵԿՆԵՑԱՒ ԷՆԿԻՒԻՐԻԷՆ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ Թէ՝ Գարախան դեկտ. 17ին վերանորոգելէ յետոյ 1925ին փարիզի մէջ կնքուած Թուրքեւխորհրդային չէզոքութեան եւ բարեկամութեան դաշնագիրը, մեկնեցաւ Էնկիւրիէն:

∴ Էնկիւրիի արտաքին գործավարութեան մամուլի դիւանը պաշտօնապէս կը հաղորդէ որ երեքշաբթի օր Գարախան եւ Թեվֆիք Րիւշտի պէյ ստորագրեցին պրոտոկոլ մը, որով կ'երկարաձգուի եւ կ'ամրապնդուի Թուրքեւռուս բարեկամութեան եւ չէզոքութեան դաշնագիրը:

Գործավարութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ գաղտնի յօդուածներու կամ վաւերաթուղթերու գոյութիւնը, ինչպէս գրած էին կարգ մը Թերթեր:

∴ Գարախան մամուլի ներկայացուցիչներուն ըրած իր յայտարարութեանց մէջ շեշտեց Թէ Թուրքեւխորհրդային յարաբերութիւնները շարունակ կը բարելաւուին: Յետոյ աւելցուց.

— Շատ բնական է ասիկա, որովհետեւ Թուրքիա եւ Խորհրդային Միութիւնը առանձինն կը կազմեն մեծ ուժ մը, իսկ միացած՝ տանապատիկ կ'աւելցնայ իրենց ուժը: Անգամ մը եւս այս ճշմարտութիւնը մօտէն քննեցի եւ Թուրքիա այցելութիւնովս կատարեալ համոզում գոյացուցի ատոր:

Ահա պատճէնը նոր դաշնագրին.

ՅՕԴՈՒԱԾ 1.— Փարիզի մէջ, 1925 դեկտ. 17ին կնքուած բարեկամութեան եւ չէզոքութեան դաշնագիրը երկարաձգուած է երկու տարուան համար, սկսեալ այդ դաշնագրի պայմանաժամին վերջանալու վայրկեանէն:

Եթէ դաշնադիր կողմերէն մէկը, երկու տարուան պայմանաժամի լրանալէն վեց ամիս առաջ չհաղորդէ իր փափաքը՝ դաշնագրին վերջ տալու մասին, անիկա ինքնաբերաբար երկարաձգուած պիտի նկատուի մէկ տարուան նոր պայմանաժամի մը համար:

ՅՕԴՈՒԱԾ 2.— Դաշնադիր կողմերէն իւրաքանչիւրը կը յայտարարէ Թէ՝ բացի արդէն հրատարակուած դաշնագիրներէ կամ համաձայնագիրներէ, ո'չ մէկ կարգի յանձնառութիւն գոյութիւն ունի իր եւ միւս կողմի ցամաքային եւ ծովային անմիջական դրացի պետութեանց միջեւ: Կողմերէն իւրաքանչիւրը յանձնառու կ'ըլլայ, առանց միւս կողմին տեղեկութիւն տալու, որեւէ բանակցութեանց չմտնել միւս կողմի ծովային եւ ցամաքային անմիջական դրացիներուն հետ՝ քաղաքական համաձայնագիրներ կնքելու նպատակով. նոյնպէս՝ յանձնառու կ'ըլլան նման համաձայնագիրներ կնքել՝ միայն միւս կողմի հաւանութեամբ: Այս յանձնառութենէն դուրս են այն համաձայնագիրները, որոնք կը ձգտին բնականոն յարաբերութիւններ հաստատել կամ պահպանել այդ պետութեանց հետ եւ որոնք սահմանուած են հրատարակութեան տրուելու:

ՅՕԴՈՒԱԾ 3.— Ներկայ պրոտոկոլը, որ պիտի կցուի Թուրքեւխորհրդային բարեկամութեան եւ չէզոքութեան դաշնագրին, եւ որ անոր ամբողջացուցիչ մասը պիտի կազմէ, ի զօրու պիտի ըլլայ երկարաձգուած դաշնագրի պայմանաժամին տեւողութեամբ, համաձայն այս պրոտոկոլի յօդուած Ա.ին տրամադրութեանց: Գործադրութեան պիտի մտնէ վաւերացուելուն պէս, որ պիտի ծանուցուի դաշնադիր երկու կողմերուն կողմէ:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ Ի ՊԱՏԻՒ ԳԱՐԱԽԱՆԻ

Էնկիւրիէն մեկնելէ առաջ արտաքին գործավարը Գարախանի ի պատիւ տուաւ ճաշկերոյթ մը եւ պարահանդէս մը որ շատ փայլուն անցան: Ներկայ էին վարչապետ Ըսմէթ փաշա, Ազգ. ժողովի նախագահը, գործավարները, դիւանագիտական մարմնի անդամներ եւ երեսփոխաններ: Բոլորին աչքերը յառած էին Գարախանի վրայ, որ մէկ կողմէ կը խօսակցէր պետութեան պաշտօնատարներուն հետ եւ միւս կողմէն վայրկեաններ կը յատկացնէր այն դիւանագէտներուն որոնք ծանօթանալու համար իրեն կը մօտենային:

Ժամը մէկի առեններ Թեվֆիք Րիւշտի պէյ, Գարախան եւ ռուս դեսպան Սուրից սեղանի մը շուրջ հաւաքուելով սկսան խօսակցիլ:

Ամերիկեան նոր տարեշրջիկը

ԹՈՒՐՔԻԱ ԾՆԱԾՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆԸ 100ի ՏԵՂ 226

Միացեալ Նահանգներու ներգաղթի նոր օրէնքին հաւանձայն, 14 երկիրներու տարեշրջիկին վրայ յաւելում եղած է:

Յարդ Թուրքիա ծնածներէն ամէն տարի 100 հոգի միայն արտօնուած էին Ամերիկա մտնել. մինչդեռ նոր օրէնքով այդ Թիւը 100ին 125 յաւելում կ'ունենայ եւ այսուհետեւ տարեկան 226 հոգի արտօնուած են Աւետեաց երկիր երթալու: Յաւելում ստացած միւս երկիրներն են՝ Ռուսիա՝ 2784 (փոխանակ 2248ի), Աւստրիա՝ 1413 (փոխանակ 785ի)ի, Պելճիքա՝ 1304 (512), Ֆինլանտա՝ 569 (471), Անգլիա եւ Հիւս. Իրլանտա՝ 65,721 (34,007), Յունաստան՝ 307 (100), Հունգարիա՝ 869 (473),

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԽԱՆԻՆ ԴԱՏԸ

Դեկտ. 14ին Պոլսոյ քաղաքային երկրորդ դատարանին առջեւ վերսկսաւ Սանասարեան խանին դատը:

Ներկայ էին պատրիարքարանի փաստաբան Նէշանի պէյ եւ կուսակալութեան կողմէ ալ Թահսին պէյ: Նախագահը հարցուց կողմերուն Թէ կարդացած եւ ուսումնասիրա՞ծ են Թղթածրարը: Նէշանի պէյ հաստատական պատասխան տուաւ, իսկ կուսակալութեան փոխանորդը յայտարարեց Թէ կոչնագիրը նոր ստացած ըլլալով, տակաւին ժամանակ չէ ունեցած ընկերներուն հետ տեսնուելու. հետեւաբար կարճ ժամանակամիջոց մը խնդրեց:

Ասոր վրայ դատը յետաձգուեցաւ դեկտ. 18ին՝ նախ քննելու համար վճռաբեկ ատեանի որոշումը ընդունելու կամ իր նախորդ որոշման վրայ պնդելու հարցը:

Դատարանը երբ պնդէ իր նախորդ որոշման վրայ, խնդիրը պիտի քննուի ներկայ դատարանին առջեւ:

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԴԷՄ

Պոլսոյ մէջ երեք եպիսկոպոս եւ երեք վարդապետ, առաջնորդութեամբ Նարոյեան տեղապահ Արսլանեան եպիսկոպոսի, նամակ մը գրելով նախկին պատրիարքին, հրաժարականը պահանջած են: Այս առթիւ «Վագըթ» կը գրէ.—

—«Պոլսոյ Հայերուն մեծամասնութիւնը ուժ կուտայ այս ձեռնարկին, նկատելով որ ան կատարուած է բոլոր բարձրաստիճան եկեղեցականներու կողմէ: Հայերէն Թերթերն ալ երկու մասի բաժնուած են. մէկ մասը արդարացի կը գտնէ դիմումը, իսկ միւսը խստիւ կը պախարակէ: Եթէ դիմումը նպաստաւոր արդիւնք չտայ, համայնքին երեւելիներն ալ միանալով կղերականներուն, պիտի պահանջեն որ ընդհ. ժողովը արտակարգ նիստի մը հրաւիրուի, ֆաղ. ժողովը եւ պատրիարքը փոխելու համար: «Ժամանակ»ի համաձայն, կ'ուզուի պատրիարք դարձնել Ցաճատ եպիսկոպոսը»:

«Ազդարար» կ'ըսէ Թէ այս տեղեկութիւնը որեւէ հիմ չունի եւ հայ հասարակութիւնը ո՛չ Թէ կ'աջակցի դիմումին, այլ բուռն կերպով կը դատապարտէ զայն իբրեւ միասակար ու անվայել.

Միւս հայ Թերթերն ալ կը դատապարտեն ձեռնարկը:

ՍՈՖԻԱՅԻ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԸ

ՍՈՖԻԱ 19 դեկտ.— երէկ Սոֆիայի դատարանը վերջացուց 52 համայնավարներու դէմ բացուած դատը, որ կը շարունակուէր չորս շաբաթէ ի վեր:

Ամբաստանեալները հետապնդուած էին իբրեւ պետութեան ապահովութեան օրէնքին դէմ անսաստողներ, փորձած ըլլալով հիմնել համայնավար նոր կուսակցութիւն մը:

Գլխաւոր երեք ամբաստանեալները՝ Քէսիաիով, փանոֆ եւ Սթոյանոֆ դատապարտուեցան 15ական տարի Թիապարտութեան, ուրիշ 37 ամբաստանեալներ 1—12 տարի բանտարկութեան դատապարտուեցան: Սթոյանոֆ անուն ուրիշ ամբաստանեալ մը, նախկին երեսփոխան Սոպրանիէին մէջ, մէկուկէս տարի Թիապարտութեան դատապարտուեցաւ:

Ընդամէնը 331 տարի բանտարկութեան վճիռներ տրուեցան: 12 հոգի ազատ արձակուեցան:

ՏԱՏԱՐՍԿԱՅԻ ՂՈՒՄԱՐԱՏԸ

ԲՈՒՖԵՏԻ ՄԵՋ ԳՈՒՄԱՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐԸ

Մեկնելով 1922թ. արդյունքներից՝ տնտեսական դժվարությունների հաղթահարման ուղղությամբ մեծ քայլեր արվեցին 1923թ. ընթացքում։ Ամենից առաջ հարկ է նշել, որ 1923թ. ընթացքում ավելի ամրապնդվեց ու զարգացավ խորհրդային տնտեսության սոցիալիստական հատվածը։ Ինչպես հայտնի է, 1923թ. ապրիլին տեղի ունեցավ Կոմկուսի 12-րդ համագումարը, որը մեծ ուշադրություն դարձրեց գյուղատնտեսության զարգացման հարցերին։ Համագումարի որոշումների հիման վրա կուսակցությունը ձեռնամուխ եղավ գյուղատնտեսության զարգացման գործնական միջոցառումների իրագործմանը։ Գյուղատնտեսության զարգացման գործում մեծ նշանակություն ունեցավ 1923թ. գարնանային ցանքատարածության ընդլայնումը։ Ընդհանրապես 1923թ. ցանքատարածությունը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիոն 200 հազար դեսյատինով։ Ցանքատարածության ընդլայնումը հնարավորություն տվեց ավելացնելու հացահատիկի արտադրությունը։ Ավելացավ նաև տեխնիկական կուլտուրաների ցանքատարածությունը։ Ցանքատարածության ընդլայնումը և բերքատվության բարձրացումը հնարավորություն տվեցին 1923թ. հացահատիկի արտադրությունը հասցնելու 1913թ. արտադրության 80 տոկոսին։ Ավելացավ նաև անասնաբուծության արտադրանքը։ Ընդհանրապես 1923թ. գյուղատնտեսության արտադրանքը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։

Գյուղատնտեսության զարգացման գործում մեծ նշանակություն ունեցավ նաև 1923թ. ապրանքափոխության ընդլայնումը։ Ապրանքափոխության ընդլայնման հիմնական միջոցներից մեկը գյուղատնտեսական հումքի գների բարձրացումն էր։ Ապրանքափոխության ընդլայնման գործում մեծ նշանակություն ունեցավ նաև 1923թ. ապրանքների գների իջեցումը։ Ապրանքների գների իջեցման հետևանքով 1923թ. ապրանքների գները 1922թ. համեմատությամբ իջան 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Ապրանքների գների իջեցումը հնարավորություն տվեց ավելացնելու ապրանքների վաճառքը։ Ավելացավ նաև գյուղացիության գնողունակությունը։ Ապրանքների գների իջեցման հետևանքով 1923թ. գյուղացիության գնողունակությունը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։

1923թ. ընթացքում ավելացավ նաև արդյունաբերության արտադրանքը։ Ընդհանրապես 1923թ. արդյունաբերության արտադրանքը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Արդյունաբերության արտադրանքի ավելացումը հնարավորություն տվեց 1923թ. արդյունաբերության արտադրանքը հասցնելու 1913թ. արտադրության 40 տոկոսին։ Արդյունաբերության արտադրանքի ավելացումը հնարավորություն տվեց ավելացնելու նաև ապրանքների վաճառքը։ Ավելացավ նաև գյուղացիության գնողունակությունը։ Արդյունաբերության արտադրանքի ավելացման հետևանքով 1923թ. գյուղացիության գնողունակությունը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։

Ընդհանրապես 1923թ. ընթացքում ավելացավ նաև ներքին առևտրաշրջանառությունը։ Ընդհանրապես 1923թ. ներքին առևտրաշրջանառությունը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Ներքին առևտրաշրջանառության ավելացումը հնարավորություն տվեց ավելացնելու նաև արտաքին առևտրաշրջանառությունը։ Ընդհանրապես 1923թ. արտաքին առևտրաշրջանառությունը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Արտաքին առևտրաշրջանառության ավելացումը հնարավորություն տվեց ավելացնելու նաև ապրանքների վաճառքը։ Ավելացավ նաև գյուղացիության գնողունակությունը։ Արտաքին առևտրաշրջանառության ավելացման հետևանքով 1923թ. գյուղացիության գնողունակությունը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։

Ընդհանրապես 1923թ. ընթացքում ավելացավ նաև պետական եկամուտները։ Ընդհանրապես 1923թ. պետական եկամուտները 1922թ. համեմատությամբ ավելացան 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Պետական եկամուտների ավելացումը հնարավորություն տվեց ավելացնելու նաև պետական ծախսերը։ Ընդհանրապես 1923թ. պետական ծախսերը 1922թ. համեմատությամբ ավելացան 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Պետական ծախսերի ավելացումը հնարավորություն տվեց ավելացնելու նաև պետական ապարատի աշխատանքները։ Ընդհանրապես 1923թ. պետական ապարատի աշխատանքները 1922թ. համեմատությամբ ավելացան 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Պետական ապարատի աշխատանքների ավելացման հետևանքով 1923թ. պետական ապարատի աշխատանքները 1922թ. համեմատությամբ ավելացան 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։

Ընդհանրապես 1923թ. ընթացքում ավելացավ նաև կուլտուրական աշխատանքները։ Ընդհանրապես 1923թ. կուլտուրական աշխատանքները 1922թ. համեմատությամբ ավելացան 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Կուլտուրական աշխատանքների ավելացումը հնարավորություն տվեց ավելացնելու նաև կուլտուրական հաստատությունների թիվը։ Ընդհանրապես 1923թ. կուլտուրական հաստատությունների թիվը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Կուլտուրական հաստատությունների թվի ավելացման հետևանքով 1923թ. կուլտուրական հաստատությունների թիվը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։

Ընդհանրապես 1923թ. ընթացքում ավելացավ նաև բնակչության թիվը։ Ընդհանրապես 1923թ. բնակչության թիվը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։ Բնակչության թվի ավելացման հետևանքով 1923թ. բնակչության թիվը 1922թ. համեմատությամբ ավելացավ 1 միլիարդ 200 միլիոն ոսկի ռուբլով։

Ընդհանրապես 1923թ. ընթացքում ավելացավ նաև ամեն ինչ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՍՊԱՐԵԶՈՒՄ

Հայկական Սովետական Հանրապետության հարաբերությունները միջազգային ասպարեզում ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի բազմաթիվ դեսպանություններ և հյուպատոսություններ աշխարհի տարբեր երկրներում։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ դեսպանություններ և հյուպատոսություններ իր տարածքում։ Հայկական Սովետական Հանրապետության հարաբերությունները հարևան երկրների հետ ընթանում են բարեկամական հիմունքներով։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ առևտրական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության առևտրական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ մշակութային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության մշակութային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ գիտական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության գիտական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ տեխնիկական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության տեխնիկական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ արվեստական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության արվեստական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ գրական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության գրական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ երաժշտական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության երաժշտական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ թատերական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության թատերական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ կինեմատոգրաֆիական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության կինեմատոգրաֆիական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ ռադիոյական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության ռադիոյական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ հեռուստատեսային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության հեռուստատեսային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ հեռախոսային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության հեռախոսային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ հեռագրային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության հեռագրային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ փոստային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության փոստային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ երկաթուղային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության երկաթուղային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ ավտոմոբիլային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության ավտոմոբիլային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ ավիացիոն հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության ավիացիոն հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ նավթային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության նավթային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ գազային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության գազային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ էլեկտրական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության էլեկտրական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ ատոմային հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության ատոմային հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ տիեզերական հարաբերություններ տարբեր երկրների հետ։ Հայկական Սովետական Հանրապետության տիեզերական հարաբերությունները ընթանում են հաջողությամբ։ Հայկական Սովետական Հանրապետությունը ունի նաև բազմաթիվ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏԱԼԻՆԸ ՄԱՐԴԸ

ՀԱՄԱՇԽ ԾԳ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏԱԼԻՆԸ ՄԱՐԴԸ

ՀԱՄԱՇԽ ԾԳ.

— Ես... իրաւունք ունեմ, որ... Ես կ՚ուզեմ գիտնալ, թէ ինչո՞ւ համար ինձ ձերբակալեցիք:

— Ձեր անունը:

— Ես

Իտալիա՝ 5802 (3845), Լեթոնիա՝ 236 (141), Հոլանտա՝ 3153 (1648), Լեհաստան՝ 6524 (5982), Սպանիա՝ 252 (151), Եուկոսլաւիա՝ 845 (671):

Տանըմէկ երկիրներու տարեչափը զեղչուած է: Աւոնցմէ յիշենք Ֆրանսա, որ նախորդ օրէնքով ամէն տարի 3954 հոգիի իրաւունք ունէր, այժմ 3086 հոգի միայն պիտի կրնայ ղրկել: Գերմանիա՝ 25,957 (փոխանակ 51,227ի), Իրլանտա՝ 17,853 (28,567), Ռումանիա՝ 295 (603), Շուէտ՝ 3319 (9561), Զուիցերիա՝ 1707 (2081), եւայլն:

Պ. Նիխոլի հարցաքննութիւնը

Հարցաքննիչ դատաւոր Ժանթիլ լսեց դատական ոստիկանութեան ոստիկանապետ Նիքոլը, Ալմազեանի ծեծի բողոքին առթիւ: Պ. Նիքոլ ըսաւ.

— *Երբեք տեղեկութիւն չեմ ունեցած թէ դատական ոստիկանութեան քննիչները ծեծած են Ալմազեանը: Հետեւաբար այդպիսի տեսարանի երբեք ներկայ չեմ եղած, ու հարկ չկայ ըսել թէ, պարոն դատաւոր, եթէ իմ քննիչներուս մօտ ամենափոքր կասկածելի շարժում մը նկատէի, խստիւ պիտի միջամտէի: կը հաստատեմ թէ երբեք անձնապէս չեմ խոշտանգած ամբաստանեալը: Ասկէ զատ կը հաստատեմ թէ անիկա երբեք չէ բողոքած:*

Ալմազեանը հարցաքննեցի կիրակի առաւօտ, վրան որեւէ նկատելի վէրք չտեսայ, ու երբեք չխօսեցաւ ինծի գիշերը պատահած կարծեցեալ խոշտանգումներու մասին:

Ալմազեան ինքնաբերաբար եկաւ դատական ոստիկանութեան: Չոն ճաշեց և ընթրեց, առանց հսկողութեան ենթարկուելու, որովհետեւ կ'ուզէր ինքզինքը մաքրել ամէն կասկածանքէ: «Ձեր տրամադրութեան տակ կը դնեմ ինքզինքս, կ'ըսէր մինչեւ որ խնդիրը լուսաբանուի:»

Շաբաթ կէս գիշերին, երբ Պ. Ամի հաղորդեց թէ Ալմազեանի խանութին մէջ գտնուածը մարդկային արեան հետք է, որոշեցինք ըստ օրինի հսկողութեան տակ առնել զայն: Չաղուստները հանել տուինք մօտ կէս ժամուան համար, որպէսզի Պ. Ամի քննէ զանոնք. սակայն փոխարէն տաք ծածկոցներ տրուեցան իրեն:

Ալմազեան երբեք չէ գանգատած թէ կաժայական կերպով արգելափակուած է, ու հաստատեմ կը թէ անիկա իր ազատ կամքով մնացած է դատական ոստիկանութեան մօտ:

***Զախակողմեան թերթերը հեգնանքով կը հրատարակենՊ. Նիքոլի այս յայտարարութիւնները:

ՊՈՆՖՈՒԻ ԵՒ ՆՇԱՆԱԾԻՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. Նիքոլ իր կարգին հարցաքննեց առաւնաբուժական ուսանող Րէյմոն Պոնֆուն եւ նշանածը՝ Օտէթը, որոնք նամակով մը հարցաքննիչ դատաւորին տեղեկացուցած էին թէ սեպտեմբեր 9ին կէսօրէն վերջ Նուազի-լը-Սէքէն Մոնթրէօյլ փոխադրեցին Բիկօտէնը իրենց կառքով: Երկուքին յայտարարութեանց մէջ կարգ մը հակասութիւններ տեսնուած ըլլալով, խնդիրը չէ լուսաբանուած: Պ. Նիքոլ հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆասի յանձնեց այս վկայութիւնը:

«Լը Սուար» կը բողոքէ որ վկաները լսելու պաշտօնը դարձեալ դատական ոստիկանութեան կը ձգուի: կը հարցնէ թէ երկար պիտի ծաղրե՞ն դեռ հանրային կարծիքը: Ու կը գրէ.

«Իրականին մէջ, հանրային կարծիքը կազմուած է: Ըստ անոր, Ալմազեան Բիկօտէնի սպանութեան հեղինակը չի թուիր: Միայն Պ. Մաթիֆաս կը յամառի: Երբ միայն կ'ըսեմ՝ կը չափազանցեմ: Ամբողջ ոստիկանութիւնն ալ նոյն կարծիքէն է: Չէ՞ որ Ալմազեանի դատը տեսակ մը իր ալ դատն է:

Փաստաբան Ժան-Շառլ Լբկրան մտադիր է, եթէ խնդիրը եղեռնադատ ատեանին յղուի, պահանջել որ դատավարութիւնը շուտով տեղի ունենայ, ինչպէս եղաւ Մէսթորինոյի համար: Արդարեւ ցաւալի պիտի ըլլար որ Ալմազեանի խնդիրը վեց ամիսէն կամ մէկ տարիէն տեսնուի: Ատիկա անհասկնալի պիտի ըլլար, կամ աւելի ճիշդը, շատ հասկնալի պիտի ըլլայ...:»

Թուրքեւսուրիական վէճը

Սուրիական պատուիրակութիւնը որ Ենկիւրի գացած էր, դեկտ. 8ին գումարած է առաջին նիստը: Այս պատուիրակութեան պաշտօնը սահմանուած է հետեւեալ կերպով.— 1. Ճշդել Սուրիոյ եւ Թուրքիոյ առեւտրական կացութիւնը եւ յարաբերութիւնները. 2. կարգադրել երկու պետութիւններու հպատակներուն կալուածական խնդիրները. 3. կանոնաւորել Գուէյդ գետակի ջուրին բաշխումը. 4. Ստորագրել մաքսային խնդրոյն մասին եղած պայմանագրութիւնը:

Սուրիոյ կալուածական խնդիրը կը բաժնուի երեք մասի. Ա.— Բնիկ Սուրիացի եւ Լիբանանցիներու Թուրքիոյ մէջ ունեցած կալուածները. Բ.— Լօզանի դաշնագրով Սուրիոյ եւ Լիբանանի հպատակութիւնը ընդունողներուն կալուածները, Գ.— կիլիկիոյ վերջին պարպումէն ետքը Թուրքիայէն հեռացող քրիստոնեաներու կալուածական խնդիրը:

Դիմում ի նպաստ Լէոն Տօտէի

Երէկ առաւօտ երեսփոխաններու պատուիրակութիւն մը՝ բաղկացած Էրիօէ, Տալատիէէ, Մարէնէ ու Մանտէլէ՝ ներկայացան վարչապետ Թարտիէօի՝ խնդրելու համար որ ներում շնորհուի «Ակթիոն Ֆրանսէզ»ի տնօրէն եւ արքայականներու պետ Լէոն Տօտէի: Ինչպէս կը յիշուի, այս վերջինը, երկու տարի առաջ յայտնած էր փախչիլ Սանթէի բանտէն եւ անկէ ի վեր ապաստանած Պելճիքա:

Ասկէ շատ առաջ քանիցս բազմաթիւ ակադեմականներ եւ գրագէտներ նոյն իմաստով խնդրագիր ներկայացուցած էին Հանրապետութեան նախագահին, բայց պատասխան չէին ստացած:

Կը յուսացուի թէ Ծնունդի առթիւ ներում պիտի շնորհուի Լէոն Տօտէի:

Դէպի Սայկոն

Օդանաւորդներ Լը Պրի եւ Րոսսի բնականոն կերպով կը շարունակեն իրենց թռիչքը դէպի Սայկոն: Պէնկազիէն եւ Պասրայէն յետոյ, հասան Ալլահապատ, ուսկից պիտի շարունակեն իրենց ճամբան, քանի մը հանգրուաններով, դէպի Հնդկաչին:

Օդանաւորդները իրենց այս թռիչքով յաջողեցան 48 ժամէն պակաս ժիջոցի մէջ Փարիզէն Հնդկաստան երթալ:

ԸՆԿԵՐԱ - ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ - ՏՕՆԱԾԱՌ

կազմակերպուած ցեխինի կոմիտէին կողմէ, նոր տարուան եւ Ծնունդի առթիւ, այս կիրակի իրիկուն ժամը 5ին Ֆաֆէ ժարաէնի մէջ: կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները իրենց ընտանիքներով: երգ, արտասանութիւն, նուագ, եւայլն:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՏՕՆԱԾԱՌ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի «փարիզի Մանուկներու Պաշտպանութիւն» մասնաճիւղի կողմէ: 29 դեկտ. կիրակի ժամը 3 — 8՝ Salle-Jean Goujon (8 Rue Jean Goujon) վերի սրահներուն մէջ:

Շքեղ տօնածառ, զեղարուեստական բաժին, երգ, նուագ
Կաղանդ պապան նուէրներ կը բաժնէ փոքրիկներուն

Մուտք մեծերու համար 10 ֆրանք, փոքրերու համար 5 ֆրանք որ իրաւունք կուտայ մէկ նուէրի

Հ. Ց. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

Պէլվիլի *Ռոստոմ* ենթակոմիտէի ժողովը՝ այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 131 Fbg. du Temple: *Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:*

Ալֆորվիլի *Մարգիս Մինասեան* ենթակոմիտէի ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին: *Օրակարգ՝ զեկոյց ներկայացուցչական ժողովի ժասին եւ ընտրութեան նոր վարչութեան:*

Գ Ա Ի Ա Ռ

Վիլէօրպանի (Լիոն) *Արամխումբի ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին* Rue d'Alsace 24 *թիւ սրճարանը: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:*

Լիոնի *Բեռի խումբի ժողովը՝ այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Դրագարանը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է: Ներկայանալ անդամատոմարով:*

Մարսէյլի *Ընկ. Գարօ խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 4ին ընկ. Զաւոյեանի խանութը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւորէ:*

Կըընոպլըի *Շրջ. Կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Կըընոպլի եւ Լանսէյի բոլոր ընկերները այս կիրակի Դեկտ. 22, ժամը 1.30ին ընկեր Կարապետի սրճարանը,* Croix Rouge *Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:*

Փոն տ'Օպնայի *կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Կորիւն եւ Անդրանիկ խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի ժամը 4ին Կոմիտէի գրադարանը: Կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.*

Պուլվար Օտտօի (*Մարսէյլ*) *Վռամեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր եւ Մուրատ խումբերը այս կիր. ժամը 5ին սովորական հաւաքատեղին: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայ կ'ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀՐԱԻԻՐ

Շաւիլիի Երկսեռ Արիւնասարդաց Միութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները եւ արձանագրուիլ փափաքողները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը ճիշտ 8.30ին, 20 Ave. de Ville d'Avray սրճարանը:

Զ. Ե. Ռ. Մ. Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ժլորիալի մէջ: Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն:

Զ. Ե. Ռ. Մ. Լիոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Fémina սինեմայի քովի սրճարանը, 122 Cours Lafayette: Օրակարգ՝ խիստ կարեւոր հարցեր:

Cirque de Paris	Եքոլ Միլիոքեր	ամենալաւն ու ամենէն ժամանակակից	2-1 ֆրան

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Առմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախատ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաթոռաթուառ: Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ

O. M. OHANESSIAN

Marque déposée MELKON

Եթէ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէններ, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով: *Լօքում, փաքլաւա, քատայիֆ, հէլվա, եւայլն:*

25 Rue Vilin, Paris (20e)

Հեռաձայն Menil. 69—15

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ÉTS "TOUT POUR LE CONFORT"

26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-44

CHAUFFAGE CENTRAL

ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE, ingénieur E. T. P.)

Կը տանձնէ շօֆաժ սանթրալի, սալ որ պէներու եւ տաք ջուրի ղեռեղումներ

ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

Մեր միջոցաւ կատարեցէք նաեւ ձեր սալամանորերու եւ խոշտանգի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ:

Միեւնոյն Տան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւն. — կանխիկ եւ ապառիկ:

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԻՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)

18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97

Իրաւագէտ խորհրդատու ՏԷ:ֆանս ովթօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթեը ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ պաերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն յեղուէ թարգմանութիւններ:

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: 20-37

կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

կը կատարէ ծննդաբերութիւնները

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

18 ՖՐ. 18 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-83

ՓԼԱՔՆԵՐՈՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէ ֆոնոներ.— La Voix de son Maitre, DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւայլն: Գիները՝ *120, 180, 225, 300, 450, 495, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆրանք, անգլիական, ֆրանսական եւ գերմանական լաւ մեքենաներ: Համոզուելու համար անգամ մը այցելեցէք: Բաց է ամէն օր: Նաեւ ձմրան նպարեղէններուն լաւագոյնը, ժողովրդ. գիներով:

ՏՕՔԹ. Յ. ՓԻԹԻԼԻՓԵԱՆ

30 Ave. de Bellevue, CHAVILLE (S. et O.)

Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կաւ Մոնփարնասէն

ԿՐ ԴԱՐՄԱՆԷ ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւններ

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժամ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՅՆ

Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով

Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenue *ի յայտարարութիւններն ու կարգադրութիւնները* ձրիօրէն կը կատարեմ:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ որեւէ աւթիւ ձեզի ուղղուած յարցումները ձրիօրէն կը կարգադրեմ:

ԱՄԻՍՆԵՐԷ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ ի վեր դիզուած ձերհաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ:

ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻ պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente եւ Registre de Commerce չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ:

Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ:

Կրնամ ձեզ վերծ պահել Chiffred'Affaires*ի* եւ BénéficesCommerciaux*ի* տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, պոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, գրքակալ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք:

Դիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՇԷՖԷՐԵԱՆ Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Առեւտ. դատարանի կողմէ վաւերացեալ:

CHÉKERIAN, 150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris.

Téléphone Trudaine 76-42

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑՏԸ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Այդէն մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՅՄՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET **V. YARJANIAN**

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր *պաշտպանելով ֆրանսացի հաներաժանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արհեստ դատերու մասնաւոր ձիւղ, առանց կանխավճարի: ՅՐԱՆՍԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (Աձիէվիթ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: վիզա ամէն երկրի համար:*

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՁԻՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ: Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուբ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Թոմխիսն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն:

Ամուսնութիւն եւ ամուսնալուծում:

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն:

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ:

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ:

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Թմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

21 DÉCEMBRE 1929

Թ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1142

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԱՐԱԳՈՅՐԻՆ ՄԷԿ ԾԱՅՐԸ

«Դրօշակ»ի վերջին թիւին մէջ, թղթակից մը կը պատմէ գրոյցը՝ պատասխանատու բոլշեւիկի մը հետ, «որ բարձր պաշտօններ է վարել խորհրդային արտաքին առեւտուրի և դիւանագիտութեան ասպարէզներուն մէջ, ինչպէս նաեւ կումունիստական կուսակցութեան մէջ»։

Ինչպէս կ'երեւայ, աուս դիւանագէտը ծանօթ է նաեւ հայկան գաղութներու գլխուն սարքուած խաղերուն։ Կ'արժէ փոփոխել իր կարգ մը յայտարարութիւնները.—

1. երբ Միասնիկեանը ողջ էր, թէ Մոսկուայի եւ թէ Թիֆլիսի մէջ մեծ նշանակութիւն կը տրուէր արտասահմանի Թրքահայերուն, որոնց միջոցով յոյս ունէին կոմունիստական գաղափարներ տարածել գաղութներու մէջ։ Այդ նպատակին պիտի ծառայէին Հօկերը։ Մեղմ դժգոհ են, որ՝

ա՝ Այժմ գրութիւն չենք հիւրընկալեր.

բ. Կը տպագրենք, բայց ուշ.

գ. Կը տպագրենք, բայց ոչ նոյնութեամբ։

«Յուսաբեր»ի ծաւալի ներմակ թուղթ մը Պերթի կերպարանքով հրապարակ հանելու համար անհրաժեշտ է, որ գրաշարները միջին հաշուով իրենց ձեռքերը ամէն օր 112,000 անգամ դէպի գրերու քէսերը երկարեն (իւրաքանչիւր Թիւ միջին հաշուով 2570 տող ունի, տողը միջին հաշուով 22 գիր, ուրեմն ամէն Թիւի շարուածքը 56,000 գիր, նոյնքան ալ ցրուելը)։

Այս 56,000 գրերը քով-քովի բերելու համար՝ խմբագիրը հազիւ պիտի մատակարարէ իր գրաշարներուն։ Պերթի մասին յատակ գաղափար կազմելու համար աւէլք Թիւ մը եւ համրեցէք անոր մէջ եղած բոլոր *խորագրերը* (խմբագրական, յօդուածներ, հեռագրեր, Պերթօններ, զանազան տեղեկութիւններ, ծանուցումներ եւ այլն, եւայլն)։ Միջին հաշուով «Յուսաբեր»ի ծաւալն ունեցող Պերթի մը իւրաքանչիւր Թիւի մէջ պիտի ունենաք 75 խորագիր։ Երբեք չափազանցութիւն պիտի չըլլայ ըսենք, որ այդ խորագրերէն իւրաքանչիւրը *շնչաւոր էակ* մըն է, իսկ Պերթին իւրաքանչիւր Թիւը՝ 75 հոգիներէ բաղկացած մեծ ու բազմանդամ *ընտանիք* մը, հայ խմբագիրը իր այս 75 զաւակներէն իւրաքանչիւրը հանրութեան առջեւ հանելէ առաջ, հարկադրուած է տիպար ծնողքի մը գուրգուրանքով զանոնք ամէնքը նախապէս ժաքրե՛լ, հագուեցնե՛լ, կարգի ու ձեւի բերե՛լ եւ նոր միայն՝ իրենց հասակին ու արժէքին հաժապատասխան տեղեր գետեղել, Պերթի հերթական Թիւին մէջ։ Այս 75ական զաւակները, որոնք կանոնաւորաբար ամէն օր յոյս աշխարհ կուգան, բոլորովին տարբեր յատկութիւններ ունին։ Ասոնցմէ շատ քիչեր տեսքով ու խորքով անհերի կ'ըլլան, իսկ շատեր բազմաթիւ թերութիւններ կ'ունենան. ոմանց արտաքինը՝ *ո՛չը* տգեղ կ'ըլլայ, մրսւսներուն ներքինը՝ *բովանդակութի՛ւնը* պակասութիւններ կ'ունենայ. շատերը իբր հաշմանդամ երեւան կուգան, միւսները *օտար* են պէտք է հայացնել, եւ այլն։ Այս բոլոր Պերթերուն, ինչպէս ըսինք, նախապէս հայ խմբագիրը պէտք է շտկէ՝ բազմանդամ ընտանիքի ձեւով իր Պերթը հանրութեան ներկայացնելէ առաջ։ Յիշեցնենք նաեւ, որ ամէն օր հայ խմբագիրը իր սեղանին վրայ ոչ Թէ 75ական գրութիւններ կ'ունենայ, այլ քանի մը 75։ Եւ որովհետեւ նաեւ հայ խմբագրին համար օրը, հակառակ ամէն ձիգերու, միշտ 24 ժամ կ'ունենայ, ուստի ան, իր սեղանին խնդուած քանի մը 75էն, հարկադրաբար կ'ընտրէ ամէնէն *անհետաքրքիրը* (բայց ոչ ամէնէն *կարեւորները*)՝ Պերթը ժամանակին հրապարակ հանելու համար։ Ահա այս բարդ պատճառներուն հետեւանքով գրութիւն մը կա՛մ լոյս չի տեսներ, կամ լոյս կը տեսնէ՝ բայց ոչ իր ժամանակին, եւ կամ լոյս կը տեսնէ՝ սակայն նկատելիօրէն փոփոխուած ձեւով։»

2. Հիմա, այս տեսակէտէն, Եւրոպայի գլխաւոր կեդրոնը արդէն է, ուր ժամանակ մը կը գործէր դեսպանատան Բ. քարտուղար Ս. Փիրումեանը, օգնական ունենալով Ե. Զուբարը։ Քարտուղարութիւնը պարզապէս ձեւ էր, անուն։ Իրականին Փիրումեանը կուսակցութեան եւ Կէփէուի (այսօրուան Կաան) ներկայացուցիչն էր եւ կ'աշխատէր գաղութը պահել։

3. Փիրումեանը հեռացնելէ յետոյ, որոշուեցաւ Շահվէրտեանը Պոլսէն փոխադրել Փարիզ, բայց ֆրանսական կառավարութիւնը մերժեց վիզա տալ։ Այն ատեն դրկեցին վրացի Վաշաձէն, որ մնաց միայն մէկ շաբաթ եւ ձգեց հեռացաւ։

4. Այժմ Փարիզի մէջ Անդրկովկասեան գործակալ չկայ։ Գաղութները մարդ չունին։ Ադրբէջանցիներուն որոշուած է տեղ տալ, քանի որ Թուրք տարագիրներու Թիւը աննշան է։ Միայն Պոլսէն դրկած են Դրաստամատ Տէր Սիմոնեանը, որ Պերթ կը մարգրէ, Հօկի գործերը կը վարէ, եւ «պաշտօն ունի քայքայել գաղութը եւ լրտեսութիւն անել յօգուտ Երեւանի»։ Իր տարաղութեան տակ դրուած են Հօկի հասոյթները, իսկ Երեւան կը դրկուի ամսական 800 տոլար։ «Այդ գումարներով Տէր Սիմոնեանը լրտեսութիւն է անում, կաշառք է տալիս զանազան անհատների, գնում է քաղցած ուսանողների եւ մտաւորականների խիղճը»։

«Դրօշակ»ը խմբագրական ծանօթութեամբ մը՝ կ'աւելցնէ՝ այս տեղեկութիւնները կը հաստատէ նաեւ Փարիզի խորհրդային դեսպանատան խորհրդական Բեսեդովսկին (որ արդէն իր լիշատակները գրել սկսած է)։ Միայն Թէ, Բեսեդովսկի Երեւանէն դրկուած ամսական գումարը կը հաշուէ 750 տոլար։

Ուս դիւանագէտին յայտարարութեանց մէջ, լուրջ ակնարկներ կան նաեւ ռամկավար եւն. «ՀԷՖ»երու մեղսակցութեան մասին — գաղութները պառակտելու տեսակէտէն։ Բայց, Թողնենք այդ մարդիկը իրենց յիմար-իմաստուն արարքներով։ քանի որ խնդիրը հրապարակ դրուած է, հարցնենք հրապարակաւ, բոլոր տեսակի գործակալներուն եւ անոնց Թիկնապահներուն.

— «Ի՞նչ կը յուսաք ստանալ, վերջապէս, պառակտումի մղուելով ցանելով փոխան երեսուն արծաթի։ Հայրենիքին ո՞ր շահուն համար՝ այս գարշելի լրտեսութիւններն ու անվերջ մսխումները, այս թակարդներն ու դաւերը...

Ի հարկէ շատ միամիտ, գրեթէ մանկական հարցումներ են անոնք, Զեկայի հնոցին մէջ եփած, կարծրացած մարդոց համար։ Բայց հոգ չէ. Թող շատ չտեսնեն մեր «հակայեղափոխական» անփորձութիւնը եւ լուսաբանեն մեզ։ Այլ մանաւանդ Թող ցամաքի վրայ փռուած բազմութիւնները, իսկական բանուորներն ու գիւղացիները, որոնք դժբա՛խտաբար չեն սթափիր, պառակտ Երեւանի դղրդագին կոչերուն։

Այդ լուսաբանութիւնը անհրաժեշտ է նաեւ բոլոր հակաշխնակցականներուն համար, որպէսզի աւելի գիտակցօրէն եւ անմոլապատիկ եռանդով նուիրուին աշխատանքի, ամէն տեղ ստեղծելով խաչակրութիւնը և խորացնելով պառակտումը։

Հայն արծաթին ձայնը կամ գոյնը չի բաւեր, այս հերոսակա՛ն գործունէութիւնը շարունակելու համար...

Վերջերս, Աթէնքի համաշնաւար պաշտօնաթերթին խմբագրապետը յանկարծ ասպարէզ նետուեցաւ, պատմելու համար խորհրդային դեսպանին եւ առհասարակ դեսպանատան պաշտօնեաներուն «վարք սրբոցը»։ Ամէնէն առաջ՝ զազրելի գոռոզութիւնը՝ ի վնաս իր հայրենիքին։

Ձենք սպասեր որ, ուս դիւանագէտին ակնարկած հայ գործակալներէն մէկն ու մէկը այդքան յառաջ երթայ, խղճահարելով գաղութներու գործուելի կազմալուծումէն։ Հայկական ազգասիրութիւն է շան հաւատարմութիւն՝ օտարին, հզօրին առջեւ։ Թուրքիոյ հայ «խաֆիէ»ները ո՛ր եւ է ատեն խոստովանեցա՞ն իրենց մեղքը։ Անոնք ալ, իրենց խելքով, կը յայտնէին «ազգին ծառայել»։

Բայց, գաղտնիք չի մնար աշխարհի մէջ։ Ահա պառակտման յայտնութիւն մը՝ օտար բերնով։ Կուգա՛յ օրը եւ ուրիշներ ալ կը խօսին։ Եւ այն ատեն, ապահովաբար պիտի պարզուի պատկեր մը որ հէքեաթի պիտի նմանի։ Այն ատեն, պիտի հասնինք համր կամ խօսուն շարժանկարը այսպէս կոչուած մտաւորականներու «գաղափարական» գործունէութեան, սկսեալ 1921էն...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԷՆ ՆԵՐՍ

«Յուսաբեր»ի խմբագրակազմը (7 դեկտ.).—

Հայ խմբագիրը շարունակ ենթակայ է իր գործակիցներու քննադատութեանց։

Մեզմէ դժգոհ են, որ՝

ա՝ Այժմ գրութիւն չենք հիւրընկալեր.

բ. Կը տպագրենք, բայց ուշ.

գ. Կը տպագրենք, բայց ոչ նոյնութեամբ։

«Յուսաբեր»ի ծաւալի ներմակ թուղթ մը Պերթի կերպարանքով հրապարակ հանելու համար անհրաժեշտ է, որ գրաշարները միջին հաշուով իրենց ձեռքերը ամէն օր 112,000 անգամ դէպի գրերու քէսերը երկարեն (իւրաքանչիւր Թիւ միջին հաշուով 2570 տող ունի, տողը միջին հաշուով 22 գիր, ուրեմն ամէն Թիւի շարուածքը 56,000 գիր, նոյնքան ալ ցրուելը)։

Այս 56,000 գրերը քով-քովի բերելու համար՝ խմբագիրը հազիւ պիտի մատակարարէ իր գրաշարներուն։ Պերթի մասին յատակ գաղափար կազմելու համար աւէլք Թիւ մը եւ համրեցէք անոր մէջ եղած բոլոր *խորագրերը* (խմբագրական, յօդուածներ, հեռագրեր, Պերթօններ, զանազան տեղեկութիւններ, ծանուցումներ եւ այլն, եւայլն)։ Միջին հաշուով «Յուսաբեր»ի ծաւալն ունեցող Պերթի մը իւրաքանչիւր Թիւի մէջ պիտի ունենաք 75 խորագիր։ Երբեք չափազանցութիւն պիտի չըլլայ ըսենք, որ այդ խորագրերէն իւրաքանչիւրը *շնչաւոր էակ* մըն է, իսկ Պերթին իւրաքանչիւր Թիւը՝ 75 հոգիներէ բաղկացած մեծ ու բազմանդամ *ընտանիք* մը, հայ խմբագիրը իր այս 75 զաւակներէն իւրաքանչիւրը հանրութեան առջեւ հանելէ առաջ, հարկադրուած է տիպար ծնողքի մը գուրգուրանքով զանոնք ամէնքը նախապէս ժաքրե՛լ, հագուեցնե՛լ, կարգի ու ձեւի բերե՛լ եւ նոր միայն՝ իրենց հասակին ու արժէքին հաժապատասխան տեղեր գետեղել, Պերթի հերթական Թիւին մէջ։ Այս 75ական զաւակները, որոնք կանոնաւորաբար ամէն օր յոյս աշխարհ կուգան, բոլորովին տարբեր յատկութիւններ ունին։ Ասոնցմէ շատ քիչեր տեսքով ու խորքով անհերի կ'ըլլան, իսկ շատեր բազմաթիւ թերութիւններ կ'ունենան. ոմանց արտաքինը՝ *ո՛չը* տգեղ կ'ըլլայ, մրսւսներուն ներքինը՝ *բովանդակութի՛ւնը* պակասութիւններ կ'ունենայ. շատերը իբր հաշմանդամ երեւան կուգան, միւսները *օտար* են պէտք է հայացնել, եւ այլն։ Այս բոլոր Պերթերուն, ինչպէս ըսինք, նախապէս հայ խմբագիրը պէտք է շտկէ՝ բազմանդամ ընտանիքի ձեւով իր Պերթը հանրութեան ներկայացնելէ առաջ։ Յմռունանք յիշել, որ ամէն օր հայ խմբագիրը իր սեղանին վրայ ոչ Թէ 75ական գրութիւններ կ'ունենայ, այլ քանի մը 75։ Եւ որովհետեւ նաեւ հայ խմբագրին համար օրը, հակառակ ամէն ձիգերու, միշտ 24 ժամ կ'ունենայ, ուստի ան, իր սեղանին խնդուած քանի մը 75էն, հարկադրաբար կ'ընտրէ ամէնէն *անհետաքրքիրը* (բայց ոչ ամէնէն *կարեւորները*)՝ Պերթը ժամանակին հրապարակ հանելու համար։ Ահա այս բարդ պատճառներուն հետեւանքով գրութիւն մը կա՛մ լոյս չի տեսներ, կամ լոյս կը տեսնէ՝ բայց ոչ իր ժամանակին, եւ կամ լոյս կը տեսնէ՝ սակայն նկատելիօրէն փոփոխուած ձեւով։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ռուսեւրուրբ նոր դաշնագրին շուրջ

Թայմզի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ 18 դեկտ. Թուականով.—

Երէկ Լենինգրատի մէջ Գարախանի եւ Թէվֆիք Րիւշտի պէյի միջեւ ստորագրուած եւ Թուրքեւռուս բարեկամութեան եւ չեզոքութեան դաշնագրին կցուելիք պրոտոկոլին կարեւորութիւնը կարելի է դատել անոր երկրորդ յօդուածէն, այնպէս ինչպէս կը հրատարակէ Անատոլուի Գործակալութիւնը։

Դաշնադիր երկու կողմերը փոխադարձաբար կը հաստատեն Թէ՝ բացի հրատարակուածներէն՝ ուրիշ համաձայնագիրներ չեն կնքած դաշնադիր կողմերուն ցամաքէն եւ ծովէն դրացի պետութեանց հետ։ Ասկէ զատ երկու կողմերը յանձնառու կ'ըլլան քաղաքական համաձայնագիրներ կնքելու նպատակաբանակցութեանց չմտնել ցամաքէն եւ ծովէն իրարու դրացի որեւէ պետութեան հետ, առանց միւս կողմին լուր տալու, ու չկնքել որեւէ համաձայնագիր, առանց միւս կողմի հաւանութեան։ Վերի տրամադրութենէն ազատ են այն համաձայնագիրները որոնք կը ձգտին բնականոն յարաբերութիւններ հաստատելու դրացի պետութեանց հետ։

Այսպիսի պրոտոկոլի մը ստորագրութիւը կը նշանակէ Էնկիւրիի եւ Մոսկուայի յարաբերութեանց վճռապէս ամրապնդում, ու պատճառներ ունիմ կարծելու Թէ անոր կնքուիլը մեծ անակնկալ մը եղաւ շահագրգռուած երկիրներու մեծամասնութեան համար։

Ներկայիս շատ պայծառ չէ Թէ՝ ինչո՛ւ Թուրքիա եւ խորհրդային միութիւնը այսքան սերտ յարաբերութեան մէջ կը մտնեն։ Տեղական տեսակէտի մը համաձայն, Գարախան հրահանգ ստացած էր իր կարելին ընել՝ երկու երկիրները աւելի սերտիւ միացնելու համար իրարու, որովհետեւ անցեալ հոկտեմբերին Միջերկրականի անգլիական նաւատորմին Պոլիս այցելութիւնը սարսափեցուցած էր Մոսկուան Թէ՝ մի՛ գուցէ Թուրքիա դուրս ելլէ իր քաղաքական շրջագիծէն։

Շինարարութիւնը Յունաստանի մէջ

ԹԵՍԱԼԻՈՅ ԵՒ ԵՊԻՐՈՍԻ ԴԱՇՏԵՐՈՒՆ ՈՌՈԳՈՒՄԸ

«Թայմզ» կը գրէ Թի անգլ. մեծ տուն մը՝ Հէնրի Պուէթ եւ որդիք, Լիմիթըտ (Շէֆֆիլտ եւ Լոնտոն), շուրջ վեց միլիոն անգլ. ոսկիի պայմանագրութիւն մը կնքած է հեղինէ կառավարութեան հետ՝ Յունաստանի մէջ ոռոգումի, ճահիճներու չորացման եւ այլ ձեռնարկներ ընելու համար։ Յիշեալ տան տնօրէն Զարլս Պուէթ տարի մը առաջ Յունաստան գացած էր եւ 1928 հոկտեմբերին պայմանագրութիւն ստորագրած կառավարութեան հետ։ Այս վերջինը այժմ վերջնապէս վաւերացուցած ըլլալով գայն, գործադրութեան պիտի ձեռնարկուի շուտով։

Ամբողջ ծրագրին գործադրութեան համար 10,000,000 անգլ. ոսկի կը նախատեսուէր, եւ սուր մրցում կար անգլիական եւ ամերիկեան ընկերութեանց միջեւ։ Այս ծրագիրը մաս կը կազմէր գիւղատնտեսութիւնը վերակենդանացնելու համար հեղինէն կառավարութեան հետապնդած քաղաքականութեան՝ յօգուտ Անատոլուէն գաղթած 1,800,000 յոյն գաղթականներու։ Ծրագիրը կը բաղկանայ Թեսալիոյ եւ Եպիրոսի դաշտերուն ոռոգումէն. ասիկա կը նշանակէ Թէ ընդարձակ տարածութեամբ ճախճախուտներ պիտի չորցուին։ Անհրաժեշտ պիտի ըլլայ շինել եօթը մղոներկարութեամբ փապուղի մը լեռներու մէջէն, ջուրը միւս կողմ անցընելու համար։ Ուրիշ շատ կնճռոտ աշխատանքներ ալ կան։

Ինդրոյ առարկայ հողամասերը շատ արգասաբեր են եւ տափարակ, ուստի եւ դիւրին պիտի ըլլայ ոռոգել զանոնք։ Այդ դաշտերը կ'ողողուին՝ մէջէն անցնող յորձանուտ գետերուն պատճառաւ, ու բացի մաս մը արօտավայրերէ, մարդ չի կրնար օգտագործել միացեալ մասերը։ Թեսալիոյ դաշտին մէջ 535,000 արտավար հող կարելի է փրկելողողումի վտանգներէն, ու այս Թիւին մէկ քառորդէն քիչ մը աւելին կարելի է ոռոգել։ Կ'ըսուի Թէ այս հողը շատ յարմար է բամպակի մշակութեան։

Շինարարական այս աշխատանքներուն համար պէտք եղած գործաւորները պիտի առնուին Յունաստանէն. սակայն անհրաժեշտ աշխատանքներու մեծ մասը պիտի կատարուի Անգլիոյ մէջ։

Ամերիկեան տուներն ալ նման պայմանագրութիւններ կնքած են Յունաստանի հետ։

Ալմազեան՝ նկարիչ

«Տէթէքթիվ» Պերթը իր վերջին Թիւին մէջ կը հրատարակէ կարգ մը նկարներ՝ զորս Ալմազեան գծած է Սանթէի բանտի իր խցիկին մէջ։

Առաջին նկարը կը ներկայացնէ նոյնինքն Ալմազեանը և իր կինը՝ Ֆէրնանտը. փոքրիկ հրեշտակ մը մարտիրոսի դափները կը մատուցանէ հայ դերձակին, որուն գլխուն վերեւ ճաճանչներու մէջ կ'երեւի հայր Աստուած՝ Թագով ու մօրուքով։

Երկրորդ պատկերով մը կը ներկայացնէ դատական ոստիկանութեան տնօրէն Պրնուան, ոստիկանապետ Նիքօլը—որոնց

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՅԱՆԿ Բ.	
Սարգիս Պագրճեան	50
Մաքրուհի Գալֆեան	20
X (Cachan)	20
Isabelle	5
Գումար	95
Ա. ցանկի գումարը	660
Ընդհ. գումար	755

ՌՈՒՄԲ ՄԸ ԿԸ ՊԱՅԹԻ

փիրուԹէն պելկրատ գացող կառախումբին մէջ դրուած ռումբ մը պայԹեցաւ, երբ հասան Զիմլիքի մօտ։ երեք ճամբորդներ ծանրապէս վիրաւորուեցան։

ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ ԲԱՆԱԿԸ

Պելճիքայի խորհրդարանը 1930ի համար որոշեց ունենալ 65,000 հոգինոց բանակ մը։ Ասոր 20,000ը պիտի կազմեն կամաւորներն ու կրկին զինուորագրուածները, 40,000ը քաղաքապահներ եւ 5,000ը նորակոչներ։ Անցեալ տարուան քանակէն 2000 աւելի է այս տարի։

ԶՄԵՌԸ ԵԿԱՒ

Այսօր ձմեռնամուտ է։ Սակայն երեք օրէ ի վեր արդէն ձմեռը ցոյց կուտար իր խստութիւնը եւ փարիզցիները, որոնք վերջերս գարնանային օդ մը վայելելու խաբկանքն ունէին, այժմ կը գտնուին դառն իրականութեան առջեւ։

ցուրտը եկաւ յանկարծակի։ Դեռ անցեալ շաբաթ ջերմաչափը 6—12ի միջեւ կը տարուբերէր փարիզի մէջ, մինչդեռ երէկ առաւօտ գերոյէն 6 աստիճան վար ցոյց կուտար։ Դիշերը սառոյց կը պատէ պատուհանները։ Լճացած ջուրերը կը սկսին սառիլ ամէն տեղ։

Եղանակին համար անբնական չէ այս երեւոյթը, նոր ցուրին մօտ է եւ շատեր ձիւնի կարօտը կը քաշեն։

Գաւառներու մէջ ալ ցուրտ կ'ընէ։ Մարսիլիոյ մէջ գերոյէն 5 աստիճան վար, Լիոնի մէջ՝ —8, Նանսի՝ —9, Պորտօ՝ —10 եւայլն։

ՀԱՅԸ ՊԻՏԻ ԱԺԱՆԱ՞Յ

Երկրագործական նախարար ժան Հէնրսի բոլոր նահանգապետներուն ուղղուած շրջաբերականով մը դիտել կուտայ Թէ ցորենի եւ հացի գիներուն միջեւ արտառոց տարբերութիւն կայ, ինչ որ անընդունելի է։ Նահանգապետները իրաւունք ունին, ըստ 1924 օգոստոս 31ի օրէնքին, ցորենի եւ ալիւրի համար սահմանելու գին մը, որմէ անդին կարելի չէ անցնիլ։ Ասոր համար պէտք է խորհրդակցութեան հրաւիրեն մասնաւոր յանձնաժողով մը՝ անոր կարծիքն առնելու համար։

Գաղաքապետները պարտաւոր են ամէն ամսու 15ին երկրագործական նախարարին ղրկել տեղեկագիր մը՝ ցոյց տալով իրենց նահանգին մէջ ցորենի, ալիւրի եւ հացի գիներուն միջեւ նկատուած տարբերութիւնները։

Այս ձեւով կը յուսացուի որ մօտ օրէն հացը պիտի աժանայ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Հանրապետութեան նախկին նախագահ Էմիլ Լուպէ ծանր հիւանդ է եւ մեծ մտատանջութիւն կը պատճառէ։

ՓՈԻԱՆԿԱՐԷ վերջնականապէս ապաքինած ըլլալով, շէզ փողոցի դարմանատունէն փոխադրուեցաւ մարպօ փողոցի իր բնակարանը։

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ

Հրատ. 12րդ, ՄՈՍԿՎԱ ՔԱՂ. ՕՈՍԻՊՆԻ ՀՐԱՏ. ՏԱՐԱԾՔ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Գին 1 ռ. 50 կ.

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Գին 1 ռ. 50 կ.

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՀԱՅԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ ՀԻԳ.

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ԱՆԱԿՆԿԱԼ

Ցերեկը, պատն Լա Ցար-Տուրի, ես ձեր օրերուն էի ընդունելութեան մը, որ տրուած էր 20րդ դարու գրականութեան ներկայացուցիչներուն պատուոյ։ Ներկաներուն մեծ մասը կը ճանչնայի, ոչ-ոքի մօտ ինձ համար անակնկալ չկար։ Ամէնքն ալ ինծի ծանօթ դէմքեր էին։ Ուրախ էի, որ կրնայի ինծի համար ստեղծել հանդիպում մը Ֆլորանս Լեմոնիէի հետ, որ ինծի համար հետաքրքրական էր։

Ան ներկայ չէր։

Ես ուրիշներու հետ խօսակցութեան բռնուեցայ, երբ ներս մտաւ Ֆլորանս Լեմոնիէ, ուղղակի ինծի մօտ եկաւ։ Ան ինծի ներկայացուց իր ամուսինը, որ ինծի ձեռքը սեղմեց ու ըսաւ.

— Ես ձեզ կը ճանչնամ, պարոն, ձեր անունը շատ լսած եմ։ Ես ձեր գրքերը կարդացած եմ։ Ձեզ կը հաւատամ։

Ես ալ ըսի.

— Ես ձեզ չեմ հաւատար։ Ես ձեզ կը ճանչնամ։ Ձեր անունը շատ լսած եմ։ Ձեր գրքերը կարդացած եմ։

Ան ինծի նայեցաւ ու ըսաւ.

— Ուրեմն ինծի հաւատացէք։

Ես ալ ըսի.

— Ձեզ կը հաւատամ

գրպանէն մէկ-մէկ ատրճանակ դուրս կ'ելլէ — եւ խումբը ժր գաղտնի ոստիկաններ՝ տակը գրուած՝ «Պ. Պրնուայի եւ Պ. Նիքոլի քաղաքային բանակը»: Սատանան մէկ ճանկը դրած Պրնուայի գլխուն, միւսը՝ գաղտնի ոստիկաններու կռնակին՝ կը քշէ զանոնք... կ'երեւի դէպի քաւարան:

Պոլճուի հարցաքննութիւնը

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիփաս երէկ անձամբ հարցաքննեց ատամնաբուժական ուսանող Պոնճուն եւ անոր նշանածը՝ Օր. Օտէթ Լանպէրը, որոնք սեպտ. 9ին Րիկօտէնը Մոնթրէօյլ փոխադրած ըլլալ կը կարծէին: Առջի օր դատական ոստիկանութեան կողմէ Պ. Նիքոլ հարցաքննած էր արդէն զանոնք:

Պուլկարիոյ հաստուցումները

Պուլկարիոյ արտաքին նախարար Պուրոֆ եւ ելմտական նախարար Մոլլոֆ կը շարունակեն իրենց դիմումները դաշնակից մեծ պետութեանց մօտ՝ զեղչել տալու համար իրենց պատերազմական դարմանումի ինկած բաժինը:

Հոմմ եւ փարիզ հանդիպելէ յետոյ, երկու նախարարները գացին Լոնտոն, ուր տեսնուեցան ելմտական նախարար Սնոտընի եւ վարչապետ Մաքտոնըլտի հետ:

Հոմմի մէջ անոնք խոստում առին Իտալիոյ բարեացակամ աջակցութեան մասին: Փարիզի մէջ Պրիան եւ Թարտիէօ նոյնպէս սիրալիր ընդունելութիւն ըրին:

Պուլկարիա կ'առարկէ որ տարեկան 12,500,000 ֆրանք ոսկեդրամ հատուցումը շատ վեր է Պուլկարիոյ պէս երկրագործական աղքատ եւ փոքր երկրի մը կարողութենէն:

Երկու նախարարները երէկ կէսօրէ վերջ մեկնեցան Լոնտոնէն՝ Փարիզ վերադառնալու եւ ապէ Լահէյ երթալու համար:

Ճապոնի հակառակ Մոնկոլիստանի

Գրեցինք թէ Մոսկուայի աջակցութեամբ ռուսեւչին սահմանին վրայ կազմուելու վրայ է Մոնկոլիստանի հանրապետութիւն մը՝ նպատակ ունենալով խորհրդային միութեան կցել Հայլարի եւ Մանչուլիի միջեւ գտնուած հողամասը:

«Թայմզ»ի համաձայն, ճապոնական կառավարութիւնը զգուշացած է Մոսկուայի հրաժարիլ այդ ձեռնարկէն հակառակ պարագային սպառնալով դուրս գալ իր չէզոքութենէն:

Հակառակ Մոսկուայի ջանքերուն, անկարելի կը նկատուի Մոնկոլիստանի հանրապետութեան կազմութիւնը:

Անգլիական օդանաւ մը ջախջախուած

Անգլիացի օդանաւորդներ Ճոն Ուիլերմս եւ Ճէնքինս, որոնք ճամբայ ելած էին Պրանուէլսէն դէպի Քափ՝ կոտրելու համար ուղիղ գիծով տեւողութեան մրցանիշը, գիշերը ինկան Թունուգի մէջ ժայռուտ տեղ մը: Օդանաւը բոլորովին ջախջախեցաւ, օդանաւորդները երկուքն ալ մեռան: կը կարծուի թէ ճամբան մոլորած եւ փոթորիկէն քշուած ըլլալով, անգլիացի օդանաւորդները ուզած են վար իջնել՝ ու ժայռի մը բախած:

Բուռն կռիւներ Պերլինի փողոցներուն մէջ

Հակառակ կառավարական արգելքին հազարաւոր գերման գործազուրկներ՝ Պերլինէն եւ արուարձաններէն, առջի օր բուռն բուռն ցոյց մը կատարեցին Գերմանիոյ մայրաքաղաքին մէջ «հաց եւ գործ» պահանջելու համար: Ցուցարարներէն շատեր վերարկու չունէին՝ հակառակ սաստիկ ցուրտին: Անգործները քանիցս փորձեցին յարձակիլ քաղաքապետարանին վրայ. սակայն հեծեալ եւ հետեւակ ոստիկաններ արգիլեցին զանոնք: Տեղ մը անգործները գլխաւորաբար կաղանդի ծառերէ պատնէշներ շինելով՝ յուսահատական կռիւ մղեցին ոստիկանութեան դէմ, որ յաջողեցաւ քանդել պատնէշները եւ ցրուել զանոնք:

Զորս ոստիկաններ վիրաւորուեցան: Կ'ըսուի թէ երկու ցուցարարներ սպաննուեցան Հաքիշէ Մարքթ կոչուած շուկային մէջ: Համայնավար վարիչներու ղեկավարութեամբ կարմիր Աչի հիւանդապահներ վայրկենապէս կը փոխադրէին վիրաւորներն ու սպանեալները:

Ամէնէն բուռն կռիւը տեղի ունեցաւ Ալեքսանդր վլացի երկաթուղիի կայարանը, զոր մասամբ գրաւեցին անգործները:

Երբ ոստիկանները յարձակեցան գլխաւոր սանդուղին վրայ, ցուցարարները միւս կողմէն սկսան քարկոծել ոստիկանները՝ սալայատակի քարերով եւ գարեջուրի շիշերով:

Ցուցարարներու խումբ մը յաջողեցաւ խորտակել ոստիկանական շղթան եւ մտնել քաղաքապետարանէն ներս:

Նման ցոյցեր տեղի ունեցան նաեւ Քիլի, Շտուտկարտի եւ այլ քաղաքներու մէջ:

Այսօր նոր ցոյցեր կը սպասուին:

Անգործները կը շատնան

Գերմանիոյ մէջ վերջերս կրկին սկսած է շատնալ գործազուրկներու թիւը: Դեկտ. 11ին նպաստ ստացող ընտանիքի տէրերու թիւն էր 1,350,000 հոգի, ինչ որ կը համապատասխանէ 2,500,000 անգործներու:

*** Դեկտ. 9ին Անգլիոյ գործազուրկներու թիւն էր 1,300,500 նախորդ շաբթուընէ 6570 աւելի:

*** Նիւ Եորքէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Միացեալ Նահանգներու մէջ եւս անգործներու թիւը վրդովիչ համեմատութիւններ կը ստանայ: Նոյնպէս Քանատայի եւ Մանիթոպայի ու Սասքուչէվանի նահանգներուն մէջ մեծ անգործութիւն կը տիրէ:

«Իւմանիթէ»ի քայլը գոցելու համար

Համայնավար պաշտօնաթերթ «Իւմանիթէ»ի վարչական ժողովը որոշած է 2 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը հրապարակ հանել բացը գոցելու եւ պարտքերը վճարելու համար: Հրապարակ պիտի հանուին 25 ֆրանքնոց 80,000 պարտաթուղթեր՝ 100ին 6.50 տոկոսով, հատուցանելի 15 տարիէն 1/15ով, սկսեալ 1931 յունուար 31էն:

Ասկէ առաջ «Իւմանիթէ» հանգանակութեան ձեռնարկած եւ շուրջ մէկուկէս միլիոն հաւաքած էր՝ այս նպատակով:

Հ. Յ. Դ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

ՍԻՆ Թ'ԷԹԻԷՆ՝ ընկերական ժողով, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին:

ՌՕԱՆ՝ ընկերական ժողով, վաղը կիրակի առաւօտ, ժամը 10ին:

ՎԱԼԱՆՍ՝ կոմիտէի եւ ընկերական ժողով, վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին:

Ներկայ կ'ըլլայ կ. կ.ի ներկայացուցիչը:

ԸՆԿԵՐԱ - ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ - ՏՕՆԱՓԱՌ

կազմակերպուած ՏԷսինի կոմիտէին կողմէ, Նոր Տարուան եւ Ծնունդի առթիւ, վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 5ին Քափէ Ժարտէնի մէջ: կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները իրենց ընտանիքներով: երգ, արտասանութիւն, նուագ, եւայլն:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Ջաւարեան խումբը կը հրաւիրէ բոլոր ընկերներն ու համակիրները այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին ընկ. Նիկողոսեանի Ճաշարանը, տօնելու իր կազմութեան երկրորդ տարելիցը: երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ զրոյց:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Այսօր, Շաբաթ, ժամը 9ին

«ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ»

(Շարունակութիւն վիճաբանութեանց)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Վասպուրականի Հայրենակց. Միութեան, ի նպաստ Նաիր - էլ - Օմարի գաղթականութեան տեղափոխման Ֆոնտին:

Մարսիլիայի Դրամատիկ Ստուդիան՝ դեկավարութեամբ դերասան

Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

Այս գիշեր ժ.ը 8.30ին Salon Chapeի մէջ (84 Rue Chape)

կը ներկայացնէ Շիրվանզադէի «ԶԱՐՈԳԻՆ»

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ

SALLE HOCHE (8 Ave. Hoche)

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Ալֆորվիլի *Մարգիս Մինասեանն*էի ակումբի ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ զեկոյց ներկայացուցչական ժողովի մասին եւ ընտրութեան նոր վարչութեան:

ԳԱՒԱՌ

Մարսէյլի Ընկ. Դարօ խումբի ժողովը վաղը կիրակի ժամը 4ին ընկ. Զաւոյեանի խանութը: կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

Կըրնոպլըի Շրջ. կոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Կրընոպլի եւ Լանսէյի բոլոր ընկերները վաղը կիրակի Դեկտ. 22, ժամը 1.30ին ընկեր Կարապետի սրճարանը, Croix Rouge Խիտակարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Փոն տ'Օպնայի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Կորիւն եւ Անդրանիկ խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի ժամը 4ին Կոմիտէի գրադարանը: կարեւոր օրակարգ: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.

Պուլվար Օտտօի (Մարսէյլ) Վռամեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Շրայը եւ Մուրատ խումբերը վաղը կիր. ժամը 5ին սովորական հաւաքատեղին: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայ կ'ըլլայ Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ցաւօք կը հաղորդուի

Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՃԻՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

դառնաղէտ մահը՝ որ տեղի ունեցած է Դեկտեմբեր 16ին ժընեւի մէջ:

ցուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը տեղի կ'ունենայ 21 Դեկտեմբեր Շաբաթ առաւօտ ժամը 11ին, փարիզի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ:

Հանգուցեալին փափաքին համաձայն կը խնդրուի ծաղկեպսակ չղրկել:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ե. Ո. Մ. Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ցլորիայի մէջ: Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն:

Հ. Ե. Ո. Մ. Լիոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Fémina սինէմայի քովի սրճարանը, 122 Cours Lafayette: Օրակարգ՝ խիստ կարեւոր հարցեր:

ԳՐԱԿԱՆ Պանդոկ (Մարսէյլ).— Հանդիպում՝ վաղը կիրակի ժամը 3ին Brasserie de Chapitreի վերի սրահը: Նիւթ՝ *Համաստեղ*: Մուտքը ազատ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հայ Լեգէոնական միութեան ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին Bar de la Posteի ներքնասրահը: Ներկանեղու թիւը մեծամասնութիւն կը համարուի: Օրակարգ՝ ըսթացիկ հարցեր եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն:

Պ. ԼԱԶՕ Կ. Խաչիկեանէ կը խնդրուի իր հասցէն հաղորդել «ցառաջ»ի վարչութեան:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Մուրատ էքմէքճեան նոր եկած ցունաստանէն կը փնտռէ իր եղբայրը Գրիգոր էքմէքճեան եւ իր քեռայրը Յովհաննէս Մաւիլեան որոնք քանի մը ամիս առաջ կը բնակէին 13 Passage du Clos Bruneau, Paais (5e). Իմացնել՝ «ցառաջ»ի:

L'ANNEAU D'ANAHIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ

R. DASTARAC

13.50 Ֆր. փստի ծախք չկայ Դիմել՝ պալենց, 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e):

Ծանօթ: Գրատանս նոր գրացանկը ժամով տակ է:

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ Ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիներ | ամննալաւն ու ամանը | 2-1 Ֆրան

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռաթուառ: Ինքնամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հացագործ LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Téléphone-Trudaine 95.21

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

1000 +

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջրային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. միայն եւ կէսօր:

tailleur

A. BERBERIAN

24, RUE BERGERE

Tél.: Rev. 05-49

Paris

ODEON COLUMBIA

Տիեզերահռչակ *Գրամոֆոն* եւ *Օտէոն* վաճառանիշով ձայնասկներ, յուշարէն, Թուրքերէն փլաքներու ճոխ տեսակներ եւ *փորթաթիֆ* կրամաֆոններ: Եւրոպական եւ արեւելեան նպատակի ղեկներու ճոխ մեծերք ժամանակ գիներով կը գտնուին

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆԳԱՐԱՎԱՃԱՌԱՍԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

150 Rue Moncey, LYON

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ հիւանդութիւնները:

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8: կ. բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս, որ 35 ՐԻՒ ՄՒՐԻՒՆ, փոխադրուած եւ նոր գտնած խանութս, 20 ԱՎԶՆԻ ՔԱՄԻՅԻ փէլթան, Մարսէյլ: Մէկ անգամ այցելելով, պիտի շահիք եւ գոհ պիտի մնաք:

ԱՊԱՌԻԿ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

Ֆրանսահայ աշխատաւորներուն եւ խանութպաններուն

ՊԱՐԶ ԵՐԿՏՈՂ ՄԸ՝

գրկեցէ՛ք մեզ, յայտնելով ձեր հասցէն եւ վարը յիշուած քաթալօկներուն թիւերը, գանոնք կը ստանաք ՁՐԻ:

ՔԱՌ.թիւ 1—Մահճակալներ, 2—ամէն տեսակ կարասիներ, 3—խոհանոցի սպասներ, 4—կարի մեքենաներ, 5—երեխաներու կառքեր, 6—ֆոնոկրաֆներ, 7—վառարաններ, օճախներ, 8—հեծելանիւներ, 9—ղգեստեղէն, 10—երաժշտ. գործիքներ:

Այս քաթալօկներէն ձեր ընտրած առարկաները, ձեզ կը ղրկուին ԱՒՐԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ, 6էն 15 ամիս ճամբու ծախքը մեր վրայ կը ղրկուին ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ նաեւ Ֆրանսայի բոլոր հայաշատ կեդրոններու մէջ (բացի Մարսէյլէն) իրենց պարապ ժամերը օգտագործել փափաքող երիտասարդ գործակալներ:

Մանրամասն պայմաններու համար, գրեցէ՛ք մեզ՝

G. Badouhassian, 16 Bld. des Italiens. Marseille.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՍՈՒՆ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱԿԱՐՕՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ

ծանօթ է

DORK

կօշիկի վաճառատունը

46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON

Պերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԹԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»		»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵԻՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն

Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
22
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1929
22 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1143

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԸՍՄԷԹ ՓԱՇԱՅԻ ԱՀԱԶԱՆԳԸ

Երէկ հրատարակեցինք Թուրքիոյ վարչապետ Ըսմէթ փաշայի յայտարարութիւնները Թուրքիոյ տնտեսական տագնապին եւ էնկիւրիի կառավարութեան առաջադրութեանց մասին:

Թուրք վարչապետը երեք գլխաւոր պատճառ ցոյց կուտայ տնտեսական տագնապին: Ա. Դուրսէն շատ ապրանք գնուած է. Բ. երկիրը կառավարուած է բաց պլուտճէով. Գ. Քանի մը տարի անբերրի մնացած է երկիրը:

Ահիկա՝ ընդհանուր տագնապը բացատրելու համար:

Գալով Թրքական դրամի անկումին, որ վերջին շաբաթներուն աննախընթաց համեմատութիւններ առաւ, Ըսմէթ փաշա հետեւեալ բացատրութիւնները կուտայ. Ա. Թուրքիա սկսած է վճարել իր պարտքերը. Բ. Մաքսային նոր սակացոյցի առթիւ վաճառականները մեծաքանակ ապրանք ներածած են: Գ. Ժողովուրդը խուճապի մատնուելով, սկսած է ձեռքէ հանել Թրքական դրամները: Ու կը թուէ կարգ մը միջոցներ, զորս ձեռք պիտի առնէ կառավարութիւնը՝ դարման տանելու համար այս կացութեան: Ըսենք երկու բառով որ այդ միջոցներուն գլխաւորներն են՝ 1. պետական դրամատան մը հիմնումը, 2. պետութեան եւ ժողովուրդին խնայողութիւնը՝ դուրսէն ապրանք չներածելու ձեւով:

Թուրքիոյ վարիչին յայտարարութիւնները այլեւս որեւէ կասկած չեն ձգեր, որ Թուրքիա հասած է անդունդին եզրը եւ անզգոյնը, զոր կը հնչեցնէ այսօր, սահմանուած է զայն փրկելու անխուսափելի վտանգէ մը:

«Ձեռնարկած ենք շարժման մէջ դնել պետական բոլոր ուժերը, որպէսզի ֆայրենակիցները գիտակցութեան գան եւ ազգային տնտեսութիւնը փրկուի:»

Այսպէս կը պատգամէ Ըսմէթ փաշա, որ քիչ յետոյ կ'աւելցնէ.

«Գիտեմ թէ մեր ձեռնարկած գործը դժուար է, բայց ինչպէս մարզիկ մը, որ դժուար գործերէն կ'ախորժի, մեր ազգն ալ կը պատրաստ կենդանի գործեր կարգադրելէ ֆաճոյք առնող ոգիով:»

Թէ ո՛ր աստիճան ուժ կը ներկայացնէ այդ ոգին՝ խնդրական է: Թուրքը՝ շնորհիւ իր զինուորական - առեւտրական կազմութեանց եւ մանաւանդ զանազան «դաշնակից»ներու աջակցութեան, յաջողեցաւ վերստանալ իր անկախութիւնը: Սակայն տնտեսական ճակատը չի նմանիր զինուորական ռազմաճակատի: Անիկա բոլորովին ուրիշ բան է եւ կապ չունի բիրտ ուժի կամ առեւտրական կարողութեանց հետ: Այդ ճակատին վրայ կործանած են բազմաթիւ պետութիւններ կամ տարուկ դարձած՝ աւելի հարուստին եւ զօրաւորին:

Այս ուղղութեամբ հարուստ է Թուրքիոյ պատմութիւնը: Միայն յիշելու համար ժամանակակից շրջանը, բսենք թէ Ղրիմի պատերազմէն ի վեր (1854—55) Օսմանեան կայսրութիւնը ինկած է եւրոպայի տնտեսական լուծին տակ՝ անկարող ըլլալով ինքն իրեն կառավարել երկրին ելեւմուտքը: Շուրջ 75 տարիէ ի վեր Օսմանեան Հանրային Պարտքի վարչութիւնը իր թաթը դրած է Թուրքիոյ սրտին վրայ՝ քամելով յաւէտի ամէնէն կենսական աղբիւրները:

Պատերազմական անհաշիւ ծախքեր, սուլթաններու անձերէ եւ անպատասխանատու մսխումներ, պետական վարիչներու տգիտութիւն՝ Օսմանեան կայսրութիւնը ամէն ժամանակ ենթակայ են տնտեսական տագնապի, հետզհետէ տանելով զայն ջնջումի քայքայումի:

Նոր Թուրքիոյ վարիչները քաղաքական անկախութեան գիտակցութեամբ մը կը ձգտէին ձեռք բերել նաեւ տնտեսական անկախութիւն, թօթափելով ամէն ինչ որ օտար տիրապետութիւնը կը յիշեցնէր:

Հանրային Պարտքի վարչութեան ջնջումը, Անատոլուի երկաթուղիի գնումը, պետական դրամատուն հիմնելու գաղափարը, այլ կարգադրութիւնները կը ձգտէին այդ ծրագրի իրագործման:

Եւ սակայն ահա՛ կը հասնի հարուածը՝ ուժգին բայց ոչ անակնկալ: Տնտեսագիտութիւնը իր օրէնքներն ունի, ու կարելի չէ թեթեւօրէն խաղալ անոնց հետ: Տարիներէ ի վեր յամր յաջողացած թափով կը պատրաստուէր այն տագնապը, որ այսօր ահազանգ հնչեցնել կուտայ, մոլեռանդ կոյրերու աչքերը կը բանայ եւ կը ստիպէ այլասերժ ազգայնականները՝ աչք բանալ օտար դրամագլուխին:

Որովհետեւ, թէեւ վարչապետը չըսեր, բայց իր պաշտօնական ու անպաշտօն բերանները, «Միլլիյէթ»ներն ու «Ճիւմհուրիյէթ»ները սկսած են իրենց խմբագրական սիւնակներէն շեշտել, Թուրքիա օտար դրամագլուխ ներմուծելու անհրաժեշտութիւնը:

Արդէն էնկիւրիի հասած են Օսմանեան Պանքալի ֆրանսացի անգլիացի տնօրէնները, որոնց նիւթական աջակցութեան կարօտի քէմալական Թուրքիան՝ իր ազգային պետական բանամատուները հիմնելու համար: Ըսմէթ փաշա ի զո՛ւր կը պոռայ թէ այդ դրամատունը պիտի հիմնուի «ազգային դրամով»: Մո՛րն է այդ «ազգային դրամը»: Ամբողջ Թուրքիոյ մէջ քաղաքներուն դրուած է 148 միլիոն թրքական ոսկի, մինչ քէմալական Թուրքիան իսկական ժառանգորդն է օսմանեան կայսրութեան:

Հ. Ս.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պ. Ամի կը ներկայացնէ տեղեկագիրը

Դատական ինքնութեան տնօրէն Պ. Ամի ուրբաթ օր հաղորդեց հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆոսի թէ՝ վերջապէս շաբաթ օր (երէկ) պիտի ներկայացնէ իր տեղեկագիրը Ալմազեանի խանութէն գտնուած արեան հետքերուն եւ զանազան առարկաներու մասին:

Ամիի տեղեկագիրը կը բաղկանայ մեքենագրուած 100 մեծաղիր էջերէ: Մինչեւ Թերեւս ժամուը դրուիլը, յայտնի չէր տեղեկագրին պարունակութիւնը, միայն կ'ենթադրուէր թէ Ամի ծանր ամբաստանութեան տակ կ'առնէ Ալմազեանը:

Պ. Մաթիֆոս երէկ կէսօրէն վերջ ժամը 4ին պիտի լսէր Ալմազեանը, իր պաշտպան փաստաբանին՝ ժան-Շառլ Լըկրանի ներկայութեան: Այս նոր հարցաքննութիւնը կը վերաբերի կարգ մը մանրամասնութեանց եւ կապ չունի Ամիի տեղեկագրին հետ: Այդ մասին պիտի զբաղի եզրքէն:

Շուտով յայտնի պիտի ըլլայ թէ Ալմազեան ամբաստանիչ տեսանին առջեւ պիտի ղրկուի՞ թէ ազատ պիտի արձակուի:

Ռուսիոյ հալածանքներուն դէմ

Լոնտոնի Ալպէրթ Հօլին մէջ մեծ ցոյց մը տեղի ունեցաւ՝ նախագահութեամբ Կլասկօի կոմսին՝ բողոքելու համար խորհրդային Ռուսիոյ մէջ ներկայիս կատարուած հալածանքներուն դէմ:

Բացէ ի բաց յայտարարելէ յետոյ թէ այս ցոյցը որեւէ քաղաքական նպատակ չունի, նախկին ներքին նախարար լորտ Պրէտֆորտ առաջարկեց բանաձեւ մը, որով կը բողոքուի այդ սիստեմատիկ հալածանքներուն դէմ եւ կը պահանջուի ամբողջ աշխարհի քրիստոնեաներէն՝ անդադար աշխատիլ ի նպաստ Ռուսիոյ մէջ կրօնական ազատութեան: Բանաձեւը նոյնպէս կը հրաւիրէ անգլիական կառավարութիւնը խիստ նկատողութիւններ ընել խորհրդային կառավարութեան՝ վերջ դնելու համար այս հալածանքներուն եւ կը պահանջէ որ այդ բողոքագրէն օրինակներ ղրկուին բոլոր քաղաքակիրթ կառավարութեանց պետերուն:

Բանաձեւին հեղինակը՝ լորտ Պրէյնթֆորտ ըսաւ.

— Իրաւունք չունինք միջամտելու օտար երկրի մը քաղաքանութեան կամ ներքին գործերուն մէջ, սակայն մեր պարտականութիւնն է այդ միջամտութիւնն ընել, երբ խնդիրը քրիստոնեայ ժարդերու եւ կիներու ֆալածանքին եւ մարտիրոսութեան մասին է: Հռոմէական կայսրութեան օրերէն ի վեր երբեք այսքան չէին ֆալածուած քրիստոնեաները որքան ներկայիս Ռուսիոյ մէջ: Խորհրդային ներքին գործավարը պատերազմ յայտարարած է Ս. Գիրքին դէմ, սակայն քրիստոնեաները ֆաւատացած են թէ անիկա չպիտի յաջողի ֆոն՝ ուր վոլթէը եւ բոլոր եւրոպացի անաստուածները ձախողած են իրմէ առաջ:

Անաստղուի քեկորներուն համար

Բարեգործականը ստացած ըլլալով իր սպասած «ճշգրիտ տեղեկութիւնները», ներքին հանգանակութեան ձեռնարկած եւ 200 ստերլին ղրկած է դեկտ. 19ին: Հանգանակիչ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի նախագահութեամբ Պ. Գաբրիէլ Նորատունկեանի: Այս առթիւ Պ. Պօղոս Նուպար նուիրած է 20,000 ֆրանք, Զարեհ պէյ 3000. Պ. Պօղոս Էմմէրեան 5000 եւ ուրիշներ՝ հազարական: Բարեգործականի եգիպտոսի մասնաճիւղէն պատուիրակ մը ղրկուած է Հալէպ, տարագրեալներուն կացութիւնը ուսումնասիրելու համար: Պատուիրակը մէկ երկու օր մնալէ յետոյ Գահիրէ վերադարձած է:

Հրեաներու Ազգային Տունը

«Թայմզ» կը հրատարակէ նամակ մը, որուն տակ ստորագրած են Պալֆուրը, Լոյտ ֆորճ եւ Սմըթ: Նամակին մէջ կ'ըսուի.

—Իրրեւ անդամներ պատերազմի դահլիճին, որ պատասխանատու է 12 տարի առաջուան Պալֆուրի յայտարարութեան եւ անոր նախատեսած Հրէական Ազգային Տան համար, խոր անձկութեամբ կը դիտենք Պաղեստինի ներկայ վիճակը: Ցայտնի կ'երեւայ որ աշխատանքը որուն ձեռնարկած էր Մեծն Բրիտանիա պատերազմէն վերջ, չի յառաջանար զոհացուցիչ կերպով: Այս պայմաններուն մէջ, կ'ուզենք պնդել կառավարութեան մօտ որպէսզի անուանէ հեղինակաւոր յանձնաժողով մը՝ պաշտօն ունենալով քննութիւն կատարել հոգատարութեան ամբողջ գործունէութեան վրայ: Այսպիսի յանձնաժողով մը ազդարարութիւն մը պիտի ըլլայ աշխարհի թէ Մեծն Բրիտանիա չէ թերացած պարտականութեան մը մէջ, որուն կապուած է իր պատիւը, ատիկա միաժամանակ պիտի ըլլայ ապահովութիւն մը Հրեաներուն, ինչպէս նաեւ Արաբներուն համար թէ՝ ներկայ վարչաձեւին մէջ երեւան հանուած բոլոր թերութիւնները պիտի դարմանուին:

Արաբ լրագրող մը ձերբակալուած

Հայֆայի արաբերէն «Անասըր» թերթի տնօրէն Զաքա ձերբակալուեցաւ՝ հակահրէական շարժում գրգռելու ամբաստանութեան տակ:

Թուրքիոյ Ազգային Դրամատունը

Թուրք կառավարութիւնը սկսած է լրջօրէն զբաղիլ պետական դրամատուն հիմնելու գործով: Էնկիւրիի հասած են Օսմանեան Պանքայի տնօրէնները Պէլլէ եւ Քորպիէ տը Փոնեւատորէս, ընկերակցութեամբ փոխ-տնօրէն Բիտի: Ասոնք առաջին տեսակցութիւն մը ունեցած են արդէն ելմտական գործավարին հետ եւ յայտնած անոր թէ՝ կը փափաքին գործակցիլ կառավարութեան հետ՝ պետական դրամատուն մը ստեղծելու համար: Երկրորդ տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենար երէկ:

Ռումելիի երկաթուղիները

Դեկտ. 19ին Պոլսոյ մէջ տեղի ունեցաւ Ռումելիի երկաթուղիներու բաժնետէրերու ընդհ. ժողովը: 1928 դեկտ. 31ին Թուրքիոյ ժառանգորդ պալքանեան պետութիւններէն գանձուած էր 8 միլիոն զուիցերական ֆրանք, ի հաշիւ հատուցումներու, հաժաձայն երկաթուղիի ընկերութեան եւ պետութեանց միջեւ կնքուած պայմանագրութեանց: Որոշուեցաւ իբրաքանչիւր բաժնեթուղթի (action) համար 400ական զուիցերական ֆրանք վճարել այս գումարէն:

Նախագահը յայտարարեց թէ դեռ չգանձուած հատուցումներու հաշուէն յաւելուածական բաշխումներ կամ նոր յատկացումներ պիտի կատարուին:

Անգլիա եւ Ռուսիա

Լոնտոնի խորհրդային դեսպան Սոկոլնիկով իր յանձնարարագրերը ներկայացուց Անգլիոյ գահաժառանգ իշխանին, թագաւորի հիւանդութեան պատճառաւ: Ունկնդրութիւնը տեւեց տասը վայրկեան միայն:

Այս արարողութենէն յետոյ Սոկոլնիկով գնաց արտաքին նախարարութիւն, ուր ունեցաւ իր առաջին պաշտօնական տեսակցութիւնը նախարար Չէնտըրսընի հետ: Այդ խօսակցութեան ընթացքին փոխանակուեցան պրոպագանդի վերաբերեալ ծանուցագիրները:

Մամուլին հաղորդուած յայտարարութեան մը մէջ, դեսպան Սոկոլնիկով կ'ըսէ.

— Մտադիր ենք, ուղղամտօրէն գործադրել այն բոլոր յանձնառութիւնները զորս ստորագրած ենք քիչ որ ալբլլան անոնք սակայն միեւնոյն ժամանակ, կը յուսանք թէ այն ազգերը որոնք բարեկամական յարաբերութիւններ կը մշակեն մեզի հետ՝ նկատի պիտի ունենան մեր քաղաքական եւ տնտեսական դրութեան հիմը, որ անփոփոխելի է: Խորհրդային միութեան եւ Անգլիոյ միջեւ դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատումը անշուշտ հետեւանք է տնտեսական եւ քաղաքական առողջ պահանջներու: Կը յուսամ թէ յարաբերութեանց վերսկսումը եւ անոնց մօտակայ ամրապնդումը նպաստաւոր արդիւնքներ պիտի տան յառաջիկայ տարի:

Գործազուրկներու շարժումը Գերմանիոյ մէջ

Գերմանիոյ գործազուրկներու բողոքի շարժումները սկսան լուրջ ֆամեմատութիւններ առնել: Քոլոնիոյ եւ Տրէզտէնի մէջ եւս ցոյցեր եւ ֆեծեծել ոստիկանութեան ֆետ ընդհարումներ տեղի ունեցան:

Պերլինի մէջ կառավարութիւնը միջամտեց եւ մայրաքաղաքին ելմտական դիկտատոր նշանակեց փոխ-քաղաքապետ Շոլցը՝ արգիլելու ֆամար քաղաքապետութիւնը՝ որ ծնունդի առթիւ 1,500,000 տոլարի նուիրատուութիւն մը ընէ անգործներուն: Պերլինի քաղաքապետական ժողովը արդէն քուէարկած է այս գումարը, սակայն Շոլց իրաւունք պիտի ունենայ իր վէթոն դնելու այս որոշումին դէմ:

Եթէ կառավարութիւնը արգիլէ ծնունդի առթիւ 1,500,000 տո, լարի բաշխումը Պերլինի 600.000 անգործներուն (մարդ գլուխ 2,50 տոլար), ֆամայնավարներն ու ազգայնական ընկերվարականները որոշած են կազմակերպել բողոքի մեծ ցոյց մը: Ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է: Քաղաքապետարանը ֆինգ շարք ոստիկանական շղթայի տակ առնուած է:

Քոլոնիոյ մէջ ուրբաթ կէսօրին գործազուրկները խորտակեցին ոստիկանական քանի մը շղթաներ եւ ուղղուեցան դէպի քաղաքի բարօրութեան վարչութեան շէնքը, զոր քարկոծեցին քարերով, փայտի կտորներով եւ իրենց ձեռքն ինկած ամէն բանով: Բոլոր ապակիները ջարդ ու փշուր եղան: Ամբոխը յետոյ այնքան կատեցաւ որ սկսաւ յարձակիլ անցնող ինքնաշարժներու վրայ: Քանի մը կառքեր շրջեցին եւ մէջինները ֆեծեցին: Շեծեալ ոստիկանները փութացին դէպքին վայրը եւ բուռն յարձակումէ մը յետոյ, յաջողեցան ցուցարարները քշել քովնտի փողոցներու մէջ:

Էմիլ Լուպէ մեռաւ

Մոնթէլիմարի մէջ առջի գիշեր մեռաւ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախկին նախագահ Էմիլ Լուպէ: 91 տարեկան էր:

Լուպէ կը պատկանէր Ֆրանսացի պետական մարդոց այն սերունդին, որ քաղաքական կեանքի մէջ նետուած ըլլալով կայսրութեան անկումին յաջորդող շրջանին, բուռն պայքար մղած են միապետութեան վերահաստատումը արգիլելու եւ Հանրապետութիւնը ամրացնելու համար: Լուպէ քաղաքական կեանքի մէջ մտաւ մարշալ Մաք-Մահոնի օրով: 1876ին երեսփոխան ընտրուեցաւ, 1885ին ծերակուտական, յետոյ նախարար, 1892ին՝ վարչապետ եւ ներքին նախարար, 1896ին՝ ծերակոյտի նախագահ: 1899-1906՝ Հանրապետութեան նախագահ: Իր օրով ներքին եւ արտաքին քաղաքական կարեւոր դէպքեր պատահեցան: 1902ին փոխադարձ այցելութեան գնաց Ռուսիոյ Նիքոլա Բ. ցարին եւ 1902ին Քրոնշթատի մէջ տեսակցութեան մը ընթացքին հիմը դրաւ ֆրանքեւռուս զինակցութեան: Իրեն յաջորդեց Արման Ֆալիէր: 25 տարիէ ի վեր քաղաքական կեանքէ քաշուած էր:

Թուրքիոյ ռուխ ազգային ընկերի

Էնկիւրի, 21 դեկտ.— Վարչապետ Ըսմէթ փաշա երէկ էնկիւրիի իր ապարանքին մէջ ընդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, անոնց ֆրամցուց ոչ թէ աւանդական սուրճը, այլ Թմբի (ըխլամուր): Ըսմէթ ըսաւ թէ այսուհետեւ այդ «խոնարհի ըմպելի»ն պիտի բունէ սուրճին տեղը՝ իբրեւ ազգային ըմպելի, որպէս զի մեծ չափով կարելի ըլլայ պակսեցնել ներածումը եւ դարման դնել տնտեսական տագնապին:

ԸՆԹԵՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏԸ

ՄԵՔ ՉԵՐՄՈՒՍԻ, ՉԵՐՄՈՒՍԻ ՄԵՔ...

Գիտես Նիկոլքի դուռը շրշա-
ցրեց, ներս մտա։ Նիկոլքի հայրը
հիվանդ էր, մահճակալին պառկած
էր, ես ներս մտնելիս նա ինձ ոչ
մի ուշադրություն չդարձրեց, ան-
շարժ պառկած էր։ Ֆեղ տեղը ան-
ցավ, նրա կողքին նստեցի։ Նիկոլ-
քի մայրը, ախ, ինչ լավ կին է,
ինչպես ամեն անգամ, այնպես էլ
այս անգամ ինձ ջերմ ընդունեց։
Ֆեղ տեղը ինձ հարցրեց, թե ինչ
եմ ուզում, ես էլ պատասխանե-
ցի, որ ուզում եմ Նիկոլքի հետ
խոսել։ Ֆեղ տեղը ասաց, որ Նի-
կոլքը ներքևում է, ինչ-որ բան
է գնում։ Ես ներքև իջա, Նիկոլքը
ինձ տեսավ, ուրախացավ, ինձ
հետ ձեռք տվեց, ասաց, որ ինքը
ուզում էր ինձ մոտ գալ, բայց
ժամանակ չուներ։ Ես ասացի, որ
ինքս եկա, որովհետև ուզում էի
նրա հետ խոսել։ Նիկոլքը ասաց,
որ ինքն էլ ուզում է ինձ հետ
խոսել, ուստի ես ասացի, որ ինչ-
պես ինքն է ուզում, այնպես էլ
անի։ Նիկոլքը ասաց, որ ինքը
ուզում է ինձ հետ գնալ ֆեղ տե-
ղը, որովհետև ինքն էլ ֆեղ տեղ
է գնում։ Ես ասացի, որ ինչպես
ինքն է ուզում, այնպես էլ անի։
Նիկոլքը ասաց, որ ինքը ուզում
է ինձ հետ գնալ ֆեղ տեղը, որով-
հետև ինքն էլ ֆեղ տեղ է գնում։
Ես ասացի, որ ինչպես ինքն է ու-
զում, այնպես էլ անի։ Նիկոլքը
ասաց, որ ինքը ուզում է ինձ հետ
գնալ ֆեղ տեղը, որովհետև ինքն
էլ ֆեղ տեղ է գնում։ Ես ասացի,
որ ինչպես ինքն է ուզում, այնպես
էլ անի։ Նիկոլքը ասաց, որ ինքը
ուզում է ինձ հետ գնալ ֆեղ տե-
ղը, որովհետև ինքն էլ ֆեղ տեղ
է գնում։ Ես ասացի, որ ինչպես
ինքն է ուզում, այնպես էլ անի։
Նիկոլքը ասաց, որ ինքը ուզում
է ինձ հետ գնալ ֆեղ տեղը, որով-
հետև ինքն էլ ֆեղ տեղ է գնում։
Ես ասացի, որ ինչպես ինքն է ու-
զում, այնպես էլ անի։ Նիկոլքը
ասաց, որ ինքը ուզում է ինձ հետ
գնալ ֆեղ տեղը, որովհետև ինքն
էլ ֆեղ տեղ է գնում։ Ես ասացի,
որ ինչպես ինքն է ուզում, այնպես
էլ անի։ Նիկոլքը ասաց, որ ինքը
ուզում է ինձ հետ գնալ ֆեղ տե-
ղը, որովհետև ինքն էլ ֆեղ տեղ
է գնում։ Ես ասացի, որ ինչպես
ինքն է ուզում, այնպես էլ անի։
Նիկոլքը ասաց, որ ինքը ուզում

«Մեր բլուս բանն բանտնեցի՞ն
Մ՚ինգ ալեղն սկսա...»

— Ընդհա՛տ որ նամոտառ-
ներ ես, ինչպե՞ս ալ ինձ
ձերբակալեցին, որ ամ-
բաստանեմ ինձ, թե ես
ինծի համար կ՚աշխատ-
եի, որ ուրիշ մարդ մը
նամոտ չըլլայ, որ ինծի
պես տառապի, որ ես
ինչ կրեցի, ուրիշ ոչ ոք
նամոտ ըլլայ անոնց
ձեռքը ինկած ատենը...
Ես ալ ինչ ըրի, որ ինծի
ձերբակալեցին, ոչ մէկ
բան, ոչ մէկ գործ, ոչ
մէկ խօսք, որ ինծի հա-
մար ձերբակալութեան
պատճառ ըլլար, ոչ ոք
կրնայ ինծի դէմ վկայու-
թիւն տալ, ոչ ոք կրնայ
ինծի դէմ ամբաստանել,
ես

Հ. Յ. Դ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

ՈՕԱՆ՝ ընկերական ժողով, այսօր կիրակի առաւօտ, ժամը 10ին։

ՎԱՂԱՆՄ՝ կոմիտէի եւ ընկերական ժողով, այսօր կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին։

ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱ՝ կոմիտէի և ընկերական ժողով, այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին։

ՐԸՆԱԺ՝ խմբական ժողով, այս Չորեքշաբթի օր։

Ներկայ կ'ըլլայ Կ. Կ.ի ներկայացուցիչը։

Լիոնի եւ շրջանի հայեր

քացուած է

DORK

կօշիկի վաճառատունը

46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON

Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻՋԻ Կ. ԽԱՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻՋԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Իսկ կիրակի օրերը միայն ժամադրութեամբ

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒԼԻՍ)

Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծուբ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Գոմիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամուսնութիւն եւ ժառանգուծուժ։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

ՕՐ. ԱՆԺԵԼ ՏԷՅԻՐՄԷՆՃԵԱՆ

եւ

ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՌԱԻԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Անկիէն Առնուվիլ

22 Դեկտ. 1929

L'ANNEAU D'ANAHIT

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆԴՐՈՆ

R. DASTARAC

13.50 Ֆր. փոստի ծախք չկայ

Դիմել՝ պալենց, 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e)։

Ծանօթ։ Գրատանս նոր գրացանկը ժամով տակ է։

Դիմել՝ ԱՐԱՊԵԱՆԻ

13 Bld. Edgar-Quinet

Colombes, (Seine):

Գին 1 տոլար կամ 25 Ֆրանք

Cirque de Paris | Էջոլ Միլիթէր | ամենալաւն ու աժանը | 2-1 | ֆրան

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտով գարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախիզ.) եւ վարսի։ Մասն. լապօռատորեան։ Ախզամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

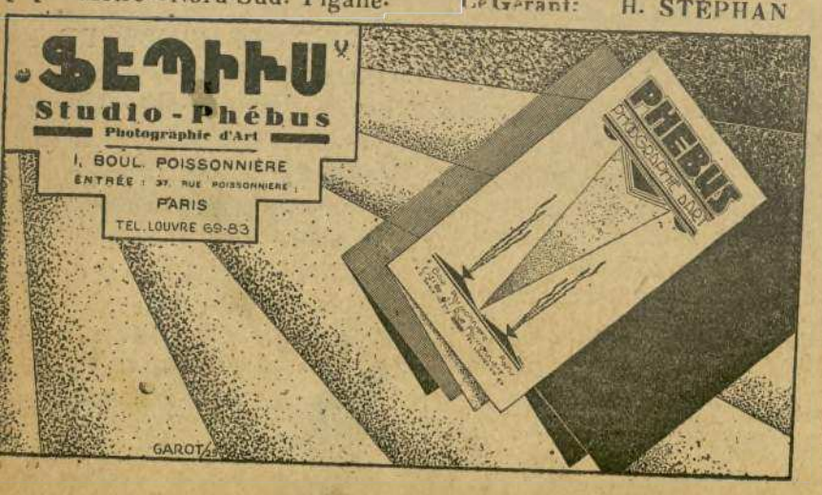

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Շբ.էն։ 62 Ruede la Rochefoucauld բակին խորը, Բ. յարկ, ալ կողմ. Métro և Nord-Sud: Pigalle.

1000 +

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ **ՁԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ**

ՑՈՒՆԱԿԱՆ *կօշիկի գործարանը*

18 Rue MONCEY, 18 Lyon

Փլաս տիւ Փոնի ժօա

Հայերու համար հարիւրին 20 զեղչ

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւններ

Կը կատարէ ծննդաբերութիւններ

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)

Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով։

ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ։

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30։

Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամուէյ 5 եւ 26, Օթոպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ՄԱՏԹԷՈՍ ՃԻԼՊԻՐԵԱՆ

Կը ստանձնէ ձիի եւ նոր ամէն տեսակ ապահովագրական գործեր (*Հրդեհի, կեանքի եւ Արկածներու*), ինչպէս նաեւ առեւտրականներու տուժարներու կարգադրութիւն, իղոերու եւ տուներու գնում եւ վաճառում, կալուածներու վրայ փոխառութիւն եւ նմանօրինակ յանձնառութիւններ։

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ։

36, Rue de Bellefond, PARIS (IX)

ÉTS "TOUT POUR LE CONFORT"

26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-44

CHAUFFAGE CENTRAL

ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE ingénieur E. T. P.)

Կը ստանձնէ շօֆաժ սանթրալի, սալ տը պէներու եւ տաք ջուրի վառեղուիներ

ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

Մեր միջոցաւ կառարեցէք նաեւ ձեր սալամանտրներու եւ խոշանոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ։ Միեւնոյն Տան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւն. — կանխիկ եւ ապառիկ։

ՏՕՔԹ. Յ. ՔԻԹԻՒՔԵԱՆ

30 Ave. de Bellevue, CHAVILLE (S. et O.)

Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կառ Մոնփարնասէն

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւնները

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու հականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՎԱՅԵԼՈՒՅՔ ՀԱՅՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԿԱՐ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով

Մաքուր եւ խնամուած կար

119 Rue Pelleport, Paris (20e) (*Rue Belleville-ի կից*)

Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56

ՀԱՑԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ MAISON JOLIVET

17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges-ի անկիւնը)

Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24.83

ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՈՒԿ

Երբ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հացի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET հացերը։

Ուտելիք խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր։

Փարիզի մէջ ապապրանքները կը յանձնուին բնակարան

Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւններ։ Ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ *Մորթի հիւանդութեանց։* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկրի, ջղային,* Արեան հիւանդութիւններ եւ ջօդացաւ։ Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

---

tailleur

A. BERBERIAN

24, RUE BERGERE

Tél.: Prov: 05-49 Paris

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET **V. YARJANIAN**

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով Ֆրանսացի Հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Ազիական դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ *ՓՐԱՆՍԱ* մնալու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (*Աշխատավիթ*)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Խորհրդակցութիւնները ձրի են։

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ODEON **COLUMBIA**

Տիեզերահռչակ *Ռոլոժպիա* եւ *Օաէռն* վաճառանիշով հայերէն, յունարէն, Թուրքերէն փլաքներու ճոխ տեսակներ եւ *փորթաթիվ* կրամաֆոններ։ Եւրոպական եւ արեւելեան նպաստ. րեղէններու ճոխ մեծերք աժան գիներով կը գտնուին

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

150 Rue Moncey, LYON

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

ԱՐԱՐԱՏ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29 Man.

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՆԵՐԱԾՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄ

Ձոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպարեղէններ, գիները անվրցելի. ապրանքներու անմիջական եւ խնամեալ յանձնում

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ԿՐ ՄՆԱՔ

Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)

18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97

Իրաւագէտ-խորհրդատու ցէֆանս օթոմօպիլ է սբօրթիվ եւ միլիթիւէլ միլիթէր Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ ընասուց իաուցուժը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ պղերսագրերը եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ։

FUMISTE-COUVREUR

PLOMBIER

Կը ստանձնէ կապարի եւ գինկի ամէն տեսակ գործեր, մասնաւորաբար ջուրի խողովակներու գետեղում եւ նորոգութիւն։ Դիմել նամակով՝

A. TATOULIAN

12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. STÉPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
24
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1929
24 DÉCEMBRE 1929

ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1144

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ծիլեր որ կը ծաղկին

Իրենք իրենց գլխուն, բայց միշտ հանրօգուտ նպատակի մը նուիրուած աշխատանքներ կը կատարեն Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութիւնները, Մարսէյլի, Աթէնքի եւ Պէյրութի մէջ։

Մենք պարբերաբար տեղեկութիւններ հրատարակած ենք այդ աշխատանքներու մասին, բայց շատ չէ այս երկու սիւնակն ալ նուիրել անոնց։ Գոնէ իբրեւ արդար գնահատում մը որ կը տեւէ հակառակ բոլոր խոչընդոտներուն։ Այլ մանաւանդ հակառակ բազմապիսի թակարդներու եւ խայծերու։

Ինչ որ առանձնապէս կը յատկանշէ այս միութիւնները, դարգացման բուռն տենչէն յետոյ, ազատութեան եւ հայրենիքի գարափարն է։ Թանկագին առաքինութիւն մը՝ մեր օրերուն համար։ Եւ այս պողոտաններուն վրայ։

Մեր պատանիները իրենք զիրենք համարելով տեսակ մը վեհատեսներ, կը ձգտին կայծեր հաւաքել եւ կրակ ամբարել։ Վառ պահել կրակը՝ հայրենիքին, հայ ժողովուրդին համար։ Անշուշտ ներշնչուելով Հ. Յ. Դաշնակցութենէն, որուն ուխտաւորներն են։ Վաղուան զինուորները։

Այս գիծը միշտ աչքի կը զարնէ անոնց բոլոր շարժուձեւերուն մէջ, դասախօսութիւններէն մինչեւ հանդէսները։ Մինչեւ գիրքերն ու արտասանութիւնները։

Մեր օրերուն համար առաքինութիւն մըն է այս ձգտումը, ինչպէս ըսինք։ Անշուշտ պայմանաւ որ չդառնայ միակողմանի ոլորտիւն մը։ Այս տարիքին մէջ, մեր տղաքը յատկապէս պէտք ունին մտքի առոյգ եւ ներդաշնակ զարգացման մը, ժանաւանդ իրբեւ նորագոյն սերունդ։

«Յառաջ»ի ընթերցողները բաւական բան գիտեն Մարսէյլի Պատ. Միութեան մասին, որ լուռ ու մունջ կը գործէ իր գրասրանին մէջ, սրճարանի մը անկիւնը։ (Ո՛ր միութիւնը կծուած չէ սրճարանի մը անկիւնը, մանաւանդպէս փարիզի մէջ...)։ Միութիւնը պարբերաբար կը կազմակերպէ դասախօսութիւններ։ Երկու տարուան միջոցին հաւաքած է մօտ 700 հատոր գիրք, տրամադրելի՝ բոլորին համար։ Մէկ խօսքով, կազմած է տաքուկ վառարան մը, լրացնելով անհրաժեշտ պահանջ մը։

Նոյնքան եռանդով կը գործէ, նաեւ, Աթէնքի Պատ. Միութիւնը, միշտ միեւնոյն առաջադրութիւններով։ Եւ Թերեւս աւելի դժուարին պայմաններու մէջ։ Այսօր հրատարակած ենք նկարագրութիւնը հանդէսի մը, որ բացորոշ գաղափար կուտայ այդ խոնարհ գաղութի մեր կրակոտ պատանիներու եռանդին եւ մանաւանդ ուղեգծին վրայ։

Սակայն, ամէնէն բազմանդամ Պատանեկան Միութիւնները կը գտնուին Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ,— երկու շրջաններ որոնք ուրիշ տեսակէտով ալ կը ներկայացնեն գործունէութեան լայն գետին։ Այստեղ ալ մէկ է նպատակը,— աստիճանաբար վարժուիլ չարքաշութեան եւ գաղափարական կեանքի, թրծուիլ, եփիլ վաղուան համար։ Հայրենիքի եւ ժողովուրդի բարիքին համար։

Պատանիները, առաւելապէս դաշնակցական պատանիները սահմանափակուած չեն միայն այս երեք շրջաններուն մէջ։ Ոչ ալ միայն այս գետնին վրայ։ Միւս գաղութներուն մէջ ալ — Ռումանիա, Պուլկարիա, Եգիպտոս եւլն.կը գտնուին կորիզներ, միեւնոյն առաջադրութիւններով։

Մէկ խօսքով, ունինք անհամար ծիլեր որ կը ծաղկին հետզհետէ, թարմութիւն սփռելով իրենց բոլորտիքը։ Որքան ալ եղած բազմութեան հետ համեմատելով, խոշոր թիւ մը չկազմեն Պատ. Միութեանց անդամները, մեծ արժէք ունի երեւոյթը։ Չատընտիր փոքրամասնութիւն մը միշտ ընդունակ է ակօսներ բանալու եւ հետքեր ձգելու։ Վաղը այս տղաքն ալ հասակ նետելով, իրենց տեղերը կուտան նորահասներուն, եւ այսպէս անընդհատ կը քակուի եւ կը կապուի, կը նորոգուի օղակը։

Ինչ խօսք որ, այս ծիլերը, ո՛րքան ալ զարնուին ամէնօրեայ կեանքի դաժան ալիքներուն, պիտի կրնան տոկալ։ Պահել գոնէ ոգին։ Քանի որ, արհեստական պատուաստի մը չեն պարտիր իրենց գիտակցութիւնն ու կորովը, իրենց քալած ճամբան, այլ բնազդաբար գտած են այդ բոլորը։ Գործածելով ամերիկեան բացատրութիւն մը, կրնայինք ըսել թէ՝ հաւասար պատեհութիւններ ունին բոլոր հոսանքներն ալ։ Ազատ մրցում։ Եւ ահա թէ ո՛ւր կը հակի հոսանքը նոր և նորագոյն սերունդին։

Այս երեւոյթը պէտք չէ մեր ոտքը գետնէն կտրէ։ Եւ ոչ ալ շփացնէ մեր պատանիները։

Ոգեւորելով եւ ոգեւորուելով հանդերձ, չմոռնանք մեր բուն պարտականութիւնը,— հասուն և անընդհատ աշխատանք։

Աշխատանք ոչ միայն բարձր պահելու այս պատանիներուն բարոյական կորովը, այլեւ ժառանգ մնունդ ճարելու անոնց։

Միայն յիշատակները չեն բաւեր լեցնելու անոնց խանդավառ եւ անյագ հոգին։ Ոչ ալ նշանախօսքերը՝ առանց կենդանի գործի։

Ցետոյ, չմոռնանք որ անոնց կոխած հողն ու շնչած օդն անդամ թշնամի են մեր երազներուն։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՐՈ՞ՆՔ ԵՆ ՆԵՐԳԱՂԹի ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԸ

«Հայրենիք» դիտել կուտայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (30 դեկտ.)։

— «Հայատառ խորհրդային Թերթերը պարբերաբար եւանդուն ջանքեր կը Թափեն մեզ ներկայացնելու իբրեւ ներգաղթի Թշնամիներ։ Եւ այդ կը մղուին ընելու ի՛արկաւ իրենց սեփական մեղքը պարտկելու համար։

Արդարեւ, վերջին եօԹը ուԹ տարուան ընԹացքին խորհրդային կառավարութիւնը ոչ միայն չկատարեց ջիչերիններու եւ միասնիկեաններու բերնով ըրած իր մեծ մեծ խոստումները, այլեւ պարզապէս արտասահմանի հայութեան քԹին խնդաց իր անվերջ տգեղ խաղերով ներգաղԹի շուրջ՝ ժամանակ առ ժամանակ հազիւ քանի մը հարիւր հոգի ներս առնելով Հայաստան։ Այնպէս որ, ի վերջոյ բոլշեւիկներու օրով Հայաստան մտած Թուրքերու Թիւը մօտ երեք անգամ աւելի մեծ է քան Հայունը։

Ոչ մէկ աննպաստ զրոյց կրնայ տեւականօրէն միտքեր պղտորել, եԹէ փաստերը յամառօրէն չգան շարունակ յուսախաբութեան մատնելու մարդիկ։ Կարելի՞ է չտեսնել, որ բոլշեւիկները Հայաստան մտնելը աւելի դժուարին, սիրտ մաշեցնող գործ մը դարձուցեր են, քան դրախտ մտնելը։ Կարելի՞ է անտեսել, որ այն սակաւաԹիւ բախտաւորներն ալ, որոնք մինչեւ այժմ յաջողած են մտնել Հայաստան, սարսափելի յուսախաբութեանց ենԹարկուած են եւ այդ մասին շարունակ լուր կը Հասցնեն արտասահմանի ծնողներուն։ Եւ վերջապէս, կարելի՞ է չնկատել, որ Հակառակ անցնող տարիներուն, Հայաստանէն ոչ մէկ մսիԹարական լուր կուգայ ներգաղԹը քաջալերելու Համար։

Մէկէ աւելի անգամներ մենք փաստած ենք, որ այժմ կարելի է ազատօրէն տեղաւորել աւելի քան 100,000 գաղԹականները խորհրդային Հայաստանի եւ վրաստանին ու Ադրպէյճանին կցուած սահմանակից Հայկական գաւառներու մէջ։ Սակայն, ուԹ տարուան փորձը ցոյց տուաւ, որ խորհրդային իշխանութիւնը չուզերհայ գաղԹականները ներս ընդունիլ եւ, եԹէ ժամանակ առ ժամանակ քանի մը Հարիւր Հոգի ներս կ'առնէ, այդ ալ կ'ընէ պարզապէս փոշի փչելու Համար արտասահմանի Հայութեան աչքին։

Հայկական ներգաղԹի մեծագոյն եւ միակ իրական Թշնամիները նստած են երեւանի, Թիֆլիսի, բագուի եւ մոսկուայի մէջ, Հարկաւ եԹէ չՀաշուենք էնկիւրին։ Անոնց գործերն են որ կը պղտորեն Հայութեան մտքերը եւ ոչ Թէ արտասահմանի սրճարաններու անկիւնները ինկած քանի մը անծանօԹ ու անպատասխանատու տարագիրներու դառնացած խօսքերը, ոչ ալ նոյնիսկ դաշնակցական ԹերԹերու խիստ քննադատութիւնները։»

ԱՌԱՋԻՆ ԶԻՒՆԸ

Կիրակի առաւօտ փարիզցիները արԹնցան, ողջունելով եղանակի առաջին ձիւնը, որ իր ճերմակ սաւանը փռած էր պարտէզներու, տանիքներու եւ փողոցներու վրայ։ Ջիւնէն վերջ ցուրտը մեղմացաւ որոշ չափով գերոյէն վեր մինչեւ 3 աստիճան բարձրանալով։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՛նչ կ'ըսէ Պ. Ամի իր տեղեկագրին մէջ

Ինչպէս գրեցինք, դատական ինքնուԹեան փոխ-տնօրէն Պ. Ամի Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆասի ներկայացուց իր տեղեկագիրը։ Ահա՛ իր եզրակացութիւնները։

*1. Ալմազեանի խանութինետեւի սենեակի դրան խաչաձեւ երկաԹին, անԹափանց ԹուղԹին, դրան վարի մասին, աջ կողմին եւ աԹոռակի մը վրայ գտնուած հետքերը մարդկային արեան հետքեր են. 2. Ալմազեանի տափատը եւ խանութի լուացարանին վրայի բամպակը մարդկային արեան հետքեր կը պարունակեն. 3. Գետնի փոշիներուն եւ լուալու քուրջին վրայ արիւն կայ, սակայն շատ քիչ քանակութեամբ ըլլալուն, կարելի չէ ճշդիւ որոշել զանոնք. 4. Յանուարին ետեւի սենեակին մէջ գտնուած միւս առարկաներուն վրայ արիւն չկայ։ 5. Արեան հետքերը նոր են եւ առաւելն քանի մը ամսուան հնութիւն ունին. 6 Արիւնը հոսող արիւն է։ 7. Արեան այս բիծերը եւ Րիկօտէնի արիւնը քանակական կերպով կը ներկայացնեն Պորտէ Վասէրմանի (ֆրանկախտ) նոյն յատկանիշները, իսկ որակական կերպով՝ ժանտատենդի A եւ B ժանրէներու նոյն յատկութիւնները։ 8. Րիկօտէնի անտուկին խաւաքարտն ու երկաԹ Թելը ո՛չ մէկ կապ ունին Ալմազեանի խանութինմէջ գտնուած խաւաքարտին եւ Թելին հետ։ 9. Լուացարանի բամպակին վրայ կան ոգորենիի կտոր մը եւ մազեր. այս բամպակին եւ ապակիի անԹափանց ԹուղԹին վրայ *ստեւներ կան. 10. Անտուկին մէջ գտնուած բոլոր մազերը, բացի մէկէն, կը ներկայացնեն Րիկօտէնի մազերուն հետ նոյն յատկանիշները։ 11. Բամպակին վրայ գտնուած մազերը և անտուկին մէջ գտնուած այն մազը որ Րիկօտէնի չի պատկանիր, կը ներկայացնեն նոյն յատկանիշները, եւ ատոնք Ալմազեանի մազին յատկանիշներն են։ 12. Գտնուած ստեւները բոլորն ալ աղուէսի մազեր են։ 13. Լուացարանի բամպակին վրայ կայ մելանի նմանող մանիշակագոյն բիծ մը, կապոյտ լեղակագոյն բամպակի կտոր մը, անԹափանց ԹուղԹի կտոր մը, օտար սիզաբոյսի բջիջներ եւ կապոյտ հատիկներ, զորս կարելի չէ եղած ճանչնալ։ Բոլոր այս տարրերը կը ներկայացնեն նոյն յատկանիշները ինչ որ սընտուկի արանքին մէջ գտնուած բամպակի կտորին, Րիկօտէնի փողկապին եւ Րիկօտէնի գլուխը ծածկող բամպակին վրայ գտնուածները։ 14. Յանուարին ետեւի լուացարանի ջուրի խողովակն ալ կը պարունակէ ստեւներ եւ փոշիներ, որոնք կը ներկայացնեն նոյն յատկանիշները՝ ինչ որ լուացարանին վրայ եւ սնտուկին մէջ գտնուած բամպակները։*

ԱԼՄԱԶԵԱՆ ՊԻՏԻ ԼՍՈՒԻ ԱՅՍՕՐ

Այսօր՝ երեքշաբթի՝ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ Ալմազեան եւ իր փաստաբանը՝ Ժան-Շառլ Լըկրան վէճի առարկայ պիտի դարձնեն Պ. Ամիի տեղեկագրին այս եզրակացութիւնները։ Փաստաբանը արդէն իսկ պատրաստած է գրաւոր պատասխան մը։

Շաբաթուս վերջերը Պ. Մաթիֆաս վերջնական հարցաքննութեան մը պիտի ենԹարկէ հայ դերձակը՝ զայն շուտով դրկելու համար ամբաստանիչ առեանին առջեւ։

ԲԱՆԻ ՄԸ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ատաճկաբուժական ուսանող Պոնֆու եւ նշանածը Օր. Լանպէր լուսեցան հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ։ Այս վերջինը անոնց ցոյց տուաւ Րիկօտէնի քանի մը պատկերները, բայց չճանչցան։ Այս ձեւով ջուրը կ'իյնայ անոնց վկայութիւնը։

Սէն Ժիլ փողոցի անկիւնի գինեվաճառ Մէյէր ըսած էր Թէ սեպտ. 6ի կամ 9ի առտուն տեսած էր Րիկօտէնը, որ կ'ուղղուէր դէպի Ալմազեանի խանութը։ Ճիշդ Թուականին մասին վստահ չէր։

Պ. Մաթիֆաս լսեց ժաքար անուն ուրիշ խանութպան մը, որ ըսաւ Թէ սեպտ. 6ին մինչեւ կէսօր իր մօտ էր Րիկօտէնն, հետեւաբար կ'եզրակացուի Թէ Մէյէր Րիկօտէնը տեսած էր սեպտ. 9ի առտուն։

Գարախան Սեւ ծովին ետ կը դառնայ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն դեկտ. 22 Թուականով.

Գարախան, որ ուրբաԹ օր մեկնած էր Օտեսայի ճամբով, Սեւ ծովու մէջ տիրող սաստիկ փոԹորիկին պատճառաւ ստիպուեցաւ վերադառնալ Պոլիս, ուր պիտի սպասէ՝ մինչեւ որ օդերը աղէկնան։

Վաֆտի յաղթականը

Գահիրէէն Թայմզի կը հեռագրեն դեկտ. 22 Թուականով.

Ընտրական շաբաԹն անցաւ գոհացուցիչ կերպով։ Միայն երկու լուրջ միջադէպեր պատահեցան։ Մէկը տեղի ունեցաւ քանի մը օր առաջ Նապարէյի մէջ (Ստորին Եգիպտոս), ուր 25 հոգի վիրաւորուեցան, միւսը՝ Ասիութի մէջ (Վերին Եգիպտոս), ուր սպաննուեցան երկու հոգի։

Ընտրական շրջանի համեմատաբար այսքան խաղաղ անցնելուն պատճառն այն է որ ազատական կուսակցութիւնը չի մասնակցիր ընտրութեանց, եւ վերոյիշեալ երկու միջադէպե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՅԱՆԿ Գ.	
Տէր եւ Տիկ. Մ. Մէզպուրեան, Bondy	25
Պսակ քահ. Սարգսեան	
Վալանս	25
Զ. եւ Ց. ԴաւիԹեան	30
Գ. Պագալեան	20
Անահիտ, Ադաւնի եւ Քնար Տրէզեան	15
Փոքրիկն Արէն Նշանեան	10
Վ. Յակոբեան	10
Գումար	135
Բ. ցանկի գումարը	755
Ընդհ. գումար	890

ՁԻՋՈՒԻԹՆԵՐԸ ՊԷՅՐՈՒԹի ՄԷՋ

Ձիջուիթները Պէյրութի մէջ, էշրէֆիէի բարձունքներուն վրայ հիսկայ շէնքեր դիներով, դպրոցները բացած են։ Այս վարժարանները բացառաբար հայ գաղԹականն տղոց համար են։

Բոլոր դասարանները հիմակուընէ լեցուն են, որովհետեւ աշակերտները կ'ընդունուին 10 դրշ. ամսականով եւ շատերն ալ ձրի։

ԵԹԷ այս ընԹացքը չարունակուի, այլասերումը անխուսափելի է։

Բարեբախտութիւնը այն է որ «Շամազգային» երկրորդական վարժարանն ալ շուտով պիտի բացուի Պէյրութի մէջ, նախաձեռնութեամբ գրագէտ Պ. Լ. Սեդրոսեանի եւ Ն. Աղբալեանի։ կը հաւաստեն Թէ ամէն ինչ կարգադրուած է եւ կը մնայ միայն շէնքը վարձել։

19 ՇՈՒԵՆԱԻԵՐ ԸՆԿՂՄԱԾ

Եգէական ծովուն եւ յունական ծովեզերքներուն վրայ բուռն փոԹորիկ մը աւերներ կը գործէ. բազմաԹիւ շոգենաւեր ստիպուեցան նաւահանգիստը ապաստանիլ փոԹորիկին վերջանալուն սպասելով։

Պիրէոնի նաւահանգիստին տնօրէնութիւնը կը յայտարարէ Թէ, վերջին փոԹորիկներուն Հետեւանքով յունական 19 շոգենաւեր ընկղմած են Եւրոպայի զանազան կողմերը, մանաւանդ Մանշի մէջ։ բազմաԹիւ մարդկային զոհեր կան։

ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կիրակի օր Քլիշիի քաղաքապետարանին մէկ սրահին մէջ ժողով գումարեցին Համայնավար կուսակցութենէն բաժնուած վեց բողոքարկուները՝ կարշէրի, ժոլի, Լուի Սէլիէ (Թաղապետական խորհրդականներ փարիզի), Մարսել Լըկէ(*ԻւմանիԹէի* վտարուած խմբագիր), Տըվօ եւ ուրիշ դժգոհներ որոնք հիմը դրին նոր կուսակցութեան մը։ Այս վերջինը պիտի կոչուի «Բանուորական եւ գիւղացիական կուսակցութիւն»։ Ներկայ էին շուրջ 100 հոգի։

Նախագահ փէՔրոս Ֆօր բացատրեց հաւաքոյԹին նպատակը։ ցետոյ խօսեցան Լուի Սէլիէ եւ Լիւսիէն Շասէները, որ բացատրեց նոր կուսակցութեան յայտարարութեան իմաստը։ Այդ պահուն լուր եկաւ Թէ համայնավար ընկերվարականներուն կողմէ հասած է 12 հոգինոց պատուիրակութիւն մը՝ գլխաւորութեամբ փօլ Լուիի։ Համայնավար-ընկերվարականները ամբողջութեամբ կը միանային մոսկուայի դէմ ըմբոստացող բոլշեւիկներուն։ փօլ Լուի ճառ մը խօսելով, ըսաւ Թէ երկու կուսակցութեանց միութիւնը պատմական եւ գործնական նշանակութիւն ունի։

ցետոյ սկսան նախապատրաստական աշխատանքները՝ նոր կուսակցութեան ծրագիրը մշակելու համար։

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Հայաստանի տնտեսական զարգացման ամէն ձեռնարկի հետ, հրամայական պահանջ կը զգացուի քննել երկրի հաղորդակցութեան եւ փոխադրութեան միջոցներու իրական պատկերը, յարմարցնելու համար զայն օրուան պահանջներու։

Մեր երկրին համար այս հարցը, դեռ մօտաւոր անգեալին, միշտ ալ ներկայացուցած է սուր հանգամանք, իբրեւ հետեւանք փոխադրական չափազանց նախնական եւ աղքատ միջոցներու։ Դեռ այսօր ալ Հայաստանի ներքին գաւառները զուրկ են հաղորդակցութեան տարրական միջոցներէ։ Չկան ո՛չ միայն անհրաժեշտ չափով խոճուղիներ, այլեւ սայլերու համար բաւականաչափ ճամբաներ, որով գիւղացիները կարենային մէկ գիւղէն միւսը կատարել անհրաժեշտ փոխադրութիւնները։ Եթէ ասոր վրայ աւելցնենք մեր երկրի լեռնային մասերու սաստիկ ձմեռը եւ բնական արգելքները, ինքնին հասկնալի է որ ամիսներ շարունակ որոշ գաւառներ— ինչպէս օրինակ Զանգեզուր, Դարալագեազ եւ Նոր Բայազիտ — կտրուած կ'ըլլան երկրի միւս մասերէն, կղզիացած իրենք իրենց մէջ։

Անմխիթար է նոյնպէս երկրի հաղորդակցութիւնը արտաքին աշխարհի հետ։ Հայաստանի որոշ մասերէն անցնող միակ երկաթուղին, «անցնում է ամայի վայրերով։ Նա ընկած լինելով երկրի սահմանագլխին, չի կարող իր բարեբար ազդեցութիւնը տարածել միացած տէրիտորիայի վրայ։ («Խ. Հ.» Հոկտ. 24) եւ հետեւաբար անկարող է նպաստել բաւարար չափով երկրի ներածումի եւ արտածումի կարեւոր գործին։

Երկրի այս տխուր կացութիւնը, որ ժառանգութիւնն է ռուս միապետական վարչութեան քաղաքականութեան, պէտք է ենթարկել հիմնական փոփոխութեան։

Այս գործը ինքնին բարդ խնդիր մըն է, սակայն անհրաժեշտ է նկատի առնել ո՛չ միայն երկրի զարգացող արդիւնաբերութիւնը, եւ կամ ընդհանուր ձեւով երկրի տնտեսական քարտէսը, այլեւ ապահովութեան, ինքնապաշտպանութեան միջոցները։ Եթէ «տրանսպորտի հարցերը բացառիկ տեղ են գրաւում իւրաքանչիւր երկրի տնտեսութեան մէջ» նկատելով զայն «երկրի արտադրական ուժերը զարգացնելու մի միջոց», անշուշտ այդ միջոցներու ճարտար դասաւորումով միայն հնարաւոր է տնտեսութեան հետ բուն երկիրը ապահովել արտաքին ամէն տեսակի յարձակումներէն եւ անակնկալներէն։ Ուրիշ խօսքով, եթէ «տրանսպորտը» պէտք է արտադրութեան զարգացման համար, նոյնքան եւ աւելի պէտք է պահպանելու բուն իսկ այդ արտադրութեան աղբիւրները։

Անցեալին մեր երկրի յափշտակիչները, «տրանսպորտի» իրենց քաղաքականութեան մէջ կ'առաջնորդուէին գլխաւորաբար ռազմագիտական նկատումներով, երկրորդական եւ յաճախ անկարեւոր գանելով տնտեսական պահանջները։ Միակողմանի այս քաղաքականութիւնը բարիք մը չէ տուած մեր երկրին։ Փաստ, մեր երկրի տնտեսական ողբալի վիճակը, որ վերջին հաշուով իր բացասական ազդեցութիւնը թողած է նաեւ բուն իսկ ռազմական գործողութիւններուն վրայ։ Կովկասեան ճակատի ռուսական անյաջողութիւնները, «տրանսպորտի» անկարողութեան մեծ մասը կազմած են։ Ռուսիոյ տնտեսական կեանքը, որ ամբողջովին կենտրոնացած էր Մոսկուայի եւ Փեթերսպուրկի շուրջ, չէր կրնար ապահովել ռազմաճակատի պահանջները, որովհետեւ ռուսական երկաթուղիները, ինչպէս ներկայումս, կը կապէին ազգաբնակչութիւնն իր ջրային հաղորդակցութեամբ, Հանրապետութեան կեդրոնի հետ։ («Խ. Հ.» Հոկտ. 24)։

Եւ վերջապէս այս երկաթուղագիծը հնարաւորութիւն կուտայ մեր երկրի այդ հարուստ շրջանին զարգացնելու մասնաւորաբար անասնապահութիւնը։

Այս երկու երկաթուղագիծերու ծրագիրը չէ մտած դժբախտաբար «Հնգամեայ պլան»ի մէջ։ Այժմ խնդիր էթէ պիտի մտցուի՞, թէ պիտի անտեսուի այսքան կարեւոր ծրագիր մը։

Քիչ վերը յիշեցինք որ Հայաստանի որոշ շրջաններ զուրկ են նաեւ հասարակ խճուղիներէ։ Վերջին «շրջանացման ժամանակ անդրաժեշտ համարեց վերանայել ճանապարհային շինարարութիւնը առանց որի անկարելի կը լինի իրագործել տնտեսական շրջանացման առաջադրած խնդիրները։»

— «Առաջին հերթին պէտք է կառուցին Լենինական-Երեւան խճուղին՝ Հաջի Խալիլի վրայով մինչեւ Ապարանի խճուղին եւ թունելի վրայով Արագածի Հարաւ-Արեւմտեան լանջերով»։ Ո՛չ նուազ կարեւոր է նոյնպէս «Երեւանից մինչեւ Բաշ-Գեաուռի եւ ապա Քէշիշքանդ՝ մինչեւ Զանգեզուրի ճանապարհը(«Խ. Հ.» Հոկտ. 24)։

Կան նաեւ կարճ ճանապարհներու, Երեւան-Աշտարակ Ղամարլու-Էջմիածին եւլէքտրաշարժով կամ օթօպիւսով կապելու ծրագիրները։

Այս բոլորը սակայն ծրագիր են տակաւին, եւ դուրս «Հնգամեայ պլան"էն։ Իրականացնելու համար այս ամէնը, առնուելիք շատ քայլեր կան։

— «Այդ բոլոր հարցերը պէտք է լուծուին ստանան մօտ ապագայում. հակառակ դէպքում նրանք կարող են խոչընդոտ հանդիսանալ մեր տնտեսութեան վերակառուցմանը»։

Ե՞րբ կը սկսի այդ մօտ ապագան...

Ս. ԹԱԹՈՒԻ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՄԻՋԱԳԵՏՔԷՆ

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ ՄՈՒՍՈՒԼԻ ՄԷՋ

ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍԿՍԱԾ

ՄՈՒՍՈՒԼ, 5 դեկտ.— Նահր Օմարի գաղթականութեան դէպի Մուսուլի շրջանը փոխադրութիւնը սկսաւ խումբ-խումբ, իւրաքանչիւրը 35-45 հոգիէ բաղկացած։ Մինչեւ օրս պասրայէն փոխադրուած են 14 խումբ, իսկ պաղտատէն 2 խումբ։ Մուսուլ հասնելով ամէնէն շատ կը մնան 36 ժամ, մինչեւ որ կարենան անհրաժեշտ գնումները կատարել, որմէ ետքը Մուսուլի մէջ կազմուած օժանդակիչ յանձնախումբը օթոներ վարձելով՝ ճամբու կը դնէ զանոնք դէպի իրենց յատկացուած վայրը։ Փոխադրութիւնը կը կատարուի շատ կանոնաւոր, թէեւ աճապարանքով, քանի որ ժամանակը բաւական ուշ է։

Մուսուլէն անցնող գաղթականութիւնը իր կանոնաւոր եւ օրինակելի ընթացքով այն տպաւորութիւնը կը թողու թէ անվթար պահած է իր գեղային յատկանիշերը։ Ցառապիլ՝ օրուան հագի կարօտ, օտար հորիզոնի տակ իր արժանիքները բարձր պահել՝ լուսաւոր ապագայի յոյսով՝ ապրող հայութեան տրուած է։

Գաղթականութիւնը ճամբու ընթացքին գրեթէ նեղութիւն չկրեց, եւ կամ համեմատաբար քիչ նեղութիւն կրեց, շնորհիւ փոխադրութեան լաւ կազմակերպութեան։ Եւ եթէ նեղութիւն կրեց, ի՞նչ արժէք կը ներկայացնէր, չէ որ կ'ազատուէր իր անտանելի կեանքէն եւ վերջապէս կ'երթար կապուելու իր նախասիրած արհեստին՝ հողի մշակութեան։ Ու մինչ իր հայրենի խորթ կառավարութիւնը՝ որ ինքզինքը կ'անուանէ աշխատաւորներու իշխանութիւն, քանիցս դիմումներու եւ պաղատագին աղաղակներու հանդէպ կը խլանայ ու հայրենիքի դռները ամուր կը փակէ անոր առջեւ եւ կը զլանայ ափ մը հող, պէտք չէ՞ երախտապարտ ըլլալ օտարին, որ աւելի հոգածու կը գտնուի անոր հանդէպ, հոգ չէ թէ իր օգտին համար։ Այս այսպէս ըլլալով, ցաւի՞լ թէ զարմանալ այն թերթերուն որոնք դէմ կ'արտայայտուին Նահր Օմարի գաղթականութեան Մուսուլի շրջանը հաստատուելուն։ Անոնք թող բարի ըլլան հայ ստանի դռները բանալ տալու, եւ Նահր Օմարի հայ գաղթականութիւնը հայրենիք պիտի փութայ խուռներամ, իսկ հայրենիք չգացողները պիտի ըլլան անոնք, որոնք հայրենիքի անունէն ձրիաբար կը ճառեն, առանց հայրենիքի հետ հոգեկան կապ ունենալու։

Ցեղս կազմուած օժանդակ յանձնախումբը կարելի չափով կը կը կատարէ իր վրայ դրուած պարտականութիւնները եւ իր գործունէութիւնը քաջալերանքի արժանի է։ Մանաւանդ եռանդով կ'աշխատին պ. Աբրահամ Էմիրեանը եւ պ. Սարգիս Սարգիսեանը, յաճախ մռունչով իրենց սեփական գործերը։

Գաղթականութեան բնակավայր ընտրուած է Հավրէզք գիւղը, ուրկէ պիտի օգտագործուին ձեացած գիւղերու հողերը։

Հավրէզքի մէջ ժողովուրդը տենդագին աշխատանքի լծուած է։ Բոլոր աշխատող ձեռքերը առանց բացառութեան գործի են. պարապ մարդ չկայ։ Աշխատանքը հաւաքականօրէն յառաջ կը տարուի եւ արդիւնաւոր կերպով։ Հիմակ ու հիմա իրենց գլխաւոր մտահոգութիւնն է բնակարանները ձիներ ու պատսպարուիլ, որմէ ետքը երկրագործական աշխատանքի սկսիլ, որու համար ժաս մը պատրաստութիւն տեսնուած է արդէն։ Մինչեւ այժմ շինուած ու ծածկուած են 150 տուն եւ դեռ կը շինուին։ Շինութիւնները որոշ յատակագիծ մը վրայ կը շինուին, օդասուն եւ առողջապահական հիմերով, ախոռները եւ նման շինութիւնները բնակարաններու շարքէն դուրս պիտի շինուին, ժողովրդի առողջապահութեան համար։ Գիւղը խաչաձեւուած է լայն եւ օդասուն փողոցներով։ Այցելուները մի համոզուած կը վկայեն որ նորակառոյց տիպար քաղաքի մը տպաւորութիւնը կը թողու եւ հիացած են ժողովուրդի մեղուային աշխատութեան եւ կարգապահութեան վրայ։

Նոյեմբերի սկիզբը Գրիգոր քահանայի ընկերակցութեամբ հաւվրէզ այցելեց Մուսուլի տեղական կառավարութեան անգլիական խորհրդական հազարապետ Ուիլսըն, որու բարեացակամ թոյլտուութեամբ եւ կարելի է ըսել պատասխանատուութեամբ կարգադրուեցաւ Նահր Օմարի գաղթականութեան Մուսուլի շրջանը տեղափոխութեան խնդիրը։

Հազարապետը տեսնելով ժողովուրդի մեղուաջանաշխատանքը, շինարարութիւնը եւ կարգապահութիւնը, չկրցաւ զսպել իր հիացումը։ Մանաւանդ շատ հաւնեցաւ շինութեան յատակագիծին, տուներու վայելչութեան ու առողջապահիկ ձեւին։ Ասիկա առաջին տիպար գիւղն է որ կը շինուի եւրոպական գիւղերու յատկագծով, բոլորովին տարբեր տեղացիներու տձեւ գիւղերու անկանոն եւ գետնափոր խրճիթ-տուներէն։ Քաջալերեց ժողովուրդը որ կրցած է այսպէս ամենակարճ ժամանակին 100 տուն շինել (այն ժամանակ դեռ 100 տուն պատրաստ էր) եւ խոստացաւ իր հովանաւորութիւնն ու բարոյական աջակցութիւնը։ Եւ իր հիացումը այնքան յառաջ տարաւ որ հեռագրեց պասրա, պ. Լէւոն Շաղուեանին որ կը թոյլատրուի ձեացած ժողովուրդին փոխադրութիւնը, եթէ փափաքողներ կան։ Որովհետեւ Հայարապետ Ուիլսըն, 100 ընտանիքի փոխադրութենէն աւելին թոյլատրած չէր նախապէս, եւ ինք հավրէզք երթալէն առաջ հեռագրած էր պ. Լ. Շաղուեանին փոխադրութիւնը դադրեցնել։

Ահա այսպէս տարագիր բազմութիւնները, զրկուած հայրենիք երթալու հնարաւորութենէն, տուն-տեղ կ'ըլլան օտար հորիզոնի տակ, ամայի անապատները բուրաստան վերածելու եւ շէնցնելու համար։ Այո, թէեւ գոհ ենք ու երախտապարտ հիւրընկալ երկիրներուն հանդէպ, հազար անգամ նախընտրելի չէ՞ր որ մեղուաջան աշխատանքը թափուէր հայրենի հողին վրայ...

ՀԱՑԱՍՏԱՆՑԻ

ձիշդ է, կրնաս տեղական թերթ գնել։

Բայց ինչ արիւր բառէն քանի՞ն կը հասկնաս։

Կամ ամէն օր քանի՞ օտար թերթ պիտի գնես, որպէսզի «ցառաջ»ի մէջ եղած կամ քու փնտռած լուրերը գտնես...

ԽՈՐՀՐԴ. ԴԻՒԱՆԱԳԷՏԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ

Բեսեդովկի շաբունակ իր յուշերը, կը պատմէ վարչ. սիրոյ միջնաբերդին պաշտպանը — 1923 հոկտ. 13ի իրիկունը, ուշ ատեն պառկեցայ միայն ժամը երեքին քնանալ։

Յանկարծ, զարհուրելի խիւնէ մը արթնցայ. պատուհս զուռը բացուեցաւ նաքիւնով, ապակիները ջարդ փշուր եղան. ես ալ գետին նուած էի. օդի զօրեղ հոսանք կը շարժէր ինչ որ կար սենեակին մէջ։ Կնոջս հետ պատսպարուեցանք։

Առտուան ժամը ինն էր։ Ամբողջ փողոցը ծածկուած էր պակիի կտորուանքներով։ Հազիւ խումբ անցորդներ կը խուժէին Թրէնպազքա փողոցը։

Առաջին անգամ, այն գարնան, վարն ունեցայ թէ ռումբ մը նետուած ըլլալու էր խորհրդային դեսպանատան վրայ, իբր Լոկանովսկիի շահատակութեանց փոխարէն։

Բայց կոտրած ապակիներու թանձր խաւեր կը փայլէին կրակովիա արուարձանին երկինքը։ Պայթումը աւելի հեռուներէ ու ընդարձակ ըլլալու էր և մինչ օդի վերջին ալիքները ինծառած էին ինծի։

Երբեմնցած իմ. Օպոլէնսկի մեր դեսպանը՝ գիշերանոցով վրաս վազեց։ Բոլորովին այլանդակուած, դէմքը վախէն ալլայլած՝ կը կրկնէր,— «ռումբերով մեր վրայ կը յարձակին, ռումբերով մեր վրայ կը յարձակին»։ Շատ դժուարութեամբ կրցայ զինքը համոզել թէ մեր վրայ յարձակող չէր եղած։

Ժամ մը յետոյ, լենական թերթերու մասնաւոր տպաւորութիւններ, կ'իմացնէին թէ պայթումը տեղի ունեցած էր վարչարոյ միջնաբերդին մէջ, քանի մը քիլոմեթր հեռուն։ Նախ պայթումի մը տեղի ունեցայ տոյ, միւս վառօդարանները կրակ առին։ Պայթումի ուժը այնքան սաստիկ էր որ, 500 մեթր հեռուէն անցնող զինուորական լուկատ մը, օդէն մղուած՝ քշուեցաւ ինկաւ վիատուլայի մէջ եւ անոնցմէ տասնեակ մը խեղդուեցան, հարիւրաւոր գոհեր կային եւ դիպուածով էր որ միջնաբերդին շրջակայ տնակները հազարաւոր գոհեր չէին տուած։ Հին բնակչութիւնն իրօք այդտեղ կը գրաւէ խարխուլ տուներ. երբ ամբողջ վառօդարանները պայթած ըլլային, այս բոլոր տնակները պիտի քանդուէին եւ 10 հազարի չափ հրեաներ կորսուած պիտի ըլլային։ Հրաշք մը փրկած էր այս հրեայ գործաւորներն ու արհեստաւորները։

Այժէն կողմէ տարաձայնութիւններ կը շրջէին. կառավարութիւնը յայտարարութեամբ մը կը յայտնէր թէ» ռճրագործ ձեռք մը օդը հանած էր միջնաբերդը», Բայց փաստ չկար պահնորդը որ ազատած էր մահէն, կը վկայէր թէ նախ շատ փոքր պայթում մը տեղի ունեցած էր եւ վերջն էր որ վառօդարանները օդը ելած էին. Այն համոզումը գոյացաւ թէ գժախային մեքենայ մը կատարած էր իր գործը։

Դեսպանատան մէջ, զարհուրելի օրեր կ'անցընէինք։ Ամէն րելի օրեր կ'անցընէինք։ Ամէն մարդ կ'ըսէր թէ Լէյնակի գ. Մ. Ջազայինի գաղտնի գործակալը որ Լոկանովսկիի տեղն անցած էր, հեղինակն ու կազմակերպիչն էր այսոճրագործութեան։ Բայց ան կը պտըտէր Երեւանցիներուն մէջ, առանց հոգ ընելու եւ անցուդարձով հետաքրքրուելու. միայն իմ դէմս ելած պահուն էր որ աչքերը վար կ'առնէր, Գիտեր թէ տեղեկութիւն ունէի ոմբաձիգներու կազմակերպութեան մասին։ Գիտէր նաեւ թէ արգելք եղած էի որ Լոկանովսկի ի գործ դնէ կարգ մը չարաշուք ծրագիրներ եւ քիչ երքեք չէի ծածկեր իմ խոր հակակրանքս, դեսպանատան կազմէ կազմակերպուած ահաբեկութեան դէմ։

քանի մը օր յետոյ, կը մըտնէ Օպոլէնսկիի գրասենեակը քեզի մը կը կարդար.

— Մտիկ ըրէ՛, ըսաւ. երկար ազնկագիր մը գրեցի Ֆրանքին, պէտք է որ այս վերջ ըլլայ. գեսպանատուն չէ որ ուզես. գեսպանատուն չէ որ ուզես այսօրեղ, այլ...։ Ինչ որ ալ ըլլայ Լոկանովսկի աւելի տանելի էր քան այս էլէնսկի։ Այս աղտեղութիւնը կը պատի գեսպանատան մէջ, բոլորին կը ժպտի, կարծես թէ իր դէմքին խղճի քօսելու վրայ ըլլայ, բայց կռնակէս՝ անկարելի խաղեր կը խաղայ, առանց ինծի տալու։ Այս պայթումը գիս պիտի նետեց. Փոլին (իր անձնական գրագրուհին, որ իրեն հետ կ՛ապրէր) դեռ արժանի ցաւէ կը տառապի. ի՞նչ պիտի ըլլար եթէ ծառայողները մէկ անգամէն պայթէին։ Քաղաքական Դիմակներ պիտի դրեցի որ տեղս ուրիշ մը գար եւ կամ ինծի տան իսկական պետի մը դիրքը։

Այս խօսակցութիւնը շարունակելով, ըսաւ թէ հոկտ. 15ին էլէնսկի ցոյց տուած էր Լեհական համայնավարութեան նախագահին մէկ նաժակը, որ կը յայտնէր թէ մօտ պիտի ձեռնարկէին կատնէն պիտի ձեռնարկէին կատնէն պիտի ձեռնարկէին կատնէն

րուն առիթ տուին վաճառականները, որոնք այդ վայրերու ընտրողներուն կ'առաջարկէին դուրսէն եկած թեկնածուներ։

Ընտրութեանց վերջնական արդիւնքները յայտնի պիտի ըլլան վաղը իրիկուն, թէեւ մէկ մասը այս իրիկուն հրատարակուեցաւ արդէն։ Ինչպէս յայտնի է, վաճառ կուսակցութիւնը, որ կուսակից է եգիպտոսի անկախութեան, իր հաշուոյն ունէր արդէն 108 երեսփոխաններ, պարզ այն պատճառով որ իր թեկնածուներուն դէմ մրցակիցներ չկային։ Կը մնայ գիտնալ 124 ընտրական շրջանակներու արդիւնքները։ Ասոնցմէ 57ին մէջ վաճառը շահեցաւ 45 ուրիշ աթոռներ։ Արդէն իսկ անկախ մեծամասնութիւն մը կ'ապահովէ ասիկա ազգայնական կուսակցութեան, քանի որ նոր խորհրդարանի 225 երեսփոխաններէն 153ը արդէն ապահոված է։

Այսօր հաղորդուած միւս արդիւնքներն են.— Ընտրուած՝ 6 անկախներ եւ մէկ ազգայնական, համեմատականի մնացած՝ հինգ հոգի։

**** Նոր խորհրդարանը պիտի բացուի յունուար 11ին եւ կը յուսացուի որ անգլեւեգիպտական նոր դաշնագրի ծրագիրը վաւերացուի Զաղիկէն առաջ։*

«Տէյլի Էքսփրէս»ի Գահիրէի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ աշխատաւորական կառավարութեան առաջարկած դաշնագրի ծրագիրը անկասկած պիտի ընդունուի։ Զեւի համար միայն, եգիպտական նոր կառավարութիւնը պիտի պնդէ որ կարգ մը ոչ-կարեւոր փոփոխութիւններ մտցուին դաշնագրին մէջ։ Կրթուած եգիպտացիները մէկ վախ միայն ունին, այն թէ՝ թեւրեւս աշխատաւորական կառավարութիւնը տապալի՝ դաշնագիրը ստորագրելէ առաջ։

**** Եգիպտոսի եւ Անգլիոյ յարաբերութիւնները շատ լաւ են հիմա եւ սըր Փէրսի Լորէն կը նկատուի ո՛չ թէ իբրեւ վերջին մարզպան, այլ իբրեւ անգլ. առաջին դեսպան։ Միայն առեւտրական եւ օտար շրջանակներու մէջ վախ կը յայտնուի թէ կապիտիւլասիոնները պիտի չնչուին և եգիպտոս պիտի մնայ կանայ առանց անգլիացի եւմտական խորհրդականներու աջակցութեան։*

Թուրքիոյ Պարսիկները ետ կը կանչուին

ՊՈԼԻՍ, 22 դեկտ.— Պարսիկ կառավարութիւնը հրամանագիրով մը կը պահանջէ որ առ առաւելն մինչեւ մէկ տարի Պարսկաստան պէտք է վերադառնան այն բոլոր Պարսկահպատակները, որոնք Թուրքիա կը բնակին։ Անսաստողները պիտի զրկուին պարսկական հպատակութենէ եւ իրենց գոյքերը յարքունիս պիտի զրաւուին։

Բոլոր այն Պարսիկները, որ կը հնազանդին պարսիկ կառավարութեան հրամանագրին, եթէ պիտի կրնան Թուրքիա վերադառնալ պայմանաւ որ զօրաւոր երաշխաւորութիւններ տան։

Միայն Պոլսոյ պարսիկ գաղութը կը հաշուէ 15,000 հոգի, շատերը մեծ վաճառականներ են։ Թուրք թերթերուն համաձայն, գաղութը գոհունակութեամբ ընդունած է պարսիկ կառավարութեան հրամանագիրը։

Գերման ազգայնականներու ձախողութիւնը

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ գերման ազգայնականներու հանրաքուէն՝ երնկի ծրագրին դէմ։ Ազգայնականներուն ի նպաստ քուէարկեցին 5,652,458 հոգի։

Ազգայնական օրինագիծին հակառակորդ կուսակցութիւնները հրաժայած էին իրենց կուսակիցներուն չմասնակցիլ քուէարկութեան։

Նկատելով որ ազգայնականներու այս օրինագիծը սահմանուած էր փոփոխութեան ենթարկելու Սահմանադրութիւնը, անհրաժեշտ էր որ ընդունելի ըլլալու համար պէտք է ստանար արձանագրուած ընտրողներուս բացարձակ մեծամասնութիւնը, այսինքն աւելի քան 20,760,000 քուէ (արձանագրուած ընտրողներու թիւն է 41,520,735)։

Չեկան կը խուզարկէ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Չեկան խուզարկութիւններ կատարած է Լէնա կոլտֆիլտս ընկերութեան Մոսկուայի, Լենինգրադի եւ այլ քաղաքներու գրասենեակներուն մէջ, գրաւելով բազմաթիւ վաւերաթուղթեր։ Այս ընկերութեան պաշտօնեայ աւելի քան 40 Ռուսերու տան մէջ ձերբակալութիւններ կատարուեցան։ Զորս հոգի ձերբակալուեցան։

Հացի տագնապը Կովկասի մէջ

Բագուէն Թաւրիզ հասած ճամբորդներ կը պատմեն թէ մօտ 400 անօթի կիներ եւ երախաներ յարձակելով գործակցական խանութի մը վրայ, գրաւեր են ամբողջ հացն ու ալիւրը։ Խիստ միջոցներ է ձեռք առած կառավարութիւնը, սակայն երթալով կ'աւելնայ բողոքողներու եւ անօթիներու թիւը։ Նոյնանման դէպքեր պատահած են նաեւ Ռուսաստանի կարգ մը քաղաքներուն մէջ։

Բոլշեւիկի մը կնոջ դիակը գտնուած

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն մէկ պանդոկին մէջ գտնուեցաւ դիակը տիկ. Պէլկարտի, կինը բոլշեւիկ կարեւոր պաշտօնատարի մը։ Կնոջ ամուսինը՝ ցարական ծերակուտական Պէլկարտի զաւակը՝ Լոնտոն հասած էր 1920ին, իբրեւ անդամ հանգուցեալ դեսպան կրասինի պաշտօնէութեան։ Պէլկարտ յայտնի մասնագէտ էր տնտեսական խնդիրներու եւ վերջին ատենները տնօրէն էր Արգոսի եմտական բաժնին եւ ներկայացուցիչը խորհրդային պետական դրամատան (կոսպանք)։

Ամուսինը՝ Պէլկարտ պերլին կանչուեցաւ կոսպանքի տնօրէն բիւտակովի կողմէ՝ մասնակցելու համար խորհրդակցութեան մը։ կարգ մը վաւերաթուղթեր բերելու համար Պէլկարտ Մայանց դրկուեցաւ, ու ա՛լ չվերադարձաւ։ Լոնտոնի խորհրդային շրջանակներուն մէջ զանազան զրոյցներ կը շրջէին, կ'ըսուէր թէ Գեպէուի կողմէ ձերբակալուած է, կամ նոյնիսկ սպանուած։ Կինը շատ մտատանջ էր, որովհետեւ ամիսներէ ի վեր տեղեկութիւն չէր ստանար ամուսինէն։ Քանի մը օր առաջ հեռագիր մը ստացաւ։ Ջի գիտցուիր թէ տիկ. Պէլկարտ անձնասպան եղաւ թէ զոհ գնաց Չեկայի գործակալներուն, որոնք այս օրերս կը վխտան Լոնտոնի մէջ։

Հ. Յ. Դ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

ԸՆԱԺՈՂՈՎ, ամբողջական ժողով, վաղը Շաբաթ օր։

ԿՐՈՆՕՊԼԸ ԵՒ ԼԱՆՍԼ, կոմիտէի եւ ընկերական ժողով, 26 Դեկտ. Հինգշ. իրիկուն ժամը 8ին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն բոլորին։

Ներկայ կ'ըլլայ կ. կ-ի ներկայացուցիչը։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի բոլոր խումբերու ընկերները ստորեւ նշանակուած թուականներուն։ Ներկայ կ'ըլլան կ. կ-ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.

ՌՈՍՏՈՄ (Պէլվիլ) այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին 131 Rue du Temple.

ՀՐԱԶԴԱՆ (Իթալի) այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ (Սէն Միշէլ) այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ (Ալֆոռվիլ) վաղը՝ Շորեքշաբթի ժամը 2.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԵՌԱԶՈՅՆ ԵՒ ՎԻՇԱՊԵԱՆ (Անիէռ-Պուաֆլոնպ) այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԱՐՇԻԻ (Քլաշան) այս կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ՋԱՒԱՐԵԱՆ, ՎՌԱՄԵԱՆ, ՄՋՈՅ եւ ՄՈՒՐԱՏ (Պիյանքուրթ-Լէ Մուլինօ) այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, 164 Ave Verdun.

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲ (Իթալի) այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին 184 Ave. d'Italie.

ՀՐԱՅՐ (Մարսէլ) այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (Շավիլ) 30 Դեկտ. Երկուշաբթի իրիկուն, ծանօթ հաւաքատեղին։

ԸՆԿԵՐԱՇԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Շ. Յ. Դ. Լիոնի Զաւարեան խումբը կը հրաւիրէ բոլոր ընկերներն ու համակիրները այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին ընկ. Նիկողոսեանի ճաշարանը, տօնելու իր կազմութեան երկրորդ տարելիցը։ երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ զբոյց։

ՑԵՐԵԿՈՅԹ - ՏՕՆԱԾԱՌ

Ա. Ե. Շ. Կ. Խաչի «փարիզի մանուկներու Պաշտպանութիւն» մասնաճիւղին կողմէ։ 29 դեկտ. կիրակի ժամը 3 — 8՝ Salle-Jean Goujon (8 Rue Jean Goujon) վերի սրահներուն մէջ։

Շքեղ տօնածառ, գեղարուեստական բաժին, երգ, նուագ
Կաղանդ պապան նուէրներ կը բաժնէ փոքրիկներուն

Մուտք մեծերու համար 10 ֆրանք, փոքրերու համար 5 ֆրանք
որ իրաւունք կուտայ մէկ նուէրի

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ
Salle «Harola»ի շքեղ սրահներուն մէջ
3 Rue La Vieuville (Nord-Sud: Abesses)
Կը նախագահէ՝ ՏՔԹ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, զաւեշտ, անակնկալներ։

Կը նուագէ LUNA - PARKի *օրքէսթրը։*

Պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

ՄՈՒՏՔ 7.50 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակց. միջոցներ.— Nord-Sud: Abesses. Autobus AR Trani. 5 եւ 20, Métro: Pigalle

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Փարիզի «Երգչախումբ եւ շրջականերու Հայր. Միութեան կողմէ, ի նպաստ թոքախտաւոր հայրենակիցներու։

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ
Salle du Peuple, 42 Rue Hermel (18e), N.S. J. Joffrin կամ մէթրօ Simplon).

Կը ներկայացուի՝ «ԶԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ» (զաւեշտ)

Երգ, նուագ, պարի մրցում, անակնկալներ, ճաշ պատշ, պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

Մուտք՝ 10 ֆրանք արանց եւ 7.50 կանանց համար

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շապին Գարաֆիսարի եւ շրջանի «Ռազմիկ» Հայր. Միութեան կողմէ
4 Յունուար Շբ. իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Chalet Edouardի *մէջ, 31* Rue Manin, 93 Ave. Secrétan
Մէթրօ՝ Պոլիվար, Թրամ. 26 *Մուտք 6 ֆրանք*

Հ. Յ. Դ.

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Կայծակ խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Մարսէյլի Ռոստոմ ենթակոմիտէի հրապարակային վիճաբանական ժողովի շարունակութիւնը վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կը նախագահէ՝ Ընկ. Ս. Աբգեան։

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի ընկ. Բ. Դումբեանց։

ՌՈՒԱՆի Ազգ. Միութեան քարտուղար Սէօլէօզցի (Պրուսա) Պ. Թորոս Պաղտասարեան մեկնած է Ռուանէն առանց յանձնելու իր քով գտնուած տետրակները եւն.։ 15 օրէ ի վեր Պ. Թ. Պաղտասարեան յայտնած չըլլալով իր նոր հասցէն և մեկնումին պատճառները, Ազգ. Միութեան վարչութիւնը հրապարակաւ կը հրաւիրէ զինքը, անմիջապէս զրկելու մեր հասցէին իր քով գտնուած գոյքերը։ Ռուանի Ազգ. միութեան ատենապետ Մեսրոպ Թորոսեան, ատենադպիր Ղազար Պագրձեան։
18 Դեկտ. 1929

ԼԻՈՆԻ Մեծ Նոր Գիւղի Հայր. Միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 463՝ պատի գորգ, 508՝ մէկ չիլ Շամփանիա, 407՝ ծխատուփ, 255՝ միսի մեքենայ, 865՝ զարթուցիչ ժամացոյց, 816՝ ինքնահոս գիրէյ, 530՝ մէկ զոյգ մետաքսէ դուլպայ, 776՝ այր մարդու շապիկ, 280, 886 868, 643, 785, 705՝ հոտաւէտ օճառ, 768, 859, 775, 923, 430՝ մէկ չիլ քոլոննա, 976, 275, 616՝ քաուչուկէ գնդակ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 15 Դեկտ.— Մարսէյլի Ազգ. վարժարանի աշակերտութեան կողմէ, պարտք կը զգամ հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնել առաքինաբոյժ Պ. Օ. Փափազեանի, որ այնքան խնամքով եւ ուշադիր քննութեան ենթարկեց աշակերտնեըուն առաւիները եւ օգտակար հանդիսացաւ փոքրիկներուն՝ իր մասնագիտութեան յատուկ խրատներով եւ ցուցմունքներով։

Օգտուելով այս պատեհ առիթէն, կ'ուզեմ գործնել նաեւ ակամայ թերացում մը։ Մօտիկ անցեալի մէջ, բժիշկ Մելքոնեան վարժարանիս աշակերտութիւնը պատուաստեց ծաղիկի դէմ։ Այդ հոգածու եւ գնահատելի աշխատանքի համար, նոյնպէս պարտք կը զգամ հրապարակով շնորհակալութիւններս յայտնել յարգելի բժշկին։

Ազգային վարժարանի տնօրէն
Աբգեան

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Եողկատի Քէլլէր գիւղէն Մարիամ Տրդատեան (ամուսնացած Ղուկաս Ճուլքամճեանի հետ), հօր անուն՝ Տրդատ, մօր անուն՝ Անթառամ։ 1924էն ի վեր կը գտնուէր Տրամա (Յունաստան)։ Իմացնել իր քրոջ Մաւլթան Տրդատեանի, Domaine Valbourget, La Motto, Var, France, *կը խնդրուի յանձնահայ Թերթերէն արտատպել։*

— Կը փնտռեմ բնիկ Շապին Գարաֆիսարցի Աբսէն Գալայճեան եւ իրկինը՝ Սկիւտարցի Բեբուզ, որոնք Մարսէյլ հաստատուած էին։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ A. Iopianի, 1bis Rue Rouget de l'Isle, Choisy le Roi, Seine, France.

— Կը փնտռուին Մարզուանցի Մաննիկ եւ Արթին Գավաճանեան կամ Գավուճանեան։ Հօր անուն կարապետ, մօր անուն Մաքրուհի։ Մաննիկի ամուսնոյն անունը՝ Արսէն Սիւզմէեան։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Փարիզ։ Իմացնել՝ Տիկին Սիբրանուշ Աբէլեանի, 22 Rue Jean Jacques Rousseau, Arles (Rhône):

Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր։

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։*
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. միայն կէսօր։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

ԱՄԵՆԱՎԱԻ ՄԱԿՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար
կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՎԱՃԵԼՈՒՅՔ ՀԱՑՈՒԻԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

ԿԱՐ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ

Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով
Մաքուր եւ խնամուած կար
119 Rue Pelleport, Paris (20e) (Rue Bellevilleի *կից*)
Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56

Հրապարակ ելաւ Սահակ Մեսրոպ Գրադարանի

1930Ի ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑ

պատմական եւ տօնական ժամբամասնութիւններով։ Խնամած աշխատանք եւ մաքուր տպագրութիւն։ Գինն՝ 6 ֆր.։ 20 օրինակէ աւելի գնողներուն համբուրին 100ին 20 զեղչ։

Դիմել՝ Hissayanի, 22 Ave. Rouveyrol, Asnières, Seine.

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15e)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոստաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիթէր | ամենալաւ ու ածանը | 2-1 Ֆրան

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Ամէն եւ նոր մեթոտով դարմանում արեան եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներական հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, էչ-մամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար։ Ախտաճանաչում եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

EMPIRE Միզիք-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ
ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շաքագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

Մ. ՆԻՍԱՆԵԱՆ

Փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէյի ե. տարին աւարտած՝ կը կատարէ ներարկումներ (ենթմաշկային, ենթամաշկային եւն.) եւ մարձումներ (massage).

կ'ընդունի ժամադրութեամբ
23 Rue Jean de Beauvais, Paris (Ve).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION
208bis, Rue Lafayette Paris (10
Le Gérant: H. STÉPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագ. եւ վարչութիւն
235 Faub. St. Martin
PARIS (10e)
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱՓԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
25
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1929
25 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1145

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՇՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՂՋՈՅՆ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԱՆԵՐՈՒՆ

Այսօր, փարիզի մէջ, կը բացուի Զ. Ո. Միութեան Բ. Պատուաւորական ժողովը, մասնակցութեամբ 18 պատգամաւորներու:

Առաջինը կը բաղկանար 8 պատգամաւորներէ: Ինչ որ կը նշանակէ աճում՝ աւելի քան կրկնապատիկ համեմատութեամբ:

Երէկ, առիթ ունեցանք խօսելու Հ. Յ. Դ. Պատանեկան Միութիւններուն վրայ, որոնք ամուր խարիսխնետած են մասնաւորապէս Մարսէյլի (վերջերս նաեւ Լիոնի), Ալէնքի, Պէյրութի եւ Հալէպի մէջ: Ծիլեր որ կը ծաղկին եւ թարմութիւն կը սփռեն իրենց բոլորտիքը: Տունկեր որոնք արժանի են լուրջ ուշադրութեան: Մանաւանդ այս օրերուն, երբ երկիրէ երկիր կ'արձագանգեն աշխարհի բոլոր արեւներուն եւ քամիներուն:

Ծիլերէն յետոյ, ահա բարունակները: Երիտասարդներ, որոնք ծանօթ են իրբեւ «Զափհաս Որբեր», լրացուցած ըլլալով իրենց մանկութեան եւ պատանութեան շրջանը:

Բոլորովին տարբեր կազմակերպութիւն մըն է այս, Զ. Ո. Միութիւնը եւ ինքնուրոյն: Ոչ-կուսակցական, բարեկամ՝ բոլոր այն հոսանքներուն որ չեն փորձեր պղտորել կամ խափանել իր ճամբան, Զ. Ո. Միութիւնը կոչուած է լեցնելու խոր բաց մը, ինչպէս կ'ըսեն սովորաբար:

Այստեղ չէ որ պիտի քննուի թէ որքան կրցեր է արդարացնել այդ կոչումը: Անշուշտ պատգամաւորները ունին հարցումներ, գանգատներ կամ գնահատութիւններ: Ինչպէս և գործնական թելադրութիւններ՝ յառաջիկային համար, որպէսզի Միութիւնը դառնայ աւելի տարածուն եւ աւելի առոյգ:

Մեզի համար, Զ. Ո. Մ.ի առաջին արժէքը՝ իր գոյութիւնն իսկ է: Եւ կ'ուզէինք որ աւելի հիմնաւորուէր իրբեւ կազմակերպութիւն, ոչ միայն արդարացնելով իր դերը, այլեւ շեշտելով իր դիմագիծը՝ իրբեւ ուրոյն սերունդ մը:

Տարբեր պարագաներու մէջ, անընական բան պիտի ըլլար խորութիւն դնել երկու երիտասարդներու միջեւ, պարզապէս անոր համար որ մէկը որբ է, իսկ միւսը հայր եւ մայր ունի: Անհայր կամ անմայր, կամ բոլորովին ծնողազուրկ որբեր միշտ եղած են ամէն տեղ եւ ամէն ժամանակ: Այդ սովորական, անխուսափելի դժբախտութիւնը պատճառ չէր կրնար ըլլալ որ իրենք իրենց համար Միութիւն մը, Միաբանութիւն մը կազմէին ծնողազուրկները:

Բոլորովին տարբեր է մեր որբերուն, մանաւանդ ա՛յս որբերուն պատմութիւնը:

Անոնք չեն նմանիր նոյնիսկ պատերազմի որբերուն, որոնց մէ տասնեակ հազարաւորներ կը համրեն բոլոր ազգերն ալ, իրբեւ հետեւանք 1914ի աշխարհասասան սպանդին: Ֆրանսացի կամ գերմանացի որբին հայրը գնաց կռուելու, եւ ինկաւ ռազմադաշտին վրայ, ազգին ձգելով իր զաւակները: Նորէն աստիճան մը մխիթարութիւն կարելի է գտնել այստեղ: Իսկ մեր տղաքը չունին այդ սփոփանքն իսկ:

Զունին, որովհետեւ ոչ միայն հայրը կոտորուեցաւ, այլեւ մայրը, պապը, մամը, եղբայրը, քոյրը, քեռին — համրեցէք եթէ սիրտ ունիք:

Եւ այս բոլորը ինկան ոչ թէ պատերազմի դաշտին վրայ, ճակատ ճակատի գուպարի մը մէջ, այլ բոլորովին դաւադրաբար: Գունդագունդ առաջնորդուելով դէպի սպանդանոց եւ խողխողուելով անխնայ, յետին արուս սերմը չորցնելու առաջադրութեամբ...

Այս քստմնելի պատկերին յիշողութիւնն իսկ մեր միտքէն կը սրբէ կը նետէ սա տժգոյն բացատրութիւնը — «որբ», որուն կոչուած է այսօր «չափահաս»ը:

Որբը առնուազն կարեկցութեան, գութի տպաւորութիւն կը ձգէ: Մինչդեռ 1915ի հայաջինջ սարսափներէն մեզի հասած, արդէն հասակ նետած այս կրակոտ եւ ըմբոստ սերունդը պէտք է կարճակապէ, այլեւս, խեղճութեան և անտիրութեան պատմութիւնը, և իր իսկ պատմութիւնը լիշեցնէ, պտտցնէ ամէն ամէն տեղ:

Ան պէտք է դառնայ կենդանի նախատինքն ամէն բանի դէմ — Թրքական պատմութեան մէջ իսկ աննախընթաց — Սարսափին, որուն հետեւորմէ կը սկսի իր ծննդոցնալ: Ու պէտք չէ մոռնալ որ, եթէ ինք ծնունդն է շրջանի մը, միեւնոյն ատեն շրջան մը կը բացուի իրմով:

Ահա թէ ինչո՛ւ, երբ առաջին փորձերը կը կատարուէին կազմակերպելու որբերը, մենք առաջարկեցինք ծրագրուած Միութիւնը կոչել Ապրիլ 11ի սերունդ, կամ պարզապէս Ապրիլեան Սաներ:

Իսկ այսօր, երբ արդէն հարթուած է ճամբան եւ աստիճանաբար յառաջ կ'երթայ համախմբումը մէկ դրօշի տակ, աւելի քան անհրաժեշտ է որ լեզու եւ բովանդակութիւն ներկայացնէ այս դրօշը: Կարելի չէ անվերջ քաղքենել «չափահաս»ը, որ կրնայ ծիծաղելի դառնալ 40-50ին: Մինչդեռ «Ապրիլեան Սաներու Միութիւն» մը սահման չունի ոչ տարիքի, ոչ ալ տեղութեան, եւ կ'ընդգրկէ շատ աւելի մեծ բազմութիւն, քան ինչ որ աչքի առջեւ ունին այսօր: Թերեւս կը հարթէ, նաեւ շատ մը թիւրիմացութիւններ կամ կանխակալ կարծիքներ...

Ուրեմն, ողջո՛յն ապրիլեան սաներուն, Պատգմ. Բ. ժողովին առիթիւ: Իսկ ինչ որ կը ժառածենք բուն գործունէութեան մասին, լաւ է վերապահել ժողովի փակմանն:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆԱՏՕԼուի ՏԵՂԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ

«Ասպարէզ» կը նկատէ խմբագրականի մը մէջ (6 դեկտ.).

— «Ի՞նչ է պատճառը իր «բարենորոգութիւն»ներով եւ «եւրոպականացում»ով այնքան սոնքացող Թրքական արդի կառավարութեան այս հակամարդկային արարքին: Շաւոզիչ, արդարացուցիչ պատճառ ի հարկէ գոյութիւն չունի եւ չի կրնար ունենալ: Իսկ պատրուակ ինչ որ ըլլալը դժուար չէ: Մէջտեղ դրուած պատրուակը այն է որ, որպէս Թէ քրդութեան սահմանադրած վայրերու մէջ բնակող Հայերէն ոմանք քրդական ապստամբութեան մէջ մասնակցութիւն ունեցած են:

Մեծ մասամբ որբեւայրիներէ եւ պառաւներէ եւ վերջին տասնեակ տարիներու արհաւիրքներուն մէջ իրենց կորովն ու առնականութիւնը կորուսած փոքրաթիւ այրերէ բաղկացած այս ազգուն խլեակները՝ վտանգ կը սպառնան եղեր Թրքական բանակին եւ ժողովուրդին: եկէ՛ք եւ ջաւատացէք, եթէ կրնաք, այսպիսի արտառոց եւ մտացածին կարելիութեան մը:

Ի հարկէ Թուրքերը իրենք ալ կը ծիծաղին իրենց հնարած սուտին վրայ, բայց պէտք է, պարզապէս երեւոյթները փրկելու համար պատճառաբանութիւն մը տալ: Ո՛վ է որ այդ պատճառաբանութեանց խորերը պիտի պրպտէ եւ կամ պատասխանատուութիւնները ձգդէ:

Բայց մեր մէջ անպակաս են խիկարներ, որոնք պատրաստ են հայ ժողովուրդի Թշնամիին հնարած ժանգոտ զէնքերովն իսկ պայքարելու իրենց ազգակիցներուն դէմ: Թերթատեցէք այս քանի մը շաբթուան ընթացքին հրատարակուած դամկավարական լրագիրները եգիպտոսէն մինչեւ փարիզ եւ անկէ մինչեւ Ամերիկա, եւ, դուք պիտի տեսնէք Թէ ինչպիսի վայնասուն կը բարձրացնէ կրկին մեր «ողջամիտ»ներու դասակարգը: Դարձեալ մեղքը դաշնակցութիւնը: Դաշնակցութիւնը իմաժակրութիւն յայտներէ քրդական շարժման եւ Թուրքերը այդ բանէն կատղելով՝ իրենց կատաղութիւնը կը Թափեն եղեր իրենց ձիրաններուն մէջ գտնուող անպաշտպան շաբերու վրայ: Աիաւասիկ մեր խիկարներու տրամաբանութիւնը:

Շատ հին է այս յանկերգը: Քառասուն տարիներէ ի վեր կրկնուած է այն իմաստութեան ժամն համբաւի մը հետամուտ կարգ մը անգործ մարդոց կողմէ: Շարց տուէք այս խիկարներուն Թէ իրենք կը հաւատա՞ն գոյութեանը Հայու մը, որ չցանկայ յաջողութիւն քրդական արդար պահանջներուն: Շարց տուէք Թէ՝ եթէ մենք մեր կաշիէն իսկ դուրս գանք, համոզելու Թուրքերը որ մենք ո՛չ մէկ առնչութիւն ունինք քրդական շարժուներու հետ, Թուրքերը ատով մագչափ անգամ պիտի փոխե՞ն իրենց համոզումը մեր ցանկութեանց վերաբերմամբ: Եւ կամ Թուրքերը իրօ՞ք կը հաւատան որ գրաստային կացութեան մը մատնուած քանի մը հազար ցանուցիր Հայեր որ եւ է դեր կրնան կատարել որ եւ է շարժման պարագային:»

ՕՐՈՒԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ տպաբանը փակ ըլլալով, *Յառաջի* յաջորդ թիւը լոյս կը տեսնէ Ուրբաթ օր:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մոսկուա ուրախ է ռուսաերթուրմ դաշինքին

Գարախանի եւ Թէվֆիք Րիւշտի պէյի միջեւ կնքուած նոր դաշինքին առթիւ, Մոսկուայի զոյգ մը պաշտօնաթերթերը՝ «Իզվեստիա» եւ «Պրաւդա» ցնծութեան մէջ են:

«Իզվեստիա» կը գրէ Թէ էնկիւրիի համաձայնագրին տարբերութիւնը միջազգային դէպք մըն է, որուն տարողութիւնը կը գլէ կ'անցնի Խորհրդային Միութեան եւ Թուրքիոյ ուղղակի յարաբերութեանց սահմանը:

Այն իրողութիւնը Թէ Թուրք հանրապետութիւնը հասկցած է Խորհրդային Միութեան հետ յարաբերութիւնները ամրապնդելու օգուտը, ցոյց կուտայ Թէ ազգային ազատագրութեան շարժումը, որ շնորհիւ հոկտեմբերեան յեղափոխութեան զօրաւոր մղում ստացաւ, մեծ ազդեցութիւն կը գործէ արեւելեան երկիրներու քաղաքականութեան վրայ: «Իզվեստիա»յետոյ կ'աւելցնէ.

— Ամենամեծ գոհունակութեամբ կը նկատենք Թէ այժմ Թուրքիա առաջին երկիրն է, որ շարունակած է Խորհրդային Միութեան հետ միասին խորացնել պաշտպանութեան եւ խաղաղութեան այս մեծատուր էնկիւրիի համաձայնագիրը կը շարունակէ հիմնաւորել փոխադարձ ապահովութեան երաշխաւորութիւնները: Ատով աւելի զօրաւոր իմաստ կը ստանան Խորհրդային Միութիւնն ու Թուրքիա՝ իրբեւ ազդակներ համաշխարհային խաղաղութեան:

Գնդապետ Լօրէնս Մոսուլի շրջանին մէջ

Անգլիացի յայտնի գործիչ գնդապետ Լօրէնս, արաբերէնի եւ արեւելեան գործերու մասնագէտ, որ Մեծ Պատերազմին կազմակերպեց Արաբներու ապստամբութիւնը Թուրքիոյ դէմ եւ գլխաւոր աշակիցը դարձաւ Էմիր Ֆէյսալի (այժմ Իրաքի Թագաւոր), սկսած է դարձեալ ուշադրութիւն գրաւել:

Ինչպէս կը յիշուի, անցեալ տարի Աֆղանիստանի մէջ տեսնուեցաւ այս խորհրդաւոր մարդը եւ իր մեկնումի օրերուն պայթեցաւ Աֆղանիստանի ծանօթ ապստամբութիւնը: «Արաբիոյ Լօրէնս»ը ուր որ տեսնուի, անպայման քաղաքական կարեւոր դէպք մը կը պատահի հոն:

Մարտինէն «Ագշամ»ի ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ Թէ գնդապետ Լօրէնս ներկայիս կը կ'երթեւեկէ Պարսկաստանի, Միջագետքի եւ Թուրքիոյ սահմանագլուխներուն միջեւ: կեդրոնատեղին է Րէվանտուզը, Մուսուլի մօտ, Թրքական սահմանէն ոչ հեռու:

«Ագշամ»ի Թղթակիցը չի գիտեր Թէ գնդապետը այս անգամ Պարսկաստանի՞ Թէ Թուրքիոյ դէմ դաւ մը կը սարքէ: Կ'ըսէ միայն Թէ հաւանաբար անգլիական կառավարութեան կողմէ մասնաւոր պաշտօն ստացած է:

50 հոգի ձերբակալուած Ֆիլիպէի մէջ

Ֆիլիպէէն կը հաղորդեն Թէ՝ դեկտեմբեր 23ին ոստիկանութիւնը յիշեալ քաղաքին մէջ ձերբակալեց մօտ 50 համայնավարներ, որոնք ամբաստանուած են իրբեւ դաւադիր պետութեան ապահովութեան դէմ: Ձերբակալուածներուն մէջ են երկու ռուս գործակալներ, որոնք վերջերս Մոսկուայէն հասած էին:

Թօփալ Իսմայիլ Հագգը փաշա Պոլսոյ մէջ

Փարիզէն Պոլիս դարձած է Թօփալ Իսմայիլ Հագգը փաշա, որ ընդհ. պատերազմի ատեն պարենաւորման նախագահն ու դիկտատոր էր: Յիշեալը գինադադարը կնքուած ատեն, Օտեսայի ճամբով Գերմանիա փախած էր, և 11 տարիէ ի վեր լայնօրէն կ'ապրէր Եւրոպայի գանազան երկիրներուն մէջ: Վերջին հինգ տարիները անցուց Փարիզի մէջ, ուր գեղեցիկ յարկաբաժին մը ունէր: Յաճախ կը տեսնուէր հանճոլքի վայրերուն մէջ: Զմեռներն ալ Նիս կ'անցընէր: Տեսակցութեան գացող լրագրողներու յայտարարած է Թէ հարեմիքը տեսնելու եկած է:

Ան հարցումին՝ Թէ հաշիւ պիտի տա՞յ, Իսմայիլ Հագգը պատասխանած է. «Ես հաշուակալ չեմ որ հաշիւ տամ»:

Իսմայիլ Հագգը էնկիւրի մեկնեցաւ:

Թուրք Թերթերը բուռն հրատարակութիւններ կ'ընեն այս առթիւ:

Մոսկուա կը մերժէ Ռումանիոյ դիմումը

Ռուսեաչին վէճին առթիւ, ինչպէս Քէլլոկի դաշնագիրը ստորագրող միւս պետութիւնները, Ռումանիա եւս ծանուցագիր մը ուղղեց Խորհրդային կառավարութեան: Մոսկուայի ֆրանս. դեսպան Հէրպէթ պաշտօն ունէր այդ ծանուցագիրը հաղորդելու Խորհրդային Միութեան արտաքին փոխ-գործավար Լիտվինոֆի: Այս վերջինը մերժեց ընդունիլ զայն, ըսելով Թէ ռուսեաչին վէճը արդէն կարգադրուելու վրայ է եւ Թէ Խորհրդային Միութիւնը որեւէ յարաբերութիւն չունի Ռումանիոյ հետ:

Հէրպէթ յայտնեց Թէ իր կառավարութենէն հրահանգ ստացած է ծանուցագիրը հաղորդելու: Լիտվինոֆ պատասխանեց Թէ ֆրանս. կառավարութեան հրահանգները չեն պարտադրեր զինք այդ ծանուցագիրն ընդունելու: Ֆրանս. դեսպան փորձեց կարդալ ծանուցագիրը: Լիտվինոֆ մերժեց լսել: Հէրպէթ ուզեց ծանուցագիրը սեղանին վրայ դնել մեկնելէ առաջ, դարձեալ մերժուեցաւ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

... Խմբագիր

Ներկայիս Անատոլուէն տարագրուած եւ Սուրիա հասած եւ հանգիպիլ ազգային բնակորնեքուն ողբալի վիճակէն ազդուած՝ Տրապիզոնի Հայր. միութիւնը կուգայ «Յառաջ»ի միջոցաւ իր եղբայրական օգնութիւնը փութացնել, յանձնելով ձեզ 1000 (հազար) ֆրանք:

Կը խնդրենք որ բարի ըլլաք զայն ուղարկել անմիջապէս ատոր անկ է:

Ի դիմաց Տրապիզոնի Հայր. Միութեան վարչութեան, դանձապահ՝ Մ. Դերձակեան:

* * *

ՅԱՆԿ Դ.

Տրապիզոնի Հայր. միութիւն	1000
Գումար	1000
Դ. ցանկի գումարը	890
Ընդհ. գումար	1890

«ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»

Պոլսոյ իշ դրամատունը «Խնայողութեան օր» նշանակած է դեկտեմբեր 25ը: Այդ օրը ընդունելութիւն պիտի կատարուի դրամատան մէջ, ուր թէյասեղանի պիտի հրաւիրուին մայրերն եւ ուսուցիչները: Խորհրդակցութիւն պիտի կատարուի նաեւ տղաքը խնայասիրութեան մղելու միջոցներու մասին: Նոյն օրը պատկերազարդ մեծ ծանուցումներ պիտի փակցուին փողոցներուն մէջ:

2000 ԲԺԻՇԿ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ բժշկական ընկերակին մօտ մինչեւ հիմա 400 բժիշկներ միայն արձանագրուած են. մինչդեռ Պոլսոյ շրջանակին մէջ 2000 բժիշկներ կը գտնուին: Այս պարագան ուշադրութիւն գրաւած ըլլալով, միջոցներ ձեռք պիտի առնուին որ բոլոր բժիշկներ անյապաղ արձանագրուին:

ԳԱՆՁ ՄԸ

Իզմիրի Թերթերը կը գրեն Թէ տեղւոյն Լքեալ գոյքերու վարչութեան լուր տրուած է որ գանձ մը կը գտնուի հրկիզեալ վայրերուն մէջ: Այս մասին տեղեկութիւն տրուած է նաեւ ելմտական գործավարութեան, որ Լքեալ գոյքերու վարչութեան հրահանգ տուած է պեղումներ կատարել:

փնտռուած գանձը հարուստ յոյնի մը կը պատկանի եղեր:

ՀԱՊԷՇԻՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀՕՐԵՂԲԱՅՐԸ

Գահիրէի մէջ առջի օր զրոյց շրջեցաւ Թէ Հապէշիստանի Թագաւոր Րաս Թաֆարի սպանուած է: Ատոր Ապապայէն հասած հեռագրի մը հաւածայն, սպաննուողը ո՛չ Թէ Թագաւորն է, այլ անոր հօրեղբայրը, որ օդանաւէն ինկած է:

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՏՐԱՊԻԶՈՆի ՄԷՋ

Ջետեղման գործերու մասին Տրապիզոնի մէջ քննութիւն կը կատարուի, քաղաքային եւ կալուածահամարի քննիչներուն կողմէ: կալուածական Թղթածրարները կը քննուին եւ մուխԹարները կը հարցաքննուին:

Ջետեղման գործառնութիւնները կանգ պիտի առնեն մինչեւ քննութեանց վերջը: Այս գործին մասին բազմաթիւ բողոքագիրներկը քննուին:

ՀԱՅԿԱՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱՍՏՈՒՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐՈՒՄ Է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱՍՏՈՒՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐՈՒՄ ԵՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱՍՏՈՒՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐՈՒՄ ԵՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԱՐԺԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

Մուշ, օրիորդ Տարոն տատս, որ- տեղ ծնած եմ ես, ամբողջ կեանքս անցուցած է հոն, հոն է իմ հոգիս, իմ ամբողջ էութիւնս, իմ ամբողջ կեանքս, իմ ամբողջ անցեալս, իմ ամբողջ ներկայս եւ իմ ամբողջ ապագայս։ Մուշ, Մուշ, Մուշ, հոն է իմ ամբողջ աշխարհս։

— Հասկնալի է, որ ձեր սիրտը հոն է, ըսաւ Տարոն տատս։

— Ինչո՞ւ ես այդքան ուրախ, որ Մուշ կը վերադառնանք։

— Ինչո՞ւ չեմ ուրախանար, երբ Մուշ կը վերադառնանք։ Ինչո՞ւ չեմ ուրախանար, երբ կը տեսնեմ հայրենի լեռները, հայրենի ձորերը, հայրենի դաշտերը, հայրենի գետերը, հայրենի ամպերը, հայրենի երկինքը, հայրենի արեւը, հայրենի լուսինը, հայրենի աստղերը, հայրենի ծաղիկները, հայրենի ծառերը, հայրենի թռչունները, հայրենի ամէն ինչ։ Ինչո՞ւ չեմ ուրախանար, երբ կը տեսնեմ հայրենի տունս, հայրենի պարտէզս, հայրենի ակունքս, հայրենի ճամբաները, հայրենի ամէն ինչ։ Ինչո՞ւ չեմ ուրախանար, երբ կը տեսնեմ հայրենի ժողովուրդս, հայրենի ազգս, հայրենի ցեղս, հայրենի հայրենակիցներս, հայրենի ամէն ինչ։ Ինչո՞ւ չեմ ուրախանար, երբ կը տեսնեմ հայրենի հողս, հայրենի ջուրս, հայրենի հացս, հայրենի ամէն ինչ։ Ինչո՞ւ չեմ ուրախանար, երբ կը տեսնեմ հայրենի ամէն ինչ։

— Հիւրասիրութեան ենք հրաւիրուած, ըսաւ Տարոն տատս։

— Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ, ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ կ՚ուզես գիտնալ, ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ։

—

Նոյն պատմութիւնը կրկնուեցաւ անցեալ շաբաթ, Փարիզի մէջ, Պուլկարիոյ նման մէկ ծանուցագրին առթիւ։

Լրտեսութեան ախտը կառմիրներուն մէջ

Ինչպէս գրեցինք երէկ, Ֆրանսայի համալնավար կուսակցութենէն բաժնուած գործիչները նոր կուսակցութիւն մը կազմած են, «Բանուորա-գիւղացիական» անունով։

Նոր խմբակցութեան առաջին գործն եղաւ տեսրակ մը հրատարակել, ուր շատ ծանր մերկացումներ կ'ըլլան Ֆրանսական կոմկուսի ներքին փտութեան մասին։ Մասնաւորապէս կ'ամբաստանուի Մարսել Քաշէն, իբրեւ Մոսկուայի ողորմելի եւ ցածոգի գործիչը։ Իսկ ամէնէն կարեւորը— տեսրակը փաստերով կ'ապացուցանէ թէ լրտեսութիւնը խորապէս ծաւալած է կուսակցութեան ծոցին եւ յատին բջիջներուն մէջ։ Քանի մը հատուածներ·

— «Թէեւ գաղտնի կ'որոշուին ժողովները, բայց ամէն ժողով անմիջապէս կ'իմացուի ոստիկանութեան կողմէ, որ կը միջամտէ յարմար ժամուն, ձերբակալութիւններ կատարելու և թուղթեր գրաւելու համար։ Խուզարկութիւնները մեծ մասով այնքան ճշգրտօրէն, վստահութեամբ եւ արդիւնաւոր կերպով չպիտի կրնային կատարուիլ, առանց մատնանշուած վայրին մէջ իսկ հաստատուած մատնիչներու աջակցութեան։ «Իւմանիթէ»ի շէնքին մէջ, գինուորներու նամակներուն, բանուորներու թղթակցութեանց, «Քազէրն» թերթին գրաւումը միշտ կատարուած է ուղղակի եւ առանց խարխափումի։ Ո՞վ կը յանձնէ այն փաստաթուղթերը որոնց շնորհիւ Ապահովութեան Տեսչութիւնը թղթածրարներ շինած է եւ որոնցմէ ֆաշիստ ժամուլը հատընտիր քաղուածներ կը հրատարակէ ուզած ատենը։ Այն դաւադրութիւնը որուն հետեւանքով ամբաստանութեան տակ առնուած, բանտարկուած կամ բանտարկուելու վտանգին ենթակայ են 150 ընկերներ, հնարուած չէ՞ բռնուած կամ յանձնուած փաստաթուղթերու վրայ։»

Անջատականները ուրիշ չախչախիչ յայտնութիւններէ յետոյ, կ'աւելցնեն թէ Ֆրանսայի համալնավար կուսակցութիւնը, որ 100,000 անդամ կը հաշուէր 1924ին, 13,000 հազիւ կը համրէ 1929ին, այսինքն հարիւրին 87 կորուստ։ Զափազանց ինկած է նաեւ «Իւմանիթէ»ի սպառումը։

Պայթուցիկ շիներ ուսանողուհիի

Առջի օր ձերբակալուեցաւ ալճերիացի ուսանողուհի մը, Օր. Սապին Մէյ, 27 տարեկան, որ Սորպոնի գիտական աշխատանոցին մէջ՝ դադարի մը պահուն պայթուցիկներ կը շինէր։ Ատոնցմէ մէկը պայթած ըլլալով, ուշադրութիւն գրաւեց։

Օրիորդը Ալճէրի համալսարանին մէջ դեղագործութիւն կ'ուսանէր եւ վկայական ստանալու համար մէկ քննութիւն ունէր անցընելիք։ Սակայն առանց քննութիւնը տալու, երեք ամիս առաջ Փարիզ եկած էր։ Իր շարժուձեները կասկած յարուցած ըլլալով, քննութիւնները կը կատարուին իր մասին։

Աւեւելեան ճեպընթացը գիծէն ելած

ՍՈՖԻԱ 23 դեկտ.— Արեւելեան ճեպընթացը այս առաւօտ Սոֆիայի մօտ, Վօլոյաքի կայարանին մէջ գիծէն դուրս ելաւ։ Ո՛չ ընաս կայ, ո՛չ ալ մարդկային գոհ։

Ճամբան ձիւնով ծածկուածէ երկար տարածութեան մը վրայ եւ մաքրելու գործերը դանդաղ կ'ընթանան։ Կը յուսացուի թէ երթեւեկը շուտով պիտի վերահաստատուի։

Երեք մեռեալ եւ ութ վիրաւոր

ՍՈՖԻԱ 23 դեկտ.— Յարիպրոտէն Նիշ գացող կառախումբին տակէն ռումբ մը պայթեցաւ Փիրոթի կայարանին մօտ։ Երեք հոգի սպաննուեցան եւ ութ հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Փիրոթ կը գտնուի պուլկարեւսերպ սահմանին վրայ եւ մակեդոնացի յեղափոխականներու գործունէութեան կարեւոր մէկ կեդրոնն է։

Ի՞նչ կ'ըսեն յայտնի բժիշկներ
ԱՄԻԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐԻՆ ՄԱՍԻՆ

Երէկ հրատարակեցինք դատական ինքնութեան փոխ-տնօրէն Ամիի տեղեկագիրը Ալմազեանի խանութէն գտնուած արեան հետքին եւ այլ առարկաներու մասին։ «Գուշնալ» այս առթիւ հարցուցած է կարծիքը բժշկական հեղինակութիւններու։

Տոքթ. Վէրն, տնօրէն էնսթիթիւ փրոֆիլաքթիքի, կ'ըսէ.

— Եթէ պ. Ամի ըսել կ'ուզէ թէ չորցած արեան մէջէն կրցած է թրէփոնէմ (ֆրանկախտի մանրէ) գտնել, շատ ուրախ պիտի ըլլամ հասկնալու թէ ի՛նչ մեթոտով։ Ներկայիս ես այդ տեսակ մեթոտ չեմ գիտեր։ Պորտէ-Վասէրմանի քննութիւնը ինչպէս իմս, ողջ մարդու արեան վրայ միայն կրնայ արդիւնք տալ, այն ալ ամենանուրբ նախազգուշութիւններ ձեռք առնելով։

Բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն Փրոֆ. Լապպէ կը յայտնէ թէ Ամիի կատարած փորձը չափազանց նուրբ է։ Շատ մեծ ճարտարութիւն պէտք է ունենալ յաջողելու համար։ Սակայն անկարելի չէ, նոյնիսկ չորցած արեան վրայ, պայմանաւ որ մածուցիկ նիւթը անհետացած չըլլայ...։ Իսկ բժիշկ Պլոնտէլ կը հաստատէ թէ դժուար է մեռած արեան մը տարբալուծման վրայ կազմել վերջնական կարծիք։ Ինչ որ ալ ըլլայ, եթէ խնդրոյ առարկայ տարրալուծումը ժխտական արդիւնք տար, Ալմազեան անմեղ պիտի յայտարարուէր։ Դրական արդիւնքը կը ձգտի միայն ապացուցանել երկու արիւններու նոյնութիւնը։ Բայց Փարիզի մէջ, կան երկու հարիւր անձեր, որոնց արիւնը կը ներկայացնէ նոյն յատկանիշները։

Սէն Լազարի բժշկապետը՝ Պիզար աւելի վճռական է.—կը կարծեմ թէ, կ'ըսէ, Ամիի տեղեկագիրը սխալներ կը պարունակէ, ցամքած արիւնի վրայ Պորտէ-Վասերմանի հակազդեցութեան տեսակէտէն։ Բացարձակապէս անկարելի է կաթիլ մը արեան յատկանիշը երեւան հանել, եթէ ան մեռած է եւ մանաւանդ ցամքած։ Փասթէօրեան հաստատութենէն բժիշկ Միւթթէրմիխ իր կարգին կը հաստատէ թէ մեծ սխալ մըն է չորցած արեան վրայ, փորձելու ելլել Պորտէ-Վասերմանի եղանակը։ Անկարելի է որ այդ եղանակը, այս պայմաններուն մէջ ընդունելի արդիւնք մը տայ։

*** Յաջորդ թիւով՝ Ալմազեանի մէկ նամակը ուղղուած իր մէկ բարեկամին, որուն կը պատմէ թէ՝ 60 օր կամ, 440 ժամ, 86,400 վայրկեան կամ 5,184,000 երկվայրկեանէ ի վեր կը սպասէ որ արդարութիւնը երեւան ելլէ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի բոլոր խումբերու ընկերները ատորեւ նշանակուած թուականներուն։ Ներկայ կ'ըլլան կ. կ-ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՌՈՍՏՈՄ (Պէլվիլ) այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին 131 Rue du Temple.

ՀՐԱԶԴԱՆ (Իթալի) այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԲՐԻՍՏԱՓՈՐ (Սէն Միշէլ) այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ (Ալֆոռվիլ) այսօր Շորեքշաբթի ժամը 2.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԵՒԱԴՈՅՆ ԵՒ ՎԻՇԱՊԵԱՆ (Անիէռ-Պուաթիոնով) այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԱՐԾԻԻ (Քաշան) այս կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ՋԱԻԱՐԵԱՆ, ՎՌԱՄԵԱՆ, ՄՋՈՅ եւ ՄՈՒՐԱՏ (Պիյեանքուռ-Իսի-Լէ Մուլինօ) այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, 164 Ave. Verdun.

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲ (Իթալի) այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին 184 Ave. d'Italie.

ՀՐԱՅՐ (Մարսէլ) այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԱՐՂՈՒԻԹԵԱՆ (Շավիլ) 30 Դեկտ. Երկուշաբթի իրիկուն, ծանօթ հաւաքատեղին։

ԵՐԵԿՈՅԹ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Վարուժան խումբին կողմէ նոր տարուան առթիւ։ Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Դաշնակցութեան սրահը, 15 Rue Jeann d'Aarc։ Արտասանութիւն, երգ, նուագ, բանախօսութիւն։ Կը խօսի Ընկ. ԲՈՒՐԿԻՆ ԱՂԱԲԻԿԵԱՆ։

Կը ներկայացուի նաեւ խիստ ծիծաղելի զաւեշտ մը։ Մուտքը ազատ է։

ՇԱՆՕԹ.— Վարուժան խումբին վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ նոյն օրը։

ՅԵՐԵԿՈՅԹ-ՏՕՆԱԾԱՌ

Ա. Ե. Հ. Կ. խաչի «փարիզի մանուկներու պաշտպանութիւն» մասնաճիւղին կողմէ։ 29 դեկտ. կիրակի ժամը 3 — 8՝ Salle-Jean Goujon (8 Rue Jean Goujon) վերի սրահներուն մէջ։

Շքեղ տօնածառ, գեղարուեստական բաժին, երգ, նուագ
Կաղանդ պապան նուէրներ կը բաժնէ փոքրիկներուն

Մուտք մեծերու համար 10 ֆրանք, փոքրերու համար 5 ֆրանք
որ իրաւունք կուտայ մէկ նուէրի

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Փարիզի Եղոդատի եւ շրջականերու Հայր. Միութեան կողմէ, ի նպաստ Թոքախտաւոր հայրենակիցներու։

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ Salle du Peuple, 42 Rue Hermel (18e), N.S. J. Joffrin *կամ մէթրօ* Simplon).

Կը ներկայացուի՝ «ԶԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ» (պաւեշտ)

Երգ, նուագ, պարի մրցում, անակնկալներ, ճաշ. պանտ, պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

Մուտք՝ 10 ֆրանք արանց եւ 7.50 կանանց համար

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ Salle «Harola»*ի շքեղ սրահներուն մէջ*

3 Rue La Vieuville (Nord Sud: Abesses)

Կը նախագահէ՝ ՏՔԹ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, զաւեշտ, անակնկալներ։

Կը նուագէ LUNA-PARK*ի օրքէսթրը։*

Պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

ՄՈՒՏՔ 7.50 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակց. միջոցներ.— Nord.Sud: Abesses. Autobus AR Trani. 5 եւ 20, Métro: Pigalle

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Խուլյու (Թլկատին) գիւղի վերաշինաց միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ։

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին։
46 բիս Թափի Վէր՝ Սալոն Էսբանեոլի մէջ։ Մուտքը ազատ է

Հ. Ց. Դ.

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Կայծակ խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Մարսէյլի Ռոստոմ ենթակոմիտէի հրապարակային վիճաբանական ժողովի շարունակութիւնը այսօր իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կը նախագահէ՝ Ընկ. Ա. Աբոյեան։

Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՀՐԱՒԻՐ

Պատուիրակութիւն կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ընկ. ընկ. Գիւլխանդանեան, Տէրպէտէրեան, Վարպետեան, Երիցանց, Ս. Սասունի։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. STÉPHAN

1000 +

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ
8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)
Հեռաձայն, PROVENCE: 20—37
Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները
Կը կատարէ ծննդաբերութիւններ
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրու.
Թեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12։

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ
կանանց, վէներական եւ մորթի հիւանդութիւնները։
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ԱՐԱՐԱՏ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ Վ.ԱՁԱՌԱՏՈՒՆ
30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29 Man.
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՆԵՐԱԾՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄ
Ձոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպարեղէններ, գիները անվրցելի. ապրանքներու անմիջական եւ խնաւեալ յանձնում
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն

ՏՕՔԹ. Յ. ՓԻՒԹԻՒՔԵԱՆ
30 Ave. de Bellevue, CHAVILLE (S. et O.)
Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կառ Մոնփարնասէն
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԱ ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւններ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժմ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Երե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ
ԸՆԴՈՒՆԱԾ Է
DORK
ԿՕՇԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON
Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ

ՎԱՅԵԼՈՒՅՔ ՀԱՅՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑՔ
ԿԱՐ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
Նոր եւ շքեղ խանութը, զարդարուած ընտիր կերպասներով
Մաքուր եւ խնամուած կար
119 Rue Pelleport, Paris (20e) (Rue Belleville*ի կէց*)
Մէթրօ: Pelleport. Tél. Ménilmontant 63—56

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս, որ 35 Բիս Մէրիէն, փոխադրուած եմ նոր գտնած խանութս 20 Ավընիւ Բամիյէ Փելեթան, Մարսէյլ։ Մէկ անգամ այցելելով, պիտի շահիք եւ գոհ պիտի մնաք։
ԺՕՐԺ ՃԷՊԻԼԵԱՆ Մարսէյլ

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՅՆ՝
Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով
Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenue*ի յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները* ձրիօրէն կը կատարեմ։
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ որեէ առթիւ ձեզի ուղղուած հարցումները ձրիօրէն կը կարգադրեմ։
ԱՄԻՍՆԵՐԷ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ իվեր դիպուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ։
Եթէ ՆՈՐ ԳՈՐԾ *պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց* Patente *եւ* Registre de Commerce *չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ։*
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։
Կրնամ ձեզ ղրկել պահել Chiffred'Affaires*ի եւ* BénéficesCommerciaux*ի տուրքերէն եթէ արշեսաւոր էք. ղոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք։*
Դիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՇԷՔԵՐԵԱՆ՝ Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Աւեւտ. Դատարանի կողմէ վաւերացեալ։
CHÉKERIAN, 150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris.
Téléphone Trudaine 76-42

Cirque de Paris | Էքոլ Միլիմէր | ամենալաւն ու ազանը | 2-1 | ֆրան

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամարզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտութեամբ։ Ազձամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Պ. Պ. Սարիճ, Մաքսուտ եւ Դրիգոր-Վահան Մաքսուտեան եղբարք, ինչպէս նաեւ Օր. Լուիզ եւ Պ. Արշակ Թիւյսիզեան եւ Պ. Ս. Զաժպաքճեան խորացաւով կը ծանուցանեն դառնադէտ ժամը

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՍԵՐԵՆԱ ՄԱՔՈՒՏԵԱՆ
(Ծնեալ Թիւյսիզեան)

որ կնքեց իր մահկանացուն 54 տարեկանին։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր Շորեքշաբթի, կէսօրէ վերջ, ժամը ճիշտ 2ին, Հայոց եկեղեցւոյն մէջ, 15 Rue Jean Goujon, Paris։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Խմբագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԲ 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

27 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1146

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նոր տեղահանութեան սարսափները

«ԿԱ՛Մ ԴՐԱՄԴ, ԿԱՄ ԱՂՋԻԿԴ»

«ցուսաբեր»ի Թղթակիցը կը գրէ Հալէպէն (2 դեկտ.).—

Օրուան հարցը եկող գաղթականներն են. կուգան անվերջ, մերկ, սոված, արգահատելի վիճակի մէջ, ցրուած Գամուշլուէն մինչեւ Հալէպ: Տակաւին ո՛չ մէկ լուրջ ձեռնարկ, ո՛չ մէկ օգնութիւն, տակաւին ո՛չ մէկ կազմակերպութիւն կամ մարմին որ հրապարակ գար այս թշուառներով զբաղելու:

Երէկ հասնող 25 ընտանիքներ աւելի գարհուրելի վիճակ ունէին, կատարեալ մերկ ու սոված, փոքրերը ցուրտէն ու անձրեւէն անկարագրելի կերպարանք մը առած: Ձաւթան, Թուրքիոյ մէջ կողոպտուած եւ ենթարկուած են իրէշային տանջանքներու:

Լսեցէք անվախթար մօր մը պատմութիւնը, որ դէռ երէկ իր նամուսին համար կը փախչէր սարսափի ու ոճիրի երկրէն, իսկ այսօր յուսահատ ու կիսախելագար՝ նորէն կը դառնայ հոն՝ իր աղջիկը որոնելու:

—«Պարո՛ն, Յարբերդէն ճամբայ ելանք. քշեցին. ձգեցինք ինչ որ ունէինք. չթողուցին որ բան մը առնենք հետերնիս: Ջորեպան մը գտանք, ջորի մը վարձեցինք ու ճամբայ ինկանք. կէս ճամբան մեզմէ առին մեր ձեռքի դրամը, ուտելիքը, ինչ որ ունէինք: Երբ սահմանագլուխ հասանք, ջորեպանը դրամ ուզեց, չունէինք որ տայինք. շատ խնդրեցինք, պաղատեցանք, բայց անօգուտ: Անողորմաբար առաւ մեզմէ ձեռք մը անկողին եւ 18 տարեկան աղջիկս.— «Մինչեւ որ, ըսաւ, դրամ չբերէք, չեմ տար»: Ոչ մէկ կերպ կրցանք համոզել: Աղջիկս ու անկողինս մնացին, իսկ մենք եկանք: Հիմա դրամ կը տանինք, որ բերենք»:

Թշնամին իր սուրն է դրեր հայ ինչքին ու պատիւին վրայ եւ գազանային լրբութեամբ կը ջանայ մեր վերջին բեկորները փճացնել:

Տակաւին շատե՛ր պիտի գան, հազարաւորնե՛ր, մերկ, սոված ու հիւանդ: Այսօր իսկ արդէն հազարի կը հասնի եկողներուն թիւը: Ազգային Մարմինները ո՛չ գործի չափը գիտեն եւ ո՛չ գործելու ծրագիր մը ունին:

ԵՐԿՈՒ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒՔՐԷՇԻ ՄԷՋ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 21 Դեկտ. (Սեփ. Թղթ.).— Սարսափելի ոճիր մը երէկ ցնցեց մայրաքաղաքս: Կէսօրի մօտ իրենց խանութին մէջ սպաննուեցան քաղաքիս ամէնէն մեծ առեւտրական տուներէն մէկուն երկու անդամները՝ Ստեփան եւ Միհրան Թիմուրեան եղբայրներ: Այս առտուան ոումէն թերթերը հետեւեալ ձեւով կը պատմեն դէպքը.

— Ոճիրը գործուեցաւ «Ս. եւ Մ. Թիմուրեան եւ Գ. Ասլանեան» ժանածի վաճառատան մէջ, որ կը գտնուի Լիփոքան փողոցի վրայ: Ոճրագործն է իրենց կալացի մասնաճիւղինախկին պաշտօնեաներէն Սիմոն Փիլիպպոսեան՝ որ քանի մը տարիէ ի վեր առեւտրական տուն մը կը վարէր Քրայովայի մէջ Թիմուրեան եղբայրներու աջակցութեամբ եւ ընկերակցութեամբ ասոնց մէկ ազգականին: Փիլիպպոսեանի և իր ընկերոջ գործերը լաւ ընթացած չըլլալով՝ Թիմուրեան եղբայրներուն պարտական մնացած էին 4 միլիոն լէյի չափ գումար մը: Թիմուրեան եղբայրները վերջերս ընդհատած էին իրենց վարկը: Փիլիպպոսեան հինգշաբթի երեկոյ Պուքրէշ կուգայ Քրայովայէն, եւ երէկ առտու, ուրբաթ, կը ներկայանայ Թիմուրեաններու վաճառատունը, ուր կարճ խօսակցութենէ մը յետոյ երկու եղբայրներուն հետ՝ իրարու ետեւէ կ'արձակէ ատրճանակի 7 գնդակներ անոնց վրայ, նախ գետին փռելով անդրանիկ եղբայրը Ստեփան, յետոյ կրտսեր եղբայրը: Երբ վաճառատան պաշտօնեաները կը հասնին, արդէն լմնցած էր ամէն ինչ: Վայրկենական եղած էր երկու եղբայրներուն մահը: Փիլիպպոսեան կը ձերբակալուի եւ կը տարուի ոստիկանատուն, ուր կը հարցաքննուի երէկ կէսօրէն ի վեր, միշտ մերժելով ընդունիլ թէ ինք գործած է սոյն կրկնակ ոճիրը:

∴ Թիմուրեան երկու եղբայրները տիպարն էին կեսարացի անուս, բայց առեւտրական բնազդով եւ ճարտարութեամբ փորձուած հայ վաճառականին: Իրենց երկար տարիներու աշխատանքով կրցած էին հիմնել բարգաւաճ տուն մը՝ որ իր պատուաւորութեամբ եւ իր առածախի ընդարձակութեամբ մեծ համբաւ կը վայելէր Պուքրէշի մանածի հրապարակին վրայ: Իրենց եղերական վախճանը ծանր տպաւորութիւն մը թողուց ամբողջ շուկային մէջ:

Սպաննուած երկու եղբայրներէն անդրանիկը ունի զաւակ մը՝ որ առեւտուրով կը զբաղի Մանչէսթըրի մէջ, եւ հայ ծանօթ առեւտրականներու հետ ամուսնացած երկու աղջիկներ: Կրտսերը կը թողու կին մը, եւ երկու դեռատի զաւակներ:

Թիմուրեաններու մէկ ուրիշ եղբայրը դարձեալ միեւնոյն խանութին մէջ կամ մօտերը հունգար գինուորի մը դաշոյնին զոհ գացած է Զինադադարէն քիչ առաջ:

Լէկրան կը ճնշադատէ Ամիի տեղեկագիրը

Ինչպէս գրեցինք, Ալմազեանի փաստաբանը հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆասի ներկայացուց գրաւոր ծանուցագիր մը, որով խստիւ կը քննադատէ դատական ինքնութեան տնօրէնն Ամիի ծանօթ տեղեկագիրը: Այս վերջինը Մաթիֆասի կողմէ հաղորդուեցաւ Ալմազեանի, ի ներկայութեան իր փաստաբանին: Դատաւորը բսաւ թէ տեղեկագրի բոլոր կէտերն ալ կ'ապացուցանեն որ Րիկօտէն սպաննուած է Ալմազեանի խանութին մէջ եւ Ալմազեանի կողմէ: Հայ դերձակը բացարձակապէս բողոքեց այս ամբաստանութեան դէմ եւ պնդեց իր անմեղութեան վրայ:

Փաստաբան Լէկրան իր բողոքագրին մէջ կ'ըսէ թէ Պ. Ամիի տեղեկագիրը շատ «մակերեսային է, անորոշ, թերի, հակասական եւ դիտումնաւոր, ասկէ զատ այլանդակ սխալներ կը պարունակէ»:

Կ'ըսէ թէ Ալմազեանը ամբաստանելու համար Պ. Ամի քննած է կարգ մը տարրեր՝ ստեւ, փոշի, մազ, օտար սիզաբոյսի կտոր մը եւ մարդկային արիւն: Սակայն կը մոռնայ յիշել թէ իր քննած առարկաները ի՛նչ ժեծութիւն ունէին: Այս մանրամասնութիւնը շատ կարեւոր է: Միւս կողմէ կը հաստատուի թէ անիկա աշխատած է անհունօրէն պզտիկ եւ աչքով անտեսանելի առարկաներու վրայ: Այլապէս ինչո՞ւ Սէն Ժիլ փողոցի նախորդ քննութեան մէջ կարելի չէր եղած գտնել զանոնք. ինչո՞ւ Լիլի ապահովութեան տնօրէն Քուասար բան չէր տեսած այն մնտուկին մէջ, ուր Ամի գիւտեր ըրած է: Ինչո՞ւ բժիշկ Միւլլէր բան չէ գտած այն բաժակին մէջ ուր Ամի ա՛յնքան արդիւնաւէտ բաներ գտած է:

Փաստաբանը դիտել կուտայ նաեւ թէ ամբաստանութեան նիւթ կազմող այդ բոլոր առարկաները Ալմազեանի խանութէն առնուած են ապօրէն պայմաններու մէջ, առանց Ալմազեանի և հարցաքննիչ դատաւորին ներկայութեան, յետոյ ո՛չ մէկ բան կնիքի տակ առնուած է: Այս անկանոնութիւններուն հետեւանքով, ամբաստանեալը իրաւունք ունի կասկածելու ամէն բանի մասին: Արեան բիծերուն համար Ամիի հանած եզրակացութիւնները (ֆրանկախտի մանրէի գոյութիւնը) իր ժամանակին պիտի հերքուին. արդէն անոնք հակառակ են գիտութեան ամենատարրական տուեալներուն:

Փաստաբանը յետոյ մէկիմէկ կը ջրէ օտար սիզաբոյսի, կապոյտ հատիկի, լեղակազոյն բամպակի կտորին, փոշիի, անթափանց թուղթի, մազի եւ ստեւի մասին Պ. Ամիի եզրակացութիւնները: Կ'ըսէ թէ անթափանց թուղթ կը գտնուի ամէն տեղ, նոյնիսկ դատական ոստիկանութեան մէջ:

Պ. Ամի տեղ մը կ'ըսէ թէ գործնապէս անկարելի է մազի մը բուն տէրը որոշել, իսկ ուրիշ տեղ մը բացարձակ եզրակացութիւններու կը հասնի այդ մասին:

Լէկրան կը բողոքէ նաեւ Պ. Ամիի տեղեկագրին կցուած լուսանկարի մը դէմ, որ ցոյց կուտայ Ալմազեանի խանութին դրան վրայ արեան կարեւոր բիծ մը: Այդ բիծը երբեք չէր տեսնուած խանութին մէջ կատարուած եօթը խուզարկութեանց ընթացքին. ուրե՞մն ուսկից գտնուած է ատիկա:

«Ժուռնալ», «Սուար», «Փոփիւլէր», «Իօվրը» եւ այլ ձախ թերթեր բուռն յարձակումներ կ'ընեն Ամիի տեղեկագրին դէմ եւ յայտնի հեղինակութեանց կարծիքները հրատարակելով, կը ջրեն Ամիի եզրակացութիւնները:

Պ. Պրիուայի հարցաքննութիւնը

Հարցաքննիչ դատաւոր ժանթիլ լսեց դատական ոստիկանութեան տնօրէն Անտրէ Պրիուան, որ հաստատեց իր ստորագրաս պաշտօնեաներուն նախապէս ըրած յայտարարութիւնները Ալմազեանի ծեծուելուն մասին: Հերքեց թէ Մապիլլի հետ իր վէճէն յետոյ, նախատած է Ալմազեանը: Հերքեց նաեւ թէ շաբաթէն կիրակի լուսնալիք գիշերը Ալմազեանի տուած է իր կնոջ սիրային նամակները: Այդ գիշեր ինք թատրոնէն վերադարձին սովորականով եւ անձրեւանոցով դատական ոստիկանատուն գացած էր, որով այդպիսի նամակներ չունէր վրան: Ալմազեանը տեսաւ գլխաւոր քննիչներուն սենեակին մէջ. հանդարտ երեւոյթ ունէր եւ ծեծուելուն մասին որեւէ բան չըսաւ:

Փաստաբան Լէկրան խնդրեց ժանթիլէն որ իր քննութիւնը վերջացնէ նախ քան Մաթիֆասի քննութեան փակումը:

∴ Պ. Մաթիֆաս լսեց Տիկ. Շլայկր, որ 10 տարիէ ի վեր կը ճանչնայ Ալմազեանը: Տիկինը ըսաւ թէ հայ դերձակը բացարձակապէս անկարող էր այդպիսի ոճիր մը գործելու:

ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ՆԱՄԱԿԸ

Ալմազեան Սանթէլի բանտէն նամակ մը գրեց Պ. Մաթիֆասի, անգամ մը եւս ըսելու համար թէ ինք բացարձակապէս անմեղ է: Յետոյ յայտնելով որ հիւանդ է, դատաւորէն կը խնդրէ օրինակ առնել Սողոմոն թագաւորէն, «որ մեծ դատաւոր մըն էր»: Կը գանգատի թէ Շնուպդի եւ կաղանդի այս օրերուն հեռու կը մնայ իր չորս զաւակներէն:

ԱԼՄԱԶԵԱՆԻ ԱՐՁԱՆԸ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Օրուան մարդն է Միքայէլ Ալմազեան, որ հերոսացաւ եւ անմահացաւ դժբախտ պարագաներու բերումով:

Ատենէ մը ի վեր իր արձանը՝ բնական մեծութեամբ եւ սովորական հագուստ-կապուստով, դիրք գրաւած է Կրէվէնի Թանգարանին մէջ, աշխարհի քաղաքական ու պետական մեծ դէմքերու կողքին:

Եւ ամէն օր հազարաւոր փարիզցիներ հետաքրքրութեամբ կը դիմեն այդ թանգարանը՝ տեսնելու համար հայ դերձակը, որ ա՛յնքան աղմուկ յարոյց իր անձին շուրջ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՐՏԱԳՂԹԻՆ ԱՌԹԻԻ

«Նոր օր»ի խմբագրականէն (13 դեկտ.).

Բոլոր թերթերը ամիսներէ ի վերկ'աղաղակենթէ արտագաղթը մեծ վտանգ մը դարձած է, թէ «սըմսար»ները անխղճօրէն կը շահագործեն, թէ աիաւոր ողբերգութիւններ կը պատահին Մարսիլիոյ եւ Պուէնոս Այրէսի մէջ: Սո՞ւտ են, իրաւ կամ չափազանցուա՞ծ: Ազգային իշխանութեան պարտականութիւնն է իրականութիւնը երեւան հանել: «Սըմսար»ներու մասին գրուածները դժբախտաբար ճիշդ են: Ընտնք գաղթողներուն հետ կը վարուին այնպէս, ինչպէս Թուրք ոստիկանները Անատոլուի հայ բեկորներուն հետ:

Կը խաբեն, կը կողոպտեն եւ սին յոյսերով ճամբայ կը դնեն: Աւարը կորզելէ յետոյ՝ ջրթիղեղ: Ձմարտութիւնը ըսած ըլլալու համար, արձանագրենք որ յոյն շոգենաւային գործակալները խղճմտօրէն կը գործեն եւ իրենց իրաւունքի սահմաններէն անդին չեն անցնիր:

Մեր սմսարները քաջալերուած ազգային իշխանութեան անտարբերութենէն հրապարակը ողողած են: Ահա թէ ինչպէ՛ս փաստաբանը սմսարութիւն կ'ընէ եւ առաջնորդին բաժին կը հանէ յանձնարարած ըլլալուն համար:

Կայ նաեւ բարոյական երեսը: Ազգ. կեդրոնական վարչութեան կարծիքը ի՞նչ է արտագաղթի մասին: Պատասխանատու մարմին մը պէտք է տեսակէտ ունենայ ազգը շահագրգռող կարեւոր հարցերու մասին, պէ՞տք է քաջալերել ներգաղթը կամ պէտք է խրատել, թելադրել ժողովուրդին որ տեղը նստի ու չխաբուի Աւժանթինի խաբուսիկ հեռանկարներէն:

Կեդր. իշխանութիւնը, ինչպէս ամէն բանի, այս խնդրոյն մէջ ալ երեւի չէզոքութիւն կը պահէ: Այսպէս մտածել ստիպուած ենք, քանի որ ցարդ ոչ մէկ հրապարակային թելադրութիւն եղաւ ժողովուրդին:

Անցեալ տարի երբ գաղթի հոսանքը սկսաւ մեծ համեմատութիւններ առնել Սուրիահայոց մէջ, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը «խօսք հայրականը» հրատարակեց, ինչ որ ունեցաւ իր արդիւնքը: Ժողովուրդը լսեց իր հայրապետին խօսքը եւ շահեցաւ:

Արդեօք կարելի չէ՞ որ առաջնորդ եւ Ազգ. վարչութիւն մասնակի բեմէն եղբայրական կոչ ուղղեն ժողովուրդին, թուելով արտագաղթին ծանր հետեւանքները:

Ի հարկէ կարելի է ու պէտք է ընել, բայց այս ուղղութեամբ խորհողներ չկան:

Վերջ տանք անիշխանութեան, հայրենակիցներ, ոչ մէկ բարիք այս թեմրած վիճակէն: Գաղութը կը կիսուի, բարոյական կորովը օր ըստ օրէ կը նուազի մնացողներուն մօտ, վերէն ցոյց տրուած անտարբերութենէ հետեւանքով:»

ԽԻՍՏ ՁՄԵՌ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Ծրերէ ի վեր առատօրէն կը ձիւնէ Պալքաններուն մէջ: Ձիւնին թանձրութիւնը մինչեւ 40 սանթիմեդրի հասած է Պուլկարիոյ մէջ: Այս պատճառով, կարգ մը երկաթուղիներ չեն բանիր: Պուլկարիոյ ձիւնին պատճառով, պայմանադրական կառախումբը յապաղումներ կ'ունենայ: վերջին լուրերու համաձայն ճամբաները բացուած են:

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ Ե.

Արամ Հիսարեան Grenchen (Ջուիցերիա)	250
Պաղեան ընտանիք Gagny	50
Ումն՝ Տիկ. Ք.	15

Մարսէյլ-Սէն Ժիւլիէնի Շրջէն տը Յօնտաքլը թաղեցիներէն.—

Յ. Գոնտուրաճեան	10
Մ. Աւետիսեան	10
Հ. Պէքմէզեան	10
Տիկին Վ. Վարժապետեան	10
Պայծառ Աւետիսեան	5
Օ. Տէր Յովհաննէսեան	10
Տ. Ադաժեան	10
Լուսին Իզմիտլեան	10
Թ. Տէր Գրիգորեան	5
Բ. Իզմիտլեան	10
Կ. Գալտըրըմճեան	5
Ա. Սօղանճեան	5
Ս. Խաչիկեան	5
Ե. Լօրիկեան	5
Գումար	425
Դ. ցանկի գումարը	1890
Ընդհ. գումար	2315

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՄԻՋԱԴԷՊԻՆ ՇՈՒՐՋ

Պոլսոյ հանրային կարծիքը մեծապէս վրդովուած է՝ վեց եկեղեցականներու կողմէ Նարոյեան Պատրիարքը հրաժարեցնելու համար կատարուած ծանօթ ձեռնարկին առթիւ:

Պաքրգիւղի (Մաքրիգիւղ) մէջ ժողովուրդը պատարագելէ եւ քարոզելէ արգիլած է նախկին տեղապահ Գէորգ արք. Արսլանեանը, իսկ Դատրգիւղցիները կը պահանջեն իրենց փոխ-քարոզիչին՝ եղնիկ վրդ. Պապայեանի հրաժարումը: Այս երկու եկեղեցականներն ալ նախաձեռնարկ եղած էին այդ շարժումին:

Միւս կողմէ քաղաքական ժողովը կը քննէ խնդիրը եւ խառն ժողովին առջեւ պիտի հանէ զայն: կարգապահական պատիժներ կը նախատեսուին այդ վեց եկեղեցականներուն դէմ:

Մ. ՊԱՊԱՋԱՆԵԱՆ ՄԵՌԱԾ

Դեկտեմբեր 23ին Թիֆլիզի մէջ կաթուածի հետեւանքով մեռած է Միքայէլ Պապաջանեան, ինչպէս կը հաղորդէ Սիմոնիկ փրուէեան՝ հեռագրով մը:

Պապաջանեան ծնած էր երեւան. փաստաբանութիւն կ'ընէր Բագուի մէջ. անդամ էր Ռուսիոյ պետական Դումային եւ յարած կադէտներու (Միլիուքովի կուսակցութիւն) խորհրդարանային խմբակցութեան: Կէրէնսկիի կառավարութեանօրով նշանակուեցաւ կովկասի ցատուկ կոմիտէի անդամ: 1918ին մասնակցեցաւ Պաքուի եւ Ցրապիզոնի հայեւթուրք բանակցութեանց: Հիմնադիրներէն էր Հայաստանի ժողովրդական կուսակցութեան, որ յետոյ միացաւ Ռամկավարներուն հետ: 1919ին փարիզ եկաւ իբրեւ անդամ Հ. Հ. Պատուիրակութեան, յետոյ անդամ եղաւ Ազգ. Պատուիրակութեան:

Հոս կարեւոր դիրք ունէր Հօկի եւ Ռամկավար կուսակցութեան մէջ. Ռամկավարներու վերջին Պատգ. Ժողովը պաշտօն տուած էր իրեն երթալ երեւան եւ սերտ յարաբերութիւն ստեղծել խորհրդային իշխանութեան հետ: փարիզէն Հայաստան մեկնած էր Սեպտեմբեր 19ին:

ԸՆՔԵՐՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ՉՈՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱԿԱՐԳԸ ՊԻՏԻ ՀԱՍՆԻ ԻԾԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱԿԱՌԱԿԱՄԷՆ ԱՐԳԵԼՔԻ...

Պղտոր ու անորոշ Եւրոպայի մէջ՝ ուր հպարտ այլ ներքնապէս տակաւ, ժողովրդավար հանրապետութիւնները կ'աշխատին խեղդել յեղափոխութիւնը, պղտոր ու անորոշ՝ Ասիոյ մէջ ո՛ւր կան յեղափոխական անհուն կարելիութիւններ, պղտոր ու անորոշ՝ նաեւ խորհրդային միութեան մէջ, ո՛ւր երեք քաղաքական ճամբաներու առջեւ՝ երեք թեւի բաժնուած է համալնավար դեկավարութիւնը, քաղաքական միջազգային կացութիւնը՝ առանձին ակնարկով աւելի կայուն ու ամուր կը թուի Մ. Նահանգներու մէջ։

Ուսք է սակայն ըսել թէ քաղաքական կացութիւնը կայուն ու ամուր կը թուի Մ. Նահանգներու մէջ։

Երբ մարդ մօտէն կը քննէ քաղաքական ու տնտեսական խնդիրները որ դրուած են այսօր Մ. Նահանգներու առջեւ, երբ տրամաբանական օղակով կը հանդուցէ առօրեայ եւ ընթացիկ քաղաքական ու ընկերային դէպքերը, կը զգայ որ ուրիշ է բերտ իրականութիւնը եւ ուրիշ է երեւոյթը։ Անկասկած՝ Մ. Նահանգները այսօր, կը հանդիսանան գլխաւոր իրաւարարը միջազգային տնտեսական բոլոր խնդիրներու։ Անկասկած, Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը հաւեւմատաբար շատ աւելի ազատ է իր հիմերուն վրայ ու ազատ՝ գործելու, քան արեւմտեան երկիրներու դահլիճները։ Անկասկած՝ ամերիկեան բանուորութիւնը հեռու է դեռ դասակարգային գիտակցութենէն, յեղափոխական ներշնչումներէ ու իր պատմական առաքելութեան պայծառ ըմբռնումէն, անկասկած՝ ճիշդ են այս բոլորը, անկասկած ճիշդ է նաեւ այն՝ որ բանուորական կռւսակցութիւններու պատմութեան անձանօթ ու եւրոպական դրամատիրութեանց յեղաշրջումին ներքին փուլերուն անհմուտ մարդիկ կամ քաղքենի սուտ գիտուններ՝ այս երեւակայական իրողութիւններէն կրնան եզրակացնել որ բանուորական շարժումը յեղափոխական ապագայ չունի, Մ. Նահանգներու մէջ։

Ճիշդ են այս բոլորը։ Սակայն ի՞նչով բացատրել Մ. Նահանգներու քաղաքական շրջանակներու անհանգիստ ու դէշ-ծածկուած աշխարհակալութիւնը որ կոթնած Մ՚ընրօի վարդապետութեան, կ'աշխատի տեսակ մը գաղութի վերածել ամբողջ կեդրոնական եւ հարաւային Ամերիկան։ Ի՞նչով բացատրել նաեւ նոյնպէս անհանգիստ տնտեսական գերիշխանութիւնը՝ զոր Մ. Նահանգները կը հետապնդեն Եւրոպայի ու Ասիոյ մէջ։ Ուրիշ առթիւ մենք պիտի անդրադառնանք Մ. Նահանգներու բանուորական հարցին՝ որ միջազգային քաղաքական խնդիրներու լուծման մէջ անտարակոյս պիտի ունենայ իր գերիշխան բաժինը։ Այս արագ քննութիւնը փակենք դիտել տալով որ՝

Ա.) Մ. Նահանգներու բանուորութեան մէկ մասը այսօր զինակցած է իր սեփական դրամատիրութեան հետ, անուղղակի դառնալով հարստահարիչ ուրիշ բանուորական ու մարդկային կազդուածներու։ Այս երեւոյթը նկատուած է յատկօրէն Մեծն Բրիտանիոյ մէջ, ուր դարասկզբին, երբ դեռ բանուորութիւնը քաղաքականօրէն անկազմակերպ էր։ Այս կացութիւնը չի կրնար տեւել՝ որովհետեւ Մ. Նահանգներու դրամատիրութիւնը, հիմա յաղթական, հետզհետէ կը հանդիպի մեծ դժուարութիւններու (եւրոպական մրցակութիւն, տնտեսական շուկաներու սահմանափակում, Ասիական ազգերու զարթօնք եւլն.) որ վերջ ի վերջոյ պիտի երեւան հանեն դասակարգային ներհակութիւնները։

Բ) Երկրին ընդհանուր նիւթական հարստութեան եւ տրնկան հասոյթներուն մէջ, բանուոր, գիւղացի եւ միջին դասակարգերու, կը նշանակէ ժողովուրդին հարիւրէն 90—95ին ունեցած բաժինը հազիւ կը հասնի հարիւրին 5ի։ Երկրի բնակչութեան մէկ առ հարիւրը տէր է երկրի հասոյթներուն 95 առ հարիւրին։ Այս հաւեմատութիւնը ի՞նչ կ'ապացուցանէ։ Այն՝ որ ժողովուրդին նիւթական վիճակը չափազանց լաւ ըլլալով հանդերձ՝ կը շարունակուի դրամագլուխի ծայրայեղ կեդրոնացումը, նաեւ գերարտադրութիւնը, աղբիւր՝ դասակարգային ներհակութեանց։

Գ) Երկրի տնտեսական և քաղաքական դրութեան ընդհանուր քննութենէն, կառավարութեան տարած բանուորական ճնշումի բարբարոս քաղաքականութենէն, գիւղացիական որոշ ու պարբերական տագնապներէ եւալէն պարզ կը հետեւի որ Մ. Նահանգները եւս պիտի անցնին Մեծն Բրիտանիոյ ճամբով։ Ու ինչպէս Մեծն Բրիտանիոյ Արհեստակցականները ծնունդ տուին հզօր բանուորական-քաղաքական կուսակցութեան մը որ այսօր հասած է իշխանութեան, այնպէս ալ Մ. Նահանգներու Աշխատանքի հզօր ու ընդարձակ Դաշնակցութիւնը՝ այսօր գերապանցօրէն հակաքաղաքական, վաղը յենարանը պիտի դառնայ դասակարգային կուսակցութեան մը։ Այս կէտին մէջ՝ դրեթէ տարակարծութիւն չկայ մեր Միջազգայինի շարքերուն մէջ։ Աւելին՝ Վանտէրվէլտ եւ Տրոցկի համաձայն են որ հաւաշխարհային հրդեհը յառաջիկային պիտի ծագի Մ. Նահանգներէն— հայրենիք վաղուան յեղափոխութեան։

Արագութեամբ ընելէ յետոյ աշխարհի շրջանը, երկու սահմանափակ յօդուածներու մէջ՝ մեզ կը մնայ նոյնքան հապճեպ, քննել ուրիշ երկու հարցեր եւս, որ միջազգային բանուորութեան յաղթանակի ճամբուն վրայ՝ կրնան լուրջ յապաղումի պատճառներ դառնալ։ Այդ հարցերն են՝ գաղթային խնդիրը եւ փոքր ժողովուրդներու քաղաքական ազատագրութեան հրատապ հարցը։

Գաղթային խնդիրը՝ մակընթացութեան չորրորդ դասակարգին դէպի իշխանութիւն փորձած վերելքի ճամբուն վրայ կը կենայ իրաւ ամէնէն դժուար ու վտանգաւոր քաղաքական հարցերէն մէկը։ Եւ կամ կրնայ դառնալ պայքարի լաւագոյն դէնքը, այդ նոյն դասակարգին ձեռքերուն մէջ, եթէ այս վերջինը հրաժարի խաղաղ ռամկավար ճանապարհով իշխանութեան հասնելու իր ձգտումէն։ Հասկնալի ըլլալու համար, տանք երկու օրինակ — Մեծն-Բրիտանիոյ աշխատաւորական դահլիճը, տէր՝ քաղաքական վարկեանի մը համար աւերմուտ Բրիտանական կայսրութեան՝ դէմ յանդիման կը գտնուի Հնդկաստանի մէջ բանուորական ցոյցերու եւ գործադուլներու, որ մեծ մասամբ ուղղուած են նոյնինքն կայսրութեան գերիշխանութեան դէմ։

Արդ, ի՞նչ պիտի ընէ Մաքտոնըլտի դահլիճը։ Կամ պիտի հրահրէ այդ շարժումները, զանոնք տանի իրենց ծայրագոյն գերագրգռուածին, յարուցանէ ուրիշներու կռթնած գաղութներու վրայ՝ վերջնականօրէն տիրանալ իշխանութեան ու կայսրութեան քաղաքական ասպարէզէն քշէ ղրամատիրութիւնը։ Եւ կամ որոշ առեն մը, պիտի հանդիսանայ իբրեւ շարունակողը ղրամատիրական կարգերու ու հաստատէ խաղաղութիւնը բռնի ուժով։ Եւ իրօք, Պոմպէյի մէջ տեղի ունեցած գնդակահարութիւնները կ'ապացուցանեն թէ ո՛րքան հիմնական նշանակութիւն ունի չորրորդ դասակարգին համար՝ միանգամընդմիշտ ու առանց երկուութեան գաղթային խնդրի լուծումը։ Հարկ չկայ բերել ուրիշ օրինակներ։

Վերջապէս կայ նաեւ փոքր-ժողովուրդներու քաղաքական ազատագրութեան հրատապ հարցը։

Ըստ երեւութին՝ երկրորդական նշանակութիւն ունեցող այս խնդիրը, ժանր-ազգութիւններու ընկերվարական կուսակցութեանց համար դարձած է կեանց եւ մահու հարց։ Եւ ատիկա հասկնալի է։ Փոքր ժողովրդի բանուոր եւ գիւղացի դասակարգը ճնշուած ու հարստահարուած է կրկնապէս, նախ իբրեւ քաղաքականապէս դերի ազգութիւն եւ երկրորդ՝ իբրեւ դերի դասակարգ։ Ասոր համար է որ, օրինակ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան քաղաքական յայտարերին մէջ անկախութեան խընդիրը կը բռնէ առաջին տեղը։ Ասոր համար է նայնպէս որ վերջ Մ. դեմոկրատ կուսակցութիւնը կնքեց այս վերջին տարիներս ամօթաբեր քաղաքական բարեկամութիւնները։ Ու ինչ որ հետաքրքրական է, գրեթէ անկարելի է փոքր ժողովուրդի ծոցին մէջ կազմել դասակարգային կուսակցութիւն, եթէ ան գերի է ու քաղաքականապէս կախուած ուրիշէն։ Մեծ ժողովուրդներու ընկերվարական կուսակցութիւնները չեն անդրաբառնար այս կացութեան կամ կը ստորագնահատեն երեւոյթը։ Եւ ասիկա պատճառ կը դառնայ որ կարգ մը փոքր ժողովուրդներ իրենց քաղաքական անկախութիւնը սպասեն՝ դրամատիրական պետութիւններէ, զոհ երթալով անբնդհատ դիւանագիտական դարշ խաղերու և ծառայելով՝ փոխանակութեան նիւթ, քաղաքական թըղթախաղի մէջ։

Միջազգային քաղաքական այս կացութեան դիմաց՝ ժակընթաց չորրորդ դասակարգը կը մնայ իբրեւ ապագայի միակ ուժը՝ ընդունակ հասնելու իշխանութեան ու բառնալու դիտութեան եւ բռնութեան բազմաթիւ պատճառներ։ Առաջին յօդուածով-ալտուհանդերձ գտանք որ ան պիտի հասնի իշխանութեան, հակառակ ամէն արգելքի։ Երրորդ յօդուածով մը մեզ կը մնայ ապացուցանել թէ այդ յաղթանակը պիտի տանի իրագործելով բանուորական միութիւնը՝ նոյնիսկ դեկավարներու մարմիններուն վրայէն,

ՎԱՉԳԻՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԼՈՒԾՈՒԱԾ

Մոսկուայի «Ռուս երկրագործական ընկերութիւն»ը, որ ամէնէն հինն էր իր տեսակին մէջ, լուծուեցաւ խորհրդային կառավարութեան կողմէ։ Հիմնուած՝ 1818ին, «Աշխատանք եւ Ազօթք» նշանաբանով, այս ընկերութիւնը Ռուսիոյ երկրագործութեան գիտական կեդրոնն էր անկէ ի վեր։ Իր կորիզը կը կազմէին խումբ մը ականաւոր ակադեմականներ եւ գործի մարդիկ, որոնք թանկագին ծառայութիւններ մատուցած են Ռուսիոյ երկրագործութեան։ Խորհրդային իշխանութեան տակ, ընկերութիւնը շարունակեց գործելկատարեալ հաւատարմութեամբ, համայնավարներ ալ ընդունելով իբրեւ անդամ, եւ իր գործին արժէքը լիովին կը գնահատուէր կառավարութեան կողմէ։ Բայց Ստալինի հոգագործական քաղաքականութեան կուսակիցները վերջերս ընկերութիւնը ամբաստանեցին իբրեւ հակայեղափոխական, որովհետեւ հակառակ էր գասակարգային ծայրայեղ քաղաքականութեան՝ գիւղերու մէջ։

Ե. ՉԱՐԵՆՑԻ «ԵՐԿԻՐ ՆԱՅԻՐԻ»Ի ՄԱՍԻՆ

«Յառաջ»ի դեկտեմբեր 13ի թիւով ամփոփումը տրուած էր այն դրական վիճաբանութեան, որ տեղի ունեցաւ Գրական Ակումբի կողմէ Հայաստանի ներկայ գրականութեան մասին։ Այդ ամփոփման մէջ զետեղուած էր նաեւ իմ խօսածը շատ համառօտ, ուր յիշատակելով Չարենցի գլխաւոր գործերը, ըսուած էր «մանաւանդ»«Երկիր Նայիրի»ն...

Այս «մանաւանդ»ը կը ստիպէ զիս աւելի որոշ խօսիլ «Երկիր Նայիրի» վէպին մասին, գրական սխալ դասողութեան մը վերագլուխէն ազատ ձնալու համար։

Ե. Չարենցը ժամանակակից հայ մեծ բանաստեղծներէն մէկն է գերազանցապէս իր բանաստեղծական ստեղծագործութիւններով։ Եթէ ես չեշտէի եւ ըսէի «մանաւանդ» ան մեծ է իր «Երկիր Նայիրի» վէպով, այդ պիտի նշանակէր, որ Ե. Չարենց մեր աչքին կարեւորութիւն ստացած է իր այդ արձակով, եւ որ այդ գրուածքը անոր ստեղծագործութիւններուն գլուխ գործոցն է։

Մինչդեռ ես պարզապէս ըսած եմ, «նաեւ գեղեցիկ արձակ էջ մըն է «Երկիր Նայիրի»ն, ուր կոմունիստ Չարենցը պարտուած է արուեստագէտ Չարենցէն։»

Հեղինակը ձգտած է իր այդ վէպով պատկերացնել ընդհանրապէս Կովկասահայերու և մասնաւորապէս Հ. Յ. Դաշնակցութեան ազատագրական իտէալը՝ «Երկիր Նայիրի»ն (Տաճկահայաստանը) ազատելու համար։ Վէպի սկիզբէն մինչեւ վերջը դուք կը տեսնէք Չարենցի երկու դիմագիծերը, կոմունիստը և բանաստեղծը, որոնք անողոք մրցման մէջ կը մնան։ Կոմունիստ Չարենցը ամէն կերպ կ'աշխատի պարսաւանքի սիւնին գամել քառասուն տարուան ազատագրական շարժումը։ Բանաստեղծ Չարենցը ընդհակառակն, կը հակի դէպի արուեստը։ Իսկ արուեստը կը սիրէ հարազատ դոյներ, իրական հոգեբանական վիճակներ, կենդանի տիպարներու բնական յարաբերութիւններ։ Ու երբ գիրքը կը վերջանայ, դուք կը տեսնէք որ կոմունիստ Չարենցը պարտուած է, իսկ բանաստեղծը մնացած է իր իսկ ստեղծագործած գլխաւոր տիպարներուն հետ, անոնց հերոսական մահուան վայրկեանին։

Շատ հեղինակներ որոշ ծրագրով ճամբայ կ'ելլեն վէպ մը գրելու համար։ Սակայն յաճախ պատահած է որ գլխաւոր տիպարները որոշ աստիճանի մը հասնելէն յետոյ, ներադրող ուժ մը կը դառնան, ու հեղինակները կը քաշուին իրենց ետեւէն, տրամաբանական վախճանի մը յանգելու համար։ Այսպէս ալ պատահած է Ե. Չարենցին։ Ան իր գրքի վերջաւորութեան, չէ կրցած Մարզուտ Հայոն (վէպի գլխաւոր հերոսը— դուք հասկցէք Դաշնակցութիւնը) իր ուզած տեղը տանիլ, այլ պարզօրէն հետեւած է Մարզուտ Հայոյ, արուեստագէտի մը կատարեալ հլութեամբ։

Ողբերգութեան լրումն է։ Երկիր Նայիրին հեղինակին կողմէ ներկայացուած է որպէս Մարզուտ Հայոյ համար «ուղեղային ժորմոք»ը, «սրտի հիւանդութիւնը»։ Երկիր Նայիրին «եւ կայ և չկայ»... Հայկասական որոնումներէն յետոյ, Նայիրին (Տաճկահայաստանը) կը մնայ Մարզուտ Հայոյ ուղեղային մշուշը, հոգիի արգասիքը։

Ահա ոսոխը (Թուրքը, կ. Ս.) կը մօտենայ Նայիրեան քաղաքին (Կարս), ու դուք կը սպասէք որ հեղինակը բոլորովին նսեմացնէ իր հերոսը, զայն իսկապէս արժանի ընելու իր «ուղեղային մշուշ»ին։ Մինչդեռ այդպէս տեղի չունենար։

— «Ի՞նչ էր մնում անելու Մարզուհի Հայոյին փախչե՞լ, մնալ, բայց ի՞նչպէս կարող էր, ասացէք խնդրեմ, փախչի՞լ Մարզուհի Հայոն, կարո՞ղ է արդեօք փախչել մարդու հոգին եւ իր սեփական հարազատ մարմինը թողնել հրի բերան... եւ Մարզուհի Հայոն մնաց, ոչ միայն մնաց, այլ եւ իր վրայ վերցրեց բովանդակ իշխանութիւնը. մի վերջին ձիգ եւս, գերմարդկային մի ձիգ գործադրել կամեցաւ Մարզուհի Հայոն, որ փրկի դրութիւնը, բայց դրութիւնը չփրկուեց.— ուշ էր, բաւականին ուշ էր արդէն՝ եւ դրութիւնը չէր կարող այլեւս փրկել եւ ոչ մի, թէկուզ եւ գերմարդկայինձիգ...»

Աւելի յետոյ, կը սպասէք վերջին վայրկեանի, խայտառակ փախուստի մը ականատես ըլլալու. բայց Չարենց ստիպուած է ըսել այնինչ որկատարուեցաւ — «... Բայց այս չէ էականը, ընթերցո՛ղ, էականն այն է, որ բացի, ուրեմն, այդ բաղում ժողովրդից, քաղաքում մնացին... ընկերը վաւորդեանը, Սերգէ Կասպարիչէը, բժշկին եւ Մարզուհի Հայոն... Մինչեւ վերջին վայրկեանը նրանք մնացել էին իրենց դիրքերի վրայ, մնացել էին բերդում եւ հէնց բերդում էլ գերի էին ընկել ոսոխին.— ընկել էին թշնամու արիւնարբու ձեռքը։ ... Մի դաժան նենգամտութեամբ յանձնել էին նրանց հերդացների ձեռքը, որոնք եւ — երեւակայո՛ւմ էք,— կախել էին ընկ. Վաղոդեանին, Սերգէ Կասպարիչէին, բժշկին, ու իրան՝ Մարզուհի Հայոյին... Աստւած են, մի տախտակ են փակցնում հերոսական պայքարասիւնի մէջտեղ, Մարզուհի Հայոյի գլխավերեւը,— ու գրում են վրան, երեւակայեցէք— Նայիրեան տառերով.

Մ. Հ. Ա. Ն.

որ նշանակում է՝

«Մարզուհի Հայոյ Արքայ Նայիրի»։

Վերջակէտ։ Եւ վերջ։

Մենք գիտենք, սակայն որ այդ տառերը կը նշանակեն. «Մահ Համազասպ Աստուր Նորհատեանի... Ալ չծանրանանք հերոսական եւ եղերական այս իրական անցքերուն վրայ, կանգ առնենք, ինչպէս բանաստեղծը կանգ առած է։

Բայց կայ վերջաբանը...

Ըստ երեւոյթին, բանաստեղծն իր գործը լրացնելէն յետոյ, վերջն վար կարդացած է իր «պօէժանման վէպը», ու տեսած որ կոմունիստ Չարենցը իր նպատակին չէ հասած. ու ահա, ստիպուած է վերջաբան մը կցել վէպին, պարզապէս կոմունիստ հեղինակը փրկելու համար։

Հեղինակն այդ վերջաբանին մէջ կը մտահոգուի հոգեբանական սխալանքէն.— «... Թող ներեն ինձ բժիշկները, եթէ գտնեն որ չի կարելի ուղեղային մորմոքը ու սրտի հիւանդութիւնը ճանել մարդկանց միջից աքցաններով եւ լանցէտների օգնութեամբ»։

Այդ մորմոքն ու սրտի հիւանդութիւնը հայրենիքն է, Երկիր Նայիրին։ Ան գիտակցելով որ այդ մորմոքը աքցաններով յարդոց սրտէն կարելի չէ պոկել հանել, Չարենցը կը դիմէ կոմունիստական դիւրին ճանապարհին.— ... Արիւն, ցիշդ է, շատ է հոսել, սակայն կենդանի մնացածներն արդէն ազատ են վերոյիշեալ ուղեղային մորմոքից, ու սրտի հիւանդութիւնից, եւ այսօր իրենց երկիրն են շինում...»

Այսինքն Դաշնակցական հոգեկան մորմոքի, «Երկիր Նայիրի տեղ, տառերի պարզ փոփոխութեամբ՝ բոլշեւիկեան «Երկիր Նայիրի»ն է որ շինում են։ Այո՛, նոյն հոգեկան մորմոքի եւ սրտի հիւանդութեան շարունակութիւնը, ուրիշ ոչինչ։

Յետդրութիւնները ու վերջաբանները շատ սովորական են բոլշեւիկեան մթնոլորտի մէջ ապրող հայ հեղինակներու մօտ ու այդ խեղճուկ միջոց մըն է բարելաւութեան վկայական ստանալու կոմունիստական կուսակցութենէն. իսկ էութիւնը կը մնայ հակած իրականութեան եւ արուեստի կողմը։ Մեր գնահատանքը այս վերջինի մասին է։

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

Կարդացէք և Տարածեցէք ԾԱՌԱՋ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ Կ'ԸԼԼԱՆ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան ա... եալ թշնամիները եւ անոր հակառակորդները որքան ալ ձեն կամ սուտ-խենդ ձեւանան, չեն կրնար ժխտել անոր անվիճելի վերելքը։

Ու եթէ այս պարագան անհրապարակով չեն խոստովանիր պատճառն այն չէ որ չեն տեսներ զմբռներ Դաշնակցութեան նուաճումները, այլ այն, որ չեն կրնան իրենց ապերասան եւ հարազատ գոյութիւնը արդարացնել։ Բայց, արդար ըլլալու համար պէտք է յայտնել որ, նոյն հակադաշնակցական ստիպուած է Դաշնակցութեան ... ութիւնները — գործիչ նուիրում, գոհաբերութեան ոգի, անձնազոհութիւն եւայլն փառաբանել, երբ իրենց հետ առնձին էք սրճարանի մէջ անկիւնը։

Մեր մտնկութեան օրերուն մեզի համար ինքնատիպ լինելու մը հնարած էինք, որուն բուռը հակառակ իմաստ ունէր։ Այսինքն երբ հարկ ըլլար բանի մը դրական արժէքը հաստատել, անմիջապէս ժխտական «ոչ» մէջտեղ կը նետէինք։ Երեւի պարագան նոյնն է նաեւ մեր հակառակորդներուն համար։ Երբ տեսանելի, անժխտելի իրողութիւններ կ'ուրագոյին եւ կը ժխտուին, կը տարուինք մտածելու որ, թերեւս, Դաշնակցութեան հակառակորդ անգոյն ու գոր զանգուածը եւս ունի լեզու մը, որուն ժխտականը անպայման դրական նշանակութիւն ունի, մեր մտնկական խենդ լեզուին պէս։

Իսկապէս ի՞նչ բանի մէջ կը կայանայ Դաշնակցութեան ուժը, անոր ժողովրդականութեան աղբիւրը։ Ի՞նչն է պատճառը այն անուրանալի, շատ անգամ չափազանցուած խանդավառութեան, նիւթական ու բարոյական աջակից զոհողութիւններուն, որոնք ամէն օր տեղի կ'ունենան մեր աչքերուն առջեւ։ Ի՞նչով կարելի է բացատրել այն ջերմ ու անկեղծ համակրանքը որ կը տիրէ, մասնաւորաբար նոր սերունդին մէջ, Հանդէպ Դաշնակցութեան։ Վերջապէս, ի՞նչ է պատճառը այն անմբռնելի հմայքին որ բռնութիւնները, տարագիր երիտասարդութիւնը կը պահէ իր ազդեցութեան տակ, իրեն կը քաշէ նոր ուժեր՝ լի հաւատքով եւ գիտակցութեամբ։

Դժուար է ճշգրիտ պատասխաններ գտնել այս հարցումներուն։

Սակայն, ճշմարիտ է մէկ բան, Դաշնակցութիւնը, ծնած Հայութեան դարաւոր ու արիւնոտ պատմութենէն, ծնած այդ պատմութեան, միջավայրի, ուրանձնայատուկ տուեալներով եւ իրականութեամբ, իր գոյութեան ամբողջ շրջանին ապրած ըլլալով իր Հայ երկրին ու ժողովուրդին մէջ, ժառանգած է անոր բոլոր թերութիւններն ու առաքինութիւնները, ընդվզումներն ու պարտութիւնները։ Մէկ խօսքով, այն ինչ որ այդ հերոսական ժողովուրդը կերտած է անյիշատակ դարերէ ի վեր, իր ուրախութեան եւ տրտմութեան օրերուն։

Դաշնակցութիւնը ըլլալով հարազատ ծնունդը Հայկական կեանքի եւ տրամաբանական արտայայտութիւնը անոր պատմութեան, բնական է որ իր սկզբունք-

...առաջադրութիւնները եւս ...իրեն ազգ կեանքէն ու ...ին բիւրեն ազգ կեանքէն ու ...ամարեցնէն: Դաշնակցութեան ...որուան բոլոր առաջադրութիւն...ները, կարելի է ըսել, կը բխին ...ներկայ մէջ, անյիշատակ դարե...ներէն, ազգիս քան, մեր նախնիքներէն, ...ներէն, խորհուրդներէն, ե...ներէն, վարդաններէն եւայլն, ...ած մը կայ անթեղուած, որուն ...արծումը, հրահրումը ան...պիտի առաջնորդէ Դաշ...ութեան գիրկը ուշ կամ կա...: Եւ անիմաստ չէ երբ մեր ...ովուրդը, Հայոց պատմութեան ...երոսներուն, Գէորգ ...ներուն, Անդրանիկներուն, ...ներուն, քեռիներուն եւ ...ներուն նոյնքան եւ թե...ի աւելի յարգանք կ'ընծայէ, ...քան իր հին հերոսներուն, վար...աններուն, Վահաններուն եւլն.: ...ինչ է Դաշնակցութեան ժողո...վրդականութեան պատճառը: պատասխանը կը գտնենք այն ...ոլոր հայրենակիցներուն քով, ...ոնք իբրեւ թեկնածու կը ներ...կայեան Դաշնակցական մեծ ...անիքին անդամակցելու, քրիս...ափորներու, Զաւարեաններու եւ ...ասուհիներու յաւէտ կենդանի ու ...չտավառ շունչէն հաղորդուելու ...ամար: Անտեղեակ, անդի...ադրելի ուժ մը կայ Դաշնակ...ութեան մէջ որ իրեն կը քաշէ ...ի պա...ի ծերը, եւ երիտասարդը, եւ ...եանքին ու լոյսին տենչացող պա...անին:

Օր մը, (բայց այդ տեսակ ...որեր շատ կան) քանի մը կայ...ասր, ուրախ եւ ժպտադէմ երի...ասարդներ, «Յառաջ» գործած ...ին Դաշնակցութեան շարքերուն ...անդամակցելու դիմումի կատա...րելով: Ինչպէս գիտէք, Դաշնակ...ական երիտասարդները քիչ մը ...ար կ'ըլլան: Հարցերու տեղատա...ռած մըն է կը տեղայ թեկնածու...ներու գլխուն: Հարցեր, որոնց պա...ասխանը Համալսարաններու դուռ...ները մաշեցնելու չափ տաժանք կը պահանջէ: Բայց ի՞նչ փոյթ, Դաշնակցական ընտանիքէն ներս մտնելը նուաղ կարեւոր ու դժուար գործ չէ:

— Հայրենակի՛ց, հոս ուրիշ ...ուակցութիւններ շատ կան, ի՞նչ է պատճառը որ դուն անոնց չես ուզեր անդամակցիլ եւ կը փափաքիս Դաշնակցական ըլլալ

Քանի մը պատասխաններէ եւ հակաճառող «բայց»երէ յետոյ, թեկնածուն այս անգամ քիչ մը նեղսրտած եւ սրտին զարդարող պակերները գոյց տալով, կը սկսի խօսիլ աւելի բարձր, ինքնավստահ ...համարձակ:

— Ես կը փափաքիմ Դաշնակցական ըլլալ անոր համար որ կ'ուզեմ օգտակար ըլլալ հայ ժողովուրդին, իսկ գիտեմ որ այդպիսի յարմար վայրկեան մը երբ ներկայանայ, միայն Դաշնակցութիւնն է ամէնէն առաջ հրապարակ նետուողը: Ես կ'ուզեմ Դաշնակցականի նման մեռնիլ ազգիս համար:

Ու կուգան մէկը միւսին եւ տեւէն, տարեւոյին թափով, կուգան հոգեկան կարիքէ մղուած, «Ազգին օգտակար ըլլալու» զարգանալու, յառաջդիմելու եւ լաւագոյն պարագաներու, այդ «ազգին» ու ժողովուրդին համար մեռնելու ցանկութեամբ:

Անցեալները ընկեր մը կ'ըսէր թէ Դաշնակցութեան տոմարները եթէ քրքրելու ըլլանք, պիտի տեսնենք որ մեռելները աւելի շատ են քան ողջերը: Պատճառը, թերեւս, մահը արհամարհելու, մահուան ձգտելու այն խելայեղ խոյանքն է որ կայ Դաշնակցութեան մէջ:

Մեռելներն են որ կը կառավարեն ողջերը:

Ափսոս անոնց, որ մեռելները չեն ունեցած:

Տ. ԱՐԱԾԱՆԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(Քաղուած խորհրդ. թերթերէն)

ԱՐԹԻԿԻ ՏՈՒՓԻ ՄՕՏԱԿԱՅ ՀԵՌԱՆԿԱՐՆԵՐԸ

Սիլիկատի արդիւնաբերութեան Գիտական - Տեխնիքական Խորհուրդին մէջ (Մոսկուա) Տրիֆոմինկով զեկուցում մը տուած է արտասահման կատարած ուղեւորութեան արդիւնքներու մասին, որու նպատակը եղած է քարի հանոյթի եւ քարի վերամշակման գործին ուսումնասիրութիւնը: Խորհուրդն ընդունած է թէ այդ առաքելութիւնը առատ նիւթ տուած է, որ կը դիւրացնէ Արթիկի տուֆի առաջին ձեռնարկութեան կազմակերպումը: Ձեռնարկութեան համար, իբրեւ հում նիւթի սկզբնական հիմք, Արթիկի առաջին քարահանքը ընտրուած է, սակայն գործնական Հանքաբանութեան Ինստիտուտին (Մոսկուա) առաջարկուած է միաժամանակ ուժեղացնել Մունջուղի եւ Արմաթլուի հանքերու հետազօտման աշխատանքը: Արթիկի շրջանին համար տուֆի հանոյթը նախագծով տարեկան 250.000 խորանարդ մեթր սահմանուած է: Քարահանքի սարքաւորումը 1931 թուի սկիզբին պէտք է ամբողջացուած:

ՆՈՐ - ՍԵԲԱՍՏԻԱ

Նախապէս գրած էինք նոր Սեբաստիոյ մասին: Ստորեւ կուտանք հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները.

Նոր Սեբաստիան Էջմիածնայ նահանգին մէջ է եւ երեւանէն երկաթուղիով՝ միայն 2 ժամ, իսկ Լենինականէն յու կէս ժամ հեռու է:

Նոր-Սեբաստիոյ կեդրոնը պիտի ունենայ հրապարակը, թատրոնը եւ կառավարական շէնքերը: 4 տեղերու վրայ պիտի հաստատուին կրթական հաստատութիւնները: Հիւսիսային արեւելեան անկիւնը պիտի կանգնի հիւանդանոցը, իսկ հիւսիսային արեւմտեան անկիւնը մարմնամարզական հրապարակը:

Խորհրդային Հայաստանի Հողագործութեան ժողովրդական կոմիսարիատը հոկտ. 1929ին կազմած է ուրը յօդուածներէ բաղկացեալ պայմանագրութիւն մը նոր Սեբաստիոյ մասին:

Սեբաստիոյ վերաշ. Միութեան կեդր. վարչութիւնը լրջօրէն նկատի ունեցած է պայմանագրին մէջ պարզուած բոլոր կէտերը եւ մատնանշուած բոլոր յանձնարարութիւնները եւ յետ ուսումնասիրութեան, երկուստեք պաշտօնապէս համաձայնած են պայմանագրին:

Արդէն հոկտեմբերի կէսէն սկսեալ, մասնագէտ վարպետի մը հետ համաձայնելով, կազմուած յատակագծի առաջին մասը սկսուած է գործադրութեան դրուիլ:

Հայ-Ջրատնտեսութիւնը մեծ քանակութեամբ բանուորական ուժ թափած է նոր-Սեբաստիոյ հողին վրայ, Սարտարապատի ջրբանգքին հսկայ գործը վերջացնելու համար: Անկէ բաժնուող գլխաւոր առուները կը պեղուին արդէն:

Նոր Սեբաստիոյ հողին վրայ չկայ մաս մը որ ջրարբի չըլլայ: Այնպէս որ նոյնիսկ հողի փոքր բարձրութիւններն իսկ ոռոգելի են:

Արդէն սկսուած է քարի պատրաստութեան: Լեռ-քարի եւ տուֆքարի հանքերը նոր-Սեբաստիոյ հողին մէջ են: 15 վկան անտառ-նիւթ — փայտ — ապսպրուած է պայմանագրութեամբ:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Պէյրութի «Ազդակ»ը կը գրէ (14 դեկտ.).

Հակառակ զանազան սրտցաւ ազգայիններու եւ խմբագրութեանս կողմէ եղած դիմումներուն, գժբախտաբար Ազգային Առաջնորդարանը գարդ չէ կրցած Թուրքիայէն վտարուած եւ վերջերս Սուրիա ապաստանած բազմաթիւ հայ թշուառ տարագիրներու օգնութիւն հասցնելու համար հանգանակիչ յանձնախումբ մը կազմել: Միւս կողմէ կ'իմանանք որ Ազգ. առ. ժամեայ վարչութիւնը փոխանակ գործի ձեռնարկելու եւ օգնութիւն հասցնելու աշխատանքին, զբաղած է սին ըսի ըսաւներով եւ առանց արդիւնքի եւ որոշման փակած իր ժողովը:

Այժմ սակայն կ'իմանանք որ Ձափ Որբերու Միութիւնը կազմած է յանձնախումբեր բոլոր թաղերու մէջ, ի նպաստ Սուրիա ապաստանած տարագիրներու հագուստի, ուտեստեղէնի, իրերու եւ դրամական հանգանակութեան ձեռնարկելու համար:

ԹՈՒՐՔԻԱ

(Քաղուած Թուրք Թերթերէն)

ՌՈՒՍԵԻԹՈՒՐՔ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

Գարախան հետեւեալ գրաւոր յայտարարութիւններն ըրած է Թուրք Թերթերուն, պոլսէն մեկնելէ առաջ.

— «Էնկիւրին նոր Թուրքիոյ տիպարն է: Մեծ ջանքեր կը թափուին, այս քաղաքը արդիական ձեւով վերաշինելու համար: Երեկուան փոքրիկ քարակոյտը այսօր շէն վայր մը դարձած է: Այս քաղաքը լոյս կուտայ Թուրքիոյ եւ կը հաստատէ թէ Թուրքիան որքան ամուր հիմերու վրայ դրուած է:

Մեր երկրին մէջ ալ նոյն զգացումը, նոյն գործունէութիւնը կը տիրէ: Մենք ալ ձեզի պէս կ'աշխատինք ազգային միջոցներով վարել երկիրը, առանց օտարներու պէտք ունենալու: Արդէն գիտենք որ օտարները չեն օգներ մեզի եւ գէշ աչքով կը նային մեր գոյութեան եւ գործունէութեան: Ասոր համար է որ մենք շատ բարեկամ ենք մեզի հետ համարժէք եղող Թուրքիոյ հետ: Մասնաւորաբար յարգանք ունիմ Ըսմէթ փաշայի տնտեսական քաղաքականութեան հանդէպ: Նոր պարզած սկզբունքները շատ լաւ են եւ ցոյց կուտան թէ Թուրքիա հաւատք ունի իր ուժին վրայ: Այդ ուժին կռթնած Թուրքիա պիտի յաղթէ բոլոր դժուարութեանց: Գովելի կը գտնեմ ձեր այս գործունէութիւնը, սկզբունքները եւ կորովը, եւ յաջողութիւն կը մաղթեմ:

Մեր ստորագրած պրոտոկոլին արժէքը շատ կ'անցնի իր յօդուածներուն պարունակած իմաստէն: Մեր յարաբերութիւնները այդ յօդուածներէն աւելի անկեղծ են, եւ անդադար կը յառաջդիմեն: Մէկ հանգրուանէն միւսը կ'անցնինք: Մոսկուա-Փարիզ-Էնկիւրի ճամբուն հետեւելով վերջապէս Էնկիւրիի մէջ շատ լաւ պրոտոկոլ մը ստորագրեցինք եւ ամբողջացուցինք մեր յարաբերութիւնները: Պրոտոկոլին մէջ շատ բաց ու անկեղծօրէն ճշդեցինք երկու պետութիւններու յարաբերութիւնները:

Գալ տարի Հաճոյքը պիտի ունենամ Մոսկուայի մէջ ողջունելու ձեր արտաքին գործավարը՝ ամենասիրելի բարեկամս Թէվֆիք Րիշտի պէյը: Ամէնէն առաջ 1921ին Մոսկուայի մէջ տեսայ գինքը եւ տյդ ատենէն ի վեր լաւ բարեկամ է Էնկիւրիի մէջ իրեն հետ ունեցած տեսակցութեանս ցոյց տուաւ որ կարող եւ գիւանագէտ անձնաւորութիւն մըն է: Այս անձնաւորութիւնը իրապէս մէկ հատիկ է, Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը վարելու մէջ:

Թուրքիա երկիր մըն է ուր ամէն մարդ կրնայ ուզածին պէս ապրիլ: Մեր երկիրն ալ այսպէսէ:"

«ԿԱՂ ՓԱՇԱ, ՉԵՆՔ ՄՈՌՑԱԾ»

Թուրք մամուլը կը շարունակէ բուռն յարձակողականի մը ենթարկել Թուրք բանակի պարենաւորման նախկին վերատեսուչ Թօփալ Իսմայիլ Հագգը փաշան, որ Թուրքիա հասած է, ինչպէս գրեցինք:

«Ագշամ» կը գրէ. «Իսմայիլ Հագգը փաշա ինքզինքը անմեղ գոյց կուտայ, բայց իր պարենաւորման նախագահութեան երկար շրջանին, ամէն կողմ ձգած գէշ տպաւորութիւնը դեռ բոլորը կը յիշեն: կարելի՞ է մոռնալ որ տարիներով հագի տեղ աւելի հունտ եւ քեաղըտհանէի հող ու ցեխ կերցուց: Եթէ իրապէս գոհեն չկենար եւ բոլորը նոյն ղոհաբերութեան ենթարկուէին, ձայն հանելու իրաւունք չէինք ունենար: Իսմայիլ Հագգը փաշա պարենաւորման ամբարները ի՞նչէր չէր լեցուցած, պատերազմական տուրքի անունով. ոչ միայն բանակին պէտք ունեցած գոյքերը, այլ ամէն բան մթերած էր՝ մետալք գուլպայէն սկսեալ: Պէտք է յիշել թէ Իսմայիլ փաշա ոչ միայն պարենաւորման նախագահն էր այլ նաեւ տնօրէնը ծովային եւ ցամաքային փոխադրութեանց կազմակերպութիւններուն, փաշան իր ծանօթներուն վակոն կուտար որոնք 1500-2000 ոսկի շահով ուրիշներուն կը փոխանցէին: Ամէն մարդ գիտէ որ վակոնի վաճառականութիւնը նշանաւոր բան էր պատերազմի միջոցին:»

Թուրք Թերթերը նոյնիմաստ հրատարակութիւններ կ'ընեն այս վերադարձին շուրջ, պատերազմի տարիներուն անօթութիւնը վերյիշելով, «Փոլիթիքա» այս մասին իր հրատարակութեան մէջ հետեւեալը կը գրէ, վերի խորագրով.

«Ո՛վ Սարըգամիշի աղէտին հերոսը: Ո՛վ անօթի օրերուն, աւելի խոհի, եգիպտացորենի կոթի հերոսը: Ո՛վ պատերազմի պարենաւորման աճպարարը, գողի պէս ծպտելով փախչելէ վերջ, ի՞նչ երեսով դարձեալ այս ազգին մէջ եկար:

«Սարըգամիշը չենք մոռցած, անօթութեան օրերը չենք մոռցած, չենք մոռցած թէ աւելի հունտ, եգիպտացորենի կոթ ուտող եւ այս թշուառ կեանքին գոհերուն մինչեւ ի՛նչպէս ցաւակրտեցիր այդ կաղ սրունքներովդ: Չենք մոռցած իրիկուն մը «Լօգան փալաս»ի մէջ մեզի պատմածներդ, որոնց համար «չեզվե՛ք գրէք» ըսիք:

«Ո՛վ պատերազմի կողոպտիչներուն կաղ հերոսը, մեր գլխուն բերած փորձանքերդ չե՛նք մոռցած եւ չպիտի մոռնանք»:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԲԱԼՈՐ Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐՅԻՆԵՐՈՒՆ

Հայրենակիցներ, Անդրէասի եւ Շրջանի Հայր. Միութիւնս լսելով հայրենիքի մէջ մնացած բեկորներուն վիճակը, նախաձեռնարկ եղած էր բոլոր քոյր Միութիւններու մասնակցութեամբ, գանոնք ազատելու ճար ու ճամբայ մը գտնել, փոխադրել Հայաստան կամ արտասահման:

Հայ թերթերուն մէջ կոչ ըրինք, խնդրելով բոլորին աջակցութիւնը: Նաեւ սարքեցինք թէյասեղան մը, ուր ընտրուեցաւ հանգանակիչ մարմին մը, որ հաւաքած է 2500 ֆրանք:

Կը ցաւինք յայտարարելու թէ մեր բոլոր կոչերուն ոչ մէկ Միութիւն իր մասնակցութիւնը բերաւ, բացի Ռուժանիոյ եւ Պուլկարիոյ երկու Միութիւններէ: Արդ, կը փութանք յայտարարել թէ, Միութիւնը վեր չենք կան պատասխանի պիտի սպասէ մինչեւ 1930 յունուար 15: Եթէ մինչեւ այն ատեն պատասխան չհասաւ, հանգանակուած 2500 ֆրանքը որ կը գտնուի Վահաժ շտպուհ եպ. Քիւլարեանի քով, պիտի յատկացնենք Անատօլուէ վտարուած բեկորներուն տեղաւորման կամ օգնական մարմինին:

(Կնիք)

Հասցէ՝ Ch. Chrakian 38 rue Bisson, Paris (20e).

ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՆԴԱԿ ԵՓՈՎպՈՅ ՔԱԳԱՒՈՐԻՆ

Էջմիածնի կաթողիկոսը հայրապետական օրհնութեան առանձին երկու կոնդակներ ղրկած է Հապէշիստանի կայսրուհիին եւ Թենելիք Թագաւորին, իբր գնահատանք Եփովպահայ գաղութին հանդէպ անոնց ցոյց տուած հոգածութեան եւ աջակցութեան:

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

ԲԱԽՏԸ ՔՆԱՑԱԾ ԺԱՄԱՆԱԿ ԿՈՒԴԱՅ

Այս պատճառաւ էր որ այդ օրը օրիորդը կ'առաջնորդէր զինքնիք նիւ Եորքի արուարձանի մեծագոյն գործարաններէն մէկը, անոնց ծանօթացնելու համար ճարտարուեստի ձեւափոխումը:

Ինչ որ ամէն բանէ առաջ գրկաւ իրենց աչքին, այդ գործարանի կատարեալ մաքրութիւնն էր: Ընծուխի հետքն անգամ չէր երեւեր եւ էլեկտրականութիւնը կ'իշխէր բացարձակապէս ամենուրեք: Ծայրայեղ կատարելութեամբ օժտուած գործիքներ կը կատարէին ամբողջ աշխատանքը եւ գործաւորներու դերը կը կայանար անոնց աշխատանքը հակակշռելուն մէջ: Իւրաքանչիւր գործարան մասնագիտութեան մը յատկացուած էր եւ փոքրաթիւ կազապարներով անհամար քանակութեամբ ապրանքներ կ'արտադրէր:

Այնտեղ ուր գործաւորները պէտք է միջամտէին անձամբ, անոնց ամենափոքր շարժումն այնպէս նախապատրաստուած եւ որոշուած էր, որ ոչ մէկ ճիգ պարապն երթայ եւ կամ ոեւէ ժամանակի կորուստը յառաջանայ: Ամերիկայի ցէյլերի ծթ դարուն մէջ հնարած գրութեան ճշգրիտ կիրարկումն էր այս ձեւը: Աշխատանքն այնպէս կազմակերպուած էր որ միշտ մեքենան փոքրաքանակ շարժումները որոշ ընդմիջումներով տեղի կ'ունենային կանոնաւորապէս:

Սէլէստէն կանգնեցաւ գործաւորի մը առջեւ որ բարձր աթոռի մը վրայ նստած շարունակաբար մեքենայն շարժումը կը կրկնէր:

— Այս մարդը կ'ապրի՞ արդեօք, հարցուց ցած ձայնով. ինքնաշարժի երեւոյթ ունի:

— Մեքենայի մը գերը կը կատարէ իսկապէս, ըսաւ օրիորդ Աննի. եթէ անոր տեղը մեքենայ մը դնել պէտք ըլլար, շատ բարդ պիտի ըլլար եւ ատոր համար է որ մարդ մը դրած են այնտեղ:

Այդ վայրկեանին վերակացու մը մօտեցաւ գործաւորին եւ խիստ դիտողութիւն մը ըրաւ այնպիսի շեշտով մը որ ոեւէ պատասխան չէր հանդուրժեր:

— Հեզահամբոյր չերեւիր այդ մարդը, ըսաւ Սէլէստէն:

— Իրաւունք ունի, ըսաւ օրիորդ Աննին, իւրաքանչիւրի աշխատանքն իր կարողութեան համաձայն պատրաստուած է եւ շատ դիւրութեամբ պէտք է կատարողանայ ընել:

— Եթէ գոհացուցիչ կերպով չաշխատի, ի՞նչ կ'ընեն հարցուց Սէլէստէն:

— Կը բանտարկեն, պատասխանեց օրիորդը, ամենաբնական ձեւով մը:

— Սոսկալի է, ըսաւ երիտասարդը, այս ի՛նչ խստութիւն է. իմ ժամանակիս մարդիկը այսչափ խստապահանջ կարգապահութեան չպիտի կրնային համակերպիլ:

— Այսօրուանները, սնունդի եւ բնակարանի հոգ չունենալով. մեծ փափաք չունին աշխատելու, որով հարկ է բռնադատել զանոնք. ինծի շատ հաճելի չէ այս, բայց ուրիշ կերպով ալ կարելի չէ:

Պուլտէն վերադարձին, օրիորդ Աննիէն բաժնուեցան դեռ քաղաք չհասած եւ իրենց տան առջեւ անակնկալի մը հանդիպեցան: Դրան առջեւ մարդ մը կը սպասէր իրենց՝ համբերութեամբ եւ գրի փոքրիկ մեքենայի մը վրայ իր նամակները գրելով:

— Ո՞վ է սա խեղացին... հարցուց Սէլէստէն:

Երկու ֆրանսագիները տեսնելով, այցելուն տեղէն վեր բարձրացաւ:

— Սէլէստէն Մարկիզօն հարցուց ան:

— Ես եմ, պատասխանեց Սէլէստէն:

Միսը ինքզինք ներկայացուց:

— Նորման Բիշոպ, փաստաբան:

Ֆրանսերէն կը խօսէր գօրաւոր շեշտով մը:

— Կը փափաքիմ ձեզի հետ մասնաւոր խօսակցութիւն մը ունենալ, պարոն:

Ուրնէ դուռը բացաւ:

— Հաճեցէ՛ք ներս մտնել, ըսաւ,

Շէմէն ներս ոտքը դնելով, Սէլէստէն կամաց մը հարցուց իր տիրոջը.

— Ի՞նչ գործ կրնայ ունենալ ինծի հետ. կը սոսկամ օրէնքի մարդոցմէն:

Ուրնէ ժպտեցաւ. Միտքն ինկաւ ժամանակին փաստաբաններու եւ դատաւորներու հետ ունեցած շփումներն, երբ դրամական նեղութեան մէջ կ'ըլլար:

Փաստաբան Նորման Բիշոպ նստաւ եւ վարդապետական հանդիսաւոր ձայնով մը.

— Դուք Սէլէստէն Մարկիզօն էք, 1887 յունուար 11ին, Փարիզի մէջ ծնած, այնպէ՞ս է:

— Այո՛, պատասխանեց, հաւատարիմ սպասաւորը:

— Ձեր ինքնութիւնն հաստատող փաստաթուղթ մը ունի՞ք:

— Իրաւ որ ոչ:

Ուրնէ միջամտեց:

— Ամենավաւերական փաստաթուղթերը կը գտնուին Ռոքֆէլլըր թանգարանին մէջ:

Վէնիզէլոս Էնկիւրի պիտի երթայ

Պոլսէն հեռագրի մը համաձայն, Յունաստանի վարչապետ Վէնիզէլոս մօտ օրէն Էնկիւրի պիտի երթայ։

Թուրքահայերը բանակցութիւնները վճռական փուլի մը մէջ մտած են։ Այնպէս կ'ենթադրուի թէ բանակցութիւնները պիտի յանգին արագ եւ գոհացուցիչ լուծումի մը՝ Վէնիզէլոսի ճամբորդութենէն առաջ։

Ֆիլիպէի հաւաքականարձակուն շուրջ

Գրեցինք թէ պուլկար ոստիկանութիւնը 50 համայնավարներ ձերբակալած է Ֆիլիպէի մէջ։

Լրացուցիչ տեղեկութեանց համաձայն, կարելի չէ եղած ձերբակալել համայնավար կազմակերպութեան երկու գլխաւոր վարիչները՝ Սաքէլարոֆ եւ Քրայտինոֆ, որոնք դրկուած էին Գ· Միջազգայինին կողմէ։

Կը կարծուի թէ այս կազմակերպութիւնը բազմաթիւ անդամներ եւ ճիւղեր ունի։ Ձերբակալուածները մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտային։ Ամէն կողմ կը ցրուէին գրգռիչ թռուցիկներ, տպուած գաղտնի տպարանի մը մէջ, որ նոյնպէս եւրեան հանուեցաւ ոստիկանութեան կողմէ։ Համայնավարները գիշերանց կարմիր դրօշակ կը պարզէին հեռագրասիւներու վրայ։

Պուլկար ոստիկանութիւնը լուրթիւն կը պահէ՝ քննութիւնները չխանգարելու համար։

Գարապան ակնկիզաւ

Սեւ ծովի մէջ փոթորիկը խաղաղած ըլլալով, Գարապան Պոլսէն դէպի Սեւաստապոլ ճամբայ ելաւ՝ «Ճէրճինսկի» թորփիլահալածով։

Առաջին մեկնումին, Ղալաթիոյ քարափին վրայ, իրեն ողջերթ մաղթեցին զինուորական չոկատ մը, Պոլսոյ կուսակալն ու զօրաբանակի հրամանատարը եւ ուրիշ պաշտօնատարներ։ Երբ թորփիլահալածը ճամբայ ելաւ, «Չասիտիյէ» յածանաւը թնդանօթի հարուածներ արձակեց. «Ճէրճինսկի» փոխադարձեց։

Գարապան հերքեց այն լուրը թէ Էնկիւրիի դեսպան պիտի նշանակուի, աւելցուց սակայն թէ մեծ գոհունակութեամբ պիտի ընդունի կրկին Էնկիւրի այցելելու առիթը։

Մ. Քէմալ Գարապանին նուիրած է իր նկարը ոսկի շրջանակով եւ լանոսկի ժամացոյց մը։ Կալինին ալ գանազան նուէրներ դրկած էր Մ. Քէմալի՝ Գարապանի միջոցաւ։

Հէրսէք - Լիտվինով միջադէպին վերջ

Նախորդ թիւով հաղորդեցինք Մոսկուայի ֆրանսական դեսպան Ժան Հէրսէքի եւ Խորհրդային Միութեան արտաքին փոխ-գործավարին միջեւ պատահած միջադէպը՝ Ռումանիոյ կողմէ ծանուցագիր մը ներկայացնելու առթիւ։

Լիտվինոֆի կոպիտ վարմունքը գայրոյթ առաջ բերած է ֆրանսական մամուլին մէջ։ Բոլոր թերթերն ալ բուռն յարձակումներ կը գործեն Կրեմլինի արտաքին վարիչին դէմ։ Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ Ծնունդի տօներէն յետոյ, դեսպանը Փարիզ պիտի վերադառնայ՝ իր կառավարութեան տեղեկագիրը ներկայացնելու համար ծանօթ միջադէպին մասին։ Կ'ըսուի նոյնիսկ թէ Հէրսէք այլեւս չպիտի դառնայ իր պաշտօնին գլուխը. արդէն հրաժարած է Մոսկուայի դիւանագիտական մարմնի երէց անդամի հանգամանքէն՝ ի նպաստ Ճափոնի դեսպան Թանաքայի։

Պաշտօնական շրջանակներէ կը հերքուի սակայն Հէրսէքի վերադարձի եւ հրաժարականի լուրը, եւ կ'ըսուի թէ ֆրանսական դեսպանը անձնապէս վիրաւորելու որեւէ պատճառ չունի, քանի որ կը գործէր իբրեւ միջնորդ՝ ռումանական կառավարութեան հաշուոյն։

Պուլկարեւսերպ բանակցութիւնները

Սոֆիայէն կը հեռագրեն·— Պուլկարեւսերպ խորհրդաժողովը իր դեկտ. 23, 24 եւ 25ի նիստերուն մէջ խորհրդակցութեան առարկայ դարձուց կազմութիւնը շրջանային խառն յանձնաժողովներու, որոնք պաշտօն պիտի ունենան հսկելու եւ հակակշռելու երկուստեք կալուածական հաշուեյարդարի գործերը։ Պատուիրակները համաձայնութիւն գոյացուցին այդ յանձնաժողովներու կազմութեան եւ իրաւասութեանց մասին։

Մահափորձ՝ Աբժանթինի նախագահին դէմ

Իտալացի Մարինէլլի մահափորձ կատարեց Աբժանթինի Հանրապետութեան նախագահ Իրիկոյէնի դէմ, երբ այս վերջինը իր տան առջեւ ինքնաշարժ կը նստէր՝ պաշտօնատուն երթալու համար։ Մարինէլլի, որ խանութի մը դրան մէջ պահուրտած էր, յանկարծ խճուղիին վրայ ցատքեց եւ երեք ձեռք ատրճանակ պարպեց, փորէն վիրաւորելով նախագահին սպայակոյտի պետը եւ սպաննելով ոստիկան մը։ Նախագահի տան դռնապանը եւ իրեն ուղեկից ոստիկանները զէնք պարպեցին Մարինէլլիի վրայ, որ տեղն ու տեղը սպաննուեցաւ։

Մարինէլլի անիշխանական էր եւ դատապարտուած՝ իբրեւ ղրամաշորթ։

Եգիպտոսի ընտրութիւնները

Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ Եգիպտոսի խորհրդարանային ընտրութիւնները տուած են հետեւեալ արդիւնքը.— Վաֆտ կուսակցութիւն՝ 186 աթոռ, Իհթիհատ՝ 3, Վաֆան (ծայրայեղ ազգայնական)՝ 4, անկախ՝ 19։ Երկու շրջանի արդիւնքները յայտնի չեն դեռ. 18 աթոռ համեմատականի ձեւացած են։

Փարիզի հայ կաթոլիկ եկեղեցին

Փարիզի հայ կաթոլիկներն ալ ունեցան իրենց սեփական եկեղեցին, Փանթէոնիժօտ (Rue Thouin, 10bis)։ Պահապանեան եպիսկոպոսը օրհնեց նոր եկեղեցին, որ նախապէս սինեմա էր։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՍԱՆԹիէն Տրամա գացող կառախումբը Օքէյլարի կայարանին մօտ ընդհարեցաւ մեծ ինքնաշարժի մը, որ Ծնունդի առթիւ 18 ճամբորդ կը տանէր Ֆսանթի։ 12 հոգի մեռան եւ 6 հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան։ կառախումբը չվնասուեցաւ։

ՍԵԼԱՆիկէն կը հեռագրեն թէ ամբողջ հաղորդակցութիւնները դժուարացած են Մակեդոնիոյ մէջ՝ ձիւնամրրիկի հետեւանքով։ Կրէվէնայի շրջանի գիւղերը մեկուսացած ըլլալով, սովի վտանգին են թարկուած են. Սթրումա գետը յորդած է Միտիրոքաստրոյի շրջանին մէջ, մեծ վնասներ պատճառելով։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի բոլոր խումբերու ընկերները ստորեւ նշանակուած թուականներուն՝ ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.

ՌՈՍՏՈՄ (Պէլվիլ) այս իրիկուն ժամը 9ին 131 RueduTemple.

ՀՐԱԶԴԱՆ (Իթալի) այս իրիկուն ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ (Սէն Միշէլ) յետաձգուած է։

ԵՌԱՓՈՅՆ ԵՒ ՎԻՇԱՊԵԱՆ (Անիէռ-Պուաթոլոնպ) վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԱՐԾԻՒ (Քաշան) այս կիրակի առաւօտ ժամը 9·30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ՋԱՒԱՐԵԱՆ, ՎՌԱՄԵԱՆ, ՄՋՈՅ եւ ՄՈՒՐԱՏ (Պէյհանքուռ-Խաչէվէ Մուլինօ) այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, 164 Ave. Verdun.

ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈԲ (Իթալի) այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին 184 Ave. d'Italie.

ՀՐԱՅՐ (Մարսէլ) այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։

ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (Շավիլ) 30 Դեկտ. Երկուշաբթի իրիկուն, ծանօթ հաւաքատեղին։

ԵՐԵԿՈՅԹ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Վարուժան խումբին կողմէ նոր տարուան առթիւ։ Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Դաշնակցութեան սրահը, 15 Rue Jeanne d'Arc։ Արտասանութիւն, երգ, նուագ, բանախօսութիւն։ Կը խօսի Ընկ. ԲԱԲԿԷՆ ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ։

Կը ներկայացուի նաեւ խիստ ծիծաղելի զաւեշտ մը։ Մուտքը ազատ է։

ՅԵՐԵԿՈՅԹ - ՏՕՆԱԾԱՌ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի «փարիզի Մանուկներու Պաշտպանութիւն» մասնաճիւղին կողմէ։ 29 Դեկտ. կիրակի ժամը 3 — 8՝ Salle-Jean Goujon (8 Rue Jean Goujon) վերի սրահներուն մէջ։

Շքեղ տօնածառ, գեղարուեստական բաժին, երգ, նուագ
Կաղանդ պապան նուէրներ կը բաժնէ փոքրիկներուն

Մուտք մեծերու համար 10 ֆրանք, փոքրերու համար 5 ֆրանք
որ իրաւունք կուտայ մէկ նուէրի

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Փարիզի Նոզոդատի եւ շրջականերու Հայր. Մխիթեան կողմէ, ի նպաստ Թոքախտաւոր հայրենակիցներու։

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ Salle du Peuple, 42 Rue Hermel (18e), N.S. J. Joffrin կամ մէթրօ Simplon).

կը ներկայացուի՝ «ԶԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ» (զաւեշտ)

Երգ, նուագ, պարի մրցում, անակնկալներ, ճաշ պանտ, պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

Մուտք՝ 10 ֆրանք արանց եւ 7.50 կանանց համար

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ
Salle «Harola»ի շքեղ սրահներուն մէջ
3 Rue La.Vieuville (Nord Sud: Abbesses)
կը նախագահէ՝ ՏՔԹ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, զաւեշտ, անակնկալներ։

կը նուագէ LUNA - PARKի օրքէսթրը։

Պիւֆէ ժողովրդական գիներով։

ՄՈՒՏՔ 7.50 ՖՐԱՆՔ

Հաղորդակց. միջոցներ.— Nord.Sud: Abesses. Autobus AR Trami. 5 եւ 20, Métro: Pigalle

ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Խուլյու (Թլկատին) գիւղի վերաշինաց Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ։

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին։
46 բիս Թափի վէր՝ Սալօն Էսբանեոլի մէջ։ Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Եղոզատի Հայր. Մխիթեան
ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏԻԿ ՍՏՈՒԴԻՈՆ
Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

Այս կիր. իրիկուն ժ.ը 8.30ին Salon Chapeի *մէջ, (84 Rue Chape)*
կը ներկայացնէ՝ Մ. Մարութեանի «ԽԱՒԱՐԻ ՄԷՋԷՆ»
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ
Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
148 Rue Villeneuve, Alfortville։ Կը նախագահէ՝ Պ. Գ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Երգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն, բանախօսութիւն, սկաուտական անակնկալներ եւ ֆանթէզիներ,
Կը մասնակցին՝ Օր. Մինթանճեան եւ դերասաններ Պ. Պ.Մաքսուտեան, Գրիգորեան, Եւալէն։
ՄՈՒՏՔ՝ 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շապին Գարաֆիսարի եւ շրջանի «Ռազմիկ» Հայր. Միութեան կողմէ
4 Յունուար Շբ. իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Chalet Edouardի *մէջ, 31* Rue Manin, 93 Ave. Secrétan
կը ներկայացուի՝ ԼԱԼԿԱՆ ՇԱՒԱՆ, ԽԱՐՈՒԱԾ ՀՕՐԵՂԲԱՅՐԸ (զաւեշտ)
ԵՒ ՇՈՎՈՒ ՋՈՀԵՐԸ
կը մասնակցի՝ դերասանուհի Տիկ. Գ. Փափազեան։ Արեւելեան եւ եւրոպական պարեր եւ նուագախումբ։ Ճոխ պիւֆէ։
Մէթրօ՝ Պոլիվար, թրաս. 26 *Մուտք 6 ֆրանք*
ՇԱՆՕԹ.— Տոմսերը կը ծախուին Պ. Լ. Եարտըմեանի, 1bis Passage Kuzner Paris (19e) *եւ Պէլվիլի նպարավաճառներուն մօտ։*

ՁԱԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած փարիզի Աղքատախնամի Ծ.ական Հայ Օրիորդաց Միութեան կողմէ, Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր, Salon de l'Alma, 12 rue Sédillot, Paris (VIIe):
Պար, պրիճ, ճաշ եւ գանազան անակնկալներ:
ՄՈՒՏՔ 20 ՖՐԱՆՔ

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ԵՐԵԿՈՅԹ

Ը. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ Բ. ՊԱՏԳԱՄ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԹԻՒ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Թէորիաւի մէջ
Կը հրաւիրուին բոլոր անդամներն ու համակիրները

Հ. Յ. Դ.

ԳԱՒԱՌ

Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին 63 Բիւ տը լա Րէփիւպլիք, ընթերցասրահին մէջ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Պատ.— 60 ֆրանք։
Վիլլոնպլը, Խ. Պ.— 70։
Եաֆա, Ա. Ա.— կէս ոսկի։
Սպահան, Յ. Ա.— 10 շիլին։
Լ'Ասրժանթիէր լա Պէսէ, Լ. Մ.— 35 ֆրանք։
Միլան, Գոթ.— 110 լիր. 70։
Գահիրէ, Գ. Մ.— 8 անգ. 16։
Լիվըրի-Կարկան, Ս. Ա.— 70։
Մարսէյլ, Կ. Յ.— 30։
Օշ, Խ. Մ.— 35։
Պելկրատ, Ս. Գ.— 400։
Սէն Լորէն, Յ. Ն.— 70։
Պրիւսէլ, Ո. Ս.— 135 ֆր. պելժ.
Մարսէյլ, Ա. Շ.— 70։
Իվրի, Ս. Դ.— 35։
Պիսէթր, Պ. Գ.— 70։
Ռոման, Ս. Ս.— 50։
Վիէն, Ն. Խ.— 25։
Իսի լէ Մուլինօ, Ն. եղբ.— 35։
Պէլֆոռ, Ե. Ե.— 90։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՋԵՈՆԱՐԿՈՒԱՐ ԸԼԼԱԼՈՎ կ. Պոլսոյ Ազգ. կեդր. վարժարանի նախկին աշակերտներու միութեան մը կազմութեան, փարիզաբնակ նախկին կեդրոնականցիները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալու հիմնադրականժողովինոր տեղի պիտի ունենայ վաղը ժամը 8.30ին 2 Place de la Sorbonne Գ. յարկ։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շաղագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS
Téléphone-Trudaine 95-83

Cirque de Paris | Էքզոլ | ամենալաւ | Մխիթարը | ու ամանը

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Աչքի եւ նոր մեթոտով գարմանում աչքի եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէնէրու հիւանդութեանց (ֆրանկալաս, մամիզ.) եւ վարիսի։ Մասնաւոր ուշադրութիւն Հղիացմիտ եւ արուեստական հղացման։ Հրդ. ամէն օր 9—12, Կիրակի 9—12։

EMPIRE Մխիթար-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԹԻՒՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՑՈՒԻՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15e)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզացնքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

Վարձու սենեակներ

Պարտէզով գեղեցիկ վիլլայի մը մէջ 3.4 սենեակ վարձու են Gare St. Lazareէն 25 վայրկեան։ Դիմել տեղւոյն վրայ՝ 25 Rue de Paris, Cormeille-en-Parisis.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)
LeGérant: H. ST. PHAN

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Մտամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին Վէնէրական եւ Մորթի հիւանդութեանց
ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ Ռումատ, ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՋԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՑՈՒՆԱԿԱՆ Կօշիկի գործարանը
18 Rue MONCEY, 18 Lyon
Փլաս տը Փոնի մօտ
Հայերու համար հարիւրին 20 զեղչ

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)
Հեռաձայն, PROVENCE: 20—37
Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւններ
Կը կատարէ ծննդաբերութիւններ
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12։

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)
18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73 97
Իրաւագէտ-խորհրդատու ցէֆանս օթօմօպիլ է սքօրթիվ եւ միւթիւէլ միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց յատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նոթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ։

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շաբաթ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Չ., Շ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Խմբագրատ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՇԱԲԱԹ 28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

28 DÉCEMBRE 1929

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1147

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆՈՐ ՏԱԳՆԱՊՆ ԵՒ ՁԻԳԸ

Չեռեւելով շատ հին ունակութեան մը, որուն մէջ աւելի կամ պակաս մեղք ունեցած են բոլոր խմբագիրները, Պոլսոյ հայերէն թերթերը կը շարունակեն հարեւանցի թղթատել տեղական մամուլը:

Օրուան լուրեր, ոճիր-արկած, քաղաքական խոշոր դէպք մը, երբեմն՝ ժամուկ,—և մնացածը կը լեցնեն եւրոպական թարգմանութիւններով: Աւլ մանաւանդ եւրոպական լուրերով: Մենք, եւրոպայի սրտին վրայ նստած, յաճախ կը զարմանանք որ Պոլսոյ մէջ սիւնակներ կը թարգմանեն Փարիզի պողոտաներու թերթերէն:

Մինչդեռ իւրաքանչիւր թերթ նախ իր միջավայրը պիտի ներկայացնէ, անոր հոսն ու գոյնը եւ յետոյ, հեռաւորութեան եւ դէպքին արժէքին համեմատ, տեղ պիտի տայ արտաքին աշխարհին:

Մեր խօսքը միջազգային քաղաքական դէպքերու համար չէ, ոչ ալ այն բոլոր իրողութեանց եւ երեւոյթներու մասին որ աշխարհի «ինչ կ'անցնի կը դառնայ»ն կը պատմեն: Բայց որ անհրաժեշտ է որ, հայ խմբագիրները աւելի շատ կը մխրճուին «Քան»ի, «Մաթէն»ի, «Ժուռնալ»ի կամ «Փըթի Փարիզիէն»ի մէջ, քան տեղական թերթերուն, որոնք այնքան սերտ կապ ունին մեր կեանքին հետ:

Այսպէս, անսպառ նիւթեր կարելի էր գտնել Թուրք մամուլին մէջ: Մանաւանդ հիմա, երբ անցեալին վրայ խաչ քաշած՝ նոր Թուրքիա մը կ'ուզեն հիմնել քէմալականները: Առօրեայ լուրերը բաւական չեն կատարուած շարժումին ամբողջական պատկերը տալու: Լուրերու կողքին, օրը օրին կ'երեւան բազմաթիւ յօդուածներ՝ տնտեսական, ընկերային, քաղաքական, գրական եւլն. նիւթերու մասին: Ուսումնասիրութիւններ, վերլուծումներ և շարժումներ որոնք չեն կրնար անտարբեր ձգել մեզ:

Այսօրուան Թուրք թերթը երէկուանը չէ: 6—8—12 էջ օրաթերթը, որ առաջ տարին անգամ մը կը պատահէր, այսօր ամենօրեայ իրողութիւն է, թէ առտուան եւ թէ իրիկուան համար: («Ճիւմհուրիյէթ», «Միլլիյէթ»՝ «Վագրթ», «Ագշամ» ևն.): Եւրոպական լրագրութեան վերջին նորութիւնները կը տեսնես յետին Թուրք թերթին մէջ:

Ցետոյ կան պարբերական հրատարակութիւնները, նոյնքան խնամուած, նրբացած եւ արդիական:

Բայց, այդ արտաքին տեսքը չէ որ կը զբաղեցնէ մեզ, այլ ներքինը:

Ինչպէս ըսինք, անսպառ նիւթ կարելի է գտնել այս հրատարակութիւններուն մէջ, ոչ միայն թերթ լեցնելու, այլեւ Թուրքիոյ ամբողջ անցուդարձը, ձգտումները, տագնապներն ու ճիգերը իմանալու համար:

Թողո՛ւնք հինները եւ առնենք ամենավերջին դէպքը,— Տնտեսական սուր տագնապը, որ մինչեւ 1110ի բարձրացուց սղերլինը եւ կը սպառնար ոչնչացնել Թրքական դրամը:

Կառավարութիւն, Ազգային Մեծ ժողով, Մ. Քէմալ — բոլորը մէկ բերան ահազանգ հնչեցուցին: Եւ ահա, քսանըչորս ժամ չանցած, հրապարակ դրուեցան այնպիսի որոշումներ եւ առաջադրութիւններ, որոնք նոր փորձութեան մը կ'ենթարկեն դարաւոր «Հիւանդը»:

Արդարեւ, անդունդին ափը հասած էր Թուրքիան — նոյն ինքն Ենունս Նատի պէյի խոստովանութեամբ, եւ հիմա դարձ մը, հզօր ճիգ մը կը փորձէ, գլխիվայր չինալու համար:

«Ցառաջ»ի մէջ օրը օրին հրատարակած ենք նոր անցուդարձը: Կառավարութիւնը խիստ խնայողութիւն պատուիրած է, Թրքական ոսկին ողջնցնելու համար: Օտար ապրանք չպիտի գնուի. կամ պիտի գնուի եթէ բացարձակապէս անհրաժեշտ է եւ չի կրնար ճարուիլ տեղին վրայ: Սուրճին տեղ Թմբի հրամցուց վարչապետը, իր հիւրերուն, որպէսզի հինգ միլիոն ոսկին դուրս չերթայ: «Առտուն Թէյին տեղ ապուր խմել աւելի լաւ է», կը յանձնարարէ «Ագշամ»ն: «Եթէ երկու հագուստ ունիս, երրորդ մըն ալ մի՛ առներ:— Սինէմա մի երթար: —Չրաժարէ անուշահոտութիւններէ: —Երբ հանրակառքը կեցեր է, ինքնաշարժ մի՛ նստիր»: Եւ դեռ բազմաթիւ նշանախօսքեր, վերտառութիւններ, ազդարարութիւններ, ամէն օր եւ բոլոր Թերթերուն մէջ եւ ուրիշ ուր որ կրնայ ազդել հանրութեան վրայ:

Մէկ խօսքով, ազգային վերածնութեան նոր ճիգ մը, որ կը ձգտի երկիրը բաւեցնել ինքն իրեն, նուազագոյն աստիճանին իջեցնել ներածումը, թոյլ չտալ որ մէկ Թրքական ոսկի դուրս ելլէ անտեղի կերպով, եւ ուժ տալ տեղական ճարտարարուեստին:

Այստեղ ալ, նորէն Մ. Քէմալի հմայքն է որ կ'օգտագործուի և կը պարտադրուի:

— «կագի փաշան հրաժայեց տեղական կերպասէ շինել իր ֆագուստները: Ինչպէս եւ պարտադրեց որ իր ապարանքին մէջ գըտնուողներն ալ անխտիր իրեն հետեւին, եւ յայտարարեց Թէ անսաստողներուն երեսն անգամ չպիտի նայի...»

Բայց միայն սրտին չեն խօսիր Թուրք հրապարակագիրները, այլեւ միտքին: «Ագշամ»Թուանշաններով կ'ապացուցանէ որ վեց տարուան ընթացքին 322,767,000 ոսկի արժէքով օտար ապրանք մտած է երկիր, առանց անհրաժեշտութեան: «Մինչդեռ ամբողջ մեր ունեցած դրամը 150 միլիոն է: Այսպէս, վեց տարուան մէջ մեր դրամին արժէքը հարիւրին 30 ինկած է»:

Կը յաջողի՞ այս նոր պայքարը, որ տեսակ մը անտեսական պատերազմ է Եւրոպայի դէմ:

Գուշակութիւններ փորձելէ առաջ, հարկ է ուշադրութեամբ հետեւիլ «Նոր Թուրքիա» շինելու ճիգերուն:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՆԱՄԱՏԱՐԱԿԱՆ ԿԵԴՐ. ՅԱՆԶՆԱԺՈՂՈՎ

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ ՏԵՂԱՒՈՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Հալէպի *Եփրատը* կը գրէ (14 դեկտ.).

Նկատելով որ Թուրքիոյ Արեւելեան նահանգներէն վերջերս Սուրիա հաստող գաղթական ազգայնոց Սուրիա մուտքի արտօնութեան, տեղաւորման եւ պարենաւորման գործը օրէ օր աւելի կարեւորութիւն կը ստանայ, եւ նկատելով որ Հայ բարեգործական Միութեան գաիիրէի եւ փարիզի կեդրոնները, ինչպէս նաեւ արտասահմանի գաղութները մեծապէս կը շահագրգռուին Սուրիա հաստնող գաղթականաց խնդրով, Առաջնորդը տեսակցութիւն մը ունեցաւ կիլիկիոյ կաթողիկոսին եւ գաւառական ու քաղաքական ժողովներու ատենապետներուն հետ, կազմելու համար խնամատարական կեդրոնական յանձնախումբ մը, կաթողիկոսի հովանաւորութեան տակ գործելու համար: Այս մտօք Առաջնորդը այցելեց տոքթ. Ա. Ալթունեանի, որ սիրայօժար խոստացաւ անդամակցին կազմուելիք խնամատարութեան: Նորընտիր կեդր. խնամատարութիւնը բաղկացած է հետեւեալ կերպով.— Պ. Պ. Արմէն Մազլումեան, Գրիգոր Ագիրեան, տոքթ. Ալթունեան, Գաբրիել Ս. վրդ. Գասպարեան եւ տոքթ. ցարութիւն Տէր Ղազարեան, յանձնախումբը իր առաջին նիստը ունեցաւ կաթողիկոսի բնակարանը: Ներկայ էին բոլոր անդամները: Որոշուեցաւ որ Պ. Արմէն Մազլումեան եւ տոքթ. ց. Տէր Ղազարեան իսկոյն Հալէպէն մեկնին, տեղւոյն վրայ գտնելու համար բոլոր ճշարտաւորութիւնները, գէթ մաս մը նորահաստներ իրն փոխադրելու նպատակաւ:

Նորընտիր խնամատարութիւնը իր անմիջական տրամադրութեան տակ ունի (150) անգլիական ոսկի եւ շատ հաւանական է որ ի մտոյ ունենայ նաեւ աւելի գումարներ:

Վերջին երկու շաբաթներու ընթացքին կառախումբով 200ի մօտ նոր տեղահաններ հասած են Թրքօ-սուրիական սահմանագլխի Ակերէրէնի կայարանը, ուր անցագրի վիզէ չունեցող նաշնուն պատճառաւ վար դրուած են, անոնց ցոյց տրուելով Թուրքիոյ ճամբան: Խիստ Թշուառ կը նկարագրեն այս գոհերուն վիճակը· բացօթեայ ծննդաբերութիւն մըն ալ պատահած է:

*
* *

«Յուսաբեր» խմբագրականի մը մէջ պարզելով Անատոլուէն Հալէպ հասած գաղթականներուն Թշուառութիւնը, կը շեշտէ· (17 դեկտ.).

— «Անհրաժեշտ է *ժամ առաջ* կեանքի կոչել արտակարգ լիազօրութիւններով օժտուած գործունակ, ձեռնհաս եւ հեղինակաւոր մարմին մը եւ անոր յանձնել բովանդակ գաղթականախնամ գործը: Իր նիւթական միջոցներովը Հալէպը անկարող է այս վէրքերը ամոքել: Ցաւը ազգային է եւ անոր դարմանումն ալ պիտի կատարուի ֆամազգային ձիգերով: Սակայն անհրաժեշտ է ունենալ մարմին մը, որ հեղինակաւորապէս շարժման գլուխն անցնի եւ ձեռնհասօրէն շարժման մէջ դնէ բազմութիւնները: Շաւատացեալը եկեղեցի տանելու համար անընդհատ բար ամէն օր, ճիշդ որոշեալ ժամերուն, գմբէթներէն եկեղեցական զանգերը կը զօղանջեն: Ամէն օր ինչեղ նուագ մը կուգայ անդադրմացած խիղճերը արթնցնելու եւ խորհրդաւոր զանգաճարութեամբ խումբ առ խումբ հաւատացեալները դէպի աղօթավայրերը տանելու: Եւ այսպէս տարին՝ տասնամեակնե՛ր ու դարե՛ր շարունակ: Իմաստ մը կայ վերջապէս այս յամառ ու յարատեւ զօղանջին մէջ: Եթէ անգամ մը հաւատացեալին արթնցած զգացումները յարատեւօրէն միշտ արթուն մնային, այլեւս պէտք պիտի չըլլար մզկիթներու եւ տաճարներու կատարէն անընդհատաբար միշտ նոյն երգերն ու կոչերը հնչեցնել: Այսպէս պէտք է ընել նաեւ հանրային աղէտներու շրջանին: Հալէպի մէջ բարձրադիր գմբէթ մը, ի լուր հաւայն գաղութահայութեան, պէտք է հնչեցնել օգնութեան սրտագրաւ զօղանջը, եւ այսպէս յամառօրէն ամէն օր, մինչեւ աղէտքին լիակատար դարմանումը: Այդ գմբէթը — գաղթականախնամ մարմինը պիտի ըլլայ, իսկ զօղանջը — իր գործը: Դիմում, կոչ, հեռագիր, յորդոր, պարսաւանք, թղթակցութիւն, քաջալերանք, դարձեա՛լ դիմում, դարձեա՛լ հեռագիր, ամէն տեղ, ամէնո՛ւն եւ ամէն օր, — եւ այսպէս շարունակաբար, առանց երբեք յոգնելու եւ առանց ընկրկելու, մինչեւ որ կարելի դառնայ գործի լծել չորս ծագերու տարագիր բազմութիւնները եւ համազգային ձիգերով հիմն դարմանել ազգային այս նոր աղէտը:»

Աւելեղեան Թրակիոյ Հայերը

Ազէնքի «Նոր Օր»ը իրաւասու շրջանակներէ կը տեղեկանայ Թէ 4415 օրէնքին տրամադրութեան համաձայն, Արեւելեան Թրակիոյ Հայերը եւ Հրեաները, ըլլան Յունաստանի մէջ Թէ դուրսը, կը նկատուին հելլէնահպատակներ:

Հաւրակառք եւ օթոպիւս կը սղեն

Սէնի Նահանգային ընդհանուր ժողովը իր առջի օրուան նիստին մէջ 19ի դէմ 80 ձայնով որոշեց յունուար 1էն սկսեալ աւելցնել հանրակառքի եւ օթոպիւսի գիները:

Այսպէս՝ 20 տոմսակնոց տետրակները փոխանակ 5ի, պիտի արժեն 6 ֆրանք, այսինքն իւրաքանչիւր տոմսակ, որ 25 սանթիմ կ'արժէր, պիտի արժէ 30 սանթիմ, իսկ անոնք որ 20 տոմսակնոց տետրակ չունին, պիտի վճարեն 40 սանթիմ՝ մէկ տոմսակի համար: Այս հաշուով Բ. կարգի մէկ ուղեւսաը՝ (սէքսիոն) պիտի արժէ 60 սանթիմ՝ փոխանակ 50ի, երկու բաժանմունքը՝ 90 սանթիմ՝ փոխանակ 75ի, և այսպէս իւրաքանչիւր բաժանմունքի համար 30 սանթիմի յաւելում պիտի ըլլայ:

Երթեւեկի տոմսակներուն վրայ 15 սանթիմ յաւելում պիտի ըլլայ:

Դիշերուան օթոպիւսներուն՝ գինը 2.50էն պիտի բարձրանայ 3 ֆրանքի: Անդամատեալներու տետրակները պիտի արժեն 2.40, փոխանակ 2 ֆրանքի:

Բանուորական շաբաթական բաժանորդագրութեան տետրակները պիտի արժեն 9 ֆրանք: Շրջաբերութեան պիտի հանուի «պանալ» կոչուած շաբաթական բաժնեգրութեան տետրակ մը՝ 10 ֆրանքի, որ պիտի կրնայ գործածուիլ բոլոր գիծերուն վրայ:

Մինչեւ մէկ ամիս, բոլոր գիծերուն վրայ ալ բանուորական բաժանորդագրութիւնը պիտի կիրարկուի:

Ինչպէս գրեցինք, դարձեալ յունուար 1էն սկսեալ Մէթրոյի տոմսակները պիտի ծախուին նոր գինով.— Ա. կարգ՝ 1 ֆր. 15. Բ. կարգ՝ 70 սանթիմ, երթալ-գալ՝ 85 սանթիմ:

«ԹԱՔՍի»ՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿՐԿՆԱՊԱՏԿՈՒԻ՞Ն

Ներկայիս բանակցութիւնները կը կատարուին ինքնաշարժի ընկերութեանց Թաղապետական ժողովին միջեւ՝ սակաշարժնեբու (թաքսի) գինը բարձրացնելու համար:

Համաձայնութիւն գոյացած է հետեւեալ կէտերուն վրայ, որոնք պիտի ներկայացուին Թաղապետական ժողովին:

Սակաշարժները որեւէ ճամբորդ կամ բեռ առած ատեն՝ պիտի արձանագրեն 2 ֆրանք՝ փոխանակ 1 ֆր. 25ի. յետոյ իւրաքանչիւր 200 մեդրի համար պիտի արձանագրեն 50 սանթիմ՝ փոխանակ 25ի: Մէկ ժամ սպասումը պիտի հաշուուի 15 ֆրանք՝ փոխանակ 10ի: Կայքի տուրքը 10 ֆրանքէն պիտի բարձրանայ 13ի:

Նոր շէնք՝ բժշկական վարժարանի

Ամերիկացի յայտնի մեկենաս Րոքֆելլերը վեց միլիոն տոլար (152,400,000 ֆրանք) դրաւ փարիզի համալսարանի վերատեսուչ Շաուէթիի տրամադրութեան տակ՝ բժշկական վարժարանի նոր շէնքեր շինելու համար,

Ներկայ բժշկական համալսարանը վերանորոգուած է 1877ին՝ 1000 ուսանողներ պարունակելու հաշուով, մինչդեռ ներկայիս բժշկական ուսանողներու Թիւն է մօտ 5000:

Նոր վարժարանը պիտի շինուի Շալ-օ'վէնի ներկայ հողերուն վրայ, որ աւելի քան 11 հեկտար տարածութիւն ունի: Րոքֆելլերը պայման դրած է որ ֆրանսական կառավարութիւնը եւս նոյնքան գումար մը տրամադրէ:

Հաշիւ եղած է որ նոր վարժարանին շինութեան համար ծախք պիտի ըլլայ մօտ մէկ միլիառ ֆրանք: Բացի պետութենէն, փարիզի քաղաքապետութիւնը եւ ուրիշ բարեսէր մեծահարուստներ պատրաստակամութիւն յայտնած են աջակցելու՝ որպէսզի ֆրանսայի մայրաքաղաքը ունենայ արդիական բոլոր կատարելութիւններով օժտուած բժշկական համալսարան մը:

Րոքֆելլերը, անցած տարի ալ 270,000 տոլար նուիրած էր Լիոնի բժշկական վարժարանին, 4000 տոլար՝ Սթրազպուրկի: Անցեալ տարուան ընթացքին զանազան օտար հիմնարկութեանց 22 միլիոն տոլարի նուիրատուութիւն մը ըրած է:

Պուլկար շոգենաւ մը երկուքի ճեղքուած

Պոլիս, 26 դեկտ.— երէկ գիշեր Մարմարա ծովուն մէջ, Տարտանէլէն 70 քիլոմեդր հեռու, պուլկարական «վառնա» շոգենաւը, որ Պիրէոն կ'երթար, յունական «Ֆրիէլ» շոգենաւին զարնուելով երկուքի ճեղքուեցաւ:

Նաւազները յաջողեցան ցամաք ելլել: Ցունական շոգենաւը իր մէջ առաւ ճամբորդները, յետոյ ճամբան շարունակեց դէպի Պոլիս, ուր հասաւ այս առաւօտ:

Իտալական ջրօդանաւ մը ընկղմած

Ազէնքէն կը հեռագրեն Թէ իտալական ջրօդանաւ մը, որ Ազէնք-Պոլիս Թղթատարական սպասարկութիւնը կը կատարէր, Եգէական ծովն ինկաւ Թրքական եզերքին մօտ, Սէնդ-Էօսթրաթ կղզեակին առջեւ: Ցունական «Հէլլէ» յածանաւը փութաց դէպքին վայրը, բայց հետք չգտաւ ո'չ օդանաւէն եւ ոչ ալ մէջինէրէն, որոնք հինգ հոգի էին: Փնտռտուքները կը շարունակուին, հակառակ փոթորիկին:

Եգիպտական դահլիճը պիտի հրաժարի

Եգիպտական ընտրութեանց մէջ վաֆտ կուսակցութիւնը չախչախիչ յաղթանակ տարած ըլլալով, Աւելի փաշայի դահլիճը շուտով պիտի հրաժարի: Ցուստ Թազուլը Վաֆտի նախագահ Մուսթաֆա Նահաս փաշայի պիտի յանձնէ նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը: 1923էն ի վեր առաջին անգամն է որ Վաֆտ այսքան մեծ յաղթանակ կը տանի:

Ցար. Քորնիլովի խորը գնդակահարուած

Սերպ Թերթ մը կը գրէ Թէ բոլշեւիկները գնդակահարած են քոյրը զօր. Քորնիլովի, որ պատերազմի ատեն ռուսական բանակի գլխաւոր հրամանատարներէն մէկն էր եւ որ յեղափոխութենէն վերջ սպաննուեցաւ բոլշեւիկներու դէմ մղած կռիւներու ընթացքին:

Օրիորդ Քորնիլովի ուսուցչուհի էր Սերպուխովոյի դպրոցին մէջ, ուր իսկական անունը ծածկելու եւ կեղծանունով մը աշխատելու «ոճիրը» գործած էր: Չեկան այս պարագան երեւան հանելով, իբրեւ «հակայեղափոխական» ամբաստանեց զայն այս արարքին համար: Օր. Քորնիլովի ըսաւ Թէ՝ անունը ծածկած էր, խուսափելու համար հետապնդումներէ, բայց բացատձակապէս մերժեց Թէ որեւէ յարաբերութիւն ունեցած ըլլայ հակաբոլշեւիկ կազմակերպութեանց հետ:

Օրիորդը մահուան դատապարտուեցաւ եւ գնդակահարուեցաւ:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

Դեկտ. 21ին Ֆրանսական խորհրդարանը ընդունեց կառավարութեան առաջարկը՝ ելմտական տարիին սկիզբը ապրիլ մեկը հաշուելու՝ փոխանակ յունուար մեկի: Այսպէս ուրեմն, այսուհետեւ ելմտական տարին պիտի վերջանայ մարտ 31ին, փոխանակ դեկտեմբեր 31ի:

Ի՞նչ կը նշանակէ այս փոփոխութիւնը եւ ի՞նչ պիտի ըլլան անոր հետեւանքները:

Անվիճելի է երկրի մը ելմտական վիճակի կենսական կարեւորութիւնը այդ երկրի ազգային եւ միջազգային կացութեան վրայ եւ տրամաբանական է հետեւաբար այն գաղափարը թէ երկրի մը խորհրդարանին ամենակարեւոր զբաղումն է պետական ելմտացոյցի պատրաստութիւնն ու հաշուեկշիռը: Արդ, Ֆրանսայի մէջ, տարեկան մեծ արձակուրդը կը վերջանայ հոկտ. 15ին եւ անկարելի էր նոյեմբեր 1էն առաջ խորհրդարանը գումարել բնական պայմաններու մէջ: Միայն երկու ամիս կը մնար երեսփոխանական ժողովին եւ Ծերակոյտին,— նոյեմբեր եւ դեկտեմբեր— ելմտական նախարարի պատրաստած ելմտացոյցը քննելու եւ վաւերացնելու համար. նախ պէտք է խորհրդարանը վաւերացնէ եւ այնուհետեւ ներկայացնէ Ծերակոյտին, որ իր կողմէ նոր քննութեան պիտի ենթարկէ զայն, նախ քան վաւերացումը:

Քիչ անգամներ պատահած է որ կարելի ըլլայ այդքան կարճ ժամանակուան մէջ պետական ելմտացոյցը վաւերացնել երկու ժողովներէն եւ գործադրութեան դնել յունուար մեկին: Ընդունուած սովորութիւն մըն էր առժամեայ նախահաշիւներ (douzième provisoire) քուէարկել տալ, այսինքն միայն մէկ ամսուան համար առժամեայ ելմտացոյց պատրաստել եւ պատահած է որ մինչեւ 3—4 այդպիսի ամսական ելմտացոյցերու դրութեան դիմուած է, ի վնաս ելմտական կանոնաւոր եւ հաւասարակշիռ տարեկան ելմտացոյցի մը գործադրութեան:

Շատ կարեւոր բարեփոխութիւն մըն է այս, որ գործադրութեան կը դրուի: Արդէն շատոնց Անգլիա, Գերմանիա, Միացեալ Նահանգները, Իտալիա, Ռումանիա եւայլն ընդունուած են այս դրութիւնը եւ Ֆրանսայի մէջ ալ քանի քանի անգամներ առաջարկուած է Խորհրդարանին եւ զանազան պատճառներով մերժուած: 1926ին գումարուած Համբաւաւոր Մասնագէտներու Ցանձնաժողովն ալ ջերմօրէն յանձնարարեց այս դրութիւնը:

1926, 1927 եւ 1928 տարիներու պետական ելմտացոյցները վաւերացուեցան դեկտ. 31ին շնորհիւ փուանքարէի անձնական զօրաւոր ապեգութեան, որ կրցաւ զսպել խորհրդարանական անկարգապահութիւնն ու երեսփոխաններու ճարտասանական եռանդը, բայց հազուագիւտ են փուանքարէի նման ելմտական նախարարները: 1871էն ի վեր առժամեայ նախահաշիւները բնականոն ձեւ ստացած էին եւ ուրիշ մէյոզ չկար փրկելու կացութիւնը, եթէ ոչ Անգլիոյ օրինակին հետեւիլ եւ կամ ելմտական տարեգլուխը յետաձգել: Մանաւանդ Ծերակոյտը միշտ կը գանգատէր իրաւամբ թէ երբեմն ստիպուած է երկու երեք շաբաթուան մէջ քուէարկել ելմտացոյցը, առանց լուրջ ուսումնասիրութեան:

Անգլիա, իր գրական ոգիով շատոնց տուած է իր վճիռը ելմտացոյցի քուէարկութեան համար: Նախ մէյ մը երեսփ. ժողովն է որ կը քննէ ելմտացոյցը, իբր ներկայացուցիչ ժողովուրդին, Լորտերու ժողովը իրաւասու չէ այդ մասին կարծիք յայտնելու: Երկրորդ՝ երեսփոխաններն իրաւունք չունին նոր ծախքեր առաջ րկելու եւ մէյ մը քսան նիստ յատկացուած է վիճաբանո թեանց, երբ տասնիններորդին ամէն վիճաբանութիւն լմնցած ըլլայ, նախագահը կը փակէ զայն եւ քուէի կը դնէ ելմտական նախարարի ծրագիրը:

Կառավարութեան առաջարկած վարկերը զեղչել կը նշանակէ անվստահութեան քուէ եւ դասլիճի փոփոխութիւն, այսինքն ընդհանուր նոր ընտրութիւն:

Ֆրանսայի մէջ ալ դասլիճը յաճախ վստահութեան քուէի հարց կը դնէր ելմտացոյցի վիճաբանութեանց ժամանակ, բայց ոըովհետեւ դասլիճի անկումը անհրաժեշտօրէն նոր ընտրութեանց տեղի չի տար, կառավարութիւնը կ'իյնայ եւ ելմտացոյցի քուէարկումը կ'ուշանայ քանի մը շաբաթով եւս: Շատ մը դասլիճներ ինկած են ելմտացոյցի պատճառաւ եւ խորհրդարանական երկու ելմտական ցանձնաժողովները դասլիճի փոփոխութեան լաւագոյն զէնքը կը նկատէին այդ վիճաբանութիւնները:

Առեւտրական աշխարհին մէջ ալ վաճառականները եւ ընկերութիւնները ամէն տարի իրենց հաշուեկշիռը կը հանեն եւ ամէնքն ալ անպատճառ դեկտ. 31ին կամ մարտ 31ին չեն փակեր իրենց հաշիւները. այս խնդիրը կապ չունի որոշ թուականի մը հետ. յարմարութեան խնդիր է. այսպէս՝ օրինակ ընդեղէնի արտածումով զբաղող վաճառականի մը համար յուլիս ամիսը յարմարագոյն թուականն է, երբ հին բերքը հատած է եւ յուլիսին պիտի սկսի նորը. շուկայի վաճառականի մը համար յարմար է մարտուան մեծ արձակուրդը, երբ գործերն համեմատաբար դանդաղ են եւլն.:

Իրական կեանքի մէջ այս նոր դրութիւնն ոչինչ պիտի փոխէ: Ժողովը եւ Ծերակոյտը աւելի շատ ժամանակ պիտի ունենան ելմտացոյցի մուտքի եւ ելքի յօդուածները մանրամասն եւ ուշադիր քննութեան առնելու եւ միեւոյն տեղն զբաղելու առօրեայ ուրիշ հարցերով: Դասլիճը ժամանակ պիտի ունենայ յարմարելու խորհրդարանին հետ, փոխանակ ամէն վայրկեան վստահութեան խնդիր յարուցանելով անկման վտանգին ենթարկուելու եւ վերջապէս ելմտական տարուան առաջին օրէն սկսեալ տարեկան կանոնաւոր ելմտացոյցի մը յօդուածները գործադրութեան դնելով, պետական գանձը ենթակայ պիտի չըլլայ անակնկալներու եւ զանազան անպատեհութեանց:

Ուրիշ մարզերու մէջ պատահած անկարգութիւններն երբեմն կարելի է թեթեւ վնասներով կամ փոփոխութիւններով գարմանել, բայց ելմտական անկարգապահութեան հետեւանքն անպատճառ աղիտալի կ'ըլլայ եւ յաճախ անփոխարինելի:

Թարտիւֆի համար անձնական մեծ յաջողութիւն մըն է այս բարեփոխութեան քուէարկումը, ոըովհետեւ, ինչպէս ըսինք, իրմէ առաջ շատեր փորձած էին եւ չէին յաջողած, մանաւորաբար Վիւիանի եւ Միլոան 1898ին ամէն ջանք թափեցին, բայց անօգուտ եղաւ: Ֆրանսայի մէջ դժուար է սովորութիւնները փոխել մէկ օրէն միւսը: Միապետութիւնը ջնջուած է շատոնց, Հեռագիր, Հեռաձայն, անթել, Հեռագիր եւլն. մէկ կողմէն, երկաթուղի, ինքնաշարժ եւ սաւառնակ միւս կողմէն վերիվայր շրջած են ամբողջ կեանքը վերջին հարիւրամեակէն ի վեր, բայց տակաւին գաւառներու վարչական մեքենան կը դառնայ նապոլէոն Ա.ի տնօրինած ձեւով եւ կարգերով: Փուանքարէ վարչական ձեւով ջնջեց մէկ քանի րոպէրովին աւելորդ գաւառական դատարաններ, բայց այնչափ անհատական ընդդիմութիւններ մէջտեղ եկան, որ այժմ արդէն սկսած են վերահաստատել գանոնք: Դատաւորներու, նոտարներու, բարապաններու եւլն. այնչափ տեղական եւանհատական շահեր կան նկատի առնուելիք եւ երեսփոխանները այնչափ կը փափաքին իրենց քուէ տուողներու խաթերին չդպչիլ, որ յառաջդիմութիւնները կը սահմանափակուին անհատական ձեռներէցութեան մէջ եւ համայնական մեքենան կը մնայ նոյնը: Նոր գինի հին տիկերու մէջ:

Մ. Տ.

ԳՐՉԻ ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ

Մեր գրականութիւնը միջազգային է. պատերազմէն վերջը ամէն երկրի գրականութիւնը միջազգայնացաւ, թէեւ կը գտնուին ազգամոլներ որ իրենց գեղին կը յատկացնեն ինքնուրոյն նոր գրականութիւն մը: Եւրոպայի մէջ պատերազմէն վերջը շատ թեթեւ ազգամոլութիւն մը երեւան եկած է: Ոչ մէկ տեղ գեղարուեստը սահմանագլուխ մը ունեցած է: Ներկայիս ամէնէն շատ կարդացուած ռուս վիպասաններ Ֆրանսայի մէջ կրթուեր եւ գրեր են ժամանակին, անոնք ի՞նչ ունեցած են որ յատուկ ըլլայ իրենց սլաւ գրականութեան: Անոնք եւ ամէն գրող իրենց սիրած վարպետներուն տպաւորութիւնը կը կրեն. երկիրը, ժողովուրդը օտարութեան մէջ անոնց վրայ չեն ազդեր, այլ միայն իրենց կարդացած վարպետները կ'ազդեն անոնց վրայ:

* * *

Սկսած են մեծ կարեւորութիւն տալ մեր գրական շարժումին կ'արժէ՞ այնքան աղմկել: Մենք վարժ ենք ամէն խնդրոյ մէջ չափազանցել: Փոքրը մեծցնել, մեծը՝ փոքրկացնել: Վաղուան գործը կը կանխենք, այսօր քննութեան կ'ենթարկենք:

Խնդրոյ նիւթն է նորածին արուեստի վիճաբանութիւնը: Արուեստի վրայ կը խօսին, արուեստագէտ չկայ: Նոր դպրոցի վրայ կը հակաճառեն, նոր վարպետներ չկան:

* * *

Նոր գրողները հին օտար վարպետներու ազդեցութիւնը վարժարանի գրասեղանին առջեւ կրեր եւ հաւատարմօրէն պահեր են: Եւ ոմանք նորերէն իրենց մէկ քանի գրուածներով յայտնած են այդ ազդեցութիւնը:

Ոմանք այդ նորերէն օտար գրականութենէն հիւրընկալեցին նորութիւններ, որ մեր ճաշակին յարմար չէին:

Գրական ոճ մը կարելի է ընդօրինակել օտարէն, եթէ ան արդէն ուրիշներէն գնահատուած, սիրուած է, եւ համաշխարհային դարձած: Այսպէս ըրած են մեր հիները, որ հայ գրականութեան հիմնադիրները եղան:

Սակայն նորահաս գրողները հիներուն օրինակին հետեւելու պարտականութիւն չունին. այդ շատ բնական է, ճաշակի խնդրոյ մէջ ազատութիւնը անվիճելի է: Բայց միեւնոյն ատեն քննադատներն ալ ազատ են պահանջել նոր գրականութենէն նորութիւններ, որոնք գրականօրէն կարող ըլլան նսեմացնել հին դպրոցի արժանիքը:

Համաշխարհային վիպասան վարպետները Ուոլթըր Սքոթի հետեւեցան Թերենց եւ Բաֆֆի այդ վարպետներու օրինակէն չշեղեցան եւ սիրուեցան, գնահատուեցան եւ հիմնադիր եղան հայ վիպագրութեան:

* * *

Գրական վիճաբանութիւնը տաղտկալի ըլլալու աստիճան չպիտի ծեծուէր, եթէ վիճողները սկիզբէն գոյց տային թէ ամէն ատեն օտարին ազդեցութեան տակ՝ յարմարցուած եւ պատրաստուած է ազգերու գեղարուեստը:

Խրիմեան Հայրիկ «Հրաւիրակ Արարատեան»ը գրելու համար կը հետեւի իր բարեկամ վարպետին օրինակին, եւ օրինակ տուողն է «Մեծահանճար քերթողն Բագրատունի», ինչպէս ըսած է Նոյնին քն Հայրիկ:

Տասնըհինգերորդ դարու նկարչութեան վարպետները եւ երաժիշտները, Ֆլաման արուեստը կ'ընդօրինակէին, արարիչները՝ արարածներ կ'ըլլային: Ներսէս Շնորհալի իր շնորհալի հոգերգու մեղեդիները կը լարէր արաբական քնարին վրայ: «Վիլհելմ Թէլ»ի հեղինակ վարպետ երգաստեղծին համայքը փնտռելու է Մոգարտի երաժշտութեան մէջ:

* * *

Ցիսունական թուականէն սկսկալ ունինք յեղաշրջուած, կերպարանափոխուած արուեստի բնորոշ յայտնութիւնը: Ճարահատներ էին որ կը բարեշրջէին գեղարուեստը, անկէ ի վեր մինչեւ այսօր կը շարունակուի այդ յեղաշրջումը: Պատերազմէն վերջը պատրաստուած նոր սերունդը տակաւին ի վիճակի չէ իր ծրագիրը յայտնելու: Որբեր, որոնք անգողակի երեւցան, ապագայ մը կը խոստանային: Անոնք շուտով լռեցին. գուցէ վաղուան համար կը պատրաստուին: Անոնց մասին այժմէն կարելի չէ որոշ յայտնութիւն մը ընել: Անոնց պատմուճանով՝ իրաւունք չունին բեմ բարձրանալու այն նոր մտաւորականները, որ պատերազմէն առաջ հին վարպետներու կաղապարով ձուլուած են:

* * *

Հեղինակները որ ժամանակին կ'արհամարհուէին, վերջը նորահասներուն առաջնորդները եղած են, ինչպէս երաժիշտներէն պիչէ եւ Մասընէ: Ասոնց ակնաղբիւրին մէջ փնտռելու է «կավալլերիա»յի եւ «Ցոսկա»յի հեղինակներուն յայտնութեան գաղտնիքը:

Կոնքուռները առաջնորդեցին Արշակ Չօպանեանի առաջին քայլերը: Ուիլհէմէնի դիւցազնական չափերովը «Փիւգպնօրէն»ի հեղինակ բանաստեղծը չափեց իր քերթուածները: Միգքիէվիչի օգապար երիվարին պախուրցը՝ Վարուժան իր «Պեգաս»ին յարմարցուց:

* * *

Հեղինակները որ ժամանակին կ'արհամարհուէին, վերջը նորահասներուն առաջնորդները եղած են, ինչպէս երաժիշտներէն պիչէ եւ Մասընէ: Ասոնց ակնաղբիւրին մէջ փնտռելու է «կավալլերիա»յի եւ «Ցոսկա»յի հեղինակներուն յայտնութեան գաղտնիքը:

Կոնքուռները առաջնորդեցին Արշակ Չօպանեանի առաջին քայլերը: Ուիլհէմէնի դիւցազնական չափերովը «Փիւգպնօրէն»ի հեղինակ բանաստեղծը չափեց իր քերթուածները: Միգքիէվիչի օգապար երիվարին պախուրցը՝ Վարուժան իր «Պեգաս»ին յարմարցուց:

Կատարելութեանց հետեւիլը յառաջդիմութիւն է: Հիներ են Պեթովէն, Շուման, Լիցթ, Նորահաս միջազգային տաղանդները անոնց գերի մնացին:

* * *

«Ինքնատիպ» բառ մըն ալ մէջտեղ ելած է, անոնց նշանակութեամբ: Ո՛չ, գեղարուեստի մէջ անոնց չկայ:

Ցուր է այս մասին ջուր ծեծել: Իմ այս երկու տողովս արդէն յայտնեցի, որ անոնց համարուածներ տաղանդները ըլլալով հանդերձ, իրենցմէ աւելի կատարեալներուն հետեւած են:

Ստեղծող կարծուածները, ստեղծուածներ են:

ՄՈԳՊԵՏ

ԲԱԺԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԴԱՐՁԵԱԼ ԲԱՐԱԿ ՑԱՒ

Այս անգամ պիտի ներկայացնեմ ընկերային օրէնքներն ու կազմակերպութիւնները, որոնք նպատակ ունին կասեցնել հիւծախտին աւերը:

Արդարեւ, հիւծախտը կամ բարակ ցաւը մէկնէ այն մեծ աղէտներէն, զորս ճանչցած ըլլայ մարդկութիւնը սկիզբէն ի վեր:

Մարդկութիւնը անոր դէմ կըռուած է... վախնալով ու փախչելով: Սակայն հիւծախտը կըբնայ, ծպտուած, մտնել ամէն տունէ կամ կուրծքէ ներս: Անհրաժեշտ է, որ կառավարական, ազգային եւ մարդասիրական մարմինները, միացեալ ուժով, հաւաքական միջոցներով, պայքարին հիւծախտին դէմ:

Այս ճամբով, ամէնէն աւելի լաւ զինուած է Ամերիկա: Միացեալ-Նահանգները ճարտարարուեստի վառարաններ են, ուր մարդիկ դիւրաւ կը մաշին ու կը հիւծին: Բարեբախտաբար տակաւին լաչողած է հանել ակռաները այս իժին, որ հիւծախտ կը կոչուի: Ամերիկեան ընկերային կազմակերպութիւնները չեն կրնար դադրեցնել, ճիշտ է. սակայն ստեղծած են այնպիսի պայմաններ, որոնք կը դժուարացնեն հիւծախտին ճարակումը: Գերմանիա եւս լաւ կազմակերպուած է հիւծախտին դէմ: Այս երկրին մէջ հիւծախտին դէմ ապահովագրութիւը պարտաւորիչ է: Ապահովագրական ընկերութիւնները հիմնած են ժողովրդային առողջատուններ, ուր կը մտնեն բանւորները, մինչ իրենց ընտանիքը ապրուստը կը ստանայ ապահովագրական ընկերութենէն: Իտալիա եւս ուժեղ քայլ մը առաւ վերջերս: Նոյեմբերի մէջ, բժշկական թերթերը կը գրէին թէ դատական նախարարը պատժական օրինագիրքին բարեփոխութեան ընթացքին՝ ընդունիլ տուաւ պատիժը բոլոր անոնց դէմ, որոնք կը տարածեն հիւծախտը: Այսպէսով հիւծախտաւոր մը ընկերային տեսակէտով կը չէզոքացուի: Անգլիոյ մէջ տարբեր է պայքարի ձեւը: Անմիջապէս սեփականութեան իրաւունքէ կը զրկուի այն բնակարանը, որուն սեմէն հիւծախտաւորներու բազմաթիւ դագաղներ դուրս են ելած: Այս օրէնքով, Անգլիոյ մէջ, 1870էն ի վեր, 30 առ հարիւր նուազած են հիւծախտի դէպքերը: Ռուսիոյ մէջ ևս լուրջ աշխատանքներ կատարուած են հիւծախտին դէմ: Ներկայիս գոյութիւն ունին 308 բուժարաններ: Ռուսական բուժարանները երկու տեսակ են,— գիշերօթիկ եւ ցորեկօթիկ: Հիւծախտաւոր բանւորը, իրիկունը, գործէն ելլելէ ետոյ, կուգայ բուժարան, լաթերը կը փոխէ, կը լուացուի, կ'ուտէ ու հանգիստ կը պառկի: Առաւօտուն կ'երթայ իր գործին: Այսպէսով ալ կը սորվի առողջապահական կանոնները գործնական եղանակով մը: Ռուսիա ունի նաեւ բուժարան-նաւեր: Այսպէս «Կալինին» բուժարան-նաւը կը յածի Վոլկայի ջուրերուն վրայ, պտըտցնելով հիւծախտաւորները մաքուր մթնոլորտի մը մէջ, որուն օդը յագեցած է օգտակար տարրերով:

Փոքրիկն Հայաստան եւս ունի, ռուսական ձեւով, բուժարաններ Դիլիջանի շրջանին մէջ: Հարուստ բուսականութեամբ մը օժտուած այդ քնակութիւնը, բլուրներու կողերուն ուռ, բլուրներու կողերուն եւ օդասուն քէշ Հայաստանի, ըլլայ հիւծախտի մէջ, այս բուժարանները առաւելապէս բանուորներուն համար են միայն:

Ցիրանսա ետ կը մնայ պայքարին մէջ: Հակառակ ուժի մեծ աղբիւրներուն եւ բելիութիւններուն, շատ բան կատարած է հիւծախտին դէմ: 1913ին բժշկական կոնգրէսը որ համաձայն գտնուեցաւ պարտաւորիչ դառնալ հիւանտաւորներու պաշտօնական ծանուցագրութիւնը այնպէս, ինչպէս այսօր բժիշկները պարտաւոր են յայտարարել եւ ոստկանական տեսչութեան տեղեկացնել տարափոխիկ որեւէ հիւանդութիւն: Երբ մեծ պատերազմը սկսաւ, տեսնուեցաւ որ զինուորագրութեան դիւանները կէսին հազարաւոր երիտասարդներ, որովհետեւ անոնք վարակուած էին հիւծախտով: Ամէնքն աչքը բացուեցաւ եւ քանի կուտեցան երկու օրէնքները.—

Ա.— 15 Ապրիլ 1916ի օրէնքը.— Այս օրէնքը կը կոչուի Լէոն Պուրժուայի անունով եւ կը տրամադրէ փրոֆ. Քալմէթի դանակովը 4 տեսակ բուժարաններ (dispensaires) շինել:

Բ.— 7 Սեպտեմբեր 1919ի օրէնք.— Այս օրէնքը կը կոչուի Օնորաթի անունով եւ կը տրամադրէ ապաքինարաններ կամ առողջատուններ (sanatoriums) բանալ:

Այսպէս մեծ ճիգեր թափուեցան: Կառավարութիւնը իր մտուկէն, նահանգային իշխանութիւնները իրենց հասոյթներէն վարձքեր քուէարկեցին, եւ բացին բազմաթիւ բուժարաններ եւ ապաքինարաններ: Շնորհով բուժարաններու թիւը հասաւ 219ի:

(Այս օրերուս, հիւծախտի դէմ պայքարելու, ապառողջ խըրճիթներուն լոյս տալու համար, հրապարակ հանուած են մասնաւոր դրոշմաթուղթեր):

Այստեղ կարեւոր է ըսել, որ օտարականի մը համար, մանաւանդ երբ գաղթական է, դժուար է մտնել Ֆրանսական ապաքինարանի մը մէջ՝ դարմանուելու նպատակով: Կան մասնաւորներու ապաքինարաններ, որոնք սուղ են: Անոնց մասին չպիտի խօսիմ, ոչ ալ պիտի տամ հասցէները: Սակայն կ'ուզեմ խօսիլ բուժարաններու մասին: Այժմ Ցիրանսայի զրեթէ մեծ անկիւնները ունին իրենց բուժարանները, որոնք ձրիաբար եւ առանց ազգութեան խտիր գինուլու կը քննեն ու կը դարմանեն հիւծախտաւորները:

Նախ ի՞նչ է հիւծախտի բուժարանը: Ցիրանսական ըմբռնումով, որ հիմնուած է ըստ փրոֆ. Քալմէթի եղանակին, բուժարանը յարկ մըն է, որ ունի իր բժիշկները, ընդհանրապէս ներքին եւ մասնաւորապէս թոքերու հիւանդութեանց մասնագէտներ, ինչպէս նաեւ հիւանդապահուհիներ, որոնք տուները կը պտըտին, հիւծախտաւորները բուժարան կը տանին եւ անդրադարձ խնամքները կը կատարեն: Բուժարանը ունի իր ընդհանուր քննութեան (radioscopie) գործիքները: Ամէն հիւանդ, որ կը կասկածի իր թոքերուն վիճակին մասին, կրնայ քննութեան երթալ ցիրանսական բուժարան մը: Եթէ կարելիութիւն կենար այս նեղ սիւնակներուն մէջ տալ Ցիրանսայի բոլոր բուժարաններուն հասցէները, հաճոյքով պիտի կատարէի, որպէսզի օգտուէր մեր գաղթական ժողովուրդը: Սակայն ըսեմ, որ գլխաւոր քաղաքները ունին անպայման բուժարան մը: Կրնան դիմել ի հարկին: Դալով Փարիզի, զրեթէ բոլոր թաղամասերուն մէջ կան բուժարաններ: Կուտամ գլխաւոր թաղակասերուն բուժարաններուն հասցէները: Փակագիծի մէջ պիտի գրեմ այն թաղերը, որոնց բնակիչները միայն իրաւունք ունին քննութեան երթալու: Մէկ թաղի հիւանդը չի կրնար այցելել ուրիշ թաղի մը բուժարանը: 20րդ թաղամաս, 54 Rue Secrétan, ամերիկեան բուժարան, (Հոմպայի թաղեցիները): 20րդ թաղամաս, 27, Rue Frédérick-Lemaitre, (Մէնիլմոնթա-

տի հիւանդասին թաղեցիները եւ մեկն ալ ծարժօդիները)։ 19րդ թաղամաս, 10 Rue Léon Giraud, (վիլլէթ, փոն տը Ֆլանտրը, Ա-մէրիք թաղերը)։ 18րդ թաղամէրիք թաղերը)։ 18րդ թաղամաս, 44 Rue du Simplon), կուրթ'Օռ, Լա Շափէլ թաղերը)։ 15րդ թաղամաս, 12 Rue Tiphaine, Նէքքեր եւ կրընէլ թաղերը։ 13րդ թաղամաս, 22 Rue Clacière, (թաղամասին հարաւային թաղերը, Պիսէթր, Վիլ-Ժիւիֆ, իվրի)։ 5րդ թաղամաս, 25 Rue Monge, եւալլն։ Արուարձաններէն ներս լիշեմ 133 Av. de Verdun, իսթ.Լէ Մալէյնոյի մէջ։ 6bis Rue de la République Ալֆորվիլի մէջ։ 32 Rue Léon-Géambetta, Մոնրուժի մէջ, եւալլն։

Պէտք չէ ժոռնալ, եթէ չգիտցող կայ, Հայ կարմիր Խաչին քուժարանը Հայոց եկեղեցիին շրջափակին մէջ։ Այս քուժարանին գործունէութեան եղանակն ալ ֆրանսական ձեւով է։ Նոյնիսկ քիչ մը աւելի լայն։ Ի'ընդունի ամէն տեսակ հիւանդներ, ձրիաբար կուտայ դեղերը եւ ձանր հիւանդները կը զետեղէ ֆրանսական հիւանդանոցներու մէջ։ Յարաբերութիւն կը մշակէ ֆրանսական քուժարաններուն եւ հիւանդանոցներուն հետ։ Հիւանդ կ'ընդունի միայն Բ. եւ Ուր· առտուները։

***

Յօդուածս ամբողջացնելու համար ըսեմ, որ անցեալ տարի, 12 Նոյեմբերին, Բրաֆթ-Պոնար խորհրդակցական ժողովի հրաւիրեց փարիզահայ կազմակերպութիւնները 60 անկողիններոց ապաքինարան մը բանալու ծրագիրով։ Յետոյ պաշտօն յանձնուեցաւ բժշկապետ Պօղոս Բօլոլեանի եւ տոքթ. Լեւոն Գրիգորեանի՝ պատրաստել մանրամասն ծրագիրը մը պայքարելու համար հիւծախտին դէմ։ Այս ծրագիրը, զոր իւրացուց Փարիզի Հայ Բժշկ. Միութիւնն ալ եւ հրատարակուեցաւ թերթերուն մէջ, ինկաւ... Լուրը, յետ բիւզանդական վէճերու։ Ափսո՛ս։

Նոյն տունն Ֆրանսացի բժշկապետ մը, Էօժէն Փրա-Ժլոթ, գրքոյկ մը հրատարակելով՝ ցոյց կուտար թէ կարելի է Վար Նահանգին մէջ հիմնել 50 անկողնոց հայկական սանատորիում մը, որ պիտի արժէր 2ուկէս միլիոն ֆրանք։ Եւ իրական գոյներով կը ներկայացնէր այս աղէտը, թոքախտը, «որ կը սպառնայ փճացնել այս քաջ ցեղը (Հայը), արդէն իսկ տասնորդուած՝ չարդերով, անօթութեամբ եւ աքսորներով»։ Մնաւանդ որ ոչ մէկ ապաքինարան կ'ընդունի գաղթական հայ հիւանդ մը։

Կ'արժէ ահազանգ հնչեցնել այս աղէտին առթիւ, որուն ահաւոր աւերը միայն բժիշկները կը տեսնեն։

Դարմա՜ն, դարմա՜ն, դարմա՜ն, է՛յ ազգասէրներ։

Բժ. Շ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԱԼՄԱՁԵԱՆԻ ՆԱՄԱԿԸ ԻՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻՆ

Ինչպէս գրեցինք, Ալմազեան Սանթէի բանտէն նամակ մը ուղղած է՝ իր մէկ բարեկամին, Ֆրանսերէն լեզուով։ Կը թարգմանենք զայն նոյնութեամբ։

Ջորեքշաբթի, 18 դեկտ. 1929

Սիրելի բարեկամս,

Կուզամ կարդ մը մանրամասնութիւններ տալ քեզի իմ կեանքիս մասին, վաղը ճիշդ երկու ամիս կ'ըլլայ որ դատական ոստիկանութեան կը ներկանայի՝ բացատրութիւն մը պահանջելու համար անկէ թէ՝ ինչո՞ւ անունս հրատարակած են թերթերու մէջ։

Հոկտ· 18ին ուրբաթ առաւօտ օրը եւ առաւօտ դիշերը ոստիկանութեան արգելարանին մէջ վար դրին զիս, պատկեցնելով պատին փակած տախտակի մը վրայ, առանց ծածկոցի, առանց որեւէ բանի, մինչդեռ այնքան ցուրտ կ'ընէր։ Յետոյ՝ շաբաթ՝ ամբողջ օրը հոն մնացի առանց կերակուր ուտելու եւ առանց ծխելու։ Հոկտեմբեր 19ին իրիկուան ժամը 7·30ի առենները զիս հանեցին տանջանքի սենեակը եւ մինչեւ առտուան ժամը 2ը ի'նչ մեծ գէշութիւններ ըրին։ Յետոյ դարձեալ տարին զիս այդ արգելարանը՝ առանց խղճալու։ Կը պոռայի։ Ամէնէն բարբարոս եւ ամէնէն վայրենի մարդն անգամ շան մը չէր ըներ ա՛յն զոր անոնք ըրին ինծի։

Գոնէ եթէ յանցաւոր ըլլայի, պիտի ըսէի. շատ լաւ ըրին, պարտքդ կը վճարես։ Սակայն երբ մարդ անմեղ է եւ բացարձակապէս անտեղեակ այդ ահռելի ամբաստանութեան, եւ երբ կը չարչարուի այնպէս՝ ինչպէս չարչարեցին զիս, ասիկա անները լի է մեր դարուն, մանաւանդ քաղաքակիրթ երկրի մը մէջ։

Ահա՛ եօթը օրէն տօները կը հասնին ու ես բաժնուած եմ զաւակներէս։ Ուրիշ ըսելիք կամ ընելիք չունիմ, բայց եթէ աղօթել Աստուծոյ որ խլէ անոնց զաւակները, դժբախտութիւն մը տայ անոնց, որպէսզի իրենց ամբողջ կեանքին մէջ տառապին՝ ինչպէս տառապեցուցին զիս։

Ո՛վ Աստուած իմ, կը տեսնէք մարդոց բոլոր անիրաւութիւնները, անոնց սատանայական չարութիւնները։ Կ'աղաչեմ ձեզ, ո՛վ Աստուած իմ, պատժեցէք զանոնք, տառապեցուցէք այդ ճիւաղները, այդ սատանաները։ Մեր դարուն, մեր շրջանին կարելի՞ է արձակել այսպիսի վճիռ մը եւ ընել այսպիսի ամբաստանութիւն մը։

Թո՛ղ Աստուած ինքը դատէ, այդպէսով դոհ պիտի ըլլամ։ Որովհետեւ ես անմեղ եմ։ Աստուծոյ պարզ մէկ ակնարկը բաւական է այս սատանաներուն համար։

Սիրելի բարեկամս, երկու ամսուան այս դժբախտութիւնը մէկ դար առաջ տարաւ զիս։ Այն բաները զորս նկատեցի ու տեսայ, իմ կարծիքով զԱստուած գտնելու և զայն ճանչնալու սահմանուած էին։ Կ'ըսեմ քեզի թէ՝ նոյնիսկ եթէ տասը տարի ուսումնասիրութիւն կատարէի, երբեք չպիտի կրնայի սորվիլ ինչ որ սորվեցայ սա ճակատագրական երկու ամսուան ընթացքին։ Տեսայ սովորութիւնը, մտայնութիւնը, քմահաճոյքները, եսասիրութիւնները, չարութիւնները, վայրագութիւնը, անպատութիւնն ու նախապաշարումները այն մարդոց, որոնք կը ներկայանան իբրեւ դատաւորները քաղաքակիրթ ժողովուրդի մը։

Ամօ՛թ է քաղաքակրթութեան անունն արտասանել։ Բայց ոչ-քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ կարելի է դտնել պարկեշտութիւն, արդարութիւն, զգացում եւ սիրտ։

Այս մարդիկը, որ կը յաւակնին աւելի շատ բան գիտնալ եւ աւելի լաւ բաներ ընել քան նուազ քաղաքակիրթ կամ վայրենի երկիրները արժանի չեն կախաղանի։ Բայց այդ վայրենի երկիրները, չունին ժոլութիւններ, անպարկեշտութիւններ, սատանայական ստախօսութիւններ որ գոյութիւն ունին քաղաքակիրթ երկրի մը դատաւորին ժօտ։ Ահա՛ տարբերութիւնը։

Զիս չարչարեցին քաղաքակիրթ դատաւորի մը մօտ եւ զիս չարչարողները ազատ համարձակ կը պտտին, հակառակ որ ես ամէն կարգի դիմումներ կատարեցի, քժիշկի մէջոցաւ հաստատեցի թէ տակաւին կը տառապիմ անոնց տուած հարուածներէն, թէ մարմինս վրայ դեռ հետքերը կը կրեմ. բայց ատոնք կարեւորութիւն չունին։

Բաղաքակիրթ մարդիկը իրար չեն ատեր, ու ես, անմեղ մարդ մը, պէտք է որ տուժեմ, իմ չորս զաւակներուս, իրենց քաջահաճոյքին եւ սատանայական կեղծարարութեան համար։

Սիրելի բարեկամս, կուզամ քեզի տալ մանրամասնութիւնները իմ օրերուս, ժամերուս, վայրկեաններուս, երկվայրկեաններուս, զորս կլլեցի անիրաւութեանց մէջ. երկու ամիս= 60 օր, 1440 ժամ, 86,400 վայրկեան, 5,184,000 երկվայրկեան, ու այս ամբողջը կլլեցի երկու ամսուան մէջ։ Ու կրնաս հնթադրել, որ երկու ամիս չէ, այլ երկու դար է ասիկա ինծի համար։

ՄԻՔԱՅԷԼ ԱԼՄԱԶԵԱՆ

ձիշդ է, կրնաս տեղական Թերթ գնել։

Բայց հարիւր բառէն քանի՞ն կը հասկնաս։

կամ ամէն օր քանի՞ օտար Թերթ պիտի գնես, որպէսզի «ցառաջ»ի մէջ եղած կամ քու փնտռած լուրերը գտնես...

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՏՕՆԱԺԱՌԸ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Մանուկնեբու պաշտպան մասնաճիւղը գովելի գաղափարը ունեցած է կազմակերպելու տօնածառ մը, որ տեղի կ'ունենայ վաղը, կիրակի կէսօրէն յետոյ, ժամը 3ին, 8 Բիւ ժան կուժօն։

Մեծերու համար մտահոգութեան, յիշատակներու թախծոտ վերազարթնումի եւ հին կարօտներու այս օրերը, պէտք չէ մեզ արգիլեն ուրախացնել մեր պզտիկները։

Նայեցէք ձեր շուրջը։ Եւրոպային՝ դարերէ ի վեր հաստատուած իր հողին վրայ, զերծ վաղուան մտահոգութիւններէ, կեանքը անհատաբար ու հաւաքաբար վայելելու ամէն միջոց ստեղծած, դարձեալ տարեվերջի այս օրերուն, կը մտածէ իր փոքրիկներուն վրայ, զանոնք հաւաքաբար ուրախացնելու, ընկերականութեան քաղցրութիւնը փոքր հասակէն անոնց մէջ տպաւորելու վրայ։

Այլապէս տխուր է մեր պարագան։ Արմատախիլ տունկերու պէս նետուած աշխ ու ձախ, քակուած ընկերական ամէն կապերէ, ճնշուած հազար ու մէկ հոգերու տակ, դարձեալ չենք կրնար խուսափիլ մեր փոքրիկները քով քովի բերելու, անոնց սրտաբուխ բացագանչութիւններով անմեղութեան զուարթ մթնոլորտ մը ստեղծելու, զանոնք ընկերական ուրախութեան վարժեցնելու մեր պարտականութենէն։ Եւ այս արդէն, հակառակ տիրող աննպաստ պայմաններուն, այլասերման ու ձուլման դէմ պայքարելու, մանուկին մէջ՝ հայու զգացումը տեղաւորելու առաջին եւ ամենէն ամուր քայլն է։

Ու Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչը առիթը կուտայ ծնողքներուն, իրենց այս պարտքը վճարելու հանդէպ իրենց փոքրիկներուն։

Թող ծնողքներն ուրեմն, իրենց փոքրիկներուն ձեռքէն բռնած, փութան վաղուան տօնածառին։ Ջոհողութիւնը որ պիտի ընեն, կրկնապէս հատուցուած պիտի ըլլայ։ Որովհետեւ ծնողքի մը համար չկայ աւելի մեծ գոհունակութիւն, քան հրճուիլ իր փոքրիկին ուրախութիւնով։

Յիշենք այս առթիւ թէ Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի կեդր. վարչութիւնը կը խորհի զգեստեղէն հաւաքել Ընատոլուէն փախած մեր բեկորներուն համար եւ այս կերպով ալ ընդառաջ գացած կ'ըլլայ ժողովուրդին սրտէն բխած փափաքի մը։

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋ

ԹՈՒՐՔԻԱ

(ջադուած Թուրք Թերթերէն)

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

Ազգային տնտեսական պայքարը մեծ եռանդով կը հետապնդուի կառավարութեան կողմէ։ Այս մասին զանազան ուղղութեամբ քննութիւններ կը կատարուին ընդարձակ եւ գործնական ծրագիր մը պատրաստելու համար։ պետական խնայողութեան իբր գլխաւոր միջոց, պետական դրամատան հիմնումը պիտի փութացուի։ Այս մասին պատրաստուած օրինագիծը այս տարի պիտի հրատարակուի։ պետական դրամատան դրամագլուխը ամբողջութեամբ թրքական պիտի ըլլայ։

կառավարութիւնը ամենափոքր ծախքերն իսկ պիտի կրճատէ, ուսումնասիրութեան համար եւրոպա կատարուելիք ճամբորդութիւններ յետաձգուած են։ Արտաքին ապսպրանքին դէմ ձեռք առնուած միջոցներ, հիմակուընէ իրենց ազդեցութիւնը ցոյց տուած են ելմտացոյցին ի նպաստ։

Մեծ կարեւորութեամբ նկատի առնուած է նաեւ տեղական ճարտարարուեստի զարգացումը։ Հաշիւ եղած է որ տարին 60 միլիոն օսկիի բամպակեղէն կը մտնէ երկիր, մինչդեռ Թուրքիա առատ բամպակ կրնայ հասցնել։ կպդի փաշան անձնապէս մեծ ուշադրութիւն դարձուցած է այս բոլորին, եւ իր մասնակցութիւնը մեծ զարկ տուած է տնտեսութեան պայքարին։

«ՄԵԾ ՋԵՂՋ»

Առեւտրական տնօրէնութիւնը քննութիւն կը կատարէ կարգ մը վաճառատուններու մասին, որոնք «մեծ զեղչ, հաշուեյարդար» անունին տակ վաճառում կ'ընեն, ազմկալից ծանուցումներով։ Ցեսնուած է, մինչդեռ, որ վաճառումը բնաւ զեղչով չէ որ տեղի կ'ունենայ եւ հանրութիւնը չը խաբուի։ Առեւտրական օրէնքին համաձայն, այս տեսակ վաճառման համար պէտք է Առեւտրական Սենեակէն արտօնութիւն առնել, մինչդեռ այս վաճառատուններուն ոչ մէկուն կողմէ այդ տեսակ դիմում կատարուած է։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Ժուանվիլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղը վերակազմուած եւ իր Ֆութպոլի խումբը կազմած է լաւագոյն ուժերով։ Այս առթիւ, շրջակայի մարզիկները կը հրաւիրէ արձանագրուիլ դիմելով հետեւեալ հասցէին՝ Պ. Սուրէն Գալէնտէրեան, 2 Rue Chevreul, St. Maur, Seine. Tel. Gravelle, 08.33.

Հ. Մ. Մ.

Նիս, 24 դեկտեմբեր.— Հայ Մարմնամարզական Միութիւնը որ հինգ տարուան գոյութիւն ունի արդէն, ամէն ճիգ թափած է մարզանքի սէրը վառ պահելու հայ երիտասարդութեան մէջ։ Մօտաւորապէս 100 անդամ կը բաղկանայ. աւելի ուժ տրուած է ֆութպոլին։

Միութիւնը ունի երեք խումբ. առաջինը այս տարի շատ փայլուն խաղեր ունեցաւ. մինչեւ հիմա ախոյեանական մրցումներուն, տակաւին բնաւ չէ յաղթուած։ Ունի ախոյեանական խաղերէն եօթը մեծ արդիւնքներով շահած է եւ մեկին հաւասար մնացած է։

Իր divisionին առաջինն է, բաւական մեծ թիւի մը առաւելութեամբ։

Երկրորդ խումբը թէեւ քիչ մը նուազ յաջող, բայց միշտ պատուաւոր դուրս եկած է. իսկ երրորդը հետզհետէ յառաջ կ'երթայ։ Այս երկու վերջին խումբերը լաւ խաղացողներ կը խոստանան։

Ս. Վ.

ՆԱՄԱԿ ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՒԷՐ

ՄԱՐՍԷԼ.— Դպրոցիս փոքրիկներուն իաժար, նոր տարուան առթիւ, 1930 ցունուար 1ին կէս օրէ առաջ, ժամը 10ին, 3 Rue Eclips, մանկապարտէզի դէնքին մէջ, տեղի պիտի ունենայ դպրոցական իանդէս մը։ Ցեղի անձկութեան պատճառով, իանդէսին կրնան ներկայ ըլլալ միայն ծնողները։

Աւանդական սովորութիւն մը յարգած ըլլալու, աշակերտութեան ուրախութիւնը կատարեալ դարձնելու իամար, դպրոցիս վարչութիւնը պատրաստած է գեղեցիկ ցօնածառ մը, որու շուրջ պիտի կատարուին մանկական խաղերը։

Կը հրաւիրենք, դպրոցի մէջ փոքրիկ ունեցող բոլոր ծնողները ներկայ ըլլալ Ամանորի այս իանդէսին եւ մասնակից՝ մեր փոքրիկներու ուրախութեան։

Ազգ. վարժարանի ցնօրէն՝
Աբգարեան

ՍՏԱՑԱՆՔ

«երկուխ», Օրկան Ջ. Ե. Ո. Միութեան, դեկտեմբերի Թիւը (9րդ), ճոխ եւ պատկերազարդ.—

Մեր խօսքը՝ խմբ.։ վերջին փոթորիկէն յետոյ՝ Յ. Պուռնազեան։ Մարսէյլի որբերը՝ Ս. Պօյաճեան։ վալանսի որբերը՝ Ս. Թադէոսեան։ Պատմ. Ջ. Ե. Ո. Մ.ի՝ Հ. Խանէտանեան։ Ընկերներուս՝ Փ. Միքայէլեան։ վահագնեան դպրոց՝ Ազատանի։ Ա. մերիկայի գիւղը՝ Յ. Անտեսեան։ Զորս տարի յետոյ՝ Ա. Որբուկ։ Երբեք չպիտի մոռնանք, Յուշատետր, խմբագնկարներ։ Տարեկան բաժնեդին Ֆրանսա՝ 22 ֆր., արտասահման՝ մէկուկէս տոլար։ Դիմել Kurkdjian 247 Bld. Voltaire, Paris.

ՍԱՋԵՐԳՈՒԹԻՒՆ (աշուղական ինքներգութիւններ). Գրեց՝ Ներսէս ֆհ. Նշանեան։ Տպ. «Հորիզոն», Սելանիկ։ Գին 15 տրախմի։

«ՅԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 40 —

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ՔՆԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

ԲԱԽՏԸ ՔՆԱՑԱԾ ԺԱՄԱՆԱԿ ԿՈՒԳԱՅ

—Ճիշդ է, ըսաւ փաստաբանը, որ եւ է կասկած չկայ անձի մասին։

— Բարեբախտաբար, ըսաւ Սէլէստէն, հազիւ լսելի ձայնով մը։

Նորման Բիշոպ դրամապանակէն Հանեց մաշած տետրակ մը, որուն շատ հին ըլլալը յայտնի էր երեւոյթէն։

— Կը ճանչնա՞ք այս, հարցուց փաստաբանը։

Սէլէստէն քննեց դեղնած թուղթը։

— Իրաւ որ ոչ...

— Եւ սակայն ձեզի կը պատկանի...Հաճոյքով կ'իմացնեմ ձեզ, պարոն, թէ դուք ունիք այսօր մէկ միլիոն հարիւր եօթանասուներեօթը հազար երկու հարիւր քառասունը ուժ ֆրանք եւ քսան սանթիմի գումար մը։

Այս ահագին գումարի լուրը առնելուն՝ Սէլէստէնի բերանը բաց մնաց եւ Ուրնէ ալ նուազ չզարմացաւ։

— Ե՞ս... ըսաւ վերջապէս պատուական սպասաւորը, անպատճառ սխալ մը կայ...

— Ոչ, պարոն, հաստատեց Բիշոպ։

— Ո՞ւրկէ կուգայ ինձ այդ առասպելական հարստութիւնը։

— Փարիզի խնայողական սնտուկէն։

Այս յայտնութեան վրայ Սէլէստէն քիչ մնաց խելքը թռցնէր։

— կարծես կը յիշեմ... մեռնելու ժամանակս, այսինքն երբ ես հիւանդ էի, տիկին Մորէլ ինծի ըսաւ թէ ինչ որ ինծի կը պատկանի ձերն է։

Եւ խոշոր քայլերով անյայտ փաստաբանին առջեւէն երթեւեկելով։

— Բաւական է ուրեմն հարիւր տարի քնանալ՝ այսչա՞փ հարուստ ըլլալու համար... զարմանալի բան... եթէ մեր դարու մարդիկը գիտնային այս, ամէնքն ալ պիտի փութաքէին ձէք Ցրունգլի սեղանին վրայ երկննալ գէշ չէ...

Ուրնէ աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզեց։

— Որո՞ւ կողմէն կը փնտռէք Սէլէստէնը։

— Ֆրանսական Խնայողական Սնտուկի վարչութեան կողմէ։

— Ե՞րբ այդ գումարը պիտի դրուի իր սեփականատիրոջ տրամադրութեան տակ։

— Երբ որ ուզէ։

— Ո՞ր կարելի է գանձել։

— Փարիզի մէջ։

— Բայց գիտէք, սիրելի պարոն, թէ ինչ որ ինծի կը պատկանի ձերն է։

Եւ խոշոր քայլերով անյայտ փաստաբանին առջեւէն երթեւեկելով.

— Բաւական է ուրեմն հարիւր տարի քնանալ՝ այսչա՞փ հարուստ ըլլալու համար... զարմանալի բան... եթէ մեր դարու մարդիկը գիտնային այս, ամէնքն ալ պիտի փութաքէին ձէք Ցրունգլի սեղանին վրայ երկննալ գէշ չէ...

Ուրնէ աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզեց։

— Որո՞ւ կողմէն կը փնտռէք Սէլէստէնը։

— Ֆրանսական Խնայողական Սնտուկի վարչութեան կողմէ։

— Ե՞րբ այդ գումարը պիտի դրուի իր սեփականատիրոջ տրամադրութեան տակ։

— Երբ որ ուզէ։

— Ո՞ր կարելի է գանձել։

— Փարիզի մէջ։

Սէլէստէն մտիկ կ'ընէր...

— Փարիզի՞ մէջ... ուրեմն անմիջապէս պէտք է ճամբայ ելլենք, պարոն, ըսաւ վեհափառ դէմքով մը։

ԳԼՈՒԽ ԺԶ

ՍԷԼԷՍՏԷՆԻ ԳԵՂԵՑԻԿ ՄԷԿ ԴԱՂԱՓԱՐԸ

Բախտի այս երջանիկ փոփոխութիւնն առաջին անգամ բնականաբար Աննի Թոմսընին հաղորդուեցաւ։ Ըն նախ ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ եւ վերջն ալ լրջօրէն դիտել տուաւ.

— Այդ ահագին գումարն ոչնչի կրնայ ծառայել... դժբախտաբար։

— Ի՞նչպէս, ըսաւ Սէլէստէն, տեղէն գատկելով։

— Հարստութիւնը ինք իրմէ ոեւէ օգուտ չունի, անոր հաճոյքը իր տուած կարելիութիւններուն մէջն է... Արդ, ի՞նչ պիտի կրնաք ընել այդ դրամով։ Արգիլուած է ուտելու եւ խմելու համար դրամ ծախսել, տուն մը ունիք արդէն, որ ուրիշ տան մը մէջ բնակիք, ոչ կրնաք վաճառականութիւնընել, ոչ հողագործականձեռնարկմը քանի որ պետութիւնը ինքմիայն տէրնէ հողի հաստատութիւններուն եւ կը շահագործէ զանոնք։

Իրաւունք չունիք օգտակար կամ հաճելի առարկաներ գնելու, բացի անոնցմէ որոնք նշանակուած են ձեր գնման տետրին մէջ եւ որոնց թիւը հաստատուած է խստօրէն։ կը տեսնէք թէ աշխարհի բոլոր միլիոնները մէկ սանտիմի օգուտ չունին։

Մինչ այսպէս կը խօսէր, Սէլէստէնի դէմքն հետզհետէ կը մատնէր իր յուսահատութիւնը, վիշտը եւ վերջիվերջոյ բարկութիւնը։

— Ձեր օրէնքներն արտառոց են... գոչեց, ժամանակին մենք շատ աւելի երջանիկ էինք...

— Բայց ոչ կեանքի մխիթարնոյն ապահովութիւնն եւ ոչ ամխիւնոյն հանգստաւէտութիւնն ունէիք, բողոքեց Աննի Թոմսըն։

ՀԱՆԴԷՍ ԼԱ ՍԻՈԹԱՅԻ ՄԷՋ

Ցեղոյն Մանկապարտէզի ֆանդէսը տեղի կ'ունենայ վաղը առաւօտ ժամը 9ին քաղաքապետարանի թատրոնը:

Կը նախագահէ՝ Պ. Ա.ԱՐՈՅԵԱՆ

1000 +

ÉTS "TOUT POUR LE CONFORT"
26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-44

CHAUFFAGE CENTRAL
ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE ingénieur E. T. P.)
Կը տառնձնէ շօֆաժ սանթրալի, սալ մը պէներու եւ տաք ջուրի գետեղումներ
ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻԻՆ
Մեր մի քանի կատարեցէք նաեւ ձեր սալամանտրերու եւ խոհանոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարելւոր գեղչէ:
Միեւնոյն Տան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւն. — կանխիկ եւ ապառիկ:

ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
O. M. OHANESSIAN
Marque déposée MELKON
Եթէ կ'ուզէք ճաշակել արեւելեան համեղ անուշեղէններ, փնտռեցէք ամէն տեղ միայն MELKON վաճառանիշով: *Լօքում, փաքլավա, քատայիֆ, հէլվա, եւայլն:*
25 Rue Vilin, Paris (20e)
Հեռաձայն Menil. 69—15

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՊԹԻՒՆՆԵՐ
L'ANNEAU D'ANAHIT
R. DASTARAC
Chochanik I Jeune Arméniene
J. de Rohé
Իւրաքանչիւրը կ'արժէ 14 ֆր.,
փսստի ծախք չկայ
Ամերիկեան փլաքներ, հայերէն, թուրքերէն, եւ յունարէն
Հատը 18 ֆր.
Գիմել՝ պալենց, 233 Fbg. St. Martin, Paris (10e):
Ծանօթ: Գրատանս նոր գրացանկը ժամով տակ է:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ: Ամբատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմատիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռաթուառ: Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,*

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram
ԲԺՇ'Ն. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

Վարձու սենեակներ
Պարտէզով գեղեցիկ վիլլաի մը մէջ 3.4 սենեակ վարձու են: Gare St. Lazareէն *25 վայրկեան: Դիմել տեղւոյն վրայ՝ 25* Rue de Paris, Cormeille-en-Parisis.

Ֆրանսահայ աշխատաւորներուն եւ խանութպաններուն
ՊԱՐԶ ԵՐԿՏՈՂ ՄԸ՝

ղրկեցէ՛ք մեզ, յայտնելով ձեր հասցէն եւ վարը յիշուած քաթալօկներուն թիւերը, ղանոնք կը ստանաք ՁՐԻ :
ՔԱՓ. թիւ 1—Մաշճակալներ, 2—ամէն տեսակ կարասիներ, 3—խոհանոցի սպասներ, 4—կարի մեքենաներ, 5—երեխաներու կառքեր, 6—ֆոնոկրաֆներ, 7—վառարաններ, օճախներ, 8—հեծելանիւներ, 9—պզեստեղէն, 10—երաժշ. գործիքներ :
Այս քաթալօկներէն ձեր ընտրած առարկաները, ձեզ կը ղրկուին ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ, 6էն 15 ամիս ԱՊԱՌԻԿ *ճամբու ծախքը մեր վրայ կը ղրկուին ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ:*
Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ նաեւ Ֆրանսայի բոլոր հայաշատ կեդրոններու մէջ, (բացի Մարսէյլէն) իրենց պարապ ժամերը օգտագործել փափաքող երիտասարդ գործակալներ:
Մանրամասն պայմաններու համար, գրեցէ՛ք մեզ՝
G. Badouhassian, 16 Bld. des Italiens. Marseille.

ՏՕՔԹ. Ց. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ
30 Ave. de Bellevue, CHAVILLE (S. et O.)
Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կաւ Մոնփարնասէն
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԻ ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւններ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ
քացուած է
DORK
Կօշիկի վաճառատուն
46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON
Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՅՆ՝
Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով
Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenue*ի յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները* ձրիօրէն կը կատարեմ:
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ որեւէ առթիւ ձեզի ուղղուած հարցումները ձրիօրէն կը կարգադրեմ:
ԱՄԻՍՆԵՐԷ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ ի վեր գիզուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դատարկեմ:
ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻ պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente եւ Registre de Commerce չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ:
Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ:
Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffred'Affaires*ի* եւ BénéficesCommerciaux*ի տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք. զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք:*
Գիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՇԷՔԷՐԵԱՆ. Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Աւեւտ. Դատարանի կողմէ վաւերացեալ:
CHÉKERIAN, 150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris.
Téléphone Trudaine 76-42

ՀՏԴ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ
կը հրաւիրէ Փարիզի բոլոր խումբերու ընկերները ստորեւ նշանակուած թուականներուն: Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է.
ԵՒԱԳՈՅՆ ԵԻ ՎԻՇԱՊԵԱՆ (Անիէր-Պուաֆոլոնպ) այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին:
ԱՐԾԻԻ (Քաշան) վաղը առաւօտ ժ.9·30ին ծանօթ հաւաքատեղին:
ՋԱՒԱՐԵԱՆ, ՎՐԱՄԵԱՆ, ՄՋՈՅ եւ ՄՈՒՐԱՏ (Պիյեանքուռ-Իսի-Լէ Մուլինօ) վաղը առաւօտ ժամը 9.30ին, 164 Ave. Verdun.
ԱՂԲԻՒՐ ՍԵՐՈՒԲ (Իթալի) այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին 184 Ave. d'Italie.
ՀՐԱՅՐ (Մարսէյլ) վաղը ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին:
ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (Շավիլ) 30 Դեկտ. Երկուշաբթի իրիկուն, 26 Rue Carnot. *Փարիզ Մէն Լազար կայարանին քովի սրճարանը:*

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՏՕՆԱԾԱՌ
Ա. Ե. Շ. Կ. խաչի «փարիզի մանուկներու պաշտպանութիւն» մասնաճիւղին կողմէ: վաղը կիրակի ժամը 3 — 8՝ Salle-Jean Goujon (8 Rue Jean Goujon) վերի սրահներուն մէջ:
Շքեղ տօնածառ, գեղարուեստական բաժին, երգ, նուագ կաղանդ պապան նուէրներ կը բաժնէ փոքրիկներուն
Մուտք մեծերու համար 10 ֆրանք, փոքրերու համար 5 ֆրանք որ իրաւունք կուտայ մէկ նուէրի

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ԵՐԵԿՈՅԹ
Զ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ Բ. ՊԱՏԳԱՄ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌԹԻԻ
Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ցլորիալի մէջ
կը ներկայացուի՝ «ՆԱՓՈԼԷՈՆ» շարժանկարը
Կը հրաւիրուին բոլոր անդամներն ու համակիրները

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Կազմակերպուած Փարիզի Եղդատի եւ շրջականերու Հայր. Միութեան կողմէ, ի նպաստ Թոքախտաւոր հայրենակիցներու
Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին մինչեւ առաւօտ Salle du Peuple, 42 Rue Hermel (18e), N.S. J. Joffrin *կամ մէթրօ* Simplon).
կը ներկայացուի՝ «ՁԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ» (գաւեշտ)
Երգ, նուագ, պարի մրցում, անակնկալներ, ճաշ պանտ, պիւֆէ ժողովրդական գիներով:
Մուտք՝ 10 ֆրանք արանց եւ 7.50 կանանց համար

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ
Salle «Harola»*ի շքեղ սրահներուն մէջ*
3 Rue La.Vieuville (Nord-Sud: Abbesses)
Կը նախագահէ՝ ՏՔԹ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, զաւեշտ, անակնկալներ:
Կը նուագէ LUNA - PARK*ի օրքէսթրը:*
Պիւֆէ ժողովրդական գիներով:
ՄՈՒՏՔ 7.50 ՖՐԱՆՔ
Հաղորդակց. միջոցներ.— Nord-Sud: Abesses. Autobus AR Trani. 5 եւ 20, Métro: Pigalle

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ
Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
148 Rue Villeneuve, Alfortville: *Կը նախագահէ՝ Պ. Գ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ*
Երգ, մեներգ, նուագ, արտասանութիւն, բանախօսութիւն, սկաուտական անակնկալներ եւ ֆանթէզիներ,
Կը մասնակցին՝ Օր. Մինթաճեան եւ դերասաններ Պ. Պ.Մաքսուտեան, Գրիգորեան, եւայլն:
ՄՈՒՏՔ՝ 10 եւ 5 ՖՐ. ՆՔ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ Եղդատի Հայր. Միութեան
ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏԻԿ ՍՏՈՒԴԻՈՆ
Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ
Վաղը կիր. իրիկուն ժ.ը 8.30ին Salon Chapeի *մէջ,* (84 Rue Chape)
կը ներկայացնէ՝ Մ. Մարութեանի «ԽԱԽԱՐԻ ՄԷՋԷՆ»
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

Հ. Ց. Դ.
ԳԱԽԱՌ
Մարսէյլի *Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 2ին 63 Րիւ տը լա Րէփիւպլիք, ընթերցասրահին մէջ:*
Սէն Լուի *(Մարսէյլ) Ակնունի ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 4ին:*
Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ՓԱՐԻԶԻ Տարօն-Տարուբերան Հայր. Միութեան վարչութենէն կը խնդրուի իր ներկայացուցիչը ղրկել խմբագրատուն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ
ՍՏԱՑԱՆՔ
Լիոն, Ջէյ.— 35 ֆրանք:
Մեց, Ս. Պ.— 70:
Վիվիէ, Ա. Ա.— 35:
Ռիորժ, Մ. Ք.— 35:
Ժիւան լէ փէն, Ս. Կ.— 70:
Պրոն, Կ. Մ.— 42:
Լիոն, Ս. Դ.— 30:
Մարսէյլ, Ա. Ս.— 70:
Մարսէյլ, Ց. Է.— 140:
ՈՆԹՄՔ ֆաւլօ, Ե. Փ.— 35:
Տրակինիան, Սան.— 35:
Անվէրս, Իփէք.— 300:
Լիոն, Ամար.— 96:
Տէսին, Ց. Շ.— 50:
Կրընոպլը, Դ. Տ. Ղ.— 65:
Լիոն, Գործ.— 692:
Տրանսի, Գ. Մ.— 70:
Տէսին, Պտ.— 200:

ՖՐԱՆՔ ԵՒ ՌՈՒՄ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
A. REDSKY, Place Contrescarpe (76 r. Cardinal Lemoineի *անկիւնը): Օթոպիւս՝* S., *Թրամուէյ՝* 4, 47, 82, 83, 85:
Արեւելեան ամէն կարգի նպարեղէններ, թրքական սուրճ, Պրինզա, քաշկավալ, սեւ եւ կարմիր խաւիար, պուլղուր, տոլմա, հէլվա, լօքում, փաքլավա, օղի, վոտկա, րում, քոնեաք, շամփանեա եւ ամէն կարգի գինիներ: Գիները մատչելի: Թարմ եւ մաքուր: Տունը կը յանձնուի:
Հեռ. Gobelins 51-52:

Ծախու է *Արեւելեան նպարեղէնի խանութ մը: Խիստ ղիւրաժատչելի պայմաններ: Դիմել՝ Անտոն Ներսէսեանի,* Ave. J. Jaurès, Décines (Isère).

Cirque de Paris | Եքող Միլիոնէր | ամենալաւն ու ժամանց | 2-1 ֆրան

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. ST. PHAN

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56 - 58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցաւոտուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց
ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօղացաւ:*
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

tailleur
A.BERBERIAN
24. RUE BERGERE
Tel.: Rev: 05-49 Paris

AUX CISEAUX D'OR
TAILLEUR
ԺՈՐԺ ՃԷՊԷԵԱՆ
Հինգ տարիէ իվեր, Պ.թէրզեանի (35 րիւ Մէրսի) ընկերը՝ Ժորժ Ճէպէեան պատիւ ունի ծանուցանելու իր յարգելի յաճախորդներուն թէ Դեկտ. 15էն ի վեր փոխադրուած է իր սեփական խանութը, 20 Ավընիւ Քամիյլ Փէլեթան: Ինչպէս առաջ, նոյնպէս ներկայիս ա՛լ աւելի պիտի աշխատիմ գոհ ձգել յաճախորդները թէ ճաշակի եւ թէ ժամանութեան տեսակէտով: Մէկ անգամ այցելելը կը բաւէ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)
Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրաժատչելի պայմաններով:
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ:
Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2·3, իրիկուան 7էն 8.30:
Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud, *Թրամուէյ 5 եւ 26, Օթոպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ԱՐԱՐԱՏ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29 Man.
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՆԵՐԱՓՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱՓՈՒՄ
Ձոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպարեղէններ, գիները անմրցելի. ապրանքներու անմիջական եւ խնամեալ յանձնում
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ ալ կողմի առաջին դուռ*)
Իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները:
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ Ցօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շաբաթ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱԶՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ (ՊՈՒԼԻՍ)
Ֆրանսայի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ: Իրաւագիտական դրասենեակ, կալուածական առուծուխ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Գումիսիոն, Ֆրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն:
Ամուսնութիւն եւ ժառանգութիւն:
Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն:
Արեւելեան եւ եւրոպական վիլաքներ:
Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.
Կը փնտռուին Թղթակիցներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ:

ՆՈՐ ՏԱՐԻՈՑ ԱՌԹԻԻ
Աճապարեցէք ձեր նուէրները ստանալու Սեւուռնի գրատունէն
Դեկտ. եւ յունուար ամիսներուն նուէր կը տրուի բոլոր գնողներուն՝
գեղական, երգարան, գրուցատրութիւն ֆրանս. լեզուի, առողջաբանական գիրքեր, ձայնագրուած երգեր, երազահան, Գրոշմ Թուղթ հայ Թագաւորներու, լուսանկարներ գրական երեւելի անձերու եւ Թագաւորներու, ինչպէս նաեւ զանազան գիրքեր, նաեւ բինկէրթին, շէրլօք Հոլմս, Մակաբոյծը, Մելիֆա նուրի հանրմ, Բռնի սիրուհուտուք, Լուսանկարը, Աբուլալա Մահարի, երգեցողութիւն Ս. Պ., ձգմարտութիւն քէմալական Թուրքիոյ մասին, Ալեքսիանոս, Աշըգ Ղարիպ, Աշըգ Գէրիմ, շահ Իսմայիլ եւն. եւն.:
Նուէրները կը տրուին եղած գնումներու քանակին համեմատ
Դիմել՝ Mme. Sévouni, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux, Seine, France.

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

Թմրագիր՝ Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Թմրագ. եւ վարչութիւն

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

29 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 1148

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՅՆ ՄԵՂՔԵՐԸ, ՏԱՐՕՒԷ ՏԱՐԻ

Մեղքերով բեռնաւոր տարի մը եւս գլորեցաւ։

Տարի մը՝ աւելի ամուլ քան միւսները։ Եւ նոյնքան հարստ ներքին պատակտումով, որ կը սպառնայ ամբողջովին կազմալուծել գաղութներու կեանքը։

Երկու օր է մնացած տարին լրանալու, եւ արդէն յաջորդին կը փոխանցուի վէճերու նոր տոպրակ մը— Անատոլուի բեկորներուն տեղահանութեան խնդիրը։ Ինչ որ կը նշանակէ թէ՝ յոյս չկայ ո՛ր եւէ գետնի վրայ հասկացողութեան մը գալու։

Տարուէ տարի վհատութիւնը, ուծացումը կապարի պէս կ'իջնեն մեր գլխուն։

Հայկական մտահոգութիւններէ կը խուսափին ոչ միայն փորը կուշտ, կոնակը տաք մարդիկ, այլ եւ երիտասարդներ։ Ուսումնականնե՛ր։ Տաննեակներ եւ տասնեակներ այլեւս անցեալ յիշատակի մը պէս կուգան մեր միտքը։ Գիտենք շատերը, որոնց սիրտը այս կամ այն ուղղութեամբ կը բաբախէր 1920ին, բայց որոնք հիմա մարմնով, կերպարանքով իսկ հեռացած են մեզմէ, իրենց յատուկ բոյներ շինելով յարկաբաժինի մը անկիւնը։ Եւ պահելով միայն անուն-մականուն։

Տարուէ տարի տեղի կուտայ, կ'ըսես, նոյն իսկ հաւաքականութեան, ազգութեան գաղափարը։

«Աշիրէթ»ներ կը կազմուին անզգալաբար։ Կամ առնուազն կը տիրապետէ «աշիրէթ»ի գաղափարը։ Այլապէս, ինչո՞ւ մեր մտահոգութիւնը մէկ չպիտի բլլար, օրինակ, Հայաստանի բարելաւման եւ գաղութներու փրկութեան մասին։ Հազար վկայ մէկ բերան կը պատմեն, օրով, տեղով, թուանշաններով և անուններով կ'ապացուցանեն թէ ահաւոր, անպարտկելի չարիք մը չոքեր է մեր հայրենիքի մէջքին։

Դո՞ւն ես պատմողը, ուրեմն սուտ է։— Բայց ընկերդ ալ կը վկայէ, այն միւսը, տասներորդը, հարիւրերորդը։— Սո՛ւտ է, սո՛ւտ։ Հայաստան աշխարհի ամէնէն երջանիկ երկիրն է, ժողովուրդը հանգիստ, կուշտ եւ ազատ. ամբողջովին նուիրուած շինարար աշխատանքի, կ'օրհնէ, կը պարէ ու կ'երգէ ...

Եւ ե՞րբ վկայ պակսեր է ո՛րեւէ մեղք ծածկելու համար։ Պոլսական թերթի մը խմբագիրը, բերնին չուրերը վազցնելով, կը պատմէ իր «հաճոյալի» տեսակցութիւնը «միջազգային քաղաքականութեան ախոյեան» Գարախանի հետ։ Մէկ ու կէս ժամ տեւեր է տեսակցութիւնը։ Խմբագիրը մինչեւ իսկ... հարցնելի ուղղագրութեան մասին հարցումներ ուղղեր է մարդու մը որ Մոսկոֆէն ձայն կուտայ։

Խոստովանելով հանդերձ թէ միշտ Մոսկուա կը գտնուի, հետեւաբար տեղեակ չէ Կովկասի անցուդարձին, «հայազգի»ն պարտք կը սեպէ յայտարարել, թարգմանի բերնով.

— «Խորհրդ. Հայաստանի մէջ սով չկայ։ Առանց վարանելու կարելի է ըսել թէ Հայաստանի ժողովուրդը ոչ մէկ ատեն այնքան ապահով եւ հանգիստ չէր զգացած ինքզինքը, որքան կը զգայ արդի իշխանութեան օրով»։

Եթէ սուտը հնարուած չբլլար, դիւանագիտութիւնը ի՞նչպէս կ'ապրէր։ Եւ գիտնալով հանդերձ որ Գարախան սուտ կը խօսի, նոյնիսկ ի պաշտօնէ, ինչպէս թուրք վալի մը, պիտի տեսնէք զտարիւն ազգասէրներ որոնք իրրեւ պատգամ պիտի տարածեն այս վկայութիւնը, որպէսզի հանգիստ քնանան և մէկ բարձի վրայ ծերանան տէր եւ ծառայ։ Անկէ անդին՝ ջրհեղեղ։

Թերեւս դժուա՛ր է համաձայնիլ Հայաստանի մասին։ Եթէ Հայաստանը հեռու է,— ահա գաղութները։ Մեր աչքին առջեւ, տեսանելի եւ շօշափելի։ Եւ օրէ օր աւելի մոայլ պատկերով։

Այստեղ ալ՝ «աշիրէթ»ի հոգեբանութիւնը։ Դուն քուկդ, ես իմս։ Ո՛ւր որ դուն կաս, ես չկամ։ Ուր որ ես կամ, դրախտ է, ուր որ չկամ՝ դժոխք։

Եւ այսպէս, բանաւոր հօտը հազիւ գիտակցութեան բերած, հազիւ անոր ներշնչած ազգի եւ հայրենիքի գաղափարները, դարձեալ սկիզբէն պիտի սկսինք, այս պողոտաներուն վրայ։ Պիտի լուսաբանենք, նախ, լուսաւորեալները, ուսումնականներն ու երեւելիները։

Այլապէս, ինչո՞ւ այսքան վէճ, խաչակրութիւն եւ կիրք. նոյնիսկ հիմնական, կենսական հարցերու մասին։

Տակաւին առջի օր, զարհուրելի փոթորիկ մը կը տիրէր Ֆրանսայի երեսի. ժողովին մէջ, արտաքին քաղաքականութեան մասին։ Ձէյէն եւ ձախէն տնխնայ կը ձաղկէին Պոիանը, իւրաքանչիւրը իր տեսակէտով։ Ազգայնականները միայն «դաւաճան» բառը չգործածեցին, սեւցնելու համար նախարարին գերմանական քաղաքականութիւնը, որ իրրեւ թէ զիջումէ զիջում կ'երթայ, վտանգելով Վէրսալի դաշնագիրը։ Բայց երբ ամէն ինչ վերջացաւ, իւրաքանչիւրը իր պատասխանատուութիւնն ստանձնեց, քուէարկելով համաձայն իր խղճին։ Դիրք բռնելով եւ ուղղութիւն ցոյց տալով, ոչ թէ քէն ընելով կամ լուտանք ցանելով։

Մինչդեռ, մեր մէջ, քալ ասպետի համբաւ կը շահի այն որ ճեղք մը աւելի կը բանայ, քէն մը աւելի կը խոցոտէ, ըմբշամարտ մը աւելի կը սարքէ։ Ի հարկէ միշտ, «յանուն ազգային գերագոյն շահերու»։

... կը թուի թէ, քանի կ'անցնին տարիները, այնքան կոշկոռ կը կապեն մեր հաւաքական մեղքերը։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հնդիկները կատարեալ անկախութիւն կ'ուզեն

Հնդիկ ազգայնականները, որոնք նախապէս տեղական ինքնավարութիւն կը պահանջէին, հիմա աւելի խստապահանջ դարձած են երբ Անգլիա տրամադիր է այդ շնորհն ընելու։ Այսուհետեւ բացարձակ անկախութիւնը միայն կրնայ գոհացում տալ Հնդիկներուն։

Համահնդկական ազգային համաժողովի գործադիր կոմիտէն՝ երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ ընդունեց կանտիի մէկ բանաձեւը, որով անբաւարար կը նկատուի գաղթապետութեանց Սահմանադրութիւնով կառավարուիլ, ինչպէս կ'առաջարկէ անգլ. կառավարութիւնը, եւ թէ համաժողովին ներկայ բոլոր կուսակցութիւնները պիտի աշխատին միայն Հնդկաստանի կատարեալ անկախութիւն ձեռք բերելու ուղղութեամբ։

Իբրեւ նախապատրաստական միջոց, բանաձեւը կը պահանջէ կատարեալ բոյկոտի ենթարկել կեդրոնական եւ նահանգային բոլոր օրէնքները եւ համաժողովին անդամները կը հրաւիրէ՝ չմասնակցիլ ապագայ ընտրութեանց։ Ասկէ զատ, օրէնսդիր ժողովներու անդամները կը հրաւիրէ ներկայացնել իրենց հրաժարականը։

Համաժողովը կ'արտօնէ համահնդկական կոմիտէն, որ իր յարմար նկատած ժամանակ քաղաքային անհնազանդութեան ծրագիր մը առաջարկէ, ժէջն բլլալով տուրքերը վճարելու մերժումը։

Ցող հակառակ էր Հռենոսիոյ պարպումին

Երեսփ. ժողովին մէջ արտաքին նախարարութեան ելմտացոյցի քուէարկութեան ընթացքին բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան մասնաւորաբար Հռենոսի գրաւուած հողամասերու պարպումին մասին։ Ցրանքլէն-Պուլեոնկուրիանաստիկփոխասացութիւն մը ունեցան։ Նախկին նախարար Շառլ Րէպէլ գրպանէն հանեց փաստաթուղթ մը, զոր մարաջախտ Ցող 1926ի աշնան հաղորդած էր Հանրապետութեան նախագահին եւ վարչապետ Փուանքարէի։ Հանգուցեալ մարաջախտը իր այդ յուշագրով բացարձակապէս կը հակառակէր Հռենոսիոյ պարպումին, ոշոշեալ ժամանակէն առաջ եւ կը թուէր այն վտանգները, որոնց պիտի ենթարկուի Ցրանսա ատոր հետեւանքով։

Արտաքին նախարար Պրիան ըսաւ թէ ինք տեղեկութիւն չունի այդ վաւերաթուղթէն եւ ցաւ յայտնեց թէ Ցող իրեն չէ հաղորդած զայն ժամանակին եւ այժմ անակնկալի առջեւ կը գտնուի։ Այս միջադէպը բուռն յուզում առաջ բերաւ։

Ցրանքլէն-Պուլեոն շարունակեց քննադատել Պրիանի քաղաքականութիւնը։ Նախարարը պահանջեց թերքասէր երեսփոխանէն, որ պարզէ այն քաղաքականութիւնը, որուն պէտք է հետեւիլ իր կարծիքով։ Ու պահանջեց որ Լահէյ երթալէ առաջ խորհրդարանը առանց վերապահութեան արտայայտուի իր քաղաքականութեան մասին, այլապէս պէտք եղած ուժը չպիտի ունենայ միջազգային այդ արիսպագոսին մէջ։

Նոր խռովութեանց վախեր Երուսաղէմի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ անգլ. իշխանութիւնները խիստ միջոցներ ձեռք առին արգիլելու համար օգոստոսի խռովութեանց կրկնութիւնը։ Անգլիացի զինուորներու սպառազինուած գումարտակ մը հրաման ստացաւ գրաւելու ռազմագիտական թաղերը։ Երկու օրէ ի վեր զինեալ անգլիացի ոստիկաններ պահակ կը պտտին Երուսաղէմի փողոցներուն մէջ։

Պաղեստինի բոլոր կողմերէն, մանաւանդ Նապլուսէն եւ Քեբրոնէն մեծ թիւով Արաբներ հասած են Երուսաղէմ, ուր սպահանդէս պիտի կատարուի ի յիշատակ Միջագետքի վարչապետ Սըր Ասփիլ Մուհսին փաշայի, որ վերջերս անձնասպան եղաւ՝ հայրենակիցներուն կողմէ իբրեւ անգլիասէր ամբաստանուած բլլալուն համար։

Ինչպէս կը յիշուի, օգոստոսի խռովութեանց պատճառներէն մէկն ալ այն էր որ, նման ուխտագնացութիւն մը սարքած էին Արաբները՝ եգիպտոսի հանգուցեալ վարչապետ Զաղլուլ փաշայի յիշատակին։

∴ Պէյրութէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի թէ սուրիական կառավարութիւնը արգիլեց հաւաքոյթ մը, զոր Իրաքցիները ծրագրած էին կազմակերպել Դամասկոսի մէջ՝ Ասփիլ Մուհսին փաշայի յիշատակին։

Բոլորը Ամիի տեղեկագիրին դէմ

Տեղական թերթերը կը շարունակեն իրենց քննադատութիւնները Ամիի ծանօթ տեղեկագրին դէմ, հրատարակելով բժշկական հեղինակութեանց կարծիքները։ Արդէն հաղորդած ենք փրոֆէսէօր Լապէի, բժիշկներ Վէբրնի, Պիզարի եւ Միւթթէր-Միլլրի կարծիքները։ Տոքթ. Պլոնտէլ եւս հակառակ է Ամիի եզրակացութեանց։ Բոլորն ալ միաբերան կը հաստատեն թէ՝ անկարելի է ֆրանկախտի մանրէն գտնել մեռած, մանաւանդ չորցած արեան բիծի մը մէջ։

Թերթ մը կը տեղեկանայ թէ բժշկական Ակադեմիան եւս մեծապէս յուզուած է դատական ինքնութեան փոխ-տնօրէն Ամիի հակագիտական աշխատանքներուն առթիւ։

Այն կարծիքը կը յայտնուի թէ՝ Ամիի տեղեկագիրը փոխանակ ամբաստանելու, կոչուած է չքմեղելու Ալմազեանը։ Պաշտպան փաստաբան Լըկրանի ձեռքին մէջ լաւագոյն փաստ մը պիտի բլլայ ատիկա, մանաւանդ որ ապահոված է մեծ գիտնականներու վկայութիւնը՝ այդ տեղեկագրին դէմ։

Այլեւս գրեթէ ստոյգ կը նկատուի թէ՝ Ալմազեան եղեռնագատ ատեանին առջեւ պիտի դատուի եւ դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ հաւանաբար փետրուարի սկիզբը։

Պոլսոյ պարսկահպատակները պիտի մնան

Հեռագիր մը հաղորդած էր թէ պարսիկ կառավարութիւնը հրամայած է Թուրքիոյ պարսկահպատակներուն մինչեւ մէկ տարի Պարսկաստան վերադառնալ, սպառնալով յարքունիս գրաւել անասատողներուն գոյքերն ու կալուածները։

Պոլսոյ պարսիկ հիւպատոսը կը յայտնէ թէ այդ լուրը Թուրք լրագրողի խելապատակէն ելած է եւ թէ պարսիկ կառավարութիւնը այդպիսի հրաման մը չէ տուած, մանաւանդ որ երկու երկիրներու յարաբերութիւնները շատ լաւ են։ Պոլսոյ մէջ ո՛չ թէ 19,000 այլ 3000 պարսկահպատակ միայն կայ։ Շատեր արդէն իրենց երկիրը մեկնած են՝ Թուրք կառավարութիւնը օտարահպատակներուն արգիլած բլլալով կարգ մը արհեստներ։

Անատոլուի բեկորներուն համար

Ինչպէս գրեցինք, հանգանակիչ մարմին մը կազմուած է օգնութեան հասնելու համար Սուրիա ապաստանած Անատոլուի բեկորներուն, նախագահութեամբ Պ. Գ. Նորատունկեանի։ Այդ մարմնին կ'անդամակցին Պ. Պ. Ադոնց, Լ. Բաշալեան, Խատիսեան, Լեւոն Կիւմիւշկէրտան, Տ. Կամսարական, Ա. Համբարձումեան, Վ. Մալէզեան եւն.։ Գանձապետի հասցէն.— Լ. Կիւմիւշկէրտան, 11 Squ. Alboni, Paris.

Զ. Նազարեանի դատը

Ինչպէս գրեցինք, Լը փիւի (Շօթ-Լուար) եղեռնադատ ատեանը, դեկտ. 17ին սկսած էր դատել Զաքար Նազարեանը, որ անցեալ մայիս 7ին սպաննած էր իր հօրեղբայրը՝ Պետրոս Ցովհաննէսեանը։

Դատավարութեան ընթացքին լսուած են բազմաթիւ վկաներ, բոլորն ալ Հայ։ Նազարեանի կինը խոստովանած է որ ապօրէն յարաբերութիւն ունէր սպանեալին հետ։ վկաները պահ մը ա՛նքան կիրքով արտայայտուած են, որ դատարանը ստիպուած է ընդհատել նիստը։

Ցետ խորհրդակցութեանց, երդուեալները բոլորովին անմեղ հռչակեցին Զաքար Նազարեանը։ Սակայն արգիլուած զէնք կրելուն պատճառով դատարանը 6 ամիս բանտարկութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի դատապարտեց զայն։

Ջիւն ձմեռ Պալքաններու եւ Անատոլուի մէջ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ ձմեռը իր բոլոր խստութեամբ կը տիրէ Պալքաններու մէջ։ Ալեօթի գայլերու վոհմակներ տեսնուած են Սոֆիայի արուարձաններուն մէջ։

Նոյնպէս Թրակիոյ եւ Անատոլուի մէջ ձիւնը առատօրէն նստած է ու յաճախ ձիւնամրրիկներ կը պատահին։։

Արեւել.-Նահանգներէն Էրզրումի եւ Պիթլիսի շրջաններուն մէջ կը ձիւնէ եւ շատ տեղեր 40-50 սանտիմեթր թանձրութիւն ունի ձիւնը։ Լեռներուն վիայ մինչեւ մէկ մեթր թանձր խաւ մը կազմած է։ Շատ ճամբաներ փակուած են եւ ինքնաշարժի հաղորդակցութիւնը դադրած է։

Թրակիոյ մէջ անդադար կը ձիւնէ եւ պալքաններու ցուրտը մրնչեւ Պոլիս կը հասնի իր բոլոր խստութեամբ։

Փոթորիկ Սեւ ծովու վրայ

Պոլսէն կը հաղորդեն թէ Սեւ ծովու մէջ բուռն փոթորիկ կը տիրէ։ Մրրիկը ամէնէն աւելի անդիմադրելի է Նեղուցի բերնին ու Սինոպի առջեւ։ Սինոպէն դէպի ռուսական սահմանը երկարող եզերքին վրայ ծովը համեմատաբար հանդարտէ եւ Սէյրը Սէֆայինինաւերը կրցած են ցամսոն, կիրասոն եւ Տրապիզոն հանդիպիլ։

Թիւրք շոգենաւը փոթորիկէն հազիւ կրցած է դուրս ելլել եւ Սինոպ ապաստանած։ *Ճիւմհուրիէթ* շոգենաւը կրցած է Սեւ ծով մտնել եւ *Րէչիտ Փաշան* ալ Պոլիս դառնալ։ Դեռ կը սպասուին տասը նաւերու, որոնք ճամբան կը գտնուին եւ երեք օր առաջ պէտք է Պոլիս հասած բլլային։

Բուռն փոթորիկ կայ նաեւ Միջերկրականի մէջ, ուրկէ նաւեր կը սպասուին։ Պոլիս հասան *Սէվիրամիս* 24 ժամ եւ *Տաչիա* 48 ժամ յապաղումով։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՐԻԶի ազգանական դեսպան նշանակուած է Նատիր շահի եղբայրը՝ Ահմէտ Ալի խան։ Այս վերջինը իր միւս եղբօր՝ Լոնտոնի նորընտիր դեսպան Շահ Վալի խանի հետ փարիզ հասաւ երէկ՝ Թարսիլիոյ ճամբով։

ԿՈԼՖ-ԺԻԻԱՆի մէջ աւազակներ գիշերանց ռումբով ձեղքեցին դրամատան մը գանձարկղը, բայց չկրցան որեւէ բան ձեռք բերել, որովհետեւ սնտուկը պարապ էր։

ՖՈՄԷՏի ՖՐԱՆՍԷԶի արուեստագէտներու երիցագոյն անդամը Մօրիս տը Ֆէրօտի հանգստեան կոչուեցաւ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ *Օլիմփիք* շոգենաւով Ֆրանսա փոխադրուեցաւ 16,000,000 տոլար արժէքով ծոյլ ոսկի, դրուած 300 տակառներու մէջ։ Ոսկիները շէրպուրկէն մասնաւոր կառախումբով փարիզ բերուեցան։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ նկարիչ ֆինէ, իսլամացած Ֆրանսացի մը, մեռաւ առջի օր։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ փարիզի մզկիթին մէջ։

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ եւ Դեղեցիկ Դպրութեանց Ակադեմիան միաձայնութեամբ նախագահ ընտրեցաւ Ռընէ Տիւսօ, որ նոյեմբեր 23ին ճառ մը խօսած էր հայագիտական ընկերութեան հաստկերոյթին մէջ։

«ԹԱՌԻ»ՆԵՐՈՒ գիները չպիտի կրկնապատկուին։ Միայն սկիզբը փոխանակ 1.ֆր.25 արձանագրելու պիտի արձանագրեն 2 ֆր.։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊՐՈՏՈՒՄՆԵՐԸ

Ի՛ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՄԱՇԻ ՀԱՅՈՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ(*)

ՀԱԶԱՐՈՒՄԷԿ ԳԻՇԵՐՆԵՐ...

Մարդոց պէս են՝ այս քաղաքին փողոցները։ Տարօրինակ են՝ այս քաղաքին փողոցները։ Մարդոց պէս ունին իրենց ժամանակը զիմագծութիւնը, առանձնայատուկ կողմերը, ուրախութիւնն ու տագնապը։ Առաւօտեան ժամը մէկին կը բարձրանանք St. Michelի ծառուղին։ Ցուրտ ու տաղտկալի գիշեր է։ Քաղաքին վրայ երկինք չկայ կարծես։ Ծառերը կը յօրանջեն ձանձրոյթէ։ Վերէն, Montrougeի խորերէն կարծես թէ գիշերուան զով շունչը պիտի գայ ու շարժէ ծառերը, բայց ո՛չ, խոնաւ, հարաւի ծանր խորշակ է կարծես օդը՝ որ կ'իջնէ Montparnasseի սրճարաններէն ուր դասակարգ մը կասկածելի ժարդիկ, կը պարեն, կ'արբենան ու կը կցուին իրարու հետ, օրուան այս ժամուն։

St. Michelի ծառուղին ամէ՛ն գիշերուան պէս է այս գիշեր։ Բոլորովին տարօրինակ է թէ՝ ի՞նչպէս օրուան ամէ՛ն ժամուն դիմագիծ ու բնութիւն կը փոխէ այս ծառուղին։ Հիմա, Place dela Sorbonneի սալայատակին վրայ, շարք շարք կեցած են գիշերային ինքնաշարժները։ Ո՞վ են այս թխադէմ, սեւ կամ խոր մուխ աչքերով ու խոշորաքիթ ժարդիկը՝ որ յուլաբար կեցած ինքնաշարժերուն քով կը ծխեն, — Հայեր։ Ո՞վ են, դէմը, սրճարանին յառաջամասը նստած խումբ մը այս ձանձրացած մարդիկը— Հայեր։ Վաղը չպիտի՞ աշխատին մինչ, այս գիշեր չպիտի՞ աշխատին մինչ... Ո՞վ են սա երեք երիտասարդ տղաքը որ կը բարձրանան, ծեքծեքուն ու յոյլ։ Հեռուէն կը զգաս որ պէտք է լաւ բուրեն։ Կ'անցնին գլխաբաց, շաղակրատ։ բար. ձրաձայն։ Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ դեռ ժպտեր ունին։ Սափրիչի ունելին աշխատած է իրենց գլուխներուն վրայ անշուշտ։ Ինչպէ՛ս լաւ հագուած են։ Ո՞վ են, ի՞նչ են — Հայեր, աշխատաւոր տղաք։ Բայց ո՞ւր կ'երթան, գիշերուան այս ժամուն...

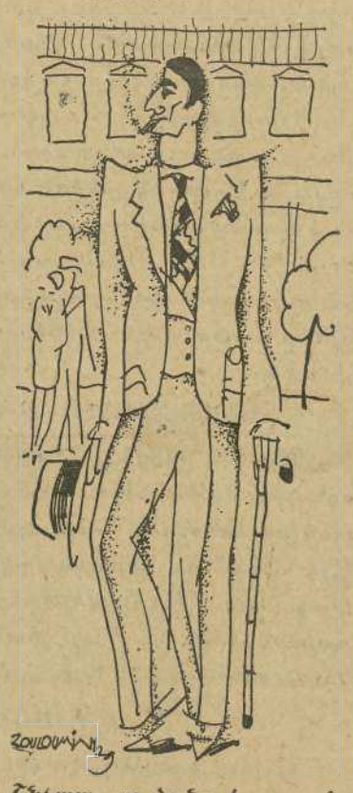
Լուռ, մտախոհ՝ կը հետեւինք իրենց։ Յապաղած աղջիկներ կ'անցնին երերցնելով իրենց գէր կամ նիհար երանքները ու ամէն անգամ հայ տղաքը ակնարկութիւն մը կամ հիացումի, ծաղրանքի, ցանկութեան կամ զարշանքի պզտիկ աղաղակ մը կը ձգեն գետին, աղջկան ոտքերուն առջեւ։ Օդը խոնաւ է միշտ, գիշերը շնչատ։ Les Halles գացող մթերքի կառաշար մը կ'անցնի դանդաղ, ծանրաժարժին, ծոլլ, շնչատ՝ ինչպէս գիշերը, իր թանձր ծուխովը թունաւորելով արդէն ծանր ու թունաւոր օդը։ Ծեր ու թշուառական դատարկապորտներ կը սլքտան յուլօրէն, պատցնելով իրենց ցաւագին աղտեղութիւնը։

Տղաքը կը քալեն դանդաղօրէն բայց աղմկելէն։ Ցետոյ կը կենան լուսաւոր ու լայնաբաց դրան մը առջեւ։ Լոյսին մէջ՝ գունատ են ու խոնջ։ Իրենց նայուածքներուն մէջ կայ անոր. ոշ ձանձրոյթ, քունի ու հանգստութեան կարօտ, այլեւ հաճոյքի ու զեղխութեան ծարաւ։ Մէկը դեռ ժանուկ է կարծես, փողոցի ժանուկի տառապած ղէմքով։ Հայու սեւ ու աղուոր աչքեր ունի ու էդի շարժուձեւեր։

— Յակո՛բ, սըտեղէն Camel մը տուր, կ'ըսէ ծուլութեամբ։

Ու միւսը նոյնքան ծուլութեամբ, կը հանէ ծխախոտին ծրարը, որուն կողքին վրայ կարօտահար ուղտ մը կարծես կը

նայի հեռաւոր բուրգերու։ Վայրկեան մը կը վարանին, մտնե՞ն թէ ոչ։ Երկու գունաւոր լապտերներ՝ պղտոր ու գունաւոր լոյսեր կը ձգեն յատակին վրայ։ Վարէն Jazzի ձայնը յոգնութեամբ կը բարձրանայ սանդուղներէն ու սալայատակին վրայ կը բառաչէ։ Ցուցանակը՝ դրան կողքը կը հիննայ կարծես։ «Danses orientales, musique orientale, բաց մինչեւ առաւօտ» կ'ըսէ ցուցանակը։ Պիտի մտնեն, պիտի մտնեն... Վարէն՝ Jazzին ձայնն է որ կը բռնէ իրենց օձիքէն ու կ'իջեցնէ։

Շնչատ ու ծանր է օդը հոսալ։ Գետնափոր այս սրահին մէջ։ Ի՞նչ ծանր հոտ է ասիկա— էգի, զանազան բուրումներու, ծխախոտի, ոգելից ըմպելիներու, մարդկային շունչի, քրտինքի աղտեղի ու գարշ հոտ։ Դեռ դուռէն՝ կը թուի թէ գլուխդ կը ծանրանայ ու բան մը կը չոքի սրտիդ վրան։ Խորքը ցած բեմ մը կայ ու արեւելեան նուագածուներ՝ թանձրամարմին ու ծոլ կը յօրանջեն իրենց նուագարաններուն վրայ։ Մէկը քանոնի է, միւսը՝ ուտի, կայ ջութակ մը, տարագիր դափ մը ու այս բոլորին մէջտեղ մերկամարմին աղջիկ մը՝ խենչէ, մեռած աչքերով։ Քիչ մը վարը Jazzն է։ Լպրծուն ու փայլուն մազերով, լպիրշ շարժուձեւերով երեք չորս տղաք, որ գեղեցիկ ըլլալու գիտակցութիւնն ունին եւ որ դեհիկ են միայն՝ կը նուագեն անօրինակ գործիքներու վրայ։ Դաշնակ մը կը հեկեկայ։ Սպանիական մեղեդի մըն է, ինկած փողոց՝ որ սուտ ու հասարակ յուզումով մը կը զինովցնէ զոյգերը։ Լապտերները հանդչեցուցին։ Կիսամութ է։ Աղջիկներ ու տղաք կը պարեն նուագուն, հատած, կէս մնացած շարժումներով։ Այս Թանկօի եղանակը աւելի քան ամիս մըն է կը շրջադայի այս թաղին մէջ, Jazzը թէ՝

«Tangolais et Tangolaise»
Font des pas de Styl' rupin...

Նիմփամոլ բոզ մը՝ փաթթուած իր ընկերուհիին ու գայն համբուրելով շրթներուն վրայ, սպասներէն կը գոչէ ու կը զգաս որ իր ձայնը վեներախտաւոր է՝

Y Todo à media luz
Que es un brujol el amor...

Ու շշուկը կը դառնայ երգ՝ շուայտ, զրգռիչ, ապականած մթնոլորտը կը ծանրանայ ցանկութեան կարելիութիւններով, հինգ տարեկան աղջիկ մը—Սէլիմէ, Սէլիմէ՛—իր մօրը քով կծկատած — իր մօրը՝ թուրք պարուհի — կը հծծէ՝

C'est un tango d'amour...
C'est un tango d'amour...

Գարշելի է նիմփամոլ բոզը։ Փաթթուած իր ընկերուհիին, խենչէ ու կրքոտ այծամարդու մը պէս՝ կը հաճարուէ գայն։ Ձեռքերը չղայնութեամբ կը թափառին ընկերուհիին ծիծերուն վրայ։ Այս վերջինը կը քրքջայ։ Պզտիկ խուցի մը պէս՝ տեղ մը կայ խորքը։ Մերկ ազդրի կաոր

մը՝ ժութին մէջ կը ցոլայ։ Պատահական լաճախորդները կամաց կամաց կը ժնկնին։ Մնացին ինձայուն յաճախողները։ Ո՞վ են ասոնք։ Մտահոգ ու անհանգիստ կը նայիմ։ Դրան բերանը խումբ մը կայ։ Զորս Հայեր, թուրք պարուհի մը, իր պզտիկը— Սէլիմէ՛, լեռոյ հայ նուագածուն կը ծռիմ ականջին ու հարեւանով կ'ըսեմ՝

— Ո՞վ է այդ կինը, կարծես թէ Հայու կը նմանի...

Մարդը կը շփոթի ու չկրան կ'ըսէ.

— Հայ է, պարուհի...

— Ո՞րտեղացի.

— Պոլսեցի է...

Յօնքերուն սեւ է քաշած ու աչքերը սեւ են արդէն։ Գէշ ժպիտ մը կը թափառի լոգնած ու տգեղ դէմքին վրայ։ Երբ կը խնդայ՝ բերանը կը ստանայ անտանելի ծամածռութիւն մը։ Շրջապատուած է երիտասարդ Հայերով որ թուրքերէն կը խօսին։ Ու այս խումբը եւ միւս խումբը՝ դէմ դիմաց՝ մնայուն խօսակցութեան մէջ են։

(1) ՎԱԶԳԻՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՊՐՈԼԵՏԱՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻԻՆ

1918ին սուր վէճ մը կար Հայաստանի մէջ, պրոլետարական գրականութեան մասին։ 1929ին ահա նոյն վէճը արտասահմանի մէջ։

1928ին, Հայաստանի, ինչպէս նաեւ Թիֆլիսի եւ Մոսկուայի գրական քննադատները կ'ընդունէին, որ տակաւին չէ ստեղծուած պրոլետարական գրականութիւնը եւ ինչ որ կայ ու կը մշակուի, արժէք չունի։ Ռուս գրող մը կ'ըսէր. «Փոխանակ գործարաններու գրականութիւն մը ստեղծելու, ստեղծեցինք գրականութեան գործարաններ»։ Վրացիները շատ կարեւորութիւն չտուին պրոլետարական գրականութեան տեսակէտներուն։ Եւ անոնց «պրոլետգրող»ները, ինչպէս կալաձէ կամ Խաշվիլի, ազգայնական երգեր կը յօրինեն։ Հայաստանի մէջ եւս պրոլետարական գրականութիւն չկար. Բացուն ազգայնական էր՝ ըստ վանանդեցիի, Զարենց Դաշնակցական էր՝ ըստ Դաբաղեանի, եւ ատոնք հին շրջանի գործեր էին։

Իսկ արտասահմանի մէջ, այժմ վիճողներէ ոմանք կը հաւատան պրոլետգրականութեան, ուրիշներ կը գնահատեն Հայաստանի «պրոլետգրող»ներուն գործերը։ Եւ կան ըսողներ ալ, որ Հայաստանի գրականութիւնը, այս ընթացքով եւ պրոլետարական հանգանակով, ապագային դեռ աւելի պիտի ճառագայթէ, որովհետեւ ժողովուրդին մէջն է, եւ այժմէն իսկ աւելի բարձր է արտասահմանի հայ գրականութենէն, որ ժողովուրդին մէջ չէ։

Վէճը, հոս, նախ որոշ սահման չունի։ Ցետոյ վիճողները շատ հեղինակութիւն գոյց չեն տար։ Նոյնպէս ինչ որ Հայաստանի գրականութիւն կ'ըսեն, կը բաղկանայ չորս պատմուածքէ եւ երկու ամանաւորէ, որոնց կարելի է հանդիպիլ պատահաբար, Երեւանի երկու ամսագիրներուն մէջ։ Եւ ինչ որ արտասահմանի գրականութիւն կ'ըսեն, «Հայրենիք» ամսագիրն է միայն։ Շեմ լսած («Գրական Ակումբ»ին մէջ) վիճողներուն ճառերը, սակայն «Յառաջ»ի տրուած տեղեկութիւնը կը հաստատէ այս պարագաները։

* * *

Շեմ լսած վիճողները։ Ուստի կը թողում զանոնք եւ, բացուած վէճին առթիւ, կը մտնեմ պրոլետարական գրականութեան քննութեան մէջ։ Սակայն այստեղ կանգ կ'առնեմ վազգէն Շուշանեանի յօդուածին վրայ(*)։

Հարկ չկայ անկեղծութեան հարց դնել, առարկելով որ Շուշանեան իր գրականութիւնովը néo-romantisme կ'ընէ, եւ իր վարդապետութեամբը պրոլետարական գրականութիւն կը քարոզէ։ Գրողները չեն կրնար տալ այն, զոր կը պահանջեն։ Ուստի պէտք է քննութեան առնել իրենց պահանջն ու գրականութիւնը՝ անկախաբար։ Փափաքելի էր, անշուշտ, որ գրողները չանային ընել ինչ որ կը պահանջեն։ Վանդի, մասնաւորապէս Շուշանեան, հիներն ամբաստանած ըլլալով թէ իրենց գրականութեամբ կը ծառայեն քաղքենիներուն, անոնք ալ, իրենց կարգին, կրնան հարցնել թէ որո՛ւ կը ծառայէ Շուշանեանի այժմեան գրականութիւնը, քաղքենիներո՞ւն թէ պրոլետարներուն։ Մանաւանդ պէտք է մեզ լաւ համոզել թէ, «քաղքենի գրականութիւնը դատապարտուած ըլլալով մահուան», պիտի կրնա՞յ դիմանալ, ապրիլ, մեծնալ սա պրոլետարական գրականութիւնը։

Վերջապէս պիտի ուզե՞նք արուեստ կոչել գայն։ Շուշանեան ինձմէ աւելի կարդացած է Լէնինը, սակայն չի յիշեր թէ բոլշեւիկներուն այդ սուրբը ըսած է այսպէս. «Մեր իսկական վարդապետները քաղքենիներն են»։

Ժամանակ մը Մոսկուայի մէջ տագնապ մը ծագեցաւ։ Փչրուած արուեստին տեղ, պէտք էր նոր արուեստ մը տալ։ Ժողովուրդը միշտ մեսեա մը կ'ուզէ։ Ի՞նչ նոր արուեստ տալ, գոնէ ի՞նչպէս բանաձեւել։ Այնատեն Լէնին պատգամ տուաւ. «Բուրժուա մէկ լաւ մասնագէտ նախընտրելի է տասը կոմունիստ վատ մասնագէտէն»։ Դժբախտաբար Շուշանեան, որ «գրական Ակումբին մէջ խօսելու առիթ է ունեցեր, եւ տուած փաստերը, «Յառաջ»ին մէջ արձանագրուած չըլլալուն տրտունջով, երկար յօդուած մըն էր գրեր, դարձեալ չէր կրցած մեզ համոզել, մեզի փաստ տալ եւ բանաձեւել այդ «գալոգ» արուեստը։ Սակայն, կը պոռար թէ ապագան պրոլետարական գրականութենէն

կոմունիստական այբենարանին հեղինակը, Բուխարին կը խոստովանէր, որ չէր կրնար բանաձեւել պրոլետարական նոր արուեստը։ Կրթական գործավարը, Լունաչարսկի, որ ժամանակին ապագայապաշտութիւն կ'ընէր, երբեք չվանդգներ հին արուեստը մահուան դատապարտելու։

Կոմունիստ քննադատ Ա. Կորինեան չէր մտներ քաղքենի արուեստին ուսումը վաղն ալ, միեւնոյն ալ Պլեխանովի աշկերտը, Սուրխաթեան, համարձակեցաւ ըսել թէ Հայաստան ճարտարուեստի երկիր չէ, ուստի չի կրնար պրոլետարական գրականութիւն տալ։ Տրոցկի, որ լաւ կը հասկնար արուեստը, երբեք այդքան յառաջ չգնաց։ Նոյնիսկ, իր խիստ քննադատութիւններով, շրջապատուած Բլոկն ու Մայակովսկին, որոնք կ'ուրանային հին արուեստը։

Սակայն Շուշանեան ազատ համարձակ կը յայտարարէ թէ պիտի մեռնի քաղքենի գրականութիւնը եւ պիտի ծագի պրոլետարական արուեստին արեւը։

(*) Պրոլետարական գրականութեան մասին գրած եմ նաեւ «Ցուսաբեր»ի մէջ։ Այդ յօդուածիս առթիւ, վ. Շուշանեան կ'ըսէ թէ վերջին հաշուեյարդարին կը խօսինք «դէգ դէգի դէմ»։ Աւելի լաւ է, որ հիմա՛ խօսինք, եւ կը խնդրեմ իրմէ, որ յօդուածը ղրկէ «Ցուսաբեր»ին, ուր կը սպասեմ իրեն։

Մինակ Թողունք գինք, ինքն իր հաւատքին մէջ։

* * *

Լա՛ւ, քանի որ «Յառաջ» Թոյլ կուտայ, առանց իրարու հետ վէճի ձգելու, պաշտպանել գրական գեղարուեստական ամէն տեսակէտ, ստորագրող աշխատակցին Թողլով անկեղծ պաշտանութիւնը եւ հայրութիւնը, ես ալ, անկախաբար ուրիշին յօդուածներէն ու տեսակէտներէն՝ պիտիներկայացնեմ քննադատութիւն մը պրոլետարական գրականութեան մասին։ Պզտիկ էինք եւ՛ եւ՛ եւ՛ Հայրիկս չէր Թողուր, որ քիչ մը գզուըտէինք տանը մէջ։ Դպրոց գացինք, վարժապետը շարունակ «խելօք կեցէք» կը պոռար մեղի։ Մեծցանք, գրական մարդ եղանք, պեմ ու մօրուք բուսաւ, ամէն օր կը սպասեմ որ մէկ մազս ճերմկի, եւ տակաւին ազատ չե՛նք։ «Յառաջ»ի խմբագրապետը չի Թողուր, որ քիչ մը շուն ու կատու խաղանք։ «Բոլորդ ալ մէկ տունի տղայ էք «Յառաջ»ի մէջ», կ'ըսէ։

Համակերպի՛նք։

Եւ խելօք դպրոցականի պէս, անմեղութեամբ վիճի՛նք պրոլետարական գրականութեան մասին։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

ԶՐՈՅՑ Ա. ՏԱՏՈՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայ Գրական Ակումբի վերջին երկու շաբաթօրեակները նուիրուեցան արտասահմանի հայ գրականութեան։ Նիւթի մասին ներածական զեկուցում բրաւ Ս. Վրացեան.— Արտասահմանի հայ գրականութիւնը գուրկ է տեւական գոյութենէ եւ զարգացման պայմաններէ՝ գրական ուրոյն մի՛ջավայրէ։ Եթէ այսօր կը նկատուի որոշ կենդանութիւն, պատճառը հին ու նոր բազմաթիւ գրողներու գոյութիւնն է արտասահմանի մէջ, որք սերունդի հասնիլը եւ ենթագիտակցական այն օրէնքը, որով ժողովուրդները, խոշոր փլուզումներէն յետոյ, երեւան կը բերեն շինարարութեան զօրաւոր Թափ։ Համեմատական այս «ծաղկումը», սակայն, ժամանակաւոր է. հայրենի հողէն կտրուած ըլլալը, սեփական միջավայր չունենալը, գրական ընդհանուր յարկի չգոյութիւնը ժահացու գործօններ են գրականութեան հաւար։ Այդէ պատճառը, որ պայքարը յանուն արտասահմանի հայ գրականութեան ապահովութեան պէտք է ըլլայ պայքար՝ յանուն հայրենիքի վերանուաճման։

Մ. Պարսամեան սխալ կը համարէ «արտասահմանի կամ գաղթահայ գրականութիւն» արտայայտութիւնը։ Խօսքը ամբողջ հայ գրականութեան մասին է. այսօր գաղութներու մէջ մշակուած գրականութիւնը Պոլսոյ գրականութեան շարունակութիւնն է։ Սխալ է, թէ միայն հայրենի միջավայրին մէջ կրնայ զարգանալ գրականութիւնը. մեր ամէնէն շնորհալի գրագէտները արտասահմանի մէջ առաջ եկած են։ Արտասահմանի հայ գրականութիւնը վերջին տասը տարուան մէջ առաջ բերած է տաղանդաւոր գրագէտներ եւ արժէքաւոր գրական երկեր։ Ան պիտի ապրի։

Կ. Սասունի ընդարձակօրէն կը հիմնաւորէ իր տեսակէտը արտասահմանի արդի գրականութեան մասին։ Հայ ազգային միջավայրը բաժնուած է երկու մասի՝ Հայաստան, արտասահման։ Գաղութները ազգային միջավայր են, որոնք 20—25 տարի դեռ կ'ապրին։ Վերջին տասը տարուան արտասահմանի գրականութիւնը տուած է մնայուն արժէքներ, ստեղծեր է գրական

ամբողջութիւն մը, որ աւելի ունի, քան Պոլսոյ եւ կովկասի գրականութիւնը. գոյացեր է Պոլսոյ, գաւառի և կովկասի հաւաքականութիւն մը։

Ապա կ'առնէ գրագէտները առանձին-առանձին, համախմբելով զանոնք երեք դասի... 1. Անոնք որ կը շարունակեն աւելցնել իրենց հաւատածին վրայ։ Ամանաւորապէս Ահարոնեան ինքզինքը գտնելէ եւ իր գրական արժէքները գնահատելու ճիդեր կ'ընէ։ 2) Պատերազմէն առաջ սկսած, բայց յետոյ ծաղկած սերունդ մը։ Զարեհան, Համաստեղ, Յ. Օշական եւայլն — գերազանցապէս արձակագիրներ։ Բանաստեղծութիւնը Թուիչք չունի. Զարեհանն է միայն, որ աչքի կ'ինկնայ։ Անոնք ժժգոյն են, տարտամ ու Թոշնած։ Ընդհակառակն արձակը զարգացած է աւելի, քան նախապատերազմեան Թրքահայ գրականութիւնը։ Ո՛չ մէկ առնհայ ժառանգութիւնը այնպէս բռնուած էր գրական կեանքէն, որքան վերջին տասնամեակին։ 3) Տերական գրականութիւն — Շանթէն ետքը՝ Լ. Նազարեան, Ղ. Մելոյեան, Յ.Ճ. Սիրունի, Ն. Տէտէկիւլ։ Մանաւանդ Ղեւոնդ Գասպարեան յաջողութեամբ կը մշակէ այս ճիւղը։

Արձակին մէջ պէտք է լիշատակել երիտասարդ տաղանդաւոր գրողներ՝ Շուշանեան, Պէշիկթաշլեան, Օհան Կարս, Մրնձուրի, Ապատունի եւն., ոմանք կ'երթան պոլսահայ գրականութեան շաւղով, ոմանք նոր Թափով ընդհանուր ուղիներով, ոմանք նորութիւն որոնելու փորձեր կ'ընեն, բայց նոր բան տուած չունին. շփոթութեան մէջ են։ Վերջին տասնամեակի մեր գրականութեան Թերութիւնը մի՛ջավայրը չէ, ա՛լ նիւթի ընտրութիւնը, համարձակութեան բացակայութիւնը, հասկնալի պակասը, անհոգութիւնը եւ գրական քննադատութեան չգոյութիւնը։

Գրական քննադատութեան բացակայութեան վրայ առանձնապէս կանգ առաւ Ա. Խնդ. կարեան։ Արտասահմանի մէջ չկայ «գրական յարկ», գրողը արձագանգ չունի. շատ կը գրուի, բայց լուրջ ընտրութիւն, անաչառ քննադատութիւն չկայ։ Արտասահմանի գրականութեան զարգացման ազդակները շատ Թոյլ են։ Սխալ է ըսել, Թէ արտասահմանի գրականութիւնը կը յառաջդիմէ. վերելք չի կրնար ըլլալ հոն, ուր չկայ հող, չկայ գիւղացի, չկայ միջավայր, չկայ տիպ։

Օհան Կարս վեր կ'առնէ առանձնապէս արտասահմանի գրականութեան առաւելութիւնները։ Հինէն աւելի կատարեալ է։ Հայրենիքէն հեռու ըլլալը եւ հայրենիքի բուռն կարօտը ստեղծագործութեան Թափը լարող ազդակներ են։ Հայրենի միջավայրէն դուրս ըլլալը կը տիպէ զբաղիլ ընդհանուր, համաշխարհային հարցերով։ Բանաստեղծութիւնն ալ աւելի բառաչացած է, քան նախապատերազմականը։ Թերութիւնները

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Հրատարակվում է 1929 թ. հունվարի 1-ից

Երեքշաբթի, հունվարի 1, 1929 թ.

Տարի Ե

№ 1 (1)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՄԱՆՈՎ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Հրատարակվում է 1929 թ. հունվարի 1-ից

Երեքշաբթի, հունվարի 1, 1929 թ.

Տարի Ե

№ 1 (1)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Հրատարակվում է 1929 թ. հունվարի 1-ից

Երեքշաբթի, հունվարի 1, 1929 թ.

Տարի Ե

№ 1 (1)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՄԱՆՈՎ

ՅԵՐԵԿՈՅԹ - ՏՕՆԱԾԱՌ

Ա. Ե. Հ. Կ. Թաչի «փարիզի Մանուկներու Պաշտպանութիւն» մասնաճիւղին կողմէ: Այսօր կիրակի ժամը 3 — 8՝ Salle-Jean Goujon (8 Rue Jean Goujon) վերի սրահներուն մէջ:

Շքեղ տոնածառ, գեղարուեստական բաժին, երգ, նուագ

ԿԸ ՄԱՄՆԱԿՑԻ ՍԻՓԱՆ ԵՐԳԱՀՕՒՄԸ

Կաղանդ պապան նուէրներ կը բաժնէ փոքրիկներուն

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
Petit Journalի *ԺԷ Չ 21* Rue Cadet (Métro: Cadet)

Ի ՆՊԱՍՏ ՏԱՐՕՆՑԻ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ՓՕՆՏԻՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՇԱՀՊԱՐՈՆԵԱՆ, Օրիորդք ՅՈՎՆԱԹԱՆԵԱՆ եւ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ, Պ. Պ. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ, ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ, Մ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ, ՓԻԼԻՒՔԻ, Ա. ԿՈԹԻԿԵԱՆ, ՌԱՖԻԿ, Չուքթակահար ՌԷՔՄ և «ԱՂԱԳԵԱՉ» երգչախումբը:

կը ներկայացուի՝ **"ՏԱՐՕՆԻ ՀԱՐՍՆԻՔԸ,,**
ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏՕՆԱԾԱՌ
Եւրոպական պարեր, ճազ - պանտ եւ թանկօ երաժշտախումբերը
ղեկավարութեամբ ԹՈՒՌԻՍՏ ԺՈՐԺԻ
Ճոխ և հանրամատչելի պիւֆէ *Մուտք՝ 15, 10 և 7.50 ֆրանք*
Պզտիկներու համար ֆօնաճառի մասնակցութիւնը 5 ֆրանք
Տոմսերը կը ծախուին հայկական ճաշարանները

ՕՐ. ԱՆԺԷԼ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

եւ

ՎԱՀՐԱՄ ԿՐՊՕԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

փարիզ — 22 դեկտ. 1929

Հ. Ց. Դ.

Մարսէյլի Ռոստոմ հեթակոմիտէի հրապարակային-վիճաբանական ժողովը՝ այս երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին՝ կը նախագահէ ընկ. Ա. Աբոյեան: Նիւթ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթր. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանուած արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախառ, ջերմախտ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօրաթուառ: Ախտաճիտա եւ արագ խորհրդակցութեան ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,*

EMPIRE միւզիք-հոլ՝ 37 Av. Wagram

Cirque de Paris	Էքոլ Միլիթէր	ամենալաւն ու աժանը	2-1 ֆրան

ՀԵՐԱԹԱՓ "ՔԻՍ,,

Ամէնէն գործնականը եւ ամէնէն ազդեցիկը ներկայ հերաթափիչ (մազ թափող) արտադրութիւններէն:

Երեք վայրկեանը բաւարար է թափելու եւ մաքրելու մազերն ու աղուամազերը, առանց գըրգռելու վերնամաշկը:

Գին 5 ֆր. 60 (Imp. Comp.)
Լապօրաթուառ՝ «ՔԻՍ»
159 Rue Pierre Corneille, Lyon

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջտը) ժ. 3—7, բացի Չշ.էն: 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro և Nord-Sud: Pigalle.

1000 +

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)
Հեռաձայն, PROVENCE: 20—37
կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները
կը կատարէ ծննդաբերութիւնները
կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐ. ԹԷՎԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

Contentieux Général, (Accidents) R. C. Seine 423631
Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (XX)
Հեռաձայն Ménilmontant 96-74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր եւ պաշտօնական գրութիւնք, դիւրամատչելի պայմաններով:
ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾԻ ԴԱՏԵՐՈՒ ՄԱՄՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ԱՌԱՆՑ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ:

Ընդունելութեան ժամեր, առաւօտ 9.30էն 10.30, կէսօրէ վերջ 2-3, իրիկուան 7էն 8.30:
Մէթրօ՝ Ménilmontant *եւ* Martin Nadaud. *Թրամուէյ 5 եւ 26, Օթօպիւս* BC, BG, O *եւ* Q.

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐ
թացուած է

DORK

կօշիկի վաճառատունը
46 Grand 'Rue de la Guillotière, LYON
Այրերու եւ կանանց ամէն տեսակ կօշիկներ

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
իր անձնական դարմանատան մէջ կը խնամէ ներքին եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ հիւանդութիւնները:
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8: Կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12,

ԷՏՍ "TOUT POUR LE CONFORT"
26, Rue de Maubeuge, Paris (9e) Tél. Trudaine 53-44
CHAUFFAGE CENTRAL
ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ (K. NANIQUE, ingénieur E. T. P.)
Կը ստանձնէ շօֆաժ սանթրալի, սալ մը պէներու եւ տաք ջուրի ղեռեղումներ
ԵՐԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ
Մեր միջոցաւ կատարեցէք նաեւ ձեր սալամանորերու եւ խոհանոցի վերաբերեալ ամէն տեսակ ջեռուցիչներու գնումը եւ պիտի օգտուիք կարեւոր զեղչէ:
Միեւնոյն Տան մէջ՝ T.S.F.ներ, ֆոնոկրաֆներ, լուսանկարչական գործիքներ, դիտակներ, ակնոցներ եւն. — կանխիկ եւ ապառիկ:

ՄԷԹՐ Պ. ՎԱՀԷ

(ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ (10րդ շրջան)
18 Rue Dauphine, PARIS (VI) Tél. Danton 73-97
Իրաւագէտ խորհրդատու ՅԷՓԱՆՍ ՕԹօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթէը ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փոդոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutumes եւ կը կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ.
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8—9, եւ երեկոները 7էն 8 եւ ժամադրութեամբ:

FUMISTE-COUVREUR
PLOMBIER

Կը ստանձնեմ կապարի եւ ցինկի ամէն տեսակ գործեր, յատկապէս տանիքներու վերանորոգութիւն: Դիմել նամակով՝

A. TATOULIAN
12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ՀԱՅԱԳՈՐԾ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՌ
MAISON JOLIVET
17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges-ի անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Թել. Trudaine 24-83

ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՏԱՔՈՒԿ

Երբ կ'ուզէք առանց վտանգի նիհարնալ, գործածեցէք հացի տեղ մեր մասնաւոր եղանակով պատրաստած GRESSIN JOLIVET հացերը:

Ուտիճ խաշխաշով, շուշմայով, ճապուռով եւ քիմիոնով պատրաստուած հացեր:

Փարիզի մէջ ապսպրանքները կը յանձնուին բնակարան Ներկայ կտրօնը ներկայացնողին հարիւրին 15 զեղչ

ՏՕՔԹ. ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J.
Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Մաժոքսի, Լեարդի եւ Ազիքի հիւանդութիւններ, յատուկ յարկաբաժին վէնէրական եւ Մորթի հիւանդութեանց:
ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Աղիքի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօղացաւ:*
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէս

tailleur

A.BERBERIAN

24. RUE BERGERE
Tel.: Rev. 05-49 PARIS

ODEON COLUMBIA

Տիեզերահռչակ *Քոլոմպիա* եւ *Օտէոն* վաճառանիշով ձայնըէն, յունարէն, Թուրքերէն փլաքներու ճոխ տեսակներ *փորթաթիֆ* կրամաֆոններ: Եւրոպական եւ արեւելեան նրեղէններու ճոխ մեքենք ածան գիներով կը գտնուին

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
150 Rue Moncey, LYON
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET V. YARJANIAN
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70

կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: *ԾՐԱՆՄԱ.* մանելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (*ԱՃԻՏԱՎԻԹ*): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: վիզա ամէն երկրի համար:

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած գիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՁԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՁԱԿՈՐԻՏԵՍ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ կօշիկի գործարանը
18 Rue MONCEY, 18 Lyon
Փլաս տը Փոնի մօտ
Հայերու համար հարիւրին 20 զեղչ

ԱՐԱՐԱՏ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
30 Rue St. Basile, MARSEILLE Téléphone: 14-29 Man.
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՆԵՐԱՓՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱՓՈՒՄ
Ձոխ եւ ընտիր ամէն տեսակ նպարեղէնները, գինիները անմրցելի. ապրանքներու անմիջական եւ խնամեալ յանձնում
ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ԿԸ ՄՆԱՔ
Ապսպրանքներ կ'ընդունինք գաւառէն եւ արտասահմանէն

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

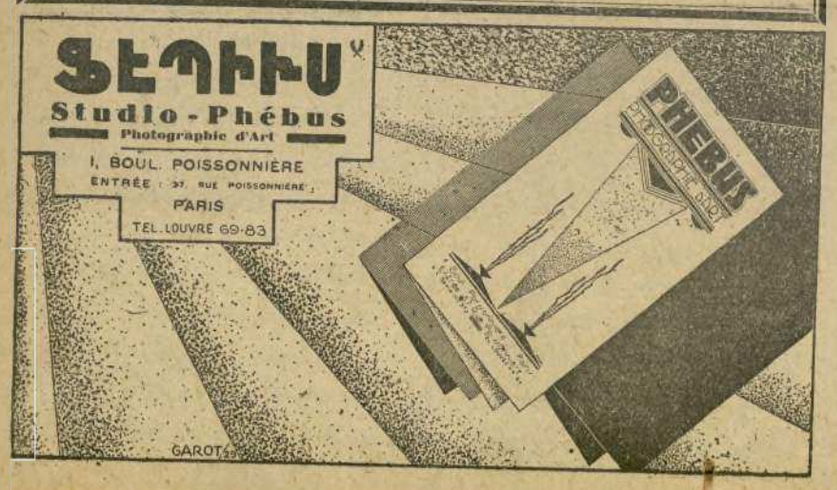
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՅՆ

Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով
Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenue-ի *յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները ձրիօրէն կը կատարեմ:*
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ որուէ առթիւ ձեզի ուղղուած հարցումները ձրիօրէն կը կարգադրեմ:
ԱՄԻՍՆԵՐՈՒ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ ի վեր դիզուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ:
ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻ պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente եւ Registre de Commerce չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ:
Առեւտր. ընկերութիւնները կը կազմեմ եւ կը լուծեմ:
Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires-ի եւ BénéficesCommerciaux-ի տուրքերէն երբէ արշեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, գերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք:
Դիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՇԻՔՐԵԱՆ, Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Առեւտ. Դատարանի կողմէ վաւերացեալ:
CHÉKERIAN, 150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris.
Téléphone Trudaine 76-42

ՏՕՔԹ. Յ. ՔԻԹԻԼԻՔԵԱՆ

30 Ave. de Bellevue, CHAVILLE (S. et O.)
Թրամուէյ թիւ 1, շոգեկառք՝ կառ. Մոնփարնասէն
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԻ ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւններ
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

ՏՊԱՐԱՆ "ՀԱՅՐԵՆԻՔ,,
13 Bld. Edgar-Quinet
Colombes, (Seine):
Դին 1 տոլար կամ 25 ֆրանք

WAGRAM AUTO
75 Av. de Wagram
63 Av. Gde. Armée
149ter Bd. Villette,
84 Rue de l'Aqueduc
Արտօնագիր՝ Թուրիստ 150, քամիոն 220, Մոթօ-սայլ 100, Թաքսի 50, մասն. դաս 15, մեքեն. դաս ձրի:

L'ATELIER
Ամէն իրիկուն ժամը 8.30ին
L'Admirable visite
et Bilora
օր ընդ մէջ
VOLPONE

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. ST. PHAN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ

ՏՕՔԹ. Ա. ՔԱՀՎԵՃԻԱՆ

Ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8
Կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12,
Հեռաձայն Trudaine 24-83
Մուտք՝ 17 Rue St. Lazare (Rue St. Georges-ի անկիւնը)
Nord-Sud: N. D. de Lorette, Métro: Trudaine

ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ ԾՆՈՒՆԴԻ ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, Մէթրօ St. Michel
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները
Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն
Ա Մ Բ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն
Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN

Rédaction & Administration 235 Faub. St. Martin PARIS (10e)

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Խմբագիր՝ Ե. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1929

31 DÉCEMBRE 1929

Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1149

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՃԱՊԱՐԵՑԷՔ, ՁՄԵՌԸ ԵՒ ԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԴԷՆ ԿԸ ՀԱԼԵՑՆԵՆ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԵՌՔ ՁԵՌՔԻ ԵՒ ՇՈՒՏ

Սուրիոյ մէջ գործի ձեռնարկած են արդէն, Թուրքիայէն շուտած բեկորներու պատսպարման համար: Կեդր. խնամատարութիւն մը կազմուած է Հալէպի մէջ, եւ երկու անդամներ ղրկուած են դէպի սահմանագուխ, ուր խոնուած է տարագիրներու մեծամասնութիւնը: Զափահաս որբերն ալ յանձնախումբ մը կազմած են Պէյրութի մէջ, դրամ հաւաքելու համար:

Իսկ Փարիզի մէջ, ինչպէս հաղորդեցինք արդէն, կազմուած է կեդր. Յանձնախումբ մը, նախաձեռնութեամբ Հ. Բ. Ը. Միութեան:

Ուրեմն, տագնապին ծանրութիւնը կ'ըմբռնեն բոլորն ալ, և շարժումը սկսած է արդէն, եղբայրական աջակցութիւն հասցնելու համար նոր հալածականներուն, որոնք առնուազն 4—5 հազարի պիտի հասնին, եթէ ճամբաները չփակուին:

«Յառաջ»ի ընթերցողներն ու բարեկամները չսպասեցին օրտառուշ կոչերու, իրենց պարտականութիւնը կատարելու համար, նաեւ այս առթիւ: Կաթիլ-կաթիլ, բայց ամէն օր գումարներ կը հասնին: Եւ վստահ ենք որ, տօնական օրերու տաղտուկներէն յետոյ, աւելի արագ պիտի բարդուին ցանկերը, ինչպէս Շիրակի եւ Ֆիլիպէի օրերուն:

Ժողովրդական լումաները անշուշտ կաթիլ մը ջուր են: Բայց ունին բարոյական մեծ արժէք: Անոնք ոչ միայն կը նորոգեն հոգիէ հոգի եղած կապերը, այլեւ բարոյապէս կը կազդուրեն և՛ մեզ, և՛ հալածականները:

Ողորմութիւն չէ որ պիտի բաշխենք, իրրեւ բարի քրիստոնեաներ. այլ մեր պարտականութիւնը պիտի կատարենք իրրեւ եղբայրներ եւ քոյրեր: Այլ մանաւանդ իրրեւ բախտակիցներ:

Շատերը անցան նոյն ճամբաներէն, աւելի դժբախտ պայմաններու մէջ, եւ հիմա, նորէն տուն-տեղ շտկած, հեռաւոր յիշատակի մը պէս կը նային այդ օրերուն: Իսկ ուրիշներ, իրենց երազին մէջ անգամ չտեսան այդպիսի սարսափներ: Եւ եթէ պատմես՝ չեն հաւատար, ինչպէս չպիտի հաւատար իրական Թուրքն ու Ա՛նատոլուն չտեսած եբերոպացի մը:

Այս երկու դասերն ալ չեն կրնար խուսափիլ իրենց պարտականութենէն: Մանաւանդ անոնք որ իրենց լոյս օրերը անցուցին ազատ եւ ապահով երկնքի տակ, եւ դիշերները իրենց գլուխը դրին փետուրէ բարձերու վրայ:

Ձեռքի ձեռքի բոլորն ալ, առանց խտրութեան: Եւ մանաւանդ շո՛ւտ: Ձմեռը եւ անօթութիւնը մեր բարի կամքին չեն սպասեր: Գոյնզգոյն քուրջի կտորներ հազիւ կը ծածկեն հարիւրաւոր կիներու եւ մանուկներու մերկութիւնը, եւ եթէ տրամադրելի դրամ չունինք, անշուշտ լաթի կտոր մը չի պակսիր անոնք անկիւնը: Անհրաժեշտ է ոչ միայն դրամ, տեղաւորման եւ պարենաւորման ծախքերը հոգալու համար, այլեւ հագուստ-կապուստ:

Այս առթիւ, ժողովուրդը հրաւիրելով եղբայրական աջակցութեան, անհաժեշտ կը գտնենք վարիչներուն ալ յիշեցնել իրենց պարտքը:

Մինչեւ հիմա, երեսի վրայ ձգուած կը մնայ Սուրիան, հակառակ իր հոծ զանգուածին եւ բազմազան պահանջներուն: Ցակաւին չկրցանք ըմբռնել, թէ ուրիշ գաղութներու չի նմանիր Սուրիա-Լիբանանը:

Այնտեղ ոչ միայն պատկառելի համրանք ունինք, այլև զայն մեծ մասով հողին կապելու հնարաւորութիւններ: Մանաւանդ որ, տեղական իշխանութիւններն ու հոգատար կառավարութիւնն ալ համաձայն են այս մասին: Եւ եթէ տեղաւորման ձեռնարկները դանդաղ կ'ընթանան, եթէ ամէն շաբթու 50—100 մարդ բեռ կը կապէ դէպի Հարաւ. Ամերիկա, խոստովանինք որ մեր խիղճն ալ մաքուր չէ:

Ամէն ծրագիր դրամ կը պահանջէ: Ինչ որ կարելի եղած է ճարել, մինչեւ հիմա, մեծ մասով օտար, միջազգային հանգանակութեանց կը պարտինք: Ողբալի է մեր բաժինը մանաւանդ հայկական գիւղերու կառուցման գործին մէջ:

Արդ, հիմա որ Անատոլուի բեկորներուն հոգն ալ կը ծանրանայ Սուրիոյ վրայ, պէտք է սթափինք, վերջապէս, եւ մասնաւոր ուշադրութեամբ հետեւինք այդ շրջանի գործերուն:

Օրինակ, չի բաւեր դրամ, հագուստ հաւաքել եւ բաժնել հալածական բեկորներուն: Անմիջական օգնութենէն յետոյ, կենսական խնդիր է նորեկ բազմութիւնները տեղաւորել, հողին կապել, սերմնացու, լծկան եւն. հայթայթել: Ալլապէս, պիտի բանանք տեւական թշուառութեան, քաղքշուքի, հիւղաւաններու, "քէմփ"երու նոր շրջան մը, որ կրնայ տաղտկացնել տեղացիները:

Հարց է հիմա,—եթէ Հալէպի մէջ կազմուած խնամատարութիւնը, տեղին վրայ ուսումնասիրելով խնդիրը, գործնական ծրագիր մը ներկայացնէ, ո՞վ տէր պիտի կանգնի անոր: Ազգային ո՞ր իշխանութիւնը:

Այս ալ կը պահանջէ ձեռք ձեռքի եւ գուգընթաց աշխատանք: Ամիս մը, վեց ամիս հաց եւ ապուր բաժնելէ յետոյ, այս խնդիրն է որ սեղանի վրայ պիտի գայ: Այն ատեն, խարխափումը կրնայ տուն քանդել, եւ մինչեւ Հարաւ. Ամերիկա գլխի ինարբերդի եւ Տիգրանակերտի մնացորդները: Ինչ որ կը նշանակէ նոյն ելքին յանգիլ:

Եթէ ճիշդ է որ ամէն չարիքէ բարիք կը ծնի, ահա նոր պատեհութիւն մը՝ մեր զանցառութիւնները դարմանելու:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՐ ՎՐԱՅ ԽՕՍԵՑՆԵԼՈՒ ՄԱՐՄԱՋ

Պոլսոյ «Ազդարար»ը դիտել կուտայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (22 դեկտ.).

— «Ցարբեր կերպով կարելի չէ մեկնել այն տարօրինակ գրութիւնը, զոր ստորագրած է Պ. Ց. Տէր Ցակոբեան, *Յունահայ տարեգիրքին* մէջ (1930):

Այդ գրութեամբ, Պոլսահայ նախկին օրագրողը կ'առաջարկէ լատինականով փոխարինել մեր եբերոպեան հայ տառերը: Եւ նոր, բայց ապագային անպայման իրագործելի բան մը ըսած ըլլալու հպարտութեամբ, ինքնակուրծ կ'երեւակայէ իր անմահացումը:

«Ժամանակը կուգայ երբեմն արդարացնելու այն առածը թէ ճշմարտութիւնը «լիմար»ներու բերանովը կը յայտնուի: Երբ հայերէնը լատինատառ ըլլայ, արձան մը կը պարտինք Եօանէսքուի, եւ արձանագրութիւն մը... ինծի»:

Տեղի չտալու համար ծիծաղելի պատրանքներու, ինքնակուրծ ծանուցանենք իրեն որ ի գուր փառապսակի կամ փշապսակի կը սպասէ: Եթէ օր մը ընդունուի անգամ լատինական տառերու դրութիւնը, այդ պատիւէն ոչ իսկ փշրանք մը կը մնայ իրեն: Պատճառը շատ պարզ է, եւ մէկը որ կը յաւակնի խելք ծախելու այսքան փափուկ հարցի մը մասին ու ժանաւանդ պանծացում սպասելու,—ինչ չէ թէ ապառիկ — պէտք է գիտնար ատիկա: Եթէ երազատես եուանէսքուն էր որ առաջին անգամ ինքապարակ դրաւ առաջարկը, երկրորդողն եղաւ Պօղոս Մակինցեանը: *«Պէտք է արխիւը նետել Մեսրոպեան կոշտ ու անկիւնաւոր տառերը»*, կը գրէը ան քանի մը տարի առաջ, Թիֆլիսի «Ջարիա վոստոկա» ռուսերէն Թերթին մէջ: Արտասահմանի հայերէն բոլոր Թերթերը առնուազն երեքական անգամ անդրադարձան այս առաջարկին, լուրերու կամ խմբագրական սիւնակին մէջ: Եւ այնքան շատ ու երկարօրէն, որ չլսող չմնաց, անգամ գբագէտներու դասէն:

Գալով բուն նիւթին, չենք գիտեր Թէ հարկ կա՞յ լրջօրէն քննելու զայն:

Ադրաբեջ.Ց.Ց.խնդրին մօտեցած է սրտառուչ լրջութեամբ մը, եւ փաստելու ելած է...: փաստն ալ գիտէ՞ք ինչ է.— որպէս զի Ֆրանսայի, Ամերիկայի եւ նման վայրերու հայ տղաքը չայլասերին... իր պզտիկը իրեն հարցուցեր է Թէ հայերէն ի՞նչպէս կ'ըսեն dixին:—*Տասը*, պատասխանած է, բայց տղան չէ կրցած սորվիլ, կամ շուտով պիտի մոռնայ: Կարծես ամէն կողմ անմիջապէս դպրոցական ցանցով մը պիտի ծածկուի եւ այլասերումը դանակի պէս պիտի կտրի, եթէ հայերէն գիրքերը կամ Թերթերը լատինական տառերով շարուին:

Այլասերման վտանգը այսքան այլասերել, չենք գիտեր Թէ ի՞նչ կը նշանակէ իր կարգին: Եւ այն ալ լրջօրէն ու հրապարակով:»

ՄԱՀ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԵՐԱՄԵԱՆԻ

Եգիպտոսի Թերթերը կը հաղորդեն մահը աչագուրկ ուսուցչ Վանեցի Համբարձում երամեանի, որ զինադադարէն ի վեր կը բնակէր Եգիպտոս: Մահը տեղի ունեցած է դեկտ. 20ին, Ալեքսանդրիոյ իր բնակարանին մէջ: Մեռնելէն քանի մը օր առաջ յոյս տեսած էին իր «Ցուշարձան»ը, երկու հատոր: Դեկտ. 22ին կիրակի օր ազգային յուղարկաւորութիւն կատարուած է բազմավաստակ ուսուցչին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Դաւեր՝ Հայերու Սուրիա մուտքին դէմ

Պէյրութի «Ազդակ»ը կը գրէ (21 դեկտ.).

Կարգ մը կաշառուած մարդիկ, դարձեալ կը ջանան հակահայ շարժում մը ստեղծել եւ շահագործել մեր պաշտօնակիցներուն բարեմտութիւնը, անոնց հաղորդելով Հայոց շահերը վնասող լուրեր: Վերջին շաբթուան ընթացքին այդ վարձկան լրատուները կարգ մը տեղական Թերթերու մէջ գրեցին Թէ ֆրանսական մարզպանութիւնը հրահանգած է Ցունաստանի և Թուրքիոյ դեսպաններուն՝ այլեւս վիզէ չընել Սուրիա գալ ուզող Հայերու անցագիրները:

Թերթը կ'աւելցնէր Թէ Թուրքիայէն Սուրիա գալ պատրաստուող 6000 Հայերը եւ Ցունաստանէն գալիք 10,000 Հայերը այլեւս չպիտի կրնան գալ:

Ահա՛ այս չարամիտ լուրերն է որ կը հերքուին:

Գարախանի այցելութեան շուրջ

«Ցան»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ.

Ո՛չ մէկ օտարականի այնքան սրտագին եւ կատեւոր ընդունելութիւն եղաւ Թուրքիոյ մէջ, որքան խորհրդային միութեան արտաքին փոխ-գործավար Գարախանի:

Թուրք ժամուն ալ վեր կը հանէ այս տարբերութիւնը: Բարեկամական կոչուած ցոյցերուն եւ նման առիթներով խօսուած պայմանադրական ճառերու արուեստական հանգամանքին կը հակադրէ բարձր տարողութիւնը, գաղափարներու իրական եւ անկեղծ զուգորդութիւնը, որ կ'արտացոլան Թուրք պետական մարդոց ու փոխ-գործավարին խօսած ճառերէն եւ կատարած խօսակցութիւններէն:

Ցրանսերէն լեզուով հրատարակուած Թուրք Թերթ մը կը գրէ.— «Ճշմարտապէս բարեկամ երկու պետութեանց ներկայացուցիչներուն հանդիպումին առթիւ առաջ եկած անկեղծ արտայայտութիւնները կը գլեն կ'անցնին միջազգային քաղաքավարական պարզ ցոյցի մը սահմանները եւ մասնաւոր հանգամանք մը կը զգենուն: Որոշ դէպքեր յաճախ կը միացնեն երկու ազգերու եւ երկու պետութեանց ճակատագիրները, ու կը ստիպեն զանոնք իրար գտնել նոյն ճամբուն վրայ, անցնելով նոյն ժտահոգութիւններէն եւ նոյն վտանգներէն:»

Ուրիշ Թերթ մը բացէ ի բաց կը յայտարարէ Թէ Թուրքիա մեծապէս հպարտ կը զգայ ինքզինքը, որ ռուսական յեղափոխութեան եւ դաշնակիցներու յաղթանակին վաղորդայնին միակ երկիրն է եղած, որ աչքերը դարձուցած է դէպի Ցրացի ազգը՝ երբ ընդհանուրի անարգանքին ենթարկուած էր անիկա:

«Ցան»ի Թղթակիցը յետոյ կը գրէ հետեւեալ յատկանշական տողերը.

«Պ. Գարախան, որ այսօր Թուրքիոյ մէջ կ'ընդունուի այնպիսի պայմաններով, որոնց նմանը երբեք չէ տեսած ուրիշ օտար պետական մարդ մը, քանի մը տարի առաջ չպիտի կրնար արժանանալ այն հաւակրութիւններուն, որոնք կը շռայլուին այսօր իրեն: Չէ մոռցուած որ Մ. Քէմալի ձեռնարկած անկախութեան պատերազմին սկիզբը նուսուֆ Քէմալ պէյի նախագահութեամբ Մոսկուա ղրկուած պատուիրակութիւնը — բարեկամական դաշնագիր մը կնքելու համար,— հրաժարեցաւ շարունակելէ բանակցութիւնները որոնք սկսուած էին Հայու մը հետ— Գարախանի— որ այն ատեն ճանչցուած էր իբրեւ ջերմ պաշտպան մը իր հայրենակիցներուն: Ժամանակը կատարած է իր գործը, եւ այսօր այլեւս ռուս պետական մարդուն վրայ չի ծանրանար կասկածը որ պատճառ դարձաւ այն ատեն Թուրքերուս բանակցութեանց յետաձգուելուն:

Գարախանի այցելութիւնը բուռն հետաքրքրութիւն մը առաջ չբերաւ օտար շրջանակներու մէջ: Մնաց որ պէտք է յետաձգայ դէպքի մը սպասել՝ ճշմարիտ մեկնութիւն մը տալու համար ատոր եւ գիտնալու Թէ ի՛նչ արժէք, տարողութիւն եւ շահ կը ներկայացնէ երկու երկիրներուն համար 1925 դեկտ. 17ին Փարիզի մէջ կնքուած բարեկամական դաշինքին երկու տարուան համար վերանորոգումը:

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ Ջ.

Հ. Ց. Դ. Ջաւարեան խումբէն, Լիոն (ցանկը տես Գ. էջ)	145
Ցաճատ եւ Ջարուհի Ցօդրամաճեան, Շավիլ	20
Լեւոն Պետրոսեան	20
Պապա Դաւիթ փանոսեան (խոհարարապետ Հաճեան Ցաշարանի)	20
Նոյն Ցաշարանէն Հաճի Բիւզանդ	20
Տիկին մը	20
Արմենուշ Լ. Ղարիպեան	20
Կ. Գզիրեան	25
Գարիկ Թումայեանց, Պրիւսէլ	50
Ս. Գրիգորեան, Սալէն տը ժիրօ	50
Փիփէ Գրիգորեան, Սալէն տը ժիրօ	50
Գ. Ս. Rethel	50
Ս. Ս. »	20
Գրիգոր Հատրմեան	15
Գումար	525
Ե. ցանկի գումարը	2315
Ընդհ. գումար	2840

***

ՎՏԱՐՈՒԱԾ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒԻ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Հաշիպէն կը գրեն դեկտ. 16 Թուականով.—

Վերջին շաբթուան ընթացքին Թուրքիայէն վտարուած Հայերու կարաւանները չդադասան քաղաքս: Նախորդ շաբաթներուն դասնող գաղթականներըխիստ կարօտ են եւ անպատսպար: Ցուրտը մանաւանդ որ շատ սաստիկ է Հալէպի մէջ, կը ժամնէ խոր թշուառութեան եւ տանջանքի մեր մերկ դարագատները:

Նորընտիր Ազգ. Խնամատարութեան ցանձնախումբը արդէն իր դիւանը կազմած եւ գործի ձեռնարկած է: ցանձնախումբը որոշած է առաջին հերթին օրական մէկ անգամ դաց եւ կերակուր բաշխել կարօտ գաղթականներուն եւ կարելի չափով դագուստ տալ մերկերուն: ընտրուած է պաշտօնէութիւն մը, որ վաղն իսկ կը մեկնի Հասիճէ-Գաժըշլը, տեղին վրայ ընդհանուր քննութիւն մը կատարելու եւ տեղեկագրելու դաժար կեդրոնական ցանձնախումբին: Սոյն պաշտօնէութիւնը իր հետ կը տանի նաեւ կոկիկ գումար մը, անմիջական կարօտներուն օգնելու դամար: ցանձնախումբը իր բոլոր կարգադրութիւնները ու միջոցները ի գործ պիտի դնէ, Հասիճէ մեկնող պաշտօնէութեան տեղեկագիրը լսելէ վերջ:

Ամէն պարագայի տակ, սակայն ծով կարիքի մը առջեւ կը գտնուինք եւ պարտաւոր ենք իւրաքանչիւրս մեր կարելին ընել՝ օգնութեան փութալու դամար մեր տարաբախտ աղէտեալներուն, որոնք մերկ ու անօթի վիճակի մէջ դագիւ սադմանէն ներս կը նետուին:

*** Ցափաղաս Որբերու միութեան պէյրութի մասնաճիւղը Թուրքիայէն վտարուած աղէտեալներուն օգնութեան փութալու նպատակով, կազմած է յանձնախումբ մը, որուն կ'անդամակցին պ. պ. Տաճատ Սրապեան, Նշան Տէմիրճեան, Կ. Ալթարեան, Մ. Թուրիկեան, Ս. Սարաֆեան, Տոքթ. Գ. վարդապետեանեւ ուրիշներ, որոնք ձեռնարկած են Թադային դանգանակիչ մարմինի կազմութեան:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ԻՍԿ ՏԱՐԱԳԻՐ ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆՆԵ՞ՐԸ...

«Դաշնակցութեան Թալանչիական քաղաքականութեան հետեւանքով 90,000 Թուրք աշխատաւորներ հեռացել էին երկրի սահմաններիդ։ Նրանք վերադարձան եւ հող ստացան։» («Խ. Հ.» Նոյ. 20)։

Այսպէս կը պատգամէ Խ. Հայաստանի Հողագործական գործակատար Պ. Երզնկեան Հայաստանի Կոմունիստական կուսակցութեան Կ. Կ-ի «պլենումի» նիստերէն մէկուն մէջ։ Իր այս աշխատանքին համար անշուշտ ան ստացաւ բարի վարուց վկայական կուսակցական այդ բարձրագոյն օրկանէն։ Եւ ինչո՞ւ չէ։ Չէ՞ որ Պ. կոմիսարը իր այդ քայլով կատարած է միաժամանակ երկու հիմնական աշխատանք։ Նախ՝ ան հանդիսաւորապէս երեւան է հանած Դաշնակցութեան «Թալանչիական քաղաղքականութիւն»ը, որուն հետեւանքով Հայաստանէն «հեռացած էին Թուրք աշխատաւորներ»ը եւ երկրորդ՝ որ այդ «ոճրապարտ» քաղաքականութեան զոհերը այսօր կը վերադառնան եւ կը տեղաւորուին «իրենց հողերուն» վրայ, վայելելով Խորհրդային իշխանութեան «եղբայրական խնամքը»։

Կը Թուի Թէ մեր հայրենիքը աստիճանաբար կը դառնայ իրական օրրանը «համաշխարհային եղբայրութեան»։ Խորհրդային իշխանութեան հաստատումէն ի վեր, կարծես նպատակ է դրուած Հայաստանի մէջ ուժեղացնել Թուրք զանգուածը, մեր երկիրը հրաւիրելով այն բազմաթիւները, որոնք անսահման մշակելի տարածութիւններ եւ բնակութեան վայրեր ունին իրենց տրամադրուած սահմանէն անգին— Թուրքիոյ մէջ։

Եւ կուգան անոնք շարունակ։ կուգան յաճախ առանց հրաւէրի, նոր տուն տեղ դառնալու Հայաստանի մէջ, այն ժամանակ երբ Թուրքիան կը ծրագրէ ուրիշ երկիրներէ ներգաղթ կազմակերպել իր երկիրը շէնցնելու եւ կենդանացնելու։

Անբնական ոչինչ կայ հոս, եթէ նկատի ունենանք Հայաստան գաղթող Թուրքին, հոգեբանութիւնը, գլխաւորաբար այն հաշուով, որ մինչ Թուրքիոյ մէջ ընդհանուր տնտեսական տագնապը կը սպառնայ իր գոյութեան, անդին՝ Հայաստանի մէջ, ան կը վայելէ պետութեան առանձնաշնորհեալ պաշտպանութիւնը։ Եւ սխալ հաշիւ ալ չէ ասիկա։ Հայաստանի Թուրքը ո՛չ միայն ապահոված է իր ֆիզիքական գոյութիւնը, շրջորհիւ կառավարութեան տնտեսական լայն օժանդակութեան, այլ եւ իր մշակոյթը զարգացնելու լաւագոյն պատեհութիւններն է ձեռք բերած։

Թրքական դպրոցներն ու ակումբները, Թուրք լեզուի գործածութիւնը պետական եւ հասարակական հիմնարկութիւններու մէջ ապահոված է ամենալայն չափերով։

Ցիշենք քանի մը փոքր օրինակներ Երեւանի գաւառէն, որ ընդամէնը 27,000 Թուրք ազգաբնակչութիւն ունի։

— «Բաշգեաւանի եւ Հրազդանի Գործկոմներին տրուած են Թուրք լեզուին տիրապետող քարտուղարներ։ Վերոյիշեալ շրջաններու Թրքական Գիւղխորհուրդներու հետ գրագրութիւնները կատարուում են բացառապէս Թուրքերէն լեզուով։

«Խորհրդային դատարաններն ազգային փոքրամասնութիւնների (Թուրքերի) լեզուով ընդունած դիմումներն այժմ քննուում եւ վճռուում են նրանց լեզուով։

«Վարչական հիմնարկներն ու կոոպերացիան նոյնպէս ունին Թուրք աշխատակիցների յատուկ կադր։

«Գաւագործկոմից սկսած մինչեւ խորհրդային ապարատի ստորին միաւորներն ապահովել են ազգային փոքրամասնութիւնների լեզուով պրակտիկ կիրառման գործը։» («Խ. Հ.» Նոյ 19)։

Այս չէ ամէնը։ կան տակաւին աւելի կարեւոր գիտելիքներ մեր «սոցիալիստական հայրենիքէն»։

Դարձեալ նոյն Երեւանի գաւառի ընդհանուր ազգաբնակչութեան 18 տոկոսը կազմող ազգային փոքրամասնութիւնն է, որ խոշոր բաժինը կը ստանայ երկրի գանազան բարիքներէն։

«Գաւառային դպրոցական շինարարութեան համար տրուած 20 հազար րուբլուց ազգային փոքրամասնութիւնների գիւղերին յատկացուած է 8000 ր., կամ 40 տոկոս. 20 հազար րբ. տրուած է Վէդիւմ դպրոցական շէնք կառուցելու, 5000՝ գիւղերիտդպրոց կառուցելու եւ 10 հազար րբ. Շիրազլու-Ք.-Վէդիի խճուղու աշխատանքներն աւարտելու համար։»

«29—30 ուսումնական տարուանից ազգային փոքրամասնութիւնների գիւղերում բացուած են 39 դպրոց, որոնցից գատ Թրքական 23։»

Եւ սակայն չնայած այս բոլորին «ազգային փոքրամասնութիւնների շրջաններում աշխատանքներն այնուամենայնիւ Թոյլ են» կը դժգոհի «Խ. Հ.»ը իր նոյն նոյեմբեր 19ի Թուով։ Սովորական խօսքեր չեն այս արտայայտութիւնները. իրօք որ «աշխատանքները այնուամենայնիւ Թոյլ են»։ Ատոր ապագոյցը տուած է Ղափանի շրջանը, ուր արդէն „Լ Թեքման բողբոջներ”ու գոյութիւնը կը փնտռեն մեր կարմիր աքլորները։

— «Ղառանց վախենալու կարելի է պնդել, որ Ղափանի ռայոնի Թուրք աշխատաւորութիւնը չի արժանացել այն ուշադրութեան, որպիսին պահանջում է պրոլետարական ազգային քաղաքականութիւնը։» Փա՞ստ.—

— «Ճակատէն (Ղափան) գիւղի գիւղագիները կոմբջիջի ղեկավարութեամբ, գործկոմի անդամ Հայրապետ Հայրապետեանի ծրագրով, բռնի կերպով խլել են հարեւան Թուրք գիւղացիների կողմից ցանուած եւ ծլած հողամասերը եւ կրկին վարել են այդ հողերը։ Նման խայտառակութեան դէմ ո՛չ ոք միջոցներ ձեռք չի առել։

«Վարկաւորման գործում Թուրք գիւղերը դուրս են մնացել ղեկավարման ցանցից, մինչդեռ Հայկական մի շարք գիւղերում վարկաւորումը կատարւել է չափից աւելի։» («Խ. Հ.» Նոյ. 26)։

Այս վրան բաց «անարդարութիւն»ը շատ ծանր է նստած Ղափանին, ու «Լ Թեքման» ամբաստանութեամբ գատապարտուած են բոլոր կարեւոր կոմունիստները։

Հոս տեղն է սակայն գիտելու այն պարագան, որ վերի տողերուն հեղինակը դիտմամբ լուռ կ'անցնի այդ նոյն ճակատէն գիւղի արդէն իսկ բնական սակաւահողութեան մասին։ Ան իր „մեղադրական” փաստերու կողքին կը մոռնայ յիշել Թէ որչափո՞վ բաւարարուած է սակաւահող Հայ գիւղացին, եւ կա՞ն արդեօք հողազուրկներ։

Բնական է այս հարցերու շուրջ պահուած լռութիւնը, որովհետեւ վիճակագրութեան մէջ այնքան առաջ գացած մեր կարմիր աղբարիկները եթէ փորձեն փոքր պատկեր մը տալ առհասարակ Ղափանի հողային վիճակի մասին, պիտի ստիպուին չբսել այն ամէնը, ինչ կ'բսեն այսօր, աժան դիրքեր շահելու համար։

«Շուկը գլխէն է հոտած»,— կբսէ մեր ժողովուրդը։ Ամէն տեղ այ նոյն է կացութիւնը։ Հարազատ եղբօր նեղութեան դնով նպաստել Թուրք ազգային փոքրամասնութեան։ Նշանախօսք մըն է Հայաստանի մէջ, որ մարմին կ'առնէ անհամեմատ արագութեամբ։

Ազգային փոքրամասնութիւններու հանդէպ գոյց տրուած քաղաքականութիւնը, որքան ալ չափազանցութիւններու հասած ըլլայ, ըստ ամենայնի մեր ալ քաղաքական պահանջն է եւ հաւատամքը։ Այսպէս ըլլալով մէկտեղ, անհնար է անտարբեր անցնիլ մեր երկրի գործադրուած քաղաքականութեան հանդէպ, նկատի ունենալով մանաւորաբար մեր սահմանակից Թուրքիոյ մէջ Հայ բնակորներու վիճակը։

Դեռ վերջին տեղահանութիւններէն առաջ, Հայութեան հանդէպ Թուրք կառավարութեան քաղաքականութիւնը անորակելի բարբարոսութիւն մըն է. ծանօթ Խորհրդային Հայաստանի կառավարութեան։ Հոն Թուրքիոյ մեր հայրենակիցները ոչ միայն չեն քաջալերուիր իրենց ազգային մշակոյթի ձեռնարկներուն մէջ, այլ եւ տնտեսական պայքարի մէջ իսկ իրենց դիմաց կը գտնեն անյաղթելի խոչընդոտներ։ Եթէ այսքանով իսկ վերջնար Թրքահայ ճնագործներուն ոգեթգութիւնը, նորէն կարելի էր լռել։ Որո՞ւ անծանօթ է Հայութիւնը բռնի ձուլելու, ոչնչացնելու Թրքական անորակելի քաղաքականութիւնը։

Եւ ըսենք, յիշենք նաեւ ողբեր գութեան այն միւս էջը, որկը պարզուի այս օրերս, բռնի տեղահանութիւններու գործողութիւններով։

«Թուրժուական» Թէ «սոցիալիստական» քաղաքականութեան մէջ անբնական եւ աննախընթաց իրողութիւններ են ասոնք, որոնց մէջ մեծ է Հայ վարիչներու պատասխանատուութիւնը։ Որովհետեւ Թուրքիոյ եւ Հայաստան դաշնակիցներ են օրեր, եւ փոխադարձ յանձնառութիւններ ունին։ Հայաստանի մէջ Թուրք փոքրամասնութեան եւ Թուրքիոյ մէջ Հայ փոքրամասնութեան հանդէպ քաղաքականութեան այս ալանդակ տարբերութիւնը չի կրնար արդարանալ ոեւէ պատճառաբանութեամբ։ Խ. Ս. Հ. Մ. կառավարութիւնը տարբեր աւիթներով իր քաղաքացիներու շահերու պաշտպանութեան համար չի քաշուիր բանակներ պատերազմի բեմը հանելու։ Իսկ այս պարագային, ինչու գոնէ բարեկամական ազդարարութիւն մը պիտի խնայուի Թուրքիոյ իբրեւ արդարութեան պահանջ։

Այստեղ է սակայն մեր բովանդակ ողբերգութիւնը։

Հոս ու հոն, վերջին տեղահանութիւններու մէջ դաշնակցութեանպատասխանատուութիւնները փնտռողներուն կը մնայ ամէնէն առաջ նայիլ այս հրէշային իրականութեան։ Չափել բուն պատասխանատուութիւնները. ոչ Թէ «մահուան դատապարտուած սճրագործ կուսակցութեան» մը. այլ «մեր սիրելի Հայաստանի կառավարութեան»։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊՐՊՏՈՒՄՆԵՐԸ

Ի՛ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՄԱՑԻ ՀԱՅՈՑ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ(*)

ՀԱԶԱՐՈՒՄԷԿ ԳԻՇԵՐՆԵՐ...

«Ճագ»ը եղանակ փոխեց։ Սպանական տենդահար հողէն՝ արագօրէն մեկնեցանք աժերիկեան հորիզոնները որոնց ժուռ յատակին վրայ կ'ուրուագծուին վիթխարի երկինք - քերողներ։ Jazzը կ'ըսէ՝

Why do I love you...

Լպրծուն շարժուձեւերով ճաղ նուագող տղաքը, որ յայտնի չէ թէ ի՞նչ ազգութեան կը պատկանին, որ գուցէ չեն պատկանիր որեւէ ազգութեան՝ մերթ ընդ մերթ լիրբ աղաղակներ կ'արձակեն։

Ու աղջիկները որ կը պարեն՝ փարտուելով ու տղաքը իրենց ծունկերը կը տեղաւորեն անոնց ազդրերուն մէջտեղ։

Դէմը, բեմին քով՝ ուրիշ խումբ մը կայ՝ կրկին երիտասարդ Հայերու։ Ընտանի դէմքեր են, լուսաւորչական Հայու համակրելի, գրեթէ սեւ դէմքեր։ Ու յետոյ՝ այն երեք հայ երիտասարդ տղաքը որ ծառուղիին վրայ էին քիչ առաջ։ Տխրութիւն չէ որ կը զգամ, այլ ցաւ, քանըհինգ յաճախորդի՝ վրայ՝ տասըհինգ Հայ հատրելով, մինչ արեւելեան եղանակ մը կը հեծկլտայ հիմա՝ քանօնին լարերուն ու ուտին խոր որովայնին մէջ։ կապոյտ, անախորժ աչքերով Հայ մը, որ անտարակոյս նուագածու է եղած, ո՛վ գիտէ Պոլսոյ ո՞ր անկիւնը՝ խեղդուած, շողոմ ձայնով մը կ'երգէ՝

Ուեու, է՛յ կէօյնիւմին էյլէնճէսի,
Ուեո՛ւ...

Ու ձայնը հետզհետէ կը դառնայ աւելի թաց, աւելի գարշ։ Ու երգը կը պատմէ Թէ՝ ժանուկը պիտի մեծնայ ու պիտի սորվի «աշխարքի բաները»ը, ի՛նչ որ կայ այս աշխարհին մէջ.—

Նէ վար իսէ պու տիւնեատա,
Շա՛, պէնիմ կէօզ պէլէյիմ...

Ի՞նչ կայ որ քու աչխարհիդ մէջ, տարագիր Մարդ, կին ու օղի, Թուրք պարսէի եւ մինչեւ լոյս՝ դինարբուք ու սա պղտիկ աղջիկը, Սեւիմէ՛...

Յանկարծ երիտասարդ տղայ մը կը նետուի մէջտեղ, երկար Թունուզի ֆէս մը կայ գլուխ ու առատ մազերուն վրայ. մետաքս Թաշկինակ մը կապած է վզին, Թիկնոցը ինկած է լքումով ցած աթոռակի մը վրայ, աչքերը կը շողան ու իր ամբողջ անձէն կ'արտաբերի հեշտութեան ու վայրագութեան խառնուրդ բան մը։ Այլ սակայն ի՛նչու հատար համակրելի է այդպէս։ Արիւնը տաք է ու անուշ՝ այտերուն վրայ ու աչքերուն մէջ բան մը կայ որ սրտիդ կը դպի։ Անտրակոյս արաբ ուսանող մըն է։ Ու ահա կը պարէ գինով ու անկեղծ շարժուձեւերով։ Մարմինը ճկուն է, նրբաձիգ. իր անդամները անօրինակ տենդով ու արագութեամբ կը շարժին՝ հնազանդելով նուագին, արեւելեան այս կրքոտ եղանակին, որ հիմա կը պոռայ դափին մորթին վրայ եւ «դստ»ին որովայնին մէջ։ Աղջիկներու եւ տղոց այս գինով խուժանը՝ ոտքի վրայ ու նուագուն շարժուձեւներով հակած դէպի պարող տղան, հաժաչափօրէն կը ծափէ։ Ցանկարծ երկրորդ մը եւս կը նետուի մէջտեղ ու երկուքով՝ դիւական ու վայրագ տենդով մը կը սողան գետնին վրայ, կ'իյնան իրարու դէմ, ձեռքերով կը ճանկռտեն կարծես աներեւութի բան մը որ կը խուսափի։ Ու խուժանը հետզհետէ աւելի կորսնցուցած ժամանակի եւ տեւողութեան գաղափարը, մոռցած դուրսի աշխարհը, վաղուան օրը, տառապանքները որ կան՝ անասունի աղաղակներ կ'արձակէ։ Յանկարծ անուշ աչքերով պարող տղան՝ մէւսին կը պոռայ տենդահար ու տաք ձայնով մը՝

— Աւելի արագ դարձիր, պէ՛, դարձի՛ր...

Հայոց ժողովուրդ, Հայոց ժողովուրդ, մեծ քաղաքին խենդէ ու համայնակուլ գիշերուան մէջ քու երիտասարդ տղաքներովդ կը հինանաս, ստորերկրեայ պարարահներու մէջ՝ քու աղջիկներովդ չիթթէ-թէլլի ու պաիրիէ կը պարես ու քու օտարացած նուագածուներով Թրքական փողոցային երգեր կ'երգես արեւմտեան քաղաքին սրտին վրայ, Հայո՛ց հազարամեայ ժողովուրդ։ Ո՛ւր պէտք է քեզ փնտռել, Փարիզի սեւ արուարձաններուն անշուք փողոցներուն մէջ՝ ուր մեր նուկներդ արագօրէն կ'ապաստերին. Թէ հոս՝ ուր ահա՛ տասնըհինգ հայ երիտասարդներ խմբով կը գիշխանան, առաւօտեան երեքին, մոռցած ամէն բան։ Ո՞վ է այս տղան որ այդպէս կը նայի ինծի։ Ո՞վ է, կարծես Թէ յիշատակներուս մութին մէջէն ուր իր դէմքը ընկղմած էր՝ յանկարծ կը բարձրանայ ու կը լուզէ գիս։ Չա՛ կըլիչեմհիմա, ձեռըգրաշար էր, երբ կ'երթայէր գործատուն, իր Հայային եւ անհատբեր դէմքը բարձրացուցած՝ կարծես ատելութեամբ կը նայէր ինծի։

— Հայո՛ց ժողովուրդ, ո՞ւր պէտք էինտռելքեզ։ երբեմնքեզի կը հանդիպիմ մեր կուսակցութեան ժողովներուն մէջ եւ հոգիիս ամբողջ տենդովը՝ կը սիրեմ քեզ, բայց երբ դուրս կուգամ փողոց, ամէն տեղ քեզ կը տեսնեմ այլակերպ ու անձնատուր Թշնամիներուդ։ Ասոնք քու զաւակներդ չէ՞ն միթէ, տասնըհինգ երիտասարդ տղաք, գիշերուան այս ժամուն, հո՛ս, դուն քեզ կը ճանչնա՞ս իրենց վրայ, հազարամեա՛ւ ժողովուրդ...

Ձագը կը վերսկսի։ Յարատեւ տղեղ Արաբ մը՝ արաբ պարուհիին հետդէմ դիմացկը պարեն յետոյ։ Օդը՝ շնչատ է միշտ։ կարծես Թէ հիւանդ ենք բոլորս։ Արաբ պարուհին, պազդատ ու լայն բերանը բաց կը կախուի անկարող ծերուկի մը վրայ որ Թղթադրամ մը կը սահեցնէ անոր յոդնած ծիծերուն մէջ, կը ժռտենայ՝ հայ տղուն, խաղաղութեամբ կը խօսինք։ Սափրիչ է։ Առաւօտը ուղիղ պիտի սկսի աշխատանքի։ Ժամը հիմա չորսն է։ Խանութի ունի։ Իր այցաքարտը կուտայ։

— Առաւօտը քանիի՞ն կը մեկնես հոսկէ, կ'ըսեմ ցած։

— Եօթին, ուղիղ...

Կը ժպտի։ Ժպիտը տխուր ծաժածոռութեան մը պէս է, դէմքին վրայ։

— Միւս պարողը, ո՞վ էր, կը հարցնեմ։— Եղբայրս էր, կ'ըսէ...

— Յաճա՞խ կուգաս հոս...

— Շաբաթը չորս հինգ անգամ... կ'ըսէ անփոյթ...

Ի՞նչ է այս։ Հայ կինը և Թրքահինն կը պարեն դէմ դիմաց։ Բոլորը ոտքի են կրկին ու կրքէ շողացող աչքերով կը հետեւին երկու կիներուն գեհենիկ, խենդէշ, շուայտ շարժուձեւերուն։ Հայուհին բարակ է, երկար։ Թրքուհին աւելի լեցուն է ու սպիտակ։ Ու իրենց աչքերուն մէջ՝ սատանան կը քրքջայ, լեզուն դուրս ձգած։ Հայ կինոջ երանքները կարծես պիտի խախտին իրենց տեղէն։ Երկուքով ինկան յատակին վրայ ու կը սողան դարձ ու անկարելի գալարումներով։ Պար չէ ասիկա այլ կրքի նոպայ։ Խուժանը կը ճչայ կրքէն, մարդիկ չկան հոս այլ անասուններ։

Ցնծուհի մը որ կապոյտ ու աւրուած աչքեր ունի՝ շիլ նայուածք մը կը ձգէ վրաս։ Անշուշտ հեշտութեան հրաւէր է ու մոտենալու առաջին քայլ։

... Հապճեպով կը բարձրանամ սանդուղներէն ու կը հանդիպիմ բանուորական առաջին հանրակառքին որ կը շտապէ։ չե՛մ գիտեր ուր... Ճագը սակայն կը հալածէ գիս, կը բռնէ կորդէս ու կը նետի ուսիս։ երթամ ննջեմ։

(2) ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵՑ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի Փարիզի շրջանի պատգ. ժողովը որ տեւեց նոյ 23էն մինչեւ դեկտ. 21, նկատողութեան առնելով զանազան խնդիրներ, տուաւ հետեւեալ որոշումները.

1. Ընդհ. կեդրոնի խնդիր.— Նկատի ունենալով Միութեան խիստ տարածուն վիճակը աշխարհի հինգ մասերուն մէջ, ուր գտնուած հինգ շրջ. ները կը հաշուեն 120է աւելի մասնաճիւղեր բազմահազար անդամներով, անհրաժեշտութիւնը կը տեսնուի կեդրոնական վարչութեան մը կազմութեան, առանց որուն այսքան տարածուն Միութիւն մը չպիտի կրնար տալ այն օգուտը որ կը սպասուի իրմէ։ Որոշուեցաւ ամէն առիթ օգտագործել նախապատրաստական աշխատանքներու համար՝ ի նպաստ կեդրոնի մը կազմութեան, որ պիտի կրնայ որոշ ուղեգծով մը առաջնորդել շրջանները։

2. Մասնաճիւղեր.— Փարիզի շրջանի 12 մասնաճիւղերը իրենց թիւով եւ քանակով հետզհետէ բազմանալու վրայ են։ Ասոնց եւ շրջ. վարչութեան միջեւ սերտ կապ հաստատելու համար որոշուեցաւ որ՝ մասնաճիւղերու վարչութիւնները տարին քանի մը անգամ հաւաքուին շրջ. վարչութեան հետ, խորհրդակցելու համար Միութիւնը շահագրգռող իրագարձութեանց մասին, դրձեալ շրջ. վարչութեան անդամները յաճախ այցելեն մասնաճիւղերը, ներկայ ըլլալով անոնց ընդհ. ժողովներուն։

3. Հ. Մ. Ը. Մ.է դուրս գտնուող Միութիւնները.— Յաճախ կը լսուին հոս ու հոն զանազան անուններով կազմուած մարզական միութիւններ։ Հրաւիրել ամէնքը մէկանալու իբրեւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղեր։

4. Սկաուտական իարց.— Միութեանգործունէութեան առանցքը նոր սերունդին դաստիարակութիւնն է, իսկ անոր ամենամեծ ազդակը՝ սկաուտիսմը։ Միութիւնը իր կազմութեան օրէն իսկ իր բռնվանդակ ջանքը նուիրած է այս ազնիւ գործին։ Ներկայիս ազգային ընդհ. սկաուտապետ Գրիգոր Ցակոբեան փարիզ գտնուելով, բոլոր սկաուտ վարիչները հաւաքած են իր հրամանին տակ, մասնաճիւղերը գործի լծուած են նոր սկաուտական եւ գայլուկներու խումբեր կազմելու, իսկ գտնուածները ստուարացնելու։ Միութիւնս իր կարելին պիտի ընէ պէտք եղած հագուստները եւ կազմածները տրամադրելու բոլոր անոնք որոնք ի վիճակի չեն մէկ անգամէն վճարելու։ Ասոր համար դիմումի ընել նուիրատուներու քանի մը որ նոր արձանագրուած հարիւրնան կը քրքջայ, լեզուն դուրս ձգած։ Հայ կինոջ երանքները կարծես պիտի խախտին իրենց տեղէն։ Երկուքով ինկան յատակին վրայ ու կը սողան դարձ ու անկարելի գալարումներով։ Պար չէ ասիկա այլ կրքի նոպայ։ Խուժանը կը ճչայ կրքէն, մարդիկ չկան հոս այլ անասուններ։

Ցնծուհի մը որ կապոյտ ու աւրուած աչքեր ունի՝ շիլ նայուածք մը կը ձգէ վրաս։ Անշուշտ հեշտութեան հրաւէր է ու մոտենալու առաջին քայլ։

... Հապճեպով կը բարձրանամ սանդուղներէն ու կը հանդիպիմ բանուորական առաջին հանրակառքին որ կը շտապէ։ չե՛մ գիտեր ուր... Ճագը սակայն կը հալածէ գիս, կը բռնէ կորդէս ու կը նետի ուսիս։ երթամ ննջեմ։

(2) ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵՑ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի Փարիզի շրջանի պատգ. ժողովը որ տեւեց նոյ 23էն մինչեւ դեկտ. 21, նկատողութեան առնելով զանազան խնդիրներ, տուաւ հետեւեալ որոշումները.

1. Ընդհ. կեդրոնի խնդիր.— Նկատի ունենալով Միութեան խիստ տարածուն վիճակը աշխարհի հինգ մասերուն մէջ, ուր գտնուած հինգ շրջ. ները կը հաշուեն 120է աւելի մասնաճիւղեր բազմահազար անդամներով, անհրաժեշտութիւնը կը տեսնուի կեդրոնական վարչութեան մը կազմութեան, առանց որուն այսքան տարածուն Միութիւն մը չպիտի կրնար տալ այն օգուտը որ կը սպասուի իրմէ։ Որոշուեցաւ ամէն առիթ օգտագործել նախապատրաստական աշխատանքներու համար՝ ի նպաստ կեդրոնի մը կազմութեան, որ պիտի կրնայ որոշ ուղեգծով մը առաջնորդել շրջանները։

2. Մասնաճիւղեր.— Փարիզի շրջանի 12 մասնաճիւղերը իրենց թիւով եւ քանակով հետզհետէ բազմանալու վրայ են։ Ասոնց եւ շրջ. վարչութեան միջեւ սերտ կապ հաստատելու համար որոշուեցաւ որ՝ մասնաճիւղերու վարչութիւնները տարին քանի մը անգամ հաւաքուին շրջ. վարչութեան հետ, խորհրդակցելու համար Միութիւնը շահագրգռող իրագարձութեանց մասին, դրձեալ շրջ. վարչութեան անդամները յաճախ այցելեն մասնաճիւղերը, ներկայ ըլլալով անոնց ընդհ. ժողովներուն։

3. Հ. Մ. Ը. Մ.է դուրս գտնուող Միութիւնները.— Յաճախ կը լսուին հոս ու հոն զանազան անուններով կազմուած մարզական միութիւններ։ Հրաւիրել ամէնքը մէկանալու իբրեւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղեր։

4. Սկաուտական հարց.— Միութեանգործունէութեան առանցքը նոր սերունդին դաստիարակութիւնն է, իսկ անոր ամենամեծ ազդակը՝ սկաուտիսմը։ Միութիւնը իր կազմութեան օրէն իսկ իր բռնվանդակ ջանքը նուիրած է այս ազնիւ գործին։ Ներկայիս ազգային ընդհ. սկաուտապետ Գրիգոր Ցակոբեան փարիզ գտնուելով, բոլոր սկաուտ վարիչները հաւաքած են իր հրամանին տակ, մասնաճիւղերը գործի լծուած են նոր սկաուտական եւ գայլուկներու խումբեր կազմելու, իսկ գտնուածները ստուարացնելու։ Միութիւնս իր կարելին պիտի ընէ պէտք եղած հագուստները եւ կազմածները տրամադրելու բոլոր անոնք որոնք ի վիճակի չեն մէկ անգամէն վճարելու։ Ասոր համար դիմումի ընել նուիրատուներու քանի մը որ նոր արձանագրուած հարիւրնան

ՀԱՐԻՒՐ ՏՈՒՆ ԲԱՑԱՑՈՂ ՄԱՐԴԸ

— Կամի՛ն է, բայց ցաւնիս... Նորէն ինքնասիրու-թիւնդ ու ինքնահաւանութիւնդ կը վնասուին, ըսաւ Մինա, բայց ես ալ ուզեցի պատասխանել իր ինքնահաւանութեան, որ ինծի կ'երեւար ոչ-պատշաճ տեղ մը։

— Ես ալ ցաւ կը զգամ, որ ինքնասիրութիւնս վնասուեցաւ, ըսի ես, բայց ինչո՞ւ ինքնահաւանութիւնս ալ վնասուի։

— Ինչո՞ւ... Ինչո՞ւ... Ինչո՞ւ... Ես ալ չեմ գիտեր ինչո՞ւ, ըսաւ Մինա։

— Ուրեմն ինչո՞ւ կ'ըսես

Դիտելու արժանի ուշագրաւ պարագայ մըն է այն թէ թուրք գործավար Թէվֆիք Րիշտի պէյի կողմէ Գարախանի տըրուած հացկերոյթէն յետոյ, գերման դեսպանը երկարօրէն տեսակցեցաւ խորհրդային ներկայացուցիչին հետ։

Ալմազեանի նոր հարցաքննութիւնը

Հարցաքննիչ դատաւոր Մաթիֆաս երկարօրէն հարցաքննեց Ալմազեանը։ Նախ հարցուց թէ ի՛նչու սեպտ. 17ին կինը բաժնուած էր իրմէ. յետոյ բացատրութիւններ պահանջեց անոնց մասին։ Ալմազեան պատասխանեց թէ չորս անգամ բաժնուած էր կնոջմէն սեպտ. 17էն առաջ եւ թէ այդ թուականին բաւականաչափ դրամ ունէր, ապրանք ծախած ըլլալով։

Մաթիֆաս հակասութիւններ գտաւ անոր խօսքերուն մէջ, մանաւանդ ցոյց տուած գումարին մասին։ Յետոյ զայն շուարեցնելու համար, ըսաւ թէ Րիկօտէնը սպաննած եւ անոր դրամապանակին մէջի 5000 ֆրանքը կողոպտած էր։ Ալմազեան ըսաւ որ եթէ ինք 5000 ֆրանք ունենար, մինչեւ հոկտեմբեր Մոնմորանսի կը պահէր կինն ու զաւակները։ Ու բողոքեց դարձեալ իր դէմ եղած ամբաստանութեան համար։

Մաթիֆաս հարցաքննեց նաեւ դատական ոստիկանութեան քանի մը պաշտօնատարները, որոնք Ալմազեանի խանութէն կարգ մը առարկաներ վերցուցած էին։ Հաստատուեցաւ թէ Ալմազեան ներկայ չէ եղած այդ առարկաներու առնուելու եւ կնիքի տակ դրուելու պահուն։

Պաղեստինի ճնիչ մարմինը կը դառնայ

Պաղեստինի անգլ. քննիչ մարմինը, որուն կը նախագահէր երեսփոխան Շօ, վերջացուց իր աշխատանքները եւ ճամբայ ելաւ դէպի Լոնտոն։ Քննիչ մարմինը 47 հրապարակային և 11 գաղտնի նիստեր ունեցաւ, լսելով 115 վկաներ եւ դէմ դէմի բերելով 215 հոգի։

Քննիչ մարմինը Լոնտոնի մէջ եւս պիտի լսէ կարգ մը վկայութիւններ ու յունուարի վերջը կամ փետրուարի սկիզբը պիտի ներկայացնէ իր տեղեկագիրը։

Հնդիկ դաւիճին տագնապը

Զօր. Քոնտիլիս Նիսէն Տրամայի յունարէն մէկ թերթին ղրկած էր նամակ մը, որով բուռն կերպով քննադատէ Վէնիզէլոսի քաղաքականութիւնը։ «Էսթիա» թերթը խօսելով այս նամակին վրայ, պահանջեց Քոնտիլիսի կեանքից երկու նախարարներէն՝ Արկիրոփուլոսէ (ներքին) եւ Փափայէ (առողջապահական), որ կամ հակառակ արտայայտուին Քոնտիլիսի նամակին եւ կամ հրաժարին։

Փափա երկարօրէն տեսակցեցաւ Վէնիզէլոսի հետ, որմէ վերջ երկու նախարարները հեռագիր մը ուղղեցին զօր. Քոնտիլիսի։ Այս վերջինը հաստատած ըլլալով իր նամակին պարունակութիւնը, Փափա եւ Արկիրոփուլոս իրենց հրաժարականը ներկայացուցին վարչապետին։

Վէնիզէլոս լայն փոփոխութեան պիտի ենթարկէ իր դահլիճը։

Պայմարը թէյի եւ սուրճի դէմ

Թէյի եւ սուրճի դէմ պայքարը կը շարունակուի։ Բանախօսութիւններով եւ թերթերու հրատարակութիւններով քարոզութիւն կը կատարուի ի նպաստ թմբլիի ծաղիկին, եւ այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ ջղային դրութեան շատ կը վնասեն թէյն ու սուրճը։ Թէյի համար տարեկան 5 միլիոն, եւ սուրճի համար ալ 3 միլիոն ոսկի կը ղրկուի արտասահման։ Մինչդեռ թմբլիի ծաղիկը աւելի մնդարար է եւ շատ ալ աժան։ Այս առթիւ կը յանձնարարուի նաեւ «քաքաօ»ի տեղ «սալէպ» գործածել, տեղական արտադրութիւն մը՝ որուն ամէնէն ընտիր տեսակը կ'ելլէ Սինոպէն եւ օրան 600-800 ղրուշի կը գնուի։ «Սալէպ»ին հարիւր տրամը ընտանիք մը կը գոհացնէ ամբողջ տարի մը։

Հնդիկներու հաւատարմագրերը

Հնդիկ ազգային համագումարի լիակատար ժողովը բացուեցաւ կիրակի օր՝ Լահէյի մէջ։ Իր նախագահական ճառին մէջ, ազգայնական վարիչ Փունտիթ Նէհրու բացէ ի բաց արտայայտուեցաւ ի նպաստ անգլ. Հնդկաստանի անկախութեան։ Նախագահը բոլորովին արդար գտաւ փոխարքայ Լորտ Իրվինի այն առաջարկը թէ Անգլիոյ մէջ անգլեհնդկական համաժողով մը գումարուի՝ Հնդկաստանի տուրելիք վարչաձեւը քննելու համար։

Յետոյ աւելցուց.

— Անկախութիւնը զոր մենք կը պահանջենք Հնդկաստանի համար, կատարեալ անկախութիւն մըն է՝ եւ ձերբազատում անգլիական տիրապետութենէն և աշխարհակալութենէն։ Հնդիկ ազգայնական համաժողովը չընդունիր որ անգլ. խորհրդարանը իրաւունք ունենայ պարտադրելու իր բռնելիք ուղեգիծը։

Փունտիթ Նէհրու յորդորեց որ առայժմ նպատակին հասնելու համար խաղաղ միջոցներ միայն գործադրուին, ու աւելցուց որ եթէ ապագային հնդիկ ազգայնական համաժողովը հանի այն եզրակացութեան թէ բռնի միջոցներ անհրաժեշտ են անգլիական լուծէն ձերբազատուելու համար, կասկած չկայ թէ նման մեթոտներ պիտի ընդունուին։

Եզրակացնելով, հրաւիրեց բոյկոտի ենթարկել Հնդկաստանի օրէնսդիր ժողովները ու տեղական վարչութիւնները, ու չճանչնալ Հնդկաստանի բոլոր պարտքերը, մէկէն ըլլալով Մեծ Պատերազմինը. բսաւ միայն թէ առայժմ խոհեմութիւն չէ բոյկոտի ենթարկել դպրոցներն ու դատարանները։

Հանժողովը 77ի դէմ 134 ձայնով քուէարկեց կանոփի բանաձեւը, որով կը պահանջուի բոյկոտի ենթարկել օրէնսդիր ժողովները եւ կատարեալ անկախութիւն Հնդկաստանի։

Զիչէրին Մոսկուա պիտի դառնայ

Լեհ թերթերը կը գրեն թէ խորհրդային միութեան արտաքին գործավար Զիչէրին, որ ներկայիս կը գտնուի Գերմանիոյ մէջ, Մոսկուա պիտի դառնայ յառաջիկայ շաբթու։ Յունուար 4ին Լեհաստան պիտի հասնի եւ քանի մը օր պիտի մնայ Վարշաւա։

Բոլշեւիկները կը պարսկեն Մանչուրիան

Ծայրագոյն Արեւելքի բանակին հրամանատարութիւնը հրամայեց զինուորներուն ետ քաշուիլ։ Անդրպայքալեան խրամբակին ջոկատները թողուցին այն դիրքերը, զորս գրաւած էին չինական զինուորներու դէմ մղուած կռիւներու ընթացքին։

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ ՇԱԲԱԹ ԴԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 8.45ԻՆ

Յրդ Թաղապետարանի սրահը Մուտքը ազատ է

ՇԱՆՕԹ.— Հ. Յ. Դ. Լիոնի ժողովրդային Գրադարանի վարչութեան կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ նոյն օրը։ Վիճակահանութեան տոմսերը այժմէն կը ծախուին յանձնախումբի բոլոր անդամներու մօտ կամ Հ. Յ. Դ. Ժող. Գրադարանը, 262 Rue Duguesclin, Lyon.

ԽՆՋՈՅՔ - ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

ՏԷՍԻՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Չորեքշաբթի ժամը 2էն մինչեւ գիշերուան 10

Քաֆէ Պէնզոնիի վարի յարկը

Կը հրաւիրուին Տէսինի, Լիոնի եւ Պոռնի բոլոր վասպուրականցիները, իրենց ընտանեկան պարագաներով։

ԵՐԳ ՊԱՐ ՉՐՈՅՑ ԵԻ ԱՅԼՆ

ԽՆՋՈՅՔ ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Չորեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2էն մինչեւ կէս գիշեր

Քաֆէ Ժարտէնի սրահը

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։

Պարեր Տարօնի տարազով, երգ, եւայլն

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Petit Journalի սրահը 21 Rue Cadet (Métro: Cadet)

Ի ՆՊԱՍՏ ՏԱՐՕՆՑԻ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ՖՕՆԴԻՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ա. ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՇԱՀՊԱՐՈՆԵԱՆ, Օրիորդք ՅՈՎՆԱԹԱՆԵԱՆ եւ ՊԻԼԻՊԻԼԵԱՆ, Պ. Պ. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻ, ԴՈՒԿԱՍԵԱՆ, Ս. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ, ՓԼԻՄՓԻ, Ա. ԿՈՐԻԿԵԱՆ, ՌԱՖԻԿ, Չութախառ ՌՒՔՍ և «ԱԼԱԳԵԱԶ» երգչախումբը։

Կը ներկայացուի՝ "ՏԱՐՕՆԻ ՀԱՐՍՆԻՔԸ,,

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏՕՆԱԾԱՌ

Եւրոպական պարեր, ճաղ - պանտ եւ թանկօ երաժշտախումբերը ղեկավարութեամբ ԹՒՌԻՍՏ ԺՈՐԺԻ

Ճոխ և հանրամատչելի պիւֆէ Մուտք՝ 15, 10 և 7.50 ֆրանք

Պզտիկներու համար ֆօնտաճաւի մասնակցութիւնը 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին հայկական ճաշարաններէն

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շապին Գարաֆիսարի եւ շրջանի «Ռազմիկ» Հայր. միութեան կողմէ

4 Յունուար Շբ. իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

Chalet Edouardի սրահը, 31 Rue Manin, 93 Ave. Secrétan

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ՝ ԼԱԼԿԱՆ ՇԱՒԱՆ, ԹԱՐՈՒԱՆ ՀՕՐԵԼԲԱՅՐԸ (գաւեշտ)

ԵԻ ՇՈՎՈՒ ՋՈՀԵՐԸ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ՝ դերասանուհի Տիկ. Գ. Փափազեան և Պ. Ե.Գրիգորեան Արեւելեան եւ եւրոպ. պարեր եւ նուագախումբ։ Ճոխ պիւֆէ։

Մէթրօ՝ Պոլիվար, Թրամ. 26 Մուտք 6 ֆրանք

ՇԱՆՕԹ.— Տոմսերը կը ծախուին Պ. Լ. Եարտըմեանի, 1bis Passage Kuszner Paris (19e) եւ Պէլվիլի նպարավաճառներուն մօտ։

ՕՐ. ՀԵՐՄԻՆԷ ԴԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ

(Պոլիս)

ԵԻ

ՄԱՐՏԻԿ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

(վիէն, Հ· Մ· Ը· Մ·ի խմբապետ)

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

13 դեկտ. 1929

Հ. Յ. Դ.

Լիոնի Վրէժ խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. ժողովրդային Գրադարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատոմարով։

Մարսէյլի Ռոստոմ ենթակոմիտէի հրապարակային-վիճաբանական ժողովը՝ այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կը նախագահէ ընկ. Ա. Աբոյեան։ Նիւթ՝ շարունակութիւն նախորդ ժողովի։

ՀՐԱՒԻՐ

Ն. Գ. Բ.ի ժողովը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9.30ին Café la Petite Source։ Ներկայութիւն պարտաւորիչ։

«ՅԱՌԱՋ»ի մէջ կարդալով Խարբերդի հիւանդ երիտասարդին՝ Յակոբ Թուխմանեանի նամակը (Մարսէյլ), Տիկ. Բերուզ Մ. Թորոսեան 25 ֆր. ղրկած է մեզի, իսկ Օր, Քրիստինէ Գազանճեան՝ 10 ֆրանք։

Կը խնդրուի ընկալագրով մը ատանալ Մարսէյլի մեր գործակալ Պ. Գ. Ծերիկեանցէ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆ Ք

Տրակինեան, վ. Զ.— 35 ֆր.։

Անիէռ, ց. կ.— 50։ Սկսանք դըրկել։

Մարսէյլ, Մար.— 20։

Լա Ռոշէլ, Ա. Հ.— 140։

փավիյեոն Սու Պուա, Ա. Զ.— 105։

կրէնշէն, Ա. Հ.— 500։

Լա Սիոթա, ց. Պ.— 70։

Լիոն, Ա. Գ.— 70։

փարիզ, Ն. Ա.— 70։

փարիզ, ց. Ի.— 280։

Լը Քրէօզօ, ց. Մ.— 35։

Շավիլ, վ. Տ.— 70։

Շավիլ, Ե. Գ.— 40։

Քրիւաս, Դ. Խ.— 35։

Մարսէյլ, Հ. Ժ.— 35։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Լիոնէն Տէր և Տիկին Գ. Պապիկեան խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն բարեկամներու, հայրենակիցներու եւ Դաշնակցական ընկերներու, որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց փոքրիկին մահուան առթիւ։

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Կը փնտռուին Մարգոսեանցի Մանուկ եւ Արթին Գալաճանեան կամ Գալուճանեան։ Հօր անուն կարապետ, մօր անուն Մարգրուհի։ Մանուկի մօրմուսնոյն անունը՝ Արսէն Սիւզէկեան։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Փարիզ։ Իմացնել՝ Տիկին Սիրանուշ Աբէլեանի, 22 Rue Jean Jacques Rousseau, Arles (Rhône)։

Լաւ տուողին 200 ֆրանք նուէր։

— Տիկին Վարդանուշ Քէչեան (Շահինեան) կը փնտռէ իր եղբայրը Յարութիւն Պօտուրեան (Շահինեան) որ երկու տարի առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ։

— Խարբերդցի Արաքսի, Արշալոյս և Արուսեակ ՏէրՅովհաննէսեան կը փնտռեն իրենց եղբայրը Ազատ որ 1914ին մեկնած է Ամերիկա։ Կը փնտռեն նաեւ իրենց հայրը Մարտիրոս և մայրը Շուշան (Վարդեր) եւ եղբայրը Կարապետ, որոնցմէ բաժնուած են 1929ին։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Սուրիա։ Լաւ տուողին վճռամսեայ «Յառաջ» նուէր։ Կը խնդրուի սուրիահայ եւ ամերիկահայ թերթերէն արտատպել, իմացնել՝ Asadour Chegereziանի Usine Mr. Combier, Ucel. Ardèche. France.

— Թամզարացի (Շապին Գարաֆիսար) Մանուկ Նագաշեան կը փնտռէ իր զաւակները Սուրէն եւ Ազաւնի։ 1915ի տարագրութեան միջոցին Սուրէն մօտաւորապէս 9, իսկ Ազաւնի 4 տարեկան էին։ Կը փնտռէ նաեւ իր եղբօր՝ ուսուցիչ Յակոբի զաւակները Պարգեւ եւ քոյրը (անունը չի գիտեր)։ Կը կարծուի թէ Սուրէն որդեգրուած է Պուրջայի մէջ Շահսիվար օղլու երեքեղբայրներու ամէնէն մեծին կողմէ։ Կը կարծուի թէ Ազաւնին իր եղբօրորդիները կը գտնուէին Ակնայ կողմերը։ Թուրքիայէն նոր ճասած գաղթականներէն կը խնդրուի իմացնել՝ M. Nacachianի, 29 Ave. Trudaine, Paris (9)։ Լաւ տուողին 200 ֆրանք նուէր։ Կը խնդրուի սուրիահայ թերթերէն արտատպել։

Մ. ՆԻՍԱՆԵԱՆ

Փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէի Ե. տարին աւարտած՝ կը կատարէ ներարկումներ (ենթաբակային, ենթամաշկային եւն.) եւ մարմնամարզութիւններ (massage).

Կ'ընդունի ժամադրութեամբ։

23 Rue Jean de Beauvais, Paris (Ve).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարսից։ Մասն. լապտերաւոր, խղճմտիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,

EMPIRE միվիք-շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց

ULTRA - VIOLET *ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1930ի Յունուար տարեգիրքը (400 էջ, պատկերազարդ) գր., Տասը պատմուածքներ 7, Զգայատես կինը 5, Թիւպարոր Թրիվալէ 3, Սթիլմոնտի քաղաքապետը 8, Իշխանուհի Մալէն Լեռնահայաստանի հերոսամարտը 10, Բաց նամակներ (Գ. Նժդեհ 4, Քերթուածներ (Պ. Դուրեան) 5, Շրջիկ մատենան 15 գր., վերջ ծովահէնը 12, Թէատրա 10, Վէնտիքթա 15, Կէս կոյսեր 20, Հաղնածնունդ 5, Երգարաններ 30, 15, 10, 6, 5, և 3 գր., Ծիրանի խօսակցութիւններ 10, 8, 6, գր., Սեռային Առողջապահութիւն (կազմուած) 30, Մանուկներու Առողջապահութիւն 10, Սիգարէթ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Բժիշկի մը խրատները 3, ինչպէս նաեւ տեսակ գիրք և հայկ. քարտ-փոստաքներ, հատը կէս գրուշ։ Փոստի ծախք չառնուիր։ Պահանջեցէք ցուցակը։

Դիմել հետեւեալ հասցէին.— L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris

ԱՄՍԱԿԱՆ 75 ՖՐԱՆՔՈՎ ՄԻԱՅՆ

Ձեր տոմարները կը պահեմ ֆրանս. օրէնքին պահանջած ձեւով։

Ձեր Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenue*ի յայտարարութիւնները ու կարգադրութիւնները* ձրիօրէն կը կատարեմ։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ՝ որեւէ առթիւ ձեզի ուղղուած տարօրինակ ցուցումները ձրիօրէն կը կարգադրեմ։

ԱՄԻՍՆԵՐԷ ԵՒ ՆՈՅՆ ԻՍԿ տարիներէ ի վեր դիզուած ձեր հաշիւները կարճ ժամանակէն եւ նպաստաւոր պայմաններով կը դասաւորեմ։

ԵԹԷ ՆՈՐ ԳՈՐԾի պիտի սկսիք եւ կամ սկսած էք, բայց Patente եւ Registre de Commerce չունիք՝ կառավարական բոլոր ձեւակերպութիւնները նպաստաւոր պայմաններով կը կարգադրեմ։

Առեւտր. ընկերութիւններ կը կազմեմ եւ կը լուծեմ։

Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffre d'Affaires*ի* եւ Bénéfices Commerciaux*ի* տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք. զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, տառաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր քանիքի անդամներէն զատ միայն երկու գործաւոր ունենաք։

Դիմել միայն գրաւոր հետեւեալ հասցէին՝ Գ. ՆԷՔԷՐԵԱՆ, Օրէնսգէտ-հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E.C.I.), փարիզի Առեւտ. դատարանի կողմէ վաւերացեալ։

CHÉKERIAN, 150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris.

Téléphone Trudaine 76-42

ՏՕՔԹ. Յ. ՓԻԹԻԼԻՔԵԱՆ

30 Ave. de Bellevue, CHAVILLE (S. et O.)

Թրամուէյ Թիւ 1, շոգեկառք՝ կառ. Մոնփարնասէն

ԿՐ ԴԱՐՄԱՆԱ՛ Ներքին, վէներական և մորթի հիւանդութիւնները

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ՝ ամէն օր ժմ. 10—13 և 15—20 և ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ,

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ՕՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

Մ. ԱՐԵՒԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՏՆՕՐԻՆ ԵԻ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ (ՊՈԼԻՍ)

Ձրանսալի մէջ կը զբաղի կեանքի, հրդեհի, արկածներու, օթոմոպիլներու եւայլն ապահովագրութեամբ։ Իրաւագիտական գրասենեակ, կալուածական առուծախ, դատական հետապնդումներ, թարգմանութիւն, Դոմիսիոն, Ձրանսա մուտքի հետապնդումներ, տուն շինողներու փոխատուութիւն եւայլն։

Ամսականութիւն եւ ամուսնալուծում։

Նպարեղէններու առեւտուր եւ նպարավաճառատուն։

Արեւելեան եւ եւրոպական փլաքներ։

Դիմել՝ 1 Villa Besset, Décines, Isère.

Կը փնտռուին թղթակիցներ Ձրանսայի բոլոր քաղաքներու մէջ։

Ծախու է

Արեւելեան նպարեղէնի խանութ մը։ Խիստ դիւրամատչելի պայմաններու։ Դիմել՝ Անտրէասեանի, Ave. J. Jaurès, Décines (Isère).

ԲԺՇ՛Ի. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզացնքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ փրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շացագործ LA GARDE

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e

Téléphone-Trudaine 95.21

Cirque de Paris | Էքլ Միլիոնէր | ամինալան | ու ածանը | 2- | ֆրան

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIO

208bis, Rue Lafayette Paris (1

Le Gérant: H. ST. PHAN